J.V. STALİN □ ESERLER Cilt 4

J.V. STALİN

ESERLER

CİLT 4

inter
yayınları

STALİN
ESERLER
Cilt 4

Bu kitap; Mayıs 1979'da Devrim Yayınları tarafından yayımlanan baskısı, Dietz Verlag Berlin tarafından 1951 yılında yapılan Almanca baskısı ile karşılaştırılıp düzeltilerek yayınlanmıştır.

I. Basım: Şubat 1990

Dizgi-Baskı: Teknografik Matbaacılık A.Ş.
Kapak Baskı: Anka Ofset
Kapak: İnter Grafik-Tasarım

İNTER YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
Babıali Cad. No: 14/3 Cağaloğlu-İst.

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİNİZ!

J. V. STALİN

ESERLER - CİLT 4

KASIM 1917 — 1920

SBKP(B) MK MARX-ENGELS-LENİN ENSTİTÜSÜ

Çeviren:
İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Önsöz 11

1917

Finlandiya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin Helsingfors'taki Parti Kongresinde Konuşma, 14 Aralık 1917 15
Cephe Gerisindeki Ve Cephedeki Ukraynalı Yoldaşlara Cevap 19
Ukrayna Rada'sı Üzerine. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma, 14 Aralık 1917 27
Ukrayna Rada'sı Nedir? 30
Finlandiya'nın Bağımsızlığı Üzerine. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma, 22 Aralık 1917 (Gazete haberi) ... 33
«Türk Ermenistan'ı» Üzerine 36

1918

RSDİP(B) Merkez Komitesi Oturumunda Almanlarla Barış Sorunu Üzerine Konuşma, 11 Ocak 1918 (Kısa Tutanak Notu) 38
Kiev Burjuva Rada'sı Üzerine 39
İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri III. Tüm-Rusya Kongresi'nde Konuşmalar, 10-18 Ocak 1918 40-46
1 — Ulusal Sorun Üzerine Konuşma, 15 Ocak (Gazete Haberi) 40
2 — Rus Cumhuriyeti'nin Federal Kurumları Hakkında Bir Karar Taslağı, 15 Ocak (Gazete Haberi) 42
3 — Ulusal Sorun Hakkında Konuşma Üzerine Kapanış Konuşması, 15 Ocak (Gazete Haberi) 43
RSDİP(B) Petersburg Komitesi'ne Telsiz Mesajı, 21 Şubat 1918 47
Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliği'ne Telgraf, 21 Şubat 1918 48
Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliği'ne Doğrudan Hat Üzerinden Telsiz Mesajı, 24 Şubat 1918 50

Sayfa

Ukrayna Düğümü 53
Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti Üzerine 56
Transkafkasya'nın Sosyalizm Maskeli Karşı-devrimcileri 57
Rus Federal Cumhuriyeti Örgütü. Bir «Pravda» Çalışanı İle Konuşma 72-77
Burjuva-Demokratik Federasyonlar 72
Oluşum Sürecinde Bulunan Rus Federasyonu Bunlardan Nerede Ayrılıyor? 73
Rus Federasyonu'nun İnşa İlkeleri 73
Rus Federal Cumhuriyeti'nin Bileşimi 74
Federasyonlaşan Bölgelerin Hakları. Ulusal Azınlıkların Hakları... 75
Merkezi İktidar Organının İnşası 75
Yürütücü İktidar Organı 76
Federalizmin Geçiş Rolü 76
Rus Federasyonu'nun Politik İnşa Süreci. Rusya'da Federalizm — Sosyalist Üniterizme Bir Geçiş Basamağı 77
Güncel Görevlerden Biri 78
Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası'nın Genel İlkeleri. Sovyet Cumhuriyeti Anayasası'nın Hazırlanması İçin Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Komisyonu Tarafından Benimsenen Tasarı 82
Türkistan Bölgesi V. Sovyet Kongresi'ne Telgraf, 22 Nisan 1918 83
Ukrayna İle Barış Görüşmeleri. Bir «İzvestiya» Çalışanı İle Konuşma 84-86
Ateşkes İmzalanması 84
Görüşmelerin Devamı 84
Ukrayna'daki Darbenin Etkisi 85
Darbenin Nedenleri 85
Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti Kurucu Kongresi'nin Toplanması İle İlgili Danışma Konferansı'nda Konuşmalar, 10-16 Mayıs 1918 ... 87-92
1 — Konferansı Açış Konuşması, 10 Mayıs 87
2 — Konferans Kapanış Konuşması, 16 Mayıs 91
Beklenen Yalan 93
Kafkasya'da Durum 94-98
I — Transkafkasya 94
II — Kuzey Kafkasya 96
Kafkasya'da Durum Üzerine. Milliyetler İşleri Halk Komiserliği'nden 99
Don Bölgesi ve Kuzey Kafkasya Üzerine (Olgular ve Entrikalar) 102
V. İ. Lenin'e Telgraf, 7 Haziran 1918 113
V. İ. Lenin'e Mektup, 7 Temmuz 1918 115
V. İ. Lenin'e Mektup, 10 Temmuz 1918 117
V. İ. Lenin'e Mektup, 4 Ağustos 1918 119
V. İ. Lenin'e Mektup, 31 Ağustos 1918 123

Sayfa

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Başkanı Sverdlov'a Telgraf, 31 Ağustos 1918 124
Halk Komiserleri Konseyi'ne Telgraf, 6 Eylül 1918 125
Çariçin'deki Cephe Kumandanı Voroşilov'a Telgraf, 19 Eylül 1918 ... 126
Güney Cephesi'nde. Bir «İzvestiya» Çalışanı İle Konuşma 127
Olayların Mantığı (Menşevik MK'nin «Tezleri» Dolayısıyla) 129-139
I — Ekim Devrimi Üzerine 129
II — Proletarya Diktatörlüğü Üzerine 131
III — Küçük-burjuva Keşmekeş 134
IV — Ve Başka Neler? 136
Moskova İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyeti Plenum Toplantısı'nda Güney Cephesi'nde Durum Üzerine Konuşma, 29 Ekim 1918 (Gazete Haberi) 140
Rusya'nın Güneyi Üzerine. Bir «Pravda» Muhabiri İle Söyleşi 142-145
Güney Cephesi'nin Önemi 142
Ağırlık Merkezi Olarak Çariçin 142
Ordumuzun Gücü Nereden Geliyor? 143
Ekim Devrimi (Petrograd'da 24 ve 25 Ekim 1917) 146
Ekim Devrimi ve Ulusal Sorun 149-158
I — Şubat Devrimi ve Ulusal Sorun 149
II — Ekim Devrimi ve Ulusal Sorun 151
III — Ekim Devrimi'nin Dünya Çapındaki Önemi 155
Ayrılık Duvarı 159
Doğuyu Unutmayın! 161
Ukrayna Kurtuluyor 164
Işık Doğudan Geliyor 167
Akacak Kan Damarda Durmaz 171

1919

Doğu Cephesi'nden V. İ. Lenin'e Mektup, 5 Ocak 1919 174
V. İ. Lenin'e Rapor 175
Vyatka'da Parti ve Sovyet Örgütlerinin Ortak Oturumunda Konuşma, 19 Ocak 1919 (Tutanak Notu) 180
Parti MK ve Savunma Konseyi Tarafından Atanan Komisyonun Aralık 1918'de Perm'in Düşmesinin Nedenleri Üzerine Lenin Yoldaşa Raporu 182-206
Felaketin Genel Tablosu 182
Üçüncü Ordu ve İhtiyatlar 188
Sonuçlar 191
Ordu Yönetim Sistemi ve Merkezin Direktifleri 193

Sayfa

Sonuçlar 195
Geri Bölgenin Emniyetli Olmayan Durumu Ve Parti Ve Sovyet Kurumlarının Faaliyeti 196
Sonuçlar 199
İkmal ve Tahliye Organları 200
Sonuçlar 202
Toplam Malzeme ve İnsan Kaybı 203
Cephenin Sağlamlaştırılması İçin Alınan Önlemler 204
Ulusal Sorunda Hükümetin Politikası 207
Türkistan Temsilciler Sovyetleri Ve Parti Örgütlerine 211
İki Kamp 212
Doğudaki Görevlerimiz 216
İki Yılın Sonuçları 219
Emperyalizmin Yedekleri 223
RKP(B) VIII. Parti Kongresi'nde Askeri Sorun Üzerine Konuşmadan, 21 Mart 1919 227
Devlet Denetleme'nin Reorganizasyonu Üzerine. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma, 9 Nisan 1919 (Gazete Haberi) 229
İngiliz Emperyalizminin Ajanları Tarafından 26 Bakûlu Yoldaşın Kurşuna Dizilmesi Üzerine 230
Devlet Denetleme'nin Şçigri'deki Olağanüstü Müfettişine Telgraf, 7 Mayıs 1919 234
V. İ. Lenin'e Petrograd'dan Doğrudan Hat Üzerinden Telsiz Mesajı, 2 Mayıs 1919 236
V. İ. Lenin'e Telgraf, 16 Haziran 1919 238
V. İ. Lenin'e Petrograd'dan Doğrudan Hat Üzerinden Telsiz Mesajı, 18 Haziran 1919 239
Petrograd Cephesi Üzerine. Bir «Pravda» Muhabiri İle Konuşma ... 241-246
1 — Petrograd'ın İleri Arazisi 241
2 — Düşmanın Güçleri 241
3 — Düşman Neye Güveniyordu? 242
4 — Cephede Durum 243
5 — Donanma 244
6 — Özet 245
Batı Cephesi'nde Durum Üzerine V. İ. Lenin'e Mektup, 11 Ağustos 1919 247
Güney Cephesi'nden V. İ. Lenin'e Mektup, 15 Ekim 1919 250
V. İ. Lenin'e Telgraf, 25 Ekim 1919 253
Doğu Halkları Komünist Örgütleri II. Tüm-Rusya Kongresi'nde Açış Konuşması, 22 Kasım 1919 254
Güney Cephesi'nden Petrograd'a Selam 256

Sayfa

Güneyde Askeri Durum Üzerine 257-264
I — Antant'ın Boşa Çıkan Planları 257
II — Karşı-devrimin Yenilgisinin Nedenleri Üzerine 259
III — Güney Cephesi'nde Şimdiki Durum 262

1920

Ukrayna Emek Ordusuna Emir, 7 Mart 1920 265
Ukrayna KP(B) IV. Konferansı'nda Konuşmalar, 17-23 Mart 1920 ... 267-275
I — Konferansı Açış Konuşması, 17 Mart 267
II — Ekonomik Politika Üzerine Rapor, 19 Mart 268
III — Ekonomik Politika Üzerine Rapora Son Söz, 20 Mart 273
IV — Konferansı Kapayış Konuşması, 23 Mart 274
RKP'nin Örgütleyicisi ve Önderi Olarak Lenin 276-283
I — Rusya Komünist Partisi'nin Örgütleyicisi Olarak Lenin 277
II — Rusya Komünist Partisi'nin Önderi Olarak Lenin 280
V. İ. Lenin'in 50. Doğum Yıldönümü Vesilesiyle RKP(B) Moskova Komitesi'ndeki Toplantıda Konuşma, 23 Nisan 1920 284
Antant'ın Rusya'ya Karşı Yeni Bir Seferi 286-293
I — Genel Durum 286
II — Cephe Gerisi. Ana Saldırı Bölgesi 289
III — Perspektifler 292
Güneybatı Cephesi'nde Durum Üzerine. Ukrayna ROSTA'sının Bir Çalışanı İle Konuşma 294-298
Yarma Harekâtı 294
Yarma Harekâtının Sonuçları 295
Üçüncü Polonya Ordusu'nun Akibeti 296
Cephede Durum 297
Sonuçlar 297
Kırım Cephesi 298
V. İ. Lenin'e Telgraf, 25 Haziran 1920 299
Polonya Cephesi'nde Durum Üzerine. Bir «Pravda» Çalışanı İle Söyleşi 300-304
1 — Mayıs-Haziran 300
2 — Şitomir Yarma Harekâtı 301
3 — Yarma Harekâtının Sonuçları 301
4 — Güneyden Tehlike 303
5 — Vrangel'i Düşünün 304
Kızıl Birlikler Nasıl Karşılanıyor. «Krasnoarmeyets» Gazetesine Açıklama 305
Tüm Parti Örgütlerine. RKP(B) MK'nin Bir Mektup Taslağı 307
Cumhuriyetin Savaş İhtiyatlarının Oluşturulması Üzerine 309-312
I — RKP(B) MK Politbürosu'na Memorandum 309

Sayfa

II — RKP(B) MK Politbürosu'na Açıklama 310
Rusya'da Ulusal Sorunda Sovyet İktidarının Siyaseti 313
İşçi-Köylü Müfettişliği Sorumlu Fonksiyonerleri I. Tüm-Rusya Danışma Konferansı'nı Açış Konuşması, 15 Ekim 1920 323
Yazarın Notu. 1920'de Yayınlanan Ulusal Sorun Üzerine Makaleler Derlemesine Önsöz 328
Cumhuriyetin Politik Durumu Üzerine. Don Bölgesi Ve Kafkasya Komünist Örgütlerinin Vladikafkas'taki Bölgesel Konferansında Rapor, 27 Ekim 1920 331
Üç Yıl Proleter Diktatörlüğü. Bakû Sovyeti'nin Şölen Oturumuna Rapor, 6 Kasım 1920 337-346
Birinci Dönem 338
İkinci Dönem 339
Üçüncü Dönem 341
Perspektifler 343
Dağıstan Halkları Kongresi, 13 Kasım 1920 347-350
1 — Dağıstan'ın Sovyetik Özerkliği Üzerine Deklarasyon 347
2 — Kapayış Konuşması 350
Terek Bölgesi Halkları Kongresi, 17 Kasım 1920 351-357
1 — Terek Bölgesi'nin Sovyetik Özerkliği Üzerine Rapor 351
2 — Kapanış Konuşması 355
Kafkasya'da Durum. Bir «Pravda» Çalışanı İle Konuşma 358
Yaşasın Sovyet Ermenistan! 362
Notlar 365
Kronolojik Biyografi (Ekim 1917-1920) 387

ÖNSÖZ

J. V. Stalin'in eserlerinin IV. cildinde, Ekim Devrimi'nden sonra, Kasım 1917'den Aralık 1920'ye kadar yazılmış olan yazılar yer almaktadır.

Bu dönemin yazıları, sosyalist devlet düzeninin sağlamlaştırılması, Sovyet iktidarının ulusal politikası, Kızıl Ordunun kurulması ve güçlendirilmesi, yabancı askeri saldırı ve içsavaş yıllarında askeri strateji ve taktik sorunlarını konu edinmektedir.

Sovyet iktidarının devlet inşası ve ulusal politikası sorunları, J. V. Stalin'in III. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'ndeki konuşmalarında, «Rus Federatif Cumhuriyetinin Organizasyonu» üzerine söyleşide, «SSCB Anayasasının Genel İlkeleri Üzerine»de, «Ekim Devrimi ve Ulusal Sorun», «Rusya'da Ulusal Sorunda Sovyet İktidarının Siyaseti» adlı makalelerde ve diğer çalışmalarda geliştirilmiştir.

Ukrayna, Kafkasya ve Baltık halklarının, Sovyet iktidarının kurulması için yabancı işgalcilere karşı verdikleri mücadele, bir dizi yazıda («Ukrayna Düğümü», «Don Havzası ve Kuzey Kafkasya Üzerine», «Işık Doğudan Geliyor» makaleleri ve diğerleri) aydınlatılmıştır.

İçsavaş cephelerinde durumun tahlilini ise şu yazılar konu edinmektedir: «Aralık 1918'de Perm Olayının Nedenleri Üzerine Parti Merkez Komitesinin ve Savunma Konseyi Tarafından Atanan Komisyonun Lenin Yoldaşa Sunduğu Rapor», «Bütün Parti Örgütlerine» RKP(B)'nin bir mektup taslağı, «Güneyde Askeri Durum Üzerine», «Antantın Rusya'ya Karşı Yeni Bir Seferi» adlı makaleler, Çariçin, Pet-

rograd ve Güney-Batı cephelerinde durum üzerine askeri özetler ve V. İ. Lenin'e gönderilen bir dizi mektuplar ve telgraflar.

«Cumhuriyetin Politik Durumu Üzerine», «Proletarya Diktatörlüğünün Uç Yılı» başlıklı raporlarda, Sovyet halkının içsavaştaki mücadele ve zaferinin sonuçları çıkarılmaktadır.

Ayrıca bu ciltte, yüce Lenin'in portresini çizen, «RKP' nin Örgütleyicisi ve Önderi Olarak Lenin» adlı makale ve RKP Moskova Komitesi'nde Lenin'in 50. doğum yıldönümü nedeniyle yapılan toplantıda konuşma da yer almaktadır.

Stalin'in Çariçin'den (Temmuz 1918) Lenin'e yazdığı bir mektup, Batı Cephesinde durum üzerine bir mektup (Ağustos 1919), Cumhuriyetin savaş rezervlerinin oluşturulmasına ilişkin Parti MK'ne bir memorandum ve bir açıklama (Ağustos 1920) ve başka dokümanlar, ilk kez bu ciltte yayınlanmaktadır.

Sayısız telgraf, mektup, doğrudan hat üzerinden konuşmaların notları, emirler ve diğer operatif dokümanlar, Kızıl Ordu'nun tek tek kumandanlarına, askerlerine, birliklerine selam yazıları bu cilde alınmamıştır.

Yeni takvime geçişe (14 Şubat 1918) kadar bütün tarihler, eski takvime göre verilmiştir.

SBKP(B) MK Marx-Engels-Lenin Enstitüsü

KASIM 1917 — 1920

FİNLANDİYA SOSYAL-DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ'NİN HELSİNGFORS'DAKİ PARTİ KONGRESİNDE KONUŞMA

14 Kasım 1917

Yoldaşlar!

Sizleri, kapitalist toplum düzenini temellerinden sarsan Rusya'daki işçi devrimi adına selamlamak için burada delege olarak bulunuyorum. Buraya, Parti Kongrenizi Rusya İşçi-Köylü Hükümeti ve bu devrimin ateşi içinde doğan Halk Komiserleri Konseyi adına selamlamak için geldim.

Fakat sadece selamlamak için değil. Her şeyden önce, sizlere, Rus Devrimi'nin zaferleri ve devrim düşmanlarının dağıtılması üzerine sevindirici bilgiler iletmek istiyorum; son hatlarında bulunan emperyalist savaş atmosferi içinde, devrimin şansının günden güne büyüdüğünü açıklamak istiyorum.

Çiftlik sahiplerinin boyunduruğu kırıldı, çünkü artık köyde iktidar köylülerin eline geçmiştir. Generallerin egemenliği kırıldı, çünkü ordu içinde iktidar askerlerin elinde toplanmıştır. Kapitalistler dizginlendi, çünkü fabrikalar, işletmeler ve bankalar üzerinde işçi denetimi hızla uygulamaya sokulmaktadır. Köyler ve kentler, cephe ve cephe gerisi olmak üzere tüm ülke, yönetimin dizginlerini ellerine alan işçilerin, askerlerin ve köylülerin devrimci komiteleri ile dolmuştur.

Bizi, Kerenski ve karşı-devrimci generallerle korkutmak

istediler, fakat Kerenski kovuldu; generaller ise, işçilerin ve köylülerin talepleriyle dayanışma içinde olan askerler ve Kazaklar tarafından baskı altında tutulmaktadır.

Bizi, açlıkla korkutmak istediler, Sovyet iktidarının açlık felaketinin pençesinde yıkılacağı kehanetinde bulundular. Ama yüzbinlerce pud tahılın kentlere akması için spekülatörleri dizginlememiz yetti, köylülere başvurmamız yetti.

Bizi, devlet cihazını sarsmayla, bürokratların sabotajları ile korkutmak istediler. Yeni sosyalist hükümetin, eski burjuva devlet cihazını devralıp, benimseyecek durumda olamayacağını biz de biliyorduk. Ama sabotajların kaybolmaya yüz tutması için, eski cihazın yenilenmesi ve toplum düşmanı unsurlardan temizlenmesi yetti.

Bizi, savaşın «sürprizleri» ile, demokratik bir barış teklifimizle bağlantılı olarak emperyalist kliklerden gelecek olası karışıklıklar ile korkutmak istediler. Ve gerçekten de bir tehlike, ölümcül bir tehlike vardı. Fakat bu tehlike, Ösel'in[1] işgal edilmesinden sonra; İngiliz ve Alman emperyalistleri, Rusya'nın zararına barış görüşmeleri yaparken, Kerenski Hükümeti'nin Petrograd'ı gözden çıkararak Moskova'ya kaçmaya hazırlandığında mevcuttu. Böyle bir barış temelinde emperyalistler, gerçekten de Rus devrimi davasını ve belki uluslararası devrim davasını da mahvedebilirlerdi. Ancak Ekim Devrimi tam zamanında geldi. Barış davasını kendi ellerine alarak uluslararası emperyalizmin elinden en tehlikeli silahı düşürdü ve böylece devrimi ölümcül bir tehlikeden kurtardı. Emperyalizmin eski kurtlarının sadece şu seçeneği vardı: ya bütün ülkelerde alevlenen devrimci harekete boyun eğerek barışı kabul edecekler, ya da mücadeleyi savaşı devam ettirerek sürdürecekler. Ancak, bütün dünyanın savaşın pençelerinde boğulma tehlikesinde bulunduğu, «beklenen» kış seferinin bütün ülkelerin askerleri arasında bir öfke fırtınası yarattığı, kirli gizli anlaşmaların şimdiden yayınlanmış olduğu dördüncü yılda savaşı devam ettirmek — bu koşullar altında savaşı sürdürmek, kendi kendini kesin başarısızlığa mahkûm etmek demektir. Emperyalizmin

eski kurtları bu kez yanıldılar. Ve tam da bu yüzden, emperyalistlerin «sürprizleri» bizi korkutmuyor.

Son olarak bizi, Rusya'nın dağılması ile, sayısız bağımsız devletlere bölünmesiyle korkutmak istediler ve Halk Komiserleri Konseyi tarafından ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının ilan edilmesinin «vahim bir hata» olduğu üzerine oynadılar. Fakat şunu en kategorik biçimde açıklamalıyım ki: Biz, Rusya halklarının kendi kaderlerini özgürce tayin etme hakkını tanımasaydık demokrat bile olamazdık (sosyalizmin sözünü bile etmiyorum!). Ve yine açıklamalıyım ki: Finlandiya'nın ve Rusya'nın işçileri arasında kardeşçe bir güveni yeniden sağlamak için bütün önlemleri almazsak, sosyalizme karşı ihanet içinde olacağız. Oysa herkes biliyor ki, Finlandiya halkının kendi kaderini tayin hakkını kesin olarak tanımaksızın, bu güvenin yeniden sağlanması düşünülemez birşeydir. Burada önemli olan, bu hakkın tanınmasının, resmi de olsa, salt sözde kalmamasıdır. Önemli olan, söz düzeyindeki bu hakkın, Halk Komiserleri Konseyi'nin eylemiyle gerçeklenmesi, yalpalamaksızın gerçekleştirilmesidir. Çünkü, sözlerin zamanı artık geride kalmıştır. Çünkü, eski «Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!» şiarının eyleme dönüştürülmek zorunda olduğu zaman gelmiştir.

Yaşamlarını kendilerinin biçimlendirmesi için, Rusya'nın diğer halkları gibi, Finlandiya halkına da tam özgürlük! Finlandiya halkı ile Rus halkı arasında gönüllü ve dürüst bir ittifak! Finlandiya halkının yukarıdan vesayet altında tutulmasına, denetlenmesine hayır! Halk Komiserleri Konseyi'nin politikasının temel ilkeleri bunlardır.

Ancak böyle bir politika, Rusya halklarının karşılıklı güvenini sağlayabilir. Ancak böyle bir güven temelinde, Rusya halklarının **bir tek** orduda birleştirilmesi gerçekleştirilebilir. Ve ancak böyle bir birleşme ile Ekim Devrimi'nin kazanımları güvence altına alınabilir, uluslararası sosyalist devrim davası ileriye götürülebilir.

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı düşüncesinin gerçekleştirilmesi bağıntısında Rusya'nın kaçınılmaz dağılma-

sından söz edildiğinde, bizim her defasında gülümsememizin nedeni budur.

Bizi düşmanlarımızın korkutmak istemiş oldukları ve halen de sürekli korkutmak istedikleri, devrim kökleştiği oranda üstesinden geleceğimiz zorluklar işte bunlardır.

Yoldaşlar! Ülkenizin, Ekim Devrimi arifesinde Rusya'nın geçirdiği iktidar krizinin hemen hemen aynısını geçirmekte olduğunu biliyoruz. Sizin de açlık, sabotaj ve benzer şeylerle tehdit edildiğinizi öğrendik. Rusya'da devrimci hareketin pratiğinin bize vermiş olduğu deneyimlere dayanarak şunu açıklamama izin verin, ki bu tehlikeler gerçek bile olsa, kesinlikle üstesinden gelinemez değildir. Kararlı ve yalpalamaksızın hareket edilirse, bu tehlikelerin üstesinden gelinebilir. Savaş ve sarsıntı atmosferi içinde, Batıda alevlenen devrimci hareketin ve Rusya'daki işçi devriminin artan zafer atmosferi içinde, sizin hamlenize dayanabilecek hiçbir tehlike ve zorluk yoktur. Böyle bir atmosfer içinde, sadece bir tek iktidar kendisini koruyabilir ve muzaffer olabilir: sosyalist iktidar. Böyle bir atmosferde işe yarar biricik taktik Danton'un taktiğidir: Cesaret, cesaret ve yine cesaret!

Ve eğer yardımımıza gerek duyarsanız — bizi yanınızda bulacaksınız ve size elimizi kardeşçe uzatacağız.

Bundan emin olabilirsiniz.

«Pravda» No. 191. 16 Kasım 1917.

CEPHE GERİSİNDEKİ VE CEPHEDEKİ UKRAYNALI YOLDAŞLARA CEVAP

Ukrayna Rada'sı[2] ile ilişkilerin sertleştiği günlerden beri, anlaşmazlık sorunu üzerine Ukraynalı yoldaşlardan çok sayıda kararlar ve mektuplar alıyorum. Bu kararlar ve mektuplar hemen hemen aynı şeyleri tekrarladıklarından, hepsini teker teker yanıtlamayı olanaksız ve gereksiz buluyorum. Bu nedenle içlerinden en fazla ortaya atılan soruları seçmeye ve bunları hiçbir kuşkuya yer bırakmayan bir belirginlikle cevaplamaya karar verdim. Bu sorular herkesçe bilinmektedir:

1 — Anlaşmazlık nasıl çıktı,

2 — Hangi noktalardan dolayı anlaşmazlık çıktı,

3 — Anlaşmazlığı barışçı yollardan ortadan kaldırmak için hangi önlemler gereklidir,

4 — Kardeş halklar arasında gerçekten kan akmasına varılacak mıdır?

Bunlardan sonra genellikle, iki kardeş halk arasındaki anlaşmazlığın barışçıl, kan akıtılmaksızın çözüleceğine dair güven dile getiriliyor.

Her şeyden önce Ukraynalı yoldaşlarda belli bir kavram kargaşasını saptamak gerekiyor. Onlar Rada ile anlaşmazlığı, bazan Ukrayna ve Rusya halkı arasında bir anlaşmazlık gibi gösteriyorlar. Ama bu doğru değildir. Ukrayna ve Rus halkı arasında bir anlaşmazlık yoktur ve olamaz. Ukrayna ve Rus halkı, tıpkı Rusya'nın diğer halkları gibi, işçilerden ve köylülerden, askerlerden ve bahriyelilerden oluşur. Onlar hepsi birlikte Çarlığa ve Kerenski rejimine karşı, çiftlik sa-

hiplerine ve kapitalistlere karşı, savaşa ve emperyalizme karşı savaştılar. Hepsi birlikte kanlarını toprak ve barış, özgürlük ve sosyalizm için akıttı. Çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere karşı mücadelede hepsi kardeş ve yoldaştır. Kendi öz çıkarları için mücadelede onlar arasında anlaşmazlık yoktur ve olamaz. Rada ile anlaşmazlığı, Rus ve Ukrayna halkı arasında bir anlaşmazlıkmış gibi göstermek tabii ki emekçilerin düşmanlarının işine gelir, çünkü mesele böyle konunca, kardeş halkların işçilerini ve köylülerini birbirlerine karşı, bu halkları ezenlerin yararına kışkırtmak çok kolaydır. Fakat düşünen işçi ve köylüler için, halkları ezenlerin yararına olan şeyin halkların zararına olduğunu kavramak zor mudur?

Söz konusu olan, Rus ve Ukrayna halkı arasında değil, bilakis Halk Komiserleri Konseyi ile Rada Genel Sekreterliği arasındaki bir anlaşmazlıktır.

Anlaşmazlıkta hangi sorunlar söz konusudur?

Deniliyor ki, anlaşmazlığın konusu merkeziyetçilik ve kendi kaderini tayindir, Halk Komiserleri Konseyi, Ukrayna halkının iktidarı kendi eline alma ve kendi kaderini özgürce tayin etmesine engel oluyor. Doğru mudur bu? Hayır, doğru değildir.. Halk Komiserleri Konseyi, Ukrayna'da tüm iktidarın tam da Ukrayna **halkının**, yani Ukrayna işçi ve askerlerinin, köylülerinin ve bahriyelilerinin elinde olması için uğraşıyor. Sovyet iktidarı, yani işçilerin ve köylülerin, askerlerin ve bahriyelilerin iktidarı, çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin **bulunmadığı** bir iktidar — işte Halk Komiserleri Konseyi'nin uğrunda mücadele ettiği **halk** iktidarı budur. Genel Sekreterlik böyle bir iktidar istemiyor, çünkü çiftlik sahipleri ve kapitalistler olmadan sorumluluk almak istemiyor. Meselenin tüm özü, merkeziyetçilikte değil, burada yatmaktadır.

Halk Komiserleri Konseyi, ta baştan beri kendi kaderini özgürce tayin bakış açısını savunuyordu ve hâlâ da savunuyor. O, Ukrayna halkının bağımsız bir devlet olarak ayrılmasına bile karşı değildir. Bunu birçok kez resmen açıklamıştır. Fakat eğer halkın kendi kaderini tayini, Kaledin'in diktatörlüğü ile karıştırılırsa; eğer Rada Genel Sekreterliği,

Kazak generallerinin karşı-devrimci hışmını, halkın kendi kaderini tayininin ifadesi olarak göstermeye çalışırsa — o zaman Halk Komiserleri Konseyi, Genel Sekreterliğin kendi kaderini tayin ile sahte bir oyun oynadığını ve bu oyun vasıtasıyla Kaledin ve Rodzyanko ile ittifakını gizlemeye uğraştığını belirtmeden geçemez. Biz halkların kendi kaderini tayininden yanayız, fakat biz, kendi kaderini tayin bayrağı altında, daha dün sesini Finlandiya'nın boğazlanması için yükselten Kaledin'in diktatörlüğünün içeri sokulmasına karşıyız.

Deniyor ki, anlaşmazlık, Ukrayna Cumhuriyeti sorununda alevlendi, Halk Komiserleri Konseyi, Ukrayna Cumhuriyeti'ni tanımıyor. Bu doğru mudur? Hayır? Hayır, doğru değildir. Halk Komiserleri Konseyi, Petrograd'daki Ukrayna Kurmayına gönderdiği «Ültimatom» ve «Cevap»ta[3], Ukrayna Cumhuriyeti'ni resmen tanımıştır. O, Rusya'nın herhangi bir ulusal bölgesini, eğer ilgili bölgenin emekçi halkı arzu ediyorsa, Cumhuriyet olarak tanımaya hazırdır. Eğer Rusya'nın emekçi bölge halkları öyle istiyorsa, ülkemizin politik yaşamının federatif biçimlenmesini tanımaya hazırdır. Fakat eğer Halk Cumhuriyeti, Kaledin'in askeri diktatörlüğü ile karıştırılıyorsa, eğer Rada Genel Sekreterliği monarşist Kaledin'i ve Rodzyanko'yu Cumhuriyetin dayanakları olarak göstermeye çalışıyorsa, o zaman Halk Komiserleri Konseyi, Genel Sekreterliğin Cumhuriyet ile sahte bir oyun oynadığını ve bu oyun vasıtasıyla kendisinin monarşist parababalarına tam bağımlılığını gizlemeye çalıştığını belirtmeden geçemez. Biz Ukrayna Cumhuriyeti'nden yanayız, fakat biz, daha dün eski rejimin yeniden inşası ve askerler için ölüm cezasının yeniden getirilmesinden yana olan halkın baş düşmanları monarşist Kaledin'in ve Rodzyanko'nun, Cumhuriyet bayrağı altında siper bulmasına karşıyız.

Hayır, merkeziyetçilik ve kendi kaderini tayin sorunlarının Rada ile anlaşmazlıkla hiçbir ilgisi yoktur. Anlaşmazlık bu sorunlar yüzünden alevlenmedi. Merkeziyetçilik ve

kendi kaderini tayin, anlaşmazlığın gerçek nedenlerini Ukraynalı kitlelerden gizlemek hesabıyla Genel Sekreterlik tarafından stratejik bir hile olarak, suni bir şekilde işin içine soktu.

Anlaşmazlık, merkeziyetçilik ve kendi kaderini tayin sorunu bağıntısında değil, şu üç somut sorun bağıntısında çıkmıştır:

İlk sorun. Anlaşmazlık, Genel Sekreterliğin üyesi Petlyura'nın verdiği, cephenin tümüyle sarsılmasına yol açacak olan cephe emirleriyle başladı. Petlyura, genel karargâha ve cephe çıkarlarına bakmadan, barış müzakereleriyle ve genelde barış meselesiyle ilgilenmeden, Petlyura emirlerinde ordudaki ve donanmadaki tüm Ukraynalı birliklerin Ukrayna'ya çekilmesini emretmeye başladı. Eğer Ukraynalı birlikler Petlyura'nın emirlerine uysalardı, cephenin o anda yıkılmış olacağını düşünmek zor değildir: Kuzeydeki Ukraynalı birlikler güneye, güneydeki Ukraynalı olmayan birlikler kuzeye çekilecekti, diğer milliyetler de aynı şekilde «vatana doğru» yola çıkacaktı, demiryolları sadece askerlerin ve savaş araçlarının nakliyatıyla uğraşacaktı, nakliyat aracı bulunamayacağı için cepheye erzak gidemeyecekti — ve cephe diye birşey kalmayacaktı. Bununla ateşkes ve barış davası temelinden sarsılacaktı. Vurgulamaya gerek yok ki, Ukraynalı askerlerin yeri normal zamanlarda her şeyden önce kendi evlerinde, Ukrayna'dadır. Vurgulamaya gerek yok ki, ordunun «ulusallaştırılması» kabul ve arzu edilir birşeydir. Bu, Halk Komiserleri Konseyi tarafından birçok kez resmen açıklanmıştır. Fakat savaş koşulları altında, eğer barış henüz güvence altına alınmamış ve cephe ulusal bakış açısına göre tanzim edilmemişse, eğer ulaşımımızın zayıflığı yüzünden ordunun derhal «ulusallaştırılması», içinde askerlerin kaçması, cephenin çökmesi, barışın ve ateşkesin akamete uğratılması tehlikesini taşıyorsa — bu koşullar altında, vurgulamaya gerek yok ki, ulusal birliklerin derhal çekilmesinin sözü bile edilemez. Petlyura'nın, mantıksız emirleriyle cepheyi dezorganize ettiğinin, barışı engellediğinin bilincinde olup olmadığını bilmiyorum. Her halükârda Ukraynalı asker-

ler ve bahriyeliler bunu hemen kavradılar, çünkü pek az istisnalar hariç, hepsi Petlyura'ya itaat etmeyi reddettiler ve barış imzalanana dek görevleri başında kalacaklar. Ukraynalı askerler bununla barış davasını kurtardılar ve Petlyura'nın düşüncesiz emirleri sorunu şimdilik olağanüstü keskinliğini yitirdi.

İkinci sorun. Petlyura'nın emirleri üzerine baş gösteren anlaşmazlık, Ukrayna Temsilciler Sovyetinin silahsızlandırılmasına başlayan Rada Genel Sekreterliği'nin politikası ile şiddetlendi. Genel Sekreterliğin taburları gece Kiev'de Sovyet birliklerine baskın yapıp onları silahsızlandırdı. Benzer baskınlar Odessa ve Harkov'da da denendi, fakat direnişle karşılaştıkları için bu denemeler boşa çıktı. Ancak, güvenilir kaynaklardan, Genel Sekreterliğin, Sovyet birliklerini silahsızlandırmak için Odessa ve Harkov'a karşı birlikler topladığını öğrendik. Yine güvenilir kaynaklardan, bir dizi daha az önemli kentte Sovyet birliklerinin silahsızlandırılıp «eve gönderildiklerini» biliyoruz. Demek ki Rada Genel Sekreterliği, Kornilov ve Kaledin, Alekseyev ve Rodzyanko tarafından planlanan Sovyetlerin silahsızlandırılmasını gerçekleştirmeyi hedefliyor. Fakat Sovyetler, devrimin ocağı ve umududur. Kim Sovyetleri silahsızlandırıyorsa, o devrimi silahsızlandırıyor, barış ve özgürlük davasını mahvediyor, işçi ve köylü davasına ihanet ediyor. Sovyetler, Rusya'yı Kornilov boyunduruğundan kurtardı. Sovyetler, Rusya'yı Kerenski yüzkarasından kurtardı. Sovyetler, Rusya halklarına toprak ve ateşkes getirdi. Sovyetler, ve yalnızca Sovyetler, halk devrimini tam zafere götürecek durumdadır. Bu yüzden, Sovyetlere el kaldıran herkes, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerin, tüm Rusya'nın işçilerini ve köylülerini boğazlamasına yardım etmektedir, bu yüzden, Kaledin'in ve Alekseyev'in askerler ve Kazaklar üzerindeki «demirden» iktidarını sağlamlaştırmaya yardımcı olmaktadır.

Bize, Genel Sekreterlikte sosyalistlerin oturduğu, bundan dolayı da onların halkın davasına ihanet edemeyecekleri söylenmesin. Kerenski de kendine sosyalist diyor, ve buna rağmen devrimci Petrograd'a karşı birlikler yürüttü.

Goz kendine sosyalist diyor, ve buna rağmen Petrogradlı askerler ve bahriyelilere karşı askeri öğrencileri ve subayları gönderdi. Savinkov ve Avksentyev kendilerine sosyalist diyorlar, ve buna rağmen cephede askerler için ölüm cezasını getirdiler. Sosyalistleri sözlerine göre değil, davranışlarına göre değerlendirmek gerekiyor. Genel Sekreterlik, Ukrayna Sovyetlerini dezorganize ediyor ve silahsızlandırıyor ve böylece Kaledin'in Don'da ve Kömür Havzasında kanlı bir rejim kurmasını kolaylaştırıyor — bu olguyu herhangi bir sosyalist bayrakla gizleyebilmek olanaksızdır. Tam da bu yüzden Halk Komiserleri Konseyi, Genel Sekreterliğin politikasının karşı-devrimci bir politika olduğunu saptamaktadır. Tam da bu yüzden Halk Komiserleri Konseyi, Rusya'da devrimci Sovyet iktidarı için en ön saflarda çarpışmış olan Ukraynalı işçilerin ve askerlerin, Genel Sekreterliklerini hizaya gelmeye çağırmayı ya da halklar arasında barışın çıkarı uğruna yeni bir Genel Sekreterlik seçmeyi bileceklerini ummaktadır.

Ukrayna ile Rusya arasında birliklerin «değiş-tokuşu»ndan, hudut çiziminden vs. söz ediliyor. Halk Komiserleri Konseyi, hudut çizimi zorunluluğunun tam bilincindedir. Ancak hudut çizimi, kardeşçe, iyilikle, bir müzakere temelinde olmalıdır, yoksa şimdi Genel Sekreterliğin zorla, «Yağmalayabildiğini yağmala», «Silahsızlandırabildiğini silahsızlandır» «ilke»sine göre gıda maddelerine ve yüklemelere el koyarak, orduyu açlık ve soğuğa mahkûm ederek yaptığı gibi değil.

Üçüncü sorun. Genel Sekreterlik, Kaledin'e karşı savaşan devrimci birliklere geçit vermeyi açıktan açığa reddettiğinde, anlaşmazlık zirveye ulaştı. Genel Sekreterliğin taburları, devrimci birliklerin trenlerini durduruyorlar, rayları söküyorlar, ateş açmakla tehdit ediyorlar ve bölgelerinden «yabancı» birlikleri geçiremeyeceklerini ilan ediyorlar. Yani daha dün, Ukrayna'yı boğmayı amaçlayan cellat generallere karşı Ukraynalılarla birlikte savaşmış olan Rus askerleri —bunlar şimdi birden «yabancı» olacaklar! Ve hem de aynı Genel Sekreterliğin, topraklarından Kaledin'in Kazak birliklerinin ve her yandan akın akın Kaledin'e katılan karşı-dev-

rimci subayların Rostov'a engelsizce girmesine izin verdiği bir sırada!

Kornilov'un ve Kaledin'in hayvanlaşmış asker güruhu, Rostovlu Kızıl Muhafızları kazığa geçiriyor, ancak Rada Genel Sekreterliği, Rostov'daki yoldaşlarımıza yardım etmemizi engelliyor! Kaledin'in subayları maden ocaklarında yoldaşlarımızı kurşuna diziyorlar, ancak Genel Sekreterlik maden işçisi yoldaşlarımıza yardım elimizi uzatmamızı engelliyor! Böyle olunca, daha dün hezimete uğramış olan Kaledin'in, bugün durmadan kuzeye doğru ilerlemesine, Donetz Havzasını gasp etmesine ve Çariçin'i tehdit etmesine şaşılabilir mi? **Genel Sekreterliğin Kaledin ve Rodzyanko ile ittifak içinde olduğu** açık değil mi? **Genel Sekreterliğin, Kornilov çetesiyle ittifakı, Halk Komiserleri Konseyi ile ittifaka yeğlediği** açık değil mi?

Halk Komiserleri Konseyi ile Rada Genel Sekreterliği arasında bir anlaşmaya varmanın gerekliliğinden söz ediliyor. Fakat şu andaki Genel Sekreterlikle bir anlaşmaya varmanın, aslında Kaledin ve Rodzyanko ile bir anlaşmaya varmak olacağını anlamak güç mü? Halk Komiserleri Konseyi'nin intihara kalkışamayacağını anlamak güç mü? Çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere karşı devrimi, Kaledin ayarında cellatlarla ittifak kurarak sona erdirmek için başlatmadık. İşçiler ve askerler bu uğurda kanlarını, Alekseyev ve Rodzyanko'nun merhametine sığınarak teslim olmak için dökmediler.

İkisinden biri:

Ya Rada Kaledin'le bozuşur, Sovyetlere elini uzatır ve devrimci birliklere Don'daki karşı-devrim yuvasına giden yolu açar — ve o zaman Ukrayna'nın ve Rusya'nın işçi ve askerlerinin devrimci ittifakı yeni bir kardeşleşme dalgası ile güçlenecektir;

ya da Rada Kaledin ile bozuşmak istemez ve devrimci birliklere yolu açmaz — ve o zaman da Genel Sekreterlik, halk düşmanlarının boşuna uğraştıkları şeyi başarmış olacak, yani iş kardeş halklar arasında kan akıtılmasına varacaktır.

Genel Sekreterliği hizaya gelmeye çağırmak ya da tehlikeli anlaşmazlığın barışçıl bir şekilde çözülmesinin çıkarı uğruna yeni bir Genel Sekreterlik seçmek, Ukraynalı işçi ve askerlerin bilincine ve devrimci ruhuna bağlıdır.

Genel Sekreterliği hangi ittifaktan yana olduğunu kesinkes açıklamaya zorlamak, Ukraynalı işçi ve askerlerin metanetine ve kararlılığına bağlıdır: devrime karşı, Kaledin ve Rodzyanko ile ittifaktan yana mı, yoksa Kadetlerin ve generallerin karşı-devrimine karşı Halk Komiserleri Konseyi ile ittifaktan yana mı.

Anlaşmazlığın barışçıl bir şekilde çözülmesi davası Ukrayna halkının elinde yatıyor.

Halk Komiseri **J. Stalin**

12 Aralık 1917.

«Pravda» No. 213, 13 Aralık 1917.

UKRAYNA RADA'SI ÜZERİNE

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma

14 Aralık 1917

Kendi kaderini tayin ilkesini her zaman kararlılıkla savunmuş olan Halk Komiserleri Konseyi'nin, aynı şekilde kendi kaderini tayin ilkesinden hareket eden Rada ile anlaşmazlık içine düşmesi garip görünebilir. Bu anlaşmazlığın nasıl çıktığını anlayabilmek için, Rada'nın politik fizyonomisine bakmak gerekir.

Rada, iktidarın bir yanda burjuvazi ile, diğer yanda proletarya ve köylülük arasında bölünmesi ilkesinden hareket ediyor. Sovyetler ise böyle bir bölünmeyi reddediyor ve burjuvaziyi dışlayarak bütün iktidarı halka veriyor. Bunun için de Rada, «Tüm İktidar Sovyetlere» (yani halka) şiarına karşı kendi «Tüm İktidar Kent ve Kır Özyönetim Organlarına» (yani halka ve burjuvaziye) şiarını koyuyor.

Anlaşmazlığın, kendi kaderini tayin sorunundan doğduğu söyleniyor. Ancak bu doğru değildir. Rada, Rusya'da federal bir düzenin kurulmasını öneriyor. Halk Komiserleri Konseyi ise Rada'dan da ileri giderek, ayrılma hakkını tanıyor. Dolayısıyla Halk Komiserleri Konseyi ile Rada arasındaki görüş ayrılığı bu sorunda değildir. Rada'nın, merkeziyetçiliğin görüş ayrılığının bir noktasını oluşturduğu iddiası da tümüyle yanlıştır. Halk Komiserleri Konseyi örneğine göre inşa edilmiş olan bölge merkezleri (Sibirya, Byelo

-Rusya, Türkistan), Halk Komiserleri Konseyi'nden direktif istediler. Bunun üzerine Halk Komiserleri Konseyi şöyle cevap verdi: Bölgede iktidar olan sizsiniz, ve direktifleri de kendiniz hazırlamak zorundasınız; dolayısıyla görüş ayrılığı bu noktada değildir. Halk Komiserleri Konseyi ile Rada arasında gerçek bir görüş ayrılığı şu üç noktada vardır:

İlk sorun: Ukraynalı birliklerin Güney Cephesinde toplanması. Ulusal birliklerin en iyi kendi topraklarını savunabileceklerine kuşku yoktur. Ancak şimdi cephemiz ulusal bakış açısına göre tanzim edilmemiştir. Cephenin milliyetlere göre yeniden tanzim edilmesi, kötü ulaşım şartları yüzünden cephenin tümüyle çökmesine yol açacaktır. Bununla da barış davası baltalanacaktır. Ukraynalı askerler Genel Sekreterlikten daha akıllı ve namuslu çıktılar, çünkü Ukraynalı birliklerin çoğunluğu Rada'nın emirlerine uymayı reddetti.

İkinci sorun: Ukrayna'da Sovyet birliklerinin silahsızlandırılması. Ukraynalı çiftlik sahiplerinin ve burjuvaların çıkarlarını savunan Ukrayna Rada'sı, Sovyet birliklerini silahsızlandırmakla devrime darbe indirmektedir. Rada'nın bu konudaki davranışı özünde Kornilov'un ve Kaledin'in davranışlarından farklı değildir. Vurgulamaya gerek yok ki, Rada'nın bu karşı-devrimci politikasına karşı, Halk Komiserleri Konseyi vargücüyle mücadele edecektir.

Ve son olarak üçüncü sorun: Rusya'nın tüm karşı-devrimci güçlerinin etrafında toplandığı Kaledin üzerine yürüyen Sovyet birliklerine geçit verilmemesi. Sovyet birliklerine geçit verilmemesini Rada, «özerkliğe yönelen» Kaledin'e karşı «tarafsızlık» ile gerekçelendirdi. Fakat burada Rada sahtekârca Kaledin'in diktatörlüğünü, emekçi Kazakların kendi kaderlerini tayini gibi gösteriyor. Rada, Sovyet birliklerinin geçmesine engeller koymakla, Kaledin'in kuzeye doğru ilerlemesine yardım ediyor. Aynı zamanda da, Kaledin'in Kazak birliklerine Don'a gitmeleri için serbestçe geçit veriyor. Rada, Rostov'da ve Donetz Havzası'nda yoldaşlarımızın kurşunlandığı bir anda, onlara yardım göndermemizi en-

gelliyor. Söylemeye gerek yok ki, Rada'nın bu haince tutumuna göz yumulamaz.

Halk Komiserleri Konseyi, Kaledin'e karşı savaştan vazgeçemez. Kaledin'in karşıdevrimci yuvası imha edilmelidir. Bundan vazgeçilemez. Eğer Rada Kaledin'e karşı ilerlememizi, kendini onun önüne koruyucu olarak koyarak engellemek istiyorsa, o zaman Kaledin'e yönelen darbeler Rada'nın kendine isabet eder. Halk Komiserleri Konseyi, Rada'ya karşı kararlı bir mücadele vermekte tereddüt etmeyecektir, çünkü Rada'nın Kaledin ile gizli bir ittifak içinde olduğu onun için bir sır değildir. Halk Komiserleri Konseyi'nin eline şifreli bir telgraf geçti, bundan anlaşıldığına göre, Rada, barışın ilkbahara dek sürüncemede bırakılması için doğrudan Fransız misyonu ile ve Fransız misyonu üzerinden Kaledin ile ilişki halindedir. Bu ittifak, barışa ve devrime karşı yönelmiştir. Bu ittifak bozulmalıdır ve bozulacaktır.

Rada'ya karşı kararlı bir politika yürütmekle suçlanıyoruz. Fakat tam da bu kararlı politika, Rada'nın burjuva özünü ortaya çıkardı ve bununla Ukraynalı işçi ve köylülerin gözünü açtı. Bu, Ukrayna'da Sovyet iktidarını tanıyan ve burjuva Rada'ya karşı çıkan yeni bir Ukrayna Devrimci Hükümeti'nin oluşturulması[4] ile ilgili bir telgraftan görülüyor. (**Alkışlar**.)

«İzvestiya» No. 254,
17 Aralık 1917.

UKRAYNA RADA'SI NEDİR?

Aşağıda okuyucu, Sovyet iktidarı tarafından ele geçirilmiş şifreli bir telgraf bulacaktır. Telgraf, Rada'nın gerçek niteliğini ve «müttefiklerimiz»in askeri misyonlarının barış sorunundaki gerçek niyetlerini açığa çıkarmaktadır. Telgraftan, Fransız misyonu ile Rada arasında çoktan bir ittifakın oluştuğu ve «Fransız misyonu memurlarının Rada ile doğrudan temas içinde çalıştığı» görülmektedir. Telgraftan ayrıca, bu ittifakın hedefinin, «Şubat ya da Marta kadar bir Rus cephesi zevahirini muhafaza etmek ve ateşkesin kesin olarak imzalanmasını ilkbahara kadar **sürüncemede bırakmak»** olduğu da görülmektedir. Nihayet bu telgraftan, Fransız misyonunun «Romanya ve Güneybatı Cephesinin (plana göre her iki cephenin de Rada tarafından işgal edilmesi gerekmektedir. **J. St.**) kömür ve gıda maddesi ihtiyacının karşılanması» konusunda «Kazakların Ordu Konseyi ile» (yani Kaledin «Hükümeti» ile) «bir anlaşma» yaptığı görülmektedir.

Kısacası: Anlaşıldığı kadarıyla Rada, Kaledin ve Fransız askeri misyonu arasında, barışın baltalanması, «ilkbahara kadar» «sürüncemede bırakılması» üzerine bir ittifak vardır. Bu konuda Fransız askeri misyonu, bağımsız değil, «Fransız Hükümeti'nin ısrarlı direktifleri» ile hareket etmektedir.

Burada «müttefiklerimiz»in askeri misyonlarının tutumları üzerinde durmak istemiyoruz. Bunlarm rolleri yeterince açıklığa kavuşmuştur: Ağustos'ta Kornilov'a, Kasım'da Rada'ya ve Kaledin'e yardım ettiler, Aralık'ta ise isyancı-

ları zırhlı araçlarla donatıyorlar. Ve bütün bunlar «sonuna kadar savaş»ın çıkarı için yapılıyor. «Müttefikler»in tecavüze yönelik niyetlerinin, Rusya halklarının demokratik bir barış için mücadeleleri ile boşa çıkarılacağına hiç kuşkumuz yoktur. Misyonlar sanki Orta Afrika'da imişler gibi davranıyorlar. Ancak «müttefikler» pek yakında, Rusya'nın Orta Afrika olmadığına kanaat getirmek zorunda kalacaklardır... Burada bizi esas olarak Rada'nın üstlendiği çirkin rol ilgilendirmektedir.

Rada'nın, Ukrayna birliklerini neden Romanya ve Güneybatı Cephesinde topladığı şimdi anlaşılıyor: Ordunun «ulusallaştırılması» bayrağı altında o, Fransız misyonu ile ateşkesin sürüncemede bırakılması üzerine yaptığı anlaşmayı gizlemeye çalışmaktadır.

Rada'nın, Sovyet birliklerine Kaledin üzerine geçit vermemesinin nedeni şimdi anlaşılıyor: Kaledin'e karşı «tarafsızlık» bayrağı altında o, Kaledin ile ittifakını Sovyetlerden gizlemeye çalışmaktadır.

Rada'nın, Halk Komiserleri Konseyi'nin Ukrayna'nın iç yaşamına «müdahalesi»ni neden protesto ettiği şimdi anlaşılıyor: Müdahale edilmemesi üzerine gevezeliklerle o, devrimin kazanımlarını tasfiye etmeyi hedefleyen Fransız Hükümeti'nin, Ukrayna'nın ve tüm Rusya'nın yaşamına gerçek müdahalesini gizlemeye çalışmaktadır.

Ukraynalı yoldaşlar sık sık şu soruyla başvuruyorlar bana: Rada nedir?

Yanıtlıyorum:

Rada, ya da daha doğrusu onun Genel Sekreterliği, kitleleri dolandırmak için kendilerine sosyalist diyen, sosyalizme karşı ihanet içinde olanların bir hükümetidir. Tıpkı kendilerine sosyalist diyen Kerenski ve Savinkov'ların hükümetleri gibi.

Rada, ya da daha doğrusu onun Genel Sekreterliği, Kaledin ile birleşerek Sovyetlere karşı savaşan bir burjuva hükümetidir. Bir zamanlar Kerenski Hükümeti, Kornilov ile birlik olarak Rusya Sovyetlerini silahsızlandırmıştı. Şimdi

de Rada Hükümeti, Kaledin ile birlik halinde Ukrayna Sovyetlerini silahsızlandırıyor.

Rada, ya da daha doğrusu onun Genel Sekreterliği, İngiliz ve Fransız kapitalistleri ile birlik halinde, barışa karşı savaşan bir burjuva hükümetidir. Daha önceleri Kerenski Hükümeti, barış davasını sürüncemede bırakarak milyonlarca askere top yemi olarak hizmet etme kaderini hazırlamıştı. Bugün de Rada Hükümeti, «ateşkesi ilkbahara kadar sürüncemede bırakarak» barış davasını baltalamaya uğraşıyor.

Kerenski Hükümeti bu yüzden işçilerin ve askerlerin ortak çabalarıyla düşürüldü.

Biz, aynı şekilde Rada Hükümeti'nin de, Ukraynalı işçilerin ve askerlerin ortak çabaları ile düşürüleceğinden hiç kuşku duymuyoruz.

Ancak yeni bir Rada, Ukraynalı işçi, asker ve köylü Sovyetlerinin yeni bir Rada'sı, Ukrayna halkının çıkarlarını Kaledin ve Kornilov'a karşı, çiftlik sahipleri ve kapitalistlere karşı koruyabilecektir.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 215, 15 Aralık 1917.

FİNLANDİYA'NIN BAĞIMSIZLIĞI ÜZERİNE

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma

22 Aralık 1917

(Gazete haberi)

Finlandiya temsilcileri, Finlandiya'nın tam bağımsızlığını zaman geçirmeksizin tanımamız ve Finlandiya'nın Rusya'dan ayrılması olgusunu onaylamamız talebi ile, bugünlerde bize başvurmuş bulunuyorlar. Halk Komiserleri Konseyi, bu başvuruyu yerine getirme kararı ile ve Finlandiya'nın tam bağımsızlığına ilişkin, gazetelerde daha şimdiden yayınlanmış olan bir kararname ile karşılık vermiştir.

Halk Komiserleri Konseyi'nin aldığı kararın metni şöyledir:

«Finlandiya Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının tanınması ile ilgili Finlandiya Hükümeti'nin başvurusuna karşılık olarak Halk Komiserleri Konseyi, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi ile tam uygunluk içinde, Merkez Yürütme Komitesi'ne şu öneriyle başvurma kararı almıştır: a) Finlandiya Cumhuriyeti'nin devlet bağımsızlığının tanınması ve b) Finlandiya Hükümeti ile anlaşma içinde, Finlandiya'nın Rusya'dan ayrılmasından kaynaklanan pratik önlemleri belirlemek için (her iki tarafın temsilcilerinden oluşan) bir özel komisyonun oluşturulması.»

Halk Komiserleri Konseyi'nin başka türlü davranması-

nın olanaksız olduğu açıktır, çünkü bir halk, temsilcileri yoluyla bağımsızlığının tanınmasını talep ettiğinde, böyle bir durumda proleter hükümet, halkların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin tanınmasından hareketle bu talebi karşılamak zorundadır.

Burjuva basını, ülkenin tamamen dağılmasına neden olduğumuzu, aralarında Finlandiya'nın da bulunduğu bir dizi ülkeyi yitirdiğimizi ilan ediyor. Fakat yoldaşlar, onu yitirmemiz söz konusu değildir, çünkü o fiiliyatta hiçbir zaman bizim mülkümüz olmamıştır. Eğer Finlandiya'yı zorla yanımızda tutsaydık, bu kesinlikle onu elde ettiğimiz anlamına gelmeyecekti.

Wilhelm'in zor ve baskı kullanarak koskoca devletleri nasıl «elde ettiğini» ve bundan bir halk ile onu ezenler arasındaki karşılıklı ilişkiler için hangi temelin ortaya çıktığını çok iyi biliyoruz.

Sosyal-demokrasinin ilkeleri, onun şiarları ve çabaları, halklar arasında çoktan beri özlenen karşılıklı güven atmosferinin oluşturulmasını içinde taşır, ve «Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!» şiarı ancak bu temel üzerinde gerçekleştirilebilir. Bütün bunlar yeni değil, aksine herkesçe bilinen şeylerdir.

Finlandiya'nın bağımsızlığını nasıl kazandığının resmine biraz dikkatlice derinlemesine bakarsak, Halk Komiserleri Konseyi'nin, bunu istemeksizin, özgürlüğü fiilen halka, Finlandiya proletaryasının temsilcilerine değil, fakat tuhaf koşulların biraraya gelmesi sonucu iktidarı gasp eden ve bağımsızlığı Rus sosyalistlerinin elinden alan Finlandiya burjuvazisine verdiğini görürüz. Finlandiya işçileri ve Sosyal-Demokratları, özgürlüğü doğrudan Rusya sosyalistlerinin elinden değil de, Finlandiya burjuvazisinin yardımıyla almak zorunda kaldıkları bir durumda görüyorlar. Biz burada Finlandiya proletaryasının trajedisini görüyoruz, ancak Finlandiya Sosyal-Demokratlarının sadece kararsızlıkları ve kavranamayacak korkaklıkları yüzünden, bizzat iktidarı kendileri ele geçirmek ve bağımsızlıklarını Finlandiya burjuvazi-

sinin elinden koparmak için kararlı adımlar atmadığını da saptamadan geçemeyeceğiz.

Halk Komiserleri Konseyi'ne kızılabilir, eleştiri yöneltilebilir, ancak, Halk Komiserleri Konseyi'nin sözünde durmadığını iddia edecek tek kişi bulunamaz; çünkü dünyada Halk Komiserleri Konseyi'ni sözünden geri dönmeye zorlayabilecek hiçbir güç yoktur. Bunu biz, Finlandiya burjuvazisinin, Finlandiya'ya bağımsızlık tanınması talebine tamamen önyargılardan uzak bir şekilde yaklaşarak, Finlandiya'nın bağımsızlığı üzerine derhal bir kararname çıkarma yoluna giderek kanıtladık.

Finlandiya'nın bağımsızlığı, Finlandiya işçilerinin ve köylülerinin kurtuluşunu kolaylaştırsın ve halklarımız arasındaki dostluğa sağlam bir temel oluşturusun!

«Pravda» No. 222, 23 Aralık 1917.

«TÜRK ERMENİSTAN'I» ÜZERİNE

«Türk Ermenistan'ı» denilen yer, herhalde Rusya'nın «savaş hukukuna göre» işgal ettiği tek ülkedir. O «cennet köşesi» ki, Batının şiddetli diplomatik ihtiraslarına ve Doğunun kanlı yönetim egzersizlerine uzun yıllar konu olmuştur (ve hâlâ olmaktadır). Bir yanda Ermeni pogromları ve katliamları, diğer yanda yeni bir katliama kılıf olarak tüm ülkelerin diplomatlarının ikiyüzlü «ricaları», fakat sonuç: baştan sona kana bulanmış, aldatılmış ve köleleştirilmiş bir Ermenistan — «uygar» güçlerin diplomasi «sanatı»nın bu «alışılmış» resimlerini kim bilmez?

Yurtlarının kahraman savunucusu olan, fakat hiç de uzakgörüşlü politikacılar olmadıkları için emperyalist diplomasi haydutlarına tekrar tekrar aldanan Ermenistan'ın evlatları, şimdi artık eski diplomatik kombinezonların, Ermenistan'ı kurtuluşa götüren yol olmadığını görmek zorundalar. Ezilen halkları kurtuluşa götüren yolun, Ekim'de Rusya'da başlamış olan işçi devriminden geçtiği açıktır. Rusya halklarının kaderinin, özellikle Ermeni halkının kaderinin, Ekim Devrimi'nin kaderiyle sıkı sıkıya bağlı olduğu şimdi herkes için açıktır. Ekim Devrimi ulusal baskının zincirlerini parçaladı. Halkları ellerinden ve ayaklarından bağlayan Çar'ın gizli anlaşmalarını yırttı. O, ve yalnızca o, Rusya halklarının kurtuluşu eserini sonuna kadar götürebilecektir.

Bu düşüncelerden hareket eden Halk Komiserleri Konseyi, «Türk Ermenistan'ı»nın kendi kaderini özgürce tayini üzerine özel bir kararname çıkarmayı kararlaştırdı. Bu, özel-

likle şimdi, Alman ve Türk iktidar sahiplerinin, emperyalist karakterlerine uygun olarak, işgal edilmiş bölgeleri zorla egemenlikleri altında tutma isteklerini gizlemedikleri bir anda zorunludur. Rusya halkları, fetih çabalarının Rus devrimine ve onun Hükümetine yabancı olduğunu bilsinler. Herkes bilsin ki, Halk Komiserleri Konseyi, emperyalist ulusal baskı politikasına karşı, ezilen halkların tam kurtuluşunu koyar.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 227, 3 Aralık 1917.

RSDİP(B) MERKEZ KOMİTESİ OTURUMUNDA ALMANLARLA BARIŞ SORUNU ÜZERİNE KONUŞMA

11 Ocak 1918

(Kısa tutanak notu)

Stalin yoldaş, devrimci savaş şiarını kabul etmekle emperyalizmin eline koz verdiğimiz görüşündedir. Troçki'nin tavrını bir görüş açısı olarak nitelendirmek imkansızdır. Batıda devrimci bir hareket yoktur, devrimci bir hareketi söz konusu yapan hiçbir olgu mevcut değildir, bu sadece potansiyel olarak vardır; fakat biz pratiğimizde potansiyellere güvenemeyiz. Almanlar bir saldırı başlattıklarında, bu bizde karşı-devrimi güçlendirecektir. Almanya kendi Kornilov birliklerine —«Muhafızlar»— sahip olduğu için, saldırabilecektir. Ekim'de, emperyalizme karşı kutsal savaştan söz ediyorduk, çünkü bize tek başına «barış» sözcüğünün bile, Batıda devrimi başlatacağı söyleniyordu. Ancak bu doğrulanmadı. Bizim gerçekleştirdiğimiz sosyalist reformlar, Batıyı karıştırıyor, fakat bunların gerçekleştirilmesi için zamana ihtiyacımız var. Eğer Troçki'nin politikasını kabul edersek, Batıdaki devrimci hareket için en kötü koşulları yaratmış oluruz. Bu yüzden Stalin yoldaş, Lenin'in Almanlarla barış yapma teklifinin kabul edilmesini öneriyor.

İlk kez: RSDİP MK Tutanakları kitabında yayınlanmıştır. Ağustos 1917 — Şubat 1918. Moskova/Leningrad 1929.

KİEV BURJUVA RADA'SI ÜZERİNE

Burjuva gazeteleri, güya «Rada ile Halk Komiserleri Konseyi arasında görüşmelere başlandığı» üzerine yoğun söylentiler yayıyorlar. Karşı-devrimcilere yakın çevreler, bu söylentileri değişik biçimlerde ileriye götürerek, bunların «özel» anlamını vurguluyorlar. İş o dereceye vardı ki, yoldaşların birçoğu, Kiev Rada'sı ile görüşme masalına inanmaya başladılar ve birçoğu yazılı olarak bana başvurarak bunun ne ölçüde doğru olduğunu soruyorlar.

Alenen açıklıyorum:

1 — Halk Komiserleri Konseyi, Kiev Rada'sı ile hiçbir görüşme yürütmüyor ve buna niyeti de yoktur.

2 — Kesin olarak Kaledin'le birleşen ve Rusya halklarının arkasından Avusturya-Alman emperyalistleri ile haince görüşmeler yapan Kiev Rada'sına karşı — bu Rada'ya karşı Halk Komiserleri Konseyi'nin görüşüne göre, Ukrayna Sovyetlerinin tam zaferine kadar ancak acımasız bir mücadele mümkündür.

3 — Ukrayna'ya barış ve huzur, ancak Kiev burjuva Rada'sının tamamen tasfiye edilmesinden ve bunun yerini, çekirdeği şimdiden Harkov'da oluşturulmuş bulunan Sovyetlerin yeni sosyalist Rada'sının almasından sonra gelebilir.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 9
13 Ocak 1918.

İŞÇİ, ASKER VE KÖYLÜ TEMSİLCİLERİ SOVYETLERİ III. TÜM-RUSYA KONGRESİNDE KONUŞMALAR

10 — 18 Ocak 1918 [5]

1 — ULUSAL SORUN ÜZERİNE KONUŞMA
15 Ocak

(Gazete haberi)

Rusya'yı bugün özellikle ilgilendiren sorunlardan birisi, raportörün gösterdiği gibi, ulusal sorundur. Büyük Rusların, Rusya nüfusunun mutlak çoğunluğunu oluşturmadıkları ve Rusya'nın kenar bölgelerinde yaşayan «egemen olmayan» diğer halklar çemberiyle çevrelendiğinden, bu sorun daha büyük bir önem kazanmaktadır.

Çarlık Hükümeti, ulusal sorunun büyük önemini dikkate alarak, ulusal sorunları demir yumrukla ele almaya çalışıyordu. Kenar bölgelerdeki halklar üzerinde zorla Ruslaştırma politikası yürütüyordu; bu uygulamanın yöntemleri, anadilin yasaklanması, pogromlar ve diğer baskılardı.

Kerenski'nin koalisyon Hükümeti, bu ulusal baskıları kaldırdı, fakat sınıf karakteri gereği ulusal sorunu bütün kapsamı ile çözemedi. Devrimin ilk döneminin hükümeti, sadece ulusların tam kurtuluşu yolunu tutmamakla kalmadı, aksine Ukrayna ve Finlandiya'da olduğu gibi, birçok du-

rumlarda ulusal hareketin bastırılması için katliamlar uygulamaktan bile çekinmedi.

Ancak ve yalnız Sovyet iktidarı, Rusya'dan tamamen ayrılma da dahil olmak üzere ulusların kendi kaderini tayin hakkını açıkça ilan etti. Yeni devlet iktidarı bu açıdan, bazı ulusların içindeki ulusal gruplardan daha da radikaldi.

Ve buna rağmen, Halk Komiserleri Konseyi ile kenar bölgeler arasında bir dizi anlaşmazlıklar ortaya çıktı. Ancak bu anlaşmazlıkların ekseninde, ulusal karakterdeki sorunlar değil, iktidar sorununun ta kendisi yatmaktaydı. Konuşmacı, mülk sahibi sınıfların üst tabakalarının temsilcilerinden alelacele oluşturulan kenar bölgelerdeki burjuva-milliyetçi hükümetlerin, ulusal sorunu çözme kılıfı altında, Sovyet ve diğer devrimci örgütlere karşı nasıl açık bir mücadele vermeye uğraştıkları üzerine bir dizi örnekler sıralar. Kenar bölgelerle merkezi Sovyet iktidarı arasında çıkan tüm anlaşmazlıkların kökeninde iktidar sorunu yatmaktadır. Şu veya bu bölgenin burjuva çevreleri, bu anlaşmazlıklara ulusal bir görünüm vermeye uğraştılarsa, bunun nedeni, bunun onlar için avantajlı olduğudur, söz konusu bölgede emekçi kitlelerin iktidarına karşı mücadeleyi ulusal bir örtü altında saklamanın kendileri için daha kolay olduğudur.

Konuşmacı, Rada örneği üzerinde etraflıca durarak, kendi kaderini tayin ilkesinin, Ukrayna'nın burjuva-şövenist çevreleri tarafından kendi emperyalist sınıf hedefleri için nasıl kullanıldığını inandırıcı bir biçimde kanıtlar.

Bütün bunlar, kendi kaderini tayin ilkesinin burjuvazinin değil, söz konusu ulusun emekçi kitlelerinin kendi kaderini tayini olarak ele alınmasının ne kadar gerekli olduğunu gösteriyor. Kendi kaderini tayin ilkesi, sosyalizm uğruna mücadelenin bir aracı olmalı ve sosyalizmin ilkelerine tabi kılınmalıdır.

Rusya Cumhuriyeti'nin federal yapısı sorununda konuşmacı, Sovyet Federasyonunun en yüksek organının Sovyet Kongresi olması gerektiğini belirtir. Kongreler arasındaki zaman içinde ise, kongrenin görevleri Merkez Yürütme Komitesi tarafından yürütülecektir.

2 — RUS CUMHURİYETİ'NİN FEDERAL KURUMLARI HAKKINDA BİR KARAR TASLAĞI

15 Ocak

(Gazete haberi)

1 — Rus Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti, Rusya halklarının gönüllü birleşmeleri temelinde, bu halkların Sovyet Cumhuriyetlerinin bir federasyonu olarak kurulacaktır.

2 — Federasyonda en yüksek iktidar organı, üç ayda en az bir kez toplanacak olan İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Tüm-Rusya Kongresi'dir.

3 — İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Tüm-Rusya Kongresi, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ni seçer. Kongreler arasındaki zaman içinde, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi en yüksek iktidar organıdır.

4 — Federasyonun Hükümeti, Halk Komiserleri Konseyi, bütün olduğu gibi tek tek de Tüm-Rusya Sovyetleri Kongresi veya Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından seçilir ve görevden alınır.

5 — Bölgelerde Sovyet Cumhuriyetlerinin kurulmasından hemen sonra, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve bu cumhuriyetlerin Merkez Yürütme Komiteleri tarafından, özel bir yaşam tarzı ve nüfusunun ulusal bileşimi bakımından farklılık gösteren tek tek bölgelerin Sovyet Cumhuriyetlerinin, federal Hükümete hangi tarzda katılacaklarını ve Rus Cumhuriyeti'nin federal ve bölgesel kurumlarının çalışma alanlarının bu tarza göre birbirinden ayrılacaklarını gösteren bir tarz saptanır.

3 — ULUSAL SORUN HAKKINDA KONUŞMA ÜZERİNE KAPANIŞ KONUŞMASI

15 Ocak

(Gazete haberi)

Rus Cumhuriyeti'nin federal kurumları üzerine sunulan karara ilişkin kapanış konuşmasını **Stalin** yoldaş yaptı.

O, bu kararın bir yasa değil, sadece Federatif Cumhuriyeti'nin gelecekteki anayasasının genel temellerinin bir taslağı olduğuna işaret etti.

Bir yanda milliyetçi karşı-devrim; öte yanda Sovyet iktidarı olmak üzere, bu iki politik akım arasındaki mücadele sona ermediği sürece, Sovyet Cumhuriyetlerinin devlet yapısının bütün ayrıntılarını açık ve tam olarak saptayan, kesinleşmiş bir anayasadan söz edilemez.

Karar, sadece anayasanın genel temellerini içermektedir. Bu genel temeller, etraflıca hazırlanmak üzere Merkez Yürütme Komitesi'ne gönderilmeli ve kesin onaylanmak üzere önümüzdeki Sovyet Kongresine önerilmelidir.

Sovyet iktidarının, burjuva Rada'ya karşı mücadelede olağanüstü sert olduğu yolunda suçlamalara karşı **Stalin** yoldaş, ulusal-demokratik bir örtü altında gizlenen burjuva karşı-devrime karşı bir mücadelenin söz konusu olduğuna işaret etti.

Stalin yoldaş, Rada'nın başında bulunan şu ya da bu politikacının (Vinniçenko gibi) elindeki demokratik bayrağın, gerçek bir demokratik politika için kesinlikle garanti olmadığını vurguladı.

Biz Rada'yı sözlerine göre değil, eylemlerine göre değerlendiririz.

Rada «sosyalist»lerinin sosyalizmleri nerede dile geldi? Üniversal'de[6], lafla, bütün toprağın halka geçmesinden yana olduklarını ilan ettiler, ancak fiiliyatta, ilan ettikleri bir açıklamada, toprak sahiplerinin bir kısım topraklarının dokunulmaz olduğunu ve halka geçmeye tabi olmadığını açıklayarak, toprakların halka geçmesini sınırladılar.

Sözle Sovyetlere bağlılıklarını açıkladılar, fakat fiiliyatta, Sovyet birliklerini silahsızlandırarak, Sovyet fonksiyonerlerini tutuklayarak ve Sovyetlerin varlığını sürdürmesinin tüm olanaklarını ortadan kaldırarak Sovyetlere karşı çılgınca bir mücadele yürüttüler.

Sözle devrime sadakatlerini ilan ettiler, fakat fiiliyatta kendilerini devrimin en kötü düşmanı olarak kanıtladılar.

Don'a karşı savaşta tarafsızlıktan söz ettiler, fakat fiiliyatta, Sovyet birliklerini katletmeye yardım ederek ve kuzeye hububat gitmesini engelleyerek General Kaledin'i doğrudan ve aktif biçimde desteklediler.

Bütün bunlar bilinen olgulardır. Rada'nın özü itibariyle burjuva ve devrime karşı olduğu hususunda ise hiçbir kuşku yoktur.

Martov burada, Sovyetlerin demokrasiye karşı hangi mücadelesinden söz ediyor?

Sağcı konuşmacılar ve özellikle Martov, Rada'ya övgüler düzüyorlar ve Rada'yı muhtemelen şu nedenle savunuyorlar ki, onlar Rada'nın politikasında, kendi politikalarının bir yansımasını görüyorlar. Anlaşmacı baylar, o yürekten sevdikleri bütün sınıfların koalisyonunu temsil eden Rada'da, Kurucu Meclis için bir model görmektedirler. Rada da aynı şekilde, sağ kesimin temsilcilerinin konuşmalarını duyduğunda, bunları elbette hararetle övecektir. Şu atasözü boşuna söylenmemiş: Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş. **(Gülüşmeler, alkışlar.)**

Konuşmacı bundan sonra, Kafkasya'nın kendi kaderini tayinine geçti ve Kafkasya Komiserliği'nin[7] Kafkasya'daki Sovyet örgütlerine ve cephe Sovyetine karşı açıkça sal-

dırgan bir politika yürüttüğünü, bu arada Kafkasya'da karşı-devrimci hareketinin kahramanı General Prşevalski ile temas sürdürdüğünü veriler temelinde kanıtladı.

Bütün bunlardan hareketle, içsavaşın devam etmesi gerekmektedir. Aslında bu savaş, kenar bölgelerde koalisyon ve anlaşmacılar iktidarının gerçekleşmesine çalışan akım ile, sosyalist iktidarın gerçekleşmesi için, emekçi kitlelerin, İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin iktidarı için mücadele eden akım arasındaki savaştır.

Bir yanda Halk Komiserleri Konseyi ile, öte yanda kenar bölgelerin burjuva-milliyetçi koalisyon hükümetleri arasında ortaya çıkan sert anlaşmazlıkların içeriği ve tarihi anlamı budur. Ve bu hükümetler, ulusal bağımsızlıklarını savunmak için savaştıklarını ileri sürerlerse, bu, emekçi halka karşı yürütülen seferin ikiyüzlüce gizlenmesinden başka birşey değildir. (**Şiddetli alkışlar.**)

Sovyet iktidarının, Rusya'nın kenar bölgeleri için proleter iktidarı talep ettiği halde, Kurland, Litvanya, Polonya vb. için Troçki tarafından Brest'te savunulan bir referandum ile yetinerek çelişkiye düştüğü yolunda Martov'un Sovyet iktidarına yönelttiği suçlamaları, **Stalin** yoldaş, Batı bölgelerinde Sovyet iktidarını talep etmenin, orada henüz Sovyetler olmadığı, henüz sosyalist devrim olmadığı için, tamamen saçmalık olacağı şeklinde yanıtladı.

Konuşmacı, Martov'un reçetesine göre hareket edilmek istendiğinde, orada Sovyetleri icat etmek gerekecekti, orada, bırakın Sovyetlerin yokluğunu, onlara varılacak yol bile açılmamıştır daha. Bu koşullar altında, Sovyetler yoluyla kendi kaderini tayinden söz etmek büyük bir saçmalık olur, dedi.

Konuşmacı son olarak, bir kez daha demokrasinin sağ ve sol kanatları arasındaki temel görüş ayrılıklarına değindi. Sol kanat, alt katmanların diktatörlüğü için, çoğunluğun azınlık üzerindeki iktidarı için çalışırken, sağ kanat, burjuva parlamentarizminin artık aşılmış safhasına geri dönmeyi tavsiye ediyor. Fransa ve Amerika'da parlamentarizmin deneyimleri açık bir biçimde göstermiştir ki, genel

seçim hakkından ortaya çıkan, dışarıya demokratik görünen iktidar, gerçek demokratizmden çok uzak ve ona yabancı olan, finans kapitali ile bir koalisyondur. Burjuva demokratizminin ülkesi olan Fransa'da, temsilciler bütün halk tarafından seçilir, ancak bakanları Lyon Bankası tayin eder. Amerika'da genel seçimler vardır, ancak iktidara gelenler milyarder Rockefeller'in yardakçılarıdır.

Bütün bunlar olgu değil mi? diye sordu konuşmacı. Evet, biz burjuva parlamentarizmini gömdük ve Martovlar bizi boşuna devrimin Mart dönemine* geri çekmek istiyorlar. **(Gülüşmeler, alkışlar.)** İşçilerin temsilcileri olan bizler için önemli olan, halkın sadece oy vermesi değil, yönetmesidir. İktidarda olanlar, seçenler ve oy verenler değil, yönetenlerdir. **(Şiddetli alkışlar.)**

«Pravda» No. 12 ve 13,
17 ve 18 Ocak 1918.

---

* *Bir kelime oyunu: Rusça'da «mart» Mart ayı demektir. —ÇN.*

RSDİP(B) PETERSBURG KOMİTESİ'NE TELSİZ MESAJI

Petersburg Komitesi Yürütme Komisyonu'na ve Bolşevik Parti'nin tüm ilçe komitelerine, Petersburg Sovyetinin bu akşam alacağı karara uygun olarak, onbinlerce işçinin örgütlenmesi ve tüm burjuvazinin — tamamen işçilerin kontrolü altında — Petersburg'da siper kazma işi ile görevlendirilmesi için zaman kaybetmeden bütün işçileri ayağa kaldırmalarını salık veririz. Devrimin tehlikede olduğu şu anda, devrimi kurtarmanın tek yolu budur. Siperlerin çizgisini askeriye çizecek; siz silahları tedarik edin, ve esas önemlisi budur, istisnasız herkesi örgütleyip seferber edin.

Lenin
Stalin

21 Şubat 1918.

İlk kez yayınlanmaktadır.

UKRAYNA SOVYET CUMHURİYETİ HALK SEKRETERLİĞİ'NE TELGRAF[8]

General Hoffmann beş gün önce bize, ateşkes anlaşmasının süresinin[9] bittiğini açıkladı ve bir gün sonra savaşa başladı. Halk Komiserleri Konseyi'nin kabul ettiği, barış müzakerelerine yeniden başlanması konusunda henüz bir cevap verilmedi. Apaçık ki Alman Hükümeti, ülkeyi sonuna kadar yağmalamak ve ondan sonra barış müzakerelerine başlamak istediği için, cevap vermekte acele etmiyor. Almanlar Dvinsk, Rovno, Minsk, Volmar, Hapsal'ı aldılar ve Petrograd ve Kiev'e doğru ilerliyorlar. Apaçık ki bu sefer, sadece fetihi değil, özellikle devrimin ve onun kazanımlarının boğazlanmasını amaçlıyor.

Halk Komiserleri Konseyi, direnişi Petrograd'dan örgütlemeye ve tüm işçileri, aynı zamanda burjuvaziyi de, seferber etmeye karar verdi; eğer burjuvalar siper kazmayı reddederlerse, zorla getirilecekler ve işçilerin kontrolü altında siper kazmaya mecbur edileceklerdir.

Yoldaşların genel görüşü, siz Kievlilerin bir dakika yitirmeden, Kiev'in batısında aynen böyle bir direniş örgütlemek, canlı herşeyi seferber edip, topçuları mevzilendirmek, siperler kazmak, işçilerin kontrolü altında burjuvaziyi siper kazma işlerine sürmek, kuşatma durumu ilan etmek ve tüm sertlikle hareket etmek zorunda olduğunuz şeklindedir. Genel görev, Petrograd ve Kiev'i tutmak ve Alman çetelerini ne pahasına olursa olsun durdurmaktır.

Durum size görünebileceğinden daha da ciddidir — Alman çetelerinin Petrograd ve Kiev'e kadar bir gezinti yap-

tıktan sonra, yalnızca orada, bu başkentlerde, barış müzakerelerinden söz etmeye başlamak istediklerine kuşkumuz yok. Eski Rada'nın Almanlarla yaptığı anlaşmayı[10] henüz feshetmediğinizi sanıyorum. Eğer öyleyse, bunu yapmakta fazla acele etmemeniz gerektiğini düşünüyoruz.

Bir kez daha: Tek dakika yitirmeden ve konuşmaya dalmadan işe koyulun ve Sovyet iktidarının kendisini savunabileceğini herkese gösterin.

Tek umudumuz işçilerdir, çünkü terhis edilme durumunda olan sözümona ordu, sadece paniğe ve kaçmaya yarayacağını kanıtladı.

Acele cevap bekliyorum.

Halk Komiserleri Konseyi adına **J. Stalin**

Petrograd,
21 Şubat 1918.

İlk kez: Alman İşgalcilerin 1918 Yılında Ukrayna'da Yenilgiye Uğratılması Üzerine Dokümanlar adlı kitapta yayınlanmıştır. Siyasi Literatür Devlet Yayınevi, 1942.

UKRAYNA SOVYET CUMHURİYETİ HALK SEKRETERLİĞİ'NE DOĞRUDAN HAT ÜZERİNDEN TELSİZ MESAJI

Halk Komiserleri Konseyi adına, Halk Komiseri **Stalin.**

Evvelki gün, 22 Şubat'ta Alman Hükümeti'nden, ağır, canavarca denilebilecek barış koşulları aldık. Almanlar bu koşulların kırksekiz saat içinde kabul edilmesini talep ediyorlar. Alman birlikleri aynı zamanda Reval ve Pskov'a doğru ilerliyorlar ve Petrograd'ı tehdit ediyorlar; ancak bizim birliklerimizin direnci kesinlikle kırıldı. Bu koşullardan haberiniz var mı bilmiyorum. Biz bunları telsiz yoluyla her tarafa yaydık. En önemlilerini bildiriyorum.

«Dördüncü nokta. Rusya, Ukrayna Halk Cumhuriyeti ile derhal barış imzalayacak. Ukrayna ve Finlandiya, Rus birlikleri ve Kızıl Muhafızlar tarafından hemen boşaltılacak.» «Karadeniz vb.deki Rus savaş gemileri hemen Rus limanlarına nakledilecekler ve genel barış imzalanana dek orada kalacaklar ya da silahsızlandırılacaklar.» «Karadeniz ve diğer denizlerdeki ticari seferler, ateşkes anlaşmasında öngörüldüğü gibi, tekrar başlayacak. Mayın temizlenmesine derhal başlanacak.»

«Üçüncü nokta. Livonya ve Estonya, Rus birlikleri ve Kızıl Muhafızlar tarafından hemen boşaltılacak ve ülkede kamu güvenliği ve devlet düzeni işleyene dek Alman polisi tarafından işgal altında tutulacak. Politik nedenlerden dolayı tutuklanmış olan tüm vatandaşlar derhal serbest bırakılacak.»

«Beşinci nokta. Rusya, Doğu Anadolu vilayetlerinin Tür-

kiye'ye en kısa zamanda muntazaman iadesini garantilemek için elinden gelen her şeyi yapacak ve Türk kapitülasyonlarının kaldırılmasını tanıyacak.»

Daha sonra bir ticaret anlaşması üzerine noktalar geliyor; bu anlaşmanın temelini eski Rada'nın Avusturya-Macaristan ile sizce bilinen anlaşması oluşturuyor.

Genel olarak, koşulların inanılmayacak derecede vicdansızca olduğu söylenebilir. Bize öyle geliyor ki, Ukrayna üzerine olan nokta, aslında Almanlar için hiç değeri olmayan Vinniçenko iktidarının restorasyonu anlamına değil, eski Rada ile Avusturya-Macaristan arasındaki anlaşmayı bize kabul ettirmeyi amaçlayan gerçek bir baskı anlamına geliyor, çünkü Almanların Vinniçenko'ya değil, mamul mallarını tahıl ve maden cevheriyle değiştirmeye ihtiyaçları var.

Almanların saldırısı ve bizim birliklerin kaçışı ile bağıntılı olarak içinde bulunduğumuz durumu şöyle değerlendiriyoruz: Emperyalistlerimizin devrilmesinden sonra Batıdaki devrimci hareketin yavaş temposu, birliklerimizin dayanıksızlığı ve Alman emperyalistlerinin görülmemiş yağma hırsı yüzünden zaman zaman yabancı emperyalizmin pençesine düştük. Ona karşı şimdiden bir anavatan savaşının örgütlenmesi için güç toparlamalıyız, bunu yaparken Batıdaki devrimci güçlerin zincirlerinden boşanmasını umut ediyoruz — kanımızca bu kaçınılmazdır. Bu ön hazırlık için, canavarca bir barışın bile sağlayabileceği minimal bir soluklanma gereklidir. Hiçbir şekilde kuruntuya kapılmamalıyız. Gerçeğin gözünün içine bakacak, zaman zaman Alman emperyalizminin pençesine düştüğümüzü kabul edecek cesarete sahip olmalıyız. Sovyetlerin Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi bu gece saat üçte, bu canavarca koşullar altında barış yapma kararı aldığında ve Halk Komiserleri Konseyi'ni Brest'e bir delegasyon göndermekle —bugün gönderildi— görevlendirdiğinde, aynı düşüncelerden hareket etmiştir. MYK yalnızca bu koşullar altında Sovyet iktidarının korunabileceği sonucuna vardı. Fakat şimdilik sorun şu: Alman emperyalizmine karşı kutsal savaşın organizasyonu için hazırlanmak ve tekrar hazırlanmak.

Hepimiz, Halk Sekreterliğinizin Brest'e kendi delegasyonunu göndererek, orada eğer Vinniçenko'nun macerası Avusturyalılar ve Almanlar tarafından desteklenmezse, Halk Sekreterliği'nin eski Kiev Rada'sının yaptığı anlaşmanın temellerine karşı hiçbir itirazı olmadığını açıklaması gerektiği görüşündeyiz. Sizin tarafınızdan atılacak bu adım, ilkin Güneydeki ve Kuzeydeki Sovyetler arasındaki ideolojik ve politik kardeşliğin altını çizecektir; ikincisi, Ukrayna'da Sovyet iktidarını koruyacaktır, bu da tüm uluslararası devrim için, muazzam bir artı olacaktır. Bizi anlamanızı ve bu talihsiz barışın temel sorunlarında bizi onaylamanızı çok istiyoruz.

İki soruya hemen cevap bekliyorum: Almanlarla ortak müzakereler için hemen bugün Petrograd'a veya daha da kolayı, direkt Brest'e delegeler gönderiyor musunuz? Birincisi bu. İkincisi: Vinniçenko ve çetesi olmaksızın, Vinniçenko anlaşmasının kabul edilebilirliği üzerine görüşümüzü paylaşıyor musunuz? Vekaletnameyi hazırlamak ve Brest'e gidişinizi organize edebilmek için bu sorulara cevap bekliyorum.

Halk Komiseri **J. Stalin**

Petrograd,
24 Şubat 1918.

İlk kez yayınlanmaktadır.

UKRAYNA DÜĞÜMÜ

Şubat sonunda Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliği, Brest'e, daha Almanya ile barış imzalanmadan önce, eski Kiev Rada'sının Alman koalisyonuyla yaptığı anlaşmayı imzalamayı kabul ettiğini açıklayan bir delegasyon gönderdi.

Alman Başkomutanlığı'nın Brest'teki temsilcisi, yeterince bilinen Hoffmann, Halk Komiserliği delegasyonunu kabul etmeyi reddetti ve onunla barış görüşmeleri yapmayı gereksiz bulduğunu açıkladı.

Aynı anda Alman ve Avusturya-Macaristan hücum birlikleri ile Petlyura-Vinniçenko'nun Haydamak bölükleri Sovyet Ukrayna'ya girdiler.

Sovyet Ukrayna'ya karşı barış değil, savaş — Hoffmann'ın cevabının anlamı budur.

Eski Kiev Rada'sının imzaladığı anlaşmaya göre Ukrayna Almanya'ya, Nisan sonuna dek 30 milyon pud tahıl vermek zorunda. Burada Almanya'nın talep ettiği «serbest cevher ihracı»nın sözünü bile etmiyoruz.

Sovyet Ukrayna Halk Sekreterliği, anlaşmanın bu noktasını kuşkusuz biliyordu ve Vinniçenko barışının imzalanmasını resmen onaylarken neye giriştiğinin bilincindeydi.

Buna rağmen Alman Hükümeti, Hoffmann'ın kişiliğinde, Ukrayna'nın tüm kent ve kır Sovyetlerince tanınan Halk Sekreterliği ile barış görüşmelerine girmeyi reddetti. Ukrayna halkınca tanınan Halk Sekreterliği — ki «gerekli miktarda» tahılı sadece o temin edebilir — ile barış anlaşması

yerine, bir ceset ile ittifakı, düşürülmüş ve kovulmuş Kiev Rada'sıyla ittifakı yeğledi.

Bu, Avusturya-Alman istilasının hedefinin yalnızca tahıl almak değil, ayrıca esas olarak Ukrayna'da Sovyet iktidarını düşürmek ve eski burjuva rejimi restore etmek de olduğu anlamına gelir.

Bu, Almanların isteğinin, Ukrayna'dan sadece milyonlarca pud tahıl pompalamak değil, ayrıca Ukraynalı işçilerin ve köylülerin kanlarıyla kazandıkları iktidarı ellerinden kapıp, çiftlik sahiplerine ve kapitalistlere devrederek onları haklarından mahrum etmeyi de denemek olduğu anlamına gelir.

Avusturya ve Alman emperyalistleri, süngülerinin ucunda yeni, alçakça, eski Tatar boyunduruğundan bir nebze bile iyi olmayan bir boyunduruk getiriyorlar — Batıdan gelen istilanın anlamı budur.

Savunma için hararetle silahlanan Ukrayna halkının da bunu hissettiği görülüyor. Kızıl Köylü Ordusu'nun kurulması, Kızıl İşçi Muhafızları'nın seferber edilmesi, ilk panik olaylarından sonra, «uygar» zorbalara karşı bir dizi başarılı çarpışmalar, Bahmaç, Konotop, Nejin'in yeniden ele geçirilmesi ve Kiev'e yaklaşma, ezenlere karşı mücadeleye binlerle katılan kitlelerin durmadan artan coşkusu — emekçi Ukrayna'nın, zorbaların istilasına karşı cevabı budur.

Batıdan gelen yabancı boyunduruğuna karşı, Sovyet Ukrayna **anavatanın** kurtuluş savaşı için başkaldırıyor — Ukrayna'da geçen olayların anlamı budur.

Bu, Almanların her pud tahılı ve her parça cevheri Ukrayna halkı ile savaşarak, amansız bir mücadele ile almak zorunda oldukları anlamına gelir.

Bu demektir ki, eğer Almanlar tahıl elde etmek ve Petlyura-Vinniçenko'yu tahta oturtmak istiyorlarsa, Ukrayna'yı tam anlamıyla fethetmeleri gerekir.

Almanların bir taşla iki iki kuş vurabileceklerine inandıkları (tahıl elde etmek ve Sovyet Ukrayna'yı parçalamak) «kısa darbe», yabancı zalimler ile ekmekleri ve özgürlükleri ellerinden alınmak istenen yirmi milyonluk Ukrayna halkı

arasında, uzun süreli bir savaşa dönüşme eğilimi göstermektedir.

Bunun yanma bir de, Ukraynalı işçi ve köylülerin «uygar» zorbalara karşı kahramanca savaş için güçlerini esirgemeyeceklerini eklemeye gerek var mı?

Ukrayna'da başlamış olan **anavatan** savaşının, tüm Sovyet Rusya'nın çok yönlü desteğini hesaba katabileceğini kanıtlamaya gerek var mı?

Eğer Ukrayna'daki savaş uzun süreli bir karaktere bürünürse ve sonunda Batıdan gelen yeni boyunduruğa karşı Rusya'nın tüm dürüst ve asil güçlerinin savaşına dönüşürse — o zaman ne olacak?

Ve eğer Alman işçi ve askerleri böyle bir savaşın akışı içinde Alman iktidar sahiplerinin «Alman anavatanının savunulması» hedefiyle değil de yırtıcı obur bir emperyalist hayvanın doymazlığından hareket ettiklerini nihayet kavrarlarsa ve kavradıktan sonra gerekli pratik sonuçları çıkarırlarsa — o zaman ne olacak?

Buradan, şu andaki uluslararası olayların ana düğümünün — Rusya'da başlamış olan işçi devrimi ve Batıdan gelen emperyalist karşı-devrim düğümü — orada, Ukrayna'da atıldığı açıkça görülmüyor mu?

Sovyet Ukrayna'da boynu altında kalan obur yırtıcı bir emperyalist hayvan — olayların acımasız mantığı tam buraya varmıyor mu?...

«İzvestiya» No. 47,
14 Mart 1918.
İmza: J. Stalin

TATAR-BAŞKIR SOVYET CUMHURİYETİ ÜZERİNE

Rus Cumhuriyeti'nin federatif devlet düzenini ilan eden III. Sovyet Kongresi'nden bu yana iki ay geçti, ancak hâlâ tek tek yerlerde Sovyet iktidarını kurmakla uğraşan kenar bölgeleri, şimdiye değin federatif birliğin somut biçimleri üzerine açık ve kesin bir tavır almadılar. Daha şimdiden Rusya ile federatif ilişkilere taraftar olduklarını açıklayan, bugün «uygar» zalimler tarafından vahşice parçalanan Ukrayna dışında ve Kırım ve Don bölgesi dışında, devrimci örgütlerin Sovyet Rusya ile federatif birleşme üzerine kesin bir plan ileri sürdüğü tek bölge, görüldüğü kadarıyla, Tataristan-Başkıristan'dır. Herkesin üzerinde konuştuğu, Tatarların ve Başkırların en etkili Sovyet örgütlerince, bir Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti'nin örgütlenmesi için isabetli bir biçimde çerçevesi çizilmiş olan genel şemadan söz ediyoruz.

Rusya'yı, bir Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu ilan eden III. Sovyet Kongresi'nin kararlarından hareket eden Milliyetler İşleri Halk Komiserliği, Tatar-Başkır devrimci kitlelerinin istekleri doğrultusunda, Halk Komiserleri Konseyi'nin direktiflerine uygun olarak, Rus Sovyet Federasyonu'na dahil olan Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti üzerine, aşağıdaki ilkeleri kaleme almıştır. Yakında toplanacak olan Tataristan-Başkıristan'ın kurucu Sovyet Kongresi, bu ilkelerin somut biçimlerini ve ayrıntılarını hazırlayacaktır. Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Halk Komiserleri Konseyi'nin bu kongrenin çalışma sonuçlarını onaylayacağından kuşku duymamız için hiçbir neden yoktur.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 53 Halk Komiseri J. Stalin
23 Mart 1919.

TRANSKAFKASYA'NIN SOSYALİZM MASKELİ KARŞI-DEVRİMCİLERİ

Rus Federasyonu'nun tüm kenar bölgeleri içinde Transkafkasya, ulusal bileşim bolluğu ve çeşitliliği bakımından, herhalde en karakteristik köşedir. Gürcüler ve Ruslar, Ermeniler ve Azerbaycanlı Tatarlar, Türkler ve Lezgiler, Ossetler ve Abazalar — bu, yedi milyon nüfuslu Transkafkasya'nın ulusal çeşitliliğinin tam bir tablosunu vermekten henüz çok uzaktır.

Bu ulusal gruplardan hiçbirinin açık bir şekilde sınırları çizilmiş ulusal toprağı yoktur; hepsi dağınık ve birbirine karışmış bir şekilde — sadece kentlerde değil, köylerde de — yaşamaktadır. Bu durum, Transkafkasya'daki ulusal grupların kendi aralarında süren hiddetli çatışmaların, merkezi Rusya'ya karşı ortak mücadeleyi gölgelemesini açıklar. Ve bu da sınıf savaşımını ulusal bayrak ve ulusal gevezeliklerle gizleme denemesine son derece «elverişli» bir atmosfer oluşturur.

Transkafkasya'nın daha az karakteristik olmayan diğer bir çizgisi, onun ekonomik geriliğidir. Genel olarak yabancı sermaye tarafından işletilen sanayi vahası olan Bakû dışında, dış kenarında, deniz kıyısında az-çok gelişmiş bir ticaret yaşamı ve iç bölgelerde katıksız bir derebey düzeninin oldukça güçlü kalıntılarıyla Transkafkasya, bir tarım ülkesidir. Bugün bile Tiflis, Yelizavetpol ve Bakû vilayetlerinde büyük latifundiyalara sahip olan, emirleri altında kendi silahlı çeteleri bulunan, Tatar, Ermeni ve Gürcü köylülerin kaderini ellerinde tutan Tatar beylerinden ve feodal

Gürcü prenslerinden geçilmiyor. Köylülerin hoşnutsuzluğunun çoğunlukla ifadesini bulduğu tarımsal «huzursuzluklar»ın sert biçimleri de aslında buna yorulmalıdır. Sürekli tarımsal «huzursuzluklar» tarafından gölgelenen Transkafkasya işçi hareketinin (Bakû hariç) zayıf oluşu ve billurlaşmamasının nedeni de yine burada aranmalıdır. Bütün bunlar, ülkede şimdi sürmekte olan işçi ve köylü devrimine karşı hakim sınıfların ve çoğunluğu soylu kökenli olan sözümona «sosyalist» aydınların politik koalisyonu için elverişli bir ortam yaratmaktadır.

Şubat Devrimi bu ülkenin emekçi sınıflarının durumunu önemli ölçüde değiştirmedi. Köyün en devrimci unsurları olan askerler henüz cephedeydiler. Ve ülkenin ekonomik geriliğinin sonucu, sınıf olarak zaten zayıf olan ve örgütlü bir bütün olarak henüz güçlenmemiş olan işçiler, kazanılan politik özgürlüklerden sarhoş olmuşlardı ve ileri doğru yürümeye devam etmeyi açıkçası düşünmüyorlardı. Bütün iktidar mülk sahibi sınıfların elinde kaldı. Bunlar inatla iktidara yapıştılar ve bekle-gör tavrı takındılar; bu arada, Rus devriminin burjuva karakteri üzerine, sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinin olanaksızlığı üzerine vb. bilge konuşmalarla, işçi ve köylüleri uyutma işini, büyük bir memnuniyetle Sosyal-Devrimci—Menşevik stratejisyenlere bıraktılar.

Ekim Devrimi durumda sert bir değişiklik getirdi. İktidarın emekçi sınıfların eline geçmesi sorununu ortaya atarak, bir vuruşta bütün ilişkileri altüst etti. «Tüm iktidar İşçilere ve Köylülere!» savaş çağrısı, tüm ülke üzerinde gök gürültüsü gibi dolaştı ve ezilen kitleleri ayağa kaldırdı. Rusya'nın kuzeyinden gelen bu savaş çağrısı, orada gerçek haline gelmeye başlayınca, Transkafkasya'nın mülk sahibi sınıfları, Ekim Devrimi'nin ve Sovyet iktidarının kendilerine kaçınılmaz bir ölüm getirdiğini kendi gözleriyle gördüler. Bu nedenle Sovyet iktidarına karşı mücadele, onlar için, olmak ya da olmamak sorunu haline geldi. Ve iktidar olmanın nimetlerini görmüş olan ve şimdi kendisini iktidarı kaybetme perspektifi ile karşı karşıya bulan «sosyalist» Sosyal-Dev-

rimci—Menşevik aydınlar, otomatikman mülk sahibi sınıflarla ittifaka girdi.

Transkafkasya'da anti-Sovyet koalisyon böyle oluştu.

Bu anti-Sovyet koalisyonun canlı temsilcisi, bir yanda Hoi ve Hazmamedov Hanı ayarında Tatar beyleri ve diğer yanda Yordania ve Gegeçkori ayarında soylu Gürcü entellektüelleri ile Transkafkasya Komiserliği'dir.

Ulusal gruplar içerisindeki sınıfların koalisyonu için bir Gürcü, bir Tatar ve bir Ermeni olmak üzere «Ulusal Konsey»ler örgütleniyor. Bunun ilham kaynağı ise Menşevik Yordania.

Transkafkasya'daki bütün önemli milliyetlerin mülk sahibi kesimlerinin koalisyonu için Transkafkasya Komiserliği oluşturuluyor. Yönetimi ise Menşevik Gegeçkori'nin elinde.

Sovyet iktidarına karşı mücadelede ülkenin «tüm ahalisini» birleştirmek amacıyla, Kurucu Meclis'e Transkafkasya'dan seçilmiş olan Sosyal-Devrimciler, Menşevikler, Taşnaklar ve Hanlardan oluşan sözümona «Transkafkasya Seym'i»* örgütleniyor. Bunun kulisi — başkanı demek oluyor — ise Menşevik Çaydze.

Burada hem «sosyalizm» hem de «ulusal kendi kaderini tayin» ile, ve bu beylik sloganlardan daha gerçek birşey ile, yani: işçi-köylü iktidarına karşı, mülk sahibi kesimlerin somut ittifakı ile karşı karşıyayız.

Ancak sloganlarla fazla bir yere varılmaz. İttifak bir «eylem»i gerektirir. Ve ilk somut tehlike ortaya çıktığında, bu «eylem» de gecikmesiz gündeme geldi. Barış müzakerelerinin başlamasından sonra, Türkiye cephesinden geri dönen devrimci askerleri kastediyoruz. Bu askerler, anti-Sovyet koalisyonun başkenti Tiflis'ten geçmek zorundaydılar. Onlar, Bolşeviklerin elinde, Transkafkasya Komiserliği'nin varlığını cidden tehdit edebilirlerdi. Bu son derece somut bir tehlikeydi. Ve bak hele! — bu tehlike üzerine tüm «sosyalist» sloganlar kesiliverdi. Koalisyonun karşı-devrimci karakteri

---

* *«Seym»: Polonya'da Meclis: yani burada «Transkafkasya Meclisi» demek. —ÇN.*

günyüzüne çıktı. Komiserlik ve «Ulusal Konsey»ler, cepheden geri dönen birlikleri silahsızlandırdı, hunharca ateş altına aldı ve vahşi «ulusal» çeteleri silahlandırdı. Bu «eylem»de köklü iş yapabilmek ve kuzeyde kendine bir siper edinmek için, Transkafkasya Komiserliği, Karavlov ve Kaledin ile bir anlaşma yaptı; onlara vagonlar dolusu fişek gönderdi, onların silahsızlandırmayı beceremediği birliklerin silahsızlandırılmasına yardım etti ve onları Sovyet iktidarına karşı mücadelede bütün araçlarla bir bütün olarak destekledi. Bu alçakça «politika»nın özü şudur: Transkafkasya'nın mülk sahibi sınıflarını devrimci askerlerin saldırılarından korumak — bunun için her şeyi mübah görüyorlar. Bu «politika»nın araçları, bilinçsiz silahlı müslüman grupları Rus askerlerine karşı kışkırtmaktır, bu askerleri tuzağa düşürerek katletmek, kurşuna dizmektir. Bu utanç verici silahsızlandırma «politika»sının en belirgin görüntüsü, Yelizavetpol ile Tiflis arasındaki Şamhor'da, Türkiye cephesinden Kaledin'e karşı ilerleyen Rus askerlerine karşı düzenlenen katliamdır.

«Bakinski Raboçi» [11] bu konu üzerine şunları bildiriyor:

> «1918 yılı Ocak ayının ilk yarısında, Tiflis ile Yelizavetpol arasındaki demiryolunda meydana gelen bir dizi olayda, bin kişilik müslüman çeteleri, başta Yelizavetpol Müslümanları Ulusal Komitesi'nin üyeleri olmak üzere, ve Transkafkasya Komiserliği tarafından gönderilen bir zırhlı trenin yardımıyla, Rusya'ya dönen birliklerin vahşice silahsızlandırılmasını gerçekleştirmişlerdir. Bu sırada binlerce Rus askeri öldürülmüş ve parçalanmıştır, bunların cesetleri demiryolu hattını kaplamaktadır. Yaklaşık olarak 15000 tüfek, 70 makineli tüfek ve 20 adet top ellerinden alınmıştır.»

Bunlar olgulardır.

Transkafkasya'nın devrimci askerlerine karşı, resmi Menşevizm bayrağı altında eyleme geçen çiftlik sahipleri ve burjuvazinin ittifakı — bu olguların anlamı budur.

Yelizavetpol-Şamhor olaylarını aydınlatan «Bakinski Raboçi»nin makalelerinden parçalar aktarmayı gerekli buluyoruz:

«Menşevikler Yelizavetpol olayları konusunda işin doğrusunu gizlemeye uğraşıyorlar. Dünkü müttefikleri Tiflisli Sosyal-Devrimcilerin gazetesi «Znamya Truda» bile, onların «meseleyi hasıraltı etmeye» uğraştıklarını vurguluyor, ve sorunun bölge merkezinde açıkça tartışılmasını talep ediyor.

Sosyal-Devrimcilerin bu talebini selamlıyoruz, çünkü Transkafkasya'da devrimin bundan sonraki kaderi önemli ölçüde Şamhor tragedyasında suçlu olanların resmen açığa çıkarılıp çıkarılmamasına ve 6-12 Ocak arasında meydana gelen olayların tamamen aydınlanıp aydınlanmamasına bağlıdır.

Yelizavetpol olaylarındaki suçluların başını, bir zamanlar Kafkasya sosyal-demokrasisinin lideri ve bugün sözümona «Gürcü ulusunun babası» Noah Nikolayeviç Yordania'nın çektiğini ilan ediyoruz — bir zamanların Kafkasya sosyal-demokrasisinin önderi ve bugün sözümona «Gürcü ulusunun babası». Bölge Merkezi Prezidyumu, oradan geçen askeri trenleri silahsızlandırma ve onların zararına ulusal alayları silahlandırma kararı alırken, başkan o idi, başka biri değil. Yelizavetpol'deki Müslüman Ulusal Komitesi'ne, Şamhor'da toplanmış olan askeri trenleri silahsızlandırma talimatını veren telgraf, onun imzasıyla gönderildi. Noah Yordania aynı görevle — askeri trenleri silahsızlandırma görevi ile — Tiflis'ten delegasyonlar gönderdi. Bu, delegasyonun bir üyesi olan asker Krupko tarafından, Yelizavetpol Halk Komitesi'nin hayli kalabalık bir oturumunda resmen açıklanmıştır. Noah Yordania ve onun hep işgüzar yardımcısı N. Ramişvili, Abazava'nın yönetiminde bir zırhlı tren yola çıkardılar ve Abazava da müslümanlara silah dağıttı, binlerce askerin kurşunlanmasında, askeri trenlerin silahsızlandırılmasında onlara yardımcı oldu.

Noah Yordania, telgrafı imzalamadığını söyleyerek kendini temize çıkarmak istiyor. Ermenilerden ve müslümanlardan bir düzine insan, telgrafı onun imzaladığını ve bu telgrafın varlığını tasdik ediyorlar. Yordania diyor ki, karışıklığı öğrendiği zaman Abazava ile telefonla konuşmuş ve askeri trenleri zorla silahsızlandırmamasını, geçmelerine izin vermesini rica etmiş. Abazava öldü; bu beyanlar incelenemez, ancak bu konuşmanın yapılmış olabileceğini kabul ediyoruz...

Bir atasözünün dediği gibi: Üzerlerine her şeyin yüklenebileceği ölüleri bir yana bırakırsak, Yordania'nın ifadelerini yalanlayan ve telgrafın adresini, Yordania'nın imzasını ve silahsızlandırma göreviyle delegasyonun gönderilmesini ve daha başka birçok şeyi doğrulayan canlı şahitler var.

Eğer doğruyu söylemiyorlarsa, Yordania onlardan neden hesap sormuyor? O ve arkadaşları neden «meseleyi hasıraltı etmek» istiyorlar?

Hayır, vatandaş Yordania, Ramişvili ve ortakları, 7—12 Ocak arasında öldürülen binlerce asker kanının ağır sorumluluğu sizin üzerinizdedir.

Ağır suçunuzu haklı gösterebilir misiniz? Fakat kişisel haklı çıkarmalardan söz etmiyoruz.

Bu olayda Yordania bizi, kişi olarak değil, Transkafkasya'da politikayı yapan partinin lideri; en yüksek otorite ve sorumluluğa sahip olan Transkafkasya iktidarının temsilcisi olarak ilgilendiriyor.

O bu canice eylemine, birincisi, Bölge Merkezi Prezidyumu'nun ve Milliyetler Arası Konsey'in kararı üzerine, ve ikincisi, kuşkusuz Transkafkasya Komiserliği'nin bilgisi dahilinde girişti. Yordania'nın yüzüne fırlattığımız suçlama, Menşeviklerin bütün partisini, Bölge Merkezi'ni, Baylar Çenkeli ve Gegeçkori'nin, müslüman beyleri ve hanlarıyla, devrimi mahvetmek için sıkı ve açık bir blok içinde her şeyi yaptıkları Transkafkasya Komiserliği'ni de içine alıyor. Yordania ve Ramişvili'nin adları telgraflar,

emirler ve «haydut» zırhlı trenin kullanılmasıyla düğümlendiği için onlardan söz ediyoruz. Doğrunun ortaya çıkması için araştırmaya onlardan başlanılmalıdır.

Fakat daha sayılması gereken başka isimler var, daha kökü kazılması gereken bir caniler yuvası var. Bu yuva, baştan sona gerici beyler ve hanlardan oluşan, 7 Ocak akşamı Yordania'nın telgrafına dayanarak askeri trenleri «ne pahasına olursa olsun» silahsızlandırma kararı alan ve kararını 9—12 Ocak arası inanılmaz bir arsızlık ve kan hırsıyla gerçekleştiren Yelizavetpol'deki Müslüman Ulusal Komitesi'dir.

Menşevik basın, Yelizavetpol olaylarına değindiğinde, sorunu sanki Transkafkasya'da alışılmış olan demiryolu «soygunu» imiş gibi koyuyor. Arsızca bir yalandır bu!

Şamhor ve Dallyar'daki canice eylemi haydutlar değil, bilakis Müslüman Ulusal Komitesi'nin resmi yönetimi altında, zengin yağma olasılığı ile ayartılmış ve bunun Transkafkasya'daki iktidar sahiplerinin emri ile yapıldığından emin olan, sivil halk arasından binlerce müslüman yapmıştır. Müslüman Ulusal Komitesi, binlerce müslümanı Yelizavetpol'de bir araya topladı, onları silahlandırdı, Yelizavetpol istasyonunda vagonlara doldurdu ve Şamhor'a yolladı. Ve «zafer» kazanıldığında, görgü tanığı «Sosyal-Devrimci» Safikyurdski'nin sözlerine göre, Müslüman Komitesi'nin diğer kahramanlarının eşliğinde, «düşman»dan alınmış bir top üzerinde törenle şehre girdi.

Aslında nasıl bir soygun «kastediliyor» acaba burada?» («Bakinski Raboçi» No. 30 ve 31.)

İşte bu canice maceranın baş kahramanları bunlardır. Ve işte maceranın kışkırtıcılarını açığa çıkaran dokümanlar da burada:

İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Bölge Merkezi Başkanı N. Yordania'nın tüm Sovyetlere, askeri trenlerin silahsızlandırılmasına ilişkin telgrafı:

«Tüm Transkafkasya Sovyetlerine.

Tiflis'ten. No. 505a. Alındığı tarih: 6.1.1918, veriliş numarası 56 363. Naumov tarafından alındı. 59 kelime. Geçiş: 5-28-24. Genelge.

İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyeti Bölge Merkezi, Rusya'ya geri çekilen birliklerin silahlarını beraberinde almaları ve ateşkesin gerçekleşmemesi halinde cephenin savunulması için ulusal birliklerin silahlarının yetersiz kalabileceğini göz önüne alarak, çekilen birlikleri silahsızlandırmak için önlemler alınması ve her özel durum hakkında Bölge Merkezi'nin bilgilendirilmesi üzerine tüm Sovyetlere talimat vermeyi kararlaştırmıştır.

Bölge Merkezi Başkanı *Yordania*»

Süvari Yüzbaşı Abazava'nın, Tatar Süvari Alayı Kumandanı Magalov'a telgrafı:

«Yelizavetpol.

Tatar Süvari Alayı Kumandanı Magalov'a Dsegam' dan. No. 42. Alındığı tarih: 7.1.1918, Şu'dan No. 1857. Vata tarafından alındı. 30 kelime. Geçiş tarihi: 7. Saat: 15.00.

Top'lu beş adet silahlı askeri tren yolda, Sovyet temsilcileri tutuklu, zırhlı trenle savunmaya gidiyorum. Her türden silahla yardım rica ediyorum.

Süvari Yüzbaşı *Abazava*

Ds. Şatiraşvili»

(Bakinski Raboçi» No. 33.)

İşte dokümanlar bunlar.

Demek ki, olayların akışı içinde «sosyalist» gevezelikler kesildi ve meydanı Transkafkasya Komiserliği'nin karşı -devrimci «eylem»ine bıraktı. Çaydze, Gegeçkori, Yordania parti bayrağını kullanarak, yalnızca Transkafkasya Komiserliği'nin cinayetlerine kılıf geçirmekteler. Olayların mantığı herhangi başka bir mantıktan daha güçlüdür.

Cepheden gelen Rus askerlerini silahsızlandıran ve bu şekilde «yabancı» devrimcilere karşı mücadele yürüten kar-

şı-devrimci Transkafkasya Komiserliği, bir taşla iki kuş vurabileceğine inanıyordu: bir yandan, bölgenin Bolşevik Komitesine dayanak olabilecek, ciddiye alınması gereken devrimci bir gücü, devrimci Rus ordusunu yıkacak; diğer yandan karşı-devrimci Menşevik Komiserliğin temel dayanağını oluşturan Gürcü, Ermeni, Müslüman milli alayların silahlandırılması için «gereken» silahları alacaktı. Böylece «yabancı» devrimcilere karşı savaş, Transkafkasya'nın içinde «kale barışı»nı [iç barışı —ÇN] sağlayacaktı. Baylar Gegeçkori ve Yordania, bu sinsi politikayı, «sırtlarını» pek hissettikleri, yani Kaledin ve Filimanov'un Kuzey Kafkasya' sında emniyette hissettikleri sürece, kararlılıkla yürütüyorlardı.

Fakat olayların gidişatı, Transkafkasya karşı-devrimcilerinin bütün hesaplarını suya düşürdü.

Kaledin ve Kornilov'un sığındıkları Rostov ve Novoçerkassk'ın düşüşü, «kuzey cephe gerisi»ni temelinden sarstı. Bakû'ya kadar bütün Kuzey Kafkasya hattının kesin temizlenmesiyle tamamen yok oldu. Kuzeyden gelen Sovyet devrimi dalgası, çekinmeden Transkafkasya koalisyonunun imparatorluğuna girdi ve onun varlığını tehdit ediyor.

Aynı şekilde, bizzat Transkafkasya'daki durum da «elverişsiz» biçimlendi.

Cepheden dönen Transkafkasyalı askerler, tarım devrimini köylere yaydılar. Müslüman ve Gürcü toprak sahiplerinin çiftlik binaları alevler içinde kayboldu. Asker üniforması içindeki «Bolşevikleşmiş» köylüler, derebeylik kalıntılarının dayandığı desteklere karşı kararlılıkla saldırıya geçtiler. Transkafkasya Komiserliği'nin köylüye toprağı devretmeyi isteme gibi boş vaadleri, tarım devrimi dalgasına kapılmış olan köylüleri artık tatmin etmiyordu. Onlar ondan eylem talep ediyorlardı, fakat karşı-devrimci değil, devrimci eylem.

İşçiler de olayların gerisinde kalmadılar ve kalamazlardı da. Tabii Transkafkasya proletaryasını yeni savaş için ilkin, kuzeyden gelen ve işçilere yeni zaferler getiren devrim dalgası seferber etti. Menşevik karşı-devrimin dayanağı uyu-

şuk Tiflis'in işçileri bile Transkafkasya Komiserliği'nden uzaklaşmaya başladılar ve Sovyet iktidarından yana çıktılar. İkincisi, Kaledin ve Filimonov'un elindeki Tiflis'e tahıl yardımının yapıldığı Kuzey Kafkasya'da Sovyetlerin zaferinden sonra, besin maddeleri sıkıntısı artmak zorundaydı, tabii bu da bir dizi gıda maddeleri «kargaşalıkları»na yol açtı; ancak devrimci Kuzey Kafkasya, karşı-devrimci Tiflis'e yardım etmeyi kesinlikle reddetti. Üçüncüsü, banknot eksikliği (fişler onun yerini tutamaz!) ticari yaşamı ve özellikle demiryolu nakliyatını karıştırdı, bu da kuşkusuz şehir alt tabakalarının hoşnutsuzluğunu daha da derinleştirdi. Ve son olarak Ekim Devrimi'nin ilk günlerinden beri Sovyet iktidarını tanıyan ve Transkafkasya Komiserliği'ne karşı yorulmak bilmez bir mücadele veren devrimci proleter Bakû, Transkafkasya proletaryasının uyumasına izin vermedi, ona teşvik edici bir örnek ve Sosyalizm yolunu aydınlatan canlı bir meşale oldu.

Bütün bunlar birlikte alındığında, Transkafkasya'da genel politik durumun devrimcileşmesine götürmek zorundaydı. İş sonunda o dereceye vardı ki, «en güvenilir» ulusal alaylar bile «ayrışmaya» ve Bolşeviklerin yanına geçmeye başladılar.

Transkafkasya Komiserliği ikilem içine düştü:

ya işçiler ve köylüler ile birlikte, toprak sahiplerine ve kapitalistlere karşı, ve o zaman — koalisyonun dağılması;

ya da toprak sahipleri ve kapitalistlerle koalisyonu ayakta tutmak için köylülere ve işçi hareketine karşı kararlı mücadele.

Baylar Yordania ve Gegeçkori ikinci yolu seçtiler.

Burada ilkönce, Transkafkasya Komiserliği'nin, Gürcü ve Tatar köylülerin tarımsal hareketini «haydutluk» ve «külhanbeylik» olarak adlandırdığını, «elebaşıları» tutukladığını, kurşuna dizdiğini belirtmek gerekiyor.

Toprak sahipleri için köylülere karşı!

Ayrıca Komiserlik, Tiflis'teki tüm Bolşevik gazeteleri yasakladı; bu alçaklığı protesto eden işçileri ise tutuklattı ve kurşuna dizdirdi.

Kapitalistler için işçilere karşı!

En sonunda iş o dereceye vardı ki, Baylar Yordania ve Gegeçkori, bir «paratoner»e sahip olmak için, Ermeniler ve Tatarlar arasında bir katliama destek verdiler — şimdiye dek Kadetlerin bile düşmediği bir alçaklık!

İşçi ve köylülere karşı Transkafkasya Komiserliği, Transkafkasya Seym'i ve «Ulusal Konsey»ler — bu «yeni» rotanın anlamı budur.

Böylece, Transkafkasya karşı-devrimcileri, «yabancı» devrimcilere karşı savaşı, Rus askerlerine karşı savaşı genişlettiler, içerdeki devrimcilere karşı bir savaşa, «kendi» işçilerine ve köylülerine karşı bir savaşa dönüştürdüler.

Transkafkasyalı koalisyoncularm politikasındaki bu «dönüşüm»ü karakterize etmek için, Baylar Gegeçkori-Yordania'nın karşı-devrimci ölçüsüzlüklerine görgü tanığı olmuş olan Kafkasyalı bir yoldaşın, Halk Komiserleri Konseyi'ne gönderdiği, bugünlerde elimize geçen bir mektup son derece ilginçtir. Eksiksiz ve hiç değiştirmeden veriyorum. İşte:

«Son günlerde burada yeni olaylar oldu ve durum şimdi çok ciddi. 9 Şubat sabahı dört yoldaşımız tutuklandı, bunların arasında yeni Bolşevik Komite'nin üyesi F. Kalandadze de var. Diğer yoldaşlar, Filip Maharadze, Nasaretian, Şaverdov ve Bölge Komitesi'nin diğer üyeleri hakkında tutuklama kararı çıktı. Yalnızca Miha Zakaya'ya, hastalığından dolayı olsa gerek, el sürülmedi. Hepsi illegaliteye geçtiler. Aynı zamanda gazetelerimiz «Kavkaski Raboçi», «Brdsola» (Gürcüce) ve «Banvori Kriv» (Ermenice) yasaklandı ve matbaalarımız mühürlendi.

Bu, işçiler arasında öfke yarattı. Hemen aynı gün, ayın 9'unda, demiryolu atölyelerinde, yaklaşık 3000 işçinin katıldığı bir miting yapıldı. Miting, sadece dört çekimser oy dışında oy birliğiyle, yoldaşların serbest bırakılması ve gazetelerin yeniden çıkmasına izin verilmesi talebiyle greve gitme kararı aldı. Talepler yerine getirilene dek grevin devam etmesi kararlaştırıldı. Ancak gre-

vin genel olmadığı görüldü. Toplantıda itiraz etmemiş ve karşı oy kullanmamış olan iflah olmaz bir Menşevik çete, çalışmaya devam etti. Aynı gün dizgicilerin ve matbaacıların, 190 oya karşı 226 oyla aynı taleplerle bir günlük protesto grevine gitme kararının alındığı bir toplantısı oldu. Elektrikçiler, deri işçileri, terziler, Arsenal atölyeleri, Tolle, Sargaryanz ve diğer işletmeler daha büyük bir oybirliği ile grev kararı aldı.

Kentteki kızgınlığa orta sınıf da katıldı. Ancak, ertesi gün, 10 Şubat'ta, tutuklamaları ve gazeteleri unutturan bir olay oldu.

Demiryolcuların grev komitesi ve diğerleri, bugün için, 10 Şubat sabahı için, Aleksandr bahçesinde bir protesto mitingi planlamıştı. Tüm engelleme çabalarına rağmen mitinge 3000'in üzerinde işçi ve asker katıldı (askeri trenler şehirden 15 verst uzakta olduğu için askerler azdı). Bu mitingde Kavtaradze, Maharadze, Nasaretian ve gizlenen diğer yoldaşlar da hazır bulundular. Miting sırasında bahçeye milisler ve «Kızıl Muhafızlar» (aşağı-yukarı iki bölük) girdi. Ellerinde kızıl bayraklar ve mitingi yatıştırıcı işaretlerle, topluluğun yanına sokuldular.

Topluluğun bir kısmı, dağılmak niyetinde olduğu halde kaldı ve dostların geldiği inancıyla hatta bunları «hurra» çağrılarıyla selamladı. Başkan Kavtaradze, konuşmacının sözlerini kesip gelenleri selamlamak istedi. İşte bu anda gelenler çarçabuk yayıldılar, topluluğu çevrelediler ve mitinge şiddetli bir tüfek ve makineli tüfek ateşi açtılar. Esas olarak, bir podyum üzerinde olan prezidyumu hedef alıyorlardı. Sekiz kişi katledildi ve yirminin üzerinde kişi yaralandı. Kavtaradze'ye benzeyen ve aynı onun gibi giyinmiş olan bir yoldaşa on kurşun isabet etti, ve «Kızıl Muhafızlar» birbirlerine, Kavtaradze'nin öldüğünü haykırıyorlardı. Topluluğun bir kısmı dağıldı, diğer bir kısmı kendini yere attı. Yaylım ateşi yaklaşık onbeş dakika sürdü.

Aynı saatte, genişletilmiş Kafkasya Seym'inin ilk oturumu açılıyordu ve Çaydze konuşmasını hemen yanıba-

şında — sarayın pek uzağında değil — takırdayan tüfek ve makineli tüfeklerin eşliğinde yaptı.

Uyarısız ve canice tertiplenen bu kan deryası, işçiler arasında yeniden öfke yarattı ve öyle sanıyorum, onları Menşeviklerden kesin olarak kopardı.

Nasaretian ve Zinzadze mitingden sonra yakalandılar ve kurşuna dizilmek üzere götürüldüler; onları Sosyal-Devrimci Merhalev kurtardı. Sosyal-Devrimciler çok «kızgınlar», çeşitli protesto gösterileri vb. yapıyorlar. Taşnakzakanlar da, ve evet tüm kent büyük kızgınlık içinde. Ancak birşey yapmak olanaksız. Köylerden silahlı «Kızıl Muhafızlar» ve vahşi bir müslüman tümen buraya sürüldü, şimdi kudurganlıklarını gösteriyorlar. Lider yoldaşların tümü açıkça kurşuna dizilmekle tehdit ediliyorlar. Mitingin kurşunlandığı gün, şehirde beyaz kolluklu pekçok subay, ortalıkta dolanıp Bolşevik avlayan beyaz muhafızlar belirdi. Güya Şaumyan'a benzeyen bir adamı tramvaydan indirip vurdular. Şaumyan olduğunu haykırıyorlardı, ancak yanılmışlardı.

Dün, yani ayın 11'inde, askeri trenlerde, bizim yoldaşların katıldığı bir miting yapıldı. Bu mitingde yaklaşık 6000 asker — topçular hariç —, tutuklu yoldaşların serbest bırakılması, gazeteler üzerindeki yasağın kaldırılması ve ayın 10'undaki olayların, (diğerlerinin yanısıra bu askeri trenden de bir askerin öldüğü mitingin kurşunlanması) incelenmesini talep etme kararı aldılar. Hemen dün bir ültimatomla delegasyon gönderdiler ve cevap için yirmidört saat mühlet verdiler.

Mühlet bugün bitecek, Komiserliğin savunma için kuvvet topladığı bildiriliyor. Ayrıntıları şimdilik bilmiyorum. Sorumlu yoldaşlar yolda tutuklanmaktan korktukları için şimdilik askeri trenlerden geri dönmüyorlar: orada Trenlerin Devrimci Askeri Komitesi'ne seçildiler. Ayrıntılı haberler bekliyorum.

Yarın için Şehir Dumasının oturumu planlandı, Sosyal-Devrimciler ve Taşnaklar protesto bildirisi sunacaklar, bizden de temsilciler bulunacak. Şehirde güçlü bir

alarm havası egemen. Başlayan yiyecek sıkıntısı nedeniyle, bugün Duma yakınlarında bir kadınlar gösterisi yapılacak. Kentin her yerinde korsan toplantılar yapılıyor. Rusya'dan gelen Gürcü askerlerin — hepsi ya Bolşeviktir, ya da Bolşevik zihniyetlidir — etkisi altında, tüm Gürcistan'da bir köylü hareketi başlıyor. Menşevikler bunu bir pogrom ve yağma hareketi olarak gösteriyorlar ve bastırmak için «Kızıl Muhafızlar» gönderiyorlar. Gori'de yoldaşlarımız tutuklandı. Bugün, oradaki askerlerimizin silahsızlandırıldığı ve kurşuna dizilmelerin başladığı bildirildi. Kutais'den, şehrin, başlarında Budu Mdivani'nin bulunduğu Bolşeviklerin elinde olduğunu öğrendik. Menşevik güçler her yandan oraya yığıldı. Ulaklarımızdan henüz bir haber alamadım. Her an bekliyorum. Muhrani'de dün bir Bolşevik, ihtiyar Zerzvadze tutuklandı; oraya, dün Muhrani prenslerine ve kraliyet mülküne karşı köylülerin bir eylemi beklendiği için gitmişti.

Şimdi 9 kişi tutuklu durumda ve Meteh'de bulunuyorlar. Şimdiye dek hapishaneyi ellerinde tutan Sosyal-Devrimci kızıl muhafızlar, tutuklamalar üzerine çekildiler ve bize yardım teklif ettiler.

Dün, başlangıçta saydığım işletmelerin temsilcilerinden oluşan grev komitesi, genel grev çağrısında bulundu. Bugün bu sorun her yerde tartışılacak. Tiflis proletaryasının bu işten yüzünün akıyla çıkıp çıkmayacağını göreceğiz.

10 Şubat'ta Seym'in açılışında sadece Menşevikler (37 kişi) ve bir müslüman hazır bulundu. Başka kimsecikler yoktu. Müslüman delege, oturumun 13'üne ertelenmesini teklif etti ve bu öneri onaylandı. Herhalde hem Taşnaklar hem de Sosyal-Devrimciler delege göndereceklerler.

«Manzara» budur.

Tarihin ölüm kararını çoktan okuduğu bu karşı-devrimci Komiserliğin daha uzun süre yaşayabileceğini söylemek çok zordur. Her halükârda bu yakın gelecekte görüle-

cek. Ancak bir şey kesin: Son olaylar Menşevik Sosyal-Karşı-Devrimcilerin yüzünden sosyalizm maskesini kesin olarak düşürdü, ve şimdi Kafkasya Komiserliği ve onun «parlamenter-ulusal» uzantılarının, aslında Transkafkasya işçi ve köylülerine karşı yönelmiş en kötü bir karşı-devrimci blok olduğunu tüm devrimci dünya kendi gözleriyle görme olanağına sahiptir.

Olgular bunlardır.

Eh, boş sözlerin ve sloganların yitip gittiğini, ancak olguların ve eylemlerin kaldığını kim bilmez...

«Pravda» No. 55 ve 56,
26 ve 27 Mart 1918.
İmza: J. Stalin.

RUS FEDERAL CUMHURİYETİ ÖRGÜTÜ

Bir «Pravda» çalışanı ile konuşma

Son günlerde Sovyet basınında başlayan Rus Federasyonu'nun inşasının ilkeleri ve metotları üzerine tartışmalarla bağlantı içinde, gazetemizin bir çalışanı, Milliyetler İşleri Halk Komiseri *Stalin* yoldaşa bu konudaki görüşlerini açıklamasını rica etmiştir.

Arkadaşımız tarafından sorulan bir dizi soruya *Stalin* yoldaş şu yanıtları vermiştir:

Burjuva-demokratik federasyonlar

Mevcut federal birlikler içinde, burjuva-demokratik düzen için en karakteristik olanı, İsviçre ve Amerika federasyonlarıdır. Bunlar tarihi olarak bağımsız devletlerden ortaya çıkmışlardır, konfederasyondan federasyona dönüşmüşlerdir, fiilen federalizmin salt biçimini koruyan üniter [merkezileşmeyi amaçlayan —ÇN] devletler haline gelmişlerdir. Bütün bu gelişme süreci — bağımsızlıktan merkeziyetçiliğe [üniterizm —ÇN] — bir dizi zorbalıklar, yenilgiler ve ulusal savaşlarla olmuştur. Sadece Amerika'nın Güney devletlerinin Kuzey devletlerine[12] karşı ve Sonderbund'un[13] İsviçre'nin diğer kantonlarına karşı savaşı hatırlamak yeter. Bu arada, İsviçre kantonlarının ve Amerika devletlerinin ulusal ve hatta ekonomik belirtilere göre bile değil, bilakis tamamen raslantısal olarak, göçmen kolonistlerin veya köy topluluklarının, tesadüfen hangi bölgeyi ele geçirdiklerine göre oluştuğunu saptamak gerekir.

Oluşum sürecinde bulunan Rus Federasyonu bunlardan nerede ayrılıyor?

Şimdi Rusya'da inşa edilen federasyon ise tamamen başka bir tablo sunmaktadır ve sunmak zorundadır.

Birincisi, Rusya'daki bölgeler, yaşam biçimi ve ulusal bileşim bakımından gayet belirgin birimler teşkil etmektedirler. Ukrayna, Kırım, Polonya, Transkafkasya, Türkistan, Orta Volga Bölgesi, Kırgızistan, merkezden, sadece coğrafi konumları (kenar bölge!) bakımından değil, aynı zamanda belirli bir yaşam biçimi ve nüfusun ulusal bileşimi ile, birer kapalı ekonomi bölgeleri olarak da ayrılır.

İkincisi, bu bölgeler özgür ve bağımsız ülkeler değil, tüm Rusya politik organizması içine zorla sokulmuş birimlerdir, bu birimler şimdi gerekli olan hareket özgürlüğünü, federal ilişkiler veya tam bağımsızlık biçiminde elde etmeye çalışmaktadırlar. Bu toprakların «birleşme» tarihi, eski Rus iktidar sahiplerinin tam bir zorbalık ve baskı tablosudur. Rusya'da federal bir düzenin kurulması, bu toprakların ve bu topraklar üzerinde yaşayan halkların eski emperyalist boyunduruktan kurtarılması anlamına gelecektir. Üniterizmden federalizme!

Üçüncüsü, devlet yaşamının biçimlenmesi orada — Batıdaki federasyonlarda — emperyalist burjuvazinin yönetiminde olur. Dolayısıyla, «birleşme»nin zorbalıklar olmaksızın gerçekleşememesi mucize değildir. Burada, Rusya'da ise politik inşa, emperyalizmin yeminli düşmanı proletaryanın önderliğinde olmaktadır. Bunun için, Rusya'da federal düzen, halkların özgür ittifakı temelinde kurulabilir ve bu temelde kurulmalıdır.

Rusya'daki federasyonla, Batıdaki federasyonlar arasındaki özsel ayrılık budur.

Rus Federasyonu'nun inşa ilkeleri

Buradan açıkça anlaşılıyor ki, diye devam etti **Stalin**

yoldaş, Rus Federasyonu tek tek bağımsız kentlerin (burjuva basınından karikatüristlerin inandığı gibi) veya bölgelerin (bazı yoldaşlarımızın inandığı gibi) değil, fakat hem özel bir yaşam tarzı bakımından, hem de ulusal bileşim bakımından birbirinden farklılık gösteren, tarihi olarak oluşmuş belirli bölgelerin bir birliğidir. Burada söz konusu olan, şu ya da bu bölgenin coğrafi konumu ve şu ya da bu bölgenin su alanı ile (Türkistan), dağ silsilesi ile (Sibirya), ya da bozkır ile (yine Türkistan) merkezden ayrılması değildir kesinlikle. Lazis'in propagandasını yaptığı bu coğrafi federasyonun, III. Sovyet Kongresi tarafından ilan edilen federalizm ile hiçbir ortak yanı yoktur. Polonya ve Ukrayna, merkezden bir dağ silsilesi ya da bir su alanı ile ayrılmamıştır. Buna karşın, bu coğrafi belirtilerin yokluğunun, söz konusu ülkeleri, kendi kaderini tayin hakkından yoksun bırakacağını iddia etmek kimsenin aklına gelmez.

Diğer taraftan, hiç kuşku yok ki, dedi **Stalin** yoldaş, 14 vilayeti Moskova çevresinde yapay olarak birleştirmek isteyen Moskovalı bölgecilerin tuhaf federalizminin de, III. Sovyet Kongresi'nin federasyon üzerine ünlü kararı ile hiçbir ortak yanı yoktur. Sadece birkaç vilayeti kapsayan merkezi tekstil bölgesinin, belli bir kapalı ekonomik birim oluşturduğu ortadadır, ve böyle bir birim olarak, kendi bölge organı tarafından, Yüksek Ekonomi Konseyi'nin özerk bir parçası olarak yönetilecektir. Ancak, yoksul Kaluga ile endüstriyel İvanovo-Voznessensk arasında müşterek neyin olabileceği ve şimdiki Bölge Halk Komiserleri Konseyi'nin bunları hangi belirtilere göre «birleştirdiği» tamamen anlaşılmazdır.

Rus Federal Cumhuriyeti'nin bileşimi

Açıktır ki, herhangi bir yurt köşesi, birimi ve herhangi bir coğrafi toprak parçası, federasyonun taşıyıcısı olamaz ve olmamalıdır, federasyonun taşıyıcısı, ancak yaşam tarzının özgüllüklerinin, ulusal bileşimin kendine özgülüğünün

ve asgari bir ekonomik alanın organik olarak birleştirdiği belirli bölgeler olabilir. Polonya, Ukrayna, Finlandiya, Kırım, Transkafkasya (Transkafkasya'nın bir dizi belirgin ulusal birliklere ayrılması olasıdır: Gürcü, Ermeni, Azerbaycan -Tatar ve başkaları), Türkistan, Kırgızistan, Tatar-Başkır bölgesi, Sibirya vb. bu kategoriye dahildir.

Federasyonlaşan bölgelerin hakları
Ulusal azınlıkların hakları

Federasyonlaşan bu bölgelerin hukuki durumu, Sovyet Federasyonu'nun inşası sürecinde, bütün ayrıntıları ile hazırlanacaktır, ancak bu hakların genel hatları şimdiden çizilebilir. Ordu ve donanma, dışişleri, demiryolları, posta-telefon-telgraf, para sistemi, ticari anlaşmalar, genel ekonomi, maliye, banka politikası — bütün bunlar merkezi Halk Komiserleri Konseyi'nin faaliyet alanını oluşturacaktır. Diğer bütün işler ve her şeyden önce, genel kararnamelerin uygulama biçimi için, okul, yargı ve yönetim için vb. Bölge Halk Komiserleri Konseyleri yetkili olacaktır. Ne yargı sisteminde ne de okullarda, mecburi «devlet» dili olmayacaktır! Her bölge, verili bölgenin nüfus bileşimine uygun olan dili veya dilleri seçecek, bunun yanında, bütün resmi ve siyasi kuruluşlarda hem azınlıkların hem de çoğunlukların dillerinin eşitliği korunacaktır.

Merkezi iktidar organının inşası

Merkezi iktidar organının inşası, bu organın oluşturulmasının metotları, Rus Federasyonu'nun özellikleri tarafından belirlenir. Amerika ve İsviçre'de federalizm, pratikte iki meclis sistemine yol açmıştır: bir yanda genel seçim ilkesine göre seçilen bir parlamento, öte yanda, eyaletler ve kantonlar tarafından oluşturulan bir federal konsey. Bu, pratikte yasamada alışılmış burjuva kırtasiyeciliğine yol açan

iki meclis sisteminin ta kendisidir. Rusya'nın emekçi kitlelerinin böyle bir «iki meclis» sistemi ile yetinmeyeceklerini söylemeye gerek yoktur. Bu sistemin, sosyalizmin temel taleplerine tamamen ters olduğunun ise sözünü bile etmiyoruz.

Stalin yoldaş, bize öyle görünüyor ki, diye devam etti, Rus Federasyonu'nun en yüksek iktidar organı, Rusya'nın bütün emekçi kitleleri tarafından seçilen Sovyet Kongresi veya onu temsil eden Merkez Yürütme Komitesi olacaktır. Burada, genel seçim hakkı «ilkesinin» vazgeçilmez olduğu burjuva önyargısını defetmek gerekecektir. Seçim hakkı, sadece sömürülen veya en azından yabancı işgücünü sömürmeyen nüfus kesimlerine verilebilir. Bu, proletarya ve yoksul köylülüğün diktatörlüğü **olgusunun** doğal sonucudur.

Yürütücü iktidar organı

Rus Federasyonu'nun yürütücü iktidar organına, yani merkezi Halk Komiserleri Konseyi'ne gelince, bu Sovyet Kongresi tarafından seçilecektir ve görüşümüze göre, adaylar, merkez ve federasyonlaşan bölgeler tarafından gösterilmelidir. Merkez Yürütme Komitesi ile Halk Komiserleri Konseyi arasında, ikinci meclis denilen birşey olmayacaktır ve olmamalıdır. Hiç kuşku yok ki, hükümet sisteminin inşasında, pratik, bölgelerin ve merkezin çıkarlarının birleştirilmesi için, daha elverişli, daha elastiki başka biçimler ortaya çıkarabilir ve eminim ki çıkaracaktır da. Ancak şu kesindir: Pratik hangi biçimleri getirirse getirsin, bunlar, aşılmış ve devrimimiz tarafından mezara gömülmüş olan iki meclis sistemini tekrar canlandırmayacaktır.

Federalizmin geçiş rolü

Görüşüme göre, diye devam etti muhatabımız, gözümüzün önünde oluşan Rus Federasyonu'nun genel hatları bunlardır. Birçok kimse, federal düzeni, en istikrarlı, hatta en

ideal bir düzen olarak görme eğiliminde, ve sık sık Amerika, Isvıçre ve Kanada örneğine atıfta bulunuyorlar. Ancak bu federalizm sevgisini tarih haklı çıkarmamıştır. Birincisi, gerek Amerika gerekse İsviçre, artık federasyon değildirler: bunlar, geçen yüzyılın altmışlı yıllarında federasyon idiler; gerçekte ise, bütün iktidarın eyaletlerden ve kantonlardan merkezi federal hükümetin eline geçtiği geçen yüzyılın sonlarından beri, üniter [bütünleşik] devletlere dönüşmüşlerdir.

Tarih; Amerika'nın ve İsviçre'nin federalizminin, eyaletlerin ve kantonların bağımsızlığından, tamamen birleşmeye varmalarında bir basamak olduğunu göstermiştir. Bağımsızlıktan, emperyalist üniterizme geçiş basamağı olarak federalizmin, tamamen amaca uygun bir biçim olduğu kanıtlanmıştır, ama eyaletlerin ve kantonların yekpare bir devlet bütünlüğünde birleşmelerinin şartları olgunlaşır olgunlaşmaz, federalizm eskimiş ve bir kenara atılmıştır.

Rus Federasyonu'nun politik inşa süreci Rusya'da federalizm — sosyalist üniterizme bir geçiş basamağı

Rusya'da politik inşa buna ters bir sıra izlemektedir. Burada, zamanla Rusya'nın bütün ulus ve kabilelerinden emekçi kitlelerin özgür olarak, kardeşçe birleşmelerine yerini bırakmak için, federalizm, Çarlığın mecburi üniterizminin yerine geçiyor. Rusya'da federalizm, dedi **Stalin** yoldaş açıklamalarının sonunda, tıpkı Amerika'da ve İsviçre'de olduğu gibi, bir geçiş basamağıdır — gelecekteki **sosyalist** merkeziyetçiliğe.

«Pravda» No. 62 ve 63,
3 ve 4 Nisan 1918.

GÜNCEL GÖREVLERDEN BİRİ

Rusya'da devrimci gelişimin son iki ayı, özellikle Almanlarla barışın imzalanmasından ve bizzat Rusya'da burjuva karşı-devrimin yenilmesinden beri, Sovyet iktidarını sağlamlaştırma ve ölü durumdaki sosyo-ekonomik düzeni yeni, sosyalist biçime planlı bir biçimde dönüştürme dönemi olarak karakterize edilebilir. Fabrika ve işletmeleri ulusallaştırma işleminin ilerlemesi, ticaretin ana dalları üzerinde denetimin güçlenmesi, bankaların ulusallaştırılması, Yüksek Ekonomi Konseyi'nin, yakın gelecekteki sosyalist toplumun bu organizasyon hücresinin günden güne gelişen çeşitli faaliyetleri — bütün bunlar, Sovyet iktidarının toplumsal yaşamın gözeneklerine ne kadar derin nüfuz ettiğini kanıtlamaktadır. Merkezde iktidar, artık emekçi kitlelerin kucağında büyüyen gerçek bir halk iktidarı olmuştur. Sovyet iktidarının gücü ve kuvveti burada yatmaktadır. Öyle görünüyor ki, bunu, daha dün bu iktidarı sabote eden, fakat bugün ona hizmet etmeye hazır burjuva aydınları, Sovyet iktidarının eski düşmanları, teknisyenler ve mühendisler, memurlar ve genel olarak özel bilgi sahibi kişiler bile hissediyorlar.

Fakat kültürel bakımdan geri unsurların yaşadığı kenar bölgelerde Sovyet iktidarı henüz aynı ölçüde bir halk iktidarı haline gelememiştir. Merkezde başlamış olan devrim, kenar bölgelere, özellikle de Doğudaki kenar bölgelere belli bir gecikmeyle yayıldı. Bu kenar bölgelerin yaşam ve dil koşulları — ki bu bölgeler bir de ekonomik gerilikle karakterizedir —, Sovyet iktidarının sağlamlaşmasını biraz

zorlaştırdı. Bu bölgelerde iktidarın bir halk iktidarı haline gelmesi ve emekçi kitlelerin sosyalistleşmeleri için, diğer şeylerin yanısıra, bu kenar bölgelerin emekçi ve sömürülen kitlelerini özel yöntemlerle devrimci gelişim sürecine çekmek gerekmektedir. Kitleleri Sovyet iktidarına yöneltmek ve onun en iyi temsilcilerini bu iktidarla kaynaştırmak söz konusudur. Ancak bu, kenar bölgelerin özerkliği olmaksızın, yani yerli bir okul, yerli yargı kurumu, yerli idari mekanizma, yerli iktidar organları, yerli toplumsal-politik kuruluşlar ve eğitim kurumları olmaksızın olanaksızdır, burada toplumsal ve politik çalışmanın tüm alanlarında yerli dilin, bölgedeki emekçi kitlelerin anadillerinin tam meşruiyeti garanti edilmek zorundadır.

Tam da bu düşüncelerden hareket ederek, üçüncü Sovyet Kongresi, Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin federal devlet düzenini ilan etmiştir.

Kenar bölgelerdeki Volga Tatarları, Başkırlar, Kırgızlar ve Türkistanlılar arasında geçen yıl Kasım ve Aralık aylarında ortaya çıkan burjuva-özerk grupların yüzleri, devrimin akışı tarafından giderek açığa çıkarılmaktadır. Onların «kendi öz kitlelerini» bunlardan kesin olarak koparmak ve bu kitleleri Sovyetler etrafında toplamak için, bunların elinden özerkliği «almak», bu özerkliği önce burjuva pisliklerinden arındırarak, burjuva özerkliğinden Sovyet özerkliğe dönüştürmek gerekmektedir. Burjuva-milliyetçi gruplar, özerkliği «kendi öz kitlelerinin» köleleştirilmesinin bir aracı olarak talep etmektedirler. Tam da bu nedenle «merkezi Sovyet iktidarını» «tanıyorlar», fakat aynı zamanda mahalli Sovyetleri tanımak istemiyorlar ve kendi «içişlerine» karışılmamasını talep ediyorlar. Bazı mahalli Sovyetler bu durum karşısında, genelde her türlü özerkliği reddetme kararı alarak, ulusal sorunun silah zoruyla «çözümünü» yeğliyorlar. Fakat Sovyet iktidarı bu yola asla başvuramaz. Bu yol sadece, kitlelerin burjuva-ulusal üst tabakaların çevresinde toplanmasını ve bu üst tabakalarm kendilerini «vatan»ın kurtarıcıları, «ulus»un koruyucuları olarak göstermelerine yarar, ki bu Sovyet iktidarının planıyla kesinlikle uyum

içinde değildir. Sovyet iktidarının güncel görevi, özerkliği reddetmek değil, özerkliği tanımaktır. Ne var ki bu özerklik, mahalli Sovyetler temelinde inşa edilmelidir. İktidar, bir halk iktidarı, kitlelerin öz iktidarı haline ancak bu yolla gelebilir. Dolayısıyla özerklik, iktidarı söz konusu ulusun üst tabakalarına değil, alt tabakalarına garanti etmelidir. Tüm meselenin özü budur.

İşte bunun için Sovyet iktidarı, Tatar-Başkır topraklarının özerkliğini ilan etmektedir. Aynı düşüncelerden hareketle, Kırgızistan, Türkistan bölgelerinin vb. özerkliği planlanmaktadır. Ve bütün bunlar, bu kenar bölgelerin bucak, kaza ve şehir Sovyetlerinin tanınması temelinde olacaktır.

Bu bölgelerin özerkliğinin karakter ve biçiminin saptanması için gerekli olan malzemeyi ve bütün belgeleri toplamak gerekmektedir. İlgili halkların Sovyetlerinin ve Sovyet organlarının kurucu kongrelerini toplamak için komisyonlar kurmak gerekmektedir. Bu kongreler, özerkliğin coğrafi sınırlarının çerçevesini çizeceklerdir. Bu kongreleri toplamak zorunludur. Önümüzdeki Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nin, Rus Sovyet Federasyonu'nun anayasasını hazırlayabilmesi için, bu zorunlu hazırlık çalışması şimdiden yapılmalıdır.

Tatar-Başkır topraklarının Sovyetleri ve bunlar nezdindeki mevcut Müslüman Komiserlikleri şimdiden işe başladılar. 10-15 Nisan arasında Moskova'da, Kazan, Ufa, Orenberg, Yekaterinburg Sovyetlerinin ve Müslüman Komiserliklerinin temsilcileri, Tatar-Başkır bölgesinin kurucu Sovyet Kongresini toplayacak bir komisyon kurmak için bir danışma konferansı yapacaktır.

Kırgızistan ve Türkistan'da buna yönelik çalışma henüz başlayacaktır. Bu kenar bölgelerin Sovyetleri, zaman geçirmeksizin işe başlamalı ve bu çalışmaya söz konusu halkların bütün Sovyet ve devrimci unsurlarını çekmelidir. Birtakım burjuva-milliyetçi grupların önerdiği gibi, «ulusal» «azınlıkların» ve çoğunlukların temsil edildiği, ulusal kuryelere bölünmeye asla izin verilmemelidir. Böyle bir bölünme sadece ulusal kavgayı keskinleştirir, milliyetlerin emek-

çi kitleleri arasında ayrım duvarını güçlendirir ve geri kalmış halkların aydınlığa ve kültüre giden yollarını kapatır. Kurucu kongrelerin seçimlerin ve özerkliğin temeli, milliyetlerin emekçi ve demokratik kitlelerinin ayrı ayrı ulusal birimlere parçalanması değil, bunların Sovyet birliklerinde toplanması olmalıdır.

Demek ki, kenar bölgelerin özerkliği sorunu için materyal toplamak, Sovyetlerde ulusal sosyalist komiserlikler oluşturmak, özerk bölgelerin kurucu Sovyet kongresini toplamak için komisyonlar örgütlenmek, bu kongreleri toplamak, kendi kaderini tayin hakkından yararlanan halkların emekçi kesimlerini, bölgelerde Sovyet iktidar organlarına yaklaştırmak — işte Sovyetlerin görevi budur.

Milliyetler İşleri Halk Komiserliği, Sovyetlerin bölgelerdeki bu zor ve sorumluluk dolu çalışmasını kolaylaştırmak için bütün önlemleri alacaktır.

Halk Komiseri J. Stalin

«Pravda» No. 67,
9 Nisan 1918.

RUS SOSYALİST FEDERATİF SOVYET CUMHURİYETİ ANAYASASININ GENEL İLKELERİ

Sovyet Cumhuriyeti Anayasasının Hazırlanması İçin Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Komisyonu tarafından benimsenen tasarı[14]

Şimdiki geçiş dönemi için belirlenen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası'nın ana görevi, burjuvaziyi tamamen yenilgiye uğratmak, insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldırmak ve ne sınıflara ayrılmanın ne de devlet gücünün olmadığı Komünizmi kurmak için, güçlü bir Tüm-Rusya Sovyet iktidarı biçiminde, kent ve kır proletaryasının ve yoksul köylülüğün diktatörlüğünün kurulmasıdır.

1 — Rus Cumhuriyeti, kent ve kır Temsilciler Sovyetleri'nde birleşmiş olan Rusya'nın tüm emekçilerinin özgür sosyalist toplumudur.

2 — Özel bir yaşam tarzı ve ulusal bileşim bakımından farklılık gösteren bölgelerin Temsilciler Sovyetleri, başında Temsilciler Sovyetleri Bölge Kongreleri'nin ve bunların yürütme organlarının bulunduğu, özerk bölge birliklerinde birleştirilir.

3 — Sovyet Bölge Birlikleri, başında Temsilciler Sovyetleri Tüm-Rusya Kongresi'nin (kongreler arasındaki dönem içinde Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin) bulunduğu Rus Sosyalist Cumhuriyeti'ne federasyon temelinde birleştirilir.

«İzvestiya» No. 82,
25 Nisan 1918.

TÜRKİSTAN BÖLGESİ V. SOVYET KONGRESİNE TELGRAF[15]

Halk Komiserleri Konseyi'nin, ülkenizin sovyetik temel üzerinde özerkliğini destekleyeceğinden emin olabilirsiniz yoldaşlar. Başlangıcınızı selamlar ve bütün ülkeyi bir Sovyetler ağı ile öreceğinize ve mevcut Sovyetlerle sıkı ilişki halinde çalışacağınıza derin inancımızı bildiririz. Bir kurucu Sovyet Kongresini toplamak için örgütlemeyi üstlendiğiniz komisyonu, ülkenizin tam yetkili organının, Halk Komiserleri Konseyi ile ilişkilerini saptamak için ortaklaşa görüşmek üzere yanımıza, Moskova'ya göndermenizi rica ederiz.

Kongrenizi selamlar ve ona tarih tarafından yüklenen görevi layıkıyla yerine getireceğini umarız.

Lenin
Stalin

22 Nisan 1918.

«İzvestiya» No. 83,
26 Nisan 1918.

UKRAYNA İLE BARIŞ GÖRÜŞMELERİ

Bir «İzvestiya» çalışanı ile konuşma

Halk Komiserleri Konseyi'ne rapor vermek için çağrılan ve Kursk'tan Moskova'ya gelen Sovyet Barış Delegasyonu Başkanı Stalin *yoldaş, arkadaşımızla yaptığı söyleşide şu açıklamalarda bulundu:*

Ateşkes imzalanması

Sovyet Barış Delegasyonu'nun önünde duran birinci görev, cephede, Ukrayna sınırında bir ateşkes sağlamaktı. Barış delegasyonumuz, Alman-Ukrayna Kumandası'yla sürüncemede kalan görüşmeleri de ele aldı. Kursk, Bryansk ve Voronej cephe kesitlerinde savaş eylemlerinin durdurulmasını kabul ettirmeyi başardık. Şimdi sıra, Güney Cephesinde de savaş girişimlerinin durdurulmasında. Yani barış görüşmelerinin ilk safhası, bizim görüşümüze göre, ateşkes imzalanması ve bir sınır çizgisinin saptanması ile noktalanacaktır.

Görüşmelerin devamı

Diğer görevimiz — dolaysız barış görüşmelerinin başlatılması — Merkezi Rada tarafından gönderilen delegasyonun uzun süre gecikmesiyle güçleşti. Ve delegasyon nihayet

Voroşba'ya vardığında, Ukrayna'da darbe olduğu, küçük ve büyük Rada'nın ortadan kaldırıldığı haberi geldi; bu da ateşkes imzalanmasını ve görüşmelerin başlayacağı yer ve zaman tespiti üzerine geçici uyuşmayı zorlaştırdı.

Bu son görevin yerine getirilmesi için Ukrayna-Alman Komutanlığı'nın önerdiği yere, bu komutanlığın merkez kurmayının bulunduğu Konotop'a özel bir görüşmeci gönderdik. Delegemize, görüşmelerin açılacağı yer üzerine anlaşma konusunda en geniş yetki verildi.

Ukrayna'daki darbenin etkisi

Yeni Ukrayna Hükümeti'nin, barış görüşmeleri hakkında tavrı bilinmediği için, Ukrayna'daki darbenin barış görüşmelerine yapacağı etki üzerine kesin birşey söylemek zordur. Hetman Skoropadski'nin çağrısında bu konuda hiçbir şey söylenmiyor. Darbeden önce Ukrayna Rada'sının belli bir barış programı vardı önümüzde. Buna karşılık yeni Ukrayna Hükümeti'nin teritoryal programını bilmiyoruz.

Ama genelde Ukrayna'daki darbenin, barış görüşmelerine şimdilik olumsuz bir etkisi olmadı. Aksine, Ukrayna'daki darbenin, Sovyet iktidarı ile Ukrayna Hükümeti arasında barış imzalanması olasılığını dışlamadığı söylenebilir. Darbeden sonra Ukraynalıların yalpalamaktan ve barış görüşmeleri hazırlıklarını sürüncemede bırakmaktan vazgeçtiklerini saptamak gerekiyor.

Darbenin nedenleri

Söyleşinin sonunda Stalin *yoldaş, konuyu, Ukrayna'da darbeye yol açan nedenler üzerine getirdi.*

Bence bu darbe kaçınılmazdı. Nedeni, bir yandan sosyalizm rolü oynayan, diğer yandan Ukraynalı işçi ve köylülere karşı yabancı birlikleri mücadeleye çağıran Merkezi

Rada'nın çelişik tutumunda yatıyordu. Merkezi Rada, Almanya'ya maddi ve askeri bağımlılık altına girdi ve aynı zamanda, onlara karşı biraz sonra acımasız bir savaş başlatacağı Ukraynalı işçi ve köylülere bir yığın vaadlerde bulundu; Ukrayna Rada'sı bu son adımıyla kendisi için öyle koşullar yarattı ki, burjuva-çiftlik sahibi çevrelerin şiddetli saldırısına maruz kaldığı kritik anda, sırtını dayayabileceği kimsesi yoktu.

Ve sınıf savaşımı yasaları gereğince de Merkezi Rada, karakteri gereği, iktidarda uzun süre kalamazdı, çünkü devrimci hareket sürecinde, iktidarı ancak belirli bir sınıf tarafından desteklenen unsurlar elde tutabilirler. Bu nedenle Ukrayna'da yalnızca iki çıkar yol düşünülebilirdi: ya işçi ve köylü diktatörlüğü, ki küçük-burjuva tabiatı gereği Merkezi Rada buna katkıda bulunamazdı; ya da burjuva-çiftlik sahibi çevrelerin diktatörlüğü, ki Rada buna da rıza gösteremezdi. O, iki sandalye arasına oturmayı yeğledi, ve böylece kendi kendini ölüme mahkum etti.

«İzvestiya» No. 90, 9 Mayıs 1918.

TATAR-BAŞKIR SOVYET CUMHURİYETİ KURUCU KONGRESİNİN TOPLANMASI İLE İLGİLİ DANIŞMA KONFERANSINDA KONUŞMALAR

10-16 Mayıs 1918[16]

1 — KONFERANSI AÇIŞ KONUŞMASI

10 Mayıs

Yoldaşlar! Konferans, Milliyetler İşleri Komiserliği'nin inisiyatifi ile ve —Başkanının şahsında— Halk Komiserleri Konseyi ile görüş birliği içinde çağrılmıştır.

Konferansın görevi, adı geçen bölgenin bir kurucu Sovyet Kongresi'nin toplanması için bir komisyon oluşturmaktır. Toplanacak kongrenin görevi, Tatar-Başkır özerkliğinin sınırlarını ve karakterini belirlemektir. Özerklik düşüncesi, milliyetlere özgürlük vermiş olan Ekim Devrimi'nin en derin özünden çıkmaktadır. Halk Komiserleri Konseyi'nin Ekim günlerinde çıkardığı, Rusya Halklarının Hakları Bildirgesi ve Rusya'yı özerk, birbirlerinden özel yaşam tarzları ve ahalinin bileşimi bakımından birbirinden ayrılan bölgelerin federasyonu ilan eden III. Sovyet Kongresi'nin ünlü kararı; bunlar, Ekim Devrimi'nin özünün yalnızca biçimsel birer ifadesidir.

III. Sovyet Kongresi, Sovyet Cumhuriyeti Anayasası'nın genel ilkelerini vermiş ve Rusya halklarının emekçi unsurla-

rını, kendi bölgelerinde kurmak istedikleri somut politik biçimleri ve merkezle ne tür ilişkiler içine girmek istediklerini ifade etmeye çağırmıştır. Öyle görünüyor ki, bütün bölgeler içinde sadece Finlandiya ve Ukrayna bunu kesin bir biçimde ifade etmişlerdir... hem de bağımsızlık lehinde. Ve Halk Komiserleri Konseyi, bu ülkelerde, sadece burjuvazinin değil, proleter unsurların da bağımsızlık istediklerine kanaat getirince, bu ülkelerin istekleri engelsiz yerine getirildi.

Diğer bölgelere gelince, oraların emekçi unsurları, ulusal hareket sorunları konusunda belli bir pasiflik gösterdiler. Ancak onlar pasif olduğu ölçüde, burjuvazi o derece atik davrandı. Hemen hemen her yerde, bütün bölgelerde «Ulusal Konsey»ler örgütleyen, bölgelerini ulusal alaylar, ulusal bütçe ve buna benzer şeylerle tek tek ulusal kuryelere ayıran ve böylece ülkesini ulusal savaşın ve şövenizmin arenası haline getiren burjuva özerk gruplar oluştu. Bu özerk gruplar (Tatar, Başkır, Kırgız, Gürcü, Ermeni ve diğer «Ulusal Konsey»leri kastediyorum), tüm bu «Ulusal Konsey»ler bir tek şeyi amaçlıyorlardı: merkezi Hükümetin kendi sorunlarına karışamayacağı ve onun her türlü kontrolünden kaçabilecekleri bir özerklik elde etmek. «Bize özerklik verin, o zaman merkezi Sovyet Hükümeti'ni tanırız, ancak yerel Sovyetleri tanımayız; onların bizim sorunlarımıza karışmaya hakları yoktur. Biz istediğimiz gibi, bildiğimiz gibi örgütleneceğiz. Ulusal işçi ve köylülerimize nasıl istersek öyle davranırız.» İşte burjuvazinin amaçladığı, bir özerklik çerçevesi içinde, «kendi» emekçileri üzerinde bütün iktidarı talep ettiği — özü itibariyle burjuva — özerklik budur.

Elbette ki, Sovyet iktidarı, böyle bir özerkliği tasdik ve kabul edemez. Bütün iktidarın, Sovyetlerden karışmazlık talep eden ulusal burjuvaziye ait olacağı bir özerklik tanımak ve Tatar, Başkır, Gürcü, Kırgız, Ermeni ve diğer işçileri, Tatar, Gürcü, Ermeni ve diğer burjuvaların insafına bırakmak — hayır, Sovyet iktidarı bunu yapamaz.

Özerklik bir biçimdir. Bütün sorun, *bu biçimin hangi* sınıf içeriğiyle doldurulacağında yatmaktadır. Sovyet iktidarı asla özerkliğe karşı değildir — özerklikten yanadır, an-

cak bütün iktidarın işçilerin ve köylülerin elinde bulunduğu, bütün milliyetlerden burjuvazinin ise sadece iktidardan değil, hükümet organları seçimine katılmaktan da dıştalandığı bir özerklikten yana.

Sovyet ilkeleri üzerine inşa edilmiş özerklik işte böyle bir özerklik olacaktır.

İki tip özerklik vardır. Biri katıksız milliyetçidir. Bu özerklik, inşasında eksteritoriyal'dir, milliyetçilik ilkelerine dayanır. Ulusal alaylarca çevrelenmiş «Ulusal Konsey»ler, halkın ulusal kuryelere göre ayrılması ve buradan doğan kaçınılmaz ulusal nifak — bu tip özerkliğin sonuçları işte bunlardır. Bu tip özerklik, kaçınılmaz olarak, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'ni mahva götürür. Burjuva Rada bu tip bir özerklik amaçlıyordu. Eğer Rada, güçlenmek ve gelişmek istiyorduysa, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'ne karşı savaşmak zorunda kalması doğaldır. Transkafkasya'da Ermeni, Gürcü, Tatar Ulusal Konseylerinin varlığı, aynı sonucu doğurdu. Gegeçkori, Transkafkasya Temsilcileri Sovyetlerine ve Komiserliğe şu açıklamayı yaparken haklıydı: «Bütün iktidar, emrinde kendi ulusal alaylarını bulunduran Ulusal Konseylerin eline geçtiği için, Komiserliğin ve Temsilciler Sovyetlerinin bir kuruntuya dönüştüğünü biliyor musunuz?»

Biz bu tip özerkliği ilkesel olarak reddediyoruz.

Biz başka tip bir özerkliği, bir milliyetin veya birkaç milliyetin çoğunluğu oluşturduğu bölge özerkliğini öneriyoruz. Ulusal kuryeler, ulusal ayrım duvarları yok! Bu, Temsilciler Sovyetlerine dayanan, sovyetik bir özerklik olmalıdır. Yani, herhangi bir bölgede insanların ayrımı ulusal özelliklere göre değil, sınıfsal özelliklere göre olmalıdır. Özerkliğin temeli olarak sınıfların Temsilciler Sovyetleri, bu Temsilciler Sovyetlerinin irade beyanının biçimi olarak özerklik — tarafımızdan önerilen Sovyet özerkliğinin karakteri işte budur.

Burjuva dünyası, bölge özerkliklerinin merkezle ilişkisi için, gayet belirgin bir biçim ortaya çıkarmıştır. Burada Kuzey Amerika'yı, Kanada'yı, İsviçre'yi kastediyorum. Bu ül-

kelerde merkezi iktidar, eyaletlerin (veya kantonların) bütün halkı tarafından seçilen tüm devlet parlamentosu ve paralel olarak, eyalet (veya kanton) hükümetleri tarafından seçilen Federal Konsey'den oluşur. Böylece, yasama kırtasiyeciliğiyle ve her türlü devrimci eylemin boğulduğu iki meclis sistemi ortaya çıkar.

Biz ülkede iktidarın böyle bir sisteme göre inşa edilmesine karşıyız. Biz buna yalnızca sosyalizm, bu iki meclis sistemini ilke olarak reddettiğinden değil, şu anki pratik düşünceler sonucu olarak da karşı çıkıyoruz. Sorun, burjuvazinin yenildiği, fakat henüz pes etmediği, ekonomide ve beslenme sisteminde burjuvazinin entrikalarıyla vahimleşen sarsıntının henüz giderilemediği, eski kapitalist dünyanın yıkıldığı, ancak yeni sosyalist dünyanın inşasının daha tamamlanmadığı bugünkü geçiş aşamasında, ülkenin sosyalizm düşmanlarına kesin olarak pes dedirtebilecek ve yeni, komünist bir ekonomi örgütleyebilecek durumda olan, güçlü bir tüm Rusya iktidarına ihtiyacı olduğudur. Kısacası bize, kent ve kır proletaryasının diktatörlüğü diye tanımlanan şey gerekiyor. Böyle bir anda, merkezi iktidara paralel olarak tek tek yer ve bölgelerde bağımsız iktidar organları oluşturmak, pratikte her türlü iktidarın çökmesi ve kapitalizme geri dönüş anlamına gelir. Tam da bu nedenle, ülkenin bütünü için önemli olan tüm işlevleri merkezi iktidara bırakmak ve bölge organlarına esas olarak salt bölgesel karakterde idari ve kültürel işlevler tanımak gerekir. Bunun içine şunlar girer: Okul, mahkeme, yönetim, gerekli politik önlemlerin, ulusal yaşam tarzı koşullarına uyarlanmış genel kararnamelerin gerçekleştirilebileceği biçim ve yöntemler — ve tüm bunların halkın anlayacağı anadilde yapılması. İşte bu nedenle böyle bir özerkliğin en amaca uygun biçimi, herkes tarafından tanınan, başında bölgesel bir Merkez Yürütme Komitesi bulunan bölgesel birlikler tipidir.

Şu andaki geçiş aşamasında, zorunluluğu hem proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılmasının çıkarları, hem de Rusya'nın bütün milliyetlerinden proleterlerin, emperyalizmin en son kalesi olan burjuva milliyetçiliğine karşı ortak

savaşının çıkarları tarafından dikte edilen özerklik tipi işte budur.

Tüm bunlar, konferansın görevlerini yeterince açıklıkla belirlemektedir. Konferans, verili bir bölgedeki milliyetlerin emekçi kitlelerinin ne talep ettikleri hakkında genel bir manzaraya sahip olmak için, tek tek yörelerden raporlar kabul edecektir. Ondan sonra konferans, emekçi halkı ilgili bölgenin kurucu Sovyet Kongresi seçimlerine katılacak topraklar için geçici bir genel şema tasarlayacaktır, burada seçme hakkı sadece ilgili özerk toprakların Sovyetlerde örgütlenmiş emekçi kitlelerine değil, komşu bölgelerdekilere de tanınacaktır. Nihayet konferans, bölgenin kurucu Sovyet Kongresini toplamakla görevli bir komisyon seçecektir. Özerklik sorunu üzerine karar, özerkliğin yetki alanının ve bölge sınırının nihai saptanması, kurucu kongrenin meselesi olacaktır.

Şimdiki konferansın görevleri bunlardır.

Konferansı açıyorum ve konferansın, kendine yüklenen görevi layıkıyla çözeceğine inancını belirtmek istiyorum.

2 — KONFERANS KAPANIŞ KONUŞMASI

16 Mayıs

Merkezi Sovyet iktidarı adına şunu açıklamama izin veriniz: Halk Komiserleri Konseyi, Doğu halklarının ezilen ve sömürülen kitlelerinin ve her şeyden önce, haklarından en çok mahrum bırakılan müslüman Doğu'nun kurtuluş hareketlerine yardımcı olmayı, her zaman kutsal görevi olarak görmüştür ve böyle görmeye devam edecektir. Devrimimizin tüm karakteri, Sovyet iktidarının iç doğası, tüm uluslararası durum ve nihayet Rusya'nın emperyalist Avrupa ile ezilen Asya arasındaki coğrafi konumu — tüm bunlar, Sovyet iktidarına, Doğu'nun ezilen halklarının kurtuluş savaşlarında onları kardeşçe destekleme politikasını dikte etmektedir.

Bugün varolan baskı biçimlerinden en hilekârı ve en tehlikelisi ulusal baskıdır. Hilekârdır, çünkü burjuvazinin haydut suratına çok rahat bir maske olur. Tehlikelidir, çünkü ulusal çatışmalar yaratarak darbeleri beceriyle burjuvaziden uzaklaştırır. Eğer Avrupalı haydutlar, işçileri birbirine karşı kışkırtmayı ve onları dünya katliamının savaş alanına sürmeyi başardılarsa, bu savaşı şu ana kadar sürdürmeyi hâlâ başarıyorlarsa — bunun nedeni, diğer şeyler yanında, Avrupalı işçilerin kafasını bulandıran burjuva milliyetçiliğinin gücünün henüz tükenmemesidir. Milliyetçilik, burjuvaziyi nihai olarak yenmek için söküp atmak gereken son konumdur. Ancak bazı yoldaşlarımızın yaptığı gibi, ulusal sorunu es geçmek, onu görmezlikten gelmek, varlığını inkar etmek, henüz milliyetçiliği yıkmak demek değildir. Kesinlikle değildir! Ulusal nihilizm, sosyalizm davasına sadece zarar verir, çünkü burjuva milliyetçilerinin ekmeğine yağ sürer. Milliyetçiliği yıkmak için, her şeyden önce ulusal sorunu ele almak ve çözmek gerekir. Fakat ulusal sorunu açıkça ve sosyalistçe çözebilmek için, onu, Sovyet hattına oturtmak gerekir, onu bütün yönleriyle ve kesinlikle, Sovyetlerde örgütlenmiş emekçi kitlelerin çıkarlarına tabi kılmak gerekir. Burjuvazinin elindeki son manevi silah böyle, yalnız böyle düşürülebilir. Şimdi kurulacak olan Tatarların ve Başkırların Özerk Cumhuriyeti, bu genel ve tüm devrimimiz için önemli sorunun pratik bir çözümüdür. Dileyelim ki, bu özerk cumhuriyet, müslüman Doğu'nun halklarına, baskıdan kurtuluş yolunu aydınlatan canlı bir meşale olsun.

Tatar-Başkır Cumhuriyeti'nin kurucu Sovyet kongresini toplama görüşmesinin kapandığını açıklamama ve Özerk Cumhuriyetinizin örgütlenmesinde size başarı dilememe izin verin.

«Pravda» No. 96 ve 101,
18 ve 24 Mayıs 1918.

BEKLENEN YALAN

«Naşe Vremya» [17], 97. sayısında (akşam baskısı), kendi muhabirinin verdiği habere dayanarak, «Bolşeviklerin Türkistan ve Astrahan'dan büyük bir takviye aldıktan sonra, saldırıya geçtiklerini ve müslümanların kahramanca karşı koymalarına rağmen, Bakû'yu ele geçirdiklerini» İstanbul'dan bildiren bir Alman telsiz mesajını yayınlamış bulunuyor.

Alenen açıklıyorum ki, bu kışkırtıcı telsiz mesajının gerçekle hiçbir ilgisi yoktur.

Bakû, devrimin ta başından itibaren Sovyet iktidarını tanımıştır ve bugüne kadar da tanımaktadır. Bakû'ya Bolşeviklerin hiçbir saldırısı olmamıştır ve olamazdı da. Olan, bir avuç Tatar ve Rus çiftlik sahibinin ve generalin, — müslüman ve Rus işçi ve köylüler bu bir avuç kişiyi kesinlikle reddettiklerinden — tam bir fiyaskoyla sonuçlanan maceracı bir saldırısıdır. Bolşeviklerin müslümanlara karşı hiçbir savaşı olmamıştır ve olamaz da. Bakû Sovyeti'nin iktidarı, Bakû ve çevresinin bütün milliyetlerinden işçi ve köylülerinin ve her şeyden önce müslüman halkın iktidarıydı ve halen de öyledir.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 97.
19 Mayıs 1918.

KAFKASYA'DA DURUM

I
TRANSKAFKASYA

Transkafkasya'da durum gittikçe tehlikeli bir hal almaktadır. Tiflis «Hükümeti»ne hareket serbestisi sağlamak amacıyla, Seym tarafından (22 Nisan'da) ilan edilen Transkafkasya'nın bağımsızlığı, gerçekte onu, uluslararası haydutların tuzağına itmiştir. Batum'daki sözümona «barış görüşmeleri»nin[18] neyle sonuçlanacağını ise yakın gelecek gösterecektir. Ancak şu kuşku götürmez: Tiflisli Menşeviklerin ve bunların hükümetinin, Rus devriminden **bağımsızlıkları**, kaçınılmaz olarak, Türk-Alman «uygar» haydutlarına kölece **bağımlılığa** dönüşecektir. Bu, dümen başındaki Menşeviklerin, Türk-Alman emperyalistleri ile Rus devrimine **karşı** bir ittifakı olacaktır. Menşevik Çenkeli, müstakbel Kafkasyalı Goluboviç rolünde... değil mi baylar Martov ve Dan, öğretici bir tablo...

Seym üyesi Karçikyan, Tiflis'ten bildiriyor:

> «Tiflis heyecan içinde; Ermeniler kabineden çekildiler, işçiler ve köylüler Transkafkasya'nın bağımsızlığının ilan edilmesi nedeniyle Hükümet aleyhine sokak gösterileri düzenliyorlar. Kutais, Honi, Leçhum, Gori, Duşeta'da, bağımsızlık sorunu üzerine referandum talep eden gösteriler yapılıyor.»

Bütün Ermenistan, kendinden inayetli Tiflis «Hükümeti»nin gaspçılığını protesto ediyor ve Seym temsilcilerinin istifasını talep ediyor. Müslümanların merkezi olan, Sovyet iktidarının Transkafkasya'daki kalesi, Lenkoran ve Kuba'dan Yelizavetpol'e kadar Transkafkasya'nın bütün Doğusunu etrafında toplayan Bakû, Sovyet Rusya ile bağlarını bütün güçleriyle korumaya çalışan Transkafkasya halklarının haklarını silahla savunmaktadır. Tiflis «Hükümeti» nin kara çetelerine karşı topluca ayaklanan ve Suhum'u bunlara karşı silahla savunan, Karadeniz sahilindeki kahraman Abazya'nın[19] sözünü bile etmiyoruz. «Genç-ihtiyar tüm Abazya, güneyden gelen istilacıların 2000 kişilik çetesine karşı ayaklandı ve 20 günden beri Suhum'un 20 verst güneyinde, Suhum girişlerini savunuyorlar», diye yazıyor bize Devrimci Askeri Komite Başkanı Eşba. Bazı verilere göre, Transkafkasya taburları, denizden, silahlı bir nakliyat filotillası ve bir grup destroyer tarafından desteklenmektedir. Buna karşılık, anlaşıldığı kadarıyla, Brest barışına ve bunun Almanlar tarafından yorumlanmasına göre, bizim Suhum'un korunması için sadece deniz saldırısı yapmaya değil, kendimizi savunmaya bile hakkımız yok. Bu, Alman «arabulucu»ların Transkafkasyalı istilacılara gösterdikleri gerçek bir destektir. Böyle bir durumda, Suhum'un kaderinin hemen hemen tayin edildiğini anlamak hiç de zor değildir. Transkafkasya halkı, Rusya'dan ayrılmaya karşıdır. Transkafkasya işçileri ve köylüleri, Seym'deki bir avuç adamın iradesine rağmen bir referandum talep ediyorlar; çünkü kimse, kesinlikle hiç kimse, Seym'e Transkafkasya'yı Rusya'dan ayırması için yetki vermemiştir.

Durum budur.

Birazcık vicdan sahibi olan Menşeviklerin, yani Yordania, Tsereteli ve hatta (hatta!) Gegeçkori'nin, günah benden gitsin diyerek bu kirli işi en vicdansız Menşeviklere bırakması boşuna değildir.

Tiflis'ten, Kars'ın Ermeniler tarafından teslim edilmesi sırasında Türklerin kolordu kumandanının, Bakû'nun işgal edilmesi ve Bakû vilayetindeki müslümanların kurtarıl-

ması için — eğer Transkafkasya Hükümeti bunu kendisi başaramazsa — Türk birliklerinin gönderilmesini gerekli bulduğunu açıkladığı ve aynı zamanda «Vehib Paşa'nın bir mektubunda, Transkafkasya Hükümet başkanına, bunun kaçınılmaz olduğunun anlatıldığı» yolunda haberler aldık.

Bu haberlerin doğruluğunu belgesel olarak kontrol etme olanağımız yok. Ancak şu hiç kuşku götürmez: Eğer Türk «kurtarıcılar» gerçekten Bakû üzerine yürürlerse, geniş halk tabakalarının ve her şeyden önce de müslüman işçi ve köylülerin güçlü direnişine çarpacaklardır.

Söylemeye gerek yok ki, böyle bir durumda, Sovyet iktidarı, Transkafkasya emekçi kitlelerinin vazgeçilmez haklarını ilhakçı darbelere karşı bütün gücüyle savunacaktır.

II

KUZEY KAFKASYA

Daha 1917'de, Filimonov, Karavlov, Çermeyev ve Bammatov ayarında bir avuç Kuzey Kafkasyalı emekli general, kendilerini, Dağlı Halkların Birliği olarak ilan etmiş, kendilerine, Karadeniz'den Hazar Denizi'ne kadar Kuzey Kafkasya'nın Hükümeti ünvanını vererek, Kaledin ile ortak eylem için sessizce hazırlıklara girişmişlerdi. Kasım 1917'de, Sovyet iktidarının Rusya'nın merkezinde elde ettiği zaferden sonra, bu sözüm yabana «Hükümet», İngiliz ve Fransız askeri misyonları ile flört ederek, Rus-Alman cephesinde ateşkesi baltalamaya çalıştı. 1918 başında, Kaledin macerasının boşa çıkmasından sonra, bu esrarengiz «hükümet», politika sahnesinden uzaklaşarak, demiryollarına baskınlar, köy ve kent sakinlerine karşı kalleşçe saldırılarla yetindi. Bu yılın ilkbaharında bunlar, herkes tarafından unutuldu, çünkü Kuzey Kafkasya'da, Kuban ve Terek bölgesinde, gerçekten halk tarafından taşınan ve istisnasız bütün Kuzey Kafkasya kabile ve halklarının geniş kesimlerini etrafında toplayan Temsilciler Sovyetleri sağlamlaştılar. Kabartaylar ve Kazaklar,

Ossetler ve Gürcüler, Ruslar ve Ukraynalılar, **Terek** Bölgesi Temsilciler Sovyetleri etrafında geniş bir halka halinde toplandılar. Çeçenler ve İnguşlar, Kazaklar ve Ukraynalılar, işçiler ve köylüler, **Kuban Bölgesi'nin** sayısız Temsilciler Sovyetlerini kendi temsilcileriyle doldurdular. Bu halkların ve kabilelerin geniş emekçi kitleleri, kongrelerinde açık ve anlaşılır biçimde, Sovyet Rusya ile kopmaz bağlarını ilan ettiler. Doğaldır ki, bütün bunlar, Çermoyev ve Bammatov'un kendi kendini atayan «Hükümeti»ni politika sahnesinden uzaklaşmaya zorladı. Herkes bu tuhaf «Hükümet»in ilelebet yok olduğunu düşünüyordu. Gerçi Bammatov'un samimi arkadaşlarından, Dağıstan İmamı denilen birisi, Mart ayında Petrovsk ve Derbent civarında demiryoluna baskınlar düzenleyerek, yaşam emaresi verdi. Ancak daha Nisan ortalarında, Bakû işçilerinin Sovyet taburları ve Dağıstanlıların kendileri, imamın serüvenine son vererek, imamı Rus subaylarından oluşan maiyeti ile birlikte Dağıstan dağlarına **sürdüler.**

Ancak emperyalizm, dünyevi hedefleri adına «öbür dünyadan» ölülerin gölgelerine yamanmayı bilmeseydi, emperyalizm olmazdı. Yeniden dirilen Çermoyev ve Bammatov tarafından imzalanmış, Karadeniz'den Hazar Denizi'ne kadar (ne daha az, ne daha fazla!) bağımsız (şaka değil!) bir Kuzey Kafkasya devletinden söz edilen resmi bir açıklama, daha bir hafta önce bize gönderildi.

> Kendi kendini atayan bu «Hükümet»in açıklamasında, «Kafkasya Dağ Halkları Birliği, Rusya'dan ayrılma ve bağımsız bir devlet kurma kararı almıştır» deniliyor.
>
> «Bu yeni devletin sınırları, kuzeyde, eski Rus imparatorluğundaki Dağıstan, Terek, Sivastopol, Kuban ve Karadeniz bölge ve vilayetlerinin şimdiye kadarki coğrafi sınırıdır, batıda Karadeniz, doğuda Hazar Denizi, güneyde ise, ayrıntıları Transkafkasya Hükümeti ile bir anlaşma yoluyla saptanacak bir sınır.»

Demek ki, «Transkafkasya Hükümeti», Türk-Alman

«kurtarıcılar» ile ve Kuzey Kafkasya «Hükümeti» ise Transkafkasya «Hükümeti» ile «ilişkilere» geçiyor. Sorun açıktır. Kuzey Kafkasya maceracıları İngiliz ve Fransızlardan hayal kırıklığına uğradılar ve şimdi bunların düşmanlarına güveniyorlar. Ve Türklerle Almanların fetih hırsı hiçbir sınır tanımadığı için, Kuzey Kafkasyalı maceracıların Türk-Alman «kurtarıcılar» ile bir «anlaşma» yapmaları olasılığını dışlamamak gerekir.

Biz, bu sonuncuların, Alman anlaşmasına karşı sadakatleri, dostane ilişkileri korumaya hazır oldukları ve daha başka şeyler üzerine yemin edeceklerine hiç kuşku duymuyoruz. Ancak bugün sözlere değil, eylemlere inanıldığı için, bu bayların eylemleri ise apaçık olduğu için — Sovyet iktidarı, Kuzey Kafkasya halklarının olası ilhakçı darbelere karşı korunması için bütün güçlerini kullanmak zorunda kalacaktır.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 100,
23 Mayıs 1918.

KAFKASYA'DA DURUM ÜZERİNE

Milliyetler İşleri Halk Komiserliği'nden

Pazar gazeteleri, Bakû ve Apşeron Yarımadası'nın İngilizler tarafından işgal edildiğini bildiren bir haber yayınlamış bulunuyor. Haber şöyledir:

> «Odessa gazetelerinin bir haberine göre, Bakû'dan gelenler, İngiliz birliklerinin Mezopotamya ve İran üzerinden Kafkasya'ya hücuma geçtiklerini, üç hafta önce kamyonlarla kente girdiklerini bildirmektedirler. Söz konusu olan, sayısal olarak güçlü, apaçık ki öncüyü oluşturan bir taburdur. Bir anlatıma göre, İngilizler, Kornilov taburlarıyla ilişkiye geçecekler. Bir başka gazete ise, İngilizlerin Apşeron Yarımadası'nı ve Bakû'yu işgal ettiklerini ve buradan Tiflis, Aleksandropol, Sarıkamış, Kars ve Erzurum'a doğru ilerlediklerini bildirmektedir. 24 Mayıs.»

Bu bağıntıda Milliyetler İşleri Halk Komiserliği, bu kışkırtıcı, üstelik son derece esrarengiz kaynaklardan çıkan haberin gerçekle hiçbir ilgisi olmadığını açıklama gereğini duymaktadır. Bakû'da İngiliz birlikleri yoktur, olamaz da, çünkü bütün Bakû vilayeti, bütün Transkafkasya'nın Doğusu, hangi üniforma altında görünürlerse görünsünler bir dış güce karşı, ilk çağrıda savaşmaya hazır Sovyet birlikleri tarafından korunmaktadır. Olağanüstü Komiser Şaumyan'ın 25 Mayıs'ta bildirdiğine göre, «kısa zaman önce Adşikabul'e bir baskın düzenledikten sonra Sovyet birlikleri tara-

fından batıya püskürtülen Tatar çiftlik sahipleri dışında, Bakû kentini ve bölgesini şimdilik hiçbir tehlike tehdit etmemektedir.»

Güney Transkafkasya'daki duruma gelince, burada gerçekten bir tehlike mevcuttur, fakat bu tehlike İngilizlerden değil, Aleksandropol—Culfa demiryolu üzerinden «Kuzey İran'da İngilizlere karşı koymak için» Tebriz'e doğru ilerleyen Türklerden gelmektedir.

Bu vesileyle, Transkafkasya Seym'i üyesi Karçikyan 20 Mayıs'ta şunları bildiriyor:

> «Türkiye 13 Mayıs'ta Batum'da, Türk birliklerinin Aleksandropol-Culfa demiryoluyla İran'a geçmelerine izin verilmesini talep etti ve bunu, İngilizlerin Musul tarafından ilerlediklerini, bunun için Türklerin en kısa zamanda Kuzey İran'ı işgal etmek zorunda olmaları ile gerekçelendirdi. Türkiye, bu talebine zoru da katarak, 15 Mayıs sabahı Aleksandropol'ü bombalamaya başladı. Birliklerimiz gafil avlandı ve saldırıyı durduramayarak 16 Mayıs'ta Aleksandropol'ü boşalttılar. Mayıs'ın 17'sinde Türkler, birliklerinin Culfa'ya serbestçe ilerlemesinin garanti edilmesini talep ederek, halkın zarar görmeyeceğine teminat verdiler, aksi halde, kendilerine zorla yol açacaklarını bildirdiler. Aleksandropol'den geri çekilen birliklerin tamamen bozulduğu ve bir karşı koyma sonucunda bütün Surmalin ve Eçmiyadz kazaları halkının korkunç acılara terk edileceğini göz önüne alarak, Türklerin talebini yerine getirmek zorunda kaldık. Aleksandropol ve Surmalin kazalarının bütün halkı yurtlarını bırakarak Bambak-Lori bölgesine sıkıştılar. Ahalkalak Kazası'ndaki halkın da yollara düştüğü ve Zalka'ya çekildiğini bugün öğrendim. Batum'daki delegasyon, ültimatomu protesto etti, ancak bunu savaş nedeni yapmayarak görüşmelere devam etme kararı aldı.»

Milliyetler İşleri Halk Komiserliği, Odessa'dan gelen yanlış haberlerin, apaçık ki, İran demiryolu hattını ele ge-

çirmek için Türklerin tamamen haksız istilasını gizlemek amacını güttüğünü saptamadan geçemez.

«Pravda» No. 104,
28 Mayıs 1918.

DON BÖLGESİ VE KUZEY KAFKASYA ÜZERİNE

(Olgular ve entrikalar)

Kiev'deki Ukrayna delegasyonu, barış konferansının[20] ilk oturumunda, elinde Rusya'dan ayrıldıklarını ilan eden Don, Kuzey Kafkasya ve başka bölgelerdeki «Hükümet»lerin açıklamaları bulunduğunu ve bu «hükümetler»in, Ukrayna-Alman Hükümeti ile dostane ilişkiler kurduklarını açıkladı. Ukrayna delegasyonu başkanı Bay Şeluhin, «Sovyet iktidarı temsilcileri ile görüşmelere karşı değiliz» diyor, «fakat Rus Federasyonu iktidarının aslında hangi bölgeleri kapsadığını bilmek isteriz, çünkü önümde artık daha fazla Rusya'ya dahil olmak istemeyen bir dizi hükümetin (Don Bölgesi, Kuzey Kafkasya vb.) açıklamaları bulunmaktadır.»

Türkler ve Almanlar, Ukraynalıların bu çıkışlarına sadece itiraz etmemekle kalmıyorlar, bilakis, tam tersine, bir dizi resmi açıklamada, sözü edilen yarı-legal «Hükümet»lerin sırtını sıvazlıyor, yeni bölgelerin «kendi kaderlerini tayin etmeleri» için (yani yağma için) resmi bir tutamak diye, bu hükümetlere sarılıyorlar...

Bu esrarengiz «hükümetler» nasıl şeylerdir ve nasıl kurulmuşlardır?

Burada garip olan şey, daha dün dünyaya gözlerini... — her halükârda halkın inayetiyle değil— açan Ukrayna Hetman Hükümeti'nin, bu «Hükümetler»in hamisi ve tüm bu kampanyanın resmi denetçisi olarak ortaya çıkmasıdır. Sayıları milyonlara varan Rus Federasyonu sakinlerinin özgürce seçtiği, Don, Kuban, Karadeniz ve Terek Bölgesi'nin

milyonlarca sakini tarafından seçilen ve bu bölgelerin geniş tabakalarını kapsayan Bölge Sovyetlerinin etrafında birleştiği Sovyet iktidarından, hangi hakla bu biçimde söz edebiliyor Ukrayna delegasyonu? Salt halk tarafından seçilmemiş olmakla kalmayıp, bilakis sınırlı seçim sistemiyle güdükleştirilen —üst tabakaların meclisi gibi birşey olsa da— Seym'in bile arkasında durmadığı göz önüne alınırsa, şimdiki Ukrayna Hükümeti'nin nasıl bir ağırlığı olabilir? Ayrıca, eğer barış konferansı Kiev'de değil de, herhangi tarafsız bir zeminde yapılsaydı, kısa zaman önce düşürülen Ukrayna Rada'sının, Hetman Hükümeti ile yapılan bir anlaşmanın, bu Hükümeti tanımayı reddeden Ukrayna halkını bağlamayacağı üzerine bir açıklamayla planı bozmaya kalkışacağı sabit görülmelidir. Bu arada iki soru ortaya çıkardı: 1 — Bu durumda kimin vekaletnamesi daha meşru olurdu, Hetman Hükümeti'ninki mi, yoksa Ukrayna Rada'sınınki mi? 2 — Her türlü «açıklama»ya bu kadar değer veren Ukrayna Delegasyonu, böyle bir durumda, kendisini haklı çıkarmak için ne öne sürebilirdi?..

İkincisi, Ukrayna Delegasyonu'nun açıklamasını destekleyen ve «kendi kaderini tayin» yararına maceracı Don ve Kuzey Kafkasya «Hükümetleri» ile hararetle cilveleşen Almanya'nın, Polonya Poznanya'sı, Danimarka Şlezvig-Holştayn'ı ve Fransız Alsas-Loren'inin kendi kaderini tayini üzerine hiç söz etmediği de daha az garip değildir. Sözü edilen bölgelerdeki Danimarkalıların, Polonyalıların ve Fransızların kitle protestoları ile karşılaştırıldığında, Güney Rusya'da alelacele derilip-çatılan ve hiç kimse tarafından tanınmayan «Hükümetler»in maceracı açıklamalarının herhangi bir anlamını, herhangi bir değerini, herhangi bir edeplilik zevahirini yitirdiğini kanıtlamaya gerek var mı?

Ancak bütün bunlar «önemsiz şeyler». Esas soruna geçelim.

O halde, Rusya'nın güneyindeki bu esrarengiz «Hükümetler» nasıl ortaya çıktılar?

«21 Ekim 1917'de», deniyor Don «Hükümeti»nin bir

«nota»sında, «Don, Kuban ve Astrahan Bölgeleri Kazak ordularının, Kuzey Kafkasya ve Karadeniz sahili Dağ Halklarının ve Güneydoğu Rusya'nın özgür halklarının katıldığı, yeni bir federal devletin, Güney Birliği'nin oluşturulması üzerine, Vladikafkas'ta bir anlaşma imzalanmıştır.»

16 Mayıs'ta bize iletilen, Kuzey Kafkasya Çermoyev ve Bammatov «Hükümeti» temsilcilerinin telsiz mesajı da nerdeyse aynı şeyleri ifade etmektedir:

«Kafkasya halkları, Mayıs ve Eylül 1917'de biraraya gelen ve Kafkasya Dağ Halkları Birliği'ni ilan eden meşru bir Ulusal Meclis seçmişlerdir», bunun üzerine «Kafkasya Dağ Halkları Birliği, Rusya'dan ayrılma ve bağımsız bir devlet kurma kararı almıştır, yeni devletin sınırları kuzeyde, eski Rus imparatorluğundaki Dağıstan, Terek, Sivastopol, Kuban ve Karadeniz bölge ve vilayetlerinin şimdiye kadarki coğrafi sınırları, batıda Karadeniz, doğuda Hazar Denizi'dir.»

O halde anlaşılıyor ki, Kerenski Hükümeti'ni deviren Ekim Devrimi'nin zaferi arifesinde, bu Hükümetle ilişkili bir avuç maceracı, Vladikafkas'ta toplanmışlar ve kendilerini «yetkili» Hükümetler ilan ederek, güney Rusya'nın ayrıldığını — halkın onayını sorma zahmetine katlanmadan — açıklamışlardır. Doğaldır ki, Rusya gibi özgür bir ülkede, kimsenin ayrılıkçı hülyalara dalması engellenemez, ancak şunu anlamak da hiç zor değildir: Sovyet iktidarı, Güney Rusya halkları ile hiçbir ilişkisi olmayan hayalcilerin maceracı açıklamalarına kendini kaptıramaz ve kaptırmamalıdır. Şuna hiç kuşkumuz yok: Eğer Almanya yurttaşlarına, bugün Rusya'da varolan aynı özgürlüğü verseydi, Poznanya, Alsas-Loren, Polonya, Kurland, Estonya ve diğer bölgeler ulusal Hükümetler ağı ile donanırlardı, ki bunların kendilerini Hükümet olarak adlandırmaya, kendi halkı tarafından sürülen ve şimdi sürgünde yaşayan Bogoyevski, Krasnov, Bammatov ve Çermoyev'den daha fazla nedenleri olurdu...

Rusya'nın güneyindeki esrarengiz «Hükümetler» işte böyle ortaya çıktı.

Don «Hükümeti»nin «nota»sı ile Çermoyev'in telsiz mesajında, geçmişten, 1917 yılının Eylül-Ekim aylarından ve istifa etmiş generallerin sığınak yeri olarak Vladikafkas'tan söz edilmektedir. Ama o zamandan bu yana yaklaşık bir yıl geçti. Bu zaman içinde, Kazaklar ve göçmenler, Abazalar ve Ruslar, Çeçenler ve İnguşlar, Ossetler ve Kabartaylar, Gürcüler ve Ermeniler olmak üzere milyonları etrafında toplayan Don, Kuban-Karadeniz ve Terek Bölgesi bölgesel Halk Sovyetleri oluştu. Bu bölgelerin halkları, Sovyet iktidarını çok önce tanıdılar ve böylece, kendilerine tanınan kendi kaderini tayin hakkından geniş ölçüde yararlandılar. Karavlov ve Bogayevski, Çermoyev ve Bammatov'un eski ikâmetgâhı Vladikafkas ise, kendini çoktan Terek Halk Sovyetleri'nin merkezi ilan etti. Tavan arasından çıkarılan generallerin ve bunların 1917 yazındaki maceracı açıklamalarının, bu herkesçe bilinen olgular karşısında ne anlamı olabilir? Eylül-Ekim aylarında Rusya'da hâlâ, illegaliteye itilen Bolşevik Partiye — bu parti şimdi iktidardadır — şimşek ve yıldırım yağdıran Kerenski Hükümeti bulunuyordu. Ukrayna delegasyonu ve Alman Hükümeti için, 1917 Eylül-Ekim aylarının bu kadar kutsal bir anlamı varsa, o dönemde ayakta olan Kerenski Hükümeti'ni, tıpkı yine Eylül-Ekim aylarında ayakta olan Çermoyev-Karavlov «Hükümeti»nin artıklarını barış konferansına çağırdığı gibi neden barış konferansına çağırmasın?

Ya da devamla: Sovyet iktidarıyla görüşmeler için bir delegasyon göndermeye hazırlanan Ukrayna Rada'sının, halkların kendi kaderini tayin ilkesinin Alman «yorumu» dolayısıyla bir darbede siyasi hiçliğe atıldığı Nisan 1918 yerine niye Eylül 1917 yeğleniyor?

Ya da son olarak: 1917 sonunda Gaçina'da Sovyet birliklerine esir düşen ve daha sonra verdiği şeref sözü üzerine Sovyet iktidarı tarafından serbest bırakılan, Kazakların sürdüğü Kazak generali Krasnov'un açıklaması, neden «büyük önemde bir politik hareket» olarak değerlendiriliyor da,

diyelim ki, etrafında yüzbinlerce Rus ve Tatar nüfusu birleştiren ve Kırım'ın Rus Federasyonu ile olan kopmaz bağlarını telsizle üç kez açıklayan Kırım Halk Komiserleri Konseyi'nin politik önemi teslim edilmiyor?

Kazaklar tarafından sürülmüş General Krasnov, Ukrayna-Alman iktidar sahiplerinin özel himayesini görürken, halkın seçtiği Kırım Halk Komiserleri Konseyi neden haydutça kurşuna diziliyor?...

Apaçık ki burada önemli olan, «açıklamalar»ın hakikiliği ve bu «açıklamalar»ı destekleyen kitleler değildir. Önemli olan, resmi haydutların her kılıfa sokup çarpıttığı «kendi kaderini tayin» kavramı da değildir. Önemli olan, sadece, emperyalist entrikaların Ukrayna-Alman aşıkları için bu «açıklamalar»ın son derece faydalı olmasıdır, çünkü bu açıklamalar, yeni toprakların istilasına ve boyunduruk altına alınmasına yönelik uğraşları gönüllerince gizlemektedir.

Ukraynalıların ve Almanlarm seçiminin, tıpkı General Krasnov'un delegasyonu gibi «meşru» olan bir dizi Don «Hükümeti» delegasyonu içinden, diğer delegasyonlar Almancı «yönelimi» savunmadıklarından, onun delegasyonuna isabet etmesi karakteristiktir. Krasnov-Bogayevski «Hükümeti»nin bu amaçla icat edildiği ve yapay olarak ayağa dikildiği o kadar açıktır ki, Krasnov tarafından atanan bir dizi bakan (Halk Eğitim Bakanı Paramonov, Tarım Bakanı Semyonov) bu atamaları resmen reddedip, gerekçe olarak «General Krasnov tarafından gıyaben bakan atandıklarını» bildirmişlerdir. Ancak bu durumun, kendi kaderini tayin taslayan Ukraynalıları ve Almanları rahatsız etmediği görülüyor, çünkü Krasnov tam zamanında kılıf olarak yetişti.

Ocak ayında rahmetli olan sözümona Güneydoğu Birliği'nin, Mayıs'ta Ukrayna'nın herhangi bir yerinde, belki de İstanbul'da aniden dirilmesi de daha az karakteristik değildir, ki burada Kuzey Kafkasya halklarının tümü bile, kendileri tarafından çok önce gömülen «Hükümetler»in, bu halklar için yasalar yazmaya kalktıkları — artık Kiev'de mi, yoksa İstanbul'da mı olduğu bilinmiyor — illegal olarak «var-

lıklarını» sürdürdüklerinden haberi yoktur. Ancak bu kaba entrikaların, kendi kaderini tayin taslayan Ukraynalıları ve Almanları rahatsız etmediği görülüyor, çünkü bunlar onlara, tuzu kuru olma olanağı sağlıyor.

İşte bir yandan Rusya'nın güneyindeki iktidar hırslısı maceracıların, öte yandan politik entrikaların asli faillerinin «eylemleri» bu haldedir.

Kendi kaderini tayinci bayların dayandıkları Rusya'nın güneyindeki halkların kendileri, bağımsızlık sorununda hangi tavrı takınıyorlar?

Don ile başlayalım. Bölge halkının muazzam çoğunluğunu etrafında toplamış olan özerk Don Sovyet Cumhuriyeti, Şubat'tan bu yana vardır. Nisan'da 700'den fazla delegenin katıldığı Bölge Kongresi'nde açık ve anlaşılır biçimde, Rusya ile — Don Cumhuriyeti Rusya'nın özerk bir parçasını oluşturur — kopmaz bağlılığının gerçeklendiği, kimse için bir sır değildir.

Yeni yetme Krasnov-Bogayevski «Hükümeti»nin hak iddiaları üzerine Don Cumhuriyeti Merkez Yürütme Komitesi, 28 Mayıs'taki kararında şöyle demektedir:

> «Don Sovyet Cumhuriyeti Merkez Yürütme Komitesi, Halk Komiserleri Konseyi ve Kiev Barış Konferansı'na, Don'da Merkez Yürütme Komitesi ve onun Prezidyumu dışında hiçbir iktidar olmadığını bildirir. Kendisine bu adı takmış veya takacak olan tüm diğer Hükümetler, vatana ihanet suçundan halk mahkemesine çıkarılacak olan devlet düşmanlarının hükümetidir. Kısa süre önce bize, Don Cumhuriyeti'nden bir delegasyonun, barış konferansına katıldığı bildirildi. Devlet iktidarı olarak biz, Halk Komiserleri Konseyi'ne ve Kiev Barış Konferansı'na şunu açıklarız ki, Don Cumhuriyeti Sovyet iktidarının dokümanlarına sahip olmayan hiçbir delege barış görüşmeleri yürütmeye kabul edilmemelidir, ve eğer böyle delegeler varsa, bunlar devlet düşmanı olarak yargılanacak olan do-

landırıcılar ve gaspçılardır. Merkez Yürütme Komitesi, Barış Konferansı'ndan, kendi kendini atayan «Don Cumhuriyeti delegasyonu»nun uzaklaştırılmasını talep eder, çünkü bu delegasyonun hiçbir yasal temeli yoktur ve barış görüşmeleri yürütmesine izin verilemez.

Merkez Yürütme Komitesi Başkanı
V. Kovalyov
Sekreter *B. Puşilev*

(28 Mayıs'ta kabul edilmiştir) Çariçin.»

Şimdi de **Kuban**'a bakalım. Nüfusun % 90'ının, bölgenin istisnasız tüm kaza ve illerinin çevresinde birleştiği Kuban-Karadeniz Bölgesi Özerk Sovyet Cumhuriyeti'ni herkes bilir.

İnguşlar ve Çeçenlerin de katıldığı, çok sayıda delegenin gönderildiği Kuban-Karadeniz Bölgesi Kongresi de herkes tarafından bilinmektedir. Bu kongre Nisan ayında, Kazak J. Poluyan başkanlığında, Bölgenin Rusya'ya olan kopmaz bağını resmen onaylarken, Filimonov-Krasnov türünden macera aşıklarını yasadışı ilan etmiştir. Ayrıca Suhum' dan Bataisk'e kadar canları pahasına Sovyet Rusya'yı savunan silah altındaki onbinlerce Kubanlı, Kuban-Karadeniz Bölgesi'nin duyguları ve sempatisi üzerine yeterli kanıtlar vermektedirler. Krasnov ve Filimonov'un hamilerinin, bir an önce batışını bekledikleri Donanmanın ise sözünü bile etmiyoruz...

Ve son olarak **Terek Bölgesi**. Terek'te, kentler bir yana, aula ve stanitsa'ların, köy ve beldelerin bile tümünü ya da tüme yakınını (% 95) etrafında toplayan Terek Bölgesi Halk Sovyeti'nin var olduğu, kimse için sır değildir. Bu yıl Ocak ayında yapılan ilk Bölge Kongresi'nde, istisnasız bütün delegeler, Sovyet iktidarını ve Rusya ile olan kopmaz bağları savunmuşlardır. Nisan'da daha geniş bir temelde düzenlenen ve ilkinden daha fazla delegenin katıldığı ikinci Kongre, Rusya ile olan bağı resmen onayladı ve bölgeyi, Rus Fede-

rasyonu'nun özerk bir cumhuriyeti ilan etti. Şimdi yapılan üçüncü Bölge Kongresi, bir adım ileri atıyor; sözden eyleme geçerek, Terek'i — ve yalnız Terek'i değil — davetsiz misafirlerin saldırılarına karşı savunmak için yurttaşları silaha sarılmaya çağırıyor. Sözümona «Don Cumhuriyeti»nin sözümona notası, güya Rusya'dan ayrılmayı amaçlayan «Güneydoğu'nun özgür halklarından» pek çok söz etmektedir. Biz «açıklamalar»ı yalanlamanın en iyi yolunun, olgular olduğunu düşündüğümüzden, olguları konuşturmak istiyoruz. Her şeyden önce, Terek Halk Sovyeti'nin kararını dinleyelim:

«Terek Halk Sovyeti, telgraflardan, İstanbul'da bulunan Kuzey Kafkasya delegelerinin, Kuzey Kafkasya'nın bağımsızlığını ilan ederek, Türk padişahlık Hükümetine ve başka devletlere ilgili notaları gönderdiğini öğrenmiş bulunmaktadır.

Çeçen, Kabartay, Osset, İnguş, Kazak ve göçmen fraksiyonlarından oluşan Terek Halk Sovyeti, Terek Bölgesi halklarının hiç kimseyi, yukarıda sözü edilen amaçla herhangi bir yere göndermediğini ve şimdi İstanbul'da bulunan özel şahıslar eğer kendilerini Terek Bölgesi halklarının delegesi olarak tanıtıyor ve bu halklar adına ortaya çıkıyorlarsa, bunun gaspçılık ve maceracılıktan başka birşey olmadığını tevsik eder.

Terek Halk Sovyeti, dolandırıcılar tarafından aldatılan Türk Hükümeti'nin politik miyopluğu ve safdilliği üzerine hayretlerini dile getirir.

Yukarıda sayılan fraksiyonlardan oluşan Terek Halk Sovyeti, Terek Bölgesi halklarının, Rus Federal Cumhuriyeti'nin kopmaz bir parçası olduğunu açıklar.

Terek Halk Sovyeti, Transkafkasya Hükümeti'nin, Transkafkasya'nın bağımsızlık ilanına Kuzey Kafkasya'yı da dahil etmesini protesto eder» (bkz. «Narodnaya Vlasty», Terek Halk Sovyeti'nin organı).

(Karar oybirliğiyle kabul edilmiştir. 9 Mayıs.)

Şimdi de, gaspçıların ve bunların hamilerinin iftira ettikleri **Çeçenler ve İnguşları** dinleyelim. Bütün ya da hemen hemen bütün İnguşların ve Çeçenlerin etrafında birleştiği Çeçen-İnguş fraksiyonunun kararı şöyledir:

«Terek Halk Sovyeti Çeçen-İnguş fraksiyonunun olağanüstü oturumu, Kuzey Kafkasya'nın bağımsızlık ilanı üzerine tebliği görüştükten sonra, oybirliğiyle şu kararı almıştır: Kuzey Kafkasya'nın bağımsızlık ilanı, bununla ilgilenen bütün nüfusun bilgisi ve onayı ile vuku bulması gereken olağanüstü önemde bir olaydır.

Çeçen-İnguş fraksiyonu, Çeçenler ve İnguşlar halkının, Trabzon'da Osmanlı delegasyonu ya da İstanbul'da Osmanlı Hükümeti ile yapılacak herhangi bir görüşmeye hiçbir delege göndermediğini ve bağımsızlık sorununun, Çeçen-İnguş halkının iradesini ifade eden hiçbir organda ya da toplantıda görüşülmediğini tespit eder.

Bu nedenle, Çeçen-İnguş fraksiyonu, halkın seçmediği, halk adına konuşma cüretinde bulunan kişileri, gaspçı ve halk düşmanı olarak görür.

Çeçen-İnguş fraksiyonu, Kuzey Kafkasya Dağ Halklarının ve devrimle kazanılan özgürlüklerin biricik kurtuluşunun, sadece Rus devrimci demokrasisi ile sıkı bir birleşmede yattığını açıklar.

Bu onlara, sadece doğuştan varolan özgürlük aşkı tarafından değil, aynı zamanda Kuzey Kafkasya ve merkezi Rusya'yı, son onyıllarda bölünmez bir bütün halinde kaynaştıran ekonomik ilişkiler tarafından da dikte edilmektedir.»

(9 Mayıs'ta kabul edilmiştir. Bkz. «Narodnaya Blatsy», Terek Halk Sovyeti'nin organı.)

Ve işte İnguş ve Çeçenlerin sözcüsü Şeripov yoldaşın, Terek Halk Sovyeti oturumunda yaptığı ateşli konuşmasından bir parça. Bu konuşma, Dağıstanlılara karşı yapılan suçlamalara açıkça bir son vermek için yeterince açıktır:

«Yenilmelerine rağmen süngülere karşı duran atalarımızın, yüzyıllar boyunca uğrunda savaştıkları muhteşem özgürlüğü, Büyük Rus Devrimi sayesinde kazandık. Kendi kaderimizi tayin hakkı garantisini elde ettiğimiz bugün, halk bu hakkı asla ve hiçbir kimseye devretmeyecektir. Şamil'in 50 yıl boyunca ölüm-kalım mücadelesi verdiği toprak sahipleri, prensler, provokatörler ve ajanlar ve tüm diğerleri, bugün Kuzey Kafkasya'nın bağımsızlığından söz ediyorlar. Bu halk düşmanlarının, Kafkasya'nın bağımsızlığını ilan etme ve İmamlık ilan etme yolunda münferit uğraşları bulunuyor. Bu prenslerin atalarının kafalarını vuran Şamil, bugün yaşasaydı, kuşkusuz yine böyle yapardı. İnguşlar ve Çeçenler halkını temsil eden fraksiyonumuz, olağanüstü oturumunda, Kuzey Kafkasya'nın bağımsızlık ilanı sorunu üzerine ünlü kararında, görüşünü açıklamıştır.» (Yukarıya bakınız. «Narodnaya Vlasty»den alınmıştır.)

Olgular bunlardır.

Alman-Ukraynalı-Türk kendi kaderini tayinciler tüm bunları biliyorlar mı? Elbette! Çünkü Güney Rusya'nın Bölge Sovyetleri, açıkça, herkesin gözü önünde çalışıyorlar ve bu bayların ajanları, bilinen olguları gözden kaçırmamak için gazetelerimizi dikkatle okuyorlar.

O halde Ukrayna delegasyonunun esrarengiz «Hükümetler» üzerine yukarıda sözü edilen açıklaması, Almanlar ve Türkler tarafından söz ve eylemle desteklenen bu açıklama neye yol açıyor?

Sadece bir şeye: Sahte «Hükümetler»i, yeni ülkelerin istilası ve boyunduruk altına alınması için kılıf olarak kullanmaya. Ukrayna Rada'sını kılıf olarak kullanan Almanlar, «Brest barışı nedeniyle» (oo tabii!) ilerleyip Ukrayna'yı işgal ettiler. Ancak şimdi Almanlar yeni bir ilerlemeye daha ihtiyaç duyarken, Ukrayna kulis olarak, kılıf olarak artık besbelli ki değerini yitirmiştir. Yeni bir kulise, yeni bir kı-

lıfa talep bundan dolayıdır. Ve talep, ardından arzı getirdiği için, Krasnov ve Bogayevskiler, Çermoyev ve Bammatovlar hizmetlerini sunmakta fazla gecikmediler. Yakın gelecekte, Almanlarca yönetilen ve donatılan Krasnov ve Bogayevski'lerin, Don'u «kurtarmak» için Rusya üzerine yürümesi, Almanların ise, bir kez daha, Brest anlaşmasına sadakat yemini etmeleri gayet muhtemeldir. Aynı şey, Kuban, Terek vb. için de söylenmelidir.

En önemli nokta budur!

Sovyet iktidarı, kendini diri diri gömmek istemiyorsa, istilacılara ve boyundurukçulara karşı, istisnasız bütün güçlerini seferber etmelidir.

Ve bunu yapacaktır.

Halk Komiseri **J. Stalin**

«Pravda» No. 108,
1 Haziran 1918.

V. İ. LENİN'E TELGRAF

Altı'sında Çariçin'e[21] vardım. Ekonomik yaşamın bütün alanlarındaki kargaşaya rağmen, düzen kurmak mümkün.

Sovyetlerin, tahıl tekelini ve sabit fiyatları kaldırdığı Çariçin, Astrahan, Saratov'da sefil bir durum ve karaborsa hüküm sürüyor. Çariçin'de kart sistemi ve sabit fiyat uygulamasını kabul ettirdim. Aynı şey Astrahan ve Saratov'da da yapılmalıdır, aksi taktirde bütün tahıl, bu spekülasyon ventilinden uçup gidecektir. Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi, bu Sovyetlerden, karaborsaya son vermelerini talep etmelidir.

Sayısız kurulların ve Devrim Komiteleri'nin gayretkeşliğiyle demiryolu trafiği tamamen bozulmuş bulunuyor. Özel komiserler atamak zorunda kaldım. Kurulların protestolarına rağmen, komiserler düzen kurmaya koyuldular bile. Komiserler, çeşitli yerlerde, varlığından kurulların bihaber olduğu çok sayıda lokomotif tespit ettiler. Araştırma, Çariçin—Povorino—Balaşov—Kozlov—Ryazan—Moskova hattında, günde sekiz ve daha fazla transit trenin yollanabileceğini gösterdi. Şimdi Çariçin'de katarları biraraya getirmekle meşgulüm. Sekiz güne kadar bir «tahıl haftası» ilan edeceğiz ve demiryolculardan oluşan özel refakatçilerle bir defada bir milyon pud tahılı Moskova'ya göndereceğiz. Bu konuda önceden haber vereceğim.

Nijni-Novgorod, sanırım Çekoslovaklarla bağlantılı olarak, vapurları alıkoyduğu için, gemi trafiğinde bir durak-

lama başgösterdi. Vapurların derhal Çariçin'e geçmesine izin verilmesi için emir veriniz.

Gelen haberlere göre, Kuban Bölgesi'nde, Stavropol'de, Güney'den tahıl pompalamaya gitmiş olan, son derece güvenilir tahıl alıcıları bulunmaktadır. Kizlyar'dan denize kadar olan hattın inşasına başlandı, Hassav-Yurt—Petrovsk hattı henüz onarılmadı. Bize Şlyapnikov'u, inşaat mühendisleri, çalışkan işçiler ve lokomotif tugayları gönderiniz.

Bakû'ya bir kurye gönderdim, bugünlerde Güneye gideceğim. Meta Değişimi Temsilcisi Zaitsev, istifçilik ve devlet malıyla spekülasyon suçundan bugün tutuklandı. Schmidt'e bildirin ki, buraya bir daha dolandırıcı göndermesin. Kobosev, Voronej'deki Beşli Kurul'u[22], kendi çıkarları için, benim temsilcilerime zorluk çıkarmamakla görevlendirsin.

Gelen haberlere göre, Bataisk Almanlar tarafından alındı.

Halk Komiseri **Stalin**

Çariçin,
7 Haziran 1918.

İlk kez 1936'da «Proletarskaya Revolutsiya» (Proleter Devrim) dergisi No. 7'de yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E MEKTUP

Lenin yoldaşa

Aceleyle cepheye gidiyorum. Salt soruna ilişkin yazıyorum.

1 — Çariçin'in güneyindeki hat henüz onarılmadı. Herkesi zorluyor, hak edenlere kızıyorum; bu onarımın yakında üstesinden geleceğimizi umut ediyorum. Kimseyi, ne kendimizi ne de başkalarını esirgemeyeceğimizden, her şeye rağmen tahıl göndereceğimizden emin olabilirsiniz. Eğer askeri «uzmanlarımız» (üstünkörü iş yapıyorlar!) uyumasalar ve avarelik etmeselerdi, hat kesilmezdi, ve hat eski haline getirildiğinde, bu, askeriye sayesinde değil, onlara rağmen olacaktır.

2 — Çariçin'in güneyinde, tahıl dolu birçok tekerlekli malzeme birikti. Yol açılır açılmaz, size tahılı transit katarlarla göndereceğiz.

3 — Tebliğinizi aldım[23]. Olası sürprizlere karşı önlem almak için her şey yapılacaktır. Elimizin titremeyeceğinden emin olabilirsiniz...

4 — Bakû'ya kurye ile bir mektup[24] gönderdim.

5 — Türkistan'ın durumu kötü, İngiltere, Afganistan üzerinden dolap çeviriyor. Vakit geçirmeden acil önlemler alınması için, birisine (veya bana) Güney Rusya bölgesinde özel yetkiler (askeri karakterde) veriniz.

Merkez ile kenar bölgeler arasında kötü bağlantı nedeniyle, zamanında acil tedbirler alabilmek için, geniş yetkilerle bir kişinin burada bulunması zorunludur. Bu amaçla

birisini (kim olursa olsun) atarsanız, doğrudan hat üzerinden beni haberdar edin ve vekâleti de doğrudan hat üzerinden verin, aksi halde yeni bir Murmansk olayını[25] yaşamak tehlikesiyle karşı karşıya kalacaksınız.

Türkistan ile ilgili bilgileri gönderiyorum.

Şimdilik bu kadar.

Sizin, **Stalin**

Çariçin,
7 Temmuz, 1918.

21 Aralık 1929'da
«Pravda» No. 301'de
kısmen yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E MEKTUP

Lenin yoldaşa

Birkaç söz:

1 — Eğer Troçki, düşünmeksizin her yana Trifonov'a (Don Bölgesi), Avtonomov'a (Kuban Bölgesi), Koppe'ye (Stavropol), (tutuklanmayı hak etmiş olan) Fransız misyonu üyelerine vb. vekâlet dağıtırsa, o zaman bir ay içinde burada, Kuzey Kafkasya'da her şeyin yıkılacağı ve bu bölgeyi kesin olarak kaybedeceğimiz garantidir. Troçki ile, bir zamanlar Antonov ile olanların aynısı oluyor. Onun kafasına, yerel fonksiyonerlerin bilgisi olmadan hiçbir atamanın yapılamayacağını, aksi taktirde bunun Sovyet iktidarı için bir skandal olacağını sokun.

2 — Eğer bize pilotlarla birlikte uçak, tank ve onbeşlik toplar vermezseniz, o zaman Çariçin cephesi tutunamayacaktır ve demiryolunu uzun bir süre için kaybedeceğiz.

3 — Güney'de tahıl çok, ancak bundan yararlanabilmek için, transit geçen birlikler, ordu komutanları ve başkaları tarafından engellenmeyen, işleyen bir aygıt gerekiyor. Dahası, askeriyenin, beslenme işleri fonksiyonerlerine yardım etmesi zorunludur. Besin maddeleri sorunu tabii ki askeri sorunla içiçedir. Davayı ilerletebilmek için, askeri yetkilere ihtiyacım var. Bu konu üzerine daha önce yazdım, fakat cevap almadım. Peki öyleyse. O zaman ben, formalite olmaksızın, davayı mahveden ordu komutanlarını ve komiserleri görevden kendim alacağım. Dava bana bunu emre-

diyor, ve Troçki'den gelecek bir kağıt parçasının yokluğu, bunu yapmaktan beni tabii ki alıkoymayacaktır.

J. Stalin

Çariçin,
10 Temmuz 1918.

İlk kez yayınlanmaktadır.

V. İ. LENİN'E MEKTUP

Güneyde durum pek kolay değil. Savaş Konseyi, biraz eski askeri bölge şefinin tembelliği, biraz da askeri bölge şefi tarafından askeri bölgenin çeşitli dairelerine alınan kişilerin komplosu ile tamamen sarsılmış bir miras devraldı. Her şeye yeniden başlanması gerekiyordu, ikmali yoluna koyduk, bir operatif şube inşa ettik, tüm cephe kesitleriyle ilişki kurduk, eski, bence caniyane emirleri kaldırdık, ve ancak bundan sonra Kalaç üzerine ve güneye doğru Tihoretskaya yönünde saldırıya geçtik. Bu saldırıya, Mironov ve Kikvidze'nin kuzey mıntıkalarının; bunlar arasında Povorino mıntıkasının da yıkılmayacağının garanti olduğunu umut ederek giriştik. Oysa tam da bu mıntıkalar en zayıf ve en az garantili çıktılar. Mironov ve diğerlerinin, kuzeydoğuya doğru geri çekildiklerini, Lipki'den Aleksikov'a kadar bütün demiryolu hattının Kazakların işgalinde olduğunu, tek tek Kazak partizan gruplarının Volga'ya gönderildiklerini ve Volga üzerinde, Kamyşin ile Çariçin arasındaki trafiği kesmeye uğraştıklarını biliyorsunuz.

Diğer yandan, Rostov Cephesi ve genel olarak Kalnin'in grupları, top ve piyade cephanesinin eksikliği yüzünden, sarsılmazlığını yitirdi; Tihoretskaya ve Torgovaya'yı elden çıkardılar ve herhalde kesin olarak dağılma sürecinde bulunuyorlar («herhalde» diyorum, çünkü şimdiye kadar Kalnin grubu üzerine tam bilgi alamadık.)

Kizlyar, Bryanskoye, Bakû'nun içine düştükleri kritik durumdan hiç söz etmiyorum. Anglofil [İngiliz hayranlığı —ÇN] yönelim kesin olarak boşa çıkarıldı, fakat cephede du-

rum elverişsizden de kötü. Kizlyar, Prohladnaya, Nova-Georgievskoye, Stavropol isyancı Kazakların elinde bulunuyor. Yalnızca Bryanskoye, Petrovsk, Mineralniye Vody, Vladikafkas, Pyatigorsk, ve öyle görünüyor ki Yekaterinodar, şimdilik hâlâ dayanıyorlar.

Bu şekilde güneyle, onun gıda maddeleri bölgeleriyle bağlantıların kesildiği ve merkez ile Kuzey Kafkasya'yı birbirine bağlayan Çariçin bölgesinin de merkezden koptuğu, ya da kopmaya yakın olduğu bir durum ortaya çıktı.

Bu nedenle de Tihoretskaya yönündeki saldırı operasyonlarını durdurmak, savunmaya geçmek, Çariçin Cephesi kesitlerinden savaş formasyonlarını çekmek, bunlardan yaklaşık altı bin askerle bir kuzey hücum grubu oluşturmak ve onları Don'un sol kıyısından Hopyor ırmağına kadar ileri göndermek kararı aldık. Bu girişimin hedefi, Çariçin—Povorino hattını temizlemek, düşmanın cephe gerisine girmek, onu dezorganize etmek ve püskürtmektir. Bu planın en yakın zamanda gerçekleşmiş olacağını düşünmek için her türlü nedene sahibiz.

Yukarıda kaba hatları çizilen elverişsiz durum,

1 — Ekim'de Sovyet iktidarı için savaşmış olan cephe askeri «çalışkan mujik»in, Sovyet iktidarının karşısına dikilmesi (o tahıl tekeline, sabit fiyatlara, elkoymalara, istifçiliğe karşı mücadeleden kalbinin ta derinliklerinden nefret etmektedir);

2 — Mironov birliklerinin Kazaklardan oluşması (kendilerine Sovyet yanlısı diyen Kazak birlikleri, Kazak karşıdevrimine karşı kararlı bir mücadele veremiyorlar ve vermek istemiyorlar; silah almak, birliklerimizin mevzilenişini yerinde tanıyabilmek ve sonra ayrılıp Krasnov'un tarafına alaylar çekebilmek için Kazak alayları Mironov'a katıldı. Kazaklar Mironov'u üç kez kuşattılar, çünkü Mironov'un kesitini avuçlarının içi gibi ezbere biliyorlardı ve tabii ki onu tamamen yok ettiler);

3 — Kikvidze'nin birliklerinin ayrı bölüklere taksim edilmiş olması dolayısıyla bağlantı ve birlikte hareket etmenin olanaksız olması;

4 — Sievers birliklerinin, tüm bu durumlar sonucu, sol kanatları korunmasız kaldığı için, tecrit edilmiş olmaları ile açıklanır.

Bölüklerin kötü yönetiminin tamamen tasfiye edilmesi ve (bir kısmı Kazakların, bir kısmı da İngiliz ve Fransızların koyu taraftarı olan) sözümona uzmanların zamanında işbaşından uzaklaştırılmaları, Çariçin-Gaşun cephesinin olumlu yanı olarak görülmelidir; bu sayede birlikleri kazanmamız ve orada demirden bir disiplin kurmamız mümkün oldu.

Kuzey Kafkasya ile bağlantıların kesilmesinden sonra beslenme durumu çıkmaza girdi. Kuzey Kafkasya'da 700'ün üzerinde vagon hazır duruyor, birbuçuk milyon puddan fazla tahıl temin edilmiş durumda, fakat hem demiryolu üzerinden hem de deniz yolu üzerinden bağlantı kesildiği için (Kizlyar ve Bryanskoye bizim elimizde değil), oradan tüm bu yükü getirmenin olanağı yok. Çariçin, Kotelnikovo, Gaşun bölgelerinde de tahıl az değil, fakat mahsulü kaldırmak gerekiyor, oysa Çokprod[26] buna hazır değil ve bugüne kadar da hazırlanamadı. Mahsulün kaldırılması, samanın preslenmesi ve bir yere nakledilmesi gerekiyor, oysa anlaşıldığı kadarıyla Çokprod'un elinde pres makinesi yok. Tahılın kaldırılması büyük çaplı bir örgütlenmeyi gerektiriyor, oysa Çokprod'un örgütçülerinin işe yaramaz olduğu ortaya çıktı. Bunun sonucu olarak besin maddeleri temini iki ayağıyla birden topallıyor.

Kalaç'ın alınması bize birkaç on bin pud tahıl getirdi. Kalaç'a 12 kamyon yolladım ve tahılı demiryoluna getirmeyi başarır başarmaz Moskova'ya göndereceğim. Tahıl temini iyi kötü yoluna giriyor. Gelecek günlerde birkaç on bin pud tahıl temin edebilmeyi ve size gönderebilmeyi umuyorum. Davar burada yeterinden fazla var, ancak saman son derece kıt ve samansız davar nakledilemeyeceğine göre, büyük ölçüde hayvan nakliyatı olanaksızlaşıyor. Hiç olmazsa bir konserve fabrikası kurmak, bir mezhaba açmak vb. iyi olacak. Fakat ne yazık ki şimdilik bu işi bilen ve inisiyatif geliştirebilecek kimse bulamıyorum. Kotelnikovo temsilcisine, büyük çapta et tuzlanmasını organize etmesini bildirdim, bu

işe başlandı bile, sonuçlar elimizde, eğer bu iş gelişirse, kışın yeterince etimiz olacak (sadece Kotelnikovo'da şimdi 40.000 sığır bulunuyor).Astrahan'da, Kotelnikovo'dakinden daha az davar yok, fakat yerel Beslenme Komiserliği birşey yapmıyor. Tedarik Şubesi temsilcileri derin bir uyku içindeler ve et tedarik edemeyecekleri kesin. Temsilci Salmayev'i oraya et ve balık temin etmesi için gönderdim, ancak şimdiye dek ondan bir haber almadım.

Çok tahıl bulunan ve kanımca Yakubov seferinin yarım milyon ya da daha fazla pud tahıl çıkarabileceği Saratov ve Samara vilayetlerinden daha da fazla gıda maddesi elde etme umudu var.

Genel olarak, Kuzey Kafkasya ile bağlantı tekrar kurulmadan önce Çariçin kesitinden (gıda maddeleri konusunda) fazla şey beklemenin pek doğru olmayacağını belirtmek gerekiyor.

Sizin. J. Stalin

Çariçin,
4 Ağustos 1918.

İlk kez 1931'de Leninski Sbornik (Lenin Derlemesi) cilt XVIII'de yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E MEKTUP[27]

Sevgili yoldaş Lenin!

Mücadele, Güney ve Hazar Bölgesi uğruna veriliyor. Bütün bu bölgenin elimizde kalması için (ve elimizde **kalabilir**!), birkaç hafif torpido botuna ve iki tane denizaltıya gerek var (ayrıntıları Artyom'dan sorunuz). Bütün engelleri yıkarak, gerek duyulan şeylerin gecikmeksizin yerine getirilmesini kolaylaştırmanızı ve hızlandırmanızı ısrarla rica ediyorum. Bu istekler yerine getirilirse, Bakû, Türkistan ve Kuzey Kafkasya (mutlaka!) bizim olacaktır.

Cephede davamız iyi gidiyor. Daha da iyi gideceğinden kuşkum yok (Kazaklar kesin olarak ayrışıyor).

Değerli ve sevgili İlyiç'imi selamlarım.

Sizin, **Stalin**

31 Ağustos 1918.

İlk kez 1938'de «Bolşevik» dergisi No. 2'de yayınlanmıştır.

TÜM-RUSYA MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ BAŞKANI SVERDLOV'A TELGRAF

Kuzey Kafkasya Askeri Bölgesi Savaş Konseyi, dünyanın en büyük devrimcisi, proletaryanın sınanmış önderi ve öğretmeni Lenin yoldaşın hayatına kasteden burjuva uşaklarınca düzenlenmiş suikast haberini almıştır ve bu adi, sinsi suikaste, burjuvaziye ve onun uşaklarına karşı açık, sistemli kitle terörünün örgütlenmesi ile yanıt vermektedir.

Stalin
Voroşilov

Çariçin,
31 Ağustos 1918.

«Soldat Revolutsii» (Devrimin Neferi) (Çariçin) No. 21, 1 Eylül 1918.

HALK KOMİSERLERİ KONSEYİ'NE TELGRAF

Sovyet birliklerinin Çariçin Bölgesi'ndeki saldırıları başarıyla taçlanmaktadır: kuzeyde İlovlya İstasyonu alınmıştır; batıda — Kalaç, Lyapiçev, Don Köprüsü; güneyde — Laşki, Nemkovski, Demkin. Düşman hezimete uğratılmış ve Don'un öbür yakasına geri atılmıştır. Çariçin'in durumu sağlamdır. Taarruz devam etmektedir.

Halk Komiseri **Stalin**

Çariçin,
6 Eylül 1918.

1939'da «Proletarskaya Revolutsiya» (Proleter Devrim) dergisi No. 1'de yayınlanmıştır.

ÇARİÇİN'DEKİ CEPHE KUMANDANI VOROŞİLOV'A TELGRAF

İşçi-Köylü iktidarının sağlamlaştırılması için özveriyle savaşan kahraman komutanlığa ve Çariçin cephesinin tüm devrimci birliklerine kardeşçe selamlarımızı iletiniz. Onlara, Harçenko'nun, Kolpakov'un komünist ve devrimci alaylarının, Bulatkin'in süvarilerinin, Alyabyev'in zırhlı katarlarının, Volga Savaş Filosu'nun kahramanlıklarını coşkuyla takdir ettiğini bildiriniz.

Kızıl bayrakları yüksekte tutun, onları korkusuzca ileriye taşıyın, çiftlik sahiplerinin, generallerin ve kulakların karşı-devrimini acımasızca imha edin ve bütün dünyaya, Sosyalist Rusya'nın yenilmez olduğunu gösterin.

Halk Komiserleri Konseyi Başkanı
V. Ulyanov-Lenin
Halk Komiseri ve Güney Cephesi
Devrimci Savaş Konseyi Başkanı
J. Stalin

Moskova,
19 Eylül 1918.

«İzvestiya» No. 205,
21 Eylül 1918.

GÜNEY CEPHESİNDE

Bir «İzvestiya» çalışanı ile konuşma

Güney Cephesine geri dönmeden önce, Milliyetler İşleri Halk Komiseri Stalin *yoldaş, bir arkadaşımıza, Çariçin cephesindeki durum üzerine izlenimlerini anlattı.*

Her şeyden önce, dedi **Stalin** yoldaş, iki sevindirici görüngü saptanmalıdır: Birincisi, geri cephe bölgesinde, işçiler arasında, Sovyet iktidarı için sadece ajitasyon yapmakla kalmayan, aynı zamanda devleti yeni, komünist bir temelde inşa edebilecek yetenekte olan yöneticiler yetişmiştir. İkincisi, askerler arasından, emperyalist savaşta pratik tecrübe edinmiş ve Kızıl Ordu askerlerinin tam güvenine sahip, yeni bir subay kadrosu ortaya çıkmıştır.

Karşı-devrimci çetelere karşı silaha sarılmanın gerekliliğini kavramış olan halkın maneviyatındaki değişiklik sayesinde, seferberlik parlak bir şekilde yürümektedir.

Bütün birliklerimizde sıkı bir disiplin hüküm sürmektedir. Kızıl Ordu erleri ve komutanlar arasındaki ilişkiler bundan iyi olamaz.

Ordudaki iaşe sorunu ne durumdadır?

Aslında ordumuzda böyle bir sorun yoktur. Savaş kesitlerinin bizzat kendileri tarafından kurulan iyi düzenlenmiş ikmal üsleri sistemi sayesinde, cephe erzak eksikliği çek-

miyor. Bugün bir Kızıl Ordu askerinin günlük tayını bir kilo ekmek, et, patates ve lahanadır.

Cepheye bütün erzak takviyesi, Cumhuriyet Yüksek Devrimci Savaş Konseyi Askeri Erzak Komisyonu'nun elindedir, ve bu komisyon, cephedeki birliklerin normal ikmalini de örgütlemiştir.

Stalin yoldaşın söylediğine göre, cephede ajitasyon, «Soldat Revolutsii»[28] ve «Borba»[29] gazetelerinin yanısıra, broşürler, bildiriler vb. yoluyla gerçekleşmektedir. Birlikler, iyi ve güvenli bir hava içindedirler.

Ordumuzun giyiminde büyük bir eksiklik, belirli bir asker üniformasının yokluğudur. En yakın zamanda yeni bir asker üniformasının hazırlanıp gecikmeksizin cepheye uygulanması arzu edilirdi.

Tek tek Kızıl Ordu askerlerinin ve bütün birliklerin kahramanlıklarının, birincilere şeref madalyası ve ikincilere sancak verilerek takdir edilmesi üzerine Merkez Yürütme Komitesi'nin son kararı, büyük önem taşımaktadır, dedi Stalin yoldaş.

Daha önceleri, bu karardan önce de, devrimci sancaklar almış olan birlikler, bunu aldıktan sonra arslanlar gibi savaştılar.

Karşımızda duran düşman birliklerin durumuna gelince, bu birliklerin yüzde 90'ı, göçmen denilenlerden, büyük kısmı Ukraynalılardan ve subay gönüllülerinden oluşmaktadır. Kazaklar ise yüzde 10'dan fazla değil. Bir süvari birliğine sahip oluşu, düşmana bir üstünlük sağlamaktadır. Oysa biz böyle bir birlik kurmak için çalışmaların henüz başlangıcında bulunuyoruz.

Son olarak şunu söylemeliyim ki, bizde savaş birliklerinin birleştirilmesi ve sağlamlaştırılması söz konusu iken, karşı tarafta tamamen bir çözülme durumu vardır.

«İzvestiya» No. 205,
21 Eylül 1918.

OLAYLARIN MANTIĞI

(Menşevik MK'nin «tezleri» dolayısıyla)

Bize, Menşevik Partinin «Merkez Komitesinin Tezleri ve Kararları» (17-21 Ekim 1918) başlıklı bir doküman iletildi. Bu doküman, Sovyet iktidarının Ekim 1917'den bu yanaki çalışmalarının bilançosunu çıkarıyor ve Menşevik Partinin gelişiminde önemli bir yer tuttuğu anlaşılan belli bir perspektif ortaya atıyor. Ama dokümanın en değerli yeri sonuçlar, çünkü bunlar Menşeviklerin, devrimin bir yılı boyunca yürüttüğü pratiğin tümünü altüst ediyor. «Tezler ve Kararlar»ın tahlilini bir başka zamana bırakıyoruz, fakat okuyucuya izlenimlerimizin bir kısmını şimdiden belirtmeyi gerekli görüyoruz.

I

EKİM DEVRİMİ ÜZERİNE

Tam bir yıl önceydi. Ülke emperyalist savaşın ve ekonomik sarsıntının ağırlığı altında eziliyordu. Mecalsiz, acıdan inleyen cephenin savaşı sürdürmeye gücü yoktu. Bu arada, İngiliz emperyalistleri (Buchanan!), ülkeyi sürekli olarak daha çok bağımlılaştırıyor ve onu emperyalistleri savaş içinde tutmak için her şeyi deniyorlardı. Salt savaşın ve askeri diktatörlüğün zorunluluğunu kanıtlamak için Riga[30] feda edildi, Petersburg neredeyse teslim edilecekti.

Burjuvazi tüm bunları anladı ve dümeni açıkça askeri diktatörlüğe doğru, devrimin yıkımına doğru kırdı.

Bolşevikler o zaman ne yapıyorlardı?

Bolşevikler devrime hazırlanıyorlardı. Onlar, savaş ve ekonomik sarsıntı çıkmazından kurtulmanın tek yolunu, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinde görüyorlardı. Böyle bir devrim olmadan, emperyalizmden kopmanın ve Rusya'yı onun pençesinden kurtarmanın olanaksız olduğunu savunuyorlardı. Ülkede iktidarı devralma misyonuna sahip tek organ olarak Sovyet Kongresi'ni topladılar.

Önce devrim, sonra barış!

O sıralar Menşevikler ne yapıyorlardı?

Bolşeviklerin tutumunu «karşı-devrimci maceracılık» olarak niteliyor, Sovyet Kongresini gereksiz bulup ona ayakbağı oluyor, Sovyetleri yıkılması gereken «eski barakalar» ilan ediyorlardı. Sovyetlerin, yani «barakalar»ın yerine, «Avrupa» örneğine göre inşa edilmiş bir «sağlam yapı» — yani Milyukov ile birlikte ortaklaşa «köklü tarım ve ekonomik reform» planları hazırladıkları Ön Parlamento'yu[31] tavsiye ediyorlardı. Savaştan kurtulma olasılığı olarak emperyalizmden kopma yerine, müttefiklerin Paris'te bir konferansını öneriyorlardı. «Tutarlı barış politikası»na gelince, bundan anladıkları, Menşevik Skobelev'in bu konferansa katılması ve Menşevik Akselrod'un, Scheidemann, Renaudel ve Hyndman arasında bir kongrenin toplanmasını hedefleyen şüpheli uğraşlarıydı.

O zamandan beri bir yıl geçti. «Bolşevik Devrim» iç ve dış emperyalistlerin kurnazca kurulmuş mekanizmasını silip süpürmeyi başardı. Rusya için, eski emperyalist savaş, hatıralar denizine gömüldü. Rusya kendini emperyalist boyunduruktan kurtardı.Kendi bağımsız dış politikasını yürütüyor ve bunu sürdürmeyi umut ediyor. Şimdi herkes, Ekim Devrimi olmaksızın, Rusya'nın emperyalist savaş çıkmazından kurtulamamış, köylülere toprak verilememiş olacağını, fabrikaların ve işletmelerin işçiler tarafından yönetilemeyeceğini anlamıştır.

Menşevikler ve onların Merkez Komitesi şimdi ne demektedir? Dinleyin:

«Ekim 1917'de gerçekleştirilen Bolşevik devrim, emekçi kitleler ve kapitalist sınıflar arasındaki bağları koparmış ve böylece emekçi kitlelerin, devrimin yönünü tümüyle kendi çıkarlarına tabi kılma çabasını ifade ettiği ölçüde tarihsel bir zorunluluktu; başka türlü Rusya'yı Antant emperyalizminin pençelerinden kurtarmak, tutarlı bir barış politikası gütmek, tarım reformunu radikal bir şekilde gerçekleştirmek ve tüm iktisadi yaşamı, halk kitlelerinin yararına devlet eliyle düzenlemek [regüle etmek —ÇN] imkansız olurdu, çünkü Rus devrimi, bu aşamada, etki derecesini de dünya olaylarının seyrine yükseltme eğilimi gösteriyordu» (bkz. «Tezler ve Kararlar»).

Menşevik Merkez Komitesi bugün böyle konuşuyor.

İnanılmaz ama gerçek. «Bolşevik Devrim» birdenbire «tarihsel zorunluluk» oluyor, «başka türlü Rusya'yı Antant emperyalizminin pençelerinden kurtarmak», «tutarlı bir barış politikası gütmek», «tarım reformunu radikal bir şekilde gerçekleştirmek» ve «tüm iktisadi yaşamı devlet eliyle halk kitlelerinin yararına düzenlemek imkansız» oluyor.

Fakat bu, daha bir yıl önce, Bolşeviklerin tekrar tekrar yineledikleri ve Menşevik Merkez Komitesinin şiddetle karşı çıktığı şeyin aynısıdır!

Evet, aynısı.

Öyle değil mi? Yaşam en iflah olmazları bile akıllandırıyor ve yola getiriyor. Her şeye kadir olan yaşam, kendini daima kabul ettiriyor, her şeye rağmen...

II
PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ÜZERİNE

Yaklaşık on ay önceydi. Kurucu Meclis toplanmıştı. Hezimete uğratılmış olan burjuva karşı-devrimcileri, güçlerini

son bir kez daha toplamışlar ve Sovyet iktidarının «mahvı» beklentisi içinde zevkle ellerini ovuşturarak mest oluyorlardı. Yabancı emperyalist (müttefik) basın, Kurucu Meclis'i selamlıyor, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler «özel» danışma konferansları düzenliyorlar ve iktidarın Sovyetlerin elinden, Kurucu Meclis'in, «Rus ülkesinin efendisinin» eline devri için bir plan hazırlıyorlardı. «Dürüst koalisyon»un yeniden dirilişi ve Bolşevik «hata»nın tasfiyesi hayaleti dolaşıyordu.

Bolşevikler o sıra ne yapıyorlardı?

Başlanmış olan eseri, proletaryanın iktidarının sağlamlaştırılmasını devam ettiriyorlardı. «Dürüst koalisyon»un ve onun organı burjuva-demokratik Kurucu Meclis'in tarih tarafından yok olmaya mahkûm edildiği görüşündeydiler, çünkü yeni bir iktidarın, proletaryanın iktidarının ve yeni bir hükümet biçiminin, Sovyet Cumhuriyeti'nin doğduğunu biliyorlardı. 1917 başlarında Kurucu Meclis şiarı ilericiydi, ve Bolşevikler ondan yana oldular. 1917 sonunda, Ekim Devrimi'nden sonra, Kurucu Meclis şiarı gericileşti, çünkü artık ülkede savaşan politik güçler arasındaki yeni ilişkilere uygun olmaktan çıktı. Bolşevikler, Avrupa'daki emperyalist savaş ve Rusya'daki muzaffer proleter devrim koşulları altında sadece iki tür iktidar düşünülebileceği görüşündeydiler: Sovyet Cumhuriyeti biçimine bürünmüş olan proletarya diktatörlüğü, ya da askeri diktatörlük biçiminde burjuvazinin diktatörlüğü — bu ikisinin ortasını bulma ve Kurucu Meclis'i yeniden canlandırma denemeleri, kaçınılmaz olarak, eskiye, gericiliğe, Ekim'in kazanımlarının yok edilmesine doğru geri dönmek zorundaydı. Bolşevikler, burjuva parlamentarizminin ve burjuva-demokratik cumhuriyetin, devrimin geride bırakılmış bir aşaması olduğundan kuşku duymuyorlardı...

O zamandan bu yana on ay geçti. Sovyet iktidarını tasfiye etmeyi denemiş olan Kurucu Meclis feshedildi. Ülkedeki köylüler, bu organın feshedildiğini hissetmediler bile, işçiler ise feshi sevinçle karşıladılar. «Kurucular»ın yandaşlarından bir bölümü Ukrayna'ya gitti ve Sovyetlere karşı savaşmak için Alman emperyalistlerini yardıma çağırdı.

«Kurucular»ın yandaşlarından bir başka bölümü Kafkasya'ya gitti ve Türk-Alman emperyalistlerinin kollarında huzur buldu. Yine «Kurucular»ın yandaşlarından bir başka bölüm Samara'ya gitti ve İngiliz-Fransız emperyalistleriyle birlikte, Rusya'nın işçi ve köylülerine karşı savaşa başladı. Böylece Kurucu Meclis şiarı, politik bir üçkağıtçılık aracı ve iç ve dış karşı-devrimcilerin Sovyetlere karşı savaşırken ardına gizlendikleri bir bayrak haline geldi.

Bu dönemde Menşeviklerin tutumu neydi?

Sovyet iktidarına karşı savaştılar ve tüm bu zaman boyunca, karşı-devrimcileşmiş Kurucu Meclis şiarını desteklediler.

Ve Menşevikler ve onun Merkez Komitesi **simdi** ne demektedir? Dinleyin:

> O «demokrasiye düşman olan sınıflarla her türlü siyasi işbirliğini reddeder ve — demokratik bir bayrak ardına gizlenmiş olsa bile — demokrasi ile, kapitalist burjuvazinin (genel milli) koalisyonları ya da yabancı emperyalizme ve militarizme bağımlılık üzerine kurulu hükümet kombinezonlarına katılmaya karşı çıkar.»

Ve devamla:

> «Kentli proleter-olmayan kitlelere ve köyün emekçi kitlelerine dayanan devrimci demokrasinin, demokratik cumhuriyeti Sovyet Hükümetine ve onun arkasında duran kitlelere karşı silahlı mücadele içinde yeniden kurma denemeleri, uluslararası durumun karakteri ve Rusya'daki demokratik küçük-burjuvazinin politik olgunsuzluğu sayesinde, toplumsal güçlerin yeniden mevzilenmesini beraberinde getirmektedir, bu da demokratik düzenin yeniden inşası için mücadelenin asıl devrimci anlamını baltalamakta ve devrimin en önemli sosyalist kazanımlarının doğrudan tehlikeye atılmasına yol açmaktadır. Kapitalist sınıflarla her ne pahasına olursa olsun bir anlaşmaya varma ve iktidar uğruna mücadelede yabancı silahlardan

yararlanma çabası, devrimci-demokratik politikanın her türlü bağımsızlığını yok eder ve onu bu sınıfların ve emperyalist koalisyonların bir silahı yapar» (bkz. «Tezler ve Kararlar»).

Kısacası: Koalisyon kesinlikle ve kayıtsız-şartsız «reddedilmekte», «devrimin en önemli sosyalist kazanımlarının doğrudan tehlikeye atılmasına yol açtığı» için demokratik cumhuriyet ve Kurucu Meclis uğruna mücadele karşı-devrimci olarak nitelenmektedir.

Bir tek sonuç çıkıyor: Sovyet iktidarı, proletarya diktatörlüğü, Rusya'da düşünülebilecek biricik devrimci iktidardır.

Fakat bu, Bolşeviklerin uzun süreden beri söyleye geldikleri ve Menşeviklerin daha dün karşı çıktıkları şeyin aynısıdır!

Evet, aynısı.

Öyle değil mi: Olayların mantığı, herhangi başka bir mantıktan daha güçlüdür, Menşeviklerinki de dahil...

III
KÜÇÜK-BURJUVA KEŞMEKEŞ

Demek ki:

Menşevik MK'nin, Bolşevik «maceracılığa» karşı bir yıl mücadeleden sonra, Ekim 1917 «Bolşevik devrimi»nin «tarihsel zorunluluğunu» kabul etmek zorunda kaldığı, **bir olgudur.**

Menşevik MK'nin, Kurucu Meclis ve «dürüst koalisyon» uğruna uzun bir mücadeleden sonra, isteksiz ve gönülsüz de olsa, «genel milli» bir koalisyonun işe yaramazlığını ve «demokratik düzenin» ve Kurucu Meclis'in «yeniden inşası» için verilen mücadelenin karşı-devrimci karakterini itiraf etmek zorunda kaldığı, **bir olgudur.**

Gerçi bu itiraf, Kurucu Meclis şiarının karşı-devrimci karakteri ve Ekim Devrimi'nin tarihi zorunluluğuna ilişkin

doğrunun, reddedilemez bir doğru haline geldikten sonra, bir yıllık bir gecikmeyle, devrimde önderlik rolüne talip olan Menşevik MK'ne hiç yakışmayan bir gecikmeyle geldi. Ama ne yapalım, Menşeviklerin yazgısı bu: olayların gerisinde kalışları ilk değil, ve sanıyoruz ki, Bolşeviklerin eski donlarını giyerek caka atmaya çalışmaları da son kez olmayacaktır.

Menşevik MK'nin böyle bir itirafından sonra, artık ciddi düşünce ayrılıklarına yer olmadığı sanılabilir. Eğer muhatabımız Menşevik bir MK değil de, sonuna dek düşünmeyi bilen ve gerekli sonuçları çıkarma yeteneğinde olan tutarlı devrimciler olsaydı, bu doğru olabilirdi. Ancak şanssızlık da bu ya, karşımızda durmadan proletarya ile burjuvazi, devrim ile karşı-devrim arasında yalpalayan küçük-burjuva aydınlarının bir partisi bulunuyor. Söz ile eylem arasındaki kaçınılmaz çelişkiler, sürekli şaşkınlık ve düşünce kararsızlığı buradan geliyor.

Şu cümlelerin tadını çıkarın. Menşevik MK — bakın hele —

> «şimdiye dek olduğu gibi, halk egemenliğini, sınırsız demokrasiyi, çerçevesi içinde proletaryanın sosyal kurtuluşunun hazırlanabileceği ve gerçekleştirilebileceği tek politik biçim olarak görür. Özgürce seçilmiş, tam yetkiyle donatılmış Kurucu Meclis tarafından örgütlenecek demokratik cumhuriyeti, genel ve eşit seçim hakkını vs., sadece bu kitlelerin siyasi eğitimi ve proletaryanın kendi çıkarlarının bayrağı altında sınıfsal birliği bakımından yeri doldurulamaz bir araç olarak değil, aynı zamanda sosyalist proletaryanın sosyal yaratıcılığını geliştirebileceği tek temel olarak da görür» (bkz. «Tezler ve Kararlar»).

İnanılmaz ama gerçek. Bir yandan, «demokratik düzenin yeniden inşası için mücadele», «devrimin en önemli sosyalist kazanımlarının doğrudan tehlikeye atılmasına yol açmaktadır» ve bu nedenle de karşı-devrimci ilan edilmektedir, öte yandan ise Menşevik MK, «şimdiye dek olduğu gi-

bi», — çoktan gömülmüş olan — «tam yetkiyle donatılmış Kurucu Meclis»ten yana olduğunu söylemektedir! Yoksa Menşevik MK, «Kurucu Meclis»i «silahlı mücadele» vermeksizin kazanabileceğini mi sanıyor? Böyle olunca, «tam yetkiyle donatılmış Kurucu Meclis»i süpürüp atmış olan «Bolşevik Devrim»in «tarihsel zorunluluğu» nerde kalıyor?

Ya da bir başka pasaj. Menşevik MK şundan ne daha az ne de daha fazla şey talep ediyor:

> «Polis misillemeleri için olağanüstü organların ve olağanüstü mahkemelerin kaldırılması» ve «politik ve ekonomik terörün durdurulması» (bkz. «Tezler ve Kararlar»).

Bir yandan, burjuvazinin direnişini ezme misyonundaki proletarya diktatörlüğünün «tarihsel zorunluluğu» onaylanıyor, diğer yandan onlar olmadan bu görevin yerine getirilmesi mümkün olmadığı birtakım çok önemli iktidar organlarının kaldırılması talep ediliyor! Peki o zaman, burjuvazinin terör eylemleri ve haydutça komplolar örgütlemek de dahil, vargücüyle savaştığı Ekim Devrimi'nin kazanımları ne olacak? Ekim Devrimi'nin «tarihsel zorunluluğu»nu onaylayıp, kaynağını ondan alan kaçınılmaz sonuçları ve sonuçları kabul etmemek nasıl oluyor?!

Acaba Menşevik MK bu küçük-burjuva keşmekeşlik labirentinden hiç çıkabilecek mi?

IV
VE BAŞKA NELER?

O bu labirentten çıkışı aramaya başladı bile. Dinleyin:

> Menşevik Parti, «Rusya'nın birliğini ve bağımsızlığını, devrimin kazanımları temelinde, demokrasinin kendi güçleriyle yeniden inşa etmeyi görev bilir ve böylece yabancı kapitalistlerin Rusya'nın içişlerine her türlü müdahalesini reddeder; Sovyet iktidarı ile, o Rus toprakla-

rının özellikle yabancı işgalden kurtulmasından yana olduğu ve proleter-olmayan demokrasinin bu söz konusu işgali yaymaya ve ayakta tutmaya yönelik çabalarına karşı çıktığı ölçüde, siyasi dayanışma içindedir. Ancak bu siyasi dayanışmanın, emperyalist müdahale göz önünde tutularak, Sovyet iktidarının işgal edilmiş bölgeleri kurtarmak amacıyla yürüttüğü askeri operasyonların doğrudan desteklenmesine yol açması, yalnızca bu iktidarın, kenar bölgelerdeki Bolşevik olmayan demokrasi ile ilişkilerini baskı ve terör temeli üzerinde değil, karşılıklı anlayış temelinde inşa etmeye hazır olduğunu pratikte göstermesiyle mümkündür» (bkz. «Tezler ve Kararlar»).

Yani Sovyet iktidarına karşı mücadeleden, onunla «anlaşmaya».

«Sovyet iktidarıyla siyasi dayanışma»... Bu dayanışmanın nereye kadar vardığını bilmiyoruz, ancak Menşevik MK'nin Sovyet iktidarıyla dayanışmasına karşı Bolşeviklerin bir itirazı olmayacağını söylemeye gerek var mı? Ne var ki, Sovyet iktidarına gösterilen dayanışma ile, diyelim ki, Samara'daki «Kurucu Meclis» üyelerine gösterilen dayanışma arasındaki farkın da tamamen bilincindeyiz.

«Sovyet iktidarının... askeri operasyonlarının doğrudan desteklenmesi»... Menşevik MK'nin, Sovyet iktidarının emrine ne kadar birlik verebileceğini, Sovyet ordusuna ne kadar askeri güç katabileceğini bilmiyoruz. Fakat Sovyet iktidarının askeri destek görmesini, Bolşeviklerin ancak selamlayabileceğini söylemeye gerek var mı? Ne var ki, Sovyet iktidarının gördüğü askeri destekle, Menşeviklerin, diyelim ki, Kerenski yönetimindeki emperyalist savaş sırasında «Savunma Konferansı»na[32] katılımı arasındaki büyük farkın da tamamen bilincindeyiz.

Tüm bunlar doğru. Fakat deneyim bize, insanların sözlerine inanmamayı öğretti, biz, parti ve grupları, yalnızca kararlarına göre değil, her şeyden önce eylemlerine göre değerlendiririz.

Öyleyse Menşeviklerin yaptıklarına bakalım.

Ukrayna'daki Menşevikler, bugüne dek karşı-devrimci Skoropadski Hükümeti ile ilişkilerini koparmamışlardır, olanca güçleriyle Ukrayna'daki Sovyet unsurlara karşı mücadele etmektedirler ve bu sayede Güneyde iç ve dış emperyalistlerin egemenliğini desteklemektedirler.

Kafkasya'daki Menşevikler, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerle çoktan ittifaka girdiler, Ekim Devrimi taraftarlarına karşı kutsal savaş ilan ettiler ve Alman emperyalistlerini yardıma çağırdılar.

Urallar ve Sibirya'daki Menşevikler, İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle dayanışma içindeler ve Ekim Devrimi'nin kazanımlarının yok edilmesine pratikte yardımcı oldular ve hâlâ da olmaktadırlar.

Krasnovodska'taki Menşevikler, İngiliz emperyalistlerine Trans-Hazar Bölgesi'nin kapılarını açtılar ve onların Türkistan'daki Sovyet iktidarını parçalamasını kolaylaştırdılar.

Son olarak, Avrupa Rusya'sındaki Menşeviklerin bir kısmı, Sovyet iktidarına karşı «aktif» mücadele zorunluluğunu resmen açıklamakta, Rusya'nın kurtuluşu için savaşta kanını döken ordumuzun arkasında karşı-devrimci grevler düzenlemekte ve bununla Menşevik MK'nin vaaz ettiği «Sovyet iktidarının askeri operasyonlarının desteklenmesi»ni uygulanamaz hale getirmektedir.

Rusya'nın merkezindeki ve kenar bölgelerindeki Menşevizmin bütün bu anti-sosyalist ve karşı-devrimci unsurları kendilerini hâlâ, bugün Merkez Komitesi tarafından Sovyet iktidarıyla «siyasi dayanışma» içinde olduğu açıklanan Menşevik Partinin üyeleri olarak görüyorlar.

Soruyoruz:

1 — Menşevik Partinin Merkez Komitesi, yukarıda sözü edilen Menşevizmin karşı-devrimci unsurlarına karşı hangi tavrı takınıyor?

2 — MK, bunlarla ilişkiyi kesin ve kararlı olarak koparmayı düşünüyor mu?

3 — Bu doğrultuda hiç olmazsa ilk adımı attı mı?

Tüm bunlar, yanıtlarını ne Menşevik MK'nin «kararında» ne de pratiğinde bulamadığımız sorulardır.

Oysa Menşevik MK tarafından resmen ilan edilen «karşılıklı anlayış»ın ilerlemesini, ancak Menşevizmin karşı-devrimci unsurlarıyla kesin kopmanın sağlayabileceğine kuşku yoktur.

«Pravda» No. 234,
29 Ekim 1918.
İmza: J. Stalin.

MOSKOVA İŞÇİ, ASKER VE KÖYLÜ TEMSİLCİLERİ SOVYETİ PLENUM TOPLANTISINDA GÜNEY CEPHESİNDE DURUM ÜZERİNE KONUŞMA

29 Ekim 1918

(Gazete haberi)

Kanıtlamaya gerek yok ki, dedi **Stalin** yoldaş, Sovyet Rusya'nın güçleri büyümektedir, onun başarıları bunu yeterince kanıtlıyor. Ne var ki, Sovyet Rusya'nın düşmanları, bizi alt etmek için hiçbir zaman bugünkü kadar inatla çaba harcamadılar. Sovyet Rusya'nın düşmanlarının planı, Sovyet Rusya'nın elinden en zengin tahıl bölgelerini alarak, onu mücadelesiz teslimiyete zorlamaktır. Aşağı-yukarı 5-6 ay önce, Samara ve Sibirya bu planın gerçekleştirilmesi için seçilmişti. Fakat son iki ay, düşmanlarımıza, onların bu planının gerçekleşemez olduğunu gösterdi. Şimdi bu macerayı güneyde yinelemeye uğraşıyorlar. Güney büyük bir çekim gücüne sahip. Orada 150 milyon pud hazır tahıl var. Orada yüzbinlerce pud kömür var. Stratejik açıdan ise bu bölgenin önemi daha da büyüktür. O, yeni bir uluslararası düğümün atıldığı bir bölgedir. Yekaterinodar'da Krasnov'un yönetiminde yeni bir hükümet kuruldu. Orada üç ordu birleşti. Güneyi ele geçirme çabasındaki karşı-devrimciler, esas darbelerini Çariçin'e yöneltiyorlar. Krasnov, Ağustos'ta Çariçin'i ele geçirme emrini verdi. Emir yerine getirilemedi, Krasnov'

un ordusu kurtuluşu kaçmakta buldu. Ekim'de Krasnov, yeni bir emir verdi: 15 Ekim'e kadar ne pahasına olursa olsun Çariçin'i alma ve Çekoslovakya ile birleşme. Bir dizi generalin birleşik ordularının en azından kırk alayı savaşa sürüldü. Buna rağmen generaller kurtuluşu kaçmakta buldular, öyle ki, bunlardan biri kaçarken çizmesini yitirdi. (**Gülüşmeler.**)

Generaller, ordumuzun gerçek ve sürekli büyüyen bir güç olduğunu, onunla başa çıkamayacaklarını ancak bundan sonra anladılar.

Ordumuzun gücü nereden geliyor? Düşmanlarına böyle bir güvenle nasıl vuruyor?

Ordumuz gücünü bilincinden ve disiplininden almaktadır. Bilinçlilik ve proleter disiplin — bu, Güney Cephesindeki başarılarımızın nedenlerinden biridir.

İkinci neden, yeni, kızıl bir subay kadrosunun ortaya çıkmasıdır. Söz konusu olan, bir dizi savaşta ateş hattından geçen ve savaş sanatını iyi bilen eski erlerdir. Bunlar birliklerimizi zafere götürüyorlar.

Ordumuzun başarılarını belirleyen temel faktörler bunlardır. Bu nedenlerden ötürü, karanlık çetelerin ordumuzu Güneyde asla mağlup edemeyeceklerini düşünüyorum.

«İzvestiya» No. 237,
30 Ekim 1918.

RUSYA'NIN GÜNEYİ ÜZERİNE

(Bir «Pravda» muhabiri ile söyleşi)

Kısa süre önce bir görev gezisinden geri dönen Halk Komiseri Stalin, *muhabirimize, Güney Cephesinin durumu üzerine izlenimlerini belirtti.*

Güney Cephesinin önemi

Don'daki karşı-devrim ile, Urallı, Astrahanlı ve Çekoslovakyalı çeteler arasındaki **salt stratejik konumu** bile, Güney Cephesinin önemini kanıtlamaktadır. İngiliz nüfuz alanının (Enseli, Krasnovodsk) yakınlığı ise, bu önemi daha da artırmaktadır. Aslında Rusya'nın güneyinin zenginlikleri (tahıl, petrol, kömür, davar, balık) bile, bu önemli köşeyi Rusya'nın elinden almak isteyen emperyalist haydutların hırslarını bilemektedir. Ayrıca, sonbaharın gelmesi ve Samara'daki maceranın tasfiye edilmesiyle, savaş harekatlarının ağırlık merkezi kuşkusuz Güneye kayacaktır. Çar uşakları Şipov, Sasonov, Lukomski ile alelacele yeni (yepyeni!) bir «Tüm-Rusya Hükümeti» kuran, Krasnov, Denikin ve Skoporadski'nin çetelerini bir ordu halinde birleştiren, İngiltere'yi yardıma çağıran vb. Güneyin karşı-devrimcilerinin «hararetli» faaliyetleri de aslında bununla açıklanır.

Ağırlık merkezi olarak Çariçin

Düşman ateşinin yoğunlaştığı nokta her şeyden önce

Çariçin'dir. Bu anlaşılırdır da, çünkü Çariçin'in alınması ve Güney ile bağlantısının kesilmesi, düşmana, bütün görevlerini gerçekleştirmeyi sağlayacaktır: Don Bölgesi'ndeki karşı-devrimcilerle, Astrahan ve Ural ordularının Kazak üst tabakalarını birleştirerek, Don'dan Çekoslovakya'ya kadar bir birleşik karşı-devrim cephesi oluşturmak; içteki ve dıştaki karşı-devrimcilerin Güneyi ve Hazar Bölgesi'ni ele geçirmelerini sağlamak; Kuzey Kafkasya Sovyet birliklerini çaresiz bir durumda bırakmak...

Güneyli beyaz muhafızların Çariçin'i alma çabalarındaki inatçılık da her şeyden önce bununla açıklanır.

Krasnov daha Ağustos'ta, «Çariçin alınacak» emrini verdi. Krasnov'un çeteleri şiddetli bir öfkeyle cephemize saldırarak, cepheyi yarmak için büyük bir gayret gösterdiler. Ne var ki bu çeteler, Kızıl Ordumuz tarafından yenilgiye uğratılarak Don'un öte yakasına püskürtüldüler.

Ekim başlarında bir kez daha, bu kez de Rostov'daki Kazakların karşı-devrimci Ordu Konseyi tarafından, Çariçin'i alma emri verildi. Düşman, Don'da, Kiev'de (Skoropadski'nin subay alayları!), Kuban'da (Alekseyev'in «gönüllüler»i!) silah altına alınan en azından kırk alayı karşımıza yığdı. Fakat Kızıl Ordunun çelikleşmiş yumruğu, Krasnov çetelerini bu kez de geriye püskürttü, bu arada bir dizi düşman alayı birliklerimizce kuşatılıp yok edildi, topları, makineli tüfekleri elimize geçti. Generaller Mamontov, Antonov, Popov, Tolkuşkin ve bir sürü albay, kurtuluşu kaçmada bulmaya zorlandılar.

Ordumuzun gücü nereden geliyor?

Ordumuzun başarıları, her şeyden önce onun bilinçliliğinden ve disiplininden ileri gelmektedir. Krasnov'un askerleri, şaşırtıcı bir budalalık, cahillik ve çevre ile hiçbir ilişkileri olmamakla sivriliyorlar. Onlar ne için savaştıklarını bilmiyorlar. Esir düştükleri zaman, sorgularında, «Bize emir verildi, biz savaşmak zorundayız» diyorlar.

Bizim Kızıl Ordu erimiz ise farklı. O kendisine gururla devrimin askeri diyor, kapitalistlerin kârları için değil, Rusya'nın kurtuluşu için savaştığını biliyor, bunu biliyor ve savaşa gözleri açık olarak cesaretle giriyor. Kızıl Ordu erlerinde düzen ve disiplin güdüsü öyle ileridir ki, «itaatsiz» ve az disiplinli arkadaşlarını kendilerinin cezalandırması pek seyrek değildir.

Daha az önemli olmayan bir konu da, bir dizi savaşta ateş hattından geçmiş olan eski erlerden oluşan bir Kızıl subaylar kadrosunun oluşturulmasıdır. Bu Kızıl subaylar, ordumuzu homojen disiplinli bir organizma halinde kaynaştıran temel bağlayıcı araçtır.

Fakat ordumuzun gücü, kendi öz nitelikleri ile sınırlı değildir. Sağlam bir cephe gerisine sahip olmayan bir ordu, uzun zaman varlığını koruyamaz. Sağlam bir cephe için, ordunun, cephe gerisinden düzenli bir şekilde takviye, cephane ve erzak alması gerekir. Bu açıdan cephe gerisinde, esas olarak ileri işçiler arasından yetişmiş ve seferberlik ve ikmal alanında titizlikle ve yorulmak bilmeksizin çalışan çalışkan ve bilgili yönetim fonksiyonerlerinin oynadığı rol büyüktür. Şu kesinlikle söylenebilir ki, bu yönetim fonksiyonerleri olmasaydı, Çariçin'in kurtarılması mümkün olmazdı.

Tüm bunlar, ordumuzu, düşmanın her türlü direnişini kırabilecek durumda olan heybetli bir güce dönüştürmüştür.

Her şey, güneyde yeni bir uluslararası düğümün atıldığını gösteriyor. Yekaterinodar'da İngiliz yardakçılarından oluşan «yeni» bir «Tüm-Rusya Hükümeti»nin ortaya çıkması, Çariçin civarında birliklerimiz tarafından daha önce yenilgiye uğratılmış olan üç karşı-devrimci ordunun (Alekseyev, Skoropadski ve Krasnov'un ordularının) birleştirilmesi, muhtemel bir İngiliz müdahalesi söylentileri, Terek karşı-devrimcilerine Enseli ve Krasnovodsk'tan yapılan İngiliz yardımları — tüm bunlar bir raslantı olamaz. Samara'da başarısızlığa uğrayan macera, şimdi Güneyde tekrarlanmak isteniyor. Fakat bir zafer için vazgeçilmez olan şeye, yani karşı-devrimin karanlık eserine inanan ve sonuna kadar dövüşebilecek bir orduya kesinlikle sahip olamayacaklar. Güçlü

bir darbe, karşı-devrimci maceracıların kağıttan şatolarını yıkmaya yetecektir. Bunun bir güvencesi, ordumuzun kahramanlığı, Krasnov ve Alekseyev'in «birliklerinin» saflarındaki çözülme, Ukrayna'da güçlenen devrimci mayalanma, Sovyet Rusya'nın büyüyen gücü ve son olarak, Batıda gittikçe gelişen devrimci harekettir. Güneydeki macera, Samara macerasının son bulduğu gibi son bulacaktır.

«Pravda» No. 235,
30 Ekim 1918.

EKİM DEVRİMİ

(Petrograd'da 24 ve 25 Ekim 1917)

Ekim ayaklanmasını hızlandırmış olan en önemli olaylar şunlardır: Geçici Hükümet'in (Riga'dan sonra) Petrograd'ı gözden çıkarma niyeti, Kerenski Hükümeti'nin Moskova'ya taşınma hazırlıkları, eski ordu komutanlığının, bütün Petrograd garnizonunu cepheye yollayarak başkenti savunmasız bırakma kararı, ve son olarak Rodzyanko tarafından yönetilen Moskova'daki kara kongrenin[33] hararetli faaliyeti — bu faaliyet, karşı-devrimin örgütlenmesi ile ilgiliydi. Bütün bunların, ekonomik sarsıntı ve cephenin savaş yorgunluğu ile biraraya gelmesi, mevcut durumdan tek çıkış yolu olarak, ivedi ve sıkı örgütlenmiş ayaklanmayı reddedilemez bir zorunluluk kılıyordu.

Daha Eylül sonlarında Bolşevik Parti Merkez Komitesi, Partinin bütün güçlerini başarılı bir ayaklanmanın örgütlenmesi için seferber etme kararı almıştı. Bu amaçla Merkez Komitesi, Petrograd'da Devrimci Askeri Komite'nin örgütlenmesi, Petrograd garnizonunun başkentte kalmasının sağlanması ve bir Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nin çağrılması kararı aldı. Ancak böyle bir kongre iktidarı devralabilirdi. Ayaklanmanın örgütlenmesine ilişkin genel planda, önce cephe gerisinde ve cephede en büyük etkiye sahip olan Moskova ve Petrograd Temsilciler Sovyetleri'nin mutlak ele geçirilmesi öngörülüyordu.

Parti Merkez Organı «Raboçi Put»[34], Merkez Komitesinin emirlerine uygun olarak ayaklanma çağrıları yapmaya başladı, işçileri ve köylüleri tayin edici savaşa hazırladı.

Geçici Hükümet ile ilk açık çatışma, Bolşevik gazete «Raboçi Put»un yasaklanması dolayısıyla baş gösterdi. Gazete, Geçici Hükümet'in emri ile yasaklanmıştı. Devrimci Askeri Komite'nin bir emri ile, devrimci yoldan yeniden yayınlandı. Mühür sökülerek, Geçici Hükümet'in komiserleri görevlerinden uzaklaştırıldı. Bu 24 Ekim'de idi.

24 Ekim'de Devrimci Askeri Komite'nin komiserleri, Geçici Hükümet'in temsilcilerini son derece önemli bir dizi devlet kuruluşlarından kovdular. Öyle ki, bu kuruluşlar Devrimci Askeri Komite'nin eline geçti ve Geçici Hükümet aygıtının tamamı dezorganize oldu. Aynı gün (24 Ekim) içinde Petrograd'daki alaylar ve bütün garnizon — birkaç subay okulu ve bir zırhlı araç bölüğü dışında — kararlılıkla Devrimci Askeri Komite'nin tarafına geçtiler. Geçici Hükümet kararsızlık gösteriyordu. Köprülerden birkaçını kaldırmayı başardıktan sonra, köprülerin hücum taburları tarafından işgal edilmesine ancak akşam karar verebildi. Buna yanıt olarak Devrimci Askeri Komite, hücum taburlarını gerileten, dağıtan ve köprüleri işgal eden bahriyelileri ve Viborglu Kızıl Muhafızları devreye soktu. Böylece açık ayaklanma başlamış oldu. Kurmayın ve Kışlık Saray'ın bulunduğu bölgeyi çember içine almak için bir dizi alayımız görevlendirildi. Kışlık Saray'da Geçici Hükümet toplantı halindeydi. Zırhlı araç bölüğünün (24 Ekim gecesi geç vakit) Devrimci Askeri Komite tarafına geçmesi, ayaklanmanın başarılı sonucunu hızlandırdı.

25 Ekim'de Sovyet Kongresi açıldı, ve Devrimci Askeri Komite, kazanılmış iktidarı ona devretti.

26 Ekim sabahı erkenden, Kışlık Saray'ın ve kurmayın «Aurora» tarafından ateşe tutulması ve Kışlık Saray önünde Sovyet birlikleri ile askeri öğrenciler arasında meydana gelen çatışmalardan sonra, Geçici Hükümet teslim oldu.

Ayaklanmanın ilham kaynağı, baştan sona, Lenin yoldaşın önderliğindeki Parti Merkez Komitesi idi. O zamanlar Vladimir İlyiç Petrograd'ın Viborgskaya Storona mahallesinde gizli bir evde kalıyordu. 24 Ekim akşamı, hareketin yönetimini devralması için Smolny'ye çağrıldı.

Ekim ayaklanmasında Baltık Donanması bahriyelileri ve Viborgskaya Storona mahallesinin Kızıl Muhafızları fevkalâde bir rol oynadılar. Bu adamların olağanüstü cesaretleri karşısında Petrograd Garnizonu'nun rolü, esas olarak savaşan öncülere moral ve bazen askeri destek sağlamakla sınırlı kalmıştır.

«Pravda» No. 241,
6 Kasım 1918.
İmza: J. Stalin

EKİM DEVRİMİ VE ULUSAL SORUN

Ulusal sorun, kendi içinde bir amaç, kesin değişmez, mutlak birşey olarak görülmemelidir. Mevcut düzenin yeniden biçimlendirilmesi genel sorununun sadece bir parçası olarak ulusal sorun, tüm kapsamıyla sosyal koşullar, ülkedeki iktidarın niteliği ve genel olarak toplumsal gelişmenin tüm seyri tarafından belirlenir. Bu, Rusya'nın kenar bölgelerindeki ulusal sorunun ve ulusal hareketin, devrimin sonuçlarına göre hızla ve açıkça içerik değiştirdiği Rusya'daki devrim döneminde özellikle belirgin biçimde görülmektedir.

I

ŞUBAT DEVRİMİ VE ULUSAL SORUN

Rusya'da burjuva devrimi döneminde (Şubat 1917), kenar bölgelerdeki ulusal hareketler, bir burjuva kurtuluş hareketi karekteri taşıyordu. «Eski rejim» tarafından yüzyıllar boyunca ezilen ve sömürülen Rusya'nın milliyetleri, ilk kez güçlerinin bilincine vararak, ezenlere karşı savaşa giriştiler. «Ulusal baskının kaldırılması!» — hareketin şiarı buydu. Rusya'nın kenar bölgeleri bir anda «tüm ulusun» kurumları ile doldu. Hareketin başında, ulusal, burjuva-demokrat aydınlar yürüyordu. Letonya, Estonya, Litvanya, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Kuzey Kafkasya, Kırgızistan ve Orta Volga'da «Ulusal Konsey»ler, Byelo-Rusya ve Ukrayna'da

«Rada»; Besarabya'da «Sfatul Seri»; Kırım ve Başkıristan'da «Kurultay»; Türkistan'da «Özerk Hükümet» — ulusal burjuvazinin güçlerini çevresinde topladığı «tüm ulusun» kurumları bunlardı. Ulusal baskının «baş nedeni» olarak çarlıktan kurtulmak ve ulusal burjuva devletler kurmak söz konusuydu. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı, kenar bölgelerin burjuvazilerinin iktidarı ele alması ve Şubat Devrimi'nden «kendi» ulusal devletlerini kurmak için kullanma hakkı olarak yorumlandı. Devrimin bir başka gelişmesi, yukarıda sözü edilen burjuva kurumların niyetlerine uymadı ve uyamazdı da. Maskesini atarak gerçek yüzünü gösteren, milliyetlerin daha güçlü, tehlikeli düşmanı ve yeni bir ulusal baskının temeli olan emperyalizmin, çarlığın yerini aldığı gözden kaçırılıyordu.

Nitekim çarlığın yıkılması ve burjuvazinin iktidarı alması, ulusal baskının ortadan kalkmasını sağlamadı. Ulusal baskının eski kaba biçiminin yerine, ince, ancak daha tehlikeli, yeni bir biçimi geçti. Lvov-Milyukov-Kerenski Hükümeti sadece ulusal baskı politikasından vazgeçmemekle kalmadı, hatta Finlandiya'ya karşı (1917 yazında Finlandiya Meclisi'nin dağıtılması) ve Ukrayna'ya karşı (Ukrayna'nın kültür kurumlarının tahrip edilmesi) yeni bir sefer bile örgütledi. Dahası: Niteliği itibariyle emperyalist olan bu Hükümet, halkı, yeni bölgelerin, sömürgelerin ve milliyetlerin boyunduruk altına alınması için savaşı devam ettirmeye çağırdı. Hükümeti buna zorlayan sadece emperyalizmin iç niteliği değil, aynı zamanda bütün güçleriyle yeni bölgeleri ve milliyetleri boyunduruk altına almaya uğraşan ve bu emperyalist hükümetin etki alanını daraltmakla tehdit eden Batıdaki eski emperyalist devletlerin varlığı idi. Emperyalist devletlerin varlık koşulu olarak, küçük milliyetleri boyunduruk altına almak için kendi aralarında dalaş — emperyalist savaşın akışı içinde ortaya çıkan tablo budur. Çarlığın yıkılması ve Milyukov-Kerenski Hükümeti'nin kurulması, bu üzücü tabloyu bir nebze olsun daha çekici kılmadı. Kenar bölgelerdeki «tüm ulusun» kurumlarının, devlet bağımsızlığına eğilim gösterdikleri sürece, emperyalist Rus Hü-

kümeti'nin aşılmaz muhalefeti ile karşılaşmaları sadece doğaldır. Fakat bunlar, ulusal burjuvazinin iktidarının kurulmasında «kendi» işçi ve köylülerinin temel çıkarlarına kulaklarını tıkadıklarından, işçi ve köylülerde homurdanmalara ve hoşnutsuzluklara yol açıyorlardı. Sözümona «ulusal alaylar», ateşi körüklemekten başka birşey yapmadılar: yukarıdan gelen tehlikeye karşı koyacak güçte değillerdi, aşağıdan gelen tehlikeyi ise sadece güçlendirip derinleştiriyorlardı. «Tüm ulusun» kurumları, dışarıdan gelen darbelere karşı olduğu gibi, içteki bir patlamaya karşı da savunmasızdı. Henüz oluşum durumunda olan burjuva-demokratik devletler, açmadan solmaya başladılar.

Böylece, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin eski burjuva-demokratik yorumu bir kuruntuya dönüştü, devrimci anlammı yitirdi. Bu koşullar altında ulusal baskının ortadan kaldırılması ve bağımsız küçük ulusal devletlerin kurulmasının söz konusu olamayacağı açıktı. Emperyalizm ile bağları koparmadan, «kendi» ulusal burjuvazisini yıkmadan ve iktidar bizzat emekçi kitleler tarafından ele geçirilmeden, ezilen milliyetlerin emekçi kitlelerinin kurtarılmasının ve ulusal baskının kaldırılmasının olanaksızlığı apaçık hale geliyordu.

Bu, Ekim Devrimi'nden sonra daha da açık bir biçimde ortaya çıktı.

II

EKİM DEVRİMİ VE ULUSAL SORUN

Şubat Devrimi, içinde uzlaşmaz iç çelişkiler taşıyordu. Devrim, işçilerin ve köylülerin (askerlerin) çabalarıyla gerçekleştirilmişti, fakat devrimin sonucunda iktidar, işçilerin ve köylülerin eline değil, burjuvazinin eline geçmişti. İşçiler ve köylüler, savaşa son vermek, barışı kurmak için devrim yapmışlardı, oysa dümen başına gelen burjuvazi, kitlelerin devrimci heyecanından, savaşı sürdürmek için, barışa karşı

kullanmak için yararlanmak hedefini güdüyordu. Ülkedeki ekonomik sarsıntı ve beslenme krizi, sermayelerin ve sanayi işletmelerinin işçilerin yararına mülksüzleştirilmesini, çiftlik topraklarına köylülerin yararına el koyulmasını gerektiriyordu, Milyukov-Kerenski burjuva hükümeti ise, çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin çıkarlarını koruyor, bunları işçilerin, köylülerin saldırılarına karşı kesin bir biçimde savunuyordu. Bu, işçiler ve köylüler tarafından sömürücüler yararına yapılmış bir burjuva devrimiydi.

Bu arada ülke, emperyalist savaşın, ekonomik yıkımın ve yiyecek kıtlığının altında ezilmeye devam ediyordu. Cephe çöküyor ve dağılıyordu. Fabrikalar ve işletmeler durmuştu. Ülkede açlık büyüyordu. İç çelişkileri ile Şubat Devrimi, «ülkenin kurtarılması»nda aczini açıkça ortaya sermişti. Milyukov-Kerenski Hükümeti, devrimin temel sorunlarını çözmedeki yeteneksizliğini göstermişti.

Ülkeyi emperyalist savaş ve ekonomik çöküntü çıkmazından çıkarmak için yeni, **sosyalist** bir devrim zorunluydu.

Bu devrim, Ekim Devrimi'nin sonucu olarak geldi.

Ekim Devrimi, çiftlik sahiplerinin ve burjuvazinin iktidarını devirip onun yerine İşçi-Köylü Hükümetini kurarak, Şubat Devrimi'nin çelişkilerini bir darbede çözdü. Büyük toprak sahiplerinin ve kulakların mutlak egemenliğinin kaldırılması ve toprakların kırın emekçileri yığınlarının istifadesine devredilmesi; fabrikaların ve işletmelerin mülksüzleştirilmesi ve bunların yönetilmek üzere işçilere devredilmesi; emperyalizmle bağların koparılması ve soygun savaşına son verilmesi; gizli anlaşmaların yayınlanması ve yabancı bölgelerin ilhak edilmesi politikasının teşhir edilmesi; nihayet, ezilen halkların emekçi kitlelerinin kendi kaderlerini tayin hakkının ilan edilmesi ve Finlandiya'nın bağımsızlığının tanınması — işte Sovyet iktidarı tarafından, Sovyet devriminin başında alınan temel önlemler bunlardır.

Bu gerçekten **sosyalist** bir devrimdi.

Merkezde başlamış olan devrim, uzun zaman bu dar alanın çerçevesi içinde kalamazdı. Merkezde zafere ulaştıktan sonra, kaçınılmaz olarak kenar bölgelere yayılmak zo-

rundaydı. Ve gerçekten de kuzeyden gelen devrim dalgası, devrimin daha ilk günlerinde tüm Rusya'ya yayıldı ve kenar bölgeleri art arda sardı. Ne var ki oralarda Ekim'den önce kurulmuş olan «Ulusal Konsey»ler ve «Bölgesel Hükümet»ler (Don, Kuban, Sibirya'daki gibi) engeline çarptı. Çünkü bu ulusal hükümetler, sosyalist bir devrimin sözünü etmek bile istemiyorlardı. Burjuva niteliklerinden dolayı, eski burjuva düzenini yıkmaya kesinlikle niyetli değillerdi; aksine bu düzeni bütün güçleriyle ayakta tutmayı ve sağlamlaştırmayı görev biliyorlardı. Emperyalist niteliklerinden dolayı, emperyalizmle bağlarını kesinlikle koparmak istemiyorlardı, aksine fırsat düştükçe, «yabancı» ulusların topraklarından parçalar ve parçacıkları gasp etmeye ve buralarda egemenliklerini kurmaya her an hazırdılar. Bu nedenle kenar bölgelerdeki «ulusal hükümet»lerin, merkezdeki sosyalist hükümete savaş ilan etmelerine şaşmamak gerekir. Nitekim bunlar, bu savaş ilanından sonra, Rusya'nın bütün karşı-devrimci unsurlarını çevrelerinde toplayan gericilik ocakları haline geldiler. Rusya'dan kovulan bütün karşı-devrimcilerin bu ocaklara gittikleri ve bu ocaklar çevresi içinde «ulusal» beyaz muhafız alayları oluşturdukları hiç kimse için bir sır değildir.

Ancak kenar bölgelerde «ulusal hükümet»lerden başka, ulusal işçiler ve köylüler de bulunmaktadır. Bunlar, Ekim Devrimi'nden önce merkezi Rusya'daki Temsilciler Sovyetleri örneğine göre, kendi devrimci Temsilciler Sovyetlerinde örgütlenmişlerdi ve kuzeyli kardeşleri ile bağlarını hiçbir zaman koparmamışlardır. Onlar da burjuvaziyi yenmeye uğraşıyorlardı; onlar da sosyalizmin zaferi için savaşıyorlardı. Dolayısıyla, bu işçi ve köylüler ile, bunların «kendi» ulusal hükümetleri arasındaki çatışmanın günden güne keskinleşmesine şaşmamak gerekir. Ekim Devrimi, kenar bölgelerdeki işçilerin ve köylülerin Rusya'daki işçiler ve köylüler ile ittifakını sadece sağlamlaştırdı, sosyalizmin zaferine inançlarını pekiştirdi. «Ulusal Hükümet»lerin Sovyet iktidarına karşı savaşı, ulusal kitlelerin bu «hükümet»lerle ça-

tışmalarını onlardan tam bir kopuşa, onlara karşı açık bir ayaklanmaya kadar götürdü.

Ve böylece, tüm Rusya'nın işçileri ve köylülerinin, Rusya'nın kenar bölgelerindeki burjuva ulusal «hükümet»lerin karşı-devrimci ittifakına karşı sosyalist ittifakı gerçekleşmiş oldu.

Bazı kimseler, kenar bölge «Hükümet»lerinin mücadelesini, Sovyet iktidarının «katı merkeziyetçiliğine» karşı bir ulusal kurtuluş savaşı olarak gösteriyorlar. Fakat bu kesinlikle yanlıştır. Dünyada hiçbir iktidar, Rusya'da Sovyet iktidarı kadar büyük bir ademi-merkeziyetçiliğe izin vermemiş, dünyanın hiçbir hükümeti, halklara bu kadar tam bir ulusal özgürlük tanımamıştır. Kenar bölgelerdeki «Hükümet»lerin mücadeleleri, burjuva karşı-devriminin sosyalizme karşı mücadelesiydi ve halen de öyledir. Burada ulusal bayrak sadece halk kitlelerini aldatmak için kullanılmaktadır, çünkü ulusal bayrak, ulusal burjuvazinin karşı-devrimci niyetlerini gizlemek için popüler ve elverişli bir araçtır.

Fakat «ulusal» ve bölgesel «Hükümet»lerin savaşının eşit olmayan bir savaş olduğu ortaya çıktı. Dışarıdan Rusya'nın Sovyet iktidarı ve içeriden «kendi» işçi ve köylüleri olmak üzere, iki yandan saldırıya uğrayan «ulusal hükümet»ler daha ilk çatışmalarda gerilemek zorunda kaldılar. Finlandiyalı işçiler ile Torppari'lerin[35] ayaklanması ve burjuva «Senato»nun kaçışı, Ukraynalı işçi ve köylülerin ayaklanması ve burjuva «Rada»nın kaçışı; Don, Kuban ve Sibirya'da işçilerin ve köylülerin ayaklanması ve Kaledin, Kornilov ve Sibirya «Hükümet»lerinin çöküşü; Türkistan'da yoksul köylülerin ayaklanması ve «özerk hükümet»in kaçışı; Kafkasya'da tarım devrimi ve Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan «ulusal konsey»lerinin kesin aczi — tüm bunlar, kenar bölgelerin hükümetlerinin «kendi» emekçi kesimlerine tamamen yabancılaşmasını gözler önüne seren herkesin bildiği olgulardır. Hezimete uğrayan «ulusal hükümet»ler, kendi «öz» işçi ve köylülerine karşı, yüzyıllardır bütün dünyanın milliyetlerini ezen ve sömüren Batılı emperyalistlerden yardım istemek «zorunda» kaldılar.

Böylece yabancı müdahale ve kenar bölgelerin işgal edilmesi dönemi başladı — «ulusal» ve bölgesel «hükümet» lerin karşı-devrimci karakterini bir kez daha açığa çıkaran bir dönem.

Ulusal burjuvazinin, «kendi halkının» ulusal baskıdan kurtuluşu için değil, fakat bu halkın sırtından kâr elde etme özgürlüğü için, ayrıcalığını ve sermayesini koruma özgürlüğü için mücadele vermekte olduğu ancak şimdi herkes tarafından anlaşılıyordu.

Emperyalizmle bağlar koparılmaksızın, ezilen milliyetlerin burjuvazisi devrilmeksizin, söz konusu milliyetlerin emekçi kitleleri iktidarı ele geçirmeksizin, ezilen milliyetlerin kurtuluşunun düşünülemeyecek olduğu ancak şimdi herkes tarafından anlaşılıyordu.

Böylece «tüm iktidar ulusal burjuvaziye» sloganıyla birlikte kendi kaderini tayin ilkesinin eski burjuva kavranışı, bizzat devrimin seyri tarafından teşhir edilerek bir kenara atıldı. «Tüm iktidar ezilen milliyetlerin emekçi yığınlarına» sloganı ile kendi kaderini tayin ilkesinin sosyalist kavranışı, haklılığını ve uygulanma olanaklarını kazanmış oldu.

Bu şekilde, eski, burjuva-ulusal kurtuluş hareketlerine son veren Ekim Devrimi, ezilen ulusların işçi ve köylülerinin her türlü baskıya karşı — dolayısıyla ulusal baskı da dahil —, «kendi» burjuvazisinin ve yabancı burjuvazilerin iktidarına, genel olarak emperyalizme karşı, yeni, sosyalist bir hareket çağını açmış oldu.

III

EKİM DEVRİMİ'NİN DÜNYA ÇAPINDAKİ ÖNEMİ

Rusya'nın merkezinde başarılı olduktan ve bir dizi kenar bölgeyi ele geçirdikten sonra Ekim Devrimi, Rusya topraklarında sınırlı kalamazdı. Emperyalist dünya savaşı ve alt halk tabakalarında egemen olan genel hoşnutsuzluk at-

mosferi içinde bu devrim, zorunlu olarak komşu ülkelere yayılacaktı. Emperyalizmle bağların koparılması ve Rusya'nın soygun savaşından çıkarılması; gizli anlaşmaların yayınlanması ve yabancı toprakların ilhak edilmesi politikasının resmen reddi; ulusal özgürlüğün ilan edilmesi ve bağımsız Finlandiya'nın tanınması; Rusya'nın «Ulusal Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu» ilan edilmesi ve Sovyet iktidarının bütün dünyaya yaptığı emperyalizme karşı savaş çağrısı — bütün bunların köleleştirilmiş Doğu ve kana bulanmış Batı üzerinde önemli bir etki yapmaması olanaksızdı.

Ve gerçekten de Ekim Devrimi, Doğunun boyunduruk altındaki halklarının emekçi kitlelerini, yüzyıllar süren uykularından uyandıran ve onları dünya emperyalizmine karşı savaşa sürükleyen dünyadaki ilk devrimdir. İran'da, Çin' de ve Hindistan'da, Rusya sovyetleri örneğine göre oluşturulan işçi-köylü konseyleri bunu yeterince inandırıcı bir biçimde kanıtlar.

Ekim Devrimi, Batının işçi ve askerlerine canlı, kurtarıcı bir örnek olan, onlara savaşın ve emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşun gerçek yolunu gösteren dünyadaki ilk devrimdir. Avusturya-Macaristan'da ve Almanya'da işçi ve askerlerin ayaklanması, işçi ve asker konseylerinin oluşturulması, Avusturya-Macaristan'ın tam haklarından yoksun bulunan halklarının ulusal baskıya karşı devrimci savaşı, bunu yeterince inandırıcı bir biçimde kanıtlar.

Önemli olan, Doğudaki ve hatta bizzat Batıdaki savaşın henüz burjuva-milliyetçi etkilerden kurtulamamış olması değildir — önemli olan, emperyalizme karşı savaşın **başlamış olmasıdır**, sürdürülmesidir ve o kaçınılmaz olarak mantıki sonucuna varmak zorundadır.

Yabancıların müdahalesi ve «dış» emperyalistlerin işgal politikası, devrimci krizi sadece keskinleştirmekte, savaşa yeni halkların katılmasını sağlamakta ve emperyalizmle devrimci çatışmalar alanını genişletmektedir.

Böylece Ekim Devrimi, geri Doğunun ve ileri Batının halkları arasında bağlantı kurarak, bunları emperyalizme karşı ortak bir savaş kampında birleştirmektedir.

Böylece ulusal sorun, kısmi bir sorundan, ulusal boyunduruğa karşı mücadele sorunundan, ulusların, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşu genel sorunu haline gelmektedir.

II. Enternasyonal'in ve onun önderi Kautsky'nin en büyük günahı, diğer şeylerin yanısıra, durmadan ulusların kendi kaderini tayinin burjuva kavranışına sapması ve bu ulusal kendi kaderini tayinin devrimci anlamını kavrayamamış olması, ulusal sorunu emperyalizme karşı açık savaş devrimci zeminine koyma yeteneğinin veya isteğinin olmayışı, ulusal sorunu sömürgelerin kurtuluşu sorunuyla birleştiremeyişi veya birleştirmek istemeyişidir.

Bauer ve Renner türünden Avusturyalı sosyal-demokratların dar kafalılıkları, aslında tam da ulusal sorunun iktidar sorunuyla ayrılmaz bağını kavramayarak, ulusal sorunu politikadan ayırıp onu kültür ve eğitim sorunları çerçevesine sıkıştırmaya çalışmalarında, bu arada emperyalizm ve onun köleleştirdiği sömürgeler gibi «önemsiz şeyler»in varlığını görmezlikten gelmelerinde yatmaktadır.

Yükselen sosyalist devrim durumunda, ulusların kendi kaderini tayin ve «anavatan savunması» ilkelerinin, bizzat olayların akışıyla kendiliğinden ortadan kalktığı söylenmektedir. Ne var ki gerçekte ortadan kaldırılan ulusların kendi kaderini tayin ve «anavatan savunması» ilkesi değil, bunların burjuva yorumlarıdır. Emperyalizmin boyunduruğu altında inleyen ve azimle kurtuluş için çaba harcayan işgal altındaki bölgelere bir göz atmak yeter; sosyalist anavatanın savunulması için emperyalist haydutlara karşı devrimci bir savaş yürüten Rusya'ya bir göz atmak yeter; Avusturya-Macaristan'da meydana gelen olaylar üzerinde az biraz düşünmek yeter; ülkelerinde şimdiden konseyler örgütlemiş olan sömürge ve yarı-sömürgelere (Hindistan, İran, Çin) bir göz atmak yeter — ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin sosyalist yorumu içinde tüm devrimci önemini kavrayabilmek için bütün bunlara bir göz atmak yeter.

Ekim Devrimi'nin dünya ölçüsünde önemi esas olarak tam da şurada yatmaktadır ki, o;

1 — Ulusal sorunun çerçevesini genişleterek, onu kısmi bir sorundan, Avrupa'da ulusal baskıya karşı mücadele sorunundan, boyunduruk altındaki halkların, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşları genel sorununa dönüştürmüştür;

2 — Batının ve Doğunun ezilen halklarını, emperyalizme karşı muzaffer savaşın genel dalgası içine çekerek, bu halkların kurtuluşunu önemli ölçüde kolaylaştırmış ve bu kurtuluş için geniş olanaklar ve gerçek yollar açmıştır;

3 — **bu sayede sosyalist Batı ve köleleştirilmiş Doğu arasında köprü kurarak** yeni bir devrim cephesi inşa etmiştir, Batının proleterlerinden, Rusya devrimi aracılığıyla, Doğunun boyunduruk altındaki halklarına kadar varan yeni bir cephe, dünya emperyalizmine **karşı** bir cephe.

Doğunun ve Batının emekçi ve sömürülen kitlelerinin bugün Rusya proletaryasına karşı gösterdikleri tarif edilmez büyük coşku da aslında bununla açıklanır.

Bütün dünyadaki emperyalist haydutların, şimdi gözü dönmüş bir şekilde Sovyet Rusya'ya saldırmaları da esas olarak bununla açıklanır.

«Pravda» No. 241 ve 250,
6 ve 19 Kasım 1918.
İmza: J. Stalin.

AYRILIK DUVARI

Sosyalist Rusya ile devrimci mücadele içindeki Batı arasında, işgal edilen bölgeler biçiminde bir ayrılık duvarı oluştu.

Rusya'da bir yılı aşkın bir zamandır kızıl bayrak dalgalanırken ve Batıda, Almanya ve Avusturya-Macaristan'da proleter ayaklanmaları her gün ve her saat daha şiddetli patlamalar gösterirken, işgal altında bulunan bölgelerde, Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya, Byelo-Rusya, Polonya, Besarabya, Ukrayna, Kırım'daki burjuva-milliyetçi «hükümet»ler, zavallı varlıklarını, yok olmaya mahkûm Batı emperyalizminin inayetiyle sürdürüyorlar.

Doğuda ve Batıda artık «büyük» krallar ve «büyük güç» emperyalistler ölüler diyarına fırlatılmışlarken, işgal altındaki bölgelerde işçilere ve köylülere karşı vahşice bir diktatörlük uygulayan, onlara tutuklamalarla ve kurşuna dizmelerle karşı koyan acınası cüce krallar ve Liliput haydutlar varolmaya devam ediyorlar.

Dahası, bu miyadı dolmuş «hükümet»ler telaşla «milli» beyaz muhafız «alaylar» örgütlüyorlar, «saldırıya geçmeye» hazırlanıyorlar, şimdilik henüz tasfiye edilmemiş olan emperyalist hükümetlerle fiskos ediyorlar ve «kendi» topraklarını «genişletmek» için planlar kuruyorlar.

Artık devrilmiş «büyük» kralların bu canlı canlı çürüyen gölge gibi yaratıkları; kaderin iradesiyle Doğu ve Batı devriminin iki muhteşem ateşi arasına düşen bu cücemsi «ulusal» «hükümet»ler, şimdi Avrupa'daki genel devrimci

yangını söndürmeyi, garip varlıklarını sürdürmeyi ve tarihin tekerleğini geriye döndürmeyi hayal ediyorlar!...

«Büyük» Almanya ve Avusturya-Macaristan'ın «büyük güç» krallarının başaramadığı şeyi, bu «cüce krallar» birkaç dezorganize olmuş beyaz muhafız «alay»larının yardımıyla, «bir vuruşta» yapabilmeyi hayal ediyorlar.

Rusya'daki ve Batıdaki güçlü devrim dalgalarının, işgal altındaki bölgelerin karşı-devrimci hayalperestlerini acımadan alıp götüreceğinden kuşku duymuyoruz. Bu bölgelerin «cüce kralları»nın, bir zamanlar Rusya ve Almanya'daki «büyük güç» hamilerinin yolunu izleyecekleri saatin yaklaştığından kuşkumuz yok.

Devrimci Batı ve sosyalist Rusya arasındaki karşı-devrimci ayrılık duvarının eninde-sonunda silkilip atılacağından kuşku duymamız için bir neden yok.

İşgal edilen bölgelerde devrimin ilk belirtileri şimdiden kendini gösteriyor. Estonya'daki grevler, Letonya'daki gösteriler, Ukrayna'daki genel grev, Finlandiya, Polonya ve Letonya'daki genel devrimci mayalanma — bütün bunlar onu müjdeliyor. Söylemeye gerek yok ki, devrim ve Sovyet iktidarı bu bölgelerde yakın geleceğin bir sorunudur.

Proleter devrimi, heybetli ve kuvvetli bir şekilde yerküre üzerinde ilerliyor. Onun önünde dünyanın Doğusundaki ve Batısındaki eski «egemenleri» tir tir titreyerek başlarını eğiyorlar ve eskimiş taçlarını düşürüyorlar. İşgal altındaki bölgeler ve onların zavallı «cüce kralları» istisna olamazlar.

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 2,
17 Kasım 1918.
Başyazı.
İmza: J. Stalin.

DOĞUYU UNUTMAYIN!

Avrupa'da devrimci hareketin yükseldiği, eski tahtların ve taçların yıkıldığı ve alanı devrimci işçi ve asker konseylerine bıraktığı ve işgal altındaki bölgelerin, emperyalist yaratıkları topraklarından dışarı attıkları bir anda, doğaldır ki bütün gözler Batıya dikiliyor. Demiri Avrupa'da dövülmüş olan ve bütün dünyayı boğan emperyalizmin zincirleri, Batıda, başka bir yerde olduğundan daha önce kırılmalıdır. Yeni bir sosyalist yaşam, başka bir yerden daha önce Batıda fışkırmalıdır. Böyle bir anda, emperyalizm tarafından ezilen yüzmilyonları bulan halkıyla uzaklardaki Doğu, «kendiliğinden» görüş alanından kayboluyor ve unutuluyor.

Oysa Doğunun bir an bile olsun unutulmaması gerekir, çünkü dünya emperyalizmine «tükenmez» bir rezerv ve «en emin» cephe gerisi olarak hizmet etmesi, sırf bu bile, unutulmaması için yeterli nedendir.

Emperyalistler Doğuyu, her zaman, kendi refahlarının temeli olarak görmüşlerdir. Doğu ülkelerinin ölçüsüz doğa zenginlikleri (pamuk, petrol, altın, kömür, maden), bütün ülkelerin emperyalistleri için «paylaşılamayan elma» değil miydi? Aslında emperyalistlerin, Avrupa'da savaşıp Batıdan **söz ederken**, bir an için bile Çin'i, Hindistan'ı, İran'ı, Mısır'ı, Fas'ı **düşünmeyi** bırakmamaları da bununla açıklanır, çünkü konu gerçekte hep Doğu idi. Doğu ülkelerinde «düzen ve nizamı» korumakta gösterdikleri gayretkeşlik de esas olarak da bununla açıklanır: aksi taktirde emperyalizmin derin cephe gerisi emniyette olmazdı.

Fakat emperyalistlerin ihtiyaç duyduğu şey sadece Do-

ğunun zenginlikleri değildir. Onlara, Doğunun sömürgelerinde ve yarı-sömürgelerinde yeterince bulunan «itaatkâr» «insan malzemesi» gerekiyor. Onlara, Doğu halklarının «istekli» ve ucuz «işçi elleri» gerekiyor. Onlara ayrıca, sözümona «renkli» birlikler için topladıkları ve «onların kendi» devrimci işçilerine karşı tereddüt etmeden kullanacakları, Doğu ülkelerinin «itaatkâr» «genç delikanlıları» gerekiyor. Doğu ülkelerini kendilerinin «tükenmez» rezervi olarak adlandırmalarının nedeni budur.

Komünizmin görevi, Doğunun ezilen halklarını yüzyıllardır süren uykusundan uyandırmak, bu ülkelerin işçi ve köylülerine devrimin özgürlük ruhunu aşılamak, onları emperyalizme karşı mücadele için seferber etmek ve böylece dünya emperyalizminin «en emin» cephe gerisini, «tükenmez» rezervini elinden almaktır.

Bu olmaksızın sosyalizmin kesin zaferi, emperyalizm üzerinde tam zafer düşünülemez.

Doğunun ezilen halklarını emperyalizme karşı mücadeleye geçiren, ilk olarak Rusya'daki devrim oldu. İran, Hindistan, Çin'deki Temsilciler Konseyleri, Doğunun işçi ve köylülerinin yüzyıllar süren uykusunun geçmişte kaldığının doğrudan belirtisidir.

Kuşkusuz Batıdaki devrim, Doğudaki devrimci hareket e yeni bir itilim verecektir, onlara güven ve zafere inanç ruhu verecektir.

Emperyalistlerin kendileri, yeni yeni ülkeleri emperyalizme karşı mücadeleye çeken ve dünya devriminin temelini genişleten yeni ilhaklarla, Doğu devrimini bir hayli ilerletecektir.

Komünistlerin görevi, Doğuda artan kendiliğinden hareketlere müdahale etmek ve bunu emperyalizme karşı bilinçli mücadeleye varana dek geliştirmektir.

Bu açıdan, müslüman komünistlerin[36] geçenlerde yapılan konferansında, Doğu ülkelerinde, İran, Hindistan ve Çin'de propagandanın güçlendirilmesi üzerine alınan kararın şüphesiz derin bir devrimci anlamı vardır.

Müslüman yoldaşlarımızın bu çok önemli kararlarını icra etmelerini umut edelim.

Çünkü artık şu ilke benimsenmelidir: Kim sosyalizmin zaferini istiyorsa, Doğuyu unutmamalıdır.

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 3,
24 Eylül 1918.
Başyazı.

UKRAYNA KURTULUYOR[37]

Tüm zenginlikleriyle Ukrayna, uzun zamandan beri emperyalist sömürünün nesnesidir.

Devrimden önce Ukrayna, Batının emperyalistleri tarafından, deyim yerindeyse, sessizce, «askeri operasyonlar» olmaksızın sömürülüyordu. Fransa, Belçika ve İngiliz emperyalistleri Ukrayna'da muazzam girişimler kurmuşlar (kömür, metal vb.), hisse senetlerinin çoğunluğunu cebe indirmişler ve Ukrayna halkını legal, «yasal» yollardan, fazla gürültü yapmadan sömürmüşlerdi.

Ekim Devrimi'nden sonra manzara değişti. Emperyalizmin bağlarını koparan, toprağı ve işletmeleri Ukrayna halkının mülkiyeti ilan eden Ekim Devrimi, emperyalistlerin elinden «fazla gürültü yapmadan» «alışılmış» sömürü olanağını aldı. Böylece emperyalizm Ukrayna'dan kovuldu.

Ne var ki emperyalizm geri çekilmek, yeni duruma boyun eğmek istemiyordu. Ukrayna'yı zorla köleleştirme «zorunluluğu», onu işgal etme «zorunluluğu» bunun içindir.

Ukrayna'nın işgaline ilk adımı atanlar, Avusturya-Alman emperyalistleri oldu. O «bağımsızlık»ları ile «Rada» ve «Hetman Hükümeti», bu işgali rahatça gizleyen ve Ukrayna'nın Avusturya-Alman emperyalistleri tarafından sömürülmesini dışa karşı «meşrulaştıran» bir oyuncak, bir örtü idi.

Avusturya-Alman istilası sırasında Ukrayna'nın katlanmak zorunda kaldığı sayısız aşağılanmalar ve felaketler; işçi ve köylü örgütlerinin dağıtılması, sanayi ve demiryolculuğun tamamen sarsıntıya uğraması, darağaçları ve kur-

şuna dizmeler — Avusturya ve Almanya emperyalistlerinin himayesi altında Ukrayna'nın «bağımsızlığı»nın bu alışılmış manzaralarını kım görmemiştir ki?

Ancak Avusturya-Alman emperyalizminin parçalanması ve Alman devriminin zaferi, Ukrayna'nın durumunu temelden değiştirmiştir. Artık emekçi Ukrayna'nın önünde emperyalist boyunduruktan kurtuluş yolu görünmektedir. Ukrayna'nın harabeye dönüştürülmesi ve boyunduruk altına alınması son buluyor. Ukrayna'da alevlenen devrimci yangın, «ulusal» maskeli uzantılarıyla birlikte emperyalizmin son kalıntılarını süpürüp atacak. Devrim ateşi içinde ortaya çıkan «Ukrayna Geçici İşçi-Köylü Hükümeti»[38], Ukraynalı işçi ve köylülerin egemenliği temelinde yeni bir yaşamı yoluna koyacak. Köylülere çiftlik topraklarını, işçilere fabrikaları ve işletmeleri, tüm emekçilere ve sömürülenlere tam özgürlüğü geri veren Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin «Manifesto»su, bu tarihi «Manifesto», Ukrayna'nın düşmanlarına korku, ezilen evlatlarına sevinç ve tazelik getirerek Ukrayna üzerinde yankılanacaktır.

Ne var ki savaş henüz son bulmamış, zafer kesinleşmemiştir. Ukrayna'da gerçek savaş yeni başladı.

Alman emperyalizmi son demlerini yaşarken, «Hetman Hükümeti» son sancılarla kıvranırken, İngiliz ve Fransız emperyalistleri birliklerini bir yere yığarak Ukrayna'nın işgali amacıyla Kırım'a bir çıkartma yapmaya hazırlanmaktadırlar. İngiliz ve Fransız emperyalistleri şimdi, Ukrayna'da Alman işgalcilerinden boşalan yeri almak istemektedir. Aynı zamanda, Ukrayna'da yeni İngiliz-Fransız işgalini gizlemek için «Hetman Hükümeti»nden daha rahat, yeni bir maske olarak maceracı Petlyura önderliğinde eski «bağımsızlık» sloganının «yeni» bir tonuyla süslenip püslenmiş olan Ukrayna Direktörlüğü[39] ortaya çıkmış bulunuyor.

Ukrayna'da gerçek mücadele henüz önümüzdedir.

Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin, davetsiz yeni misafirlere, İngiltere ve Fransa'dan gelen zalimlere hak ettikleri cevabı vereceğinden hiç kuşkumuz yok.

Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin, isteyerek ya da isteme-

yerek İngiliz-Fransız zalimlerinin istilasını hazırlayan Vinniçenko-Petlyura kampından maceracıların gerici rollerini açığa çıkaracağından hiç kuşkumuz yok.

Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin, Ukraynalı işçi ve köylüleri etrafında toplayacağından, onları şerefle mücadeleye ve zafere götüreceğinden hiç kuşkumuz yok.

Sovyet Ukrayna'nın bütün sadık evlatlarını, Ukrayna'nın genç Sovyet Hükümetine yardıma gelmeye ve onun Ukrayna'nın cellatlarına karşı şanlı mücadelesini kolaylaştırmaya çağırıyoruz.

Ukrayna kurtuluyor — yardıma koşun!

«Jizn Nasyonalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 4,
1 Aralık 1918.
Başyazı.
İmza: J. Stalin.

IŞIK DOĞUDAN GELİYOR[40]

Yavaş, ancak durdurulmaz biçimde, kurtuluş hareketleri dalgası, Doğudan Batıya, işgal edilmiş bölgelere yayılıyor. Yavaş, ancak yine durdurulmaz biçimde, Estonya, Letonya, Litvanya ve Byelo-Rusya'nın «yeni» burjuva-cumhuriyetçi «Hükümet»leri, yerlerini işçi ve köylülerin iktidarına bırakarak hiçliğe gömülüyorlar. Rusya ve Almanya arasındaki ayrılık duvarı çöküyor, yok oluyor. Burjuva milliyetçiliğinin «Tüm iktidar ulusal burjuvaziye» şiarı, proleter sosyalizmin «Tüm iktidar ezilen milliyetlerin emekçi kitlelerine» şiarı tarafından yerinden ediliyor.

Bir yıl önce, Ekim Devrimi'nden sonra kurtuluş hareketleri aynı yönde, aynı şiar altında yürüyordu. Rusya'dan gelen sosyalist hareket dalgasını durdurabilmek arzusuyla, o sıralar kenar bölgelerde kurulmuş olan burjuva-ulusal «Hükümet»ler, Sovyet iktidarına karşı savaş ilan etmişlerdi. Bunlar, ulusal burjuvazinin iktidarını ve ayrıcalıklarını korumak için, kenar bölgelerde ayrı burjuva devletler kurmak istiyorlardı. Okuyucular bu karşı-devrimci planın boşa çıktığını anımsayacaktır: içte «kendi öz» işçi ve köylüleri tarafından ateşe tutulan bu «Hükümet»ler çekilmek zorunda kaldılar. Daha sonra Alman emperyalizminin istilası başladı, böylece burjuva ulusal «Hükümet»lere üstünlük sağlayarak kenar bölgelerin kurtuluş sürecini kesintiye uğrattı. Şimdi, Alman emperyalizminin parçalanması ve işgal birliklerinin kenar bölgelerden atılmasından sonra, kurtuluş savaşı süreci yeni bir güçle, daha bariz biçimlerde yeniden başlamıştır.

İlk olarak Estonyalı işçiler ayaklanma bayrağını yükselttiler. Estonya İşçi Komünü[41] zaferle ileriye doğru yürüyor, Estonya burjuva-cumhuriyetçi «Hükümet»in temellerini yıkıyor ve Estonya'nın kent ve köylerindeki emekçi kitleleri mücadeleye seferber ediyor. Estonya Sovyet Hükümeti'nin bir başvurusu üzerine Rusya Sovyet Hükümeti, Estonya Sosyalist Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını resmen tanımıştır. Bu edimin, Rusya Sovyet Hükümeti'nin görevi ve borcu olduğunu kanıtlamaya gerek var mı? Sovyet Rusya, Batı bölgelerini hiçbir zaman kendi mülkü olarak görmemiştir. O daima, bu bölgelerin sahibinin, buralarda yaşayan milliyetlerin emekçi kitleleri olduğu ve bu emekçi kitlelerin özgürce kendi politik kaderlerini tayin etme hakkına sahip oldukları görüşündeydi. Ancak bu, Estonyalı emekçilerin burjuvazinin boyunduruğundan kurtuluş mücadelelerinde, Estonyalı yoldaşlarımıza, Sovyet Rusya'nın bütün imkanlarla yardım etmesini elbette dıştalamaz, tam tersine bunu öngörür.

Letonyalı işçiler de aşağılanmış anavatanlarının kurtuluşuna koyuldular. Verro, Valk, Riga, Libau ve Letonya'nın diğer yerlerinde Temsilciler Sovyetleri'nin yeniden kurulması, Riga işçilerinin gerekli politik özgürlükleri devrimci yolla elde etme uğraşları, Letonyalı piyadelerin hızla Riga'ya yürümeleri — tüm bunlar, Letonya'daki burjuva-cumhuriyetçi «Hükümet»i de, Estonya'dakinin kaderinin beklediğini göstermektedir. Öğrendiğimize göre, bugünlerde Letonya Geçici Sovyet Hükümeti[42] resmen ilan edilecek. Vurgulamaya gerek yok ki, bu edim, eğer gerçekten yapılırsa, Letonya'nın emperyalizmden kurtuluşunu hızlandıracak ve takviye edecektir.

Letonyalı işçileri, Litvanya'nın işçileri ve köylüleri izliyor. Vilna, Şaulen, Koyno ve Litvanya'nın diğer yerlerinde, şimdilik yarı-legal de olsa, Temsilciler Sovyetleri'nin kurulması; büyük çiftlikleri çiftlik sahiplerinin yağmasından korumak söz konusu olduğunda Litvanyalı tarım işçilerinin gösterdikleri eşsiz devrimci eylemlilik; Litvanyalı piyadelerin ülkenin içlerine doğru hızla yürümeleri ve son olarak, eli-

mizdeki bilgilere göre, Litvanya Geçici Sovyet Hükümeti'nin ilanının planlanması — tüm bunlar, kötü ünlü Litvanya Tariba'sının[43] Letonya ve Estonya'daki benzerlerinin akibetinden kaçamayacağını göstermektedir.

İşgal altındaki bölgelerdeki ulusal «Hükümet»lerin kısa ömürlü oluşları, sadece onların işçi ve köylülerin çıkarlarına yabancı burjuva karakterleri ile değil, bilakis herşeyden önce bu «Hükümet»lerin, işgalci güçlerin basit birer uzantısı olmaları ile açıklanır, bu durum onları geniş halk kesimlerinin gözünde her türlü ahlâki kıymeti harbiyeden yoksun bırakmıştır. Bu anlamda işgal dönemi, ulusal burjuvazinin çürümüşlüğünü ve ihanetini tamamen açığa çıkardığı için, kenar bölgelerin gelişiminde kuşkusuz olumlu rol oynamıştır.

Şimdiye kadar emperyalistlerin düzenbaz entrikalarına hedef olan Batı bölgeleri ve bu bölgelerin emekçi kitlelerinin, bugün olmasa da yarın özgürlüğe kavuşacakları ve nihayet kendi ayakları üzerinde duracakları kesindir...

Kuzeyde, Finlandiya'da şimdilik «sessizlik» hakim. Ancak bu sessizlik, bir yanda kurtuluşu özleyen işçilerin ve Torppari'lerin, diğer yanda şüphe çekecek kadar sık bakanlarını değiştiren, sürekli İngiliz emperyalizminin ajanlarıyla fiskos eden Svinhufvud Hükümeti'nin derinden işleyen etkisini örtüyor. İşgal birliklerinin Finlandiya'dan çekilmesi, Finlandiya'nın geniş halk kesimlerinin tamamen haklı nefretini kazanmış olan Svinhufvud'un haydutlar ortaklığının tasfiyesini hiç kuşku yok ki kolaylaştıracaktır.

Güneyde, Ukrayna'da, Finlandiya'daki gibi sessizlik yok, kesinlikle yok! Ayaklanan birlikler güçleniyor, örgütleniyor ve güneye doğru ilerliyorlar. Üç gün süren, örnek bir şekilde örgütlenmiş bir grevden[44] sonra Harkov, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyeti'nin eline geçti. Petlyura haydutları, Alman işgalcileri ve Skoropadski'nin ajanları, işçilerin iradesini hesaba katmak zorunda kaldılar. Yekaterinoslav'da İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyeti çalışmalarını açıktan yürütüyor. Ukrayna Geçici İşçi-Köylü Hükümeti'nin ünlü manifestosu legal olarak basılmış ve Yekaterinoslav caddelerine yapıştırılmıştır. «Resmi makamlar» böyle bir «cüret-

kârlığı» önlemekte aciz kalmışlardır. Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin Manifestosunu bir incil gibi kabul eden Ukrayna köylülerinin muazzam ayaklanma hareketinin sözünü bile etmiyoruz.

Ve daha güneyde, Kuzey Kafkasya'da İnguşlar ve Çeçenler, Ossetler ve Kabartaylar bile gruplar halinde Sovyet iktidarı tarafına geçiyor ve silah elde yurtlarını İngiliz emperyalizminin paralı çetelerinden temizliyorlar.

Bütün bunların, Batının ezilen halklarında ve öncelikle şimdilik henüz burjuva-ulusal kurtuluş sürecinde bulunan, ancak olayların zorlamasıyla emperyalizme karşı mücadele sürecine girmiş olan Avusturya-Macaristan halklarında iz bırakmadan geçemeyeceğini söylemeye gerek var mı?

Tüm bu muhteşem olayların merkezinde, ezilen halkların işçi ve köylülerini zafer inancıyla yüreklendiren ve onların kurtuluş mücadelelerini dünya sosyalizmi yararına destekleyen dünya devriminin bayraktarı Sovyet Rusya bulunmaktadır.

Fakat emperyalistlerin kampı da uyumuyor. Finlandiya'dan Kafkasya'ya, Sibirya'dan Türkistan'a tüm ülkelere yayılan ajanları, karşı-devrimcileri destekliyor, haydutça komplolar kışkırtıyor, Sovyet Rusya'ya karşı bir sefer örgütlüyor ve Batının halkları için zincir hazırlıyorlar. Fakat haydutça varlığını rüşvet ve paralı çetelerle, kölecilik ve Afrika'daki «siyahların» bilgisizliği yoluyla sürdüren emperyalist sürünün, ezilen halkların gözünde bütün ahlâki kıymeti harbiyesini yitirdiği, «uygarlığın» ve «hümanizmin» bayraktarlığının eski itibarının kalmadığı açık değil midir?

Işık Doğudan geliyor!

Emperyalist yamyamları ile Batı, karanlığın ve köleliğin bir ocağına dönüştü. Görev, bütün ülkelerin emekçilerinin mutluluğu ve sevinci için bu merkezi parçalamaktır.

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 6,
15 Aralık 1918.
Başyazı.

İmza: J. Stalin.

AKACAK KAN DAMARDA DURMAZ

Batı bölgelerinin kurtuluş süreci devam ediyor. Devrim dalgası yükselerek yolu üzerindeki bütün engelleri yıkıyor. Eski dünyanın ajanları, Estonya'nın, Letonya'nın ve Litvanya'nın karanlık adamları, şeytanın vaftiz suyundan kaçtığı gibi kaçıyorlar.

Estonyalı piyadeler, önemli bir kavşak olan Taps'ı kuşatmış bulunuyor. Halk Komiserleri Konseyi'nin emrine uygun olarak donanmamız, Sovyet Estonya'yı denizden gelebilecek sürprizlere karşı koruyor. Estonya üzerinde sosyalizmin kızıl bayrağı dalgalanıyor. Estonya'nın emekçi kitleleri sevinç içinde. Reval'in kurtarılmasına pek az kaldı. İngiliz birliklerinin, eğer Estonya'yı işgal etmek isterlerse, tüm Estonya halkının topyekûn direnciyle karşılaşacaklarını söylemeye gerek bile yok.

Litvanya'da devrimci yangın gittikçe büyüyen bir güçle alevlenmektedir. Vilna, İşçi ve Topraksız Köylü Temsilcileri Sovyetleri'nin elinde. Bugünlerde Vilna'da yapılan muazzam gösteriler[45], kraliyet Tariba'sını tamamen dezorganize etti. Vilna Sovyeti'nin Halk Komiserleri Konseyi'ne ve Kızıl Ordu'ya gönderdiği ateşli selam[46], Litvanya'daki kurtuluş hareketinin karakterini yeterince açıklıkla kanıtlıyor. Kovno'da, Şaulen'de ve diğer kentlerde oluşturulan Sovyetler, bucaklarda ve köylerde cellat General Hoffmann'ın gözleri önünde faaliyetlerini sürdüren Sovyetler — tüm bunlar, Sovyet devriminin hücum gücünü kanıtlamaktadır. Vileyka'da oluşturulan Litvanya İşçi Hükümeti[47], onun ateşli manifestosu, hiç kuşkusuz, Litvanya'nın devrimci güçlerinin

birliği için güvenilir bir odak noktası olacaktır. Litvanya'nın şanlı kızıl piyadeleri anayurtlarına kurtuluşu getirecektir. Litvanya İşçi Hükümeti'nin, Rusya Sovyet Hükümeti tarafında tanınması[48] ise, nihai zafere olan inancı sağlamlaştıracaktır.

Letonya'da devrim fırtına gibi ve durdurulmaz biçimde büyüyor. Valk'ı şimdiden alan Letonya'nın şanlı kızıl piyadeleri, şimdi de Riga'yı başarıyla kuşatıyorlar. Bugünlerde kurulan Letonya Sovyetleri Hükümeti, işçileri ve topraksız köylüleri emin adımlarla zafere götürüyor. Berlin Hükümeti'nin ve Alman işgal gücünün ikili politikasını açığa çıkararak, Manifesto'sunda sözünü esirgemeden şunu açıklıyor:

«Feodal ve burjuva düşmanlarımızın yararına her türlü müdahaleyi, bize bu müdahale tehdidi kendine sosyalist diyen bir Hükümetten gelse bile, kesinlikle reddederiz!»

Letonya Sovyet Hükümeti, sadece bütün ülkelerin ve her şeyden önce Rusya'nın devrimci proletaryasının yardımına güvenmektedir. Şöyle diyor:

«Biz yardım çağrısı yapıyoruz ve bu yardımı, dünyanın gerçekten devrimci proletaryasından ve özellikle Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nden bekliyoruz.»

Rusya Sovyet Hükümeti'nin, kurtulan Letonya'ya ve onun kahraman piyadelerine vargücüyle yardım edeceğini kanıtlamaya gerek var mı?

Kuzeyde, Finlandiya'da hâlâ «sessizlik» hakim. Ne var ki bu dış sessizlik ve sükunet perdesi altında karşı-devrim uyuklamıyor, aksine yeni mücadelelere silahlanıyor. Svinhufvud'un istifası ve onun yerine Mannerheim'ın atanması, iç politikada «reform»lardan vazgeçileceği ve İngiltere'nin Finlandiya üzerinden Petrograd'a bir sefer planladığı anlamına gelmektedir. Ama şimdi bu, Finlandiya'da olgunlaşmakta olan devrimci krizi kaçınılmaz olarak daha da şiddetlendirmek zorundadır.

Ukrayna'da, Skoropadski'nin tereyağından kıl çeker gibi kaçışı ve Vinniçenko Direktörlüğü'nün Antant tarafından tanınması, Antant diplomasisinin yeni «icraatlarının» bir

tablosunu gözler önüne serdi. Görülüyor ki, daha dün «bağımsızlık» kılıcını şakırdatan Bay Petlyura, bugün onun yardımına «yetişen» Antant birliklerinin, yani Krasnov ve Denikinlerin tarafına geçmek çekici gelmektedir. Ayaklanan birlikler ve Sovyetler, Ukrayna'nın baş düşmanı, Antant ve dostları, Donetz Havzası'nı işgal etmiş olan Krasnov ve Denikin'in beyaz muhafızları ise, büyük dost, «arzu edilen konuk» ilan edilmiştir. Ukrayna'yı bir zamanlar Almanya'ya peşkeş çeken Bay Petlyura, bu kez de Ukrayna'yı İngiliz emperyalistlerine peşkeş çekiyor. Söylemeye gerek yok ki, Ukraynalı işçi ve köylüler, Vinniçenko-Petlyura'nın bu yeni ihanetine bir mim koyacaklardır. Ukrayna'da saatten saate kapsamı genişleyen devrimci hareket ve Petlyura ordusunun saflarında şimdiden gözlenen çözülme süreci, bunun için yeterince ikna edici bir kanıttır.

Akacak kan damarda durmaz...

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 7,
22 Aralık 1918.
Başyazı.

DOĞU CEPHESİNDEN V. İ. LENİN'E MEKTUP[49]

Savunma Konseyi Başkanı

Lenin yoldaşa

Araştırma başladı. Gidişatı üzerine muntazaman bilgi vereceğiz. Şimdilik size Üçüncü Ordu için son derece acil bir sorundan söz etmeyi gerekli görüyoruz. Sorun şudur: Mevcudu 30 000'in üzerinde olan Üçüncü Ordu'dan geriye, düşmana dayanma gücünden yoksun, bitkin, adamakıllı hırpalanmış durumda 11 000 asker kalmıştır. Başkumandan tarafından gönderilen birlikler güvenilir olmaktan uzak, kısmen bize düşman eğilimdedir ve bunları ciddi bir elemeden geçirmek gerekmektedir. Üçüncü Ordu'dan geriye kalanları kurtarmak ve düşmanın Vyatka'ya hızla ilerlemesini (Cephe Kumandanlığı ve Üçüncü Ordu'nun verilerine göre bu tehlike tamamen gerçektir) önlemek için **gecikmeksizin** Rusya'dan **tamamen** güvenilir en az üç alay gönderilerek Ordu Komutanı'nın emrine verilmesi **mutlaka** zorunludur. İlgili askeri makamlara bu yönde baskı yapmanızı önemle rica ederiz. Yineliyoruz: Böyle bir önlem alınmazsa, Vyatka'yı Perm'in akibeti beklemektedir, bu, ilgili yoldaşların, elimizdeki tüm verilere dayanarak bizim de katıldığımız genel kanısıdır.

5 Ocak 1919, Vyatka,
akşam saat 8.00

Stalin
F. Cerjinski

İlk kez 21 Aralık 1929'da «Pravda» No. 301'de yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E RAPOR

Lenin yoldaşa

Şifreli mesajınızı aldık. Felaketin nedenleri üzerine, araştırma sonuçlarına dayanarak size bilgi vermiştik[50]. Birlikleri bitkin, ihtiyatları ve sabit bir yönetimi olmayan, üstelik yan mevzilenme durumu alan ve kuzeyden kuşatılma tehlikesi içinde bulunan böyle bir ordu, düşmanın üstün taze güçlerinin ciddi bir baskısı karşısında parçalanmaya mahkûmdur. Bizce bunun nedenleri yalnızca Üçüncü Ordu organlarının ve geri cephe bölgesinin güçsüzlüğünde değil, bilakis aynı zamanda,

1 — Genelkurmay'da ve hiç güven vermeyen birlikler toplayıp cepheye gönderen Bölge Askeri Komiserlikleri'nde;

2 — cephe gerisinde toplanmış olan birliklere komiser yerine, çiçeği burnunda gençler gönderen Tüm-Rusya Komiserlik Bürosu'nda;

3 — sözümona direktif ve emirleriyle cephe yönetimini ve orduları deorganize eden Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'nde de aramak gerekir. Askeri merkezde gerekli değişiklikler olmadıkça, cephelerde başarının garantisi yoktur.

Askeriyenin sorularına yanıtımız:

1 — **İki alay üzerine.** İki alay teslim olmuştur: Birinci Sovyet Alayı ve Petrograd'dan bir bahriyeli alayı. Bunlar bize karşı düşmanlık göstermediler. Bize karşı düşmanlığı, Ural Bölgesi Askeri Komiserliği tarafından tanzim edilmiş olan 10. Tümenin İlyinskoye köyünde konaklayan 10. Süvari

Alayı göstermiştir. Ayrıca, Oçersk işletmesinde kalan ve yine Askeri Bölge Komiserliği tarafından tanzim edilmiş olan 10. İstihkâm Alayı'nın ayaklanmasının da önü alınmıştır. Düşman saflarına geçişin ve bize karşı düşmanlığın nedeni, alay'ların içinde bulundukları karşı-devrimci ruh halidir; bunun açıklaması da, askeri hizmete çağrılanları bir ön elemeye tabi tutmaksızın silah altına alma ve tanzim etme eski yöntemlerinin aynen uygulanmasında ve alaylarda hiçbir politik çalışma yapılmamasında yatmaktadır.

2 — **Motoviliha.** İşletmenin makineleri ve elektro bölümünden parçalar, tüm parçalar demirbaş defterine kaydedilerek zamanında söküldü ve vagonlara yerleştirildi, ancak ne nakliye ne de imha edildi. Sorumluluk Merkezi Kurul'a [51], Ordu Nakliyat İşleri şefine ve eşi görülmemiş bir ihmalkârlık örneği veren Ordu Devrimci Savaş Konseyi'ne aittir. Motoviliha işletmesi işçilerinin altıda beşi, ayrıca işletmenin tüm teknik personeli ve bütün hammaddeler Perm' de kaldı. Elimizdeki tüm bilgilere göre işletme yaklaşık birbuçuk ay içinde çalışmaya başlayabilecektir. Motoviliha işçilerinin Perm'in düşmesi arifesinde ayaklandıkları üzerine dedikodular doğrulanmamaktadır, yalnızca beslenme aksaklıkları karşısında güçlü bir kaynaşma olmuştur.

3 — **Köprülerin ve değerli tesislerin havaya uçurulması üzerine.** Ordu Devrimci Savaş Konseyi'nin ihmalkârlığı ve geri çekilen birlikler ile Ordu Kurmayı arasında ilişki kopukluğu yüzünden, köprü ve daha başka şeyler havaya uçurulmamıştır. Bir anlatıma göre, köprüyü havaya uçurmakla görevli yoldaş, patlamadan birkaç dakika önce beyaz muhafızlar tarafından öldürüldüğü için görevini yerine getirememiştir. Köprü nöbetçisi kaçtığından ve bir dizi «Sovyet» görevlisi «bilinmeyen bir yere» kaybolduğundan, bu anlatımın doğruluk derecesi şimdilik incelenememiştir.

4 — **Perm civarındaki ihtiyatlar üzerine.** Bütün ihtiyat, sağlamlaştırılmamış ve güven vermeyen, cepheye gelişinden hemen sonra düşman saflarına geçen bir «Sovyet alayı»ndan oluşuyordu. Başka bir ihtiyat mevcut değildi.

5 — **Malzeme ve insan kaybı.** Bir dizi belge kayboldu-

ğundan ve olayın içinde bulunmuş birçok «Sovyet» uzmanı düşman saflarına geçtiğinden, kayıpların **tam** bir tablosunu yapmak şimdilik mümkün değildir.

Elimizde bulunan kısıtlı ifadelere göre, kayıplarımız şöyle: 297 lokomotif (86'sı arızalı), yaklaşık 3000 vagon (kesinlikle daha fazla), 900 000 pud petrol ve gazyağı, birkaç yüz bin pud kostik soda, 2 milyon pud tuz, 5 milyon rubrelik ilaç, Motoviliha işletmesinin ve muazzam değerdeki Perm demiryolu atölyelerinin malzeme deposu, Motoviliha işletmesinin donatımı ve makineleri, Kama filotillasının gemi makineleri, 65 vagon deri, Ordu İkmal Bölüğü'nün 150 vagon gıda maddesi, İç Hatlar Gemi Seferleri Bölge İdaresi'nin pamuk, tekstil malları, naftenik hampetrol ve daha başka şeyler dolu büyük ambarı, yaralı savaşçılarla dolu 10 vagon, demiryollarının çok sayıda Amerikan dingili bulunan dingil parkı, 29 top, 10 000 top mermisi, 2000 tüfek, sekiz milyon atışlık piyade cephanesi, 22-29 Aralık tarihleri arasında 8000 üzerinde ölü, yaralı ve kayıp. Tüm demiryolu ve yaklaşık tüm ikmal uzmanları Perm'de kaldılar. Kayıpların sayımı devam ediyor.

6 — **Ordunun şimdiki çarpışma gücü.** Üçüncü Ordu şu anda 14 000 süngüsü, 3000 kılıcı, 323 makineli tüfeği, 78 topu bulunan iki tümenden (29. ve 30. Tümen) oluşuyor; ihtiyatlar ise, güvenilir olmadığı ve sıkı bir elemeden geçmesi gerektiği için henüz devreye sokulmayan, 7. Tümenin Rusya'dan gönderilmiş bir tugayından ibarettir. Vazetis'in söz verdiği üç alay hâlâ buraya ulaşmadı (ve ulaşamayacak da, çünkü dün Narva'ya yeni bir marş emri aldıkları ortaya çıktı) [52]. Savaş birlikleri perişan ve bitkindir, cephede çok zor tutunmaktadırlar.

7 — **Üçüncü Ordu'nun yönetim sistemi.** Yönetim sistemi, dıştan bakıldığında, alışılmış, «kurala uygun» bir görünüm veriyor, gerçekte ise her türlü düzenden yoksundur, kesin kargaşa egemendir, yönetim kendi savaş mıntıkasından tecrit olmuş durumdadır ve tümenler pratikte özerk durumdadır.

8 — **Alınan önlemler, geri çekilişi durdurmak için ye-**

terli midir? Alınan önlemlerden, ciddi görülebilecek olanlar şunlardır: 1 — II. Ordunun Kungur istikametinde ilerlemesi, ki bu, III. Ordu için şüphesiz büyük bir destektir, ve 2 — Stalin ve Cerjinski'nin çabaları sayesinde cepheye, Üçüncü Ordu'daki depresyon havasında değişikliğe yol açması beklenen 900 tamamen güvenilir, taze savaşçının gönderilmesi. İki gün içinde cepheye iki süvari bölüğü ve 3. Tugayın (elemeden geçmiş olan) 62. Tümenini göndereceğiz. 10 gün içinde bir alay daha gidecek. III. Ordu cephesi bunları biliyor, geri cephenin ihtimamını görüyor ve morali düzeliyor. Durumun iki hafta öncekinden daha iyi olduğuna kuşku yok. Hatta ordu yer yer saldırıya bile geçiyor ve hiç de başarısız değil. Eğer düşman bize iki hafta daha soluklanma payı bırakırsa, yani cepheye yeni taze güçler sürmezse, III. Ordu kesitinde durumun istikrara kavuşacağı umut edilebilir.

Şimdi bazı düşman bölüklerinin Kaygorod üzerinden Vyatka'ya giden yol boyunca yürüttükleri kuşatma manevrasını tasfiye etmekle uğraşıyoruz. Vyatka'ya geliş nedenlerimizden biri, bir bölük kayakçıyı Kaygorod'a göndermekti, bunu yapacağız da. Diğer önlemlere (geri bölgenin sağlamlaştırılması) gelince, fonksiyonerleri — sorumluları olduğu kadar alttakileri de — seferber ediyoruz, onları ordunun geri cephede bekleyen birliklerine gönderiyoruz ve Galsov ve Vyatka Temsilciler Sovyetleri'ni arındırıyoruz. Ancak bu çalışmanın sonuçları tabii ki hemen etkisini göstermeyecektir.

Alınan önlemler bu kadardır. Bunlar hiçbir şekilde yeterli olarak görülmemelidir, çünkü III. Ordu'nun yorgun birlikleri, eğer hiç olmazsa kısmen değiştirilmezlerse, uzun süre tutunamayacaklardır. Bunun için buraya en azından iki alayın gönderilmesi gerekiyor. Ancak o zaman cephenin sağlamlaştırılması garanti olarak görülebilir. Bunun dışında:

1 — Ordu komutanının değiştirilmesi,

2 — buraya üç tane çalışkan siyasi fonksiyonerin gönderilmesi,

3 — boşaltmada taşınmış işçilerin silah altına alınmasını hızlandırmak için, Bölge Komitesi, Bölge Sovyetleri ve diğerlerinin en çabuk biçimde dağıtılması gerekmektedir.

J. Stalin
19 Ocak 1919, Vyatka **F. Cerjinski**

PS. Araştırmayı sonuçlandırmak için birkaç günlüğüne Glasov'a geri döneceğiz.

İlk kez 1942'de Leninski Sbornik (Lenin Derlemesi) cilt XXXIV'te yayınlanmıştır.

VYATKA'DA PARTİ VE SOVYET ÖRGÜTLERİNİN ORTAK OTURUMUNDA KONUŞMA

19 Ocak 1919

(Tutanak notu)

Genel durumla ilgili olarak, cephede istikrarın bir süre için garanti altına alındığı ve tam da şu sırada Vyatka vilayetinde bir Devrimci Askeri Komite'nin oluşturulması gerektiği söylenmelidir. Düşman ilerlediğinde, içerdeki karşıdevrimci ayaklanmalar ona yardımcı olacaktır, bunlara karşı ancak, az sayıda üyeden oluşan, Devrimci Askeri Komite gibi hareketli bir örgüt başarıyla mücadele edebilir.

Gecikmeksizin şu makamların temsilcilerinin üyesi olacağı yeni bir merkez örgütlemek gerekiyor:

1 — Vilayet Yürütme Komitesi,
2 — Bölge Sovyeti,
3 — Parti Vilayet Komitesi,
4 — Olağanüstü Komisyon,
5 — Bölge Askeri Komiserliği.

Bütün güçler, bütün araçlar Vyatka Devrimci Askeri Komitesi'nin elinde toplanmalıdır; fakat Sovyet organlarının yürürlükteki çalışmaları durdurulmamalı, bilakis artırılmalıdır.

Vilayet Merkezi örnek alınarak, aynı organlar kırsal çevrelerde de oluşturulmalıdır.

Bu tür bir devrimci komiteler ağının yardımıyla, tek tek bölgelerle bağlantı sağlanabilecektir.

Yeni bir saldırıya ancak böyle hazır olabiliriz.

Yoldaş **Stalin** önerisini şöyle formüle ediyor:

Geri cephenin sağlamlaştırılması ve emniyete alınması ve Vyatka Vilayetindeki tüm Sovyet ve Parti örgütlerinin çalışmalarının birleştirilmesi için, Vyatka Devrimci Askeri Komitesi oluşturulacaktır, adı geçen kurumlar ve örgütler onun kararlarına Sovyet iktidarının bölgedeki en yüksek organının kararları olarak itaat edeceklerdir.

İlk kez 18 Aralık 1934'te «Gorkovskaya Kommuna» (Gorki Komünü) No. 290'da yayınlanmıştır.

PARTİ MK VE SAVUNMA KONSEYİ TARAFINDAN ATANAN KOMİSYONUN ARALIK 1918'DE PERM'İN DÜŞMESİNİN NEDENLERİ ÜZERİNE LENİN YOLDAŞA RAPORU

FELAKETİN GENEL TABLOSU

Felaketin kaçınılmazlığı daha Kasım sonlarında, düşman Üçüncü Ordu'yu Nadejdinski'den Verhoturye, Barançinski, Kyn, İrginski ve Rojdestvenski üzerinden Kama'nın sol kıyısına dek varan yarım çember içine aldıktan ve onun sağ kanadında güçlü bir sahte faaliyet gösterisinde bulunduktan sonra, Kuşva'ya kuvvetli bir saldırıya geçtiği zaman günyüzüne çıkmıştı.

O sıralar Üçüncü Ordu, 30. Tümen, 5. Tümen, bir Özel Tugay, bir Özel Bölük ve 29. Tümenden — toplam olarak yaklaşık 35 000 piyade ve süvari askeri, 571 makineli tüfek ve 115 toptan oluşuyordu (bkz. «Güç Bildirimi ve Karargâh Listesi»).

Değiştirilmeksizin altı ay boyunca savaş içinde bulunan birliklerin yorgunluğu sonucu, ordunun morali ve mücadele azmi acınacak bir durumdaydı. İhtiyat namına hiçbir şey yoktu. Geri bölge tamamen emniyetsizdi (ordunun arkasında bir dizi demiryolu doldurmalarının havaya uçurulması). Ordunun erzak ikmali tesadüfe bırakılmıştı ve garanti altına alınmamıştı (29. Tümenin saldırıya uğradığı en zor za-

manda, bu tümene bağlı birlikler beş gün ve gece boyunca kelimenin tam anlamıyla ekmek ve herhangi bir gıda maddesi almadan çarpışmışlardır).

Üçüncü Ordu kanatta mevzilenmesine rağmen, kuzeyden dolanılmaya karşı emniyete alınmış değildi. (Dolanmayı engellemek için, Ordunun en uç sol kanadına özel bir grup yerleştirmek ihmal edilmişti.) En uç sağ kanada gelince, Başkumandanın muğlak direktifiyle (İjevsk ve Votkinsk' in alınmasından sonra yeni bir görev verileceğinden, II. Ordu çarpışmaya sokulmayacak) eli-kolu bağlanan ve on gün boyunca yerinde saymak zorunda kalan komşu II. Ordu, Kuşva'nın teslim edilmesinden önceki en kritik anda (Kasım sonu), saldırıya geçerek Üçüncü Ordu'nun yardımına gelemedi.

Yani (güneyde) kendi haline bırakılmış ve (kuzeyde) düşmanın dolanma operasyonlarına karşı emniyete alınmamış, bitkin ve perişan, ihtiyatsız ve bir parça olsun emniyet altına alınmış olmayan cephe gerisi ile, kötü beslenme (29. Tümen) ve kötü ayakkabılarla (30. Tümen), eksi 35 derece soğukta, Nadejdinski üzerinden Ossa'nın güneyindeki Kama'nın sol kıyısına kadar (400 verst'ten fazla) muazzam alana dağılmış olan zayıf ve tecrübesi az Ordu Kurmayı ile Üçüncü Ordu; üstün taze güçleriyle (beş tümen), üstelik tecrübeli bir Kumanda Kurmayı altında savaşan düşmanın saldırısına karşı tabii ki dayanamazdı.

Düşman 30 Kasım'da Viya İstasyonu'nu işgal etti ve sol kanadımızı merkezden kopardıktan sonra 29. Tümen'in 3. Tugay'ını nerdeyse son adamına kadar yok etti (yalnızca Tugay Komutanı, Kurmay Şefi ve Komiser kurtulabildiler; 9 No.'lu zırhlı tren düşman eline düştü). Düşman 1 Aralık'ta Lisva hattı üzerindeki Krutoy Log İstasyonu'nu işgal etti ve 2 No.'lu zırhlı trenimizi ganimet olarak eline geçirdi. 3 Aralık'ta düşman Kuşva işletmesini işgal etti (merkezle ilişkisi kopmuş olan Verhoturye ve tüm kuzey bölgesi, birliklerimiz tarafından boşaltıldı). Düşman 7 Aralık'ta Bisser'i işgal etti. 9 Aralık'ta Lisva'yı, 12-15 Aralık tarihleri arasında Çussovskaya, Kalino, Selyanka İstasyonlarını işgal etti,

bu arada 1. Sovyet Marş Taburu düşman saflarına geçti. 20 Aralık'ta düşman, Valejnaya İstasyonu'nu, 21 Aralık'ta ise Gori'yi Mestovaya'yı işgal etti, bu arada 1. Sovyet Piyade Alayı düşman saflarına geçti. Düşman, birliklerimizin genel geri çekilişi karşısında, Motoviliha önlerine dek ulaştı. 24'ü 25'e bağlayan gece, düşman Perm'i çarpışmasız işgal etti. Kentin sözümona topçu savunmasının, düşmana 20 top kazandıran akılsızca bir girişim olduğu ortaya çıktı.

Böylece ordu Verhoturye'den Perm'e kadar düzensiz geri çekilişindeki 20 gün içinde, 300 verst'ten fazla yol katetti ve bu süre içinde 18 000 savaşçı, düzinelerce top, yüzlerce makineli tüfek yitirdi. (Perm'in düşüşünden sonra Üçüncü Ordu, 35 000 yerine 17 000 piyade ve süvari eri, 571 yerine 323 makineli tüfek ve 115 yerine 78 topu bulunan sadece iki tümenden oluşuyordu. Bkz. «Güç Bildirimi ve Karargâh Listesi».)

Kelimenin dar anlamında bu bir geri çekilme değildi, birliklerin yeni mevzilere planlı bir geri alınışı olarak ise hiç tanımlanamaz — bu tam anlamıyla, durumu kavrayabilecek ve kendisini kaçınılmaz faciaya hiç olmazsa herhangi bir şekilde hazırlayabilecek yetenekten yoksun olan, arazi kaybı pahasına da olsa orduyu önceden hazırlanmış mevzilere geri çekerek kurtarabilmek için zamanında önlem alma becerisinden yoksun olan bir Kurmay altında, hezimete uğratılmış ve tümüyle demoralize olmuş bir ordunun kaos halinde kaçışıdır. Devrimci Savaş Konseyi'nin ve Üçüncü Ordu Kurmayı'nın, facianın «aniden» patlak verdiği yolundaki sızlanmaları, yalnızca, bu makamların orduyla hiç teması bulunmadığının, Kuşva ve Lisva'daki talihsiz olaylar üzerine her türlü anlayışı yitirdiğinin ve orduyu yönetmekte başarısız olduğunun kanıtıdır.

Tüm bunların sonucu olarak, Üçüncü Ordu bölgesinde birçok kent ve beldenin tamamen düzensiz tahliyesi, köprünün havaya uçurulmasında ve geride bırakılan malların tahrip edilmesinde gösterilen utanılacak başarısızlık ve son olarak kentin korunması ve onun sözümona topçuyla savu-

nulması için karakteristik olan eşi görülmemiş kafasızlık ve kötü yönetim doğmuştur.

Daha Ağustos'ta başlayan tahliye gevezeliğine rağmen, tahliyenin pratik örgütlenmesi için hemen hemen hiçbir şey yapılmamıştır. İlgililere engel olan ve tahliye planı üzerine sürekli olarak tartışan, fakat bu doğrultuda hiçbir şey yapmayan («kendi yüklerinin» demirbaş listesini bile çıkarmayan) Merkez Kurul'u hizaya gelmeye çağırmayı hiç kimse, bir tek örgüt bile denememiştir.

Hiç kimse, hiçbir makam, demiryolu hizmetlileri tarafından ustaca düzenlenen sabotajlara karşı mücadelede şüphe uyandıracak kadar beceriksiz kalan Ural Demiryolu İdaresi üzerinde gerçek bir denetim kurmayı denememiştir.

Ordu Nakliyat İşleri Şefi Stogov'un 12 Aralık'ta Tahliye Şefliği'ne atanması, tahliyeyi bir adım bile ileri götürmemiştir, çünkü Stogov Perm'i en çabuk tarafından tahliye edeceğine dair söz vermesine rağmen («kellemi koyuyorum, her şeyi tahliye edeceğim»), ortaya çıktı ki elinde ne bir tahliye planı, ne tahliye için gerekli aracı vardı ve ne de bazı kurumların ve dağılmış birliklerin düzensiz ve keyfi «tahliye»sini (lokomotiflere, vagonlara ve başka şeylere el koyuluyordu) engelleyecek askeri güce sahipti. Ve işte sonuç: Motoviliha fabrikasının ve Kama filotillasının teçhizat ve makineleriyle hazır trenler, yaralı askerlerin bulunduğu trenler ve ender bulunan Amerikan dingilli rezervler ve hasar görmemiş yüzlerce lokomotif ve daha başka değerler tahliye edilmemiştir.

Bölge Komitesi ve Bölge Sovyeti, Devrimci Savaş Konseyi ve Ordu Kurmayı bütün bunları bilmek zorundaydı, fakat görüldüğü kadarıyla bu sorunlara «karışmamışlar», çünkü araştırmalar tahliye organlarının çalışmalarının bu makamlar tarafından sistemli bir şekilde denetlenmediğini göstermektedir.

Ordu Kurmayının, Ekim'de başlamış olan Perm'in topla savunulması üzerine gevezelikleri, salt gevezelik olarak kaldı, çünkü 26 tane top (artı üç tane tam çalışmayan), tüm koşumlarıyla birlikte, bir tek atış yapılmaksızın düşma-

na bırakılmıştır. Araştırma şunu gösteriyor: Eğer Kurmay, topların mevzilendirilmesiyle sorumlu Tugay Şefinin ne yaptığını denetleme zahmetine katlansaydı, o zaman Tugay Şefinin emirlere aykırı olarak topların mevzilenmesini 24 Aralık tarihine ertelediğinde (bu Tugay Şefi 24 Aralık'ta düşman saflarına geçmiştir) ortaya çıkan, birliklerin düzensiz geri çekilişi ve Perm'in düşüşünden (23 Aralık) önceki genel çözülme durumunda — bu durumda ancak, topların ya oradan uzaklaştırılması ya da hiç olmazsa kullanılmaz hale getirilmesiyle ancak topların kendilerinin kurtarılmasının söz konusu olabileceğini, fakat hiç bir şekilde bir topçu savunmasından söz edilemeyeceğini görürdü. Ne ilkinin ne de diğerinin yapılmamış olması, sadece Kurmayın sorumsuzluğu ve kötü yönetimiyle açıklanabilir.

Aynı kötü yönetim ve basiretsizlik, Kama Köprüsü'nün havaya uçurulması ve Perm'de bırakılan malların imhası sorununda da görülmektedir. Köprü Perm'in düşüşünden birkaç ay önce mayınlanmış, fakat mayınlama kimse tarafından gözden geçirilmemişti (havaya uçurma işleminin yapılacağından birkaç gün önce mayınlamada her şeyin yolunda olduğunu söylemeye kimse cesaret edemiyor). Patlama «tamamen güvenilir» bir yoldaşa (Medvedev) verilmişti, fakat hiç kimse köprü postasının tamamen güvenilir olduğunu, amaçlanan patlamanın son anına dek Medvedev'in yanında kaldığını, beyaz muhafız ajanlarının bir suikastine karşı Medvedev'in hayatını tamamen emniyete almış olduğunu iddia edemiyor. Bu yüzden:

1 — Medvedev'in gerçekten patlamadan kısa süre önce, köprü nöbetçileri «sağa sola» kaçışırken beyaz muhafız ajanları tarafından mı öldürüldüğü (bazı kimseler böyle olduğunu sanıyor),

2 — Medvedev'in köprüyü uçurmak istemediği için kendisinin mi kaçtığı, yoksa

3 — belki de Medvedev'in köprüyü uçurmak için elinden gelen her şeyi yaptığı, ancak ya düşmanın köprüyü top ateşine tutması, ya da ateşten önce köprüye yaklaşmış düşman tarafından Medvedev'in öldürülmesi sonucu, kabloların za-

rar görmesi ve döşenen mayınların etkisizliği nedeniyle köprünün uçurulmasının başarılamadığı saptanamamaktadır.

Ayrıca Devrimci Savaş Konseyi ve Ordu Kurmayı, herhangi bir organ veya belirli bir kişiyi, açık ve belirgin olarak tahliye edilmeyen malların kullanılmaz hale getirilmesi için sorumlu atama zahmetine girmemiştir. Bu kadarla kalmamaktadır, sonradan görüldüğü gibi, adı geçen makamların, geride bırakılan tesis ve malların imha edilmesi ya da kullanılmaz hale getirilmesiyle ilgili hiç olmazsa resmi (yazılı) bir emri bile yoktu. Son derece önemli mallar (tekstil ürünleri, giyim ve başka şeyler) dokunulmadan kalırken, büyük ölçüde daha az değerli malların (örneğin vagonların) kişisel girişimlerle kullanılmaz hale getirilmesi (yakılması) bu durumla açıklanabilir; bunlar olurken, bazı sorumlu kişiler «panik çıkmasını önlemek için» tahliye edilmeyen malların yakılmasını ve havaya uçurulmasını yasaklamışlardı (bu kişiler bulunamamıştır).

Ordu ile geri alanın genel dağınıklığı ve perişanlığı, ordu, Parti ve Sovyet kurumlarının kötü yönetimi ve sorumsuzluğu tablosuna bir de, eşi görülmedik, hemen hemen her yerde karşılaşılan, çok sayıda sorumlu fonksiyonerin düşman saflarına geçmesi eklenmektedir. Savunma tesisleri yöneticisi mühendis Banin ve çalışma arkadaşları, demiryolu mühendisi Adrianovski ve demiryolu idaresinin tüm uzman kadrosu, Ordu Nakliyat İşleri yöneticisi Suhorski ve çalışma arkadaşları, Bölge Askeri Komiserliği'nin seferberlik dairesi yöneticisi Bukin ve çalışma arkadaşları, Nöbetçi Taburu'nun komutanı Ufimtsev ve Topçu Tugayı Şefi Valyujeniç. Özel Birlikler Dairesi'nin Şefi Eskin ve yardımcılarıyla birlikte İstihkâm Tugayı'nın komutanı, Perm I ve Perm II İstasyonlarının komutanları, Ordu İkmal Dairesi'nin tüm kayıt bölümü ve Merkezi Heyet üyelerinin yarısı — bunların hepsi ve daha birçokları Perm'de kalmışlar ve düşman saflarına geçmişlerdir.

Bütün bunlar zorunlu olarak, yalnızca geri çekilen birlikleri değil, bilakis Perm'in düşüşünden bir gün önce oluşturulan, ancak kentte devrimci düzeni sağlayabilecek durum-

da olmayan Devrimci Komite'yi ve ayrıca kentin semtleriyle bağlantıyı yitirmiş vaziyetteki Vilayet Askeri Komiserliği'ni de sarmış olan genel paniği artırıyordu. Bunun sonucu olarak nöbetçi taburunun iki bölüğü Perm'de kalmış ve burada beyazlar tarafından katledilmişlerdir. Ayrıca yine beyazların katlettiği bir kayakçı taburu yitirdik. Beyaz ajanlar tarafından kentin çeşitli semtlerinde ustalıkla düzenlenen provokatörce kurşunlamalar (23 ve 24 Aralık'ta) genel paniği artırmış ve kötüleştirmiştir.

☆

ÜÇÜNCÜ ORDU VE İHTİYATLAR

Yenilginin doğrudan nedeni, Üçüncü Ordu'nun yıpranmış olması (nöbet değiştirmeksizin kesintisiz altı ay çarpışma) ve hiç olmazsa bir ölçüde güvenilebilir ihtiyatların yokluğudur. 400 verst'lik bir alana ince bir ip gibi yayılmış olan ve kuzeyden kuşatılma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan ve bu yüzden de daha fazla kuzeye yayılmak zorunda kalan Üçüncü Ordu, düşmana istediği yerden yarmaya son derece elverişli bir nesne görünümü sunuyordu. Tüm bunlar ve ihtiyatların yokluğu, Doğu Cephesi'nin ve Cumhuriyet'in Devrimci Savaş Konseyi tarafından daha Eylül'de biliniyordu (bkz. «Ek»teki Üçüncü Ordu'nun sorumlu fonksiyonerlerinin «münavebe» [değişim, değiştirme —Ç.N.] ve «ihtiyat» taleplerini ve Üçüncü Ordu birliklerinin yorgunluktan tükenmiş olduğunu ve başka şeyleri açıklayan telgrafları), fakat Askeri Merkez ya hiçbir ihtiyat göndermemiş, ya da işe yaramaz grupçuklar göndermiştir. Aralık başlarında, Kuşva'nın yitirilmesinden sonra münavebe talepleri ve ordunun yorgunluğu üzerine dikkat çekmeler özellikle artmıştır. 6 Aralık'ta Laşeviç (Ordu komutanı), durumun umutsuzluğunu belirterek Doğu Cephesi'nden yedek istemiş, fakat Smilga (Doğu Cephesi) «ne yazık ki takviye gönderilemeyeceği» yanıtını vermiştir. 11 Aralık'ta Üçüncü Ordu Devrimci Savaş Konseyi üyesi Trifonov, doğrudan hat üze-

rinden bir konuşmada Smilga'ya (Doğu Cephesi) şu açıklamada bulunuyor: «Önümüzdeki günlerde büyük bir olasılıkla Perm'i terk etmek zorunda kalacağız. İki ya da üç güçlü alay yeterlidir. Bunları Vyatka'dan veya en yakın bir bölgeden çıkarmaya çalışın.» Smilga'nın (Doğu Cephesi) yanıtı ise şöyle: «Takviye gelmeyecek. Başkomutan her türlü yardımı reddetti» (bkz. «Ek»). Merkezin emri üzerine Ağustos'tan Aralık'a dek Üçüncü Ordu'ya yedek olarak 3388 tüfek, 134 makineli tüfek, 22 top ve 977 atla birlikte 13 153 asker gelmiştir. Bu yedeklerden I. Kronstadt Bahriyeli Alayı (1248 kişi) teslim olmuş, Bahriyeli Piyadenin 11. Özel Taburu (834 kişi) dağılmış, Kronstadt Kalesi 5. Sahra Taburu, komutanlarının vahşice öldürülmesi nedeniyle tutuklanmış, Finlandiyalılar ve Estonyalılar (1214 kişi) Batıya geri çağrılmışlardır. Merkezin vaad ettiği 22 bölük yedeğe gelince, bu sözü basitçe yerine getirmemiştir ve aynı şekilde yine Merkezin vaad ettiği 7. Tümen'in 3. Tugay'ı (üç alay) ancak Ocak ayının ilk günlerinde, Perm düştükten sonra Glasov'a varmıştır. Bu Tugay'ın Kızıl Ordu'ya benzer hiçbir yanı olmadığını görmek için bu tugayla sadece tanışmak yeterliydi (son derece karşı-devrimci bir ruh hali, Sovyet iktidarına karşı öfke, kulak unsurlardan oluşan kapalı bir grubun varlığı, «Vyatka'yı teslim etme» tehditleri ve buna benzer başka şeyler). Ayrıca bu tugay savaşa hazır değildi (atış eğitimi yapılmamış, cephane ve ikmal gereksinimi yaz için tedarik edilmişti), komutanlar alaylarını tanımıyorlardı, siyasi çalışma çok kötüydü. Tugay üç-dört hafta süreyle arındırılıp özenle elendikten, içine basit birer Kızıl Ordu eri olarak çok sayıda komünist yerleştirilerek sağlamlaştırıldıktan ve yoğun bir siyasi çalışmadan geçirildikten sonra, ancak Ocak sonunda savaşabilecek bir birlik haline getirilebildi (tugayı oluşturan üç alaydan birincisi 20 Ocak'ta cepheye gönderildi, ikincisi 30 Ocak'tan önce ve üçüncüsü ise 10 Şubat'tan önce marşa geçirilmeyecektir). Oçersk işletmesinde kalan 10. Süvari Alayı ve 10. İstihkâm Alayı olayı da ihtiyat sistemimizdeki yetersizliklerin bir kanıtıdır (bu alayların ikisi de Ural Bölgesi Askeri Komiserliği'nce tanzim edil-

miştir); bunlardan birincisi birliklerimize sinsice arkadan hücum etmiş, ikincisi de aynı şeyi denemiş, fakat önlem alındığından başarılı olamamıştır.

İhtiyat sistemindeki aksaklıkların nedeni şunlarla açıklanır: Mayıs sonuna dek Kızıl Ordu ihtiyat sistemi (sorumlu merci Tüm-Rusya İhtiyat Sistemi Heyeti idi) için geçerli olan ilke gönüllülüktü; ordu, işçilerle ve yabancı işgücü **sömürmeyen** köylülerle dolduruluyordu (bkz. Tüm-Rusya İhtiyat Heyeti'nin hazırladığı «Kimlik» ve «Personel Kartı». Geçerken değinelim ki, gönüllüler zamanındaki formasyon sağlamlığı muhtemelen tam da bununla açıklanır. Ancak Mayıs sonunda Tüm-Rusya Heyeti feshedildikten ve ihtiyat sistemi Tüm-Rusya Genel Kurmayı'nın emrine verildikten sonra manzara kötüleşti. Tüm-Rusya Genelkurmayı, çarlık zamanının ihtiyat sistemini tamamiyle devraldı, yani servet farkı gözetmeksizin askere alınanların tümünü Kızıl Ordu'da görevlendirdi; burada, Tüm-Rusya İhtiyat Sistemi Heyeti'nin «Personel Kartı»nda, askere alınanların servet durumuyla ilgili sütunun, Tüm-Rusya Genelkurmayı'nca hazırlanan «Personel ve Kayıt Kartı»nda çıkarılmış olduğu ortaya çıktı (bkz. Tüm-Rusya Genelkurmayı'nın «Personel ve Kayıt Kartı»). Gerçi Halk Komiserleri Konseyi, işçilerin ve **yabancı işgücü sömürmeyen** köylülerin seferberliği ile ilgili ilk kararnamesini 12 Haziran 1918'de çıkardı, ancak Tüm-Rusya Genelkurmayı'nın ne pratiğinde, ne talimatlarında, ne de «Personel ve Kayıt Kartı»nda buna açıkça uyulmamıştır. İhtiyat sistemi kurumlarımızın çalışmaları sonucunda Kızıl Ordu'dan ziyade bir «Halk Ordusu» ortaya çıkması da esas olarak bununla açıklanır. Ancak Ocak ortalarında, Savaş Konseyi Komisyonu, Ural Bölgesi Askeri Komiserliği'ni baskı altına alıp, Genelkurmay'ın formasyon uygulaması üzerine tüm malzeme ve talimatlarını görmek istedikten sonradır ki — ancak o zamandır ki, Tüm-Rusya Genelkurmayı, ihtiyat sistemi üzerine ister istemez ciddi olarak düşünmek zorunda kaldı ve tüm Bölge Askeri Komiserliklerine telgrafla şu talimatı gönderdi: «Personel ve Kayıt Kartı'nın 14., 15., 16. sütunları Parti üyeliği üzerine bilgilerle dolduru-

lacak, ayrıca (hizmete alınanın) yabancı işgücü sömürüp sömürmediği ve genel bir eğitim kursundan geçip geçmediği bildirilecektir.» (Genelkurmay'ın bu telgraf telimatı 18 Ocak 1919'da verildi. Bkz. «Ek».) Ancak bunlar, 1 Aralık'ta 11 tümenin oluşturulması tamamlandıktan ve bunlardan cepheye gönderilmiş olanların bir bölümü de beyaz muhafız formasyonunun tüm belirtilerini göstermeye başladıktan sonra gerçekleşti.

İhtiyat sistemindeki hatalar, Bölge Askeri Komiserliği'nin hazır birliklerin ikmalinde gösterdiği şaşırtıcı ihmalkârlık (çok kötü yiyecek, çok kötü giyecek, banyo olanaklarının ve daha birçok şeyin yokluğu. Bkz. «Vyatka Komitesi Parti Araştırma Komisyonu'na Verilen İfadeler») ve subayların denetlenmeksizin kitle halinde komutan atanmaları ile — ki bunların, birlikleri düşman saflarına çektikleri sıkça görülmüştür — daha da derinleşmiştir.

Son olarak Genelkurmay, bir yerde askere alınanların eğitim için bir başka yere (bir başka bölgeye) gönderilmesi konusunda hiçbir önlem almamıştır, alınmış olsaydı kitle halinde firarlar önemli ölçüde sınırlandırılabilirdi. Birlikler içinde hiç olmazsa şöyle böyle tatmin edici örgütlü bir siyasi çalışmanın yokluğundan ise hiç söz etmiyoruz (Tüm-Rusya Komiserlik Bürosu'nun zaafı, beceriksizliği).

Merkezden gönderildikleri ölçüde (yarısı daha yolda dağılan) bu tür yarı-beyaz muhafız ihtiyatların, Üçüncü Ordu için önemli bir yardım olamayacağı tamamen açıktır. Bu arada Üçüncü Ordu birliklerinin ricat halindeki yorgunluğu ve perişanlığı o dereceye varmıştı ki, askerler gruplar halinde karların üstüne yatıp, komiserlere merhamet kurşunu sıkmaları için yalvarıyorlardı: «Yürümek bir yana, ayakta bile duramıyoruz, mahvolduk, işimizi bitirin yoldaşlar.» (Bkz. «Tümen Komiseri Mraçkovski'nin İfadeleri».)

Sonuçlar

İhtiyatsız savaşa artık son verilmelidir; sürekli ihtiyat

sistemini pratiğe geçirmek gereklidir, çünkü sürekli ihtiyat olmaksızın varolan mevzileri tutmak veya başarıları yaygınlaştırmak düşünülemez. Sürekli ihtiyat olmadan, bir felaket kaçınılmazdır.

Fakat ihtiyat, ancak Genelkurmay'ın benimsediği eski seferberlik ve yedeklik sistemi temelden değiştirilir ve Genelkurmay'ın kendi bileşimi de yenilenirse faydalı olabilir.

Her şeyden önce, askere alınanlar arasında varlıklıları (güvenilmezleri) yoksullardan (Kızıl Ordu hizmeti için tek elverişlilerden) titizlikle ayırmak gerekir.

İkinci olarak, bir yerde askere alınanların formasyon için bir başka yere gönderilmesi gerekir; cepheye sevk şu kural üzerinden yürütülmelidir: «Memleketten ne kadar uzak olursa o kadar iyi» (teritoriyal ilke terk edilmelidir).

Üçüncü olarak, içsavaş koşulları için işe yaramaz olan büyük, yönetimi zor birliklerin (tümen) düzenlenmesinden vazgeçilmeli ve tugay en büyük savaş birliği ilan edilmelidir.

Dördüncü olarak, Bölge Askeri Komiserliklerini sıkı ve sürekli denetim altında tutmak gerekir (fakat önce yenilenmeleri zorunludur), çünkü bu Komiserlikler düzenlenecek birliklerin barındırılması, bakımı ve giydirilmesinde gösterdikleri canice ihmalkârlıkla Kızıl Ordu erleri arasında öfkeye (en iyi durumda toplu firarlara) yol açmaktadır.

Son olarak, birliklere «Komiser» diye, hiç olmazsa belli oranda tatminkâr bir siyasi çalışma düzenlemekten aciz toy gençleri gönderen Tüm-Rusya Komiserlik Bürosu'nun yenilenmesi gereklidir.

Bu koşulların dikkate alınmaması, ihtiyat kurumlarımızın cepheye bir Kızıl Ordu'dan ziyade bir «Halk Ordusu» göndermelerine yol açmaktadır ve bu arada da «Komiser» kelimesi küfüre dönüşmüştür.

Özellikle Üçüncü Ordu'nun savaş yeteneğinin korunması için mutlaka hemen en az üç güvenilir ihtiyat alayıyla takviye edilmesi gerekmektedir.

☆

ORDU YÖNETİM SİSTEMİ VE MERKEZİN DİREKTİFLERİ

Üçüncü Ordu Devrimci Savaş Konseyi iki üyeden oluşuyor, bunlardan birisi (Laşeviç) kumandayı yürütüyor; diğerine (Trifonov) gelince, onun işlevini veya rolünü açıklığa kavuşturmak bir türlü mümkün olmadı: İkmali denetlemiyor, ordunun siyasi eğitimi ile ilgili organları denetlemiyor ve görüldüğü kadarıyla hiçbir şey yapmıyor. Pratikte Devrimci Savaş Konseyi diye birşey yok.

Ordu Kurmayı kendi savaş alanından tecrit olmuş durumda, tümen ve tugaylarda, kendisine bilgi getiren ve Başkomutanlığın emirlerinin tümen ve tugay şefleri tarafından tam bir şekilde yerine getirilmesini denetleyen özel temsilciler yok, Ordu Kurmayı, tümen ve tugay şeflerinin resmi (çoğunlukla eksik) raporlarıyla yetiniyor, bunlarsa Ordu Kurmayı'nı tümüyle avuçlarının içine almış durumdalar (Tümen ve Tugay şefleri kendilerini feodal prensler gibi hissediyorlar). Ordu Kumayı'nın savaş alanından tecrit olmuşluğu (Ordu Kurmayı savaş alanındaki gerçek durumdan habersizdir) ve ordu içinde merkezileşmenin yokluğu (Ordu Kurmayı'nın savaş birlikleri arasındaki bağlantının zayıflığı üzerine sürekli yakınmaları) bu durumla açıklanır. Merkezileşme ne Ordu içinde ne de cephedeki (Doğu Cephesi) ordular arasında vardır. Kasım'ın 10'undan sonuna dek Üçüncü Ordu düşmanla eşit olmayan savaşta kanını akıtırken, Üçüncü Ordu'nun sınırında bulunan İkinci Ordu'nun tam iki hafta boyunca yerinde saydığı bir olgudur. Oysa şu açıktır: Eğer İjevsk-Votkinsk civarındaki operasyonunu 10 Kasım'da tamamlamış olan İkinci Ordu ilerleseydi (engelle karşılaşmadan ilerleyebilirdi, çünkü o zaman karşısında hiç ya da hemen hemen hiç düşman yoktu), (düşmanın geri bölgesi İkinci Ordu tarafından tehdit edilmiş olacağından), düşman Perm'e karşı ciddi bir operasyon başlatamazdı bile ve böylece Üçüncü Ordu kurtarılmış olurdu.

Araştırma, İkinci ve Üçüncü Ordu arasında koordinas-

yon yokluğunun, Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'nin cepheden kopuk olması ve Başkomutanın direktiflerinin düşünülmeden verilmiş olmasından kaynaklandığını göstermiştir. Sorguladığımız Cephe Komutanı Kamenev bu konuyla ilgili olarak şunları söyledi:

> «İjevsk ve Votkinsk'in alınmasından önce, Kasım başlangıcıydı, en geç 10'u, İkinci Ordu'nun bu noktalar ele geçirildikten sonra bir başka cepheye gönderileceği üzerine direktif aldık, nereye olduğu belirtilmiyordu. Böyle bir direktifin ardından Ordu yeterli ölçüde kullanılamazdı, artık düşmanla temasa geçirilmemeliydi; yoksa sonra savaştan çekip çıkarmak olanaksız olurdu; ancak durum ağırdı ve Ordu sadece bölgenin beyaz muhafız çetelerden temizlenmesiyle yetiniyordu. Bu direktifi geri aldırtmak için Sternberg ve Sokolnikov'un çabaları ve Serpuçov'a gitmeleri gerekti. Fakat bu arada yaklaşık on gün geçti. Böylece Ordu on gün yitirdi ve yerinde saymak zorunda kaldı. II. Ordu Komutanı Şorin'in aniden Serpuçov'a çağrılışı, Şorin'in kişiliğine bağlılık duyan İkinci Ordu'yu felce uğrattı ve yaklaşık beş gün daha yerinde saymaya zorladı. Şorin, Serpuçov'da Kostyayev tarafından karşılandı ve kendisine Genelkurmay üyesi olup olmadığını sordu, bunun söz konusu olmadığını öğrenen Kostyayev, Şorin'e kendisinin Güney Cephesi Komutan Yardımcılığı'na atanmak istendiğini, ancak şimdi «fikir değiştirildiğini» açıklayarak geri gönderdi» (bkz. «Doğu Cephesi Komutanı'nın Raporları»).

Başkomutanın direktif dağıtmada gösterdiği izin verilemez düşüncesizliği de bir bütün olarak saptamak gerekiyor. Doğu Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin üyesi Guzyev'in bir bildirimine göre (26 Aralık), «Doğu Cephesine kısa süre önce beş gün içinde üç telgraf gelmiştir: 1 — ağırlık noktası Orenburg, 2 — ağırlık noktası Yekaterinburg, 3 — Üçüncü Ordu'ya yardım edin» (bkz. Guzyev'in RKP MK'ne yazısı). Her yeni direktifin yerine getirilmesi için belir-

li bir zaman süresi gerektiği düşünülürse, Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'nin ve Genelkurmay'ın kendi direktiflerini ne kadar ciddiye aldıklarını anlamak fazla zor değildir.

Doğu Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin üçüncü üyesi Smilga, diğer iki üyenin, Kamenev ve Guzyev'in açıklamalarına tamamen katıldığını kaydetmek gerekmektedir. (Bkz. «Smilga'nın İfadeleri», 5 Ocak.)

Sonuçlar

Ordu güçlü bir Devrimci Savaş Konseyi olmadan yapamaz. Ordu Devrimci Savaş Konseyi en az üç kişiden oluşmalıdır; bunlardan biri Ordu'nun ikmal organlarını, diğeri Ordu'nun siyasi eğitim organlarını denetler ve üçüncüsü kumandayı yürütür. Ordu'nun doğru işleyişi ancak böyle garanti altına alınabilir.

Ordu Kurmayı, tümen ve tugay şeflerinin resmi (çoğunlukla doğru olmayan) raporlarıyla yetinmemeli, bilakis Ordu Kurmayı'nı düzenli bilgilendiren ve Ordu Komutanının emirlerinin eksiksiz yerine getirilmesini denetleyen temsilcilere — mutemetlere — sahip olmalıdır. Kurmay ile Ordu arasındaki bağlantı ancak böyle garantilenebilir, tümen ve tugayların mevcut özerkliğinin tasfiye edilmesi ve Ordunun gerçek merkezileşmesi ancak böyle sağlanabilir.

Ordu kendi haline bırakılmış, tamamen özerk bir birim olarak çalışamaz, operasyonlarında komşu ordulara ve her şeyden önce Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'nin direktiflerine tamamen bağımlıdır: Savaşmaya en yetenekli ordu bile, diğer koşullar aynı kalmak şartıyla, eğer merkezin direktifleri yanlışsa ve komşu ordularla gerçek bir bağlantı kurulamamışsa, çökebilir. Cephelerde ve özellikle Doğu Cephesi'nde ciddi düşünülmüş belirli bir stratejik direktifin gerçekleştirilmesi için, tek tek orduların operasyonlarının sıkı bir şekilde merkezileştirilmesini sağlayan bir sistem oluşturulmalıdır. Tüm koşullar ciddiyetle göz önüne alınmaksızın

direktiflerin kararlaştırılmasında gösterilen keyfilik veya düşüncesizlik ve bundan kaynaklanan — Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'nin yaptığı gibi — direktiflerin sık sık değiştirilmesi ve bizzat direktiflerin belirsizliği, orduyu yönetmeyi olanaksızlaştırmakta, güç ve zaman kaybına yol açmakta ve cepheyi dezorganize etmektedir. Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi çok az üyeden oluşan, cephelerle sıkı ilişki içinde bulunan, orduların yönetiminde keyfilik ve düşüncesizliğe göz yummamak için yeterince tecrübeye sahip olan diyelim ki beş kişilik bir gruba dönüştürülmelidir (bunlardan ikisi uzman olmalı, üçüncüsü Merkezi İkmal Yönetimi'ni, dördüncüsü Başkomutanlığı, beşincisi Tüm-Rusya Komiserlik Bürosu'nu denetlemelidir).

*

GERİ BÖLGENİN EMNİYETLİ OLMAYAN DURUMU VE PARTİ VE SOVYET KURUMLARININ FAALİYETİ

Araştırmanın sonucu olarak şu tespit edilmelidir ki, Üçüncü Ordu'nun geri bölgesi tamamen yıkılmıştır. Ordu iki cephede birden savaşmak zorundaydı: birincisi, hiç olmazsa gördüğü ve tanıdığı düşmanla, ikincisi, geri bölgedeki elle tutulamayan, beyaz muhafız ajanların idaresi altında demiryollarına bombalı saldırılar yapan ve her türlü engellemelerde bulunan halkla, öyle ki, ordunun geri bölgesindeki demiryolları özel bir zırhlı trenle korunmak zorunda kalmıştır. Tüm Parti ve Sovyet kurumları hep bir ağızdan, Perm ve Vyatka vilayetlerindeki halkın «tamamen karşıdevrimci» olduğunu söylüyorlar. Bölge Komitesi ve Bölge Sovyeti, aynı şekilde Perm Vilayet Yürütme Komitesi ve Vilayet Komitesi, bu yörelerdeki köylerin «tamamen kulak köyleri» olduğunu iddia ediyorlar. Tamamen kulak köyleri diye birşey olamayacağını, sömürülenler olmaksızın kulakların varlığının düşünülemeyeceğini, çünkü kulakların mutlaka herhangi bir kişiyi sömürmek zorunda olduğunu belirt-

memiz üzerine, adı geçen kurumlarda omuz silkildi ve başka bir açıklama yapmaktan da kaçınıldı. Araştırmanın derinleştirilmesi, Temsilciler Sovyetleri'nde güvenilmez kişilerin oturduğunu, Yoksul Köylü Komiteleri'nin kulakların elinde bulunduğunu, Parti örgütlerinin zayıf, güvenilmez ve merkezden kopuk olduğunu, Parti çalışmasının ihmal edildiğini ortaya çıkardı; yerel fonksiyonerler ise Parti ve Sovyet kurumlarının genel zayıflığını, Parti ve Sovyet çalışmalarının genel çöküntüsü karşısında taşrada Sovyet iktidarının tek temsilcisi haline gelen Olağanüstü Komisyonların çalışmasını arttırmakla telafi etmeye çalışıyorlar. Köye bir nifak sokmayı ve yoksul köylüleri Sovyet iktidarı için aktifleştirmeyi amaçlayan devrimci Olağanüstü Vergi Kararnamesi'nin[53], kulakların elinde, köyün Sovyet iktidarına karşı birleşmesi için çok tehlikeli bir silaha dönüşmesi gibi şaşırtıcı bir olgu (Yoksul Köylü Komiteleri'nde bulunan kulakların inisiyatifiyle vergi tarhı, varlık durumuna göre değil, alışılageldiği gibi adam başına toplanıyordu, bu da yoksul köylüleri öfkelendiriyor ve kulakların vergilere ve Sovyet iktidarına karşı ajitasyonunu kolaylaştırıyordu), yalnızca Merkez Yürütme Komitesi'nden (veya İçişleri Halk Komiserliği'nden) ve Parti Merkez Komitesi'nden hiçbir rehberlik görmeyen Sovyet ve Parti örgütlerinin acınası çalışmasıyla açıklanır. Oysa istisnasız tüm fonksiyonerler, olağanüstü vergi ile ilgili «yanlış anlamalar»ın, köylerin karşıdevrimcileşmesinin, eğer tek nedeni değilse, başlıca nedenlerinden biri olduğunu onaylıyorlar. İçişleri Halk Komiserliği'nin veya Merkez Yürütme Komitesi'nin, Sovyet örgütlerince yürütülen çalışmaları herhangi bir şekilde yönettiğini gösterir en ufak belirti bulamadık (Perm ve Vyatka bölgelerinde Yoksul Köylü Komiteleri'nin yeniden seçiminin, 26 Ocak'ta hâlâ başlamamış olması karakteristiktir). Merkez Komitesi'nin, Parti örgütlerince yürütülen çalışmaları herhangi bir biçimde yönettiği üzerine hiçbir belirti yok. Cephede kaldığımız sürece Parti Merkez Komitesi'nin yalnızca bir tek belgesiyle karşılaştık, Korobovkin yoldaşın Perm'den Pensa'ya tayini üzerine, Novgorodzeva adında bir «ba-

yan sekreter» tarafından imzalanmış bir belge (bu talimat, gözle görülür yararsızlığı nedeniyle yerine getirilmemiştir).

Bütün bu durumlar, Parti ve Sovyet organlarının köydeki dayanaklarından yoksun kalmalarına, yoksul köylülerle ilişkiyi yitirmelerine ve ağırlık noktasını Olağanüstü Komisyon'a ve köyün altında inim inim inlediği misillemelere kaydırmalarına yol açmıştır. Olağanüstü Komisyon'ların kendileri ise, faaliyetleri Parti ve Sovyet kurumlarına paralel yürüyen bir ajitasyon ve inşa çalışmasıyla tamamlanmadığından, Sovyet iktidarının prestiji zararına olağanüstü bir soyutlanma durumuna düştü. Ustaca yönetilen bir Parti ve Sovyet basını, kurumlarımızın hastalıklarını zamanında ortaya çıkarabilirdi, fakat Perm ve Vyatka Parti ve Sovyet basını ne çalışmanın ustaca biçimlendirilmesinde, ne de Sovyet iktidarının önündeki görevleri anlamakta beceri gösteremiyor (bunlarda «sosyal dünya» devrimi üzerine boş gevezeliklerden başka birşey yok; Sovyet iktidarının köydeki somut görevleri, bucaklarda Temsilciler Sovyetleri'nin yeniden seçimi, olağanüstü vergi, Kolçak ve diğer beyaz muhafızlara karşı savaşın hedefleri — bütün bu «yavan» konuları bu basın gururla es geçiyor). Vyatka kentindeki Sovyet kurumlarının 4766 fonksiyoner ve çalışanından 4467'sinin, çarlık zamanında bölge Zemstvo yönetiminde aynı görevlerde bulundukları, yani eski çarlık kurumlarının kestirmeden Sovyet kurumları olarak isim değiştirmiş olduğu olgusu, başlı başına yeterli değil midir (bu «Sovyet fonksiyonerleri»nin Vyatka vilayetindeki tüm dericilik bölgemizi elinde tuttuğunu unutmayın). Bu şaşırtıcı olgu, Ocak ortalarında yaptığımız anketle ortaya çıkarıldı. Bölge Komitesi ve Bölge Sovyeti, yerel gazeteler ve yerel Parti fonksiyonerleri bu olgudan haberdar mıydı? Tabii ki hayır. Parti Merkez Komitesi, Merkez Yürütme Komitesi veya İçişleri Halk Komiserliği bundan haberdar mıydı? Tabii ki hayır. Fakat bir bütün olarak taşradaki genel aksaklıklardan öte, bilakis özel olarak oradaki Sovyet kurumlarımızın aksaklıkları üzerine en ufak bir bilgilenme olmaksızın, bunlar merkezden nasıl yönetilebilir?

Sonuçlar

Ordularımız için hassas nokta, geri bölgenin sağlamlaştırılmamış durumudur, bu esas olarak Parti çalışmasının hasta yatağında yatması, Temsilciler Sovyetleri'nin merkezin direktiflerini uygulamadaki beceriksizliği, yerel Olağanüstü Komisyon'ların olağanüstü bir durum içinde bulunması (nerdeyse tamamen tecrit olmuşlardır) ile açıklanır.

Geri bölgenin sağlamlaştırılması için şunlar gereklidir:

1 — Yerel Parti örgütlerini Merkez Komitesi önünde sıkı, düzenli hesap vermeye zorunlu tutmak; yerel Parti örgütlerine düzenli olarak Merkez Komitesi'nin genelgelerini göndermek; merkezi organda taşra Parti basınına rehberlik edecek bir basın bölümü örgütlemek; Parti fonksiyonerleri (esas olarak işçiler arasından) için bir okul kurmak ve fonksiyonerlerin doğru dağılımını sağlamak. Bütün bunlarla MK üyelerinden oluşturulacak olan Parti Merkez Komitesi Sekreterliği görevlendirilmelidir;

2 — Temsilciler Sovyetleri'nin çalışmalarının yönetimiyle ilgili olarak Merkez Yürütme Komitesi ile İçişleri Halk Komiserliği'nin sorumluluk alanlarını kesin çizgilerle ayırmak, Tüm-Rusya Olağanüstü Komisyonu'nu İçişleri Halk Komiserliği ile kaynaştırmak*, İçişleri Halk Komiserliği'ne, merkezi iktidarın kararname ve talimatlarının Temsilciler Sovyetleri tarafından doğru ve zamanında yerine getirilmemesini denetlemekle yükümlü kılmak; vilayetlerin Temsilciler Sovyetleri'ni, İçişleri Halk Komiserliği önünde düzenli olarak hesap vermekle yükümlü kılmak; İçişleri Halk Komiserliğini Temsilciler Sovyetlerine düzenli olarak talimatlar göndermekle yükümlü kılmak; «İzvestiya VZIK» da[54] taşra Sovyet basınına rehberlik edecek bir basın bölümü kurmak;

3 — Savunma Konseyi'nde, Halk Komiserliklerinin ve gerek cephe gerisinde gerek cephedeki ilgili şubelerin «me-

---

* *Tüm-Rusya Olağanüstü Komisyonu ile İçişleri Halk Komiserliği'nin birleştirilmesi konusunda Cerjinski yoldaş farklı düşünmektedir.*

kanizmalarındaki aksaklıkları» araştıracak olan bir Kontrol ve Revizyon Komisyonu oluşturmak.

*

İKMAL VE TAHLİYE ORGANLARI

İkmaldeki başlıca hastalık, ikmal organlarındaki inanılmaz keşmekeş ve bunlar arasında koordinasyon yokluğudur.

Orduya ve Perm halkına şu makamlarca besin maddeleri ikmali yapılmıştır: «Ural İkmal», «Vilayet İkmal», «Şehir İkmal», «Çevre İkmal» ve «Üçüncü Ordu İkmal Dairesi». Buna rağmen ikmal iki ayağıyla da topallıyordu, çünkü verilen ekmek sonunda cüzi bir miktara düşene dek (125 gr.) sistemli azaltıldığından, ordu (29. Tümen) açlık, Perm halkı ve Motoviliha işçileri sıkıntı çekiyorlardı.

Adı geçen ikmal makamlarının çalışmalarını koordine etmemeleriyle açıklanan ordu ikmalindeki keşmekeş, Beslenme Halk Komiserliği'nin Perm vilayetinin kaybedildiğini göz önünde tutmaması ve Üçüncü Ordu için talimatlarını Vyatka vilayetine değil de bugün bile hâlâ Perm vilayetine ve daha başka uzak vilayetlere göndermesiyle daha da büyümektedir. Beslenme Halk Komiserliği'nin iskelelere tahıl nakliyesini henüz ele almadığını ve İç Hatlar Gemi Seferleri Merkez İdaresi'nin vapurların revizyonuna başlamadığını da saptamak gerekiyor — bu ileride kuşkusuz çok önemli ikmal komplikasyonlarına yol açma tehlikesini doğurmaktadır.

İlgili makamların içinde bulunduğu keşmekeş ve kırtasiyecilik, ordunun silah ve cephane ikmalini daha çok etkilemektedir. «Merkezi İkmal Dairesi», «Merkezi Topçu Dairesi», «Olağanüstü İkmal Komisyonu», «Üçüncü Ordu Topçu İkmali» sürekli birbiriyle kesişiyor ve böylece ikmal gibi hayati öneme sahip bir olayı engelliyor ve mahvediyorlar. Karakterize etmek için, Üçüncü Ordu Komutanının Cephe Komutanına 17 Aralık 1918'de, Perm'in düşmesinden önce yol-

ladığı bir telgraftan (bir kopyası Troçki'ye) bazı pasajları aktarmanın yararlı olacağı kanısındayız:

«Doğu Cephesi Ordu İkmal şefi, 3249 No.'lu telgrafta, Yaroslavl Bölgesinin altı bin Japon tüfeği teslim etmekle görevlendirildiğini bildirdi, bu arada Cumhuriyet Savaş Konseyi Kurmay şefi Kostyayev'in 493 No.'lu telgrafında dendiği gibi, bu görev Başkomutan tarafından onaylanmıştır. Sözü geçen tüfeklerin teslim alınması için III. Ordu Kurmayı bir ay önce bir alıcı gönderdi. Alıcı Yaroslavl'daki Bölge Topçu Dairesi'ne vardığında, burada böyle bir talimatın bulunmadığını, çünkü Merkezi Topçu Dairesi'nin emri bulunmadığını telgrafla bildirdi. Bunun üzerine alıcı, Moskova'ya Merkezi Topçu Dairesine gitti ve oradan da Başkomutan'ın izni olmadan tüfeklerin verilemeyeceğini bildiren bir telgraf çekti. Dün alıcıdan, Merkezi Topçu Dairesi'nin tüfeklerin teslimini kesin olarak reddettiğini bildiren bir telgraf aldık, bunun üzerine kendisi geri döndü. Devrimci Savaş Konseyi Ordu İkmal şefi, 208 No.'lu telgrafta, Orduya II. Ordunun mevcutlarından altı bin tüfek verilmesi için talimat verildiğini bildirdi ve II. Ordu Komutanı 1506 No.'lu telgrafta İjevsk'e silahları teslim alacak birinin tez elden gönderilmesini talep etti. Alıcı gönderildi, fakat talimat alınmadığı gerekçesiyle İjevsk'te kendisine tüfekler verilmedi. 6542 No.'lu telgrafta II. Ordu Komutanı ve 6541 No.'lu telgrafta Doğu Cephesi Ordu İkmal şefi, İjevsk işletmesine söz konusu tüfekler için bir teslim emri gönderilmesini rica ettiler. 16'sına dek işletme tüfekler için teslim emri almadı ve alıcının öğrendiğine göre bütün tüfekler Pazartesi günü İjevsk'ten merkeze gönderilecek. Bu şekilde Ordu, gönderilen iki talimatnameye göre eline geçmesi gereken on bin tüfekten oldu. Ordunun durumu ortadadır, yedekler tüfeksiz cepheye gönderilemez, ancak yedeksiz de cephe eriyip gitmekte ve bildiğiniz sonuç ortaya çıkmaktadır. Tüfekler için teslim emri, Yaroslavl çevre Topçu Dairesi'ne Başkomutanın onayıyla verildi, bu nedenle Üçüncü Ordu Başkomutanlığı

Merkezi Topçu Dairesi'ni resmen sabotajla suçlar ve bu sorunun incelenmesinde ısrar eder.»

Telgrafta anlatılan durum, Cephe Komutanı Kamenev tarafından içerik olarak bütünüyle tasdik edilmektedir. (Bkz. «Cephe Komutanının Tebliğleri».)

Aynı karışıklık ve organların içinde bulunduğu aynı keşmekeş, tahliye alanında da hüküm sürmekteydi. Demiryolları İdaresi Şefi, demiryolcuların ustaca düzenlediği sabotajları durdurmada son derece başarısız olmuştur. Sık sık olan tren kazaları ve tıkanıklıklar ve ordu için gerekli olan yüklerin esrarengiz şekilde ortadan kaybolması, tahliyenin en zor anlarında Demiryolu İdaresi için, bulutsuz havada yıldırım gibi geliyordu ve bu durumu engelleme doğrultusunda hiçbir önlem alamıyor veya almayı beceremiyordu. Merkezi Heyet «çalışıyordu», yani tartışıyordu, fakat malların planlı tahliyesi için hiç, ama kesinlikle hiç bir önlem almıyordu. Aynı zamanda Tahliye Şefi de olan Üçüncü Ordu Ordu Nakliyat İşleri Şefi, en değerli yükleri (Motoviliha işletmesinin donatımları ve makineleri ve başka şeyleri) buradan uzaklaştırmak için hiçbir önlem almamıştır. Bir sürü pılıpırtı nakledilmiş ve istisnasız bütün örgütler tahliye işine burunlarını sokmuşlardır ve bununla da tahliye süreci bir kaosa, bir keşmeşe dönüşmüştür.

Sonuçlar

Ordu ikmalinin düzeltilmesi için şunlar gereklidir:

1 — Ordu merkezi ikmal makamlarının içinde bulunduğu keşmekeşi (Merkezi İkmal Dairesi Olağanüstü İkmal Komisyonu, Merkezi Topçu Dairesi, bunların hepsi kendi keyfine göre talimatlar vermektedir) ortadan kaldırmak ve talimatların zamanında yerine getirilmesinden kesinlikle sorumlu olan bir tek makamda birleştirmek;

2 — Ordu ikmal birliklerini, tümenlerde iki haftalık demirbaş erzak mevcudu bulundurmakla yükümlü tutmak;

3 — Beslenme Halk Komiserliği'ni, ordular için talimatları en yakın bölgelerdeki ordulara ve özellikle Üçüncü Ordu için talimatları (tez elden) Vyatka Vilayetine çıkarmakla yükümlü kılmak;

4 — Beslenme Halk Komiserliği'ni, zaman geçirmeden iskelelere tahıl nakliyatını ele almakla ve İç Hatlar Gemi Seferleri Merkez İdaresi'ni vapurların revizyonuna başlamakla yükümlü kılmak.

Tahliye işini yoluna koymak için şunlar gereklidir:

1 — Yerel Merkezi Heyetleri kaldırmak;

2 — Yüksek Ekonomi Konseyi'nde, tahliye edilen mal üzerinde tasarruf hakkına sahip yekpare bir tahliye organı oluşturmak;

3 — bu organı, tahliye için gerektiğinde şu ya da bu bölgeye özel görevli göndermekle yükümlendirmek, burada mutlaka ilgili bölgenin askeri makamlarının ve demiryolu idaresinin temsilcileri de işin içine çekilmelidir;

4 — ilgili demiryolu idarelerine ve her şeyden önce Ural Demiryolu İdaresi'ne (tatmin edici olmayan bileşimini göz önünde bulundurarak), Trafik İşleri Halk Komiserliği'nden, demiryolu uzmanlarını disipline edebilecek ve demiryolu hizmetlilerinin sabotajlarını kırabilecek yetenekte sorumlu temsilciler atamak;

5 — Trafik İşleri Halk Komiserliği'ni, lokomotif ve vagonların bolca bulunduğu bölgelerden bunları alıp, tahıl bölgelerine göndermek ve bozuk lokomotiflerin tamirine başlamakla yükümlendirmek.

★

TOPLAM MALZEME VE İNSAN KAYBI

Belgelerin bir kısmı «kaybolduğundan» ve olayla ilgisi bulunan bir dizi Sovyet fonksiyoneri ve uzmanının düşman saflarına geçmiş olmasından dolayı, kayıpların kapsamlı bir

tablosunu çizebilmek olanaksız görülmektedir. Eldeki verilere göre kayıplarımızı şöyle sıralayabiliriz: 419 000 kulaç yakacak odun ve 2 283 000 pud kömür, taşkömürü ve yer kömürü; 66 800 000 pud cevher ve başka hammaddeler; 5 milyon pud önemli materyal ve madenler (külçe demir, alüminyum, kalay, çinko vd.); Martin ve Bessemer fırınlarından 6 milyon pud külçe ve kalıp; 8 milyon pud demir ve çelik (profil demir, saçak levhası, tel, ray vb.); 4 milyon pud yemek tuzu; 255 000 pud kostik ve mükelles soda; 900 000 pud petrol ve gazyağı; 5 milyon rubrelik ilaç; Motoviliha işletmelerinin ve Perm demiryolu atölyelerinin malzeme depoları; demiryollarının çok sayıda yedek Amerikan dingili bulunan dingil parkı; İç Hatlar Gemi Seferleri Bölge İdaresi'nin pamuk, tekstil malları, hampetrol, çivi, araba ve daha birçok şeyle dolu olan deposu; 65 vagon deri; Ordu İkmal Birliği'nin 150 vagon dolusu yiyecek maddesi; 297 adet lokomotif (86'sı bozuk); 3000'in üzerinde vagon; yaklaşık 20 000 ölü, tutsak ve kayıp; 10 vagon dolusu yaralı; 37 top, 250 makineli tüfek, 20 000'in üzerinde tüfek, 10 milyondan fazla fişek ve 10 000'den fazla top mermisi.

Bütünüyle yitirilen demiryolu ağını, değerli tesisleri ve başka birçok şeyi hesaba katmadık.

★

CEPHENİN SAĞLAMLAŞTIRILMASI İÇİN ALINAN ÖNLEMLER

15 Ocak'a kadar cepheye 1200 güvenilir piyade ve süvari eri, bir gün sonra iki süvari bölüğü, 20'sinde 3. Tugayın 32. Alayı (titiz bir elemeden sonra) gönderildi. Bu birlikler sayesinde düşmanın taarruzu durdurulabilmiş, Üçüncü Ordu'da moral değişikliği sağlanabilmiş ve şimdiye dek başarıyla süren Perm üzerine taarruzumuz başlatılabilmiştir. Aynı tugayın 63. Alayı 30 Ocak'ta (bir aylık bir arındırmadan sonra) cepheye gidecektir. 61. Alay 10 Şubat'tan önce gönderilemez (özellikle titiz bir arındırma gerekmektedir). Düşman

kuşatmasına karşı emniyette olmayan en uç sol kanadın zayıflığı göz önünde bulundurularak, Vyatka'daki kayakçı taburu gönüllülerle (toplam 1000 savaşçı) takviye edildi, seri atışlı toplarla donatıldı ve 28 Ocak'ta Vyatka'dan Çerdiny yönünde, Üçüncü Ordu'nun en uç sol kanadına katılmak üzere marşa geçirildi. Ordunun durumunun gerçekten sağlamlaşması ve başarısının gelişmesinin olanaklı kılınması için, Rusya'dan Üçüncü Ordu'ya destek olarak üç güvenilir alay daha gönderilmesi gerekmektedir.

Ordunun geri cephe bölgesinde Sovyet ve Parti kurumlarının temelli arındırılması gerçekleştirilmektedir. Vyatka ve kaza merkezlerinde Devrimci Komiteler örgütlendi. Köyde güçlü devrimci örgütlerin oluşturulmasına başlandı ve sürdürülüyor. Tüm Parti ve Sovyet çalışması yeni bir şekilde biçimlendiriliyor. Askeri denetim organları arındırıldı ve yeniden oluşturuldu. Vilayet Olağanüstü Komisyonu arındırıldı ve yeni Parti fonksiyonerleriyle takviye edildi. Vyatka kavşağının yükünün hafifletilmesi işi yoluna koyuldu. Üçüncü Ordu'nun cephe gerisinin temelli sağlamlaştırılması için, tecrübeli Parti fonksiyonerlerinin buraya gönderilmesi ve uzun vadeli sosyalist bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Raporunun sonunda Komisyon, Halk Komiserliklerinin ve onların cephe gerisindeki ve cephedeki şubelerinin «mekanizmadaki aksaklıkları»nın araştırılması için, Savunma Konseyi'nde bir Kontrol ve Revizyon Komisyonu'nun örgütlenmesini mutlaka zorunlu gördüğünü bir kez daha vurgulamayı gerekli görmektedir.

Merkezdeki ve dışarda taşradaki aksaklıkları düzeltmek için Sovyet iktidarı normal olarak, hata işleyen fonksiyonerlere ikazda bulunmak ve hesap sormak yöntemini uygulamaktadır. Komisyon bu yöntemin mutlaka gerekli ve tamamen amaca uygun olduğunu tanımakta, ancak yetersiz bulmaktadır. Çalışmadaki pürüzlerin açıklaması, yalnızca fonksiyonerlerin bir kesimindeki kayıtsızlık, ihmalkârlık ve sorumsuzluk değil, bilakis fonksiyonerlerin diğer kesiminin tecrübesizliğidir. Komisyon burada, birçok

tamamen dürüst, yorulmaz, sadık, ancak yetersiz tecrübeleri sonucu çalışmalarında bir dizi hata yapan fonksiyonerlerle karşılaştı. Sovyet iktidarı, sosyalist devletin inşası sırasında edinilen deneyimleri toparlayan ve bu deneyimleri proletaryaya yardım etme isteğiyle yanıp tutuşan mevcut genç fonksiyonerlere aktaran özel bir mekanizmaya sahip olsaydı, sosyalist Rusya'nın inşası çok daha hızlı ve acısız gerçekleşirdi. Yukarıda adı geçen Savunma Konseyi nezdindeki Kontrol ve Revizyon Komisyonu böyle bir aygıt olmalıdır. Bu komisyonun faaliyeti, merkezi fonksiyonerleri disipline etmeye yönelik faaliyetini tümleyebilir.

Komisyon:

31 Ocak 1919,

J. Stalin

F. Cerjinski

Moskova.

İlk kez 16 Ocak 1935'te «Pravda» No. 16'da yayınlanmıştır.

ULUSAL SORUNDA HÜKÜMETİN POLİTİKASI

Bir yıl önce, Ekim Devrimi'nden önce, bir devlet olarak Rusya, bir çöküş tablosu sunmaktaydı. Eski «genişlemiş Rus imparatorluğu» ve bunun yanında çeşitli yönlere doğru uğraş veren bir dizi yeni küçük devletler — işte manzara buydu.

Ekim Devrimi ve Brest barışı, bu çöküş sürecini sadece derinleştirdi ve daha da geliştirdi. Artık Rusya'dan değil, Büyük Rusya'dan söz ediliyordu, bu arada kenar bölgelerde ortaya çıkan ve merkezdeki sosyalist Sovyet hükümetine karşı düşmanlıkla dolu burjuva hükümetler, ona savaş ilan ediyorlardı.

Hiç kuşku yok ki, bunların yanısıra kenar bölgelerdeki İşçi ve Köylü Sovyetleri'nin, merkezle birlik doğrultusunda çabaları vardı. Ne var ki bu çabalar ülkenin içişlerine müdahale eden yabancı emperyalistlerin karşı yöndeki etkileri ile önce istila edildi, sonra da ezildi.

O zamanlar başrolü üstlenen Avusturya ve Alman emperyalistleri, eski Rusya'nın çöküşünden büyük bir beceriyle kendilerine kazanç sağladı: kenar bölgelerdeki Hükümetlere, merkeze karşı savaşta gerekli olan her şeyi fazlasıyla verdiler ve kenar bölgeleri yer yer istila ederek Rusya'nın nihai dağılmasına yardımcı oldular. Avusturyalıların ve Almanların gerisinde kalmak istemeyen Antant emperyalistleri de aynı yolu tuttular.

Bolşevik Partinin düşmanları, dağılmanın suçunu elbette (elbette!) Sovyet iktidarına yıktılar. Oysa kaçınılmaz olan bu geçici dağılma sürecine Sovyet iktidarı karşı koyamamış,

karşı koymak da istememiştir. Bunu kavramak hiç de zor değildir. Sovyet iktidarı emperyalist süngü zoruyla ayakta tutulan Rusya'nın birliğinin, Rus emperyalizminin yıkılışı ile zorunlu olarak dağılacağını bilmekteydi: Sovyet iktidarının, kendi özüne ihanet etmeksizin, birliği Rus emperyalizminin yöntemleriyle ayakta tutması olanaksızdı. Sovyet iktidarı, sosyalizmin herhangi bir birliğe değil, kardeşçe bir birliğe ihtiyacı olduğunun ve böyle bir birliğin ancak Rusya'da yaşayan milliyetlerin emekçi sınıflarının özgür ittifakı ile gerçekleşebileceğinin ya da hiç gerçekleşmeyeceğinin bilincindeydi.

Avusturya-Alman emperyalistlerinin yenilgiye uğratılması yeni bir tablo ortaya çıkardı. Bir yanda işgalin tüm korkunçluğunu yaşamış kenar bölgelerde Rus proletaryasına ve onun devlet inşası biçimlerine güçlü bir eğilim, kenar bölgelerdeki Hükümetlerin ayrılıkçı çabalarının önünde çaresiz kaldığı bir eğilim ortaya çıktı. Öte yandan, işgal edilmiş bölgelerdeki emekçi yığınların, kendi politik yüzlerini göstermelerini engelleyen dış silahlı güç (Avusturya-Alman emperyalistleri) artık yoktu. Bunun üzerine, işgal edilmiş bölgelerde başlayan muazzam devrimci kabarış ve bir dizi ulusal İşçi-Köylü Cumhuriyetlerinin kurulması, işgal edilmiş bölgelerin politik çabalarının niteliği üzerine hiçbir kuşkuya yer bırakmadı. Ulusal Sovyet Hükümetlerinin tanınma isteğiyle başvurmaları üzerine Rusya Sovyet iktidarı, kurulan Sovyet Cumhuriyetlerinin tam bağımsızlıklarını koşulsuz olarak tanımakla yanıtladı. Böylece Sovyet iktidarı, milliyetlere karşı her türlü zor kullanmayı reddeden ve milliyetlerin emekçi yığınlarının gelişimi için tam özgürlüğü talep eden eski, sınanmış politikasını izledi. Sovyet iktidarı, karşılıklı anlayışın ancak karşılıklı güven temelinde gerçekleşebileceği ve halkların sağlam ve yıkılmaz birliğinin ancak karşılıklı anlayış temelinde inşa edilebileceği konusunda açıktı.

Sovyet iktidarının karşıtları, Sovyet iktidarını, Rusya'yı parçalamak için «yeni bir deneme» içinde bulunmakla

suçlama fırsatını kaçırmadılar. Kenar bölgelerin merkeze cazibe duyduklarını gördükten sonra, bunların arasından en gericileri, Sovyet iktidarını yıkarak «Büyük Rusya»nın —elbette ateş ve kılıçla — yeniden kurulması şiarını ortaya attılar. Daha dün Rusya'yı bir dizi bağımsız karşı-devrimci ocaklara parçalamak isteyen Krasnov ve Denikin, Kolçak ve Çaykovski, bugün aniden, bir «Tüm-Rusya devleti» «fikri»ne sevdalanıyorlar. Politik koku alma yetenekleri inkâr edilemeyecek olan ve daha dün oyunlarını Rusya'nın dağılması üzerine kurmuş olan İngiliz-Fransız sermayesinin ajanları, bugün oyuna öyle hızlı bir dönüşüm vermişlerdir ki, ülkemizde biri Sibirya'da, öteki de Güneyde olmak üzere tam tamına iki «Tüm-Rusya»Hükümeti kurmuşlardır. Tüm bunlar, kenar bölgelerin önüne geçilmez biçimde merkeze cezbettiklerini göstermektedir ve hem içteki hem de dıştaki karşı-devrimciler, bundan yararlanma çabası içindedirler.

Söylemeye gerek yok ki, «eski Rusya»yı (eski rejim altında) restore etmeye çalışanların karşı-devrimci ihtirasları, Rusya'da yaşayan milliyetlerden emekçi yığınların birbuçuk yıllık devrimci etkinliğinden sonra, başarısızlığa mahkûmdur. Ama karşı-devrimcilerimizin planları ne denli ütopik ise, halkların karşılıklı kardeşçe güvenine dayanan Sovyet iktidarının politikası da o denli gerçekçidir. Dahası, bu politika şimdiki uluslararası durumda biricik gerçekçi, biricik devrimci politikadır.

Rus Sovyet Cumhuriyeti ile bir federatif bağ kurma üzerine Byelo-Rusya Cumhuriyeti[55] Sovyet Kongresi'nin son deklarasyonu, buna açık bir örnektir. Bağımsızlığı kısa süre önce tanınan Byelo-Rusya Sovyet Cumhuriyeti, bugün Sovyet Kongresi'nde Rus Cumhuriyeti ile beraberlik isteğini özgürce ilan etmektedir. Byelo-Rusya Sovyet Kongresi, 3 Şubat deklarasyonunda «bugün tüm bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin emekçilerinin özgür, gönüllü ittifakının, işçilerin ve köylülerin tüm kapitalist dünyaya karşı savaşlarında zaferi garantileyecek tek şey» olduğunu ilan ediyor. «Tüm bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin emekçilerinin gönüllü ittifakı»... Sovyet iktidarının durmadan sözünü et-

tiği ve şimdi mükemmel sonuçlarını gösteren halkların birleşme yolu işte bu yoldur.

Bunun dışında Byelo-Rusya Sovyet Kongresi, Litvanya Cumhuriyeti ile birleşme kararı almış ve her iki Cumhuriyetin Rus Sovyet Cumhuriyeti ile federatif bağını zorunlu görmüştür. Telgraf, Litvanya Sovyet Hükümeti'nin de aynı görüşte olduğunu bildirmektedir, bu arada Litvanya'daki partiler içinde en etkili olan Litvanyalı komünistlerin Parti konferansı da, görüldüğü kadarıyla, Litvanya Sovyet Hükümeti'nin tavrını doğru bulduğunu açıklamıştır. Şimdi planlanan Litvanya Sovyet Kongresi'nin[56] de aynı yolu izleyeceğini ummak için her türlü neden vardır.

Sovyet iktidarının ulusal sorundaki politikasının doğruluğuna bir başka kanıttır bu.

Böylece Rusya halkları, eski emperyalist bütünlüğün **çöküşünden**, bağımsız Sovyet Cumhuriyetleri **yoluyla** halkların yeni, özgür ve kardeşçe bir **birliğine** ulaşmışlardır.

Bu yol, hiç kuşkusuz kolay bir yol değildir. Ne var ki bu yol, Rusya'daki milliyetlerin emekçi yığınlarının sağlam, yıkılmaz sosyalist ittifakına götüren tek yoldur.

«İzvestiya» No. 30,
9 Şubat 1919.
İmza: J. Stalin

TÜRKİSTAN TEMSİLCİLER SOVYETLERİ VE PARTİ ÖRGÜTLERİNE

Doğudaki kenar bölgelerin kurtulmasıyla Parti ve Sovyet fonksiyonerlerinin önüne, bu kenar bölgelerdeki milliyetlerin emekçi yığınlarını sosyalist devletin inşası genel çalışması içine çekme görevi çıkmaktadır. Emekçi tabakaların kültürel seviyelerini yükseltmek, onlara sosyalizmi kavratmak, anadillerinde bir yazın geliştirmek, proletaryaya en yakın yerli güçleri Sovyet örgütlerine çekmek ve onları ülkenin yönetimi için kazanmak gerekmektedir.

Sovyet iktidarı, ancak bu sayede Türkistan emekçilerine yakın ve güvenilir bir iktidar haline geliştirilebilir.

Şu göz önünde bulundurulmalıdır ki, Türkistan'ın coğrafi konumu Sosyalist Rusya ile Doğunun ezilen ülkelerini bağlayan bir köprü niteliğindedir. Bu nedenle Türkistan'da Sovyet iktidarının sağlamlaştırılması, Doğunun tümü için son derece büyük bir devrimci öneme sahip olabilir. İşte bunun için yukarıda sözü edilen görevler Türkistan için olağanüstü büyük önem kazanmaktadır.

Milliyetler İşleri Halk Komiserliği; Parti Merkez Komitesi, Tüm-Rusya Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi'nin bu genelgenin ruhuna uygun bir dizi kararını anımsatır ve Türkistan Parti ve Sovyet fonksiyonerlerinin ve her şeyden önce de Temsilciler Sovyetleri ulusal seksiyonlarının üzerlerine düşen görevi şerefle yerine getireceklerine olan güvenini belirtir.

Parti MK Bürosu Üyesi,
Halk Komiseri **J. Stalin**

Moskova,
12 Şubat 1919.

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 7,
2 Mart 1919.

İKİ KAMP

Dünya kesin olarak ve geriye dönmez biçimde iki kampa bölünmüştür: emperyalizmin kampı ve sosyalizmin kampı.

Orada, **emperyalistlerin** kampında, sermayeleri, savaş malzemeleri, sınanmış ajanları ve tecrübeli idarecileri ile Amerika ve İngiltere, Fransa ve Japonya durmaktadır.

Burada, **bizim** kampımızda ise genç Sovyet Cumhuriyetleri ile, Avrupa ülkelerinde kabaran proleter devrimleri tarafından desteklenen, ancak sermayeden, sınanmış ajanlardan, tecrübeli yöneticilerden yoksun Sovyet Rusya durmaktadır. Fakat tüm bunlardan yoksun Sovyet Rusya'nın, emekçilerin yüreğinde özgürlük savaşının ateşini alevlendirmeyi başaran tecrübeli ajitatörleri vardır.

Şimdi tüm yaşam bu iki kampın mücadelesi ekseni etrafında dönmektedir; eski ve yeni dünyanın bütün yetkili adamlarının iç ve dış politikalarının içeriğini bu mücadele oluşturmaktadır.

Estonya, Litvanya, Ukrayna, Kırım, Türkistan, Sibirya, Polonya, Kafkasya ve nihayet bizzat Rusya, kendisi için bir amaç değildir, bir ölüm-kalım mücadelesinin, iki gücün: kölelik boyunduruğunu sağlamlaştırmaya uğraşan emperyalizm ile, kölelikten kurtuluş için savaşan sosyalizmin mücadelesinin sahnesidir.

Emperyalizmin gücü, efendilerini zenginleştiren ve kendi elleri ile kendi zincirlerini yapan halk kitlelerini karanlıkta tutmasından gelmektedir. Ne var ki, kitlelerin karanlığı kalıcı değildir, kitlelerin hoşnutsuzluğunun büyümesi, devrimci hareketin genişlemesi ile zaman içinde kaçınılmaz

olarak yok olma eğilimindedir. Emperyalistlerin sermayeleri... fakat sermayelerin kaçınılmaz olan karşısındaki acizliğini kim bilmez? İşte bunun için emperyalizmin egemenliği kalıcı, istikrarlı değildir.

Emperyalizmin zaafı, felaket ve kitlesel işsizliğe **yol açmaksızın**, kendi işçi ve köylülerini **talan etmeksizin**, yabancı toprakları yeniden **ilhak etmeksizin** savaşa son verememesindedir. Bugün söz konusu olan savaşa son vermek, hatta Almanya'ya karşı zafer bile değildir. Söz konusu olan, milyarlar tutan savaş giderlerinin kime ödetileceğidir. Rusya emperyalist savaştan yenilenmiş olarak çıkmıştır, çünkü savaşa iç ve dış emperyalistlerin zararına son vermiş, savaş giderlerini doğrudan savaş suçlularına, bunların mülksüzleştirilmeleri yoluyla yüklemiştir. Emperyalistler böyle davranamazlar; kendi kendilerini mülksüzleştiremezler; öyle olsaydı emperyalist olmazlardı. Savaşa emperyalist biçimde son vermek için işçileri açlığa mahkûm etmek «zorundalar» («verimsiz» işletmelerin kapatılması sonucu kitlesel işsizlik, yeni dolaylı vergiler ve besin maddelerinin fiyatlarının başdöndürücü yükselmesi), Almanya'yı, Avusturya-Macaristan'ı, Romanya'yı, Bulgaristan'ı, Ukrayna'yı, Kafkasya'yı, Türkistan'ı ve Sibirya'yı talan etmek «zorundalar».

Bütün bunların devrimin temelini genişlettiğini, emperyalizmin temel direklerini sarstığını ve kaçınılmaz felaketi hızlandırdığını söylemeye gerek var mı?

Emperyalizm daha üç ay önce, zafer sarhoşluğu içinde elinde kılıç dört dönüyor ve Rusya'yı ordu sürüleriyle istila etme tehditleri savuruyordu. Nasıl olurdu da «zavallı», «vahşi» Sovyet Rusya, ünlü tekniklerine rağmen «hatta» Almanları bile yenen İngiltere ve Fransa'nın «disiplinli» ordularına dayanabilirdi? Böyle düşünüyordu emperyalistler. Fakat onlar «önemsiz» birşeyi, «utanç verici» de olsa barışın kaçınılmaz olarak ordunun «disiplin»ini yok ettiğini, yeni bir savaşa karşı nefret uyandırdığını, işsizliğin ve besin maddelerinin pahalılaşmasının ise zorunlu olarak kendi emperyalistlerine karşı işçilerin devrimci hareketini güçlendirdiğini gözden kaçırıyorlardı.

Ve ne oldu? «Disiplinli» ordu, müdahale için işe yaramazlığını kanıtladı: kaçınılmaz bir hastalığa, çözülme hastalığına yakalandı. Göklere çıkarılan «iç barış» ve «düzen» tam karşıtına, «içsavaşa» dönüştü. Rusya'nın kenar bölgelerinde alelacele kurulan burjuva «Hükümetler»in birer sabun köpüğü oldukları, elbette (elbette!) «insanlık» ve «uygarlık» hedefiyle yapılan müdahaleye bir kılıf bulmakta işe işe yaramaz oldukları açıkça görüldü. Sovyet Rusya'ya gelince, bir fiskede halletmek şöyle dursun, hatta yelkenleri suya indirmek gerekli görüldü ve Sovyet Rusya, Prens adalarına[57] «müzakere»ye davet edildi; çünkü Kızıl Ordu'nun başarıları, komşu ülkelere devrim ruhunu aşılayan yeni ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin ortaya çıkışı, Batıda devrimin gelişmesi ve Antant ülkelerinde işçi ve asker konseylerinin kurulması, fazlasıyla ikna edici olmalıydı. Dahası, daha dün Bern Konferansı[58] için pasaport vermeyi reddeden ve «anarşist» Rusya'yı yutmaya koyulan «uzlaşmaz» Clemenceau, şimdi devrimden hırpalanarak, namuslu «Marksist» simsar ihtiyar Kautsky'nin hizmetlerini kabul edip, görüşmelerde bulunmak... daha doğrusu bir «araştırma» yapmak üzere onu Rusya'ya gönderebiliyor.

Öyle değil mi:

«Nerde kaldı o kararlı sözün,
o gururlu gücün ve egemenlik cesaretin?...»[59]

Tüm bu değişiklikler yaklaşık üç ay gibi kısa bir süre içinde meydana geldi.

Daha sonraki gelişmenin de bu doğrultuda olacağını öne sürmek için her türlü nedene sahibiz, çünkü teslim edilmelidir ki, şimdiki «fırtına ve sıkıntı» anında, toplumsal ve ekonomik yaşamın grevsiz ve hükümet aleyhinde gösteriler olmaksızın «normal» yürüdüğü **biricik** ülke Rusya'dır, ve bugün Avrupa'da varolan hükümetler içinde **en sağlamı** Sovyet Hükümeti'dir. Sovyet Rusya'nın gücü ve ağırlığı, ülke içinde olduğu gibi ülke dışında da, emperyalist hükümetlerin güçlerinin ve ağırlıklarının düşmesi ile doğrudan orantı içinde artmaktadır.

Dünya iki uzlaşmaz kampa bölünmüş bulunuyor: em-

peryalizmin kampı ve sosyalizmin kampı. Sonu gelen emperyalizm, son çare olarak, «Milletler Cemiyeti»ne sarılmaktadır, ve bütün ülkelerin haydutlarını birleştirerek durumu kurtarmaya çalışmaktadır. Ne var ki bu çabaları boşunadır, çünkü koşullar ve zaman emperyalizme karşı ve sosyalizmin yararına işlemektedir. Sosyalist devrimin dalgaları, karşı konulamaz biçimde büyümekte ve emperyalizmin kalelerini yıkmaktadır. Uğultusu, ezilen Doğu ülkelerinde yankılanmaktadır. Emperyalizmin ayakları altındaki toprak yanmaya başlamıştır. Emperyalizm kaçınılmaz çöküşe mahkûm olmuştur.

«İzvestiya» No. 41,
22 Şubat 1919.
İmza: J. Stalin.

DOĞUDAKİ GÖREVLERİMİZ

Kızıl Ordu'nun doğuya ilerlemesiyle, Türkistan'a giden yol açıldıktan sonra, önümüze bir dizi yeni görevler çıkmaktadır.

Rusya'nın doğusu, ne merkezi vilayetlerde olduğu gibi sosyalist inşayı kolaylaştıran nüfus türdeşliğine, ne de Batı ve Güney kenar bölgelerinde söz konusu olan ve Sovyet iktidarının hızla ve ağrısız olarak uygun ulusal biçimlere büründürülmesini mümkün kılan bir kültürel olgunluğa sahiptir. Rusya'nın bu kenar bölgelerine ve merkez bölgelerine tezat olarak, Doğu'daki kenar bölgelerde — Tatarlar ve Başkırlar, Kırgızlar ve Özbekler, Türkmenler ve Tacikler ve başka bir dizi etnografik oluşumlar olmak üzere (yaklaşık 30 milyon sakin) — ya hâlâ ortaçağdan çıkmamış ya da kapitalist gelişme aşamasına henüz çok kısa süre önce girmiş çok çeşitli, kültürel olarak geri halklar bulunmaktadır.

Bu durum kuşkusuz Sovyet iktidarının Doğudaki görevlerini daha karmaşık ve biraz daha zor hale getirmektedir.

Yaşam tarzından kaynaklanan iç komplikasyonlara, deyim yerindeyse dışarıdan taşınan «tarihi» türde komplikasyonlar da eklenmektedir. Burada, Çarlık Hükümeti'nin Doğu halklarını boğmaya yönelik emperyalist politikasını, kendini Doğu'daki kenar bölgelerin sahibi olarak gören Rus tüccarının açgözlülüğünü ve doymazlığını, nihayet müslüman halkları ortodoks kilisenin kucağına çekmek için ne olursa olsun bütün araçları kullanan Rus papazlarının cizvit politikasını kastediyoruz — tüm bunlar, Doğu halklarında Rus olan her şeye karşı güvensizlik ve kızgınlık yaratmıştır.

Gerçi Rusya'da proleter devrimin zaferi ve Sovyet iktidarının ezilen halklara karşı uyguladığı kurtuluş politikası, hiç kuşkusuz ulusal düşmanlık havasını temizlemiş ve Rus proletaryasına, Doğu halklarının güven ve saygısını kazandırmıştır. Hatta, Doğu halklarının, onların bilinçli temsilcilerinin, Rusya'yı, emperyalist zincirden kurtuluşun bayrağı olarak gördüklerini söylemek yanlış olmaz. Ne var ki Doğunun bir hamlede düzeltilemeyen kültürel kısıtlılığı ve yaşam tarzının geriliği, Sovyet iktidarının Doğudaki inşasında buna rağmen kendini hissettirmektedir (ve daha da hissettirecektir).

Bir RKP program taslağı hazırlayacak olan komisyon[60], tasarıda ulusal özgürlük sorununda şunları söylerken, tam da bu güçlükleri kastetmektedir: ulusal özgürlük sorununda «RKP, tarihsel-sınıfsal olarak belirlenmiş tavrı alır ve ilgili ulusun hangi tarihsel gelişme aşamasında bulunduğunu göz önünde tutar: ortaçağdan burjuva demokrasisine doğru mu, yoksa burjuva demokrasisinden Sovyet demokrasisine doğru mu ilerliyor», ve «[geçmişte —ÇN] ezen uluslar olan ulusların proletaryası, ezilen veya tam hak eşitliğine sahip olmayan ulusların emekçi kitlelerinin kafalarındaki ulusal duygu kırıntılarına karşı özel bir ihtimam ve dikkat göstermek zorundadır.»

Görevlerimiz şunlardır:

1 — geri halkların kültürel seviyelerini bütün gücümüzle yükseltmek, kapsamlı bir okul ve eğitim merkezleri ağı örgütlemek ve orada yaşayan emekçi kesimlerin anladığı ve bildiği bir dilde sözlü ve yazılı Sovyet ajitasyonunu geliştirmek;

2 — Doğunun emekçi yığınlarını Sovyet devletinin inşasına çekmek, onların kendi bucak, ilçe vb. Temsilciler Sovyetleri'ni, Sovyet iktidarının yanında olan ve yerli halka yakın kişilerden kurmalarına yardımcı olmak;

3 — ortaçağ kalıntılarından ve yıkılmış ulusal boyunduruktan kurtulma yolundaki Doğu halklarının azami bağımsız faaliyetinin gelişmesini engelleyen, eski rejimin mi-

rası veya içsavaş atmosferi içinde oluşmuş bulunan biçimsel ve gerçek bütün kısıtlamaları ortadan kaldırmak.

Sovyet iktidarı, ancak bu yolla uçsuz-bucaksız Doğunun köleleştirilmiş halklarının yakın ve güvenilir bir iktidarına geliştirilebilir.

Ancak bu yolla, Batının proleter devrimi ile, Doğunun anti-emperyalist hareketi arasında bir köprü kurulabilir ve sonuna yaklaşan emperyalizm çember içine alınabilir.

Doğuda Sovyet iktidarının bir kalesini inşa etmek, Kazan'da, Ufa'da, Samarkant'ta, Taşkent'te, Doğunun aşağılanmış halklarının kurtuluş yollarını aydınlatan bir sosyalist fener dikmek — işte görev budur.

Proleter devriminin ve emperyalizme karşı savaşın tüm yükünü omuzlarında taşımış olan fedakâr Parti ve Sovyet fonksiyonerlerimizin, kendilerine tarih tarafından verilen bu görevi de şerefle yerine getireceklerine hiç kuşkumuz yoktur.

«Pravda» No. 48,
2 Mart 1919.
İmza: J. Stalin.

İKİ YILIN SONUÇLARI

Şubat-Mart 1917

Rusya'da burjuva devrimi. Bir Milyukov-Kerenski Hükümeti. Sovyetlerde egemen partiler olarak Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler. Petrograd Sovyeti'nin 400-500 üyesinden ancak 40-50 kadarı Bolşevik. Rusya Temsilciler Sovyeti'nin ilk konferansında[61] Bolşevikler zar zor oyların % 15-20 kadarını alıyorlar. Bu dönemde Bolşevik Partisi, Rusya'daki sosyalist partiler içinde en güçsüzüdür. Onun organı «Pravda»[62] her yerde «anarşist» olarak damgalanmaktadır. Emperyalist savaşa karşı mücadele çağrısı yapan Bolşevik konuşmacılar, askerler ve işçiler tarafından kürsüden indirilmektedir. Lenin yoldaşın Sovyetler iktidarı üzerine ünlü tezleri[63], Temsilciler Sovyeti tarafından reddedilir. «Anavatan savunması»ndan yana olan sosyal-milliyetçi Menşevik ve Sosyal-Devrimci Partiler, bir tam zafer dönemi yaşamaktadırlar.

Bitmek bilmeyen emperyalist savaş ise ölüm kusmaya devam etmekte, sanayii, tarımı, beslenmeyi, ulaşımı çökertmekte ve onbinlerce, yüzbinlerce yeni kurban almaktadır.

★

Şubat-Mart 1918

Rusya'da proleter devrimi, Kerenski-Konovalov burjuva Hükümeti devrilir. Merkezde ve taşrada Sovyetlerin iktida-

rı. Emperyalist savaşın tasfiye edilmesi. Toprak ve arazinin halkın mülkiyetine geçirilmesi. İşçi denetiminin örgütlenmesi. Kızıl Muhafızların örgütlenmesi. Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerin, «tüm iktidarı» Kurucu Meclis'e devretme başarısız çabası. Kurucu Meclis'in feshedilmesi ve burjuva restorasyonun boşa çıkması. Güney'de, Urallar'da ve Sibirya'da Kızıl Muhafızların başarıları. Hezimete uğratılan Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, kenar bölgelere çekilerek orada karşı-devrimcilerle birleşmekte, emperyalizmle ittifaka girerek, Sovyet Rusya'ya savaş ilan etmektedirler.

Bu dönemde Rusya'daki partiler içinde en güçlü ve en kapalı olan parti Bolşevik Partisidir. Daha Ekim 1917'deki Tüm-Rusya II. Sovyet Kongresi'nde Bolşevik Parti, oyların mutlak çoğunluğunu alır (% 65-70). Bunu izleyen zaman içinde, Sovyetlerin gelişimi, durmadan Bolşeviklerin lehinedir. Kastettiğimiz sadece, Bolşeviklerin % 90'ı oluşturdukları İşçi Sovyetleri veya % 60-70'i oluşturdukları Asker Sovyetleri değil, aynı zamanda çoğunluğu ele geçirdikleri Köylü Sovyetleri'dir de.

Bolşevik Parti bu dönemde sadece en güçlü değil, aynı zamanda Rusya'daki tek sosyalist partidir de. Çünkü bir zamanlar Çekoslovaklar ve Dutov, Kraskov ve Alekseyev ile, Avusturya, Alman, İngiliz ve Fransız emperyalistleri ile ittifaka giren Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, artık Rusya'nın proleter katmanları arasında bütün ahlâki ağırlığını tamamen yitirmişlerdir.

Ama, ülke içindeki bu olağanüstü iyi durum, Rusya'nın hiçbir dış müttefiki olmaması ve sosyalist Rusya'nın, savaş isteyen emperyalizm denizi içinde bir ada oluşturması durumuyla güçsüzleştirilmekte ve etkisizleştirilmektedir. Avrupa'nın bitkin ve yaralı işçileri..., onlar ise savaşla uğraşmaktadır ve Rusya'da sosyalist düzenin sorunları üzerine, savaştan kurtulma yolları vb. üzerine düşünecek zamanları yoktur. Avrupa'nın «sosyalist» partilerine gelince; silahlarını emperyalistlere satan bu partiler, işçileri, «pahalıya malolan», «tehlikeli deneyleri» ile «kışkırtan», «hu-

zursuzluk yaratan» Bolşevikleri kötülemekten başka ne yapabilir?

Bu nedenle bu dönemde Bolşevik Parti içinde proleter devrimin temelini genişletme, Batının ve Doğunun işçilerini emperyalizme karşı devrimci hareket içine çekme ve bütün ülkelerin devrimci işçileri ile sürekli ilişkiler kurma eğiliminin özellikle güçlenmesi hiç de şaşılacak birşey değildir.

☆

Şubat — Mart 1919

Rusya'da Sovyet iktidarının daha da sağlamlaşması. Topraklarının genişlemesi. Kızıl Ordu'nun örgütlenmesi. Kızıl Ordu'nun Güneyde, Kuzeyde, Batıda ve Doğuda başarıları. Estonya, Letonya, Litvanya, Byelo-Rusya ve Ukrayna'da Sovyet Cumhuriyetleri'nin ortaya çıkması. Avusturya ve Alman emperyalizmi yenilgisi ve Almanya'da, Avusturya'da, Macaristan'da proleter devrimi. Scheidemann-Ebert Hükümeti ve Alman Ulusal Meclisi. Bavyera'da Sovyet Cumhuriyeti. Bütün Almanya'da, «Tüm İktidar Konseylere!», «Kahrolsun Ebert ve Scheidemann!» şiarı altında politik grevler. İngiltere, Fransa ve İtalya'da grevler ve İşçi Konseyleri. Antant ülkelerinde eski ordunun çözülmesi, Asker ve Bahriyeli Konseyleri'nin ortaya çıkması. Sovyet sisteminin proletarya diktatörlüğünün evrensel biçimi haline gelmesi. Avrupa ülkelerinde sol, komünist unsurların güçlenmesi, Almanya, Avusturya, Macaristan ve İsviçre'de komünist partilerin kurulması. Bunlar arasında bağlar ve eylemlerin koordinasyonu. II. Enternasyonal'in çökmesi. Moskova'da devrimci sosyalist partilerin uluslararası konferansı[64] ve bütün ülkelerin savaşkan işçilerinin ortak bir mücadele örgütünün, III., Komünist Enternasyonal'in kurulması. Rusya'daki proleter devriminin yalıtılmışlığının sonu: Artık Rusya'nın müttefikleri vardır. Avrupa işçilerini «Bolşevizm salgını»ndan korumaya uğraşan Paris'teki «Milletler Cemi-

yeti» ve Bern'deki sosyal-yurtsever konferans hedefine ulaşamamıştır: Sovyet Rusya, zorunlu olarak proleter dünya devriminin bayraktarı, Batının ve Doğunun ileri devrimci güçlerinin yoğunluk merkezi olacaktı ve gerçekten de böyle oldu. «Tamamen Rus ürünü» olan Bolşevizmin, dünya emperyalizminin temel direklerini sarsan uluslararası heybetli bir iktidara dönüşmesi.

Bunu şimdi, Kurucu Meclis'ten «vazgeçtikten» ve «ordularını» kaybettikten sonra giderek Sovyet Cumhuriyeti kampına geçen Menşevikler bile kabul ediyorlar.

☆

Toparlama

Proletaryanın iki yıllık mücadelesinin deneyimi, Bolşeviklerin öngördüğünü tamamen doğrulamıştır: emperyalizmin çöküşü ve proleter dünya devriminin kaçınılmazlığı, sağ «sosyalist» partilerin kokuşmuşluğu ve II. Enternasyonal'in ayrışması, Sovyet sisteminin uluslararası önemi ve Kurucu Meclis şiarının karşı-devrimci özü, Bolşevizmin dünyadaki önemi ve III., savaşkan bir Enternasyonal'in yaratılmasının kaçınılmazlığı.

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 8,
9 Mart 1919.
İmza: J. Stalin

EMPERYALİZMİN YEDEKLERİ

Emperyalizm ile sosyalizm arasında savaş sürmektedir. Ulusal «liberalizm» ve «küçük» halkların «korunması», «Antant'ın «barışseverliği» ve müdahaleden «vazgeçmesi», «Silahsızlanma» talebi ve görüşmelere «hazırlık», «Rus halkı» için «endişe» duyma ve ona «emrindeki bütün olanaklarla» «yardım etme» «arzu» — bütün bunlar ve benzerleri, sosyalizm düşmanlarına, tank ve cephane ikmallerini gizleyen bir örtü olarak hizmet etmektedir, amacı sosyalizmi boğmanın, «küçük» halkları, sömürgeleri ve yarı-sömürgeleri boğmanın yeni, «kamuoyu» için «kabul edilebilir» biçimlerinin «aranması»nı dünyadan gizlemek olan diplomatik manevralardır.

Dört ay önce, Avusturyalı ve Alman rakiplerini altettikten sonra, müttefik emperyalizm, bütün şiddeti ve kesinliğiyle «Rusya'nın içişlerine» silahlı müdahaleyi gündeme getirmiştir. «Anarşik» Rusya ile müzakere yok! «Serbest kalan» birliklerin bir kısmını Rus topraklarına göndermek, onları **Skoropadski ve Krasnov, Deniken ve Biçerahov, Kolçak ve Çaykovski**'nin beyaz muhafız birliklerine katmak, devrim ocağı Sovyet Rusya'yı «demir bir çember» içinde ezmek — işte emperyalistlerin planı buydu. Ne var ki bu plan devrim dalgalarına çarparak paramparça oldu. Devrimci hareket tarafından kavranan Avrupa işçileri, silahlı müdahaleye karşı şiddetli bir kampanya açtılar. «Serbest kalan» birliklerden, devrime karşı silahlı mücadelede açıkça istifade edilemeyeceği görüldü. Dahası, ayaklanan işçilerle temasları sonucu, bunlarda da Bolşevizm «salgını» baş gös-

termişti. Cherson ve Nikolayev'in Sovyet birlikleri tarafından alınması — burada Antant birlikleri, işçilere karşı savaşmayı reddetti —, örnek bir kanıttır. Planlanan «demir çembere» gelince, o asla «ölümcül» değildi, bilakis birçok yerinde çatlaklar oluştu. Yani doğrudan, açık müdahalenin apaçık «işe yaramaz» olduğu görüldü. Böylece, Bolşeviklerle müzakere «yapılabileceği» ve Rusya'nın içişlerine «karışmama» üzerine Lloyd George ve Wilson'un son sözleri, Bern Komisyonu'nun[65] Rusya'ya gönderilmesi ve son olarak Rusya'daki bütün «fiili» hükümetlerin bir «barış» konferansına[66] çağrılmasının planlanması (tekrarlanması!) da aslında bununla açıklanır.

Fakat **açık** müdahaleden vazgeçilmesi sadece bu durumun zorlamasıyla olmamıştır. Ayrıca bunun yanısıra, mücadele süreci içinde yeni bir kombinezonun, silahlı müdahalenin yeni, **üstü örtülü** bir biçiminin oluşmasıyla açıklanır. Gerçi bu biçim, açık müdahaleden daha zordur, fakat «uygar» ve «insancıl» Antant için «daha rahattır». Emperyalizm tarafından alelacele kotarılan Romanya, Galiçya, Polonya, Almanya ve Finlandiya burjuva Hükümetlerinin, Sovyet Rusya'ya **karşı** ittifakını kastediyoruz. Gerçi bu Hükümetler, daha dün ulusal çıkarlar ve ulusal «özgürlük» nedeniyle birbirlerine girmişlerdi. Gerçi daha dün, Romanya Galiçya'ya karşı, Galiçya Polonya'ya karşı, Polonya Almanya'ya karşı her sokak başında «anavatanını savunma savaşı» naraları atıyordu. Ama «kardeş kavgası»na son verme emrini veren Antant'ın parabaları karşısında «anavatan» nedir ki? Antant, Sovyet Rusya'ya karşı bir birleşik cephe kurmayı emretmişti — emperyalizmin paralı askerleri «ayak diretemezlerdi». Hatta Antant tarafından suratına tükürülen ve çamura bulanan Alman hükümeti bile en basit kendi haysiyet duygusunu yitirdi ve aynı Antant'ın... çıkarları için sosyalizme karşı haçlı seferine katılma hakkını dilendi! Antant'ın Rusya'nın meselelelerine «karışmama» ve Bolşeviklerle yapılacak «barışçıl» müzakereler üzerine büyük laflar ederken çok memnun olmak için her türlü nedene sahip olduğu açık değil mi? Başkalarının zararı-

na, «küçük» halkların zararına, ulusal bayraklar ardına gizlenmiş ve «tamamen tehlikesiz» bir müdahale örgütlemek olanağı varken, emperyalizm için «tehlikeli», üstelik büyük kurbanlar gerektiren açık müdahaleye ne gerek var? Romanya, Galiçya, Polonya ve Almanya'nın Rusya'ya karşı savaşı mı? Ama bu «ulusal varlık» uğruna, Bolşevik «emperyalizmine» karşı «Doğu sınırlarının korunması» uğruna bir savaştır, Romanya, Galiçya, Polonya ve Almanya tarafından «bizzat» yürütülen bir savaştır — Antant'ın bununla ne ilgisi var? Elbette Antant bunları para ve silahla destekliyor, fakat bu «uygar» dünyanın devletler hukukunca onaylanan basit bir mali iştir. Antant'ın bir barış güvercini kadar pak olduğu, müdahaleye karşı olduğu açık değil mi?...

Böylece emperyalizm, kılıca davranma, açık müdahale politikasından, gizli müdahale politikasına, küçük-büyük bağımlı ulusları sosyalizme karşı savaşa çekme politikasına geçmek zorunda kalmıştır.

Açık müdahale politikası, Avrupa'da büyüyen devrimci hareketin büyümesiyle ve bütün ülkelerin işçilerinin, Sovyet Rusya'ya duydukları sempatiyle bir yenilgi halini almıştır. Devrimci sosyalizm, bu politikadan, emperyalizmin yüzünü açığa çıkarmak için yararlanmıştır.

Hiç kuşku yok ki, emperyalizmin son yedekleri olan sözümona «küçük» halklara başvuru, bu halkları sosyalizme karşı savaşa çekme politikası da sonunda yine aynı yenilgiyle sonuçlanacaktır. Bu kaçınılmaz yenilginin nedeni, sadece emperyalizmin temel direklerini kemiren, Batının büyüyen devrimi ya da bizzat bu «küçük» halkların kucağında sürekli gelişen devrimci hareket değil, fakat söz konusu halkların «silahlı kuvvetleri»nin, Rusya'nın devrimci işçileri ile temas etmeleri sayesinde kaçınılmaz olarak Bolşevizm «mikrobu» ile aşılanmalarıdır. Bu halkların işçi ve köylülerinin, emperyalizmin kendilerine gösterdiği «babayani şefkat»in haydut karakterini görebilmeleri için, sosyalizm bütün olanaklardan yararlanmaktadır.

«Küçük» halkların devrim saflarına çekilmesi, sosyalizmin temelinin genişletilmesi — emperyalist gizli müdahale politikasının kaçınılmaz sonucu budur.

«İzvestiya» No. 58,
16 Mart 1919.
İmza: J. Stalin.

RKP(B) VIII. PARTİ KONGRESİNDE[67] ASKERİ SORUN ÜZERİNE KONUŞMADAN

21 Mart 1919

Burada değinilen bütün sorunlar, Rusya'da sıkı disiplinli bir düzenli ordunun kurulup kurulmamasında düğümlenmektedir.

Altı ay önce, eski çarlık ordusunun çöküşünden sonra, kötü örgütlenmiş, kollektif biçimde yönetilen, verilen emirlere her zaman uymayan yeni bir gönüllüler ordumuz vardı. Bu, Antant'ın saldırıya geçtiği dönemdi. Ordu, tam değilse de esas olarak işçilerden oluşuyordu. Bu gönüllüler ordusunda disiplin yetersiz olduğundan, emirler her zaman yerine getirilmediğinden ve ordunun yönetimi içinde dezorganizasyon hakim olduğundan, Krasnov Güneyden başarıyla ilerlerken, biz yenilgiye uğramış ve Kazan'ı düşmana bırakmıştık... Bir gönüllüler ordusunun tehlikelere dayanamayacağını, eğer disiplinin ruhuna işlediği, iyi örgütlenmiş bir siyasi şubeye sahip, ilk emirde düşmana karşı yürüyebilecek düzenli bir ordu kurmazsak, Cumhuriyetimizi savunamayacağımızı olgular kanıtlamaktadır.

Ordumuzun çoğunluğunu oluşturan unsurlar işçi değil köylü unsurlardır ve bu unsurların, sosyalizm için kendi istekleriyle mücadele etmeyeceklerini söylemek zorundayım. Bir dizi olgu buna işaret etmektedir. Cephe gerisindeki ve cephelerdeki birden fazla isyan, cephelerdeki bir dizi taşkın-

lıklar, ordumuzda çoğunluğu oluşturan proleter olmayan unsurların kendi istekleriyle komünizm uğruna savaşmayacaklarını göstermektedir. Bu nedenle bizim görevimiz, bu unsurları demir bir disiplin ruhuyla eğitmek, bunların sadece cephe gerisinde değil cephelerde de proletaryanın önderliğine güvenmelerini sağlamak, onları ortak sosyalizm davamız için savaşmaya zorlamak ve savaş süresince ülkeyi savunabilecek, gerçek, düzenli bir ordunun inşasını tamamlamaktır.

Önümüzdeki sorun şudur:

... Ya sıkı disiplinli, düzenli, gerçek bir İşçi-Köylü Ordusu kurarız, ve Cumhuriyeti savunuruz, ya da bunu yapamayız, ve o zaman da davamız mahvolur.

... Smirnov tarafından önerilen taslak, orduda disiplini sadece baltalayabileceğinden ve düzenli bir ordunun kurulmasını olanaksız kıldığından, kabul edilebilecek nitelikte değildir.

İlk kez: J. Stalin, Muhalefet Üzerine. 1921-1927 Yıllarından Makaleler ve Konuşmalar adlı kitapta yayınlanmıştır. Moskova/Leningrad 1928.

DEVLET DENETLEME'NİN REORGANİZASYONU ÜZERİNE

Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Oturumunda Konuşma

9 Nisan 1919

(Gazete haberi)

Stalin yoldaş, Devlet Denetleme'nin, şimdiye kadar tüm diğer kurumlarda olduğu ölçüde arındırma ve değişime tabi kılınmamış tek resmi makam olduğuna işaret etti. Sadece kâğıt üzerinde kalmayacak, gerçek bir denetlemenin olması için, raportöre göre, Devlet Denetleme'nin varolan aygıtı, yeni, taze güçlerle tümlenmeli ve bu yoldan yeniden örgütlenmelidir. İşçi denetiminin mevcut organları bir bütün halinde birleştirilmeli ve denetimle ilgili bütün güçler, genel Devlet Denetleme içinde birleştirilmelidir. Devlet Denetleme'nin yeniden örgütlenmesinin temelinde yatan düşünce, onun demokratikleştirilmesi ve işçi-köylü kitlelerine yakınlaştırılmasıdır.

Raportör tarafından önerilen kararname taslağı[68] oybirliğiyle kabul edilmiştir.

«İzvestiya» No. 77,
10 Nisan 1919.

İNGİLİZ EMPERYALİZMİNİN AJANLARI TARAFINDAN 26 BAKÛLU YOLDAŞIN KURŞUNA DİZİLMESİ ÜZERİNE

Geçtiğimiz yılın sonbaharında, İngiliz emperyalistlerinin, Sovyet iktidarının Bakû'daki sorumlu fonksiyonerlerine uyguladığı vahşetin iki belgesini[69] okuyucunun dikkatine sunuyoruz. Bu dokümanların kaynağı, daha dün İngilizleri yardıma çağıran ve Bolşeviklere ihanet eden, fakat bugün olayların seyriyle dünkü müttefiklerinin yüzünü açığa çıkarmak zorunda kalan Sosyal-Devrimcilerin Bakû gazetesi «Znamya Truda»[70] ile «Yedinaya Rossiya»[71] adlı Bakû gazetesidir.

Birinci doküman, İngiliz Yüzbaşısı Tighe-Jones'un, kendi talimatı üzerine savaş esiri olarak Krasnovodsk'tan Aşhabad'a nakledilen Bakûlu 26 Sovyet fonksiyonerini (Şaumyan, Caparidze, Fioletov, Malygin ve diğerleri) 1918 yılının 20 Eylül gecesi, soruşturma yapmadan, mahkeme kararı olmaksızın kurşuna dizdirdiğini bildirmektedir. Tighe-Jones ve onun Sosyal-Devrimci — Menşevik suç ortakları, bu sorunu örtbas edebilmeyi ummuşlardı; çünkü Bakûlu Bolşeviklerin hapishanede veya hastanede «tabii» nedenlerle öldüğünü belgeleyerek sahte ölüm kâğıtları hazırlamaya niyetleniyorlardı, fakat bu plan besbelli ki suya düştü, çünkü, anlaşıldığı kadarıyla, İngiliz barbarlarının yüzlerini tamamen açığa çıkarmaya hazır görgü tanıkları bulunmaktadır. Bu doküman, Sosyal-Devrimci Çaykin tarafından imzalanmıştır.

İkinci doküman, İngiliz generali Thomson'un Mart 1919

sonunda, birinci dokümanın hazırlayıcısı Çaykin ile yaptığı bir görüşmeyi anlatmaktadır. General Thomson, Çaykin'den, İngiliz yüzbaşısı Tighe-Jones'un 26 Bakûlu Bolşevike uyguladığı vahşetin tanıklarını isimleriyle açıklamasını talep eder. Çaykin şu şartla dokümanları ortaya çıkarmaya ve tanıkların adlarını vermeye hazırdır: İngiliz Kumandanlığı'nın Bakû halkının ve Türkistanlı Bolşeviklerin temsilcilerinden bir araştırma komisyonu oluşturulacaktır; Çaykin'e, Türkistanlı tanıkların İngiliz ajanları tarafından öldürülmeyeceği garanti edilecektir. Thomson, Çaykin tarafından önerilen araştırma komisyonunu reddettiğinden ve tanıkların can güvenliğini garanti etmediğinden, konuşma kesilir ve Çaykin ayrılır. Bu doküman, İngiliz emperyalistlerinin zorbalıklarını dolaylı biçimde kanıtladığı ve aynı zamanda Bakûlu ve Trans-Hazarlı «yerlilere» Orta Afrika'daki siyahlara saldırdıkları gibi kudurgan bir kızgınlıkla saldıran İngiliz ajanlarına ceza verilmediğini belgelediği ölçüde ilginçtir.

Kurşuna dizilen 26 Bakûlu Bolşevikin hikayesi şöyledir: 1918 Ağustos'unda, Türk birlikleri Bakû yakınlarına kadar ilerleyip, Bakû Sovyetinin Sosyal-Devrimci ve Menşevik üyeleri ise, Bolşeviklerin karşı çıkmasına rağmen, Sovyetin çoğunluğunu yanlarına çekerek, İngilizleri yardıma çağırdıklarında, azınlıkta kalan Bolşevikler, Şaumyan ve Caparidze başta olmak üzere, bütün vekaletnamelerini bırakarak, o sırada Bakû'da yeni kurulmuş bulunan İngilizler, Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerden oluşan hükümet organının da onayı ile, Petrovsk'a çekilmeyi kararlaştırmışlardı. Fakat Bakûlu Bolşeviklerle ailelerini Petrovsk'a götüren vapur, ardından gelen İngiliz gemileri tarafından ateşe tutulmuş ve Krasnovodsk'a getirilmişti. Bu Ağustos'taydı.

Bu olaydan sonra Sovyet Hükümeti, birçok kez İngiliz Kumandanlığı'na başvurarak, Bakûlu yoldaşların serbest bırakılmalarını talep etti. Fakat İngiliz Kumandanlığı'ndan bu konu üzerine hiçbir haber alınamadı. Bakûlu yoldaşların kurşuna dizildiği haberleri, ta Ekim'den bu yana, tek tek kişilerden veya örgütlerden duyulmaya başlandı. 5 Mart 1919'da Astrahan'a ulaşan bir telsiz mesajında şöyle denmek-

tedir: «Caparidze ve Şaumyan İngiliz Kumandanlığı'nın elinde değildir. Yerel haberlere göre, Eylül'de Kizyl-Arvat yakınlarında bir grup işçi tarafından öldürülmüşlerdir.» Besbelli ki bu, İngiliz katillerin, vahşiliklerini Şaumyan ve Caparidze'yi smırsızca seven işçilere yüklemelerinin ilk resmi çabasıydı. Şimdi, yukarıda sözü edilen dokümanların yayınlanmasından sonra, kendi istekleriyle politika sahnesinden çekilen Bakûlu yoldaşlarımızın Petrovsk'a tahliyeleri sırasında «uygar» ve «insancıl» İngiltere'nin yamyamları tarafından gerçekten yargılanmaksızın kurşuna dizildikleri ispatlanmış olarak görülmektedir.

«Uygar» ülkelerde, Bolşeviklerin terör ve zulümlerinden söz etmek adettir. Bu sırada İngiliz ve Fransız emperyalistleri, genellikle terörün ve kurşuna dizmelerin düşmanı olarak tanıtılır. Oysa Sovyet Rusya'nın, düşmanlarına karşı asla «uygar» ve «insancıl» İngilizler gibi alçakça, adice davranmadığı açık değil midir? Ancak içten içe çürümüş ve tüm ahlâki değerlerini yitirmiş emperyalist yamyamların, düşman kampın savunmasız politik yöneticilerini gece katliamları ile yok etmeye ihtiyaç duyacakları açık değil midir? Bundan hâlâ kuşku duyanlar varsa, aşağıdaki dokümanları okusunlar ve şeyleri adlı adınca ansınlar.

Bakûlu Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, İngilizleri Bakû'ya çağırıp, Bolşeviklere ihanet ettiklerinde, kendilerinin ülkenin sahibi olarak kalmaları, «konukların» ise yurtlarına dönmeleri koşuluyla bu «konuk»lardan güç olarak «yararlanabileceklerine» inanıyorlardı. Gerçekte tam tersi oldu: «Konuk»lar ülkenin sınırsız sahibi haline geldiler; Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler ise 26 Bolşevik komiserin kahpece, alçakça öldürülmesinde zorunlu olarak suçortaklığına girdiler. En sonunda Sosyal-Devrimciler muhalefete geçmek ve yeni efendilerin yüzünü yavaş yavaş açığa çıkarmak zorunda kaldılar. Menşevik gazete «Iskra»da[72] ise Menşevikler, daha dün davet ettikleri «konuk»lara karşı, Bolşeviklerle bir blok oluşturmanın zorunluluğunu vaaz etmek zorunda kalmaktadırlar.

Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin, emperyalizmin ajan-

ları ile yaptıkları ittifakın, köleler ve uşakların, efendileri ile yaptıkları bir «ittifak» olduğu açık değil midir? Hâlâ bundan kuşku duyanlar varsa, General Thomson ile Bay Çaykin arasındaki aşağıda yayınlanan «görüşme»yi okusunlar ve ellerini vicdanlarına koyarak, Bay Çaykin'in ülkenin efendisine, ve General Thomson'un da «sevilen bir konuk»a benzeyip benzemediğini söylesinler.

«İzvestiya» No. 85,
23 Nisan 1919.
İmza: J. Stalin.

DEVLET DENETLEME'NİN ŞÇİGRİ'DEKİ OLAĞANÜSTÜ MÜFETTİŞİNE TELGRAF

Tarımsal huzursuzlukların patlak vermesinin nedenlerini araştırırken, kazadaki köylü kitlelerinin genel politik ruh hali dışında, bir de şu noktalara dikkat etmenizi rica ediyorum:

1 — Tarım Şubesi'nin ve Sovhoz Yönetimi'nin, sovhozları örgütlerken izlediği politika: Sovhozları örgütlerken, toprağın köylülerin elinden yasal olmayan bir biçimde alındığı durumlar olmamış mıdır; sovhozlar örgütlenirken, köylü işletmelerinin durumunu maddi olarak etkileyen başka zorlayıcı önlemler alınmamış mıdır;

2 — Tarım Şubesi'nin, tarımı kollektifleştirirken izlediği politika: tarım komünlerinin, artellerin, ortak tarlaların vb. örgütlenmesinde zor kullanılmamış mıdır; kollektif tarımın örgütlenmesi, bölgedeki köylülüğün temel çıkarlarına zarar vermemiş midir;

3 — Şeker Merkezi İdaresi'nin, pancar ekim alanlarını millileştirirken izlediği politika: millileştirme politikası, köylülüğün temel çıkarlarına zarar verici bir şekilde gerçekleştirilmemekte midir; millileştirilen arazi parçaları, toprak-köylüleri tarafından kullanılırken zorluk çıkarmamakta mıdır; veya köylülüğü öfkelendirecek başka davranışlar söz konusu değil midir (örneğin, şeker fabrikalarının gereksinimlerinin çok üstünde toprağa el koymaları; daha önce pancar ekilmeyen alanların ulusallaştırılması vb.);

4 — ayrıca şu sorular: Tarımsal huzursuzluklar, ilgili kazada toprak yetersizliğinin bir sonucu değil midir; emek-

çi olmayan unsurların arazileri köylülerin toprak kullanımına girmiş midir ve hangi koşullar altında girmiştir; bir bütün olarak kaza Tarım Şubesi'nin veya onun tek tek yöneticilerinin faaliyetlerinde veya bucaklardaki şubelerin faaliyetlerinde, merkezin talimatlarına veya amaca uygunluk gerekçelerine uygun olmadığı için köylüler arasında öfkeye yol açabilecek davranışlar yok mudur, ve ayrıca, ilgililerin ataleti ve görevi suiistimal olayı yok mudur.

Telgrafın elinize geçtiğini ve alacağınız önlemleri telgrafla Devlet Denetleme'ye bildirmenizi rica ederim.

Devlet Denetleme Halk Komiseri
J. Stalin

7 Mayıs 1919.

İlk kez yayınlanmaktadır.

V. İ. LENİN'E PETROGRAD'DAN DOĞRUDAN HAT ÜZERİNDEN TELSİZ MESAJI[73]

Birliklerin kaydırılması konusunda bugün durumun üç ay öncekinden daha iyi olduğuna hiç kuşku yok; fakat benim için, ne Başkomutan'ın ne de onun Kurmay Başkanı'nın, Petrograd'a gönderilen birlikleri tanımadığı da açıktır. Güya 2. Tugayın alayları ya da bir süvari tugayının alayları olarak Kazan'dan, nerdeyse hiç mevcudu olmayan birliklerin gönderilmesi gibi sürprizler bu yüzdendir. Her halükârda bugüne kadar Petrograd'a gerçekten savaşma yeteneğinde toplam sadece 600 kursiyer gelmiştir.

Ama elbette ki önemli olan birliklerin niceliği değil, niteliğidir. Bütün sürüyü Narva'nın ötesine püskürtmek için ihtiyacımız olan şey, topu topu savaşma yeteneğinde sadece üç piyade alayı ve en azından bir süvari alayıdır. Eğer bu küçük ricayı zamanında yerine getirseydiniz, Estonyalılar dünden püskürtülmüş olurlardı.

Ayrıca, telaşlanmak için hiçbir neden yoktur, çünkü cephede durum istikrar kazandı, cephe hattı sağlamlaştı, birliklerimiz ise yer yer ilerlemektedir.

Bugün Karelya'daki tahkimatımızı gözden geçirdim ve durumun genel olarak iyi olduğunu saptadım. Finlandiyalılar inatçı bir suskunluk içindeler, fırsatı değerlendirmemeleri oldukça tuhaf. Soruna yabancı olmayan Finlandiyalı yoldaşların bize söylediğine göre, bu tuhaflığın açıklaması, Finlandiya'nın gittikçe kötüleşen iç durumudur.

Bugün bana Başkomutan'ın, yakıt krizi nedeniyle donanmayı azaltma önerisini gösterdiler. Bu vesileyle Deniz

Kuvvetlerimizin bütün fonksiyonerleri ile bir müzakere yaptım, Başkomutan'ın önerisinin tamamen yanlış olduğu kanısına vardım. Gerekçeler: Birinci olarak, eğer büyük birlikler, yüzen sallar durumuna getirilirse, toplarını kullanamayacaklardır, yani toplar ateş güçlerini yitireceklerdir, çünkü geminin hareketi ile topların kullanılması arasında doğrudan bir ilişki vardır; ikinci olarak, büyük kalibreli toplara sahip olmadığımız doğru değildir, bugünlerde toplarla dolu 12 mavna «keşfedildi»; üçüncü olarak, yakıt krizi geçiyor, çünkü yakma yağının dışında 420 000 pud kömür depo etmeyi başardık, bu arada günde bir katar kömür alıyoruz; dördüncü olarak, şuna kesinlikle inanıyorum ki, donanmamız, Petrograd'ı bütün gücüyle savunmaya hazır disiplinli bahriyelilere sahip gerçek bir donanma haline gelecektir.

Ben burada daha şimdiden savaşa katılmaya hazır birliklerin sayısını söz konusu etmek istemiyorum, fakat mevcut Deniz Kuvvetleri ile Petrograd'ı denizden gelebilecek herhangi bir saldırıya karşı şerefle savunabileceğimizi söylemeyi görevim biliyorum.

Bütün bu noktaları göz önünde bulundurarak, bütün Petrogradlı yoldaşlar gibi ben de, Başkomutan'ın önerisinin reddedilmesinde ısrar ediyorum.

Bunun dışında, günlük kömür sevkini 3-4 hafta süreyle iki katına çıkarmayı kesinlikle gerekli görüyorum. Deniz Kuvvetlerimizin yöneticilerinin de belirttiği gibi, bu denizüstü ve denizaltı donanmamıza nihayet savaşa hazır olma olanağı verecektir.

Stalin

25 Mayıs 1919'da yazılmıştır.
İlk kez: 1919 Yılında Şanlı Petrograd Savunmasının Dokümanları derlemesinde yayınlanmıştır. Moskova 1941.

V. İ. LENİN'E TELGRAF

Krasnaya Gorka'dan hemen sonra Seraya Loşady[74] tasfiye edildi. Onların içindeki toplar tamamen işler durumda. Tüm kaleler ve hisarlar ivedelikle gözden geçiriliyor.

Bahriye uzmanları, Krasnaya Gorka'nın denizden alınmasının, bahriye bilimini altüst ettiğini söylemekteler. Benim elimden ise, bu bilime acımaktan başka birşey gelmez. Gorka'nın hızla alınması, benim ve bir bütün olarak sivillerin operatif işlere acımasızca müdahalesi ile gerçekleşmiştir. Bu müdahalede öylesine ileri gidilmiştir ki, denizde ve karada emirler kaldırılmış, bizim emirlerimiz dayatılmıştır.

Bilime duyduğum büyük saygıya rağmen, bundan sonra da böyle davranacağımı açıklamayı görev biliyorum.

16 Haziran 1919.

Stalin

İlk kez 21 Aralık 1929'da «Pravda» No. 301'de yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E PETROGRAD'DAN DOĞRUDAN HAT ÜZERİNDEN TELSİZ MESAJI

Dikkatinizi aşağıdaki sorunlara yöneltmeyi zorunlu görüyorum.

Birincisi: Kolçak en ciddi düşmanımızdır, çünkü geri çekilmek için yeterli alana, orduyu besleyecek yeterli insan kaynağına ve tahıl bakımından zengin bir cephe gerisine sahiptir. Kolçak ile karşılaştırıldığında, General Rodzyanko sivrisinektir, çünkü elinde ne tahıl bakımından zengin cephe gerisi, ne geri çekilmek için alan, ne de yeterli insan kaynağı vardır. İnsan kıtlığından, onun [hakim olduğu —ÇN] iki-üç kazada uygulanmaya başlanan yirmi sınıfın* silah altına alınması, onu mezara götürecektir, çünkü köylüler böyle bir seferberliğe dayanamayacaklar ve kaçınılmaz olarak ona sırt çevireceklerdir. Bu nedenle, Petrograd Cephesi için, Doğu Cephesindeki birliklerin, bizi Doğu Cephesinde taarruzu durdurmaya zorlayabilecek biçimde çekilmesi **kesinlikle** yanlıştır. Rodzyanko'yu Estonya sınırına sıkıştırmak için (daha ileri gitmemize gerek yok), geri çağrılması Doğu Cephesindeki taarruzun yarıda kesilmesi sonucunu doğurmayacak bir tümen yeterlidir. Bunun özellikle göz önünde bulundurulmasını rica ediyorum.

İkincisi: Kronstadt dolaylarında büyük bir komplo açığa çıkarılmıştır. Tahkim edilmiş Kronstadt bölgesinin tüm kalelerinin batarya şefleri buna bulaşmışlardır. Komplonun

---

* *«zwanzig Jahrgänge»: yani askere alınanların en genci ile en yaşlısı arasında yirmi kura fark var. —ÇN.*

hedefi, [Kronstadt —ÇN] kalesini ele geçirmek, donanmayı kumandası altına almak, birliklerimizi arkadan ateş altına almak ve Rodzyanko'ya Petrograd yolunu açmaktır. İlgili dokümanlar elimizdedir.

Rodzyanko'nun neden nispeten küçük kuvvetlerle öyle küstahça Petrograd üzerine yürüdüğü şimdi benim için açıktır. Finlandiyalılarm küstahlığı, aktif subaylarımızın kitleler halinde düşman saflara geçmesi, Krasnaya Gorka ihaneti sırasında İngiliz gemilerinin aniden ortadan kaybolmaları bununla açıklanır: besbelli ki, İngilizler doğrudan işin içine karışmayı (müdahale!) «uygun» bulmamışlar, kale ve donanma beyazların eline geçtikten sonra, «Rus halkına» yeni bir «demokratik düzen» kurmakta «yardım etmek» için daha sonra ortaya çıkmak istemişlerdir.

Besbelli ki, (İtalya, İsviçre ve Danimarka Büyükelçilikleri aracılığıyla İngiltere'nin finanse ettiği bu komplonun bütün ipliklerinin ellerinde toplandığı) Rodzyanko ve Yudeniç'in tüm planı, tohum halindeyken yok ettiğimizi umduğum (buna karışanların tümü tutuklanmıştır, soruşturma sürmektedir) bu komplonun başarıyla sonuçlanmasına dayanmaktaydı.

Ricam: Tutuklanan elçilik personeline hiçbir ayrıcalığın tanınmaması, tüm bu kişilerin, bilgi verici yeni ipuçları açığa çıkaran soruşturma kapanasıya kadar, sıkı bir yönetim altında tutulmasıdır.

Daha derin bilgileri üç-dört gün içinde veririm, çünkü bir günlüğüne Moskova'ya gelmeyi düşünüyorum, eğer sizin herhangi bir itirazınız yoksa.

Kartı gönderiyorum. Şimdiye kadar sürekli cephe sorunları ile ilgili yolda, çoğunlukla da bizzat cephede olduğumdan ötürü gönderemedim.

18 Haziran 1919.
sabah saat 3.00.

Stalin

İlk kez 23 Şubat 1941'de «Pravda» No. 53'te yayınlanmıştır.

PETROGRAD CEPHESİ ÜZERİNE

Bir «Pravda» muhabiri ile konuşma

Bugünlerde Petrograd Cephesinden geri gelen Stalin yoldaş, muhabirimize cephede durum üzerine izlenimlerini anlatmıştır.

1 — Petrograd'ın ileri arazisi

Petrograd'ın ileri arazisi, öyle çıkış noktaları sunmaktadır ki, buralardan hareketle düşman, elde ettiği bir başarı sonucu, Petrograd'ı kuşatabilir, onun Rusya ile ilişkisini kesebilir ve nihayet onu alabilir. Bu noktalar şunlardır: a) Petrosavodsk mıntıkası, harekât istikameti Svanka, hedef: Petrograd'ın doğudan çevrilmesi; b) Olenets mıntıkası, harekât istikameti: Lodeynoye Pole, hedef: Petrosavodsk'taki birliklerimizin geri bölgesine sızmak; c) Karelya mıntıkası, harekât istikameti doğrudan Petrograd, hedef: Petrograd'ın kuzeyden ele geçirilmesi; d) Narva mıntıkası, harekât istikameti Gaçina ve Krasnoye Selo, hedef: Petrograd'ın güneybatıdan ele geçirilmesi veya en azından Gaçina-Tosno hattının alınması ve Petrograd'ın güneyden çevrilmesi; e) Pskov mıntıkası, harekât istikameti Dno-Bologoye, hedef: Petrograd'ın Moskova ile ilişkisini kesmek; ve nihayet f) Petrograd'ın batısı ve doğusunda düşmana çıkartma yapma olanağı veren Finlandiya Körfezi ve Ladoga Gölü.

2 — Düşman güçleri

Sözü edilen mıntıkalarda düşmanın gücü karmadır ve

eşdeğerlerde değildir. Petrosavodsk mıntıkasına Sırplar, Polonyalılar, İngilizler, Kanadalılar ve bir grup Rus beyaz muhafız subayı yerleştirilmiştir. Bunların hepsinin ihtiyaçları sözümona müttefikler tarafından karşılanmaktadır. Olenets mıntıkasında, anlaşma gereği, geçimleri 2-3 ay Finlandiya Hükümeti tarafından karşılanacak Finlandiyalı beyaz muhafızlar bulunmaktadır. Finlandiyalı beyaz muhafızlara, Alman işgali zamanından kalan Alman subayları kumanda etmektedir. Karelya mıntıkasında sözümona düzenli Finlandiya birlikleri, Narva mıntıkasında Rus savaş esirlerinden oluşturulan Rus birlikleri ve yerli halktan toplanan Cermen kökenli birlikler durmaktadır. Bu birlikler, Tümgeneral Rodzyanko'nun kumandası altındadır. Pskov mıntıkasında da aynı şekilde savaş esirleri ve yerli halktan toplanan, Balahoviç'in başını çektiği Rus birlikleri mevcuttur. Finlandiya Körfezi'nde ise, büyük olasılıkla İngiltere ve Finlandiya'nın, torpido botları (5-12 arası) ile denizaltılar (2-8 arası) dolaşmaktadır.

Tüm bilgiler, düşmanın Petrograd Cephesi'ndeki güçlerinin büyük olmadığını kanıtlıyor. Düşmanın en aktif mıntıkası olan Narva mıntıkası da, daha az önemli olmasa da daha az aktif öteki mıntıkaların savaşabilecek «insan kaynağı» açısından çektikleri sıkıntının aynısını yaşamaktadır.

Daha iki ay önce Petrograd'ı «iki-üç gün içinde» düşeceğini ilan eden «Times»ın[75] zafer çığlıklarına rağmen düşmanın ana hedefi, yani Petrograd'ı kuşatmayı gerçekleştirememiş olmasını bir yana bırakalım, bu dönem içinde şu ya da bu mıntıkada tali bir görevi bile yerine getirememiş, yani şu ya da bu tayin edici noktayı bile eline geçirememiş olması da aslında bununla açıklanır.

Kurnaz tilki Guçkov'un Denikin'e yazdığı mektupta umut bağladığı, Finlandiya'da bulunan General Yudeniç komutasındaki ünlü «Kuzeybatı Ordusu», herhalde henüz yumurtadan çıkmadı.

3 — Düşman neye güveniyordu?

Düşmanın yalnızca kendi kuvvetlerine, ya da daha doğ-

rusu taraftarlarının, yani birliklerimizin gerisinde, Petrograd'da ve cephelerde bulunan beyaz muhafızların gücüne güvendiği kadar güvenmediği görülmekteydi. Bu güçler, her şeyden önce, beyaz muhafızların finanse edilmesi ve Yudeniç ile İngiliz-Fransız-Finlandıya-Estonya burjuvazilerinin yararına casuslukla uğraşan burjuva devletlerin (Fransa, İsviçre, Yunanistan, İtalya, Hollanda, Danimarka, Romanya ve başkaları) Petrograd'daki büyükelçilikleriydi. Bu baylar, sağa sola para yağdırarak ordumuzun cephe gerisinde satın alınabilecek herkesi rüşvetle satın almışlardı. Bunun yanısıra bir de, Rusya'yı unutmuş, şerefini yitirmiş, Rusya'nın işçi ve köylülerinin düşmanlarınının safına geçmeye hazır satılık Rus subayları vardı. Nihayet, Petrograd proletaryası tarafından incitilmiş eski burjuvalar ve toprak sahipleri bulunuyordu. Sonra ortaya çıktığı kadarıyla bunlar, çok sayıda silah depolayarak birliklerimizi arkadan vurmak için uygun bir zaman kolluyorlardı. Düşman, Petrograd üzerine ilerlerken, işte bu güçlere güveniyordu. Kronstadt'ın anahtarı olan Krasnaya Gorka'yı ele geçirerek, tahkim edilmiş bölgeyi zayıflatmak, kalelerde bir ayaklanma kışkırtarak Petrograd'ı ateş altına almak, genel karışıklık anında cephedeki genel taarruzu Petrograd'daki ayaklanma ile birleştirmek ve proleter devrimin ocağını kuşatmak ve işgal etmek — işte düşmanın güvendiği şey buydu.

4 — Cephede durum

Ne var ki, düşmanın spekülasyonları boşa çıktı. Sol Sosyal-Devrimcilerin kaledeki ihaneti sonucu, düşman tarafından 24 saat işgal altında tutulan Krasnaya Gorka, Baltık bahriyelilerinin deniz tarafından ve karadan giriştikleri şiddetli bir saldırı sonucu, Sovyet Rusya'ya yeniden kazandırılmıştır. Sağ Sosyal-Devrimcilerin, Menşevik «anavatan savunucuları»nın ve subayların satılık bir bölümünün ihanetiyle bir an sallanmaya başlamış olan Kronstadt'ın tahkim edilmiş bölgelerinin durumu, Baltık Donanması Devrimci Savaş Konseyi'nin demir eliyle hızla düzeltilmiştir. Elçiler ve onla-

rın ajanları tutuklanmış ve daha sakin yerlere gönderilmiştir. Bazı elçiliklerde makineli tüfekler, tüfekler (hatta Romanya Büyükelçiliği'nde bir top), gizli telefon tesisatları ve benzer şeyler bulunmuştur. Petrograd'ın burjuva mahallelerinde yapılan genel aramalar sonucunda, dört bin tüfek ve yüzlerce patlayıcı madde ele geçirilmiştir.

Düşmanın genel taarruzuna gelince, «Times» tarafından davul zurna ile ilan edilen zafer, sadece gerçekleşmemekle kalmamış, düşman saldırıya bile başlayamamıştır. Lodeynoye Pole'yi almak isteyen Olenets'deki Finlandiyalı beyaz muhafızlar, hücumla atılmış ve Finlandiya'ya sürülmüştür. Petrosavodsk'tan birkaç verst uzakta bulunan düşmanın Petrosavodsk grubu, arkasından yetişen birliklerimizin baskısı sonucu, hızla geri çekilmektedir. İnisiyatifi yitiren düşmanın Pskov grubu yerinde saymakta, çeşitli yerlerde ise geri bile çekilmektedir. Düşmanın en aktif grubu olan Narva grubu ise, amacına ulaşmak şöyle dursun, tam tersine, birliklerimizin darbeleri ile, Yamburg yollarında çözülerek ve dağılarak sürekli geri çekilmektedir. Yani Antant'ın zafer çığlıkları vakitsizdi. Güçkov ve Yudeniç'in bekledikleri olmadı. Hâlâ pasif olan Karelya mıntıkası için şimdilik birşey söylenemez, çünkü Vidlitsa işletmesinde[76] uğradığı başarısızlıktan sonra Finlandiya Hükümeti, ses tonunu fark edilecek ölçüde yumuşatmış ve Rusya Hükümeti'ne yönelttiği adi küfürlere de son vermiştir, Karelya Cephesi'ndeki olaylar da hemen son bulmuştur.

Bunun fırtınadan önceki sessizlik olup olmadığını sadece Finlandiya Hükümeti bilir. Her halükârda şunu söyleyebilirim ki, Petrograd olası bütün sürprizler için hazırlıklıdır

5 — Donanma

Donanma üzerine birkaç söz söylemeden edemeyeceğim. Yok olmuş gözüyle bakılan Baltık Donanması'nın, yeniden en etkin biçimde canlanması sevindirici bir olgudur. Bunu sadece dostlarımız değil, düşmanlarımız da kabul ediyorlar.

Sevindirici olan bir başka olay da, Rus subaylarının bir bölümünün hastalığının — satılmışlığın — Donanmanın kumanda mevcudunu çok az etkilemesidir: Rusya'nın bağımsızlığına, İngiliz altınından daha fazla değer veren insanların olduğunu, bu insanların şereflerine hürmeten söylemeliyiz. Baltık bahriyelilerinin eski niteliklerine kavuşmaları ve kahramanlıkları ile devrimci Rus donanmasının en iyi geleneklerini canlandırmaları da daha da sevindiricidir. Eğer böyle olmasaydı, denizden gelebilecek en tehlikeli sürprizlere karşı Petrograd korunamazdı. İki torpido botumuzun Haziran ayında, düşmanın 4 torpido botu ve 3 denizaltısına karşı giriştiği eşitsiz savaş, donanmamızın yeniden doğuşu için tipik bir örnektir. Torpido botlarımız bu savaştan, bahriyelilerin fedakârlığı ve şeflerin becerikli yönetimi sayesinde, muzaffer olarak çıkmışlar ve bir düşman denizaltısını batırmışlardır.

6 — Özet

Çoğu zaman Rodzyanko, Sovyet Rusya için teklike açısından, Kolçak'la karşılaştırılır ve Rodzyanko'nun Kolçak'tan daha az tehlikeli olmadığı söylenir. Bu karşılaştırma yanlıştır. Kolçak gerçekten tehlikelidir, çünkü geri çekilmek için alana sahip olduğu gibi, birliklerin yenilenmesi için elinde yeterli derecede insan kaynağı ve ordunun ihtiyacını karşılamak için tahılı vardır. Rodzyanko ve Yudeniç'in talihsizliği, hem alan ve hem de insan kaynağı ve tahıl yokluğudur. Rus savaş esirlerinden oluşturulan beyaz muhafız birliklerinin kurulması için Finlandiya ve Estonya elbette belli bir temel teşkil etmektedir. Ne var ki birinci olarak savaş esirleri beyaz muhafız birlikleri için yeterli ve tamamen güvenilir kaynak olamaz. İkinci olarak, bizzat Finlandiya ve Estonya'da gelişen devrimci mayalanma göz önünde bulundurulduğunda, bu ülkelerin durumu beyaz muhafız birliklerinin oluşturulması için elverişli bir ortam sunmamaktadır. Üçüncü olarak, Rodzyanko ve Balahoviç tarafından işgal edilen topraklar (toplam olarak yaklaşık iki kaza) ya-

vaş yavaş ve sistemli bir biçimde azalmaktadır; ünlü «Kuzeybatı Ordusu» eğer bir gün dünyaya gözlerini açmak nasip olursa, gelişmek ve manevra yapabilmek için yakında hiçbir yere sahip olmayacaktır. Çünkü, şunu teslim etmek gerekir ki, ne Finlandiya ne de Estonya, en azından şimdilik, kendi topraklarını Rodzyanko, Balahoviç ve Yudeniç'in hizmetine sunmamışlardır. Cephe gerisi olmayan bir ordu — işte «Kuzeybatı Ordusu» budur. Söylemeye gerek yok ki, olaylar zincirinde, düşman için elverişli uluslararası karakterli yeni bir durum ortaya çıkmaması halinde — ki düşmanın böyle bir duruma güvenmek için hiçbir nedeni yoktur —, böyle bir «ordu» uzun zaman yaşayamayacaktır.

Zafer, Petrograd önlerinde bulunan Kızıl Ordu'nun olacaktır.

«Pravda» No. 147,
8 Temmuz 1919.

BATI CEPHESİ'NDE DURUM ÜZERİNE V. İ. LENİN'E MEKTUP[77]

Lenin yoldaşa

Batı Cephesi'nde durum gittikçe tehditkâr hale gelmektedir.

Batı Cephesi'ndeki en aktif düşmanımız olan Polonyalılar tarafından sıkıştırılan XVI. Ordu'nun eski, hırpalanmış, bitkin birlikleri, sadece baskıya dayanabilme ve kendilerini savunabilecek durumda değil, aynı zamanda geri çekilen bataryaları (ki bunlar böyle giderse düşman eline geçeceklerdir) koruma yeteneğinden de yoksun bulunuyor. Bu durumda olan XVI. Ordu'nun Berezina'ya geri çekilirken, silahlarını ve koşuntularını yitirebileceğinden korkuyorum. Bunun dışında bir başka tehlike de, alayların çoğunluğunda iyice hırpalanmış ve tamamen parçalanmış çekirdeğin, yakında artık yedekleri asimile edemeyecek durumda olacağıdır, şunu da söylemek gerekir ki, yedekler olağanüstü gecikmelerle gelmektedir.

Düşman iki hat üzerinden Berezina'ya doğru ilerlemektedir: Borissov istikametinde ve Slutsk-Bobruisk istikametinde. Bunu başarıyla yapmaktadır, çünkü şimdiden Borissov'a 30 verst kadar yaklaşmıştır, güneyde ise, Slutsk'tan sonra, Bobruisk'in anahtarı olan bu bölgenin tek mükemmel şosesi de düşman tarafından alınmıştır.

Eğer Borissov düşmanın eline geçer ve bununla bağlantılı olarak XVI. Ordu'nun tamamen perişan durumdaki 17.

Tümeni, beklendiği üzere akın akın geri dönerse, düşmanın bir sonraki darbesi artık XV. Ordu'yu tehdit edecektir ve Polotsk ve Dvinsk doğrudan tehlikeye düşecekler. Fakat Bobruisk ele geçirilip Ryetşitsa'ya doğru bir hücum gerçekleşirse (ki bu düşmanın dolaysız hedefidir), XVI. Ordu'nun bütün Pripyet grubu, yani 8. Tümen otomatikman çöker, Gomel doğrudan tehlikeyle karşı karşıya kalır ve XII. Ordu'nun yan tarafı çıplak kalır.

Kısacası, eğer düşmanın XVI. Ordumuzu paramparça etmesine izin verirsek (ki o şimdi bunu yapmaktadır), XV. ve XII. Ordu'yu tehlikeye atmış olacağız ve artık sadece XVI. Ordu'yu değil, bütün cepheyi yamamak zorunda kalacağız. Bu da bize daha pahalıya mal olacak.

Besbelli ki şimdi, geçen yıl Doğu Cephesi'nin içinde bulunduğu durumla; Vazetis ve Kostyayev'in, Kolçak'ın önce III., sonra II., daha sonra da V. Ordu'yu yenmesine göz yumarak, tüm cephenin genel durumunun gereksiz yere altı ay süreyle bozdukları durumla aşağı-yukarı aynı durum içinde bulunuyoruz.

Batı Cephesi'nin aynı akibete uğraması için her türlü neden var.

Size daha önce Batı Cephesi'nin bir yamalı bohça oluşturduğunu, bu bohçanın, yedekler olmaksızın onarılamayacağını, düşmanın önemli noktalardan birine yönelteceği bir tek ciddi saldırının, bütün cepheyi sallamaya, ya da daha doğrusu sarsmaya yeteceğini yazmıştım.

Benim bu korkularım bugün ne yazık ki şimdiden doğrulanmaktadır.

Oysa Batıda birleşik bir kumanda altında toplanmış olan düşman, Riga, Varşova ve Kişinev'de hazır veya hemen hemen hazır durumda bulunan Rus **Kolordusunu** henüz devreye sokmadı bile.

Üç hafta önce, saldırıya geçmek ve düğüm noktaları Molodeçno-Baranoviçi'yi ele geçirmek için bir tümeni yeterli buluyordum. Bugün artık bir tümen belki Borissov-Bobruisk-Mozyr hattını tutmak için bile yetmez.

Başarılı bir saldırı ise düşlerde bile söz konusu olamaz,

çünkü bugün (11 Ağustos'ta) bunun için en azından iki-üç tümen gerekmektedir.

Kararınızı verin: Bize tugaylar halinde hiç olmazsa bir tümen verebilecek misiniz, yoksa zaten parçalanmış olan XVI. Orduyu yok etmeyi düşmana mı bırakacaksınız. Fakat karar vermekte gecikmeyin, çünkü her saat paha biçilmez değerdedir.

J. Stalin

PS. Bu mektup Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Batı Cephesi Kumandanı dahil olmak üzere, bütün üyeleri tarafından okunmuş ve onaylanmıştır. Benzer bir açıklama, bugünlerde Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'ne gönderilecektir.

J. St.

Smolensk,
11 Ağustos 1919.

İlk kez yayınlanmaktadır.

GÜNEY CEPHESİ'NDEN V. İ. LENİN'E MEKTUP[78]

Lenin yoldaş!

Yaklaşık iki ay önce, Başkomutan, ana saldırının Batıdan, Donetz Havzası üzerinden Doğuya doğru yapılmasına ilke olarak karşı değildi. Buna rağmen, böyle bir saldırıya karar vermediyse, bunun nedeni, yaz aylarında geriye çekilen Güney birliklerinden geriye kalan «miras», yani şimdiki Güney Cephesi bölgesinde kendiliğinden oluşmuş bulunan birliklerin gruplaşmasıdır. Bunların yeniden gruplandırılmaları, Denikin'in yararına olan uzun bir zaman kaybına yol açacaktı. Ana saldırının resmen karar verilmiş yönüne karşı çıkmayışımın **tek** nedeni buydu. Ne var ki şimdi durum ve buna bağlı olarak güçler gruplaşması temelden değişmiştir: VIII. Ordu (daha önceki Güney Cephesi'nde ana güçtü), Güney Cephesi bölgesine ilerlemiş bulunuyor ve doğrudan doğruya Donetz Havzası'na bakıyor; Budyonni'nin süvari birliği (diğer ana güçtür) de Güney Cephesi bölgesine ilerlemiştir; bir başka güç, bir ay içinde takviye edildiğinde, Denikin için yeniden tehlikeli olabilecek Letonya Tümeni, yeni katılmıştır.

Görüyorsunuz ki eski gruplaşma («miras») artık mevcut değildir. Öyleyse Başkomutanı (Genel Karargâhı) eski planda ısrar etmeye sevk eden nedir? Sadece ve sadece inatçılık ve, eğer isterseniz — fraksiyoncu bir zihniyet, Başkomutan'm, «stratejik» dövüş horozcuğu Guzyev tarafından

güçlendirildiği aptalca ve Cumhuriyet için çok tehlikeli olan fraksiyoncu bir zihniyet! Bugünlerde Başkomutan, Şorin'e, Novorossiysk'e yapılacak saldırının Çariçin bölgesinden Don steplerini geçerek, havacılarımız için belki elverişli olan, fakat piyademizin ve topçularımızın ilerlemesinin imkansız olduğu bir hat boyunca gerçekleştirilmesi emrini verdi. Kanıtlamaya gerek yok ki, bize **düşman** bir çevre içinde (planlanan) bu abuk-sabuk sefer, **yolların** tamamen **yokluğu** karşısında, bizi tamamen yıkım tehlikesiyle karşı karşıya bırakacaktır. Şunu kavramak bu kadar zor olmasa gerek: Kazak stanistsa'larma yapılacak bu saldırı, pratiğin kısa zaman önce gösterdiği gibi, Kazakları, stanitsalarını savunmak için, bize karşı Denikin'in etrafında toplamaya yarayacak, Denikin'i Don'un kurtarıcısı olarak göstermeye yarayacak, Denikin'e bağlı bir Kazak ordusunun kurulmasına yarayacak, yani sadece Denikin'in güçlenmesine yarayacaktır.

Bu nedenle derhal, hiç zaman kaybetmeksizin, pratiğin bir kenara attığı eski plan değiştirilip, onun yerine, ana saldırının Voronej bölgesinden Harkov ve Donetz Havzası üzerinden Rostov'a yapılacağı yeni bir plan konmalıdır. Birinci olarak, burada bize düşman bir çevre değil, bilakis tam tersine bize sempati duyan bir çevremiz olacaktır, bu da bizim ilerlememizi kolaylaştıracaktır. İkinci olarak, elimize çok önemli bir demiryolu ağı (Donetz Bölgesi'nde) ve Denikin orduları için temel ikmal damarı olan Voronej-Rostov hattı geçecektir (bu hat olmazsa, Don üzerinden ikmal edilen Kazak Ordusu, Don'un donması halinde ikmalsiz kalacak, Lihaya-Çariçin Doğu Donetz demiryolu kesilecektir). Üçüncü olarak, bu ilerleme ile Denikin Ordusunun iki parçaya ayıracağız, bunlardan gönüllüler ordusunu Mahno'ya yem olarak bırakırken, Kazak Ordusu'nu çevrilme tehlikesiyle karşı karşıya bırakacağız. Dördüncü olarak, Kazaklarla Denikin'in arasını açma olanağı bulacağız. Başarıyla ilerlememiz halinde Denikin, Kazak birliklerini Batıya göndermeye çalışacaktır, ki Kazakların büyük çoğunluğu, buna yanaşmayacaktır, — eğer biz bu anda Kazakların önüne barış, barış görüşmeleri ve benzer sorunları getirebilirsek —

buna yanaşmayacaktır. Ve beşinci olarak, bizim elimizde kömür olacak, Denikin ise kömürsüz kalacaktır.

Bu planın benimsenmesi gecikmemelidir, çünkü Başkomutan'ın, alayların kaydırılması ve dağılımı ile ilgili planı, Güney Cephesi'ndeki son başarılarımızı yok etme tehlikesi göstermektedir. Merkez Komitesi'nin ve Hükümetin aldığı son kararın — «Her şey Güney Cephesi için» —, Genel Karargâh tarafından dikkate alınmadığı ve rafa kaldırıldığı da ortadadır.

Kısacası: Yaşamın kendisi tarafından artık bir kenara itilen eski plan, hiçbir şekilde yapay olarak ayakta tutulmamalıdır — bu Cumhuriyet için tehlikeli olacak, Denikin'in durumunu kesinlikle kolaylaştıracaktır. Bu planın yerine yeni bir plan konmalıdır. Bunun için durum ve koşullar sadece olgunlaşmakla kalmamıştır, aynı zamanda böyle bir değişiklik bunlar tarafından dikte edilmektedir. Bu durumda alayların dağılımı da yeni bir biçim alacaktır.

Aksi halde benim Güney Cephesi'ndeki görevim anlamsız, caniyane, gereksiz bir şey olacaktır, ve bu da bana; Güney Cephesi'nde kalmaktansa, nereye olursa olsun bir yerlere, isterse cehennemin dibine gitme hakkını vermektedir, daha doğrusu böyle davranmakla yükümlendirmektedir.

Stalin

Serpuhov,
15 Ekim 1919.

İlk kez 21 Aralık 1929'da «Pravda» No. 301'de yayınlanmıştır.

V. İ. LENİN'E TELGRAF

Antant ile Denikin'in uzun uğraşlardan sonra, karşı-devrimin ana dayanağı olarak oluşturdukları Şkuro ve Mamontov'un süvari kolorduları, Voronej civarındaki savaşlarda, Budyonni yoldaşın süvari kolordusu tarafından hezimete uğratıldı. Kızıl kahramanlar Voronej'i aldılar. Şimdilik gözden geçirilmekte olan büyük bir ganimet ele geçirildi. Hepsi de kişilerin adlarıyla anılan zırhlı trenlere, her şeyden önce «General Şkuro» adlı zırhlı trene el kondu. Hezimete uğratılan düşmanın kovalanmasına devam edilmektedir. General Mamontov ve Şkuro'nun adları etrafında yaratılan yenilmezlik efsanesi, Budyonni yoldaşın süvari kolordusunun kızıl kahramanlarının yiğitliği sayesinde tamamen yıkılmıştır.

Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi **Stalin**

25 Ekim 1919.

«Petrogradskaya Pravda»
(Petrograd Pravda'sı) No. 244,
26 Ekim 1919.

DOĞU HALKLARI KOMÜNİST ÖRGÜTLERİ II. TÜM-RUSYA KONGRESİ'NDE AÇIŞ KONUŞMASI

22 Kasım 1919

Yoldaşlar!

Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, Doğunun müslüman komünist örgütleri temsilcilerinin II. Kongresi'ni[79] açma görevi bana verilmiştir.

I. Kongreden bu yana bir yıl geçmiş bulunuyor. Bu süre içinde, sosyalizmin tarihinde, iki önemli olay meydana gelmiştir. Bunlardan birincisi Batı Avrupa ile Amerika'nın devrimcileşmesi ve Batıda komünist partilerinin ortaya çıkması; ikincisi Doğu halklarının uyanması, Doğunun ezilen halkları arasında Doğuda devrimci hareketin yükselmesidir. Orada, Batıda proleterler, emperyalist devletlerin öncü müfrezesini parçalama ve iktidarı kendi ellerine almakla tehdit ediyorlar. Burada ise proleterler, emperyalizmin cephe gerisini, Doğuyu, zenginliğin kaynağını yıkmakla tehdit ediyorlar, çünkü Doğu, emperyalizmin üzerinde zenginliğini inşa ettiği temeldir, emperyalizmin yeni güç aldığı Batı Avrupa'da yenilgiye uğrayınca geri çekilmek istediği kaynaktır.

Dünya emperyalizmi Batıda bir yıl önce, Sovyet Rusyayı dar bir çember içine almakla tehdit ediyordu. Şimdi kendisinin çember içine alındığı ortaya çıkmaktadır, çünkü yan taraflarda olduğu gibi geride de yenilgiye uğramaktadır. Bir yıl önce Doğu halklarının I. Müslüman Kongresi'nin dele-

geleri ülkelerine dönerken, Doğu halklarını uykudan kaldırmak ve Batının devrimi ile Doğunun ezilen halkları arasında bir köprü kurmak için bütün güçlerini kullanacaklarına söz vermişlerdir. Şimdi bu çalışmaya bir toplu bakış atıldığında, memnunlukla tespit edebiliriz ki, bu devrimci çalışma boşa gitmemiştir, özgürlük düşmanlarına karşı bütün halklar arasında köprü kurulmuştur.

Son olarak, eğer birliklerimiz, kızıl birliklerimiz savletle doğuya doğru ilerleyebilmişse, sizlerin çalışması, delege yoldaşlar, bunda önemli bir rol oynamıştır. Eğer bugün Doğunun yolu açılmışsa, devrim bu durumu, delege yoldaşlarımızın son dönemde gerçekleştirdikleri büyük uğraşlarına borçludur.

Olayların Doğuda gözlediğimiz bu hızla gelişimi, sadece Doğu halklarının, her şeyden önce de Tatarların, Başkırların, Kırgızların ve Türkistan halklarının, müslüman Komünist örgütleri arasındaki birlik ile açıklanabilir.

Hiç kuşkum yok ki yoldaşlar, bu II. Kongre hem nitelik hem de nicelik bakımından I. Kongre'den daha zengin olacak, başlanan Doğu halklarının uyandırılması, Batı ile Doğu arasında kurulan köprünün sağlamlaştırılması çalışmasını, emekçi kitlelerin uzun süreden beri taşınan emperyalist boyunduruktan kurtarılması çalışmasını sürdürmeyi bilecektir.

Komünist müslüman örgütlerinin fonksiyonerlerinin, I. Kongre tarafından açılan Doğunun emekçi kitlelerinin kurtuluş bayrağını, emperyalizmin yerle bir edilmesi bayrağını şerefle taşıyacaklarını umarız. **(Alkışlar.)**

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 46,
7 Aralık 1919.

GÜNEY CEPHESİ'NDEN PETROGRAD'A SELAM

Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi, gönderdiğiniz selam ve alaylara vadettiğiniz kızıl bayraklar için dostça teşekkürlerini iletir.

Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi, Güney Cephesi'ne ilk yardıma koşan kentin Petrograd olduğunu ve Petrograd'ın, tümenlerimizi zafer inancıyla alevlendiren ve cephemizin durumunu tamamıyla değiştiren, mücadelede çelikleşmiş binlerce ileri işçiyi cepheye gönderdiğini unutmayacaktır.

Güney Cephesi en son başarılarını, her şeyden önce bu işçilere, kızıl Petrograd'ın bu değerli evlatlarına borçludur.

Emin olun yoldaşlar, Güney Cephesi birlikleri, Rus proletaryasının beklentilerini haklı çıkaracak ve armağan ettiğiniz kızıl bayrakları şerefle tam zafere taşıyacaktır.

Kiev ve Kupyansk'ı aldık — Rostov ve Novoçerkassk üzerinde kızıl bayrakların dalgalanacağı an uzak değildir.

Selam olsun Petrogradlı işçilere; selam olsun Baltık Donanması'nın şanlı bahriyelilerine!

Stalin

«Petrogradskaya Pravda»
(Petrograd Pravda'sı) No. 289,
18 Aralık 1919.

GÜNEYDE ASKERİ DURUM ÜZERİNE

I
ANTANT'IN BOŞA ÇIKAN PLANLARI

1919 baharında, Kolçak, Denikin ve Yudeniç'in Sovyet Rusya'ya karşı kombine saldırısı tertiplendi. Ana saldırı Kolçak tarafından yürütülecek ve onunla Saratov'da buluşmayı uman Denikin, birlikte doğudan Moskova üzerine yürüyeceklerdi. Petrograd'a karşı yan saldırı ise Yudeniç'e bırakılmıştı.

Bu seferin amacı Guçkov'un Denikin'e yazdığı raporda, «onun ana yaşam merkezleri olan Moskova ve Petrograd'ı elinden alarak Bolşevizmi bir darbede boğmak» şeklinde formüle ediliyordu.

Bu seferin planı, Denikin tarafından Kolçak'a yazılan bir mektupta geliştirilmişti, ve bu plan, 1919 baharında Grişin-Almasov'un kurmayıyla birlikte elimize geçti. Denikin, Kolçak'a, «Asıl olan, Volga'da durup kalmak değildir», diye yazıyordu, «bilakis, daha ileriye, Bolşevizmin kalbi olan Moskova'ya ilerlemektir. Sizinle Saratov'da buluşmayı umuyorum... Polonyalılar üzerlerine düşen görevi yerine getirecekler; Yudeniç'e gelince, o hazırdır ve Petrograd üzerine saldırmakta tereddüt etmeyecektir...»

Kolçak'ın Volga üzerine taarruzu bütün şiddetiyle sürerken, baharda işte böyle yazıyordu Denikin.

Ne var ki bu plan boşa gitti. Kolçak, Urallar'ın gerisine püskürtüldü. Denikin Seym Irmağı-Liski-Balaşov hattında durduruldu, Yudeniç ise Yamburg gerilerine atıldı.

Sovyet Rusya bu tehlikeden sağ-salim çıktı.

Fakat Antant yamyamları işi gevşetmediler. 1919 güzünde bir imha seferi için yeni bir plan hazırlandı. Kolçak elbette gözden çıkarıldı. Saldırının ağırlık noktasını Doğudan, Denikin'in ana saldırıyı yapacağı Güneye kaydırdılar. Baharda olduğu gibi, Yudeniç'e yan saldırı görevi, Petrograd üzerine yeni bir sefer görevi verildi. Gönüllüler ordusunun eski komutanı General May-Mayevski, Orel'in alınmasından sonraki gün yaptığı konuşmada, «en geç Aralık'ın sonunda, 1912 noelinde» birlikleriyle Moskova'da olacağını söylüyordu.

Denikin taraftarlarının kibirleri öylesine ileri gitti ki, Donetz Havzası kapitalistleri, gönüllüler ordusunun Moskova'ya girecek ilk alayına, daha Ekim'de, bir milyonluk (Nikolaus banknotuyla) ödül koyuyordu...

Oysa kader, bu planı da boşa çıkardı. Denikin birlikleri, Poltava, Kupyansk ve Çerkovo'nun gerisine püskürtüldü. Yudeniç hezimete uğratıldı ve Narva ötesine kadar kovalandı. Kolçak'a gelince, artık Kolçak ordusu, Novo-Nikolayevsk'teki ağır hezimetten sonra sadece anılarda varlığını sürdürmektedir.

Sovyet Rusya bu tehlikeden de sağ-salim çıktı.

Karşı-devrimin fiyaskosu, bu kez o denli ani ve beklenmedik biçimdeydi ki, emperyalist Almanya'yı yenen Antant'm eski kurtları, tüm kamuoyu önünde şunu ilan etmek zorunda kaldılar: «Bolşevizm silah zoruyla yenilemez». Emperyalist Fakirlerin kafasızlıkları o kadar ileri gitti ki, karşı-devrimin yenilgisinin gerçek nedenlerini görme yetisini kaybeden bunlar, Rusya'yı, kâh «en iyi ordu komutanlarının bile» kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğrayacağı «kızgın kum çölü»ne, kâh «en iyi birliğin bile» ölümünden emin olabileceği «uçsuz-bucaksız bir çöl»e benzettiler.

II
KARŞI-DEVRİMİN YENİLGİSİNİN NEDENLERİ ÜZERİNE

Karşı-devrimin, her şeyden önce de Denikin'in yenilgisinin nedenleri nelerdir?

A) Karşı-devrimci birliklerin **cephe gerisinin güvenilmezliği.** Dünyanın hiçbir ordusu, sağlam bir cephe gerisi olmaksızın yenemez. Fakat Denikin'in (Kolçak'ın da) cephe gerisi kesinlikle sağlam değildi. Karşı-devrimci birliklerin cephe gerisinin güvenilmezliği olgusu, bu birlikleri tertip altına alan Denikin-Kolçak Hükümeti'nin sosyal karakteri ile açıklanır. Denikin ile Kolçak sadece toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin değil, aynı zamanda İngiliz-Fransız sermayesinin de boyunduruğunu getiriyorlardı. Denikin ve Kolçak'ın zaferi, Rusya'nın bağımsızlığının yitirilmesi, Rusya'nın Fransız ve İngiliz parababalarının bir sağmal ineğine dönüştürülmesi demekti. Bu anlamda Denikin-Kolçak Hükümeti, en halk düşmanı ve en anti-ulusal bir hükümettir. Bu anlamda Sovyet Hükümeti ise, tek halk hükümeti ve sözcüğün en iyi anlamıyla tek ulusal hükümettir, çünkü bu hükümet, sadece emekçilerin sermayenin egemenliğinden kurtuluşunu değil, aynı zamanda tüm Rusya'nın dünya emperyalizminin boyunduruğundan kurtuluşunu; Rusya'nın, sömürgelikten, bağımsız, özgür bir ülkeye dönüşmesini getirmektedir.

Denikin-Kolçak Hükümeti'nin ve birliklerinin, Rus halkının geniş kesimlerinin ne saygısını, ne de desteğini kazanamayacağı açık değil midir?

Denikin-Kolçak birlikleri içinde zafer tutkusunun ve coşkunun — ki bunlarsız zafer olanaksızdır — söz konusu olamayacağı açık değil midir?

Denikin ve Kolçak'ın cephe gerisi çökmekte, cephenin temel direkleri yerle bir olmaktadır, çünkü Denikin-Kolçak Hükümeti, Rus halkını köleleştiren, halkın geniş kesimlerinin en üst derecede güvensizliğine yol açan bir hükümettir.

Sovyet birliklerinin cephe gerisi güçlenmekte, özsuyuy-

la kızıl cepheyi beslemektedir, çünkü Sovyet Hükümeti, Rus halkının kurtuluşunun bir hükümetidir, halkın geniş kesimlerinin güvenini en üst seviyede kazanmış bir hükümettir.

B) Karşı-devrimin **kenar bölgede olma durumu.** Daha Ekim Devrimi'nin başlangıcında, devrim ile karşı-devrim arasında belirli bir coğrafi sınır belirginleşmişti. İçsavaşın daha sonraki gelişim sürecinde devrimin ve karşı-devrimin bölgeleri kesin olarak belirlendi. Sınai ve kültürel-politik merkezleriyle, Moskova ve Petrograd'la, ulusal bakımdan türdeş, ağırlıklı olarak Rus nüfusuyla iç Rusya, devrimin üssü haline geldi. Buna karşılık, önemli sınai ve kültürel-politik merkezlere sahip olmayan, ulusal bakımdan son derece çeşitli, bir yanda ayrıcalıklı Kazak sömürgeciler ve diğer yanda yasal olarak haklarına tecavüz edilen Tatarlar, Başkırlar, Kırgızlar (Doğuda), Ukraynalılar, Çeçenler, İnguşlar ve başka müslüman halklardan oluşan bir nüfusa sahip olan Rusya'nın kenar bölgeleri, esas olarak güney ve doğu kenar bölgeleri, karşı-devrimin üssü haline geldiler.

Rusya'da savaşan güçlerin böyle bir coğrafi dağılımında doğal olmayan hiçbir şey olmadığını kavramak zor değildir. Gerçekten de: Sovyet Hükümeti'nin temeli Petrograd ve Moskova proletaryası değil de başka kim olabilirdi? Denikin ve Kolçak'ın karşı-devriminin kalesi ise, ayrıcalıklara sahip ve askeri bir kast olarak örgütlenen, Rus emperyalizminin köhnemiş aracından — uzun zamandan beri kenar bölgelerdeki Rus olmayan halkları sömüren Kazaklardan başka kim olabilirdi?

Bundan başka hiçbir «coğrafi dağılım» olamayacağı açık değil midir?

Ama bu durum beraberinde, karşı-devrim için bir dizi kaçınılmaz dezavantajlar getirirken, devrim için de bir o kadar yarar getiriyordu ve halen de getirmektedir.

Acımasız bir içsavaş döneminde operasyon yapan birliklerin başarısı için unsurlarıyla bu birliklerin beslendiği ve özsuyu sayesinde bu birliklerin güçlerini koruduğu canlı insan çevresinin birliği ve bütünlüğü mutlaka zorunludur. Bu birlik, (özellikle içsavaşın başlangıcında) ulusal veya (özel-

likle içsavaş geliştiğinde) sınıfsal olabilir. Böyle bir birlik olmaksızın kalıcı askeri başarı düşünülemez. Ama önemli olan işte tam da Rusya'nın kenar bölgelerinin (Doğu ve Güney), Denikin-Kolçak orduları için gerek ulusal ve gerekse de sınıfsal bakımından, canlı çevrenin bu asgari birliğini bile oluşturmamasıdır ve oluşturamamasıdır ve bu olmaksızın (yukarıda da söylediğim gibi) ciddi bir zafer olanaksızdır.

Gerçekten de, bir yanda, (Doğuda) Tatarlar, Başkırlar, Kırgızlar, (Güneyde) Kalmükler, Çeçenler, İnguşlar, Ukraynalılar ve öte yanda Kolçak ve Denikin'in kendini beğenmiş hakiki Rus idare organları arasında hangi **ulusal** birlik olabilir?

Ya da devamla: Bir yanda Urallar, Orenburg, Don ve Kuban'ın ayrıcalıklı Kazakları, öte yanda Rus «göçmenler» de dahil olmak üzere, eskiden beri Kazaklar tarafından ezilen ve sömürülen kenar bölgelerin tüm diğer halkları arasında hangi **sınıfsal** birlik olabilir?

Bu derece çeşitli unsurlardan bileşmiş birliklerin, Sovyet ordularının ilk ciddi darbesini kaçınılmaz olarak darmadağın olacağı, böyle her bir darbenin, Rusya'nın kenar bölgelerindeki Kazak olmayan unsurların, büyük güç hırsını temelden reddeden ve bu unsurların ulusal gayretlerine seve seve rıza gösteren Sovyet Hükümeti'ne eğilimlerini güçlendireceği açık değil midir?

Kenar bölgelere tezat olarak iç Rusya tamamen farklı bir tablo sunmaktadır. Birincisi, ulusal bakımdan yekpare ve kapalıdır, çünkü nüfusunun onda dokuzu Büyük-Ruslardan oluşmaktadır. İkincisi, bu bölgelerde Sovyet birliklerinin cephe gerisini ve cephesini besleyen canlı insan çevresinin sınıfsal birliğine ulaşmak, köylülük arasında popüler olan ve köylülüğü Sovyet Hükümeti etrafında sıkıca birleştiren Petrograd ve Moskova proletaryasının da bu çevrenin içinde olması sayesinde kolay olmuştur.

Sovyet Rusya'da, diğer şeyler yanında cephe ile cephe gerisi arasındaki şaşılacak ilişki de — ki Kolçak-Denikin Hükümeti bunu hiçbir zaman başaramadı — bununla açıklanır: Rusya'nın bir anda bir dizi alay tertip etmesi için Sovyet Hü-

kümeti'nin sadece cephe için yardım çağrısında bulunması yetiyordu.

Sovyet Rusya'nın genellikle kritik anlarda gösterdiği muazzam gücün ve eşsiz esnekliğin kaynağı da burada aranmalıdır.

Antant'ın aydınlanmış şamanları için anlaşılmaz olan, «karşı-devrimci birlikler belirli bir sınıra (iç Rusya'nın sınırına!) ulaştıklarında kaçınılmaz bir felakete uğramaları...» olgusunun nedeni de burada aranmalıdır.

Fakat karşı-devrimin, her şeyden önce de Denikin'in yenilgisinin yukarıda sayılan derin nedenlerin yanısıra, başka, dolaysız nedenler de vardır (burada esas olarak Güney Cephesini kastediyoruz).

Bunlar:

1 — Sovyet Güney Cephesinde ihtiyat ve yedek sisteminin iyileştirilmesi;

2 — ikmal sisteminin iyileştirilmesi;

3 — Petrograd, Moskova, Tver, İvanovo-Voznessensk'ten komünist işçilerin cepheye akarak güneydeki alaylarımıza girmeleri ve bunların durumunu tamamen değiştirmeleri;

4 — Mamontov'un baskınları ile tamamen dezorganize olmuş yönetim aygıtlarının işler hale gelmesi;

5 — ofansif yan vuruşlar sisteminin Güney Cephesi Başkomutanlığı tarafından başarıyla uygulanması;

6 — bizzat taarruzun metodik karakteri.

III
GÜNEY CEPHESİNDE ŞİMDİKİ DURUM

Denikin'in bütün birlikleri içinden en ciddiye alınacak güçler: oldukça nitelikli olan ve alaylarda büyük bir aktif subay ihtiyatı bulunan Gönüllüler Ordusu (piyade) ile, Şkuro ve Mamontov'un süvari kolordularıdır. Gönüllüler Ordusunun görevi, Moskova'yı ele geçirmekti, Şkuro ve Mamontov'un süvarileri ise, Güney ordularımızın geri bölgelerine saldıracaklar ve oralarda tahribat yapacaklardı.

Piyademiz, ilk tayin edici başarılarını, Kromy-Dmitrovsk bölgesinde Orel civarındaki çarpışmalarda gösterdi. Piyadelerimiz burada, General Kutepov komutasındaki, Kornilov, Drozdov, Markov ve Alekseyev alaylarından oluşan Gönüllüler Ordusunun birinci kolordusunu (en iyi kolordusunu) yenilgiye uğrattı.

Süvarilerimiz ilk tayin edici başarılarını ise İkorets, Uzman, Voronej ve Don nehirleri bölgesi içindeki Voronej civarındaki çarpışmalarda elde etti. Bodyonni yoldaş yönetimindeki süvari grubumuz, Şkurov ve Mamontov'un birleşik kolordusu ile ilk kez bu bölgede çatıştı ve bunları hallaç pamuğu gibi attı.

Orel ve Voronej'de kazandığımız zaferlerle, ordumuzun daha sonraki tüm güneye doğru ilerlemesinin temeli atıldı. Kiev, Harkov, Kupyansk ve Liski'deki zaferler, Orel ve Voronej'deki ana zaferlerin sadece bir devamı ve gelişimiydi. Şimdi Gönüllüler Ordusu bağlantısız ve yönetimsiz bir halde, birliklerimizin önünde bozgun halinde geri çekilmektedir, ölü, yaralı ve esir olarak, eski mevcudunun yaklaşık yarısını kaybetmiştir. Şunu kesinlikle söyleyebiliriz: Eğer bu ordu cephe gerisine alınıp ciddi bir şekilde yenilenmezse, pek yakında tüm savaş yeteneğini yitirecektir.

Şkurov ve Mamontov'un süvari grubuna gelince, bunlar iki yeni Kuban kolordusu (Generaller Ulagay ve Naumenko'nun kolorduları) ile ve General Çeznokov'un karma mızraklı süvarı tümeni ile takviye edilmesine rağmen, süvarilerimiz için ciddi bir tehlike oluşturmamaktadır. Buna bir kanıt, kısa süre önce yapılan Lissiçansk civarındaki çarpışmalarda, Şkurov-Mamontov'un takviye edilmiş birliklerinin süvarilerimiz tarafından ağır bir hezimete uğratılmasıdır. Düşman bu savaşta 17 top, 80 makineli tüfek ve binden fazla kılıç artığı bırakmıştır.

Elbette, Denikin ordularının tamamen ezildiği henüz söylenemez. Denikin ordularında çözülme, Kolçak ordusundaki çözülme düzeyinde değildir. Şimdilik Denikin bize bazı taktik ve belki de stratejik hileler oynayabilir. Şunu da unutmamak gerekir ki, Denikin'in elinden 10 haftada sadece yak-

laşık 150 top, 600 makineli tüfek, 14 zırhlı tren, 150 lokomotif, 1000 vagon ve 16 000 esir alabilmiş bulunuyoruz. Ama şu kesindir: **Kolçak orduları gibi Denikin orduları da önüne geçilmez biçimde uçuruma yuvarlanmaktadır, bizim ordularımız ise günden güne nitelik ve nicelik bakımından güçlenmektedir.**

Denikin'in kesin yenilgisinin güvencesi burada yatmaktadır.

Serpuhov,
26 Aralık 1919.

«Pravda» No. 293,
28 Aralık 1919.
İmza: J. Stalin.

PS.[80] Bu makale, birliklerimizin Denikin cephesini Taganrog civarında yarmasından önce yazılmıştır. İhtiyatlı karakteri de bununla açıklanır. Fakat Denikin cephesinin yarılmış, Gönüllü Alaylarının Denikin'in Don ve Kafkasya orduları ile bağlantısının kesilmiş, birliklerimizin Taganrog'un ileri arazisinde iki gün süren çarpışmalarda (1 ve 2 Ocak) düşmanın elinden iki yüzün üstünde top, yedi zırhlı tren, dört tank ve bir yığın çeşitli araç almış olduğu, Taganrog'dan sonra karşı-devrim yuvaları Novoçerkassk ve Rostov'un da birliklerimiz tarafından kuşatılmış olduğu bugün, artık Denekin'in ordularının yenilgiye son hızla yaklaştığı kesinlikle söylenebilir.

Bir darbe daha — ve tam zafer kesindir.

Kursk,
7 Ocak 1920.

«Revolutsionny Front» dergisi
(Devrimci Cephe) No. 1,
15 Şubat 1920.
İmza: J. Stalin.

UKRAYNA EMEK ORDUSUNA EMİR

7 Mart 1920

RSFSC'nin tüm Silahlı Kuvvetler Başkomutanın 1247 sayılı/op/123/ş direktifine göre ve Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin 271 sayılı emrine göre, 42. Tümen 7 Mart'tan itibaren Ukrayna Emek Ordusu'na[81] katılacaktır.

Cephenin diğer tümenleri ile omuz omuza, Rusya'nın düşmanlarına karşı savaşmış ve onlarla birlikte Denikin'in Gönüllüler Ordusunu ezmiş kahraman 42. Tümen, artık silahlarını bırakarak, ekonomik sarsıntıya karşı savaşmak ve ülkeyi maden kömürü ile beslemek zorundadır.

42. Tümenin komutanları! Denikin'e karşı savaşta Kızıl Ordu erlerini zaferden zafere götürmeyi başardınız — kömür krizine karşı savaşta da yeni zaferler kazanacağınızı kanıtlayın!

42. Tümenin komiserleri! Savaş alanlarında Kızıl Ordu erleri arasında örnek bir disiplin ve düzen kurmayı başardınız — kömür için mücadelede de çalışma disiplininin kutsal bayrağını lekelemeyeceğinizi kanıtlayın!

42. Tümenin Kızıl Ordu erleri! İşçilerin ve köylülerin Rusya'sının düşmanlarına karşı şerefle ve fedakârca savaşmayı başardınız — şimdi de kömürün istasyonlara getirilmesi, vagonlara yüklenmesi ve kömür yüklerinin gideceği yere kadar refakatinde aynı şeref ve fedakârlıkla çalışacağınızı kanıtlayın!

Rusya için kömürün, Denikin'e karşı zafer kadar önemli olduğunu unutmayın.

III. Ordu'nun alayları, Urallar'da yakacak odun teminin-de ve naklinde şimdiden sivrildiler. İhtiyat ordusunun alayları ise Volga bölgesindeki lokomotif ve vagonların onarılmasında şöhret kazandılar. 42. Tümen, kömür naklinde, yüklemesinde ve refakatinde onlardan geri kalmayacağını göstermelidir.

İşçilerin ve köylülerin Rusya'sı sizden bunu beklemektedir.

Ukrayna Emek Ordusu Konseyi Başkanı
J. Stalin

İlk kez 1940'ta
«Proletarskaya Revolutsiya»
(Proleter Devrim) dergisi
No. 3'te yayınlanmıştır.

UKRAYNA KP(B) IV. KONFERANSI'NDA KONUŞMALAR[82]

17-23 Mart 1920

1 — KONFERANSI AÇIŞ KONUŞMASI
17 Mart

Yoldaşlar! Ukrayna cephe gerisinde ve cephesindeki siz komünistlerin önünde şimdiye kadar bir ana görev duruyordu: saldırıya geçen Polonyalıları durdurmak, Petlyura'yı yenilgiye uğratmak ve Denikin'i kovalamak. Bu görev artık sadece dostlarımızın değil, düşmanların da kabul ettiği gibi, başarıyla yerine getirilmektedir.

Ukrayna'nın, devrimin en şiddetli düşmanı olan Denikin ordusundan kurtarıldığı şimdi, önünüzde daha az önemli ve daha az karışık olmayan bir başka görev duruyor — Ukrayna'nın yıkılmış ekonomisini tekrar işler hale getirmek. Hiç kuşku yok ki, Denikin ile başa çıkan sizler, tüm gücünüzü, Komünistleri diğer partilerden ayıran tüm enerjinizi, sarsıntıyı gidermek ve kuzeydeki yoldaşlara yardım etmek için kullanmayı bileceksiniz.

Kuzeyde bu görevin yerine getirilmesine başlandığına dair işaretler bulunmaktadır. Emek Ordularının raporları, her geçen gün daha fazla lokomotif ve vagonun onarıldığını, yakıt tüketiminin gelişip güçlendiğini kanıtlamaktadır. Ural sanayii de gelişmekte ve daha iyiye doğru yol almaktadır. Sizlerin de, kuzeyli yoldaşların bu başarılarını örnek alacağınızdan hiç kuşkum yok.

Bu görevin çözülmesinde Komünistler mutlaka zafer kazanacaklardır, çünkü Partimiz birlik ve beraberlik içindedir, davaya kendini adamıştır ve Partimizin açık bir ilkesi vardır: «Ölmek pahasına da olsa, başlanan işi bitirmek». Parti, sadece disiplini ve birliği sayesinde binlerce fonksiyoneri ülkenin tüm reyonlarına, tüm bölgelerine gönderebilmektedir. Bu disiplin ve birlik, emperyalizm üzerinde zafer kazanmayı mümkün kılmıştır, ikinci düşmanı, ekonomik çöküntüyü de aynı şekilde yeneceğimiz umudunu bize bu disiplin ve birlik vermektedir.

2 — EKONOMİK POLİTİKA ÜZERİNE RAPOR
19 Mart

Ekonomik inşanın önümüze koyduğu en yakın görevler üzerine rapor sunacağım.

Bir yıl önce, Federasyonumuz, uluslararası emperyalistlerce sübvanse edilen birlikler tarafından dar bir çember içine alındığında, Savunma Konseyi, şu şiarı ortaya atmıştı: «Her şey cephe için». Bu, tüm çalışanlarımızın, cephesinin gereksinimlerini karşılamaya ve cepheyi sağlamlaştırmaya göre ayarlanması demektir. Bir yıllık pratik, Savunma Konseyi'nin haklı olduğunu göstermiştir, çünkü bu bir yıl içinde en kötü düşmanlarımız geri püskürtülmüştür — Yudeniç, Kolçak, Denikin esas olarak yenilmiştir. Böylece «Her şey cephe için» şiarının hayata geçirilmesi olumlu sonuçlar vermiştir.

Yaklaşık iki ay önce, Savunma Konseyi, başka bir şiar ortaya attı: «Her şey ulusal ekonomi için». Bu, tüm yaratıcı çalışmamızı yeni, ekonomik bir yörüngeye oturtmamız, tüm canlı güçlerimizi ekonomi cephesine akıtmamız gerektiği anlamına gelmektedir. Ama bu demek değildir ki, bizde artık askeri görevler yoktur. Antant'ın, — birincisi Doğudan Kolçak'ın yardımıyla, ikincisi ise Güneyden Denikin'in yardımıyla olmak üzere — Federal Sovyet Rusya'yı şiddetle yere serme denemesi iki kez başarısızlığa uğramıştır. Besbelli

ki Antant şimdi de Batıdan yeni bir saldırı planlamaktadır. Antant, Polonyalı soyluların gücünden yararlanmayacak kadar aptal değildir, en azından Federasyon'unuzu tekrar inşa ile ilgilenmekten alıkoymak için bunu yapacaktır. Bunun dışında, Almanya'daki darbe[83] ile bağıntılı olarak hangi yeni perspektiflerin ortaya çıkacağını da bilmiyoruz. Görüldüğü gibi, Batı yeni birtakım komplikasyonlara gebedir. Bu nedenle, tüm çalışmalarımızı ulusal ekonominin tekrar tesis edilmesinin gereklerine göre ayarladığımızda, askeri görevlere sırt çevirdiğimiz söylenemez. Buna rağmen ana şiar, sürekli olarak önplanda durmalıdır.

O halde Savunma Konseyi ve Partimizin Merkez Komitesi tarafından ortaya atılan yeni şiarı ne doğurmuştur? Şunu doğurmuştur ki yoldaşlar, dış düşmanı yendikten sonra çevremize baktığımızda, ulusal ekonominin tam bir yıkım içinde olduğunu gördük.

Savaşın yok ettiği ulusal ekonomiyi yeniden kurarken önümüze hangi sorunlar çıkmaktadır?

Ulusal ekonominin yeniden kurulmasında ana sorun, yakıt sorunudur. Tüm emperyalist savaşlar, yakıt uğruna yapılmıştır. Antant'ın tüm dolapları da yakıtımızı elimizden almak içindi.

Üç tür yakıt vardır: Kömür, petrol, odun.

Kömür sorunu ile başlayalım.

1916 yılında, yani devrimden önce bir ayda en az 140-150 milyon pud kömür üretiyor, bunun 120 milyon pud kadarını başka bölgelere ihraç ediyorduk. Bugün ise ancak 18 milyon pud kömür ve taşkömürü üretebiliyoruz, bunun da sadece 4-5 milyon pud kadarını ihraç ediyoruz. Tablo oldukça açık.

İkinci yakıt türü petroldür. Petrol çıkarımının ana bölgesi Bakû'dur, Bakû, 1916 yılında toplam 500 milyon pud petrol üretmişti. Aynı yılda Grozny'de yaklaşık 100 milyon pud, Urallar'da (Emba) 15 milyon pud petrol çıkarılmıştı. Bilindiği gibi ana petrol kaynağı — Bakû — şimdi elimizde değil. Grozny'den bahsetmeye değmez. Grozny'yi hangi durumda bulacağımızı bilmiyorum. Yakıt kaynağı olarak ba-

kıldığında, bu bölge zengin petrol varlığına sahip. Orada geçen yılki petrol üretimi 200 milyon pudu bulmuştu. Fakat bugün onu hangi durumda bulacağımızı bilmiyorum. Bilinen tek şey, bu bölgenin beyazlar tarafından tamamen yıkıldığıdır.

Üçüncü yakıt türü odundur. Odunu kömüre çevirerek hesaplarsak, daha önceleri yılda toplam 500 milyon pud alıyorduk. Orman Ekonomisi Baş Komitesi'nin verilerine göre, bugün elde edilen odun miktarı yukarıdaki miktarın %50'inden fazla değildir.

Yakıt sorununda durumumuz, gördüğünüz gibi, kritik.

İkinci sorun metalürjidir. Maden, pik demir ve mamul maddelerin nerdeysee biricik kaynağının Donetz-Krivoirog Havzası olduğu söylenebilir sanırım. 1916 yılında, bir aylık ham demir üretimi, 16 milyon puddan az değildi. O yıllarda Donetz Havzası'nda 65 yüksek fırın bulunuyordu. Bugün bu 65 yüksek fırından bir tanesi bile çalışır durumda değildir. 1916 yılında metalürji fabrikalarımızda, bir ayda, yaklaşık 14 milyon pud yarı-mamul madde elde ediyorduk. Bugün bunun %5'i bile değil. Yine 1916 yılında, elimize geçen mamul madde yaklaşık 12 milyon pud idi. Bugün ise bunun ancak %2-3'ü. Metalürji alanında da durum son derece kötü.

Üçüncü sorun tahıldır. Eğer sanayi yeniden kurulacaksa, işçileri beslemek zorundayız. Sanayimizin felce uğramasının temel nedeni ve temel eksikliği tahıl sıkıntısıdır. Savaştan önce Federasyon topraklarından hemen hemen 5 milyar pud tahıl kaldırıyorduk. Bunun 500 milyon pudunu yurtdışına ihraç ediyorduk. Geri kalan kısmı iç ihtiyaç için kullanıyorduk. Savaşın başladığı 1914 yılında bile, sınırlar kapalı olmasına rağmen, tahıl ihracatımız on ay içinde 300 milyon puda ulaşmıştı. Daha sonraları bu miktar 30 milyon puda kadar düştü.

Tüm bunlar, aslında ülkemizin tahıl bakımından zengin olduğunu kanıtlamaktadır. Eğer tahıl temin etmenin ve bir tahıl fonu oluşturmanın — ki bunlar olmadan sanayinin ayağa kalkması düşünülemez — nesnel koşullar var mıdır diye

sorulacak olursa, bizim yantımız şu olacaktır: Evet, nesnel koşullar kesinlikle vardır. Yoldaşların önemle üzerinde durduğu 300 milyonluk fonu temin etmemiz nesnel olarak tamamen mümkündür. Yapılacak şey, esnek bir aygıt oluşturmak, köylülüğün ruh halini göz önünde bulundurmak, sabır ve anlayışla donanmak ve bu iş için, ekonomik beceriyle sözü eyleme geçirmeyi bilen güçleri görevlendirmektir. Burada Ukrayna'daki pratiğimizi kanıt gösterebilirim. Kısa zaman önce, Ukrayna'da kaldırılan son ekinin 600 milyon puddan az olmadığı saptanmıştır. Daha büyük bir çabayla, bu miktarın tümünü teslim alabilirdik. Fakat ilgili organlarımız sadece 160 milyon pud teslim edilmesini kararlaştırdılar, Mart'a kadar da 40 milyon pudun temin edileceğini umuyorlardı. Fakat bu başarılamadı. Organlarımızın dağınıklığı, tedarik fonksiyonerlerimiz üzerine Mahno'nun adamları tarafından sözcüğün tam anlamıyla sürek avı düzenlenmesi, bazı bölgelerde kulak isyanlarının çıkması nedeniyle, hedeflenen 40 milyon yerine topu tapu 2 milyon pud temin edebildik.

Bir de şeker sorunumuz var. 1916 Yılında şeker üretimi yaklaşık 115 milyon puda ulaşmıştı. Buna karşılık şeker ihtiyacımız 100 milyon pud idi. Oysa bugün toplam sadece 3 milyon pud şeker üretiyoruz.

Savaşın yıktığı ulusal ekonomimizin içinde bulunduğu durum işte budur.

Federasyonun bu durumu, bizi doğal olarak «Her şey ulusal ekonomi için» şiarını atmaya zorlamaktadır.

Nedir bu şiarın anlamı? Bu şiar, tüm ajitasyon ve inşa çalışmamızın yeni ekonomik yörüngelere oturtulması anlamına gelmektedir. Şimdi işçi saflarından, halka, yıkıma karşı, mücadelenin nasıl yürütüleceğini ve yeni bir ekonominin nasıl kurulacağını gösterecek iktisat subay ve assubaylarımızı çıkarmak zorundayız. Ekonominin yeniden kurulması, ancak ekonomik yıkıma karşı mücadele ile mümkündür, fakat bunun için kendi çalışma subaylarımızı yetiştirmek zorundayız. Geçen yıl askeri birlikler arasında bir yarış düzenledik. Şimdi de işletmelerde, tesislerde ve fabrikalarda, de-

miryollarında, madenlerde çalışan emekçiler arasında aynı şeyi yapmalıyız. Bu eyleme sadece işçilerin değil, köylülerin ve öteki emekçilerin de katılmasının sağlanması gerektiği açıktır.

Bunların dışında, kırdaki ekonomik organlara, özellikle bölgelerin ve kazaların ekonomik organlarına, yeniden inşa çalışmasında bugüne kadar olduğundan daha büyük haklar ve daha fazla bağımsızlık verilmesi gerektiğini belirtmeliyim. Şimdiye kadar çalışmaları sadece ve sadece «Ana Komiteler» yönetiyordu. Artık yerel organlara özel önem verilmeli ve onlara, o olmadan ekonomiyi harekete geçirmenin mümkün olmadığı, inisiyatif gösterme olanağı tanınmalıdır.

Son olarak, Savunma Konseyi'nin askeri çalışmalardan ekonominin kalkındırılması yörüngesine oturttuğu örgütlerin desteklenmesine önem verilmelidir. Emek Ordularının konseylerinden söz ediyorum. Tüm ordu birliklerinin, mekanik bir biçimde, ekonomik çalışma yörüngesine oturtulmasının her zaman amaca uygun olmadığını deneyim bize göstermiştir. Burada yapılacak şey, ihtiyat birliklerinin çalışmaları ile cephe gerisindeki emekçilerin çalışmalarının belli bir koordinasyonunu gerçekleştirmektir.

Ukrayna Emek Ordusuna geçerken, bu ordunun, çeşitli nedenlerden dolayı ancak kısa zaman önce çalışmaya başladığını söylemeliyim. İlk görev, mevcut durumu açıklığa kavuşturmaktı. Pratik önlemlerin alınması daha sonra söz konusu oldu. Açıklığa kavuşturulan durum pek sevindirici bir tablo sunmamaktadır. Demiryolu ulaşımı özellikle kötü bir durum içinde bulunmaktadır. Ukrayna'nın dört hattında (Güneybatı, Güney, Donetz, Yekaterinen hattı) mevcut lokomotiflerin sayısı az olmamasına rağmen, bunların %70'i arızalıdır. Bu her gün Harkov-Moskova arasında çalışan 45 çift tren yerine sadece 4-5 tren, en çok 8 tren sefere çıkarabileceğimiz anlamına gelmektedir.

Ukrayna'nın durumu ile ilgili bu bilgileri aldıktan sonra Emek Ordusu Konseyi, bir dizi pratik önlem aldı. Bu önlemlerden şunları saymak istiyorum:

birincisi, kömür sanayiinde çalışmayı askerileştirmek ve

köylü nüfusu da çalışma yükümlülüğü yoluyla kömürün çıkarım ve nakliyesi işlerinde seferber etmek;

ikincisi, işçi saflarından sanayiye yeni güçler çekmek. Bildiğiniz gibi devrimden önce çalışan 250 000 işçiden bugün sadece 80 000'i hayattadır. Ayrıca bu yeni ekonomik güçlerin çalışmaya çekilmesi için gıda maddelerinin ikmali düzenlenmelidir, ve bu yönde de bir dizi önlemler aldık;

üçüncüsü, kömür sanayiinin başına; bir sağlık dairesi, bir PTT ve bir ikmal şubesi, bir askeri mahkeme ve bir de siyasi şubeden oluşan bir merkez idaresi oluşturmak.

Tüm bunlar, Ukrayna'da sanayiin ve ulaşımın gerekli seviyeye çıkarılması ve işgücü, gıda maddeleri, sağlık yardımı ve siyasi fonksiyoner gereksiniminin düzenli bir şekilde karşılanarak, kaytarıcıların ve iş kaçaklarının Donetz Havzası'ndan kaçma eğilimlerinin giderilmesi, böylece sanayide ve ulaşımda çalışma disiplinin egemen olabilmesi için zorunludur. RKP MK ile Ukrayna MK arasında yapılan bir anlaşma gereğince bugünden itibaren Komünist Partisi Donetz Havzası Bölge Komitesi başkanı, Kömür Sanayii Siyasi Şube Şefliği'ne atanmıştır. Kömür sanayii adına Partili güçlerin bölgelere dağılımı, fonksiyonerlerin bir bölgeden bir başka bölgeye atanması için bundan sonra bu Siyasi Şube yetkili olacaktır.

Savaşın yıktığı Federasyonumuzun halk ekonomisini yeniden kurmak ve azami kalkınma yolunda ilerletmek için gerçekleştirmek zorunda olduğumuz önlemler bunlardır.

Raporumun sonunda ekonomik inşa üzerine RKP Merkez Komitesi'nin tezlerini[84] dikkatinize sunmak istiyorum.

3 — EKONOMİK POLİTİKA ÜZERİNE RAPORA SON SÖZ
20 Mart

Bu konferansta delegelerden hiçbirinin, Merkez Komitesi'nin tezlerine karşı başka bir kararı koymaya çalışmadığını belirtmeliyim. Harkov Konferansı'nın kararı, sadece VII. Sovyet Kongresi[85] kararlarının tümleyeni olarak hizmet

etmektedir. Ekonomik inşanın en yakın görevlerine ilişkin olarak MK'nin tezlerinde ortaya atılan bir dizi sorun burada söz konusu edilmemiştir.

Bugün ana görevin kömür sanayiini yeniden kurmak olduğunu daha önce söylemiştim. Bunu dikkate alan Ukrayna Çalışma Ordusu Konseyi, gereksinimi düzenli olarak karşılayabilecek ve kömür sanayiinde disiplin yaratabilecek bir Kömür Sanayii İdaresi'nin örgütlenmesine büyük önem vermektedir.

Sizin de bildiğiniz gibi, tüm Federasyon'daki sanayimiz bugün, Kızıl Ordu'nun bir buçuk yıl önce yaşadığı idare-i maslahatçılık ve partizanlık döneminde bulunmaktadır. O yıllarda Parti merkezi, tüm güçleri toplamak, disiplini sağlamak ve partizan birliklerini düzenli birliklere dönüştürmek çağrısı yapmıştı. Aynı şeyi bugün yıkılmış sanayide de yapmalıyız. Yıkılmış sanayii sımsıkı elimize almak ve örgütlemek zorundayız, aksi halde bu yıkıntıdan çıkamayız.

Burada bir yoldaş, işçilerin askerleşmeden korkmadıklarını, çünkü en iyi işçilerin düzensizlikten nefret ettiğini söyledi. Bu çok doğrudur. İşçiler kötü ekonomiden usanmışlardır, ve düzen sağlama ve sanayide çalışma disiplini yaratma yeteneğindeki bir önderliği severek kabul edeceklerdir.

4 — KONFERANSI KAPAYIŞ KONUŞMASI
23 Mart

Stalin yoldaş kapayış konuşmasında, Tüm-Ukrayna Konferansı'nın çalışmalarının bilançosunu çıkardı. Çeşitli sorunlar üzerine alınan kararların bir değerlendirmesini yaptı ve köydeki çalışmanın ve ekonomik inşanın sorunları ile ilgili kararlara geçti. Bu sonuncu karar nihai olarak RKP IX. Kongresi'nde[86] karara bağlanacaktır.

En önemli siyasi sorunumuz olan köydeki çalışma sorunu, kanımca doğru çözülmüştür. Köyün gelişmesi konusunda burada Ukrayna'da, Rusya'nın birbuçuk yıl önce geçtiği aşamadan geçtiğimizi düşünüyorum. Volga Bölgesi ve orta

Rusya'nın birçok yeri, o yıllarda bir dizi ayaklanmalarla sarsılıyordu. Bu dönem sizde de, tıpkı Rusya'da olduğu gibi, geçmişe ait bir sorun olacaktır.

Köydeki çalışmalarımızda, yoksul köylülere dayanmak zorundayız. Orta köylülük, ancak Sovyet iktidarının gücünden emin olduğu zaman yanımıza gelecektir. Orta köylüler ancak ondan sonra bize geçeceklerdir.

Bu ilkeden hareket ederek, aldığımız kararın kesinlikle doğru olduğu söylenebilir.

Konferans, bir başka önemli sorunu daha çözmüştür. Bu sorun, Borotbistlerin[87] Partimize katılmaları sorunudur. Borotbistler köyün özsularıyla beslenen bir partidir. Onların Partimizle birleşmelerinden sonra, şimdi proletarya ile yoksul köylülerin ittifakını tamamen gerçekleştirebileceğiz. Bildiğiniz gibi bu ittifak, Federal Cumhuriyetimizin iktidarının ve gücünün temelidir.

Konferansın verimli çalışmalarından dolayı sizleri kutlamama izin verin.

Konferansı kapatıyorum. **(Alkışlar.)**

Ukrayna Emek Ordusu Kurmay Sekreterliğinin notlarına ve Harkov Gazetesi «Kommunist»in 18, 21, 23 ve 24 Mart 1920 tarihli 62., 64., 65. ve 66. sayılarındaki raporlara göre yayınlanmaktadır.

RKP'NİN ÖRGÜTLEYİCİSİ VE ÖNDERİ OLARAK LENİN

İki grup Marksist vardır. Her iki grup da Marksizm bayrağı altında çalışır ve her ikisi de kendilerini «hakiki» Marksist görür. Oysa bu iki grup özdeş olmaktan çok uzaktır. Dahası: Bunlar arasında tam bir uçurum vardır, çünkü çalışma yöntemleri birbirine taban tabana zıttır.

Birinci grup, Marksizmi yüzeysel olarak kabul etmekle, onu resmi olarak ilan etmekle yetinir. Marksizmin özüne nüfuz etme yeteneğinde ya da isteğinde olmadığından, Marksizmi gerçekleştirmek yeteneğinde ya da isteğinde olmadığından, Marksizmin canlı ve devrimci ilkelerini ölü, boş formüllere dönüştürür. Çalışmalarını, deneyime, pratik çalışmanın göz önünde tutulmasına değil, Marx alıntılarına dayandırır. Emir ve direktiflerini, yaşayan gerçekliğin tahlilinden değil, benzerlik ve tarihsel paralellerden çıkarır. Söz ile eylem arasında uyumsuzluk — bu grubun temel hastalığıdır. Hayal kırıklıkları ve onu «aldatan» kaderle sürekli hoşnutsuzluk buradan gelir. Bu grubun adı Menşevizmdir (Rusya'da), oportünizmdir (Avrupa'da). Tysko (Jogiches) yoldaş, Londra Parti Kongresi'nde[88], bu grubun Marksizm bakış açısında durmadığını, tam tersine onun üzerinde **yattığını** söylerken, bu grubu çok isabetli bir biçimde karakterize etmiştir.

Öteki grup ise meselenin ağırlığını, Marksizmin yüzeysel olarak tanınmasına değil, hayata geçirilmesine, gerçekleştirilmesine verir. Marksizmi gerçekleştirmek için duruma

uygun yolları ve araçları saptamak, durum değiştiğinde, yöntem ve araçları da değiştirmek — işte bu grubun dikkatini esas olarak yönelttiği şey budur. Bu grup, emir ve direktiflerini, tarihsel benzerlikler veya paralellerden değil, kendisini çevreleyen ilişkilerin incelenmesinden çıkarır. Faaliyetinde alıntılara ve lafza değil, attığı her adımı, bunlara bakarak denetlediği, hatalarından öğrendiği ve yeni bir dünya kurmakta başkalarına öğrettiği pratik deneyime dayanır. Bu grubun faaliyetinde söz ile eylem arasında uyuşmazlık olmaması, Marksist öğretinin canlı devrimci gücünün tüm kapsamıyla korunması da bununla açıklanır. Marx'ın, Marksitslerin dünyayı sadece yorumlamakla kalmayıp, onu değiştirmek zorunda oldukları[89] yolundaki sözleri, bu gruba uygundur. Bu grubun adı Bolşevizmdir, komünizmdir.

Bu grubun örgütleyicisi ve önderi Lenin'dir.

I

RUSYA KOMÜNİST PARTİSİ'NİN ÖRGÜNLEYİCİSİ OLARAK LENİN

Proleter partinin kurulması, Rusya'da özel koşullar altında, Batıdaki işçi partilerinin kurulduğu zamanda varolan koşullardan farklı koşullar altında olmuştur. Batıda — Fransa'da, Almanya'da — işçi partileri, sendikaların ve partilerin legal olarak vardoldukları bir zamanda sendikaların içinden çıkarken; burjuva parlamentosunun varlığını sürdürdüğü, iktidara gelen burjuvazinin, proletarya ile karşı karşıya durduğu, bir burjuva devrimini izleyen bir ortamda ortaya çıkarken — Rusya'da ise proleter partinin kurulması, burjuva-demokratik devrimin yaklaştığı, bir yandan parti örgütlerinin, işçi sınıfını, burjuva devrimi için kullanmak isteyen «legal Marksist» burjuva unsurlarla dolup taştığı, öte yandan ise, Çarlık jandarmasının, en iyi parti fonksiyonerlerini işçi sınıfı saflarından kopardığı en vahşi otokrasi altında olmuştur. Oysa kendiliğinden devrimci hareketin gelişme-

si, hareketi otokrasinin devrilmesine yöneltilebilecek sağlam, birbirine sıkıca kenetlenmiş, savaşma yeteneğine sahip yeterince gizli bir devrimciler çekirdeğini gerekli kılıyordu.

Görev, koyunu keçiden ayırmak, kendimiz ile yabancı unsurlar arasına bir ayrım çizgisi çekmek, her yerde deneyim sahibi devrimcilerden oluşan kadrolar örgütlemek, bu kadrolara açık bir program ve sağlam bir taktik vermek, son olarak, kadroları jandarmanın saldırılarına dayanabilmek için yeterince gizli, fakat aynı zamanda kitleleri uygun bir anda savaşa sokabilmek için onlarla yeterince bağa sahip, profesyonel devrimcilerin yekpare bir mücadele örgütünde birleştirmekti.

Marksist bakış açısı üzerinde «yatan» Menşevikler, bu soruna basit bir çözüm getirdiler: Batıda işçi partileri, işçi sınıfının ekonomik durumunun iyileştirilmesi için mücadele eden partisiz sendikalardan doğduğuna göre, Rusya'da da mümkün olduğunca aynı yol izlenmeliydi, yani bir süre, bir tüm-Rusya mücadele örgütü kurmaksızın, tek tek bölgelerde «işçi sınıfının Hükümete ve işverenlere karşı ekonomik mücadelesi» *ile yetinilmeli, ve daha sonra... eğer o zamana* kadar sendikalar kurulamazsa, bir partisiz işçi kongresi toplanmalı, ve bu kongre, Parti olarak ilan edilmelidir.

Rusya koşulları için ne denli ütopik olursa olsun, Menşeviklerin bu «Marksist» planının, buna rağmen Parti düşüncesini gözden düşürmek, Parti kadrolarını yok etmek, proletaryayı kendi öz partisinden yoksun bırakmak ve işçi sınıfını koşulsuz olarak liberallerin kucağına atmak yönünde, kapsamlı bir ajitasyon çalışmasını gerekli kıldığını, o yıllarda, Menşevikler gibi birçok Bolşevik de sezinlememişti.

Lenin'in Rus proletaryası ve onun Partisine muazzam hizmeti şudur ki, O, Menşevik örgüt «planı»nın ne denli tehlikeli olduğunu, daha bu «plan» oluşum halindeyken, anahatları planın sahiplerince bile bütün açıklığıyla görülemezken, açığa çıkarmış ve «plan»ın gerçek yüzü ortaya çıktıktan sonra, Menşeviklerin örgütsel gevşekliğine karşı şiddetli bir saldırıya geçerek, pratikçilerin tüm dikkatini bu sorun-

da toplamıştır. Çünkü söz konusu olan, Partinin varlığıydı, onun ölüm-kalımı sorunuydu.

Parti güçlerini toparlama merkezi olarak, tüm Rusya çapında bir siyasi gazetenin kurulması, her bölgede Partinin «düzenli birlikleri» olarak sağlam kadroların örgütlenmesi, bu kadroları gazete aracılığıyla toplamak ve berrak bir programa, sağlam bir taktiğe ve yekpare bir iradeye sahip, sınırları kesinlikle çizilmiş tüm Rusya çapında bir savaş partisinde birleştirmek — işte Lenin'in ünlü «Ne Yapmalı?»[90] ve «Bir Adım İleri, İki Adım Geri»[91] adlı yazılarında geliştirdiği plan buydu. Bu planın üstün yanı Rusya gerçekliğine tamamen uygun olması ve en iyi pratikçilerin örgütsel deneyimlerini ustaca genelleştirmesiydi. Bu plan uğruna mücadelede, Rus pratikçilerin çoğunluğu, bölünmeden korkmaksızın Lenin'i izledi. Bu planının zaferi, dünyada eşi olmayan sağlam ve çelikleşmiş Komünist Parti'nin temelini attı.

Çoğu kez yoldaşlarımız (sadece Menşevikler değil!) Lenin'i, polemiğe ve bölücülüğe aşırı eğilimli olmakla, uzlaştırıcılara ve diğerlerine karşı uzlaşmasız mücadele etmekle suçlamışlardır. Hiç kuşku yok ki, o dönemde bu da söz konusuydu. Ne var ki, Partimiz, saflarından proleter olmayan, oportünist unsurları atmasaydı, iç zayıflığı ve muğlaklığı aşarak bugünkü gücüne ve sağlamlığına ulaşamayacağını kavramak zor değildir. Burjuva egemenliği çağında proletarya partisi, kendi içindeki ve proletarya saflarındaki oportünist, devrim karşıtı ve Parti düşmanı unsurlara karşı verdiği mücadele oranında büyüyüp güçlenebilir. «Bir parti arınarak güçlenir»[92] diyen Lassalle tamamen haklıdır.

Suçlamayı yapanlar, sürekli olarak, o yıllarda «birliğin» doruğunda bulunan Alman partisine dayanıyorlardı. Ama birincisi, her birlik güçlülüğün işareti değildir, ikincisi, üç partiye[93] bölünen eski Alman partisine bir göz attığımızda, bir tarafta Scheidemann ve Noske, öbür tarafta Liebknect ve Luxemburg arasındaki «birliğin» ne denli sahte ve göstermelik olduğunu kolayca görebiliriz. Alman partisinin devrimci unsurları, zamanında karşı-devrimci unsurlardan ay-

rılsalardı, Alman proletaryası için belki daha iyi olurdu... Hayır, Partiyi Parti düşmanı ve devrim karşıtı unsurlara karşı uzlaşmaz mücadele yoluna soktuğunda, Lenin bin defa haklıydı. Çünkü Partimiz, Kerenski dönemindeki Temmuz krizinden sağ-salim çıkma, Ekim ayaklanmasını kendi güçleriyle gerçekleştirme, Brest dönemi krizinden sarsıntısız çıkma, Antant üzerinde zaferi örgütleme ve son olarak, herhangi bir anda saflarını yeniden gruplandırma ve yüzbinlerce üyesini safları içinde herhangi bir karışıklığa yol açmadan herhangi bir büyük çalışma üzerinde yoğunlaştırmasını olanaklı kılan o eşsiz esnekliğe ulaşmasını muktedir kılan o iç birliğe ve inanılmaz beraberliğe ancak böyle bir örgütsel politika sonucunda ulaştı.

II

RUSYA KOMÜNİST PARTİSİ'NİN ÖNDERİ OLARAK LENİN

Ne var ki, Rusya Komünist Partisi'nin örgütsel üstünlükleri, sorunun sadece bir yanıdır. Eğer Parti çalışmasının siyasi içeriği, programı ve taktiği, Rus gerçekliğine uymasaydı, şiarları işçi kitlelerini alevlendirmeseydi ve devrimci hareketi ileri itmeseydi, Parti bu ivedilikle büyüyemez ve güçlenemezdi. Şimdi sorunun bu yanını ele alalım.

Rus burjuva-demokratik devrimi (1905), Batıdaki, örneğin Fransa ve Almanya'daki burjuva devrimlerinin koşullarından farklı koşullar altında olmuştur. Batıda devrim, kapitalizmin manifaktür döneminin koşulları altında olurken, sınıf mücadelesinin henüz gelişmediği, proletaryanın zayıf, sayısal olarak az ve kendi taleplerini formüle edebilecek bir partiye sahip olmadığı, burjuvazinin ise işçilerin ve köylülerin güvenini kazanacak ve onları aristokrasiye karşı savaşa sokacak kadar yeterince devrimci olduğu bir dönemde gerçekleşirken — buna karşılık Rusya'da devrim (1905), kapitalizmin makine döneminin ve gelişmiş sınıf mücadelesinin

koşulları altında başladı, sayıca görece çok ve kapitalizm tarafından birbirine kaynaklanan Rus proletaryasının, burjuvaziye karşı bir dizi mücadele deneyimine sahip olduğu, burjuvazinin partisinden daha fazla birlik ve beraberlik içinde olan kendi partisine sahip olduğu, ve kendi sınıf taleplerini ileri sürdüğü, buna karşılık, üstelik Hükümet ihaleleriyle yaşayan Rus burjuvazisinin, işçilere ve köylülere karşı, Hükümet ile çiftlik sahiplerinin ittifakı için çaba harcayacak kadar proletaryanın devrimci ruhundan korku duyduğu bir sırada gerçekleşmiştir. Rus devriminin, Mançurya'nın savaş meydanlarındaki başarısızlıkların sonucu olarak patlak vermesi olgusu — bu olgu olayları sadece hızlandırmış, fakat özünde hiçbir şey değiştirmemiştir.

Durum, ülkenin tam demokratikleştirilmesini sağlamak ve kendi sınıf çıkarlarını güvence altına almak için, devrimin başına proletaryanın geçmesini, devrimci köylülüğü etrafında toplayarak hem çarlığa hem de burjuvaziye karşı, aynı anda, kararlılıkla savaşmasını gerektiriyordu.

Fakat Marksizmin bakış açısı üzerinde «yatan» Menşevikler, bu soruna kendilerine uygun bir çözüm getirdiler: Madem ki Rus devrimi bir burjuva devrimidir ve burjuva devrimlerinde önderlik burjuvazinin temsilcilerindedir (bkz. Fransız ve Alman devrimlerinin tarihi), o zaman proletarya Rus devriminin hegemonu olamaz, önderlik Rus burjuvazisine (yani devrim hainlerine) bırakılmalı, köylülük de burjuvazinin vesayeti altına sokulmalıdır, proletarya ise en uç sol muhalefette ısrarla kalmalıdır!

Ve sıradan liberallerin bu bayatlamış teraneleri, Menşevikler tarafından «hakiki» Marksizmin son sözü olarak gösterildi!..

Lenin'in Rus devrimine muazzam hizmeti şudur ki, O, Menşeviklerin tarihsel paralellerinin içi boşluğunu ve işçilerin davasını kayıtsız şartsız burjuvaziye terk eden Menşevik «devrim şeması»nın tüm tehlikesini tamamen açığa çıkarmıştır. Burjuvazinin diktatörlüğü yerine, proletarya ile köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü; Duma'ya katılma ve Duma'da onun organik parçası olarak çalışma yeri-

ne, Buligin Duması'nın[94] boykot edilmesi ve silahlı ayaklanma; Duma buna rağmen gerçekleştiğinde, bir Kadet bakanlığı ve Kadetler ile Duma'nın gerici «esirgenmesi» yerine, Duma içerisinde «sol blok» oluşturma düşüncesi ve Duma tribününün parlamento-dışı mücadele için kullanılması; Kadet partisiyle bir blok oluşturma yerine, karşı-devrimci bir güç olarak ona karşı mücadele — işte Lenin'in «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği»[95] ve «Kadetlerin Zaferi ve İşçi Partisinin Görevleri»[96] adlı ünlü broşürlerinde geliştirdiği taktik plan buydu.

Bu planın üstünlüğü, Rusya'da **burjuva-demokratik devrim** çağında, proletaryanın sınıf taleplerini doğrudan ve kesin formüle ederek sosyalist devrime geçişi kolaylaştırması ve **proletarya diktatörlüğü** düşüncesini nüve halinde içinde taşımasıydı. Bu taktik plan uğruna mücadelede, Rus pratikçilerin çoğu kararlılıkla ve yolundan şaşmaksızın Lenin'i izlediler. Bu planın zaferi, Partimizin, bugün sayesinde dünya emperyalizminin kalelerini sarstığı devrimci taktiğin temellerini attı.

Olayların daha sonraki gelişmesi, dört yıl süren emperyalist savaş ve ulusal ekonominin yıkılması, Şubat Devrimi ve ikili iktidar, burjuva karşı-devrimin ocağı olan Geçici Hükümet ve yeni doğan proletarya diktatörlüğünün biçimi olarak Petersburg Temsilciler Sovyeti, Ekim ayaklanması ve Kurucu Meclis'in dağıtılması; burjuva parlamentarizminin tasfiyesi ve Sovyet Cumhuriyeti'nin ilanı, emperyalist savaşın içsavaşa dönüştürülmesi ve dünya emperyalizminin, sözde «Marksist»lerle elele vererek, proleter devrimine karşı yaptığı girişimler, son olarak, Kurucu Meclis'e sarılan, proletarya tarafından bir kenara atılan ve devrim dalgaları tarafından kapitalizmin sahillerine itilen Menşeviklerin acınası durumu — tüm bunlar, Lenin'in «İki Taktik»te formüle ettiği devrimci taktiğin temellerinin doğruluğunu onaylıyordu. Böyle bir mirasa sahip olan Parti, tehlikeli engellerden korkmadan cesaretle ilerleyebilirdi.

Partinin her şiarının, bir önderin her sözünün pratikte sınandığı proleter devrimleri zamanında, proletarya, önderlerinden özel yetenekler ister. Tarih, fırtına dönemlerinin önderlerine, pratikçilere, fedakâr, cesur, fakat teoride güçsüz proleter önderlere tanık olmuştur. Kitleler bu önderlerin adını kolayca unutmaz. Örnek olarak Almanya'da Lassalle'i, Fransa'da ise Blanqui'yi gösterebiliriz. Ne var ki, bir bütün olarak hareket anılarla yaşayamaz; açık bir hedefe (program), sağlam bir çizgiye (taktik) gereksinimi vardır.

Bir başka önder türü de vardır, barış zamanının önderleri, teoride güçlü fakat örgüt ve pratik çalışma sorunlarında güçsüz. Bu önderler, salt proletaryanın üst katmanında, ve orada da ancak belli bir zaman noktasına kadar popüler olurlar. Önderlerden, devrimci-pratik çözümler beklendiği devrimci dönemlerin başlamasıyla teorisyenler, yerlerini yeni önderlere bırakarak sahneden çekilirler. Rusya'da Plehanov'u, Almanya'da Kautsky'yi bu gruba sayabiliriz.

Kişinin kendini proleter devrimin ve proleter partinin önderi olarak kanıtlaması için, teorik güç ile proleter hareketin pratik-örgütsel deneyimlerini bireyinde toplamak zorundadır. P. Akselrod henüz Marksist iken, Lenin'in «iyi bir pratikçinin deneyimi ile, teorik eğitimi ve politik ileri görüşlülüğü bireyinde birleştirdiğini» yazmıştır (bkz. Lenin'in «Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri» [97] adlı yazısına P. Akselrod'un önsözü). Bugün «uygar» kapitalizmin ideologu olan Bay Akselrod'un, Lenin için neler söyleyeceğini kestirmek hiç de zor olmasa gerek. Fakat Lenin'i yakından tanıyan ve sorunu objektif olarak değerlendirebilen bizler, Lenin'in bu eski sıfatı koruduğundan kuşku duymuyoruz. Lenin'in bugün dünyanın en güçlü ve en çelikleşmiş proleter partisinin önderi olması, öteki nedenlerin yanısıra, Lenin'in bu vasfından kaynaklanır.

«Pravda» No. 86,
23 Nisan 1920.

İmza: J. Stalin.

V. İ. LENİN'İN 50. DOĞUM YILDÖNÜMÜ VESİLESİYLE RKP(B) MOSKOVA KOMİTESİ'NDEKİ TOPLANTIDA KONUŞMA

23 Nisan 1920

Burada dinlediğimiz konuşmalardan ve anılardan sonra, bana söyleyecek fazla şey kalmıyor. Ben burada henüz hiç kimsenin üzerinde durmadığı bir karakteristik çizgiyi vurgulamak istiyorum: Bu, Lenin yoldaşın alçakgönüllülüğü ve hatalarını kabul etmede gösterdiği cesarettir.

Ben Lenin'in, bu devin, iki kez, işlediği hatayı kabul ettiğini anımsıyorum.

Birinci olay 1905 Aralık'ında Tammersfors[98], Finlandiya'da yapılan Tüm-Rusya Bolşevik Konferans'ında alınan Vitte Duması'nı boykot kararıdır. O sıralarda Vitte Duması'nı boykot sorunu tartışılmaktaydı. Lenin yoldaşa yakın olan yedi kişi — ki bunlara, biz taşralı delegeler büyük bir tezahürat yapmıştık —, Lenin'in boykota karşı ve Duma seçimlerine katılmaktan yana olduğunu ısrarla belirtiyorlardı. Sonradan görüldüğü gibi, bu gerçekten de böyleydi. Tartışma açıldı ve taşralı, Petersburglu, Moskovalı, Sibiryalı, Kafkasyalı boykot taraftarları ateşe başladı. Konuşmalarımızın ardından Lenin kürsüye geldi; kendisinin Duma seçimlerine girmekten yana olduğunu, ama şimdi yanıldığını anladığını ve taşralı delegelerin safında yer aldığını söyledi. Hepimiz hayretler içinde kalmıştık. Bu, bizim üzerimizde bir şok etkisi yapmıştı. Ona büyük bir sevgi gösterisinde bulunduk.

Bir olay daha. 1917 Eylül'ünde Kerenski Hükümeti sırasında, Demokratik Konferans'ın çağrılmış olduğu ve Menşevikler ile Sosyal-Devrimcilerin, Sovyetlerden Kurucu Mec-

lis'e geçisi hazırlayacak olan Ön Parlamento biçiminde yeni bir kuruluş üzerinde çalıştıkları bir anda, Petrograd'da Merkez Komitesi bir karar aldı. Bu karar, Demokratik Konferansı dağıtmamayı ve Sovyetleri sağlamlaştırma yolunda ilerlemeyi, bir Sovyet Kongresi toplamayı, ayaklanmayı başlatmayı ve Sovyet Kongresi'ni devlet iktidarı organı olarak ilan etmeyi öngörüyordu. Bu dönemde Petrograd dışında illegalitede bulunan Lenin, MK ile aynı düşüncede değildi ve bu saçmalığın (Demokratik Konferans) hemen dağıtılması ve tutuklanması gerektiğini yazıyordu.

Oysa bize göre, sorun bu kadar basit değildi, çünkü biz, Demokratik Konferans'ın, yarı yarıya ya da en azından üçte birinin cephe delegelerinden oluştuğunu; tutuklama ve dağıtma kararının, davaya sadece zarar vereceğini ve cephe ile ilişkilerimizi kötüleştirebileceğini biliyorduk. Biz pratikçiler, kendi yolumuz üzerindeki darboğazları, çukurları, çökükleri daha iyi görebileceğimizi düşünüyorduk. Fakat Lenin büyüktü ve yolu üzerindeki çukurlardan, çöküklerden ve darboğazlardan korkmuyor, tehlikelerden çekinmiyor ve diyordu ki; «Ayağa kalk ve doğrudan hedefe yürü». Ne var ki biz pratikçiler, o zaman, böyle yapmanın yararlı olmayacağı kanısındaydık ve boğayı boynuzundan yakalamak için bu engellerin yanından geçmenin zorunlu olduğuna inanıyorduk. Lenin'in isteklerine karşın onu dinlemedik. Sovyetlerin sağlamlaştırılması yolunda yürümeye devam ederek, 25 Ekim'de Sovyet Kongresini gerçekleştirdik, ayaklanmayı başarıyla gerçekleştirdik. Lenin o sıralar artık Petrograd'da bulunuyordu. Bize göz kırptı ve gülerek şöyle dedi: «Evet, siz haklı çıktınız».

Yine şaşırmıştık.

Lenin yoldaş, hatalarını kabul etmekten korkmuyordu. Bu alçakgönüllülük ve cesaret bizi özellikle etkilemiştir. **(Alkışlar.)**

İlk kez: Vladimir İlyiç Ulyanov-Lenin'in 50. Doğum Yıldönümü derlemesinde yayınlanmıştır. Moskova 1920.

ANTANT'IN RUSYA'YA KARŞI YENİ BİR SEFERİ

Hiç kuşku yok ki, Polonyalı Pan'ların [«efendi»lerin —ÇN] Rus işçi ve köylülerine karşı giriştiği sefer, özünde Antant'ın bir seferidir. Önemli olan, sadece, Antant tarafından yönlendirilen ve Polonya'nın da üyesi olduğu Milletler Cemiyeti'nin, Polonya'nın Rusya'ya karşı giriştiği seferi onaylaması değildir. Önemli olan, her şeyden önce, Polonya'nın, Antant'ın desteği olmadan, Rusya'ya karşı saldırıyı örgütleyemeyeceği, her şeyden önce Fransa ve sonra da İngiltere ve Amerika'nın, Polonya'nın bu taarruzunu her biçimde silah, giyecek, para ve eğitmenlerle desteklemesidir. Polonya sorununda Antant içinde varolan görüş ayrılıkları sorunu değiştirmez, çünkü bunlar Polonya'nın desteklenmesi ile değil, bu desteğin biçimi ile ilgilidir. Curzon'un Çiçerin yoldaş ile diplomatik nota alışverişi[99] ve İngiliz basınının müdahaleye karşı büyük tavır alışı da sorunu değiştirmez, çünkü tüm bu tantananın amacı, saf politikacıların gözüne kül serpmek ve Rusya'yla barış gevezeliğiyle, kirli işi, Antant tarafından örgütlenen fiili silahlı müdahaleyi gizlemektir.

I

GENEL DURUM

Antant'ın şimdiki seferi, üçüncü seferidir.

Birinci sefer, 1919 baharında gerçekleştirilmişti. Bu kom-

bine seferdi, çünkü Kolçak, Denikin, Yudeniç ve Polonya birlikleri ile Türkistan ve Arhangelsk'te İngiliz-Rus karma birliklerinin ortak baskınını öngörüyordu, seferin ağırlığı ise Kolçak'ın bölgesindeydi.

Bu dönemde Antant, birlik ve beraberlik içinde açık müdahaleden yanaydı. Batıda işçi hareketinin zayıflığı, Sovyet Rusya'nın düşmanlarının çokluğu ve Rusya üzerinde zafere duyulan sıkı inanç, Antant'ın elebaşılarına, açık müdahale küstah politikasını gütme olanağı sağlamıştı.

Bu dönemde Rusya kritik bir an yaşıyordu, çünkü tahıl (Sibirya, Ukrayna, Kuzey Kafkasya) ve yakıt bölgelerinden (Donetz Havzası, Grozny, Bakû) tecrit edilmiş bir durumda, altı cephede birden savaşa zorlanmıştı. Antant bunu görüyor ve zafer önsezgisiyle mest oluyordu. «Times» zafer türkülerine başlamıştı bile.

Buna karşın Rusya bu krizi sağ salim atlatmayı başardı ve en güçlü düşmanı Kolçak'ı safdışı etti. Sorun şudur ki, Rusya'nın cephe gerisi ve buna bağlı olarak da Rus ordusu, düşmanın cephe gerisi ve ordusundan daha sağlam ve esnek çıkmıştır.

Antant'ın **ikinci seferi**, 1919 güzünde gerçekleşti. Bu da kombine bir seferdi, çünkü Denikin, Yudeniç ve Polonya'nın ortak saldırısını öngörüyordu. (Kolçak defterden silinmişti). Bu kez ağırlık Güneyde, Denikin'in bölgesindeydi.

Antant içinde görüş ayrılıkları ilk kez bu dönemde baş gösterdi. Antant ilk kez küstah ses tonunu alçaltarak, açık müdahaleye karşı tavır almaya çalıştı, Rusya ile görüşülebileceğini söyleyerek, birliklerini Kuzeyden çekmeye başladı: Batıda devrimci hareketin büyümesi ve Kolçak'ın yenilgisi, besbelli ki eski açık müdahale politikasını, Antant için tamamen tehlikesiz yapmıyordu. Antant artık açık bir müdahaleden söz etmeye cesaret edemiyordu.

Rusya bu dönemde de, Kolçak'ın yenilmesi ve tahıl bölgelerinden birinin (Sibirya) geri alınmasına karşın, kritik anlar yaşıyordu, çünkü başdüşman Denikin, ordumuzun fişek, tüfek, makineli tüfek ikmalinin yapıldığı ana kaynak olan Tula'nın kapılarına dayanmıştı. Ancak her şeye rağ-

men Rusya, bu krizi de zararsız atlatabildi. Neden yine aynıdır: Cephe gerisinin ve dolayısıyla ordumuzun daha istikrarlı ve daha esnek olması.

Antant'ın **üçüncü seferi** ise yepyeni koşullar altında başlıyor. Birincisi, bu sefer, eskilerinden farklı olarak kombine bir sefer olarak nitelenemez, çünkü sadece Antant'ın eski müttefikleri (Kolçak, Denikin, Yudeniç) yok olmakla kalmamış, aynı zamanda gülünç Petlyura ve «onun» gülünç «birlikleri» dışında başka yeni müttefikler (eğer varsa tabii) henüz ortaya çıkmamıştır. Şimdilik Polonya, ciddiye alınacak müttefikleri olmaksızın, tek başına Rusya'ya karşı yürümektedir.

Devamla, kötü ünlü abluka, sadece moral ve pratik olarak değil, resmen de yarılmıştır. Antant, Rusya ile diplomatik ilişkiler kurma zorunluluğuna katlanmak ve onun Batıda temsilciler bulundurmasına razı olmak zorundadır. Avrupa devletlerinde, III. Enternasyonal'in şiarlarını benimseyen devrimci kitle hareketleri ve Doğuda Sovyet birliklerinin yeni başarıları, Antant içindeki bölünmeyi güçlendirmekte, Rusya'nın tarafsız ve komşu devletler nezdinde prestijini artırmakta, böylece Antant'ın Rusya'yı tecrit etmeye yönelik politikasını bir ütopya haline getirmektedir. Polonya'nın «allah vergisi» müttefiki Estonya tarafsızlaştırıldı. Polonya'nın dünkü savaş müttefikleri Letonya ve Litvanya, bugün Rusya ile barış görüşmeleri yapıyorlar. Aynı şey Finlandiya için de söylenmelidir.

Son olarak, Rusya'nın iç durumunun, Antant'ın üçüncü seferinin başlangıcında, önemli ölçüde iyileştiği görmezlikten gelinemez. Rusya sadece, tahıl ve yakıt bölgelerine (Sibirya, Ukrayna, Kuzey Kafkasya, Donetz Havzası, Grozny, Bakû) giden yolu açmakla kalmamış, bilakis cephe sayısını da altıdan ikiye indirerek, birlikleri Batıda yoğunlaştırma olanağı bulmuştur.

Bunlara çok önemli bir olguyu daha eklemek gerekir. Polonya'nın, Rusya'nın barış önerilerini reddederek saldıran taraf olmasına karşın Rusya, kendini savunan taraftır.

Bu da Rusya'ya büyük ve çok değerli bir moral üstünlük kazandırmaktadır.

Tüm bu hususlar, Rusya'nın zaferi için, Antant'ın birinci ve ikinci saldırılarında varolmayan yeni bir durum, yeni şanslar ortaya çıkarmıştır.

Batıdaki emperyalist basının, Polonya birliklerinin başarılarına değinirken kullandığı üzüntülü-kuşkucu ses tonu da her şeyden önce bununla açıklanır.

II

CEPHE GERİSİ. ANA SALDIRI BÖLGESİ

Dünyanın hiçbir ordusu, istikrarlı bir cephe gerisi olmaksızın zafere ulaşamaz (tabii ki burada kalıcı ve sağlam bir zaferden söz ediyoruz). Cephe gerisinin cephe için birinci derecede önemi vardır, çünkü cephe, hem malzeme ve erzak, hem de insan bakımından, yani savaşçılar, hissiyat ve düşünceler bakımından cephe gerisi ve sadece cephe gerisi tarafından beslenir. Yalpalayan bir cephe gerisi, birlik-beraberlik içinde olan en iyi orduyu bile, kaçınılmaz olarak dayanışmasız, sallanan bir kütleye dönüştürür, düşman bir cephe gerisi ise bunu haydi haydi yapar. Kolçak ve Denikin'in zaafı, «kendi» cephe gerilerine sahip olmamalarından, hakiki Rus büyük güç olma özlemi iliklerine işlemiş olan bunların, cephenin inşası, ikmali ve takviyesini büyük ölçüde, bu özlemlere düşman zihniyetli Rus olmayan unsurlardan talep etmek zorunda kalmalarından, birliklerine tamamen yabancı olan bölgelerde operasyona zorunda kalmalarından kaynaklanır. İçsel, ulusal ve hele sınıfsal birliği olmayan bu birliklerin, düşman bir çevrede, Sovyet birliklerinin ilk güçlü darbesinde parçalanmak zorunda olmaları doğaldır.

Bu bakımdan Polonya birliklerinin cephe gerisi, Polonya yararına, Kolçak ve Denikin'in cephe gerisinden önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Kolçak ve Denikin'in cephe

gerisinden farklı olarak Polonya birliklerinin cephe gerisi, türdeştir ve **ulusal** bakımdan birlik halindedir. Onun birliği ve sağlamlığı buradan gelir. Bu birlikler içinde egemen olan hissiyat, «vatan duygusu», sayısız kanallarla Polonya cephesine ulaşmakta, ve birliklerde ulusal birlik ve sağlamlık duygusu oluşturmaktadır. Polonya birliklerinin dayanıklılığı işte buradan gelir. **Sınıfsal bakımdan** Polonya'nın cephe gerisi, tabii ki türdeş değildir (türdeş olamaz da!); ne var ki sınıfsal çatışmalar, ulusal birlik duygusunu kıracak ve sınıfsal bakımdan türdeş olmayan cepheye, sınıfsal karşıtlıklar bulaştırabilecek kadar güçlü bir duruma gelmemiştir. Eğer Polonya birliklerinin operasyon alanları Polonya olsaydı, onlara karşı savaş hiç kuşku yok ki daha zor olurdu.

Ne var ki Polonya, kendi bölgesiyle yetinmek istemiyor, birliklerini ilerleterek Letonya ve Byelo-Rusya'yı egemenliği altına alıyor, Rusya'nın içlerine ve Ukrayna'ya kadar sokuluyor. Bu durum sorunu temelden değiştirir, tabii ki, bu değişim Polonya birliklerinin dayanıklılığının çok zararına olacaktır.

Polonya birlikleri, ülke sınırını aşarak Polonya'ya komşu olan bölgelerin ta içlerine kadar girerek, kendi ulusal cephe gerisinden uzaklaşıyorlar, onunla bağı zayıflatıyorlar ve kendilerine yabancı ve büyük ölçüde düşman bir ulusal çevreye giriyorlar. Daha da kötüsü: bu düşmanlık, Polonya'ya komşu olan bölgelerin (Byelo-Rusya, Litvanya, Rusya, Ukrayna) nüfusunun ezici çoğunluğunun, Polonyalı **çiftlik sahiplerinin** boyunduruğu altında yaşayan **Polonyalı olmayan** köylülerden oluşmasıyla, bu köylülerin, Polonya birliklerinin saldırısını, Polonyalı pan'ların egemenliği için, ezilen köylülere karşı girişilen bir savaş olarak görmeleriyle daha da derinleşmektedir. Sovyet birliklerinin «Kahrolsun Polonyalı pan'lar!» şiarının, söz konusu bölgelerde nüfusun çoğunluğunda muazzam bir yankı bulması da esasında bununla açıklanır. Bu bölgelerdeki köylülerin, Sovyet birliklerini, kendilerini toprak sahiplerinin boyunduruğundan kurtaran güçler olarak selamlamaları, Sovyet birlikleri-

ni beklerken ilk fırsatta ayağa kalkarak Polonya birliklerini arkadan vurmaları da bununla açıklanır. Tüm askeriye ve politik fonksiyonerleri tarafından saptanan Sovyet birliklerinin yüksek morali de yine bununla açıklanır.

Tüm bunlar zorunlu olarak Polonya birlikleri arasında bir belirsizlik ve güvensizlik havası yaratmak, birliklerin moral sağlamlığını, davalarının haklılığına olan inancı ve zafer güvencesini sarsmak, Polonya birliklerinin ulusal birliğini olumlu faktör olmaktan çıkarıp, olumsuzlaştırmak zorundaydı.

Ve Polonyalılar ne kadar ilerlerlerse (tabii ilerleyebilirlerse), Polonya seferinin bu olumsuz yanları o kadar ağırlık kazanacaktır.

Polonya bu koşullar altında güçlü, büyük, kalıcı başarılar vaad eden bir taarruz geliştirebilir mi?

Bu koşullar altında bulunan Polonya birlikleri, 1918'de kendi cephe gerisinden koparak Ukrayna'ya kadar gelen Alman birliklerininkine benzer bir duruma girmiyorlar mı?

Burada ana saldırı bölgesi sorununa geliyoruz. Her savaşta olduğu gibi içsavaşta da başarı, tayin edici zafer, çoğu kez, ana saldırı bölgesinin doğru seçilmesine, yani düşmana karşı ana saldırının başlatılması ve geliştirilmesi düşünülen bölgenin doğru seçilmesine bağlıdır. Denikin'in büyük hatalarından biri, ana saldırı bölgesi olarak Donetz Havzası-Harkov-Voronej-Kursk hattını, yani Denikin için apaçık güvenilmez bir bölgeyi, ona karşı düşman eğilimli bir bölgeyi, Denikin'in ne istikrarlı bir cephe gerisi ne de birliklerinin ilerlemesi için uygun önkoşullar yaratabileceği bir bölgeyi seçmesidir. Sovyet birliklerinin Denikin cephesindeki başarıları ise, diğer şeylerin yanısıra, Sovyet komutanlığının ana saldırıyı zamanında Çariçin bölgesinden (uygun olmayan bir bölge), bölge halkının Sovyet birliklerini coşkuyla karşıladığı ve Denikin cephesinin en kolay bir şekilde yarılıp ikiye parçalanabildiği ve böylece Rostov'a kadar ilerlenebildiği Donetz Havzası bölgesine (çok uygun bir bölge) kaydırması ile açıklanır

Eski askerler tarafından sık sık gözardı edilen bu moment, içsavaşta tayin edici bir öneme sahiptir.

Bu bakımdan, yani saldırı bölgesi açısından, Polonya'nın durumunun çok kötü olduğu tespit edilmelidir. Sorun şudur: Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü, Polonya ile sınırı olan bölgelerden hiçbiri, Polonya birlikleri için, ne ana saldırı bölgesi olarak ne de bu saldırının geliştirilme bölgesi olarak uygundur diye nitelenemez: Polonya birlikleri ne tarafa ilerlerse ilerlesinler, her yerde, Sovyet birliklerinden kendilerini Polonyalı çiftlik sahiplerinden kurtarmasını bekleyen *Ukrayna*, Rus, Byelo-Rus köylülerin direnişiyle karşılaşacaklardır.

Ve tersine, bu bakımdan Sovyet birliklerinin durumu çok iyidir: onlar için tüm bölgeler «uygun»dur, çünkü Sovyet birlikleri ilerlediklerinde, Polonyalı pan'ların egemenliğini sağlamlaştırmıyor, bilakis onu deviriyor ve köylüleri boyunduruktan kurtarıyor.

III

PERSPEKTİFLER

Polonya şimdilik Rusya'ya karşı yalnız savaşıyor. Fakat yalnız kalacağına inanmak saflık olur. Burada biz sadece Polonyalılara Antant tarafından gösterilen çok yönlü desteği değil, aynı zamanda Antant'ın daha şimdiden kısmen bulduğu (örneğin Denikin birliklerinin artıkları), kısmen de Avrupa «uygarlığı»nın ünü için bulacağı Polonya'nın savaş müttefiklerini de düşünüyoruz. Antant, bunların Polonya saldırısının, Rusya temsilcilerinin alınmadığı San Remo Konferansı[100] sırasında başlaması tesadüf değildir. Romanya'nın aniden sanki Rusya ile barış görüşmeleri asla söz konusu olmamışçasına tavır alması da tesadüf değildir... Böylece, ilk bakışta maceracılık kokan Polonya saldırısının, gerçekte gittikçe geliştirilecek büyük çaplı bir kombine sefer planından yola çıkması tamamen olanaklıdır.

Ve buna rağmen, Antant'ın Rusya'ya karşı üçüncü seferi örgütlerken, Rusya'yı yenilgiye uğratma hesabında yanıldığı söylenmelidir, çünkü Rusya'nın yenilmesi olasılığı, 1920'de 1919'dan daha azdır, çok daha azdır.

Yukarıda, Rusya'nın zafer şansından söz ettik ve bu şansın arttığını, artmaya devam edeceğini söyledik, ama bu henüz, zaferin cebimizde olduğu anlamına gelmez. Yukarıda sözü edilen zafer şansı, yalnızca diğer koşulların aynı kalması halinde gerçek bir anlam kazanabilir, yani **güçlerimizin Denikin saldırısı zamanında olduğu gibi toplanması, birliklerimizin ihtiyaçlarının zamanında ve düzenli olarak karşılanarak cephenin takviye edilmesi, ajitatörlerimizin Kızıl Ordu erlerini ve çevre ahalisini üç kat daha fazla enerjiyle aydınlatmaları, cephe gerimizin pisliklerden arındırılması ve bütün gücümüzle, tüm araçlarla sağlamlaştırılması koşulu altında gerçek bir anlam kazanır.**

Ancak bu koşullar altında zafer garanti görülebilir.

«Pravda» No. 111 ve 112,
25 ve 26 Mayıs 1920.

İmza: J. Stalin.

GÜNEYBATI CEPHESİ'NDE DURUM ÜZERİNE

Ukrayna ROSTA'sının bir çalışanı ile konuşma

Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi üyesi J. V. Stalin yoldaş, önceki gün Harkov'a geri döndü.

Stalin yoldaş yaklaşık üç hafta cephede kaldı; onun da hazır bulunmasıyla, Kızıl Süvarilerin Polonya cephesini yarmasıyla başlayan Kızıl Birliklerin taarruz operasyonu başladı ve gelişti.

Rus Telgraf Ajansı Ukrayna Temsilciliğinin bir çalışanı ile yaptığı konuşmada *Stalin* yoldaş şunları belirtti:

Yarma harekâtı

Haziran başlarında Budyonni yoldaşın süvarilerinin Polonya cephesinde gerçekleştirdiği operasyondan söz edildiğinde, birçok kimse bu operasyonu, geçen yıl Mamontov tarafından gerçekleştirilen derinliğine vuruş harekâtı ile karşılaştırıyorlar.

Fakat bu benzetme tamamen yanlıştır.

Mamontov'un operasyonu, Denikin ordusunun genel saldırı operasyonları ile bağlı olmayan, tali bir olay, deyim yerindeyse partizan karakteri taşıyan bir olaydı.

Buna karşılık süvari ordusunun harekâtı, Kızıl Ordu'nun genel saldırı operasyonları zincirinin bir halkası durumundadır.

Süvarimizin derinliğine vuruş harekâtı 5 Haziran gü-

nü başladı. Bu günün sabahında, bir yarma kaması halinde yığılan Kızıl Süvari, İkinci Polonya Ordusu'na yüklendi, düşman cepheyi yararak Berdiçev mıntıkasından geçti ve 7 Haziran sabahı Şitomir'i işgal etti.

Şitomir'in işgal edilmesi ve ganimetler üzerine ayrıntılar basında yer almıştır; ben bunlardan değil, sadece karakteristik bir özellikten söz edeceğim. Süvari Ordusu Devrimci Savaş Konseyi, Cephe Kurmaylığı'na şu haberi iletmişti: «Polonya ordusu, süvarimizi son derece küçümsüyor. Polonyalılara, süvarinin önemsenmesi gerektiğini kanıtlamayı görevimiz sayıyoruz.» Yarma harekâtından sonra ise Budyonni yoldaş bize şu haberi veriyordu: «Pan'lara, süvariyi önemsemeyi öğrettik, kaçarak bize yol açıyorlar ve birbirlerini çiğniyorlar.»

Yarma harekâtının sonuçları

Yarma harekâtının sonuçları şunlardır:

Süvarilerimizin yardığı İkinci Polonya Ordusu, safdışı edildi — tutsak olarak binin üzerinde kayıp verdi ve yaklaşık sekiz bini kılıçtan geçirildi.

Son rakamı birçok kaynaktan araştırdım, doğruya uygun olması gerekir, çünkü Polonyalılar önceleri hiçbir koşul altında teslim olmuyorlardı ve süvarimiz kendine yolu, sözcüğün tam anlamıyla, çalakılıç açmak zorundaydı.

Bu ilk sonuçtur.

İkinci sonuç: Üçüncü Polonya Ordusu (Kiev bölgesinde) cephe gerisinden koparıldı ve kuşatılma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu nedenle Kiev-Korosten istikametinde genel ricata başladı.

Üçüncü sonuç: Sol kanatta dayanağını yitirmiş olan Altıncı Polonya Ordusu (Kamenets-Podolsk bölgesinde) Dnyester'e dökülme korkusuyla genel ricata geçti.

Dördüncü sonuç: Yarma harekâtı ile bütün cephe boyunca şiddetli genel taarruzumuz başladı.

Üçüncü Polonya Ordusu'nun Akibeti

Üçüncü Polonya Ordusu'nun akibeti henüz herkes için açık bir sorun olmadığından, bu konuya yakından değinmek istiyorum.

Üçüncü Polonya Ordusu, üslerinden koparıldı ve bağlantısını yitirdi, tamamen esir düşme tehlikesiyle karşı karşıya idi. İşte bu nedenle ikmal araçlarını yakmaya depoları havaya uçurmaya ve topları kullanılmaz hale getirmeye başladı.

Düzenli bir geri çekilmenin ilk başarısız denemelerinden sonra kaçığa (genel bozguna) zorlandı.

Ordunun üçte biri (Üçüncü Polonya Ordusu yaklaşık 20 000 kişiydi) esir düştü veya kılıçtan geçirildi. Ordunun diğer üçte biri — eğer daha fazlası değilse — silahlarını atarak kaçtı ve bataklıklara ve ormanlara dağıldı. Ancak son üçte bir, hatta daha da azı, Korosten üzerinden kendi birliklerine ulaşmayı başardı. Buna kuşku yoktur: Eğer Polonyalılar Üçüncü Ordu'nun bu kısmına Şepetovka-Saran üzerinden zamanında taze birlikler göndererek yardıma gelmeyi başaramamış olsalardı, bu kısmı da esir düşecek ya da ormanlara dağılacaktı.

Üçüncü Polonya Ordusu'nun artık varolmadığı kesinlikle söylenebilir. Kendi birliklerine kadar ulaşabilen Üçüncü Ordu artıkları ise, büyük bir yenilenmeye gerek duymaktadır.

Üçüncü Polonya Ordusu'nun büyük hezimetini karakterize etmek için, tüm Şitomir şosesinin yarı yanmış koşuntular ve her türden arabalarla tıkalı olduğunu söylemek yeter. Haber şefinin bildirdiğine göre, arabaların sayısı dört bini bulmuştur. 70 top, en azından 250 makineli tüfek ve miktarı henüz tam olarak saptanamayan çok sayıda tüfek ve cephane ele geçirdik.

Zafer yadigârımız işte bunlardır.

Cephede durum

Cephede şimdiki durum şöyle çizilebilir: Altıncı Polonya Ordusu geri çekiliyor; İkinci Ordu yeniden düzenlenmek için geri alınıyor; Üçüncü Ordu gerçekte artık yoktur ve onun yerini, Batı cephesinden ve uzak cephe gerisinden çekilen yeni Polonya birlikleri almaktadır.

Kızıl Ordu tüm cephe boyunca saldırıya başladı ve Ovruç - Korosten - Şitomir - Berdiçev - Kazatin - Kalinovka Vinnitsa - Şmerinka hattını geçmektedir.

Sonuçlar

Ama, Polonyalıların cephemizde işlerinin bitirildiğini sanmak yanlış olacaktır.

Biz sadece Polonyalılara karşı değil, Almanya, Avusturya, Macaristan, Romanya gibi ülkelerin tüm karanlık güçlerini toplayan ve Polonyalıların her türlü ihtiyaçlarını karşılayan tüm Antant'a karşı da savaşıyoruz.

Bunun dışında, Polonyalıların Novograd-Volinsk civarında biraraya getirilen ve devreye girmeleri bugünlerde kendini hissettirecek olan ihtiyatlara sahip olduklarını gözardı etmemek gerekir.

Ayrıca, Polonya ordusunun henüz kitlesel ölçüde çözülmeye başlamadığını da anımsatmakta yarar vardır. Henüz önümüzde şiddetli çarpışmaların olduğundan kimse kuşku duymasın.

Bu nedenle ben, davamız için zararlı olan bazı yoldaşların kibirlilik ve kendini beğenmişliğini yersiz buluyorum: bazılarına cephedeki başarılar yetmiyor, ve «Varşova'ya yürümek»ten söz ediyorlar, bazılarına ise, Cumhuriyetimizi düşman istilasına karşı savunmamız yetmiyor, bunlar, yüksekten atarak, ancak «kızıl bir Sovyet Varşova» ile iktifa edebileceklerini açıklıyorlar.

Ben, bu kibirlilik ve kendini beğenmişliğin, ne Sovyet Hükümeti'nin politikasına, ne de cephedeki düşman güç-

lerin durumuna hiç de uymadığını uzun uzun kanıtlamaya çalışmayacağım.

Gerek cephe gerisinde gerekse cephede tüm güçlerimizi germeden zafere ulaşamayacağımızı ve Batıdaki düşmanı yenemeyeceğimizi kesin bir biçimde söylemek zorundayım.

«Bulutsuz gökten inen yıldırım» gibi gelen ve tehlikeli boyutlar alan Vrangel birliklerinin saldırısı, bu durumu özellikle vurgulamaktadır.

Kırım cephesi

Vrangel'in saldırısının, Polonya'nın ağır durumunu hafifletmek için Antant tarafından dikte edildiğine kuşku yoktur. Curzon'un Çiçerin yoldaş ile nota alışverişinin, barış lafazanlığı ile Vrangel ve Antant'ın Kırım'dan başlatacağı saldırının hazırlık çalışmalarını gizlemekten başka bir anlamı olabileceğine ancak safdil politikacılar inanabilir.

Vrangel henüz hazır değildi ve bunun için (sadece bunun için!) «insancıl» Curzon, Sovyet Rusya'dan Vrangel birliklerini esirgemesini ve hayatta bırakmasını rica etmişti.

Besbelli ki Antant, Vrangel'in, Polonyalıların püskürtülmesinden sonra Kızıl Ordu ileri harekâta geçtiği bir anda, birliklerimize arkadan saldırması ve Sovyet Rusya'nın tüm planlarını boşa çıkarmasının spekülasyonunu yapıyordu.

Her halükârda yakın gelecek, Vrangel'in saldırısının durumunu önemli ölçüde hafifletmiştir, ancak Vrangel'in cephemizi yarmayı başaracağını ve Batı ordularımızın cephe gerisine gireceğini varsaymak için hemen hemen hiçbir neden yoktur.

Her halükârda yakın gelecek, Vrangel'in saldırısının gücünü ve önemini gösterecektir.

«Kommunist» (Harkov) No. 140,
24 Temmuz 1920.

V. İ. LENİN'E TELGRAF

10 Haziran günü Kırım Cephesi'nde tarafımızdan tutsak alınan Cephe Generali Revişin, huzurumda şunları açıklamıştır: a) Vrangel birliklerine giyecek, top, tüfek, tank, kılıç gibi araç-gereçler esas olarak İngilizler ve sonra da Fransızlar tarafından verilmektedir; b) Vrangel birliklerinin ikmali deniz üzerinden, büyük İngiliz ve küçük Fransız gemileri ile yapılmaktadır; c) Vrangel, akaryakıt ihtiyacını Batum'dan karşılıyor (o halde Bakû'nun Tiflis'e, Batum'a satabileceği hiç akaryakıt vermemesi gerekiyor); d) Gürcistan'ın gözaltına aldığı ve bize teslim edilmesi gereken General Erdeli, Mayıs ayında Kırım'da idi (bu, Gürcistan'ın hileli oynadığı ve bizi aldattığı demektir).

Vrangel'in İngiltere ve Fransa tarafından desteklenmesi üzerine General Revişin'in ifadesi steno ile alınmaktadır ve kendi imzasıyla, Çiçerin'e belge olması için, size gönderilecektir.

Stalin

25 Haziran 1920.

İlk kez 14 Kasım 1935'te
«Pravda» No. 313'te
yayınlanmıştır.

POLONYA CEPHESİ'NDE DURUM ÜZERİNE

Bir «Pravda» çalışanı ile söyleşi

Kısa süre önce Güneybatı Cephesi bölgesinden gelen *Stalin* yoldaş, arkadaşımızla yaptığı bir söyleşide şunları söylemiştir:

1 — Mayıs — Haziran

Son iki ay — Mayıs ve Haziran —, cephede durum üzerine tamamen farklı iki tablo sunmaktadır.

Mayıs, Polonya birliklerinin olağanüstü başarılı oldukları bir aydı: Polonyalılar sağ kanatta Kiev-Jmerinka hattı üzerinden başarıyla ilerleyerek Odessa'yı tehdit ederler. Sol kanatta, birliklerimizin Molodeçno-Minsk yönündeki saldırı harekâtını başarıyla etkisizleştirirler. Ortada ise, Polonya birlikleri Mozyr'i garantilerler, Ryeçitsa'yı alırlar, böylece Gomel'i tehdit ederler.

Buna karşılık Haziran, Polonya birliklerinin Mayıs başarılarının hızla ve kararlılıkla tasfiye edildiği bir ay oldu: Polonyalıların Ukrayna'ya doğru ilerlemeleri tasfiye edilmiştir, çünkü Polonyalılar sadece Kiev'den kovulmakla kalmamışlar, aynı zamanda Rovno-Proskurov-Mohilev hattının da gerisine atılmışlardır. Polonyalıların Gomel yönünde ilerlemeleri de tasfiye edilmiştir, çünkü Polonya birlikleri Mozyr'in gerisine püskürtülmüştür. Polonya basınının ifadesine göre en sağlam kanat olan Polonyalıların sol kana-

dına gelince, son günlerde bu bölgede birliklerimizin gerçekleştirdiği Molodeçno yönündeki büyük darbe, Polonyalıları bu bölgeden de çekilmeye zorlayacaktır.

Temmuz, üstünlüğün apaçık Sovyet birliklerinde olduğu, cephede Rusya lehine kesin bir değişiklik tablosu sunmaktadır.

2 — Şitomir yarma harekâtı

Süvarimizin Şitomir'deki yarma harekâtının, cephede meydana gelen değişiklikte tayin edici bir rol oynadığına kuşku yoktur.

Birçok kimse, bu yarma harekâtı ile Mamontov'un giriştiği operasyonu karşılaştırarak, bunları özdeş bulur. Ama bu yanlıştır. Mamontov'un yarma harekâtı tali bir karakter taşıyordu ve Denikin'in saldırı operasyonu ile doğrudan bağıntılı değildi. Buna karşılık Budyonni yoldaşın yarma harekâtı, saldırı operasyonlarımızın birbirine sıkı sıkıya bağlı zincirinin gerekli bir halkasını oluşturmaktadır ve sadece düşman cephe gerisinin yıkılmasını değil, aynı zamanda belirli bir stratejik görevin dolaysız yerine getirilmesini hedeflemektedir.

Yarma harekâtının kendisi, 5 Haziran günü sabahın erken saatlerinde başladı. Ortada nakliyeciler, bir yarma kaması halinde yığılan süvari alaylarımız, düşmanın Popelnya-Kazatin bölgesindeki mevzilerini yardı, Berdiçev mıntıkasını geçerek 7 Haziran günü Şitomir'i ele geçirdi. Polonyalıların çaresiz direnmeleri nedeniyle, süvari alayımız yolunu, kelimenin tam anlamıyla, çalakılıç açmak zorunda kaldı; bunun sonucu olarak Polonyalılar, Süvari Ordusu Devrimci Savaş Konseyi'nin bildirdiğine göre, sekiz binin üzerinde yaralı, esir ve ölü verdiler.

3 — Yarma harekâtının sonuçları

Şitomir yarma harekâtından önce Polonyalılar, Deni-

kin'den farklı olarak, cephenin en önemli noktalarını siper ve dikenli tellerle kaplayarak, hareketli savaşı mevzi savaşı ile başarılı bir biçimde birleştirmişlerdi. Böylece ilerlememizi önemli ölçüde zorlaştırıyorlardı. Şitomir yarma harekâtı, bu kombine savaşın değerini asgariye indirdiğinden, Polonyalıların hesaplarını suya düşürdü.

Yarma harekâtının ilk olumlu sonucu budur.

Öte yandan yarma harekâtı, düşmanın cephe gerisini, iletişim ve haberleşmesini doğrudan tehlikeye atmıştır. Bu şu sonuçları doğurmuştur:

a) Üçüncü Polonya Ordusu (Kiev bölgesinde) kuşatılma korkusuyla acele bir geri çekilme harekâtına başladı, bu geri çekilme daha sonra bir genel bozguna dönüştü;

b) Süvari Ordumuzun ana darbesini yiyen İkinci Polonya Ordusu (Berdiçev bölgesinde) hızlı bir geri çekilme harekâtına başladı;

c) sol kanadı dayanağını yitirmiş olan Altıncı Polonya Ordusu (Jmerinka bölgesinde), Batıya doğru düzenli geri çekilmeye başladı;

d) ordularımız tüm cephede şiddetli bir taarruza geçtiler.

Şitomir yarma harekâtının ikinci olumlu sonucu budur.

Son olarak yarma harekâtı, Polonyalıların hevesini adamakıllı azalttı, kendi kuvvetlerine olan inancı yok etti ve morallerini sarstı. Yarma harekâtından önce Polonya birlikleri, birliklerimizi, özellikle de süvarimizi son derece küçümsüyorlardı; bunun sonucu olarak sonuna kadar dövüşüyorlar hiçbir şekilde esir olmuyorlardı. Yarma harekâtından sonra, gruplar halinde teslim olmaya ve kitleler halinde kaçmaya başladılar. Bu, Polonya birliklerinin moral çöküntüsünün ilk belirtisiydi. Budyonni yoldaş da bu nedenle Cephe Devrimci Savaş Konseyi'ne şöyle yazıyor: «Pan'lar, süvarimizi önemsemeyi öğrendiler.»

4 — Güneyden tehlike

Polonyalılara karşı cephelerdeki başarılarımızdan şüphe edilemez. Bu başarıların gelişeceğinden de kuşku duyulamaz. Ne var ki, Polonyalıların genelde işlerinin bittiğini ve önümüzde sadece «Varşova'ya yürümek» kaldığını sanmak büyük bir kibirlilik olurdu.

Fonksiyonerlerimizin enerjilerini azaltan ve davamıza zararlı olacak kendini beğenmişliğe yol açan böyle bir kibirlilik, sadece Polonya'nın hiç kuşkusuz cepheye süreceği ihtiyatlara sahip olduğu için değil, sadece Polonya'nın yalnız olmadığı, arkasında Rusya'ya karşı onu tamamen destekleyen Antant bulunduğu için değil, bunun yanısıra, birliklerimizin arkasında, Polonya'nın yeni müttefiki rolünde Vrangel'in ortaya çıktığı ve Polonya'ya karşı başarılarımızı cephe gerisinde **boşa çıkarma durumunda** olduğu için de yersizdir.

Vrangel'in Polonyalılar ile anlaşmayacağını umarak kendimizi teselli etmeyelim. Vrangel onlarla anlaşarak işbirliğine başladı bile.

Vrangelcilerin ilham kaynağı, Şulgin'in Sivastopol'de çıkardığı gazete «Velikaya Rossiya», Haziran sayılarından birinde şöyle yazıyor:

> «Hiç kuşku yok ki, biz saldırınızla Polonyalıları destekliyoruz, çünkü Polonya Cephesi için öngörülen Bolşevik kuvvetlerin bir kısmını kendi üzerimize çekiyoruz. Ayrıca Polonyalıların da giriştikleri operasyonlarla bizi önemli ölçüde destekledikleri açıktır. Polonyalılara karşı ne sempati, ne de antipatiye gerek vardır; biz sadece ve sadece soğukkanlı politik düşüncelerden hareket etmeliyiz. Bugün ortak düşmana karşı Polonyalılarla ittifak bizim yararımızadır, yarın ne olacağını ise... yarın göreceğiz.»

Besbelli ki, Vrangel Cephesi, Polonya Cephesi'nin devamıdır, şu farkla ki, Vrangel, Polonyalılara karşı savaşan

birliklerimizin arkasında, yani bizim için en tehlikeli noktada faaliyet göstermektedir.

Bu nedenle «Varşova'ya yürümek» ve genelde başarılarımızın kalıcılığından söz etmek, Vrangel tehlikesi tasfiye edilmediği sürece gülünçtür. Oysa Vrangel gittikçe güçlenirken, bizim Güneydeki tehlikeye karşı özel ve ciddi birşeyler yaptığımız görülmemektedir.

5 — Vrangel'i düşünün

Polonyalılara karşı saldırı operasyonlarımız, cephe hattımızın, içeriye doğru kavisli yanı batıya, iki ucu ise Güneyde Povna bölgesine, Kuzeyde ise Molodeçno bölgesine doğru ileri fırlamış bir yay biçimini almasına yol açmıştır. Buna, Polonyalılara karşı kuşatma mevzii denmektedir, yani onlar için son derece tehlikeli bir mevzidir.

Hiç kuşku yok ki bu durum, Romanya'yı her türlü yolla Rusya'ya karşı bir savaşa sokmak isteyen, Polonya için yeni müttefikler arayan, Vrangel'i her türlü araçla destekleyen ve bir bütün olarak Polonya'yı zor durumdan kurtarmaya uğraşan Antant tarafından dikkate alınmaktadır. Antant'ın Polonya'ya yeni müttefikler bulmayı başarması tamamen mümkündür.

Bizim, Rusya'nın bu yeni düşmanlara da hak ettikleri dersi vereceğinden kuşku duymamız için hiçbir neden yoktur. Ancak buna rağmen şu unutulmamalıdır: Vrangel sağlam kaldığı ve geri bölgelerimizi tehdit etme imkanına sahip olduğu sürece, cephelerimiz iki ayağıyla da topallayacak, Polonya'ya karşı cephedeki başarılarımız kalıcı olmayacaktır. Ancak Vrangel yok edildiği zaman, Polonyalı Pan'lara karşı zaferimiz garanti görülebilir. Bu nedenle Parti, yeni güncel şiarı bayrağına yazmalıdır: «Vrangel'i düşünün!», «Vrangel yok edilmelidir!»

«Pravda» No. 151,
11 Temmuz 1920.

KIZIL BİRLİKLER NASIL KARŞILANIYOR

«Krasnoarmeyets»[101] gazetesine açıklama

Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi üyesi **Stalin** yoldaş, Polonya Cephesi'ndeki Kızıl Orduya karşı yerli halkın gösterdiği fevkalâde içten tavrı vurgulamayı görev bildiğini belirtti.

Böyle bir tavrı ne Doğuda, ne de Güneyde gözlemledim, dedi **Stalin** yoldaş.

Batıda köylü kitleleri, Volga Bölgesi veya Güney Bölgesi köylülerine nazaran yoksul olmalarına karşın, her şeylerini Kızıl Ordu erleriyle bölüştüler.

Olağanüstü ağır «koşum» yükümlülüğü, mırıltısız yerine getirildi.

Kızıl Ordu erine her türlü destek ve yardım gösterildi ve Mayıs sonunda geri çekilmek zorunda kaldığımızda, halkın üzüntüsü büyüktü.

Cephe bölgesi halkı, Polonya işgalinin tüm yükünü taşımak zorunda kalmıştı ve bu yüzden de Polonyalı pan'ların istilasının kendileri için ne denli tehlikeli olduğunun bilincindeydi.

Cephedeki birliklerimizin bir dizisinde tüm sağlık hizmetleri, yaralı Kızıl Ordu erlerimize büyük bir özen ve dikkat gösteren kadın ve erkek köylülerin elindedir.

Cephenin öte yanındaki bölgedeki Byelo-Rus köylülerin hissiyatına gelince, elimizdeki bilgilere göre, bu bölge sürekli ayaklanmalara sahne olmakta, orada düşmanın cephe gerisini yıkan, depoları havaya uçuran ve çiftlik sahip-

lerini kılıçtan geçiren partizan birlikleri faaliyet göstermektedir.

Sibirya'da Kolçak'ın başına gelenlerin burada tekrar olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Birliklerimiz yaklaştıkça, düşmanın cephe gerisi her yerinden içten patlamaya başlıyor.

Şu an Byelo-Rusya'da, Polonyalı çiftlik sahiplerine karşı gerçek bir köylü devrimine tanık oluyoruz.

«Krasnoarmeyets» (Kızıl Ordu Eri) No. 337,
15 Temmuz 1920.

TÜM PARTİ ÖRGÜTLERİNE

RKP(B) MK'nin bir mektup taslağı[102]

Aldığımız haberlere göre, Vrangel'in çevresine, tecrübeli, cüretkâr, hiçbir şeyden yılmayan, kana susamış bir grup general toplanmıştır.

Vrangel'in askerleri debdebeli birlikler halinde tertip edilmiştir, cüretkârca savaşıyor; intihar etmeyi, tutsak olmaya tercih ediyorlar.

Teknik olarak Vrangel'in birlikleri bizimkilerden daha iyi donatılmıştır, İngiltere'nin teslimatı durduracağını açıklamasına rağmen, tank, zırhlı araç, uçak, fişek ve giyecek teslimi bugüne kadar devam etmektedir.

Vrangel'e karşı savaşan birliklerimizin zaafı şudur ki, birincisi, birlikler, çoğu kez düşman saflara geçen savaş tutsakları, Denikin ordusunun eski askerleri ile doludur, ikincisi, bu birlikler merkezden ne gruplar halinde, ne de tek tek gönüllüler veya seferber olmuş komünistler almamaktadır.

Bu birliklerde bir değişiklik elde etmek ve onlara azgın düşmanı yenme imkanı vermek için, bu birlikleri eski savaş tutsaklarından arındırmak ve onlara düzenli olarak büyük partiler halinde gönüllüler veya seferber edilmiş komünistler vermek zorunludur.

Rusya Kırım'ı ne pahasına olursa olsun geri almalıdır, yoksa Ukrayna ve Kafkasya sürekli olarak Sovyet Rusya'nın düşmanları tarafından tehdit edilecektir.

Merkez Komitesi sizleri bu genelge doğrultusunda kitle ajitasyonunu güçlendirmek ve zaman geçirmeksizin, diğer cephelerin dezavantajına olsa da komünistlerin Kırım Cephesi'ne düzenli olarak gönderilmesini örgütlemekle yükümlendirir.

1920 Temmuz'unda yazılmıştır.
İlk kez 1945'te Leninski Sbornik
(Lenin Derlemesi) cilt XXXV'te
yayınlanmıştır.

CUMHURİYETİN SAVAŞ İHTİYATLARININ OLUŞTURULMASI ÜZERİNE

1 — RKP(B) MK POLİTBÜROSUNA MEMORANDUM

Bir yandan, Polonya ve Vrangel'i açıkça destekleyen Fransa ve Amerika'nın tavrı, aynı şekilde bu desteği sessizce onaylayan İngiltere'nin tavrı, ve öte yandan Polonyalıların başarıları, Vrangel'in taze kuvvetlerle gücünü artırmasının beklenmesi ve Romanya Doğu Ordusu'nun Dorohoi bölgesinde toplanması, Cumhuriyeti ciddi bir uluslararası ve askeri duruma sokmaktadır. Cumhuriyetin taze kuvvetlerle (piyade — yaklaşık 100 000 kişi, ve süvari — yaklaşık 30 bin kişi) ve gerekli askeri araç-gereç ile donatılması için daha şimdiden harekete geçmek zorunludur.

Polonyalıların son başarıları, ordularımızın ana eksikliğini, yani ciddi savaş ihtiyatlarından yoksun olduğumuzu ortaya çıkarmıştır; bu nedenle Cumhuriyetin askeri gücünün kuvvetlendirilmesi için bundan sonraki programın temelinde, herhangi bir anda cepheye sevk edilebilecek güçlü ihtiyatların oluşturulması yatmalıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, aşağıdaki **Cumhuriyetin savaş ihtiyatlarının oluşturulması programı'** nın kabul edilmesini öneriyorum:

1 — Ateş altında bulunan savaşma yeteneğindeki tümenlere normal yedek sevkiyatını sürdürürken, vakit geçirmeksizin, savaşma yeteneğini yitiren, tamamen ya da kısmen erimiş tümenlerin (piyade) cephe gerisine çekilmesine başlamak.

2 — Geri çekilecek piyade tümeni sayısının 12-15 ci-

varında olacağını varsayarak, bunları fazla bir gecikme olmaksızın duruma göre Vrangel Cephesi'ne, Polonya Cephesi'ne veya Romanya Cephesi'ne sevk edebileceğimiz bölgelerde (kesinlikle tahıl bölgelerinde) yoğunlaştırmak (geri alınan tümenlerin üçte biri örneğin Olviopol bölgesinde, diğer üçte biri Konotop-Bahmaç bölgesinde ve geri kalan üçte biri de İlovaiskaya- Volnovaha bölgesinde yoğunlaştırılabilir).

3 — Bu tümenlerin her birini, mevcudu 7000-8000 piyadeye ulaştıracak ve tümü 1 Ocak 1921'den itibaren tamamen savaşa hazır olacak şekilde takviye ve ikmal etmek.

4 — Vakit geçirmeksizin, Birinci Süvari Ordusu'nun mevcuduna gelecek aylarda (Ocak'a kadar) 10 000; İkinci Süvari Ordusu'nun mevcuduna 8000; Gai Kolordusu'nun mevcuduna 6000 kişi katmak için görev başında bulunan süvari alaylarının takviyesi yoluna gitmek.

5 — Vakit geçirmeksizin, her biri 1500 kişiden oluşan 5 süvari tugayı kurmaya koyulmak (tugaylardan birisi Terek Kazaklarından, ikincisi Kafkasya'nın dağlı ahalisinden, üçünücüsü Ural Kazaklarından, dördüncüsü Orenburg Kazaklarından, beşincisi Sibirya Kazaklarından toplanacaktır). Tugayların tertibi iki ay içinde tamamlanacaktır.

6 — Oto endüstrisini harekete geçirmek ve güçlendirmek için tüm önlemleri almak, «Osten» ve «Fiat» marka otoların tamir ve imaline özel dikkat göstermek,

7 — Eldeki tüm imkanlarla, zırh levhası sanayiini güçlendirmek, esas olarak otoların zırhlanmasını göz önünde bulundurmak.

8 — Tüm imkanlarla uçak sanayiini güçlendirmek.

9 — İkmal programını, yukarıdaki noktalara uygun olarak genişletmek.

J. Stalin

25 Ağustos 1920.
Moskova. Kremlin.

2 — RKP(B) MK POLİTBÜROSUNA AÇIKLAMA

Troçki'nin ihtiyatlara ilişkin yanıtı, boş bir kaçamak-

tır. Troçki'nin yanıtında dayandığı daha önceki telgrafında da, ihtiyatların oluşturulması üzerine herhangi bir **planın** izi bile yoktu; böyle bir planın gerekliliğine ima yoluyla bile işaret edilmiyordu: Tümenlerin **ne zaman** ve hangi bölgelere geri alınacağı; tümenlerin takviye edilmesinin, yedeklerin eğitilmesinin, birbirleriyle kaynaştırılmasının **hangi** süre içinde tamamlanacağı sorunları — tüm bu sorunlar (ki bunlar asla ayrıntı değildir) es geçilmişti.

Yaz seferinde, ihtiyatların cephelerden **çok uzak** oluşu (Urallar, Sibirya, Kuzey Kafkasya) büyük (**olumsuz**) bir rol oynamıştır: İhtiyatlar yerlerine zamanında değil, büyük gecikmelerle varmışlar, çoğu kez de hedeflerine ulaşmamışlardır. Bu nedenle, ihtiyatların yoğunlaştırılacağı bölgeler, baştan itibaren, son derece önemli bir faktör olarak göz önünde tutulmalıdır.

Yedeklerin **eğitilmemiş** olması da aynı şekilde büyük (yine olumsuz) bir rol oynamıştır: Genel bir saldırı sırasında yararlanılabilecek olan yarı-eğitilmiş, birbirleriyle kaynaşmamış yedekler, düşmanın ciddi bir mukavemeti karşısında genellikle dayanamamıştır, nerdeyse tüm araç-gereçle birlikte onbinlercesi düşmana teslim olmuştur. Bu nedenle, aynı şekilde eğitim süresi ve takviye de baştan itibaren son derece önemli bir faktör olarak göz önünde tutulmalıdır.

İhtiyatlarımızın **tesadüfi ve emprovize** karakteri ise daha büyük (yine olumsuz) bir rol oynamıştır: özel ihtiyat birliklerine sahip olmadığımız için, ihtiyatlar çoğu kez VOCHR birlikleri[103] de dahil olmak üzere her türlü derme-çatma birliklerden tesadüfen ve alelacele terkip edilmişti ve bu da ordularımızın dayanıklılığını baltalıyordu.

Kısacası: Cumhuriyetin ciddiye alınacak ihtiyatlarını garanti etmek için (derhal!) **planlı** bir çalışmaya başlanmalıdır — yoksa yeni, «beklenmedik» («masmavi gökyüzünde çakan bir şimşek gibi») bir askeri felakete uğrama tehlikesiyle karşılaşabiliriz.

Troçki'nin inandığı gibi, ikmal «en önemli» sorun değildir. İçsavaş tarihi gösteriyor ki, bütün yoksulluğumuza

rağmen , bugüne kadar ikmal sorununu halledebildik, ve buna rağmen, askerlere verilen «gömlek» ve «çizme»lerin yarısı köylülerin eline geçti. Neden? Çünkü asker ona veremediğimiz süt, yağ, et gibi şeylerle değişti bunları (değişmeye de devam edecektir). Bu (yaz) seferinde de ikmal sorununu çözebildik, fakat buna rağmen başarısızlığa uğradık (şimdiye kadar hiç kimse, ikmal fonksiyonerlerimizi, Polonya Cephesi'nde başarısız olmamıza neden olmakla suçlamaya kalkmadı...). Açıktır ki, ikmal sorunundan önemli olan başka faktörler vardır (yukarıda bu faktörleri açıkladık).

Sivil makamları sadece birliklerin ikmal sorununu çözmekle yükümlendiren, onun dışında her şeyi Saha Kurmayı'na bırakan zararlı «doktrin»den artık kesin olarak kurtulmalıyız. MK, eğer yeni bir felaketle karşılaşmak istemiyorsa, savaş ihtiyatlarının eğitilmesi ve saha operasyonları da dahil olmak üzere, askeri makam organlarının **tüm çalışmasını** bilmek ve denetlemek zorundadır.

Tam da bu nedenle ısrar ediyorum ki:

1 — Askeri Makam «asker gömleği»ni bahane etmeden, Cumhuriyetin savaş ihtiyatlarının oluşturulması için somut bir plan hazırlamalıdır (derhal hazırlamaya koyulmalıdır);

2 — MK (Savunma Konseyi üzerinden) bu planla ilgilenmelidir;

3 — MK, Başkomutan veya Kurmay Başkan'ının, Savunma Konseyi'ne ya da Savunma Konseyi üyelerinden oluşan özel bir komisyona düzenli olarak rapor vermesi sağlanarak Saha Kurmayı üzerindeki denetimini artırmalıdır.

J. Stalin

30 Ağustos 1920.

İlk kez yayınlanmaktadır.

RUSYA'DA ULUSAL SORUNDA SOVYET İKTİDARININ SİYASETİ

Rusya'da üç yıl devrim ve içsavaş, Merkezi Rusya ile onun kenar bölgelerinin karşılıklı dayanışması olmaksızın, devrimin zaferinin imkansız olduğunu, Rusya'nın emperyalizmin pençesinden kurtulmasının imkansız olduğunu göstermiştir. Merkezi Rusya, dünya devriminin bu ocağı, hammadde, yakıt, yiyecek ürünleri ile dolup taşan kenar bölgelerin yardımı olmaksızın uzun süre dayanamaz. Rusya'nın kenar bölgeleri ise, daha gelişmiş bir durumda olan Merkezi Rusya'nın politik, askeri ve örgütsel yardımı olmaksızın, kaçınılmaz olarak emperyalist boyunduruk altına girmeye mahkumdur. Eğer daha gelişmiş proleter Batının, daha az gelişmiş, fakat hammadde ve yakıt bakımından zengin köylü Doğu'nun desteği olmaksızın dünya burjuvazisini yok edemeyeceği tezi doğruysa, daha gelişkin Merkezi Rusya'nın, daha az gelişmiş fakat gerekli kaynaklar bakımından zengin kenar bölgelerin yardımı olmaksızın devrim davasını sonuna kadar götüremeyeceği tezi de bir o kadar doğrudur.

Sovyet Hükümeti'nin varlığının ilk gününden beri Antant, en önemli kenar bölgeleri ondan koparark Merkezi Rusya'nın ekonomik kuşatılması planını gerçekleştirmeye uğraşırken, kuşkusuz bu durumu hesaba katmıştır. Sonraları, Rusya'nın ekonomik kuşatılması planı, Ukrayna, Azerbaycan ve Türkistan'da bugün çevirdiği dolaplar da dahil olmak üzere, 1918'den 1920'ye kadar Antant'ın Rusya'ya karşı girişimlerinin değişmez temeli olarak kalmıştır.

Rusya'nın merkezi ile kenar bölgeleri arasında kalıcı bir

ittifakın güvence altına alınması bir o kadar daha büyük önem kazanmaktadır.

Rusya'nın merkezi ile çevresi arasında sıkı, kopmaz bir ittifakı güvence altına alacak belirli ilişkiler, belirli bağlar kurma zorunluluğu buradan geliyor.

Bu ilişkileri hangi türde olmalıdır, hangi biçime bürünmelidir?

Bir başka deyişle: Sovyet iktidarının, Rusya'da ulusal sorunda politikası nedir?

Kenar bölgelerin Rusya'dan ayrılması talebi, merkez ile kenar bölgelerin ilişkilerinin biçimi olarak, sadece, merkez ile kenar bölgelerin ittifakının söz konusu olduğu sorunun konuş biçimine ters düştüğü için değil, fakat her şeyden önce, merkezin olduğu kadar kenar bölgelerin halk yığınlarının da çıkarları ile temelden çatıştığı için de kabul edilemez. Kenar bölgelerin ayrılmasının, Batıdaki ve Doğudaki kurtuluş hareketlerini uyandıran Merkezi Rusya'nın devrimci iktidarını sarsacağı bir yana, kenar bölgelerin kendileri, ayrıldıktan sonra, uluslararası emperyalizmin boyunduruğu altına gireceklerdir. Bugünkü uluslararası koşullar altında, kenar bölgelerin ayrılması talebinin ne denli karşı-devrimci olduğunu anlamak için, Rusya'dan ayrıldıktan sonra, bağımsızlığın sadece görünümünü koruyan, gerçekte ise Antan'ın kayıtsız-koşulsuz uyduları durumuna gelen Gürcistan'a, Ermenistan'a, Polonya'ya ve Finlandiya'ya bir göz atmak; Alman sermayesi tarafından yağmalanan Ukrayna ile, Antant tarafından yağmalanan Azerbaycan'ın en yakın geçmişlerini anımsamak yeter. Proleter Rusya ile emperyalist Antant arasındaki ölüm-kalım mücadelesi koşullarında, kenar bölgeler için sadece iki yol vardır:

ya Rusya ile birlikte, ve o zaman — kenar bölgelerin emekçi yığınlarının emperyalist baskıdan kurtuluşu;

ya da Antant ile birlikte, ve o zaman — kaçınılmaz olarak emperyalist boyunduruk.

Üçüncü bir yol yoktur.

Sözümona bağımsız Gürcistan, Ermenistan, Polonya, Finlandiya vb.nin sözümona bağımsızlığı, bu — sözüm meclisten

dışarı — devletlerin şu ya da bu emperyalist gruba tam bağımlılığını maskeleyen aldatıcı bir görünüşten başka birşey değildir.

Rusya'nın kenar bölgeleri, bu bölgelerde yaşayan uluslar ve kabileler, tüm öteki uluslar gibi, Rusya'dan ayrılma hakkına elbette sahiptir, ve eğer bu uluslardan herhangi birisi, 1917 Finlandiya örneğinde olduğu gibi Rusya'dan ayrılmayı çoğunlukla kararlaştırılırsa, Rusya muhtemelen sadece bu olguyu tespit etmek ve ayrılığı onaylamak zorunda olacaktır. Ne var ki burada söz konusu olan, ulusların inkar edilemez hakları değil, merkezin olduğu kadar kenar bölgelerin halklarının da çıkarlarıdır; eğer kendisini yadsımak istemiyorsa ve ulusların emekçi kitlelerini belirli bir yönde etkilemek amacını güdüyorsa, Partimizin yürütmekle yükümlü olduğu ajitasyonun bu çıkarlar tarafından belirlenen karakteridir. Ve halk yığınlarının çıkarları, devrimin bugün içinde bulunduğu aşamada, kenar bölgelerin ayrılması talebinin, tamamen karşı-devrimci bir talep olduğunu göstermektedir.

Aynı şekilde, Merkezi Rusya ile kenar bölgeleri arasındaki ittifak biçimi olarak ulusal-kültürel özerklik de kabul edilemez. (Ulusal-kültürel özerkliğin anayurdu olan) Avusturya-Macaristan'ın son on yılki pratiği, çok uluslu bir devletin milliyetlerinin emekçi yığınları arasındaki ittifak biçimi olarak ulusal-kültürel özerkliğin kısa ömrünü ve hayatiyete sahip olmadığını göstermiştir. Ulusal-kültürel özerkliğin yaratıcıları olan, şimdi ise ince düşünülmüş ulusal programlarının yıkıntıları önünde duran Bauer ve Springer, buna canlı birer kanıttır. Son olarak, ulusal-kültürel özerkliğin Rusya'daki tellalı olan bir zamanların o ünlü «Bund»u, daha kısa süre önce, ulusal-kültürel özerkliğin faydasızlığını resmen kabul etmek zorunda kalarak şunları söylemiştir:

> «Kapitalist düzen çerçevesi içinde yükseltilmiş olan ulusal-kültürel özerklik talebi, sosyalist devrim koşulları altında anlamını yitirir» (bkz. Bund'un XII. Konferansı, s. 21, 1920).

Merkez ile kenar bölgeler arasında amaca uygun tek ittifak biçimi olarak geriye, özel yaşam tarzları ve ulusal bileşimleri ile birbirinden ayrılan kenar bölgelerin **bölgesel** özerkliği kalır — Rusya'nın kenar bölgelerini, Merkezi Rusya'ya federatif bağlarla bağlayacak bir özerklik, yani Sovyet iktidarı tarafından, daha kuruluşunun ilk gününde ilan edilmiş bulunan ve günümüzde kenar bölgelerde idari komünler ve özerk Sovyet Cumhuriyetleri biçiminde gerçekleştirilen sovyetik özerklik.

Sovyetik özerklik, donmuş ve hiç değişmez birşey değildir; gelişmesinin çok çeşitli biçim ve aşamalarına izin verir. Dar, idari özerklikten (Volga Almanları, Çavuşlar, Karelyalılar), daha kapsamlı, siyasal özerkliğe geçer (Başkırlar, Volga Tatarları, Kırgızlar), kapsamlı, siyasal özerklikten onun daha da genişlemiş biçimine geçer (Ukrayna, Türkistan), son olarak, Ukrayna tipi özerklikten, özerkliğin en yüksek biçimi olan sözleşmeye dayalı ilişkilere geçer (Azerbaycan). Sovyetik özerkliğin bu esnekliği, onun başlıca üstünlüklerinden biridir, çünkü bu esneklik, kültürel ve ekonomik gelişmenin çeşitli aşamalarında bulunan Rusya'nın kenar bölgelerinin tüm çeşitliliğini kapsamayı mümkün kılar. Rusya'da ulusal sorunda Sovyet politikasının üç yılı, sovyetik özerkliği çeşitli biçimler altında gerçekleştiren Sovyet iktidarının doğru yolda olduğunu göstermiştir; çünkü sadece bu politika sayesindedir ki, Sovyet iktidarı kenar bölgelerin en gözden ırak köşelerine giden yolu açma, en geri ve ulusal bakımdan en farklı yığınları politik yaşama uyandırma, bu yığınları çok çeşitli bağlarla merkeze bağlama başarısını göstermiştir. Bu, dünyadaki hiçbir hükümetin, çözmek bir yana, sorun olarak bile ortaya getiremediği (getirmekten korktuğu!) bir görevdir. Rusya'nın sovyetik özerklik ilkelerine göre yeni idari bölünmesi henüz tamamlanmamıştır; Kuzey Kafkasyalılar, Kalmuklar, Çeremisler, Votyoklar, Buryatlar vb. sorunun çözülmesini bekliyorlar, ama gelecekte Rusya'nın idari haritası hangi görünümü alırsa alsın ve bu alandaki eksiklikler ne olursa olsun (gerçekten de eksiklikler vardır), Rusya'nın bölgesel özerklik ilkelerine göre yeni idari bölünmeyi gerçekleş-

tirerek, kenar bölgelerin proleter merkez etrafında toplanması yolunda, devlet iktidarını kenar bölgelerin büyük halk yığınlarına yakınlaştırma yolunda ileriye doğru çok büyük adım attığını kabul etmek gerekir.

Ne var ki, sovyetik özerkliğin şu ya da bu biçiminin ilanı, gerekli kararname ve kararların yayınlanması, hatta özerk Cumhuriyetler için bölgesel Halk Komiserleri Konseyleri biçiminde kenar bölgelerde hükümetlerin kurulması, kenar bölgeler ile merkez arasındaki ittifakı pekiştirmek için yeterli olmaktan uzaktır. Bu ittifakı pekiştirmek için, her şeyden önce, Çarlığın vahşi politikasının mirası olan kenar bölgelerin yabancılaşma ve iç kapanıklığına, ataerkil düzene ve kültürsüzlüğe, merkeze duyulan güvensizliğe son vermek gerekir. Çarlık, yığınları bilgisizlik içinde ve boyunduruk altında tutmak için kasten ataerkil-feodal bir baskı uyguluyordu. Çarlık, yerleşik ulusal kitleleri daha kötü bölgelere itmek ve ulusal çatışmaları güçlendirmek için, kenar bölgelerin en iyi yerlerine sömürgeci unsurları kasten yerleştiriyordu. Çarlık kitleleri karanlıkta tutmak için yerel okulları, tiyatroları, eğitici kurumları engelliyor, evet bazen basitçe ortadan kaldırıyordu. Çarlık yerel nüfusun en seçkin unsurlarının her türlü girişimini boğuyordu. Sonunda çarlık, kenar bölgelerdeki halk yığınlarının tüm faaliyetini öldürdü. Çarlığın bu uygulamaları, yerli ulusal kitleler arasında, bazen Rus olan her şeye karşı düşmanca bir davranışa dönüşen çok derin bir güvensizlik doğurdu. Merkezi Rusya ile kenar bölgeler arasındaki ittifakı pekiştirmek için bu güvensizliği yok etmek, karşılıklı anlayış ve kardeşçe güven havası yaratmak zorunludur. Ama güvensizliği yok etmek için, her şeyden önce, kenar bölgelerdeki halk yığınlarının ataerkil-feodal boyunduruk kalıntılarından kurtulmalarına yardım etmek; sömürgeci unsurların yararlandıkları her türlü ve her düzeydeki ayrıcalıkları sadece sözde değil, gerçekte de ortadan kaldırmak; halk yığınlarına, devrimin maddi ürünlerini tattırmak gerekmektedir.

Kısacası: Proleter Merkezi Rusya'nın sadece ve sadece kendilerinin çıkarlarını savunduğunu yığınlara kanıtlamak

gerekir; ve bunu sadece, kitleler için bazen tamamen anlaşılmaz olan, sömürgecilere ve burjuva milliyetçilerine karşı baskı uygulayarak değil, her şeyden önce kararlı ve iyi düşünülmüş bir ekonomik politika ile gerçekleştirmek gerekir.

Liberaller tarafından yükseltilen genel okul yükümlülüğü talebini herkes bilir. Kenar bölgelerin komünistleri, liberallerden daha sağda olamazlar; eğer halkın bilgisizliğini gidermek ve Merkezi Rusya ile kenar bölgeleri manevi bakımdan birbirine yaklaştırmak istiyorlarsa, oralarda genel okul yükümlülüğünü uygulamalıdırlar. Bunun için ise yerli ulusal okul, ulusal tiyatro, ulusal halk eğitim kurumlarını geliştirmek ve kenar bölgelerdeki halk yığınlarının kültür seviyesini yükseltmek zorunludur, çünkü kanıtlamaya gerek yok ki, kültürsüzlük ve bilgisizlik, Sovyet iktidarının en tehlikeli düşmanıdır. Bu yöndeki çalışmamızın genelde ne derecede başarıyla ilerlediğini bilmiyoruz, fakat bize bildirildiğine göre, en önemli kenar bölgelerden birinde, Bölge Eğitim Halk Komiserliği, kredilerinin toplam sadece %10'unu yerel okullar için harcamaktadır. Eğer bu doğruysa, bu alanda «eski rejim»i ne yazık ki pek geride bırakmadığımızı kabul etmek gerekir.

Sovyet iktidarı, halktan kopuk bir iktidar olarak görülemez — aksine o, Rus halk yığınları içinden çıkmış, onlarla içli dışlı ve onlara yakın kendi türündeki biricik iktidardır. Sovyet iktidarının tehlikeli anlarda gösterdiği o muazzam güç ve esneklik de bununla açıklanır.

Sovyet iktidarının, aynı şekilde kenar bölgelerle de içli dışlı olması ve onlara yakınlaşması zorunludur. Ne var ki onlarla içli dışlı olabilmek için, Sovyet iktidarı bu yığınlarca anlaşılır olmalıdır. Bu nedenle, kenar bölgelerdeki tüm Sovyet organlarının, mahkemelerin, yönetimin, ekonomi organlarının, dolaysız iktidar organlarının (Parti organları da dahil) mümkün olduğunca yerel halkın yaşam tarzını, törelerini, alışkanlıklarını, dilini bilen yerlilerden oluşması; yerli halk yığınlarının tüm seçkin unsurlarının bu kurumlara çekilmesi; yerli emekçi yığınlarının, askeri formasyonlar alanı da dahil olmak üzere tüm alanlarda ülke yönetimine katıl-

maları; kitlelerin, Sovyet iktidarı ve organlarının. kendi öz çabalarının eseri, umutlarının ete-kemiğe bürünmesi olduğunu görmeleri için zorunludur. Ancak bu yolla, yığınlar ile devlet iktidarı arasında yıkılmaz bir manevi bağ kurulabilir; ancak bu yolla, kenar bölgelerin emekçi yığınları için, Sovyet iktidarı anlaşılır olabilir ve onlara yakınlaştırılabilir.

Bazı yoldaşlar, Rusya'nın özerk cumhuriyetlerini ve genelde sovyetik özerkliği, bazı koşullar altında izin verilmesi zorunlu olan, fakat yine de zamanla ortadan kaldırılması için savaşılması gereken, zorunlu olsa da, geçici bir kötülük olarak görüyorlar. Kanıtlamaya gerek yok ki, bu görüş temelden yanlıştır ve her halükârda Sovyet iktidarının ulusal sorundaki politikası ile hiçbir ortak yanı yoktur. Sovyetik özerklik, soyut, yapmacık birşey ve hele hele boş bir beyanname vaadi olarak görülemez. Sovyetik özerklik, kenar bölgelerin Merkezi Rusya ile birliğinin en gerçek, en somut biçimidir. Halk yığınlarının kültürel ve maddi gelişimini amaçlayan Ukrayna, Azerbaycan, Türkistan, Kırgızistan, Başkıristan, Tataristan ve öteki kenar bölgelerin kendi ulusal dillerindeki okullardan, özellikle yerli nüfustan oluşan mahkemeler, yönetim aygıtları, iktidar organları olmadan edemeyeceklerini kimse yadsıyamaz. Dahası, bu bölgelerin gerçekten sovyetleştirilmesi, Merkezi Rusya'ya sıkıca bağlı ve onunla birlikte tek bir devlet oluşturan Sovyet ülkelerine dönüştürülmesi, yerli okullar kapsamlı bir şekilde örgütlenmeksizin, halkın yaşam tarzını ve dilini bilen unsurlardan oluşan mahkemeler, yönetim aygıtları, iktidar organları kurulmaksızın düşünülemez. Ne var ki, okulların, mahkemelerin, yönetimin, iktidar organlarının ana dilde faaliyet göstermesi, sovyetik özerkliği gerçekleştirmenin ta kendisidir, çünkü sovyetik özerklik, Ukraynalı, Türkistanlı Kırgız vb. biçimlere bürünen tüm bu kurumlar· toplamından başka birşey değildir.

Tüm bunlardan sonra, sovyetik özerkliğin kısa ömründen, ona karşı mücadele etme zorunluluğundan vb. ciddi olarak nasıl söz edilebilir?

İkisinden biri:

Ya Ukrayna, Azerbaycan, Kırgız, Özbek, Başkır vb. dilleri gerçekten bir gerçekliktir, ve bu bölgelerde, yerli nüfustan, ulusal dilde faaliyet gösteren okul, mahkeme, yönetim aygıtı, iktidar organları oluşturmak kesinlikle zorunludur, ve o zaman sovyetik özerkliğin bu bölgelerde eksiksiz, hiçbir çekincesiz gerçekleştirilmesi gerekir;

ya da Ukrayna, Azerbaycan, vb. dilleri bir hüsnükuruntudur, dolayısıyla anadildeki okullara ve öteki kurumlara ihtiyaç yoktur, ve o zaman da sovyetik özerklik, işe yaramaz pılıpırtı olarak bir kenara atılmalıdır.

Üçüncü bir yol aramak, ya bilgisizliğin ya da acınası bir düşünce yoksulluğunun sonucudur.

Sovyetik özerkliğin gerçekleştirilmesi yolunda karşılaştığımız ciddi engellerden biri, kenar bölgelerin yerli aydın güçlerden, Sovyet ve Parti çalışmasının istisnasız bütün alanlarında eğitmenlerden yoksun oluşudur. Bu eksiklik, kenar bölgelerde kaçınılmaz olarak gerek eğitim çalışmasını, gerekse devrimci inşa çalışmasını köstekleyecektir. Tam da bu nedenden ötürü, halk yığınlarına yararlı olmak istemlerine rağmen, belki de komünist olmadıklarından dolayı bir güvensizlik atmosferi içinde bulunduklarına inanan ve başlarına gelecek baskılardan korktukları için bu yararlılığı gösteremeyen, zaten sayıca çok az olan bu yerel aydın gruplarını kendimizden uzaklaştırmak, akılsızca ve davamıza zararlı bir davranış olacaktır. Tedricen sovyetleştirilmeleri amacıyla bunları Sovyet çalışmasına katma, sanayide, tarımda, beslenme sektöründe vb. çeşitli fonksiyonlara çekme politikası başarıyla uygulanabilir. Çünkü bu aydın gruplarının, örneğin karşı-devrimci zihniyetlerine rağmen çalışmalara çekilen ve sonra en önemli görevlerde sovyetleştirilen karşı-devrimci askeri uzmanlardan daha az güvenilir oldukları söylenemez.

Fakat ulusal aydın gruplarından yararlanılması, bu bölgelerdeki eğitmen ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Aynı zamanda, bölge insanlarından oluşan eğitmen kadrosu yetiştirmek için, kenar bölgelerde tüm yönetim kolları için kapsamlı bir kurs ve okul ağı kurulmalıdır. Çünkü bu tür kad-

rolar olmaksızın, ulusal dilde faaliyet gösteren okul, mahkeme, yönetim aygıtı ve öteki kurumların örgütlenmesinin son derece zorlaşacağı açıktır.

Sovyetik özerkliğin gerçekleştirilmesi yolunda daha az ciddi olmayan bir engel de, bazı yoldaşların, kenar bölgelerin sovyetleştirilmesi konusunda gösterdikleri, bazen kaba densizliğe varan aşırı aceleciliktir. Eğer bu yoldaşlar, Merkezi Rusya'nın tam bir tarihsel dönem gerisinde olan, ortaçağ yaşam biçimlerinin henüz tamamen tasfiye edilmemiş olduğu bu bölgelerde «saf komünizm»in uygulanması amacıyla «kahramanca uğraşlar» vermeyi kararlaştırmışlarsa, o zaman böyle bir dört nala gidişten, böyle bir «komünizm»den hiçbir hayır gelmeyeceği kesinlikle söylenebilir. Bu yoldaşlara, programımızın şu bilinen maddesini anımsatmak isteriz:

> «RKP, ortaçağdan burjuva demokrasisine, ya da burjuva demokrasisinden sovyet veya proleter demokrasisine giden yolda, belli bir ulusun bulunduğu tarihsel gelişme aşamasını göz önünde tutarak, olaylara tarihsel-sınıfsal açıdan bakar.»

Ve devamla:

> «Bir zamanlar başka ulusları ezmiş bulunan ulusların proletaryası, ezilmiş ya da tüm haklarından yararlanamayan ulusların emekçi yığınları arasındaki ulusal duyguların kalıntıları karşısında özel bir dikkat ve ihtiyat göstermek zorundadır» (bkz. «RKP Programı»).

Bu demektir ki, eğer örneğin Azerbaycan'da doğrudan hane bölünmesi yolu, oturduğu evi, aile ocağını dokunulmaz, kutsal bir yer olarak gören Azeri yığınlarını bizden uzaklaştırıyorsa, o zaman aynı hedefe ulaşmak için, doğrudan hane bölünmesi yolu yerine dolaylı, dolambaçlı bir başka yol geçirmemiz gerektiği açıktır. Ya da eğer örneğin dinsel önyargıların güçlü etkisi altında bulunan Dağıstanlı yığınlar «şeriat gereğince» komünistleri takip ediyorlarsa, bu ülkede din-

sel önyargılara karşı dolaysız mücadele yolu yerine daha ihtiyatlı, dolaylı yollar geçirilmesi gerektiği açıktır vs. vb.

Kısacası: Geri halk yığınlarının «derhal komünistleştirilmesi»ni amaçlayan dörtnala gidişi bırakıp, basiretli ve iyi düşünülmüş bir politikaya, bu yığınları tedricen sovyetik gelişmenin ortak yoluna sokma politikasına geçmek zorunludur.

Sovyetik özerkliğin gerçekleştirilmesinin pratik koşulları genelde bunlardır, bu koşulların uygulanması, Rusya'nın merkezi ile kenar bölgeler arasındaki manevi yakınlaşmanın ve kalıcı devrimci ittifakın güvencesidir.

Sovyet Rusya, dünyada bugüne kadar benzeri olmayan bir denemeye, bir dizi ulus ve kabileyi bir tek proleter devlet çerçevesi içinde, karşılıklı güven ve özgürce, kardeşçe varılmış bir anlaşma temelinde örgütleme denemesine girişmiş bulunuyor. Üç yıl devrim, bu denemenin tüm başarı şansına sahip olduğunu göstermiştir. Ne var ki bu deneme ancak, ülkede ulusal sorundaki pratik politikamız, ilan edilen çeşitli biçim ve safhaları ile sovyetik özerkliğin gereklerinden sapmadığı, ülkede attığımız her pratik adımın kenar bölgelerdeki halk yığınlarının kendi yaşam tarzlarına ve ulusal yapılarına uygun bir biçimde, manevi ve maddi olarak yüksek proleter kültüre katılmalarına katkıda bulunduğu zaman tam anlamıyla başarılı olur.

Antant'ın her türlü oyununu boşa çıkaracak olan Merkezi Rusya ile kenar bölgeler arasındaki devrimci ittifakın gelişmesinin güvencesi işte burada yatmaktadır.

«Pravda» No. 226
10 Ekim 1920

İmza: J. Stalin.

İŞÇİ-KÖYLÜ MÜFETTİŞLİĞİ SORUMLU FONKSİYONERLERİ I. TÜM-RUSYA DANIŞMA KONFERANSINI AÇIŞ KONUŞMASI

15 Ekim 1920

İşçi-Köylü Müfettişliği Fonksiyonerleri Birinci Tüm-Rusya Konferansını açıyorum.

Yoldaşlar! Konferansın pratik çalışmasına geçmeden önce, bir işçi-köylü devletinde müfettişliğe gerek olup olmadığı, ve eğer gerekli ise, onun ana görevlerinin ne olması gerektiği konusunda, İşçi-Köylü Müfettişliği Halk Komiserliği'nin görüşlerini belirtmeme izin veriniz.

Rusya, işçilerin ve köylülerin — tarihte ilk kez — iktidarı ellerine aldıkları tek ülkedir. İktidarın ele geçirilmesinin önkoşulu, dünyadaki derinlemesine altüst oluşlar ve bunu izleyen, eski devlet mekanizmasının tasfiye edilerek yeni iktidar aygıtlarının kurulması idi. Eskiden işçiler beyler için çalışırlar, beyler ise ülkeyi yönetirlerdi. Devrimden önce, ülkenin yönetimi üzerine tüm tecrübelerin sadece egemen sınıfların elinde yoğunlaşmış olması da bununla açıklanır. Fakat Ekim Devrimi'nden sonra, yönetime hiç katılmamış, o zamana değin sadece başkaları için çalışmayı bilen, ülkenin yönetimi için yeterince tecrübeden yoksun işçi ve köylüler iktidara geldiler.

Sovyet ülkesinin devlet yönetim organlarının sıkıntısını

çektiği eksiklikler, birinci olarak bu durumdan kaynaklanmaktadır.

Ayrıca, eski devlet yönetim aygıtlarının tasfiyesi ile bürokrasi yıkıldı, fakat bürokratlar kaldı. Kendilerine Sovyet fonksiyoneri süsü vererek devlet aygıtlarımıza girdiler ve henüz iktidara gelmiş bulunan işçilerin ve köylülerin tecrübesizliğinden yararlanarak, devlet hazinesinin yağmalanması için eski oyunlarını sergilediler, eski burjuva törelerini bu mekanizmalar içine taşıdılar.

Devlet aygıtlarımızın eksikliklerinin ikinci kaynağı bu durumdur.

Son olarak eski iktidar, yeni iktidara, tamamen yıkılmış bir ekonomik aygıt bıraktı. Bu yıkım, Antant'ın Rusya'ya dayattığı içsavaşla daha da ağırlaştı. Bu durum da mekanizmada hatalara ve eksiklikler yol açmıştır.

Yoldaşlar, devlet aygıtımızın eksikliklerine yol açan başlıca koşullar bunlardı.

Şu açıktır: Bu koşullar varoldukça, devlet aygıtlarında bu eksiklikler varlığını sürdürdükçe, bizim de bir müfettişliğe ihtiyacımız olacaktır.

Elbette işçi sınıfı, ülkenin yönetimi konusunda deneyim kazanma uğraşı vermektedir, ama buna rağmen iktidara gelen sınıfın temsilcilerinin deneyimleri hâlâ yetersizdir.

Elbette, renk değiştirerek aygıtlarımıza sızan bürokratlar dizginlenmektedir, ne var ki dizginler henüz yeterli sıkılıkta değildir.

Elbette, içinde bulunduğumuz yıkım, devlet organlarının yoğun faaliyetleri sayesinde giderilmektedir, ama buna rağmen yıkım hâlâ mevcuttur.

Ve işte bunun için, bu koşullar varlığını korudukça, eksiklikler varoldukça, bu eksiklikleri inceleyecek, onları gidere cek ve mükemmelleşme yolunda devlet organlarına yardım edecek özel bir devlet aygıtı gereklidir.

Müfettişliğin baş görevleri neler olacaktır?

Şu iki görev olacaktır:

Birincisi, Müfettişlik fonksiyonerleri, denetleme çalışmaları sonucunda ya da süreci içinde, gerek merkezde gerekse

taşrada iktidarda bulunan yoldaşlarımıza, devlet servetinin hesabını tutmanın en iyi biçimlerini uygulamaya koymalarına yardım edeceklerdir, hesap vermenin amaca en uygun biçimlerini uygulamaya koymalarına yardım edeceklerdir, ikmal aygıtlarını, barış ve savaş zamanının aygıtlarını, ekomi aygıtlarını harekete geçirmelerine yardım edeceklerdir.

Birinci baş görev budur.

İkinci baş görev, İşçi-Köylü Müfettişliği'nin çalışma süreci içinde, işçi ve köylüleri, tüm devlet aygıtını ustalıkla yönetecek yetenekte birer eğitmen olarak yetiştirmesidir. Yoldaşlar, ülkeler pratikte, burjuva düzeninde temsilcilerini parlamentoya, Sovyet sisteminde Sovyet Kongresi'ne gönderenler tarafından yönetilmez. Hayır, ülke gerçekte, devletin yürütme aygıtlarına hükmedenler, bu aygıtları yönlendirenler tarafından yönetilir. Eğer işçi sınıfı ülkeyi yönetmek üzere devlet mekanizmasına gerçekten hükmetmek istiyorsa, sadece merkezde değil, sadece sorunların tartışıldığı ve karar alındığı yerlerde değil, alınan kararların gerçekleştirildiği yerlerde de deneyimli temsilcilere sahip olmalıdır. Ancak o zaman işçi sınıfının devletin sahibi ve efendisi olduğu söylenebilir. Buna ulaşmak için ülkenin yönetimi için yeterli sayıda eğitmen kadroya ihtiyaç vardır. İşçi-Köylü Müfettişliği'nin baş görevi, işçi ve köylülerin geniş kitlelerini kendi çalışmasına çekerek bu kadroları yetiştirmek ve eğitmektir. İşçi-Köylü Müfettişliği, işçi-köylü saflarından bu tür kadrolar için bir okul olmalıdır.

İşçi-Köylü Müfettişliği'nin ikinci görevi budur.

İşçi-Köylü Müfettişliği'nin pratiğinde kullanmak zorunda olduğu çalışma yöntemleri buradan kaynaklanır. Eski, devrim öncesi zamanda kontrol, devlet kurumlarından koparılmıştı, resmi dairelerin denetlenmesinde bunların dışında olan bir güçtü, suçluları yakalamakla, canileri yakalamakla uğraşan, ve kendini bununla sınırlayan dışarda bir güçtü. Bu yöntem, hırsızların ortaya çıkarıldığı, basında büyük bir yaygara kopmasını sağlamak için sansasyon yaratan açıklamaların yapıldığı bir polis yöntemiydi. Bu yöntem artık bırakılmalıdır. Bu yöntem, İşçi-Köylü Müfettişliği'nin yönte-

mi olamaz. Bizim Müfettişliğimiz, denetlediği kuruluşları, yabancı kuruluşlar olarak değil, birşeyler öğreteceği, mükemmelleştireceği kendi öz kuruluşları olarak görmelidir. Esas önemli olan tek tek canileri yakalamak değil, denetlenen kuruluşları tanımak, onların çalışmasını iyice tasavvur etmek, onları ciddi bir biçimde, olumlu-olumsuz yanlarıyla incelemek ve bu kurumların mükemmelleşmesini teşvik etmektir. En kötü ve en istenilmeyen şey, Müfettişliğin kendini polis yöntemlerine kaptırması, denetlediği kuruluşlara eziyet etme ve horlama gibi yanlışlara düşmesi, esas eksikliklere girmeksizin sadece olayların yüzeysel görünümüyle yetinmesidir.

İşçi-Köylü Müfettişliği'nin çalışma yöntemleri, esas eksiklikleri ortaya çıkarmak olmalıdır. İşçi-Köylü Müfettişliği'nin izleyeceği bu yolun çok zor olduğunu, denetlenecek kuruluşların bazı fonksiyonerlerinde hoşnutsuzluk yarattığını biliyorum. İşçi-Köylü Müfettişliği'nin en dürüst fonksiyonerlerinin, küstahlaşmış bazı memurlarca ve bu memurların sözlerine kolayca inanmaya hazır bazı komünistlerce takip edildiklerini biliyorum. Fakat İşçi-Köylü Müfettişliği bundan yılmamalıdır. İlk emre daima uymalıdır: hangi mevkide olursa olsun kimseyi esirgemeden, her zaman davanın hizmetinde, davanın çıkarları için çalışmak.

Bu zor ve nazik bir görevdir. Bu görev, fonksiyonerlerin büyük bir ilke sağlamlığına sahip olmalarını, lekesiz ve kusursuz bulunmalarını gerektirir. Ne yazık ki burada Moskova'daki bazı kuruluşların teftişinde, bizzat kontrolörlerin bu göreve layık olmadığının görüldüğünü söylemek zorundayım. Komiserliğin bu tür kontrolörlere karşı acımasız olacağını açıklamam gerek. Komiserlik, bunların en ağır cezalara çarptırılmasını isteyecektir, çünkü bunlar İşçi-Köylü Müfettişliği fonksiyonerinin şerefini kirletiyorlar. Eğer İşçi-Köylü Müfettişliği'ne, kuruluşlarımızdaki aksaklıkları gidermek, bu kuruluşların hizmetlilerine ilerlemek ve yetkinleşmek için yardım etmek görevi — bu yüksek görev düştüyse, eğer İşçi-Köylü Müfettişliği'ne kimseyi esirgememek ve sadece davayı düşünmek görevi verildiyse, İşçi-Köylü Müfettişliği fonksiyo-

nerlerinin temiz, kusursuz olmaları ve doğrunun ortaya çıkarılmasında hiçbir şeyden sakınmamaları gerektiği ortadadır. Başkalarını denetlemeye ve eğitmeye sadece biçimsel olarak değil, ahlâki açıdan da hak kazanmak için, bu gereklidir.

«İzvestiya Raboçe-Krestyanskoi İnspektsii»
(İşçi-Köylü Müfettişliği Haberleri) N•. 9-10,
Kasım-Aralık 1920.

YAZARIN NOTU

1920'de yayınlanan ulusal sorun üzerine makaleler derlemesine önsöz

Elinizdeki broşüre, ulusal sorun üzerine makalelerin sadece üçü alınmıştır. Yayınevi, söz konusu üç yazının seçiminde, bu yazıların Partimizde ulusal sorunun çözümünde üç önemli dönemi yansıtmasını görülür bir şekilde göz önünde tutmuştur. Bir bütün olarak broşürün amacı, açıkça, ulusal sorunda Partimizin politikasının aşağı-yukarı bütünlüklü bir tablosunu sunmaktır.

Birinci yazı («Marksizm ve Ulusal Sorun», bkz. Prosveşçeniye» dergisi, 1913) [104], Rusya'da burjuva-demokratik devrimin yaklaştığı, emperyalist savaştan birbuçuk yıl önce, Rusya sosyal-demokrasisi saflarında ulusal sorun üzerine ilke tartışmalarının yapıldığı çiftlik beyi-çarlık dönemini yansıtmaktadır. O dönemde ulus konusunda iki teori ve dolayısıyla iki ulusal program çizgisi birbiriyle mücadele içinde bulunuyordu: «Bund» ve Menşevikler tarafından desteklenen **Avusturya** ekolü ve Bolşeviklerin savunduğu **Rus** ekolü. Okuyucu, bu iki ekolün karateristik çizgilerini, söz konusu yazıda bulacaktır. Daha sonraki olaylar, özellikle emperyalist savaş ve Avusturya-Macaristan'ın tek tek ulusal devletlere dağılması, doğrunun hangi tarafta olduğunu açıkça göstermiştir. Springer ve Bauer'in programlarının yıkıntıları önünde durdukları bugün, tarihin «Avusturya ekolü»nü mahkûm ettiğine hiçbir kuşku yoktur. «Bund» bile, «kapitalist düzen çerçevesi içinde yükseltilen ulusal-kültürel özerk-

lik talebi (yani Avusturya ulusal programının talebi **J. St.**), sosyalist devrim koşullarında anlamını yitirir» (bkz. «Bund» un XII. Konferansı) diyerek, bunu kabul etmek zorunda kalmıştır. «Bund» böylece, Avusturya ulusal programının teorik temellerinin, Avusturya [ekolünün —ÇN] ulus teorisinin **ilkesel** geçersizliğini kabul ettiğini (farkında olmaksızın kabul ettiğini) sezinlememektedir bile.

İkinci yazı («Ekim Devrimi ve Ulusal Sorun», bkz. «Jizn Natsionalnostey», 1918) [105], Merkezi Rusya'da karşı-devrimi yenen Sovyet iktidarının, kenar bölgelerdeki karşı-devrim ocakları olan burjuva-milliyetçi hükümetlerle çatıştığı; kendi sömürgelerinde Sovyet iktidarının gittikçe büyüyen etkisinden endişelenen Antant'ın, Sovyet Rusya'yı yok etmek için burjuva-milliyetçi hükümetleri açıkça desteklemeye başladığı; burjuva-milliyetçi hükümetlere karşı başarılı mücadele süreci içinde sovyetik bölgesel özerkliğin somut biçimlerinin, kenar bölgelerde özerk Sovyet cumhuriyetlerinin örgütlenmesi, Sovyet Rusya'nın etkisinin Doğu'nun kenar bölgelerini geçerek dünya emperyalizmine karşı Batı ve Doğunun devrimci cephe birliğinin oluşturulması gibi pratik sorunların öne çıktığı, Ekim Devrimi'ni izleyen dönemi yansıtmaktadır. Bu yazı, ulusal sorun ile iktidar sorununun ayrılmaz bağına dikkat çekerek, ulusal politikayı, ezilen halklar ve sömürgeler genel sorununun bir parçası olarak ele almaktadır, yani «Avusturya ekolü»nün, Menşeviklerin, reformistlerin, II. Enternasyonel'in genellikle itiraz ettiği, fakat sonra olaylar tarafından doğrulanan şeylere işaret etmektedir.

Üçüncü yazı («Rusya'da Ulusal Sorunda Sovyet İktidarının Siyaseti», bkz. «Jizn Natsionalnostey», Ekim 1920) [106], bugünkü dönemle, sovyetik bölgesel özerklik temelinde Rusya'nın yönetimsel yeni bölünmesinin henüz tamamlanmadığı, kenar bölgelerde RSFSC'nin unsuru olarak idari komünler ve özerk cumhuriyetlerin örgütlendiği dönemle ilgilidir. Yazıda sovyetik özerkliğin gerçekleştirilmesi sorununa, yani emperyalist girişimlere karşı güvence olarak Merkezi Rusya ile kenar bölgelerin devrimci ittifakının garanti altına alınması sorununa ağırlık verilmiştir.

Yazıda kenar bölgelerin Rusya'dan ayrılması talebinin, kesinlikle karşı-devrimci bir girişim olarak reddedilmesi garip gelebilir. Fakat aslında burada garip olan birşey yoktur. Biz, Hindistan, Arabistan, Mısır, Fas ve öteki sömürgelerin Antant'tan ayrılmasına taraftarız, çünkü bu durumda ayrılma, ezilen ülkelerin emperyalizmden kurtuluşu, emperyalizmin mevzilerinin zayıflaması ve devrim mevzilerinin güçlenmesi anlamına gelir. Biz, kenar bölgelerin Rusya'dan ayrılmasına karşıyız, çünkü bu durumda ayrılma kenar bölgelerin emperyalist boyunduruk altına girmesi, Rusya'nın devrimci gücünün zayıflaması ve emperyalizmin güçlenmesi anlamına gelir. Bunun için Antant bir yandan Hindistan, Arabistan, Mısır ve öteki sömürgelerin ayrılmasına karşı mücadele ederken, öte yandan kenar bölgelerin Rusya'dan ayrılması için savaşmaktadır. İşte bu nedenle, sömürgelerin Antant'tan ayrılması için mücadele eden komünistler, aynı zamanda, kenar bölgelerin Rusya'dan ayrılmasına karşı mücadele etmekten başka birşey yapamazlar. Ayrılma sorununun çözümü, açıktır ki, somut uluslararası koşullara, devrimin çıkarlarına göre saptanır.

Birinci yazıdan salt tarihle ilgili bazı bölümler çıkarılabilirdi, fakat yazı polemik niteliğinde olduğundan, tam ve değiştirilmeden buraya alındı. İkinci ve üçüncü yazılar da değiştirilmeden yayınlanmaktadır.

1920, Ekim.

J. Stalin, Makaleler Derlemesi.
Devlet Yayınevi, Tula 1920.

CUMHURİYETİN POLİTİK DURUMU ÜZERİNE

Don Bölgesi ve Kafkasya komünist örgütlerinin Vladikafkas'taki bölgesel konferansında rapor

27 Ekim 1920

Yoldaşlar! Ekim Devrimi'nden önce Batı Avrupa'nın bazı sosyalist çevrelerinde, sosyalist devrimin en kolay kapitalist bakımdan gelişmiş ülkelerde patlak verebileceği ve başarıya ulaşabileceği kanısı egemendi; bazılarına göre bu ülke İngiltere, bazılarına göre ise Belçika vb. olacaktı. Fakat hemen hemen hepsi sosyalist devrimin, örneğin Rusya gibi proletaryanın sayıca az ve örgütlenmesinin zayıf olduğu, kapitalist gelişmede geri kalmış ülkelerde başlayamayacağını söylüyorlardı. Ekim Devrimi bu görüşü çürüttü, çünkü sosyalist devrim tam da kapitalist bakımdan geri kalmış bir ülkede, yani Rusya'da başladı.

Ayrıca: Ekim Devrimi'ne katılanların bir kısmı, Rusya'daki sosyalist devrimin başarıya ulaşması ve bu başarının sürekli kılınabilmesinin, ancak Rusya'daki devrimin hemen ardından Batıda bu devrimi destekleyecek ve onu ileri itecek köklü ve ciddi bir devrimci patlamanın başlamasıyla olabileceğine inanıyorlardı, ve böyle bir patlamanın mutlaka başlayacağı varsayılıyordu. Bu görüş de olaylar tarafından çürütüldü, çünkü Batı proletaryasından direkt devrimci destek bulamayan ve düşman devletlerce çevrelenmiş olan sosyalist Rusya, üç yıldan beri varlığını sürdürüyor ve başarılı bir şekilde gelişiyor.

Sosyalist devrimin geri kalmış kapitalist bir ülkede, yalnızca başlamakla kalmayıp, bilakis başarıya ulaşabileceği, ilerleyebileceği ve gelişmiş kapitalist ülkelere örnek olabileceği görülmüştür.

Böylece, Konferansımızın gündeminde bulunan Rusya'nın bugünkü durumu sorunu, şu biçimi almaktadır: Aşağı yukarı kendi kaderiyle başbaşa bırakılmış olan ve bir anlamda düşman kapitalist devletlerce kuşatılmış sosyalist bir vahaya benzeyen Rusya, işte bu Rusya varlığını sürdürebilir mi ve düşmanlarını bugüne dek yaptığı gibi yenip yok edebilir mi?

Bu soruyu çözebilmek için, her şeyden önce, Sovyet Rusya'nın varlığını ve başarılarını garantileyen ve gelecekte de garantileyecek olan koşulları açıklığa kavuşturmak gerekir. Bu koşullar iki türdendir: sürekli, bizden bağımsız koşullar, ve değişken, insanlara bağımlı olan koşullar.

Birinci türden koşullara, ilkin, Rusya'nın bir başarızlık anında güç toplamak ve yeniden saldırıya geçmek için ülkenin içlerine çekilerek, topraklarında uzun süre kalınabilecek, uçsuz-bucaksız, muazzam bir ülke olması olgusunu saymamız gerekir. Rusya, düşmanın güçlü bir saldırısının ülkenin kaderini hemen tayin ettiği, manevra yapmanın zor olduğu, hiçbir yere kaçılamayan Macaristan gibi küçük bir ülke olsaydı, sosyalist bir ülke olarak varlığını bu kadar uzun süre devam ettiremezdi.

Bunun dışında, sosyalist Rusya'nın gelişimini kolaylaştıran değişmez karakterde ikinci bir koşul daha vardır. Bu, Rusya'nın her türlü yakıt, hammadde ve gıda maddelerinin bol bol mevcut bulunduğu, dünyadaki az ülkelerden biri olması olgusudur; yakıt, gıda maddeleri ve başka şeyler konusunda dışarıdan bağımsız olan, bu açıdan dışarısı olmaksızın yapabilecek bir ülke olmasıdır. Rusya, örneğin İtalya gibi, yabancı tahıl ve yakıtla yaşamak zorunda olsaydı, bu maddelerden yoksun kalması için bir abluka yeterli olacağından, kuşkusuz ki daha devrimden sonraki ilk günlerde kritik bir duruma düşerdi. Oysa Antant tarafından Rusya'-

ya uygulanan abluka, yalnızca Rusya'nın değil, bilakis Antant'ın çıkarlarına da darbe indirmiştir, çünkü kendisi Rusya'nın hammaddelerinden yoksun kalmıştır.

Sovyet Rusya'nın varlığı ve gelişimi için, sürekliler kadar zorunlu olan değişken koşullar da vardır. Bu koşullar hangileridir? Bunlar Rusya'nın ihtiyatlarını garantileyen koşullardır. Sorun, Rusya ile Antant arasında üç yıldır süren ve üç yıl daha sürebilecek olan bu acımasız savaşta, savaş ihtiyatları konusunun önemli bir sorun teşkil etmesi ile ilgilidir.

Antant'ın ihtiyatları nelerdir?

Bizim ihtiyatlarımız nelerdir?

Antant'ın ihtiyatları — bunlar her şeyden önce Vrangel'in birlikleri ve şimdilik henüz «sınıf çatışmaları zehiri» bulaşmamış olan genç burjuva devletlerin genç ordularıdır (Polonya, Romanya, Ermenistan, Gürcistan ve diğerleri). Bu konuda Antant'ın hassas noktası, kendine ait bir karşı-devrimci orduya sahip olmamasıdır. Batıdaki devrimci hareket nedeniyle Antant, Rusya'ya karşı kendi birliklerini, yani İngiliz, Fransız ve diğer birlikleri kullanacak durumda değildir. Bu yüzden, finanse ettiği, ancak kendi orduları gibi bütünüyle kendi keyfine göre yönetemediği yabancı ordulara başvurmak zorundadır. Bu orduların Antant'ın talimatlarına göre hareket etmesi, Antant ile, onun ordularından yararlandığı devletlerin ulusal çıkarları arasındaki sürtüşmelerin varlığını çürütmez. Polonya ile, Antant'ın telkinlerine rağmen imzalanan barış, bu tür sürtüşmelerin varlığını bir kez daha kanıtlamaktadır. Ve bu durum ama, Antant'ın savaş ihtiyatlarının içsel gücünü zorunlu olarak sarsacaktır.

İkinci olarak Antant'ın ihtiyatları, faaliyetlerini ordularımızın gerisinde sürdüren ve her türlü partizan saldırılar ve eylemler düzenleyen karşı-devrimci güçlerden oluşmaktadır.

Son olarak Antant, boyunduruk altında tuttuğu sömürge ve yarı-sömürgelerde, bu ülkelerde başlayan devrimci hareketleri boğmak için işbaşında bulunan ihtiyatlara da sahiptir.

Antant'ın bizzat Avrupa'da bulunan, Batıdaki sosyalist devrimi boğmayı amaçlayan, aralarında II. Enternasyonal'i de sayabileceğimiz her türlü akrepler kılığındaki ihtiyatlarından hiç söz etmiyoruz.

Rusya'nın ihtiyatları — bu her şeyden önce Kızıl Ordu'dur, işçi ve köylülerden oluşan bir ordu. Kızıl Ordu'nun, Antant'ın beslediği ve rüşvetle satın aldığı ordulardan farkı, kendi ülkesinin özgürlüğü ve bağımsızlığı için savaşması, kendi çıkarlarının, uğrunda kanını döktüğü ülkesinin çıkarlarıyla ve talimatlarına göre savaştığı Hükümetin çıkarlarıyla bağdaşmasıdır. Sovyet Rusya'nın ana ihtiyatlarının içsel, tükenmez gücü burada yatmaktadır.

Rusya'nın ihtiyatları, ikinci olarak, gelişim süreçleri içinde sosyalist devrime dönüşen Batıdaki devrimci hareketlerden oluşmaktadır. Batıdaki bu devrimci hareketler olmasaydı, Antant kuşkusuz karşı-devrimci birliklerine sahip olacak ve Rusya'nın işlerine doğrudan askeri müdahale riskine girmeye karar verebilecekti.

Rusya'nın ihtiyatları, son olarak, Doğuda ve Antant'ın sömürge ve yarı-sömürgelerinde, Doğu ülkelerinin emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşu için açık bir devrimci hareket halini alan ve bununla Antant'ı hammadde ve yakıt kaynaklarından yoksun kalma tehlikesiyle karşı karşıya bırakan artan mayalanmadır. Sömürgelerin, emperyalizmin Aşil *topuğu olduğu* ve bunlara vurulacak bir darbenin Antant'ı kritik bir duruma sokacağı göz önünde tutulmalıdır. Doğudaki devrimci hareket hiç kuşkusuz Antant'ın çevresinde güvensizlik ve çöküntü atmosferi yaratmaktadır.

Bizim ihtiyatlarımız bunlardır.

Bu faktörler, tarihsel gelişimleri içinde nasıl görünmektedirler?

1918 yılında Sovyet Rusya, hammadde, besin maddeleri ve yakıt kaynaklarından (Ukrayna, Kafkasya, Sibirya, Türkistan) kopmuş olan, ciddiye alınacak bir ordusu bulunmayan ve Batı Avrupa proletaryasının desteğinden yoksun olan sadece iç Rusya'dan oluşuyordu. O zamanlar Antant, Rusya'nın işlerine direkt bir askeri müdahaleden söz edebilirdi,

ve bunu yaptı da. İki yıl sonra Rusya tamamen farklı bir görünüm sunmaktadır: Sibirya, Ukrayna ve Türkistan ile birlikte Kafkasya da kurtarılmıştır; Yudeniç, Kolçak ve Denikin hezimete uğratılmıştır. Genç burjuva devletlerinin bir kısmı (Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya ve Polonya) tarafsızlaştırılmıştır. Denikin ordusunun kalıntıları (Vrangel ordusu) yenilginin eşiğindedir. Batı ülkelerindeki devrimci hareket yükseliyor, onların savaş organı olan III. Enternasyonal sağlamlaşıyor, buna karşılık Antant, Rusya'nın işlerine direkt askeri müdahaleyi aklından bile geçirmeye cesaret edemiyor. Doğuda Antant'a karşı devrimci hareket gelişiyor, çekirdeği devrimci Türkiye'nin şahsında kristalleşiyor ve Eylem ve Propaganda Komitesi[107] biçimindeki mücadele organını oluşturuyor.

Kısacası: Antant'ın ihtiyatları günden güne eriyor, Sovyet Rusya'nın ihtiyatları ise artıyor.

Şimdi 1920 yılında Rusya'nın yenilme olasılığının, iki yıl öncesine nazaran karşılaştırılamayacak kadar az olduğu açıktır. İki yıl önce Antant'ın saldırısına dayanmış olan Rusya'nın, mücadelenin her alanında ihtiyatlarının arttığı bugün, böyle bir saldırıya bir o kadar kolaylıkla dayanacağı açıktır.

Bu, Antant'a karşı savaşın sona ermeye yüz tuttuğu, silahları bırakabileceğimiz, birlikleri evlerine gönderebileceğimiz ve barışçıl çalışmaya başlayabileceğimiz mi demektir?

Hayır, bu demek değildir. Polonya ile barış imzalandığını zorlukla kabullenmiş olan Antant, görüldüğü kadarıyla, silahları bırakmaya niyetli değildir, niyeti, savaş alanını güneye, Transkafkasya Bölgesi'ne kaydırmaktır; bu durumda Gürcistan'ın Antant'ın metresi olarak yükümlülüklerine uyarak, Antant'a hizmetten kaçmaması gayet mümkündür.

Rusya'nın da bulunduğu bir dünya, Antant'a kendisi için çok dar geliyor, ona göre yeryüzünde barış sağlanması için birinden biri yok olmalıdır. Madem sorun budur, madem Antant sorunu böyle koymaktadır — ki başka türlü koymuyor —, o zaman Rusya'nın silahlarını bırakamayacağı açıktır. Aksine, yeni bir saldırıya karşı koymak için, ülkenin tüm

güçlerini harekete geçirmek için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız. Yenmek istiyorsak, bugün gündemde olan yükümlülükleri şaşmadan tüm enerjimizle yerine getirmeliyiz — ülkemizin özgürlük ve bağımsızlığını koruyan Kızıl Ordu'yu güçlendirmek ve sağlamlaştırmak, Batıdaki sosyalist devrimi her yönden desteklemek, kurtuluşları için Antant'a karşı savaşan Doğu ülkelerini vargücümüzle ve tüm araçlarla desteklemek yükümlülüğümüzü yerine getirmeliyiz.

Ve bu yükümlülükleri dürüstçe yerine getirirsek, yeneceğimize kuşku yoktur.

Konuşmamın sonunda, o olmaksızın Batıdaki devrimin zaferinin son derece zorlaşacağı bir koşula değinmek istiyorum. Sözünü ettiğim şey, Batıdaki devrim için bir besin maddeleri fonu oluşturmaktır. Batı devletlerinin (Almanya, İtalya ve diğerleri), Avrupa'ya tahıl gönderen Amerika'ya tam bir bağımlılık içinde bulunmaları söz konusudur. Bu ülkelerde devrimin zaferi, burjuva Amerika tahıl ikmalini reddettiği anda — ki bu gayet muhtemeldir —, proletaryayı devrimin ertesi günü bir besin maddesi kriziyle karşı karşıya getirecektir. Rusya'nın özel bir gıda maddeleri stoku yoktur, ancak bazı stoklar yığabilir ve besin maddeleri konusunda burada çizilen perspektifin mümkünlüğü ve muhtemelliği göz önünde bulundurularak, Batıdaki yoldaşlarımız için Rusya'da bir besin maddeleri fonu oluşturulması sorunu şimdiden ele alınabilir. Bazı yoldaşlar bu soruna gerekli ilgiyi göstermiyorlar; ancak, gördüğünüz gibi, bu sorun Batıdaki devrimin gidişatı ve sonucu için bir hayli önemli olabilir.

«Kommunist» (Vladikafkas) No. 172,
30 Ekim 1920.

ÜÇ YIL PROLETER DİKTATÖRLÜĞÜ

Bakû Sovyeti'nin şölen oturumunda rapor

6 Kasım 1920

Yoldaşlar! Raporuma geçmeden önce, sizlere, Bakû İşçi Temsilcileri Sovyet'ine, Azerbaycan Devrimci Komitesi'ne ve onun başkanı Narimanov yoldaşa, Rusya Sovyetleri Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Halk Komiserleri Konseyi'nin selamlarını iletmek istiyorum, ayrıca Azerbaycan'ı kurtarmış ve onun özgürlüğünü cesaretle savunmuş olan XI. Kızıl Ordu'ya Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi adına sıcak selamlar iletirim. **(Alkışlar.)**

Sovyet iktidarının üç yıllık faaliyeti süresince Rusya'nın yaşamındaki ana sorun, kuşkusuz Rusya'nın uluslararası konumudur. Sovyet Rusya'nın dikkate alınmadığı, hesaba katılmadığı, tanınmadığı zamanlar olmuştur. Bu, Rusya'da Sovyet iktidarının kurulduğu günden, Alman emperyalizminin parçalanmasına dek süren ilk dönemdi. Bu dönemde Batılı emperyalistler, her iki koalisyon — İngiliz ve Alman koalisyonları — saçsaçaydılar ve Sovyet Rusya'ya dikkat etmiyorlardı; deyim yerindeyse, başka dertleri vardı.

İkinci dönem, Alman emperyalizminin parçalanışı ve Alman devriminin başlangıcından Denikin'in Tula kapılarına kadar dayandığı Rusya'ya karşı büyük çaplı taarruzu anına kadarki dönemdi. Rusya'nın uluslararası konumu açısından bu dönem, Antant'ın — İngiliz-Fransız-Amerikan koalisyonunun — Almanya'yı hezimete uğrattıktan sonra tüm serbest

güçlerini Sovyet Rusya'ya karşı cepheye sürmesiyle karakterizedir. Bu dönem, ondört devletin ittifakıyla tehdit edildiğimiz dönemdi, böyle birşeyin hayali olduğu sonradan ortaya çıktı.

Üçüncü dönem, sosyalist bir güç olarak hesaba katılmakla, yalnızca fiilen tanınmakla kalmadığımız, bilakis biraz da korku uyandırdığımız, içinde yaşadığımız dönemdir.

BİRİNCİ DÖNEM

Üç yıl önce 25 Ekim 1917'de (ya da yeni stile göre 7 Kasım'da) Petrograd Sovyeti üyesi küçük bir grup Bolşevik biraraya geldi ve Kerenski'nin sarayını kuşatmak, onun çoktan parçalanmış olan birliklerini esir almak ve iktidarı o sıralar toplanmış olan İşçi, Köylü ve Asker Temsilcileri Sovyetleri II. Kongresi'ne devretmek kararını aldı.

O sıralar birçokları bizi en iyi halde eksantrik kişiler, en kötü halde ise «Alman emperyalizminin ajanları» olarak görüyordu.

Bu dönem, uluslararası konum açısından, Sovyet Rusya'nın tamamen yalnız olma dönemi olarak tanımlanabilir.

Rusya'ya karşı düşmanca davrananlar yalnızca bizi çevreleyen burjuva devletleri değildi, bilakis Batıdaki sosyalist «yoldaş»larımız da bize kuşkuyla bakıyorlardı.

Eğer Rusya buna rağmen devlet olarak kalabilmişse, bunun nedeni Batının emperyalistlerinin kendi aralarında ciddi bir savaşla meşgul olmaları olgusunda yatmaktadır. Ayrıca Rusya'daki Bolşevik deneye alayla bakıyorlardı: onlara göre Bolşevikler kendi kendilerini mahvedeceklerdi.

İç durum açısından bu dönem, Rusya'daki eski dünyanın yıkılması süreci, eski burjuva mekanizmasının tümüyle yıkılma süreci olarak tanımlanabilir.

Teorik olarak, proletaryanın eski devlet mekanizmasını basitçe devralıp harekete geçiremeyeceğini biliyorduk. Çarlık bürokratlarının, memurlarının ve proletaryanın üst tabakalarının belirli bir kesiminin sabotajlarının sürdüğü, dev-

let gücünün tümüyle dezorganize olduğu bir dönemi yaşamak zorunda kaldığımızda, Marx'ın bize öğrettiği bu teorik ilke, pratikte tümüyle kanıtlanmış oldu.

Burjuva devletinin ilk ve en önemli aygıtı olan eski ordu ve onun generalleri hurdaya çıkarıldı. Bu bize pahalıya maloldu. Bu hurdaya çıkarma, bir süre tamamen ordusuz kalmamıza ve Brest barışını imzalamak zorunda kalmamıza yol açtı. Ancak başka bir çıkar yol yoktu, tarih bize proletaryanın kurtuluşunun başka bir yolunu göstermiyordu.

Bunun ardından, burjuvazinin elinde en az o kadar önemli olan bir başka aygıt — bürokrasi aygıtı, burjuva yönetim aygıtı — yıkıldı ve hurdaya çıkarıldı.

Ülkenin iktisadi yönetimi alanında en karakteristik olgu, burjuva ekonomisinin şahdamarı olan bankaların burjuvazinin elinden koparılmış olmasıdır. Bankalar burjuvazinin elinden alındı, böylece burjuvalar adeta ruhlarını yitirdiler. Ayrıca ekonomik yaşamın eski mekanizmalarının yıkılması ve burjuvazinin mülksüzleştirilmesi — fabrika ve işletmelere el koyma ve bunların işçi sınıfına devri faaliyetine girişildi. Nihayet, eski ikmal organlarının feshedilmesi, bunların yerine tahıl elde edebilecek ve halka dağıtabilecek yetenekte yeni organların inşasına geçildi. Son olarak Kurucu Meclis feshedildi. Burjuva devlet aygıtını parçalamak için Sovyet Rusya'nın bu dönemde almak zorunda olduğu önlemlerin tümü aşağı-yukarı bunlardır.

İKİNCİ DÖNEM

İkinci dönem, Alman emperyalizminin yenilgisinin ardından, İngiliz-Fransız-Amerikan koalisyonunun Sovyet Rusya'ya karşı zor kullanmaya girişmesiyle başlar.

Uluslararası açıdan bu dönem, Antant güçleri ile Sovyet Rusya'nın güçleri arasında bir açık savaş dönemi olarak karakterizedir. Birinci dönemde hesaba katılmazken, hakkımızda gülünüp alay edilirken, bu dönemde tersine tüm kapitalist dünyayı parçalamakla tehdit eden Rusya'daki güya

«anarşi»ye bir son vermek için bütün karanlık güçler harekete geçtiler.

İç koşullar açısından bu dönem, bir inşa dönemi olarak, eski burjuva devlet aygıtlarının imhasının öz olarak tamamlandığı ve sahiplerinin elinden alınmış olan fabrika ve işletmelerin harekete geçirildiği, gerçek bir işçi denetiminin getirildiği ve sonra proletaryanın denetimden direkt yönetime geçtiği, imha edilmiş ikmal organının yerine yeni bir organın, imha edilmiş demiryolu organının yerine merkezde ve taşrada yeni organların ve eski ordunun yerine yeni bir ordunun oluşturulduğu, inşanın yeni bir döneminin başladığı bir dönem olarak karaterize edilmelidir.

İnşa için gerekli enerjinin esas bölümü — bu enerjinin onda dokuzu — Kızıl Ordu'nun oluşturulmasına sarfedildiğinden, bu dönemde inşanın genel olarak topalladığı kabul edilmelidir, çünkü Antant güçlerine karşı ölüm-kalım savaşında bizzat Sovyet Rusya'nın varlığı söz konusuydu ve bu da bu dönemde yalnızca güçlü bir Kızıl Ordu'nun güçleriyle korunabilirdi. Çabalarımızın boşa gitmediği söylenmelidir, çünkü Kızıl Ordu, Yudeniç ve Kolçak karşısındaki zaferleriyle daha bu dönemde tüm gücünü göstermiştir.

Rusya'nın uluslararası konumu açısından bu ikinci dönem, Rusya'nın yalnız olmasının, soyutlanmışlığının tedricen tasfiye edildiği bir dönem olarak tanımlanabilir. Rusya'nın ilk müttefikleri ortaya çıkar. Alman devrimi, birbirine sımsıkı bağlı işçi kadroları, komünist kadrolar ortaya çıkarır ve Liebknecht'in grubunda yeni bir komünist partinin temellerini atar.

Fransa'da Loriot'nun küçük, önceleri dikkate alınmayan grubu, komünist hareketin ciddiye alınması gereken bir grubu haline gelir. İtalya'da, ilk zamanlar zayıf olan komünist akım, sosyalist partinin çoğunluğunu kavrar.

Kızıl Ordu'nun zaferleri karşısında Doğuda mayalanma başlar ve örneğin Türkiye'de Antant ve onun müttefiklerine karşı doğrudan bir savaşa dönüşür.

Artık bu dönemde bizzat burjuva devletleri bile, birinci

dönemde olduğu gibi Rusya'ya karşı düşmanca duran sarsılmaz bir kitle teşkil etmez, Sovyet Rusya'nın tanınması sorununda Antant'ın kendi içinde zamanla artan görüş ayrılıklarının ise sözünü bile etmiyoruz. Örneğin Estonya, Letonya, Litvanya'da olduğu gibi, Rusya ile müzakere ve anlaşma talep eden sesler yükselir.

Son olarak, İngiliz ve Fransız işçileri arasında popüler olan «Rusya'dan elinizi çekin» sloganı, Antant'ın Rusya'nın işlerine doğrudan silahlı müdahalesini olanaksız kılar. Antant, İngiliz ve Fransız askerlerini Rusya'ya göndermekten vazgeçmek zorunda kalır. Antant, Rusya karşısında kendi keyfince yönetemediği yabancı ordulardan yararlanmakla yetinmek zorunda kalır.

ÜÇÜNCÜ DÖNEM

Üçüncü dönem, içinde yaşadığımız dönemdir. Bu dönem bir geçiş dönemi olarak adlandırılabilir. Bu dönemin ilk yarısı, Rusya'nın baş düşmanı Denikin yenildikten sonra savaşın sonuna gelindiği kestirilerek, savaş hedeflerine uyarlanmış devlet aygıtlarını yeni bir yörüngeye, ekonomik inşa yörüngesine oturtma hedefini tespit etmiş olmasıyla karakterize edilir. Önce: «Her şey savaş için», «Her şey Kızıl Ordu için», «Her şey yabancı düşmanın yenilmesi için» denirken, şimdi artık: «Her şey ekonomik yaşamın sağlamlaşması için» denir. Ancak, Denikin'in yenilmesi ve Ukrayna'dan kovulmasından sonra başlayan üçüncü dönemin bu aşamasına, Polonya'nın Rusya'ya saldırısıyla ara verildi. Burada Antant, Sovyet Rusya'nın ekonomisini sağlamlaştırmasını ve dünyanın en güçlü devleti olmasını engellemeyi amaçlıyordu. Antant bundan korkuyordu ve Polonya'yı Rusya'ya karşı kışkırttı.

Ekonomik inşaya uyarlanmış olan devlet aygıtlarının yeniden düzenlenmesi, Ukrayna, Urallar ve Don'da oluşturulan emek ordularının yeniden askeri çizgiye oturtulması, yeni savaş birliklerinin çekirdeği haline getirilmesi ve Polonya'ya karşı kullanılması gerekiyordu. Bu dönem, Polonya'nın ta-

rafsızlaştırılmış olması ve şimdilik karşımızda yeni dış düşmanların olmaması ile sona ermiştir. Tek doğrudan düşman, Budyonni yoldaşımızın şimdi öldürücü darbeler indirmekte olduğu Vrangel tarafından toparlanan Denikin ordusunun artıklarıdır.

Şimdi Sovyet Rusya'nın Kızıl Ordu'yu adeta bir gün içinde yerden bitiriveren yorulmaz işçilerinin bütün enerjisini ekonomik inşa yoluna kanalize edebilmek, fabrikaları, tarımı ve ikmal organlarını ayağa kaldırmak için, hiç olmazsa kısa bir süre boyunca soluk almak için zaman bulacağını düşünmek yerinde olur.

Dış, uluslararası koşullar açısından üçüncü dönem için karakteristik olan, yalnızca Rusya'yı görmezlikten gelme tavrının bırakılması ve vargüçle, hatta Churchill'in Rusya'yı tehdit ettiği o ünlü ondört devletin harekete geçirilerek mücadeleye girişilmesiyle değil, bilakis birkaç kez yenilgiye uğradıktan sonra, Rusya'dan biraz korkulmaya başlanmış olmasıdır, çünkü Rusya'nın haksızlıklara tahammül etmeyecek olan muazzam bir sosyalist halk iktidarına geliştiği hissediliyordu.

İç koşullar açısından bu dönem, Vrangel'in yok edilmesinden sonra Rusya'nın hareket serbestisi kazanması ve olanca gücünü iç inşa çalışmasına adamasıyla karakterizedir, ekonomik organlarımızın ikinci dönemde olduğundan çok daha iyi, çok daha köklü çalıştığı fark edilmektedir. 1918 yazında Moskovalı işçilere her iki günde bir 56,7 gr.* besin değeri düşük katkılı ekmek veriliyordu. Bu üzücü, bu zor dönem geride kalmıştır. Moskovalı ve Petrogradlı işçilere bugün her gün 680 gr. ekmek verilmektedir. Bu, ikmal organlarımızın işlediği, düzeldiği ve tahıl elde etmeyi öğrendiği demektir.

İç düşmana karşı politikamıza gelince, bu, her üç dönem için geçerli olan, yani proletaryanın tüm düşmanlarına başkaldırtmama politikası olmalıdır ve olacaktır. Tabii ki bu politika «genel özgürlük» politikası olarak görülemez — proletarya diktatörlüğü döneminde bizde genel özgürlük, yani

---

* *Sekizde bir pud. 1 pud = 454 gr. (red.)*

burjuvazi için söz özgürlüğü, basın özgürlüğü ve buna benzer şeyler söz konusu olamaz. İç politikamız kentte ve kırda proleter tabakalara en yüksek ölçüde özgürlüğü vermek, burjuva sınıfının kalıntılarına ise en ufak bir özgürlüğü bile tattırmamak çizgisini izlemektir.

Proletarya diktatörlüğüne dayanan politikamızın özü budur.

PERSPEKTİFLER

Tabii ki bu üç yıl süresince inşa çalışmalarımız, görmek istediğimiz kadar başarılı değildi. Ancak bir kenara atılamayacak, tartışmakla ortadan kaldırılamayacak, bilakis üstesinden gelinmesi zorunlu olan olağanüstü zor çalışma koşulları göz önünde tutulmalıdır.

Birincisi, inşa çalışmasını ateş altında sürdürmek zorundaydık. Bir eliyle inşa eden, diğeri ile de inşa ettiği binayı savunan bir duvarcı ustasını gözünüzün önüne getirin.

İkincisi, biz herkesin kendi özel çıkarlarını güttüğü ve bir bütün olarak devletle ilgilenmediği, ekonominin devlet ölçüsünde planlı örgütlenmesini sorun edinmeyen bir burjuva ekonomisi inşa etmiyorduk. Hayır, bizim inşa ettiğimiz, sosyalist bir toplumdu. Bu, toplumun bir bütün olarak ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği, ekonominin planlı, bilinçli, tüm-Rusya ölçüsünde örgütlenmesi gerektiği demektir. Kuşkusuz bu görev hiçbir şeyle karşılaştırılmayacak kadar karmaşık ve zordur.

İnşa çalışmamızın maksimal sonucunun alınamamasının nedeni budur.

Bu durumda perspektiflerimiz açıktır: Dış düşmanlarımızın tasfiyesinin eşiğine, tüm devlet aygıtımızın savaş yörüngesinden ekonomi yörüngesine geçirilmesinin eşiğine gelmiş bulunuyoruz. Biz dış politikada barıştan yanayız, savaş taraftarı değiliz. Ancak bize eğer bir savaş dayatılırsa — ve bazı belirtiler Antant'ın savaş alanını Güneye, Transkafkasya'ya kaydırmak istediğini göstermektedir —, eğer tekrar

tekrar yendiğimiz Antant bizi bir kez daha savaşa zorlarsa, silahları elimizden bırakmayacağımız ve birliklerimizi evlerine göndermeyeceğimiz açıktır. Kızıl Ordu'nun güçlü ve savaşa hazır olması için, şimdiye dek yaptığı gibi Sovyet Rusya'yı düşmanlarına karşı soğukkanlılık ve cesaretle savunabilmesi için, önceden olduğu gibi elimizden geleni yapacağız.

Sovyet iktidarının geçmişine geri dönüp baktığımda, elinde Petrograd Sovyeti (o sıralar Bolşevikti) ve önemsiz bir Kızıl Muhafız kıtası bulunan, henüz tamamen birleştirilmemiş toplam 200 000-250 000 üyeli küçük bir komünist partiye sahip olan bizlerin, yoldaş Lenin'in önderliğinde küçük bir grup Bolşevik'in, iktidarı burjuvazinin temsilcilerinin elinden alıp İşçi, Köylü ve Asker Temsilcileri Sovyetleri II. Kongresi'nin eline verdiği üç yıl öncesinin 25 Ekim 1917 akşamını anımsıyorum ister istemez.

O zamandan bu yana üç yıl geçti.

Ve Rusya bu dönem içinde fırtına ve ateşten geçerek muazzam bir sosyalist güç haline geldi.

O zamanlar elimizde yalnızca Petrograd Sovyeti bulunurken, üç yıl sonra bugün, Rusya'nın tüm Sovyetleri etrafımızda birleşmiştir.

Düşmanlarımızın hazırlığını yaptığı Kurucu Meclis yerine, şimdi Petrograd Sovyeti'nin içinden çıkmış olan Tüm-Rusya Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi'ne sahibiz.

O zamanlar, Petrograd'daki isyancı askeri öğrencilerle baş edebilen, ancak güçsüzlüğünden dolayı dış düşmana karşı savaşamayan, Petrogradlı işçilerden oluşan küçük bir muhafız alayımız varken, bugün Sovyet Rusya'nın düşmanlarına darbeler indiren, Kolçak ve Denikin'i yenmiş olan ve şimdi kendini kanıtlamış Budyonni yoldaşın yönetiminde Vrangel ordusunun son kalıntılarını parçalayan, birkaç milyonluk bir Kızıl Ordu'ya sahibiz.

O zamanlar, üç yıl önce, 200 000-250 000 üyeli, henüz tamamen birleşmemiş bir komünist partiye sahipken, bugün, üç yıl sonra, Sovyet Rusya fırtına ve ateşten geçtikten sonra, 700 000 üyeli bir partiye; çelikten bir partiye, üyelerini istenen bir anda yeniden gruplandırıp, yüzbinlercesini her-

hangi bir Parti çalışmasına yoğunlaştırabilecek olan bir partiye; Merkez Komitesi'nin bir işareti üzerine, saflarında karışıklık çıkacağı korkusuna kapılmaksızın saflarını yeniden gruplandırabilecek ve düşmana karşı çıkarabilecek olan bir partiye sahibiz.

O zamanlar, üç yıl önce, Batıda bizi destekleyen yalnızca küçük gruplar, Fransa'da Loriot'nun grubu, İngiltere'de MacLean'in, Almanya'da kapitalist alçaklar tarafından katledilen Liebknecht'in grubu mevcutken, bugün gözlerimizin önünde uluslararası devrimci hareketin muhteşem bir örgütü yükselmiştir: Avrupa'nın en önemli partilerini — Alman, Fransız, İtalyan — kazanan III., Komünist Enternasyonal. Şimdi, II. Enternasyonal'i yıkmış olan Komünist Enternasyonal'le, uluslararası sosyalist hareketin ana çekirdeğine sahibiz.

Ve II. Enternasyonal'in lideri Bay Kautsky'nin devrim tarafından Almanya'dan kapı dışarı edilmesi ve geri Tiflis'te Gürcü sosyal-hırdavatçıların[108] yanına sığınmak zorunda kalması bir raslantı değildir.

Son olarak, üç yıl önce, ezilen Doğu ülkelerinde devrime karşı bir kayıtsızlıkla karşılaşırken, bugün Doğu galeyana gelmiştir ve Doğuda Antant'a karşı, emperyalizme karşı yönelmiş bir dizi kurtuluş hareketleri gözlemliyoruz. Kemal'in burjuva-devrimci hükümeti biçiminde, bütün diğer sömürge ve yarı-sömürgeleri çevresinde toplayan devrimci bir çekirdek; silah elde Antant'a karşı savaşan bir hükümet vardır.

Üç yıl önce Doğunun galeyana geleceğini hayal bile edemezken, bugün Doğuda elimizde yalnızca burjuva-devrimci Türkiye görünümünde bir devrimci çekirdek değil, bilakis ayrıca Doğunun sosyalist organı «Eylem ve Propaganda Komitesi» de bulunuyor.

Üç yıl önce devrimci açıdan ne denli fakir ve şimdi ne denli zengin olduğumuzu kanıtlayan tüm bu olgular, Sovyet Rusya'nın yaşayacağı, gelişeceği ve düşmanlarını yeneceğini iddia etmemiz için yeterli nedendir.

Kuşkusuz, yolumuz kolay değildir, ancak zorlukların bi-

zi ürkütmediğine de kuşku yoktur. Rusya, Luther'in[109] ünlü sözlerini değiştirerek şöyle söyleyebilir:

«Burada, eski kapitalist ve yeni sosyalist dünyanın arasındaki sınırda bulunuyorum, bu sınırda, eski dünyayı parçalamak için Batı proletaryasının çabaları ile Doğu köylüsünün çabalarını birleştiriyorum. Tarih tanrıçası yardımcım olsun.»

«Kommunist» (Bakû), No. 157 ve 160, 7 ve 11 Kasım 1920.

DAĞISTAN HALKLARI KONGRESİ[110]

13 Kasım 1920

1 — DAĞISTAN'IN SOVYETİK ÖZERKLİĞİ ÜZERİNE DEKLARASYON

Yoldaşlar! Rus Sosyalist Federatif Cumhuriyeti Sovyet Hükümeti, son zamanlara değin hem Güneyde hem Batıda dış düşmanlara, Polonya ve Vrangel'e karşı savaşla meşgul olduğundan, Dağıstan halkını ilgilendiren sorunların çözümü için gücünü kullanma olanağı ve zamanı yoktu.

Şimdi artık Vrangel'in ordusu parçalandığına, perişan kalıntıları Kırım'a kaçtıklarına ve Polonya ile barış yapıldığına göre, Sovyet Hükümeti'nin Dağıstan halkının özerkliği sorunuyla ilgilenme olanağı vardır.

Önceleri Rusya'da iktidar çarların, çiftlik sahiplerinin, fabrika sahiplerinin ve diğer girişimcilerin elindeydi. Eskiden Rusya, çarların ve cellatların Rusya'sıydı. Rusya, eski Rus İmparatorluğu'na dahil olan halkları ezerek yaşamını sağlıyordu. Rus hükümeti, ezdiği halkların — bunlar arasında Rus halkı da vardı — eti-kemiğiyle yaşıyordu.

Bu, tüm halkların Rusya'yı lanetlediği bir zamandı. Ancak şimdi, bu zaman geçmişte kalmıştır. Gömülmüştür ve bir daha hiçbir zaman hortlamayacaktır.

Baskıcı Çarlık Rusya'sının enkazı üzerinde yeni bir Rusya yükselmiştir — işçilerin ve köylülerin Rusya'sı.

Rusya'daki halklar için yeni bir yaşam başlamıştır. Çarların ve zenginlerin, çiftlik sahiplerinin ve fabrikatörlerin

boyunduruğu altında acı çekmiş olan bu halkların kurtuluş çagı başlamıştır.

İktidarın işçi ve köylülerin eline geçerek komünistleştiği Ekim Devrimi'nden sonra başlayan bu yeni dönem, yalnızca Rusya halklarının kurtuluşu için karakteristik değildir. Aynı zamanda, genelde tüm halkların, bunlar arasında Batılı emperyalistlerin boyunduruğu altında ezilen Doğu halklarının kurtuluşunu da kendisi için görev bilmiştir.

Rusya, yalnızca ülkemizın değil, bilakis bütün dünya halklarını da harekete geçiren bir kurtuluş manivelası haline gelmiştir.

Sovyet Rusya, bütün dünya halklarının, ezenlerin boyunduruğundan kurtuluş yolunu aydınlatan bir meşaledir.

Düşmanlarını yenerek iç gelişmenin sorunlarıyla ilgilenebilme olanağı bulan Rusya Hükümeti, sizlere Dağıstan'ın özerk olacağını, Rusya halklarıyla kardeşçe ilişkileri koruyarak içte özyönetim uygulayacağını açıklamayı gerekli gördü.

Dağıstan kendi özelliklerine, kendi yaşam tarzına, kendi geleneklerine göre yönetilmelidir.

Bize, Dağıstan halkları arasında şeriatin önemli bir yeri olduğu söyleniyor. Ayrıca Sovyet iktidarının düşmanları tarafından, Sovyet iktidarının şeriati yasakladığı yolunda söylentiler yayıldığını öğrendik.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Hükümeti adına, bu söylentilerin gerçeklere uymadığını açıklamakla görevlendirildim. Rusya Hükümeti her halka, kendi yasa ve geleneklerine göre özyönetim hakkını tümüyle tanır.

Sovyet Hükümeti, şeriatın, tıpkı Rusya'da yaşayan diğer halkların sahip olduğu haklar gibi haklı, beraberinde getirilmiş bir hak olduğunu düşünmektedir.

Eğer Dağıstan halkı yasa ve geleneklerini korumak istiyorsa, bunların korunması gerekir.

Aynı zamanda şunu da açıklamayı zorunlu görmekteyim ki, Dağıstan'ın özerkliği, onun Sovyet Rusya'dan ayrıldığı anlamına gelmez ve gelemez. Özerklik, bağımsızlık değildir. Rusya ve Dağıstan birbirine bağlı kalmalıdır, çünkü

ancak o zaman Dağıstan özgürlüğünü koruyabilecektir. Dağıstan'a özerklik tanımakla Sovyet Hükümeti belirli bir hedef gütmektedir, yani yerli fonksiyonerlerin arasından, halkını seven dürüst ve sadık güçlerin çıkmasını sağlamak ve Dağıstan'ın tüm ekonomik ve idari yönetim organlarını bunlara emanet etmek. Ancak böyle, ancak bu biçimde Sovyet iktidarı Dağıstan'da halka yakınlaştırılabilir. Sovyet iktidarının, Dağıstan'ı yerel güçlerin yardımıyla daha yüksek bir kültür düzeyine çıkarmaktan başka hiçbir amacı yoktur.

Sovyet iktidarı, bilgisizliğin halkın en kötü düşmanı olduğunu bilmektedir. Bu yüzden anadilde daha fazla okul ve yönetim organları kurulmalıdır.

Sovyet iktidarı bu yolla Dağıstan halklarını, eski Rusya tarafından itilmiş oldukları karanlık ve bilgisizlik batağından çıkarabilmeyi ummaktadır.

Sovyet iktidarı, Dağıstan'da Türkistan , Kırgızistan ve Tatar Cumhuriyetlerinin sahip olduklarına benzer bir özerkliğin oluşturulması gerektiği görüşündedir.

Sovyet iktidarı, sizlere, Dağıstan halklarının temsilcilerine, Dağıstan Devrimci Komitesi'ne temsilci seçmek ve bunları Moskova'ya göndermekle görevlendirilmenizi öneriyor ki, böylece bunlar en üst Sovyet iktidarının temsilcileri ile birlikte Dağıstan'ın özerkliği için plan hazırlasınlar.

General Vrangel'in iradesini yerine getiren; Denikin'in yanında isyancılara karşı savaşan ve Kuzey Kafkasya Dağ halklarının köylerini imha eden bu aynı Vrangel'in iradesini yerine getiren hain Goçinski'nin, Dağıstan'ın özgürlüğüne karşı çıktığı Dağıstan'ın güneyindeki en son olaylar, çok şey anlatmaktadır.

Dağıstan halkının, Goçinski'ye karşı çatışmalarda kızıl partizanlarıyla Sovyet iktidarını savunarak kızıl bayrağa sadakatini kanıtladığını belirtmem gerekiyor.

Dağıstan emekçilerinin düşmanı Goçinski'yi kovarak, Dağıstan'ın özerkliğini tanıyan en üst Sovyet iktidarının size duyduğu güveni haklı çıkarmaktasınız.

Sovyet Hükümeti, Dağıstan'a gönüllü olarak özerklik tanıyan ilk hükümettir.

Dağıstan halklarının Sovyet Hükümeti'nin güvenini haklı çıkaracağını umuyoruz.

Yaşasın Dağıstan halklarının Rusya halklarıyla birliği!

Yaşasın Dağıstan'ın Sovyet özerkliği!

2 — KAPAYIŞ KONUŞMASI

Yoldaşlar! Sovyet iktidarının son düşmanının ezildiği bugünlerde, Sovyet Hükümeti'nin Dağıstan'a gönüllü olarak tanıdığı özerkliğin politik önemi açıktır.

Bir mesele üzerine dikkatleri çekmek gerekiyor. Çarlık hükümeti ve genelde dünyanın tüm burjuva hükümetlerinin halka taviz vermesi, şu ya da bu reformları yapması, güç durumlar karşısında zorlanmaları ile olurken, buna karşılık Sovyet iktidarı **başarılarının** zirvesinde Dağıstan'a tamamen gönüllü olarak özerklik tanımaktadır.

Bu, Dağıstan'ın özerkliğinin, Dağıstan Cumhuriyeti'nin yaşamına sürekli ve yıkılmaz bir temel olarak gireceği anlamına gelir. Çünkü yalnızca gönüllü verilen şey sürekli olabilir.

Son olarak, Sovyet iktidarının kendilerine gösterdiği büyük güveni Dağıstan halklarının ortak düşmanımıza karşı gelecekteki mücadelede haklı çıkarmak zorunda olduklarını vurgulamak isterim.

Yaşasın Özerk Sovyet Dağıstan!

«Sovyetski Dagestan»
(Sovyet Dağıstan) No. 76,
17 Kasım 1920.

TEREK BÖLGESİ HALKLARI KONGRESİ[111]

17 Kasım 1920

1 — TEREK BÖLGESİNİN SOVYETİK ÖZERKLİĞİ ÜZERİNE RAPOR

Yoldaşlar! Bugünkü toplanış nedeni, Terek halklarının yaşamının biçimlendirilişi ve bunların Kazaklarla ilişkileri konusunda Sovyet Hükümeti'nin iradesini bildirmektir.

İlk sorun, Kazaklarla ilişki sorunudur.

Yaşam göstermiştir ki, Kazaklar ile Dağ Halklarının bir yönetim birliği çerçevesi içinde birlikte yaşamaları sonsuz huzursuzluklara yol açmaktadır.

Yaşam göstermiştir ki, karşılıklı kırgınlıkları ve kanlı çatışmaları önlemek için, Kazak kitlelerini Dağ Halkları kitlesinden ayırmak zorunludur.

Yaşam göstermiştir ki, bir sınır çizgisinin çekilmesi iki taraf için de elverişli olacaktır.

Bu nedenle Hükümet, Kazakların çoğunluğunu özel bir bölgede ve Dağ Halklarının büyük bir bölümünü özerk bir Sovyet Dağ Cumhuriyeti'nde birleştirme kararı almıştır, Terek Bölgesi ise bu ikisi arasında sınır teşkil edecektir.

Sovyet iktidarı, Kazakların çıkarlarının zedelenmemesine çaba göstermiş, Kazak yoldaşların elinden topraklarını almayı aklından bile geçirmemiştir. Onları, çarlık generallerinin ve varlıklıların boyunduruğundan kurtarmak tek emeli olmuştur. Bu politika devrimin başından beri uygulanmaktadır.

Ne var ki, Kazakların tutumu şüpheliden de öteydi. Onlar eskiden vazgeçmek istemiyor, Sovyet iktidarına güvenmiyorlardı. Kâh Biçerahov'la flört ediyorlar, kâh Denikin'le, kâh Vrangel'le dost oluyorlardı.

Terekli Kazakların bir bölümü, daha Polonya ile barış yapılmadan önce ve Vrangel Don Havzası'na doğru ilerlerken, cephe gerisindeki birliklerimize karşı isyana girişerek ihanette bulunmuşlardı.

Hedefi Bakû'yu Moskova'dan koparmak, Sunşa hattındaki pek eski olmayan isyandan söz ediyorum.

Kazaklar bu deneyde geçici olarak başarı kazandılar.

O anda Dağ Halkları ise Rusya vatandaşına daha yakışır bir tavır içindeydiler.

Sovyet iktidarı uzun süre sabretti, fakat her sabrın bir sonu vardır. Böylece bazı Kazak gruplarının hain oldukları ortaya çıktıktan sonra, bunlara karşı sert önlemler alınması gerekiyordu, suçlu stanitsaların sürülmesi, onların yerine Çeçenlerin yerleştirilmesi gerekiyordu.

Bu ise Dağ halkları tarafından, Terek Kazaklarına ceza görmeksizin zulüm edilebileceği, mallarının yağmalanabileceği, hayvanlarına el konulabileceği ve kadınlarına şiddet uygulanabileceği biçiminde anlaşıldı.

Eğer Dağ Halkları böyle düşünüyorsa, tamamen yanıldıklarını kendilerine bildiriyorum. Dağ Halkları şunu kavramalıdır ki, Sovyet iktidarı Rusya vatandaşlarını milliyet farkı gözetmeksizin, ister Kazak, ister Dağ Halklarından olsun, aynı şekilde korur. Eğer Dağ Halkları taşkınlıklarını durdurmazlarsa, Sovyet iktidarının kendilerini devrimci iktidarın tüm sertliğiyle cezalandıracağını bilmelidirler.

Gelecekte, ister özel bölgeye gönderilen, isterse özerk Dağ Cumhuriyeti'nde kalan Kazakların kaderi tamamen kendi tavırlarına bağlı olacaktır. Eğer Kazaklar işçi ve köylü Rusya'sına karşı haince davranışlarını bırakmazlarsa, o zaman Hükümetin yeniden zecri tedbirlere başvurmak zorunda kalacağını söylemeliyim.

Ancak, eğer Kazaklar gelecekte dürüst Rusya vatandaş-

ları gibi davranırlarsa, hiçbir Kazak'ın saçının teline zarar gelmeyeceğini burada bütün Kongre önünde açıklıyorum.

İkinci sorun, Terek Bölgesi'ndeki Dağ Halklarıyla ilişkilerdir.

Dağıstanlı yoldaşlar! Çarların ve çarlık generallerinin halklarınızı ayaklar altında çiğnediği, özgürlüklerinizi bir kenara attığı, Rusya tarihinin o eski dönemi — bu baskı ve kölecilik dönemi ilelebet yok olmuştur. Bugün iktidar işçilerin ve köylülerin eline geçtiğinden, Rusya'da artık baskı altında tutulan olamaz.

Rusya sizlere özerklik tanımakla, kan emicilerin, çarların ve sömürücülerin, çarlık generallerinin sizlerden çaldığı özgürlükleri geri vermektedir. Bu, kendi iç yaşamınızın, tabii ki Rusya'nın genel anayasası çerçevesi içinde, kendi yaşam tarzınız, gelecek ve göreneklerinizin temelinde inşa edilmesi anlamına gelir.

Her halk — Çeçenler, İnguşlar, Ossetler, Kabartaylar, Balkırlar, Karaçaylılar ve de Özerk Dağ Bölgesi'nde kalmış olan Kazaklar —, onları kendi yaşam tarzı ve özelliklerine uygun yönetecek, kendi ulusal Sovyet'ine sahip olmalıdır. Sovyet Rusya'nın sadık evlatları olan göçmenlerden hiç söz etmiyorum. Sovyet iktidarı her zaman vargücüyle onların yanında olacaktır.

Şeriatin gerekli olduğu kanıtlanırsa, o zaman şeriat olur. Sovyet iktidarı, şeriate karşı savaş açmayı aklından bile geçirmez.

Çeka ve Özel Şube'nin organlarının, halkın yaşam tarzı ve özelliklerine uymayı beceremediği kanıtlanırsa, bu alanda da gerekli değişiklikler yapılmasının zorunlu olduğu açıktır.

Ulusal Sovyet'lerin başında, Dağ Cumhuriyeti Sovyet Kongresi tarafından seçilen ve Moskova ile direkt bağlantıya sahip olan bir Dağ Cumhuriyeti Halk Komiserleri Konseyi bulunmalıdır.

Bu, Dağ Halklarının büyük bir endişeyle sordukları gibi,

Dağ Halklarının Rusya'dan ayrıldığı, Rusya'nın onları yarı yolda bıraktığı, Kızıl Ordu'nun Rusya'ya çekildiği anlamına mı gelir? Hayır, bu anlama gelmez. Çünkü Terek halklarının, eğer kaderleriyle başbaşa bırakılırlarsa, dünya haydutlarına ve onların dağlık bölgelerden Gürcistan'a kaçmış olan ve oradan emekçi Dağ Halklarına karşı entrikalar kuran çiftlik sahibi ajanlarına karşı özgürlüklerini savunamayacaklarını Rusya bilmektedir. Özerklik, ayrılık değil, bilakis kendi kendini yöneten Dağ Halklarının Rusya halklarıyla ittifakı anlamına gelir. Bu ittifak, Dağ Halklarının sovyetik özerkliğinin temelidir.

Yoldaşlar! Eskiden hükümetler şu ya da bu reformu, halkın yararına tavizleri yalnızca zayıf oldukları ve halkın sempatisine gereksinim duydukları zor anlarda onaylıyorlardı. Çarlık ve genelde bütün burjuva hükümetler, oldum olası böyle davranmışlardır. Sovyet Hükümeti size özerkliği zor bir anda değil, bilakis savaş alanlarında parlak başarılar kazandığı, emperyalizme Kırım'da son darbeyi indirdiği sırada vermektedir.

İktidarların kritik bir anda verdikleri şeyin, kritik an geçince yine geri alınabileceğinden sürekli ve güvenilir olmadığını hayat göstermektedir. Reformlar ve özgürlükler yalnızca, geçici, bir anlık zorunlulukların baskısı altında değil de, bilakis iktidar tüm gücüne sahipken, reformun yararlılığının tamamıyla bilincindeyken verilirse sürekli olabilir. Özgürlüklerinizi geri verirken Sovyet Hükümeti aynen böyle davranmaktadır.

Sovyet iktidarı böyle davranmakla, sizlere tümüyle güvendiğini, kendi kendinizi yönetebilme yeteneğinize güvendiğini anlatmak istemektedir.

İşçi-Köylü Rusya'sının bu güvenini haklı çıkaracağınızı umarız.

Yaşasın Terek Bölgesi halklarının Rusya halklarıyla ittifakı!

2 — KAPANIŞ KONUŞMASI

Yoldaşlar! Özerklik ile ilgili bazı sorular yöneltildi, yanıtlamak istiyorum.

İlk soru, Sovyet Dağ Cumhuriyeti'nin toprak sınırlarına ilişkin. Cumhuriyetin sınırları genelde şöyle belirlenecek: Kuzeyde Terek, diğer yönlerde, Terek Bölgesi'nde bulunan halkların — Çeçenler, İnguşlar, Kabartaylar, Ossetler, Balkırlar, Karaçaylılar, göçmenler ve Terek'in bu yakasındaki stanitsa Kazakları da dahil olmak üzere yurt sınırları. Özerk Dağ Cumhuriyeti'nin sınırları böyle oluşacaktır. Sınır çizgilerinin tam belirlenmesine gelince, bu, Dağ Cumhuriyeti ile sınırı olan bölgelerin temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından saptanmalıdır.

İkinci soru: Özerk Dağ Cumhuriyeti'nin merkezi neresi olacak ve Grozni ile Vladikafkas kentleri Cumhuriyete dahil olacaklar mı? Tabii ki dahil olacaklar. Cumhuriyetin başkenti olarak herhangi bir kent seçilebilir. Ben şahsen, Vladikafkas'ın böyle bir merkez olması gerektiğini düşünüyorum, çünkü o, Terek Bölgesi'nin tüm halklarıyla bağı olan bir merkezdir.

Üçüncü soru, bizzat özerkliğin çerçevesi ile ilgilidir. Soru şu: Dağ Cumhuriyeti'ne özerkliğin hangi biçimi tanınmaktadır?

Özerkliğin çeşitli biçimleri vardır: Karelyalılar, Çeremisler, Çuvaşlar ve Volga Almanlarında olduğu gibi idari; Başkırlar, Kırgızlar ve Volga Tatarlarında olduğu gibi politik. Dağ Cumhuriyeti'nin özerkliği politik ve tabii ki sovyetik bir özerkliktir. Başkıristan, Kırgızistan, Tataristan tipinde bir özerkliktir. Bu Sovyet Dağ Cumhuriyeti'nin başında, Sovyet Kongresinin seçeceği bir Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi bulunacaktır. Merkez Yürütme Komitesi, Moskova ile direkt ilişkide bulunan Halk Komiserleri Konseyi'ni seçer. Cumhuriyet, Federatif Cumhuriyet'in ortak olanaklarıyla finanse edilecektir. Ekonomi ve askeriyenin sorunlarıyla ilgili Halk Komiserleri doğrudan, ilgili Merkez Komiserliklerine bağlanacaklardır. Diğer komiserlikler: Adalet, Tarım,

İçişleri, Eğitim ve diğerleri, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ne bağlı bulunan Sovyet Dağ Cumhuriyeti Merkez Yürütme Komitesi'nin emri altına girerler. Dış ticaret ve dışişleri tümüyle merkezi iktidarın elinde bulunacaktır.

Bir başka soru da, özerkliğin ne zaman gerçekleşeceği üzerinedir. Ayrıntılı kararların veya bilimsel adıyla Cumhuriyetin «Anayasa»sının hazırlanması için, her halktan, Moskova Hükümeti'yle birlikte özerk Dağ Cumhuriyeti'nin anayasasını hazırlayabilecek birer temsilcinin seçilmesi gerekmektedir.

Bu kongrede, Çeçenler, İnguşlar, Ossetler, Kabartaylar, Balkırlar, Karaçaylılar ve Özerk Dağ Cumhuriyeti'ne dahil olan stanitsa'lar için birer temsilci, yani toplam yedi temsilci seçilmesi iyi olur.

Ulusal Sovyet'lerin seçimi için uygulanacak yöntem soruluyor. Seçimler anayasa temelinde yürütülmelidir, yani Sovyetlere seçilme hakkı, yalnızca emekçilere tanınır. Sovyetler emekçilerden oluşmalıdır.

Bizim Rusya'da, çalışmayanın yememesi de gerektiği anlayışı hakimdir. Çalışmayanın seçmeye de hakkı olmadığı yaygınlaştırılmalıdır. Sovyet özerkliğinin temeli budur. Burjuva ve Sovyet özerkliği arasındaki fark burada yatmaktadır.

Bir sonraki soru ordu ile ilgilidir.

Ordu mutlaka ortak olmalıdır, çünkü Dağ Cumhuriyeti küçücük ordusuyla özgürlüğünü savunamaz, Antant'ın beslediği birliklere karşı hiçbir şey yapamaz.

Konuşmamın sonunda, özerkliğin sizlere, Dağ Halklarına verebileceği en önemli şeyi vurgulamak istiyorum.

Yaşamları boyunca Dağ Halklarını üzen esas kötülük, geri kalmışlıktır, bilgisizliktir. Yalnızca bu kötülüğün kökünün kazınması, yalnızca kitlelerin büyük çapta bilinçlendirilmesi, Dağ Halklarını tükenmekten kurtarır, daha yüksek bir kültürden pay almalarını sağlayabilir. Bu yüzden Dağ Halkları, Özerk Cumhuriyet'lerinde öncelikle okul, kültür kurumları ve eğitim merkezlerinin inşasına başlamalıdırlar.

Özerkliğin tüm anlamı, Dağ Halklarının ülkelerinin yönetimine katılmasını sağlamaktan ibarettir. Sizin burada, halkını yönetebilecek yetenekte çok az sayıda yerli var. Beslenme Komiserliği'nin, Çeka'nın, Özel Şube'nin, ulusal ekonominin organlarında, sizin yaşam tarzınızı, dilinizi tanımayan Rusların çalışmasının nedeni budur. Kendi aranızdan insanların, ülke yönetiminin her dalına katılması zorunludur. Burada sözü edilen özerklikten, tüm yönetim organlarında sizin dilinizi, yaşam tarzınızı tanıyan kendi aranızdan insanların oturması gerektiği anlaşılmalıdır.

Özerkliğin anlamı budur.

Özerklik size, kendi ayaklarınız üzerinde durmayı öğretecektir — özerkliğin hedefi budur.

Özerkliğin sonuçları hemen fark edilmeyecektir. Yerliler bir günde, ülke yönetiminde deneyimli fonksiyonerler haline gelemezler. Fakat iki-üç yıl geçmeden ülkelerinin yönetimine katılacaklar ve aralarından öğretmen, ekonomist, bakım uzmanları, tarım mühendisleri, askeri uzmanlar, yargıçlar ve Parti ve Sovyet fonksiyonerleri çıkaracaklardır. İşte o zaman kendi kendinizi yönetmeyi öğrendiğinizi göreceksiniz.

Yaşasın, size ülkenizi yönetmeyi öğretecek ve yalnızca ülkelerini yönetmeyi öğrenmekle kalmayıp, ezeli düşmanlarını yenmeyi de öğrenmiş olan Rus işçi ve köylüleri gibi bilinçli olmanıza yardım edecek olan Dağ Halklarının özerkliği!

«Jizn Natsionalnostey»
(Milliyetlerin Yaşamı) No. 39 ve 40,
8 ve 15 Aralık 1920.

KAFKASYA'DA DURUM

Bir «Pravda» çalışanıyla konuşma

Güneye yaptığı bir resmi geziden geri dönen *Stalin* yoldaş, arkadaşımızla yaptığı konuşmada Kafkasya'daki durum üzerine şunları söylemiştir:

Kafkasya'nın devrim için büyük önemi, yalnızca hammadde, akaryakıt ve besin maddeleri kaynağı olmasıyla değil, bilakis Avrupa ile Asya, özellikle Rusya ile Türkiye arasındaki konumu ve ekonomik ve stratejik olarak son derece önemli kara yollarının varlığı ile de koşulludur. (Batum —Bakû, Batum—Tebriz, Batum—Tebriz—Erzurum)

Şu anda Karadeniz'e açılan kapının anahtarına, yani İstanbul'a sahip olan ve Transkafkasya üzerinden doğuya giden direkt yolu elinde tutmak isteyen Antant, bütün bunları hesaba katmaktadır.

Bütün sorun, sonunda Kafkasya'da kimin kazanacağı, petrolü ve İç Asya'ya giden son derece önemli yolları kimin kullanacağı etrafında dönmektedir — devrim mi, Antant mı.

Azerbaycan'ın kurtuluşu, Antant'ın Transkafkasya'daki pozisyonunu önemli ölçüde zayıflatmıştır. Antant'a karşı Türkiye'nin mücadelesi de aynı sonucu doğurmuştur. Buna rağmen Antant yenilgiyi kabullenmiyor ve ağını Kafkasya'da örüyor.

Tiflis'in karşı-devrimci faaliyetler üssüne dönüştürülmesi; Antant'ın olanakları ve burjuva Gürcistan'ın yardımıyla, Azerbaycan, Dağıstan ve Terek Bölgesi Dağ Halkları

burjuva hükümetlerinin kurulması; Kemalistlerle flört edilmesi ve Türkiye'nin himayesi altında Kafkasya halklarının federasyonu düşüncesinin vaaz edilmesi; İran'da Antant'ın neden olduğu sürekli bakan değişiklikleri ve İran'ın sepoylarla* istila edilmesi — tüm bunlar ve buna benzer şeyler, Antant'ın eski kurtlarının uyumadığını kanıtlamaktadır. Antant ajanlarının bu doğrultuda faaliyetleri kuşkusuz bir hayli canlanmıştır ve Vrangel'in yenilmesinden sonra ateşli bir karaktere bürünmüştür.

Kafkasya'da Antant'ın ve devrimin şansları nelerdir?

Antant'ın örneğin Dağıstan'da ve Terek Bölgesi'nde şansı şüphesiz sıfıra inmiştir. Vrangel'in yok edilmesi, Dağıstan'da ve Terek Bölgesi'nde Sovyet özerkliğinin ilan edilmesi ve bu bölgelerdeki yoğun sovyetik inşa çalışmaları, Sovyet Hükümeti'nin bu bölgelerdeki durumunu sağlamlaştırmıştır. Terek Bölgesi'nin ve Dağıstan'ın milyonluk halklarının temsilcilerinin halk kongrelerinde, Rusya işçi ve köylüleri ile sıkı bir ittifak içinde, Sovyetler için savaşmaya resmen yemin etmeleri bir tesadüf değildir.

Sovyet iktidarının, zor bir anda değil, bilakis birliklerinin muazzam başarılar elde ettiği bir anda özerkliği ilan etmesini, Dağ Halkları, devlet iktidarının kendilerine bir güven belirtisi olarak değerlendirdiler. «Bir devletin zor bir anda, anlık bir zorunluluğun baskısı altında tanıdığı şeyler sürekli değildir», diyorlardı Dağ Halkları bir özel konuşmamızda. «Yukarıdan gelen reform ve özgürlükler, yalnızca Sovyet iktidarının şimdi yaptığı gibi, düşman karşısındaki zaferlerin ardından tanınırlarsa süreklidirler.»

Antant'ın şansı, bağımsızlığını kazanmış olan ve Rusya halklarıyla gönüllü bir ittifaka giren Azerbaycan'da da aynı şekilde azdır. Antant'ın Azerbaycan ve Bakû petrolüne uzanmış açgözlü pençelerinin, Azerbaycan emekçilerinde ancak nefret uyandıracağını kanıtlamaya herhalde gerek yoktur.

Antant'ın Ermenistan ve Gürcistan'da da şansı, Vran-

---

* *İngilizlerin Hindistan'daki sömürge ordusunda yerli askerler; sipahi [farsça].* —*ÇN.*

gel'in yok edilmesinden sonra önemli ölçüde düşmüştür. Taşnak Ermenistan'ı, kuşkusuz, onları Türkiye'nin üzerine saldırtan ve sonra Türklere alçakça yem olarak bırakan Antant'ın provokasyonuna kurban olmuştur. Ermenistan'a kurtuluş için bir tek olasılığın kaldığı açıktır: Sovyet Rusya ile ittifak. Bu durum, Antant'ın önünde yaltaklanmayı bırakmayan burjuva hükümetlerinin halkları için, özellikle Gürcistan için bir ders olacaktır şüphesiz.

Gürcistan'ın içinde bulunduğu korkunç ekonomik ve ikmal durumu, bizzat Gürcistan'da iktidarı ellerinde bulunduranların saptadığı bir olgudur. Antant'ın kurduğu ağlara yakalanan ve bunun sonucu olarak hem Bakû petrolünü hem Kuban tahılını yitiren Gürcistan, İngiltere ve Fransa'nın emperyalist operasyonlarının ana üssü haline dönüşen Gürcistan, bugün son demlerini yaşamaktadır. Can çekişen II. Enternasyonal'in dejenere olmuş lideri, devrimci dalganın Avrupa'dan fırlatıp attığı Bay Kautsky'nin, Antant'ın ağına takılmış küflü Gürcistan'da, müflis Gürcü sosyal-hırdavatçılarının yanına sığınması boşuna değildir. Gürcistan'ın Antant tarafından zor bir anda tıpkı Ermenistan gibi yarı yolda bırakılacağına kuşku yoktur.

İngilizlerin İran'daki durumu gittikçe açığa çıkmaktadır. Bilindiği gibi, inanılamayacak kadar sık bileşimini değiştiren İran Hükümeti, İngiliz askeri ataşeleri için bir maskedir. Bilindiği gibi, sözümona İran birliklerinin varlığı, İngiliz sepoylar onların yerini almak için sahnede göründükten sonra ortadan kalkmıştır. Bilindiği gibi, Tahran ve Tebriz'de İngiltere'ye karşı, buna ilişkin bir dizi kitle eylemleri olmuştur. Bu durumun Antant'ın İran'daki durumunu düzeltmeyeceğine kuşku yoktur.

Son olarak Türkiye. Genelde Türkiye'ye ve özelde Kemalistlere karşı yönelmiş olan Sevr Antlaşması[112] dönemi sona ermektedir. Bir yanda Kemalistlerin Antant'a karşı mücadelesi ve bu temele dayanarak güçlenen İngiliz sömürgelerindeki mayalanma, diğer yanda Vrangel'in imhası ve Yunanistan'da Venizelos'un düşmesi, Antant'ı Kemalistlere karşı politikasını önemli ölçüde ılımlılaştırmaya zorladı. An-

tant tamamen «tarafsız» davranırken, Ermenistan'ın Türkiye tarafından imhası, Trakya ve İzmir'in Türkiye'ye iadesinin planlandığı üzerine söylentiler, Kemalistlerle Antant ajanı Sultan arasında görüşmeler üzerine ve İstanbul'un boşaltılmasının planlandığı yolundaki söylentiler ve son olarak Türk batı cephesindeki sükûnet — bütün bunlar, Antant'ın Kemalistlerle cidden flört ettiği ve Kemalistlerde belli bir sağa kaymanın olduğunu kanıtlayan bulgulardır.

Antant'ın flörtünün nasıl sona ereceğini ve Kemalistlerin sağa kaymalarında ne kadar ileri gideceklerini söyleyebilmek güçtür. Fakat bir şey kesindir: birkaç yıl önce başlamış olan sömürgelerin kurtuluş mücadelesi, her şeye rağmen güçlenecektir, Rusya bu mücadelenin kabul edilen sancaktarı olarak, vargücüyle ve bütün araçlarla bu mücadelenin yandaşlarını destekleyecektir, bu mücadele, ezilen halkların kurtuluş davasına ihanet etmedikleri ölçüde ya Kemalistlerle birlikte, ya da Antant kampında yer alırlarsa Kemalistlere rağmen zafere ulaşacaktır.

Batıda alevlenen devrim ve Sovyet Rusya'nın artan gücü bunu kanıtlamaktadır.

«Pravda» No. 269,
30 Kasım 1920.

YAŞASIN SOVYET ERMENİSTAN!

Eziyet ve çok çile çekmiş, Antant ve Taşnaklar tarafından açlığa ve yıkıma terk edilmiş ve kitle halinde kaçmaya mahkûm edilmiş, tüm «dost»ları tarafından aldatılmış olan Ermenistan, bugün kurtuluşu kendisini Sovyet ülkesi ilan etmekte bulmuştur.

Ne Ermeni çıkarlarının «ezeli koruyucusu» İngiltere'nin sahte teminatları, ne Wilson'un kötü ünlü ondört maddesi[113], ne de Milletler Cemiyeti'nin Ermenistan'ın yönetimi için kendi mandası üzerine çığırtkan vaadleri, Ermenistan'ı katliamlardan ve fiziksel imhadan kurtaramadı (ve kurtaramazdı da!). Yalnızca Sovyet iktidarı düşüncesi, Ermenistan'a barışı ve ulusal yenilenme olanağını vermiştir.

İşte Ermenistan'ın sovyetleşmesine yol açmış olan bazı olgular. Antant ajanı Taşnakların zararlı politikası, ülkeyi anarşi ve sefalete sürüklemiştir. Taşnakların Türkiye'ye karşı başlattığı savaş, Ermenistan'ın içinde bulunduğu zor durumu son haddine vardırmıştır. Ermenistan'ın açlık ve haksızlıklardan ıstırap çeken kuzey bölgeleri, Kasyan yoldaşın önderliğinde Kasım sonlarında ayaklandılar ve Ermenistan Devrimci Askeri Komitesi'ni oluşturdular. 30 Kasım'da yoldaş Lenin'e, Ermenistan Devrimci Komitesi Başkanı'ndan, Sovyet Ermenistanı'nın doğduğunu ve Devrimci Komite'nin Deliyan kentini ele geçirdiğini bildiren bir selamlama telgrafı geldi. 1 Aralık'ta Sovyet Azerbaycan, gönüllü olarak tartışmalı bölgelerden feragat ettiğini ve Sangesur'un, Nahiçevan'ın ve Dağlık Karabağ'ın Sovyet Ermenistan'a devrini açıkladı. 1 Aralık'ta Devrimci Komite, Türk

kumandanlığı tarafından selamlandı. 2 Aralık'ta Orkonikidze yoldaşın Erivan'dan, Taşnak Hükümeti'nin kovulduğunu ve Ermenistan birliklerinin Devrimci Komite'nin emri altına girdiklerini bildiren bir haberi geldi.

Bugün Ermenistan'ın başkenti Erivan, Ermenistan Sovyet iktidarının elindedir.

Ermenistan ile çevredeki müslümanlar arasındaki yüzyıllara dayanan düşmanlık, Ermenistan, Türkiye, Azerbaycan emekçileri arasında kardeşçe dayanışma inşa edilerek bir çırpıda yok edilmiştir.

Eski emperyalist diplomasi kurtlarının boş yere kafa patlattığı sözümona Ermeni «sorunu»nu yalnızca Sovyet iktidarının çözebilecek durumda olduğunu, konuyla ilgili olan herkes bilmelidir.

Yaşasın Sovyet Ermenistan!

«Pravda» No. 273,
4 Aralık 1920.
İmza: J. Stalin.

NOTLAR

[1] 29 Eylül 1917'de, Ösel, Dagö ve Riga körfezinin girişindeki Baltık Denizi'nin diğer adalarında, Alman çıkartma birliklerinin karaya çıkartılmasına başlandı. (s. 16)

[2] Ukrayna Merkez Rada'sı 1917 Nisan ayında Kiev'de bir burjuva ve küçük-burjuva parti ve gruplar bloku tarafından oluşturuldu. Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Rada, Sovyet Hükümeti'ni tanımayı reddetti ve Kaledin'i ve Don'daki diğer beyaz muhafız generalleri destekleyerek Sovyet iktidarına karşı açık mücadeleye girişti. 1918 Nisan'ında Alman istila birlikleri Rada'nın yerine Hetman Skoporadski hükümetini getirmiştir. (s. 19)

[3] V. İ. Lenin tarafından kaleme alınan Halk Komiserleri Konseyi'nin «Ültimatom»unda veya «Ukrayna Rada'sına Ültimatif Talepler İçeren, Ukrayna Halkına, Manifesto»da şöyle deniyordu: «... biz, Halk Komiserleri Konseyi, Ukrayna Halk Cumhuriyeti'ni ve onun Rusya tarafından tamamen ayrılma veya Rusya Cumhuriyeti ile federatif ya da benzeri ilişkiler üzerine anlaşma hakkını tanıyoruz. Ukrayna halkının ulusal hakları ve ulusal bağımsızlığı ile ilgili her şeyi Halk Komiserleri Konseyi olarak biz kayıtsız-şartsız tanıyoruz» (bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, c. 26, s. 323-325, Rusça).

Halk Komiserleri Konseyi'nin, Merkez Rada adına Halk Komiserleri Konseyi ile görüşmeler yürüten Petrograd'daki Ukrayna Kurmayı'na (tam adı: Petrograd Bölgesindeki Birlikler Rada'sı Ukrayna Kurmayı'na) gönderdiği cevapta şöyle deniyordu: «Rada tarafından koyulan koşullardan ilkesel karakter taşıyanlar (kendi kaderini tayin hakkı), çatışma ve çelişki nedeni olamaz, çünkü Halk Komiserleri Konseyi bu ilkeleri tüm bo-

yutlarıyla tanımakta ve uygulamaktadır» (bkz. «İzvestiya» No. 245, 7 Aralık 1917). (s. 21)

[4] Telgrafta, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri Tüm-Ukrayna Kongresi ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin bir bölümü tarafından 13 Aralık 1917'de seçilmiş olan Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi'nin, Ukrayna'da tüm iktidarı devraldığı bildiriliyordu (bkz. «İzvestiya» No. 252, 15 Aralık 1917). (s. 29)

[5] İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri III. Tüm-Rusya Kongresi 10 Ocak'tan 18 Ocak 1918 tarihine dek Petrograd'da yapılmıştır. Kongrede 1046 delege bulunuyordu. Halk Komiserleri Konseyi'nin faaliyeti üzerine raporu V. İ. Lenin, İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi'nin faaliyeti üzerine raporu J. M. Sverdlov sunmuştur. J. V. Stalin Kongrede Ulusal Sorun üzerine bir konuşma yapmıştır. Kongre, Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi'nin politikasını onaylayan bir karar kabul etmiş, V. İ. Lenin'in J. V. Stalin'in katkısıyla kaleme aldığı «Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Beyannamesi»ni, Halk Komiserleri Konseyi'nin Finlandiya ve Ermenistan'ın bağımsızlığı üzerine kararnamesini ve J. V. Stalin tarafından sunulan, Rusya Cumhuriyeti'nin federal kuruluşları üzerine kararı onaylamıştır. (s. 40)

[6] Ukrayna Merkez Rada'sı tarafından 7 Kasım 1917'de kabul edilen üçüncü Üniversal (Manifesto) kastedilmektedir. (s. 44)

[7] Kafkasya veya Transkafkasya Komiserliği, Kasım 1917'de Tiflis'te, Menşevikler, Sosyal-Devrimciler, Taşnaklar, Musavvatçılar tarafından kurulmuş, 26 Mayıs 1918'e dek varlığını sürdürmüştür. (s. 44)

[8] Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliği — Ukrayna Cumhuriyeti'nin ilk Sovyet Hükümeti —, Aralık 1917'de Ukrayna Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi üyeleri arasından seçilmiştir. 1918 Nisan'ında Halk Sekreterliği, Ukrayna'nın Alman birliklerince işgali karşısında yeniden örgütlendi ve yeni görevi, halk kitlelerinin Alman işgalcilere ve Haidamaken birliklerine karşı isyanını yönetmek oldu. (s. 48)

[9] Rusya ile dörtlü ittifak güçleri (Almanya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan, Türkiye) arasında yirmi sekiz günlük

bir ateşkes anlaşması, 2 Aralık 1917'de Brest-Litovsk'ta imzalandı. Barış antlaşması müzakereleri uzadığından, ateşkes uzatılmıştır. 18 Şubat 1918'de Almanlar ateşkes antlaşmasını çiğneyerek bütün cephede saldırıya geçmişlerdir. (s. 48)

[10] Ukrayna Merkez Rada'sı temsilcilerinin dörtlü ittifak güçleri ile gizli görüşmelerinden sonra 27 Ocak 1918'de Brest-Litovsk'ta imzalanan anlaşma kastedilmektedir. (s. 49)

[11] «Bakinski Raboçi» (Bakülu İşçi) — Bakü Bolşevik örgütünün 1906 yılında, Eylül ve Ekim 1908'de ve Nisan 1917'den Ağustos 1918'e dek yayınlanan organı. Azerbaycan'da Sovyet iktidarının zaferinden sonra, 25 Temmuz 1920'de önce «Azerbaysanskaya Bednota» (Azerbaycan Yoksulları) adı altında ve sonra 7 Kasım 1920'den itibaren eski adıyla yayına yeniden başlamıştır. Şu anda «Bakinski Raboçi», Azerbaycan KP(B) MK ve Bakü Komitesi'nin organıdır. (s. 60)

[12] Amerika'daki Güney devletlerinin kuzey devletlerine karşı savaşı, 1861'den 1865'e dek sürmüş ve Kuzey devletlerinin zaferi ile sonuçlanmıştır. Savaşın sonuçlarından biri, Güney devletlerinin ayrılıkçılığının (separatizm) yenilmesi ve merkezi bir devletin oluşturulması olmuştur. (s. 72)

[13] Sonderbund [Ayrılma Birliği] — 1845'te oluşturulan, İsviçre'nin yedi katolik kantonunun gerici birliği. 1847 yılında Sonderbund ile, İsviçre'de devlet iktidarının merkezileşmesinden yana olan diğer kantonlar arasında silahlı mücadele patlak verdi. Savaş, Sonderbund'un yenilgisi ve İsviçre'nin bir devletler birliğinden, birleşik bir federal devlete dönüşümü ile sona ermiştir. (s. 72)

[14] RSFSC Anayasa Tasarısını Hazırlamak için Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Komisyonu, 1 Nisan 1918'de kuruldu. Komisyonun başında J. V. Stalin ve J. M. Sverdlov bulunuyordu. Komisyon çalışmalarına, «Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Beyannamesi» ve J. V. Stalin'in III. Sovyet Kongresi'nde yaptığı konuşma üzerine alınan «Rusya Cumhuriyeti'nin Federal Kuruluşları Üzerine» karar temel alınmıştır. J. V. Stalin tarafından kaleme alınan «RSFSC Anayasasının Genel İlkeleri», 19 Nisan 1918'de Komisyon oturumunda tartışılmış ve kabul edilmiştir. (s. 82)

[15] Türkistan Bölgesi V. Sovyet Kongresi, 20 Nisan'dan 1 Mayıs 1918'e dek yapılmıştır. Kongre, Türkistan Federatif Sovyet Cumhuriyetinin özerkliğini ilan etmiş, Merkez Yürütme Komitesi'ni (Türmyk) ve Halk Komiserleri Konseyi'ni seçmiştir. (s. 83)

[16] Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti Kurucu Kongresi'nin çağrılması üzerine danışma konferansı 10-16 Mayıs 1918 tarihleri arasında J. V. Stalin'in başkanlığında Moskova'da yapılmıştır. Tatar, Başkır, Çavuş ve Mari temsilcileri toplantıda hazır bulunmuştur. Toplantı, Tataristan-Başkıristan Kurucu Sovyet Kongresi'ni toplamak için bir komisyon seçti. İçsavaşın patlak vermesi üzerine kongre yapılamadı. (s. 87)

[17] «*Naşe Vremya*» (Zamanımız) — Aralık 1917'den Temmuz 1918'e dek Moskova'da çıkan, Sosyal-Devrimci doğrultuda akşam gazetesi. (s. 93)

[18] Transkafkasya Seym'i ile Türkiye arasında Batum'daki barış müzakereleri, 11 Mayıs 1918'de başladı. Transkafkasya Cumhuriyeti'nin 26 Mayıs'ta parçalanmasından sonra, Batum' daki görüşmeler «bağımsız» Gürcistan Menşevik hükümeti tarafından yürütüldü. 4 Haziran 1918'de Batum, Ahalzihe ve Ahalkalaki kazasının bir kısmının Türkiye'ye düştüğü bir barış antlaşması imzalandı. Ayrıca Türkiye, kendi birlikleri için Gürcistan demiryollarında serbest geçiş izni elde etti. (s. 94)

[19] Abazya'da karşı-devrimci Transkafkasya Seym'ine karşı isyan 1918 Mart'ında başladı. Transkafkasya Komiserliği'nin iktidar organları feshedildi ve Sovyet iktidarı ilan edildi. Menşevikler, isyancılara karşı güçlü birlikler gönderdiler. 17 Mayıs 1918'e dek süren kahramanca mücadeleye rağmen, Menşevik birlikler isyancıların direnişini kırmayı başardı. Bunun ardından, sivil halkın da etkilendiği korkunç zorlayıcı uygulamalar geldi. (s. 95)

[20] RSFSC temsilcileri ve Ukrayna Hetman Hükümeti'nin barış konferansı söz konusu edilmektedir. Görüşmeler 23 Mayıs 1918'de Kiev'de başlamıştır. (s. 102)

[21] 29 Mayıs 1918'de Halk Komiserleri Konseyi J. V. Stalin'i Güney Rusya'da Besin Maddeleri Temini Genel Yöneticiliği'ne atadı. Stalin yoldaşın görevi şöyle formüle edilmişti:

«Halk Komiserleri Konseyi üyesi, Halk Komiseri Jozef Vissarionoviç Stalin, Halk Komiserleri Konseyi tarafından Rusya'nın güneyinde Besin Maddeleri Temini Genel Yöneticiliği'ne atanmıştır ve olağanüstü yetkilerle donatılmıştır. Yerel ve Bölgesel Halk Komiserleri Konseyleri, Temsilciler Sovyetleri, Devrimci Komiteler, birlik kurmayları ve yöneticileri, demiryolu örgütleri ve istasyon müdürleri, Ticaret Filosu'nun, İç ve Açık Deniz Gemi İşletmelerinin örgütleri, Posta ve Telgraf idareleri ve ikmal örgütleri, tüm Komiserler ve delegeler, Stalin yoldaşın talimatlarını yerine getirmekle yükümlüdürler.

Halk Komiserleri Konseyi Başkanı
V. Ulyanov (Lenin)» (s. 113)

[22] Beşli Kurul, Moskova-Kiev-Voronej Demiryolu İdaresinin ve diğer demiryolu idarelerinin idari-teknik yönetici organıydı. (s. 114)

[23] 7 Temmuz 1918 gecesi V. İ. Lenin, J. V. Stalin'e doğrudan hat üzerinden, Moskova'da «Sol» Sosyal-Devrimciler tarafından başlatılan isyanı haber verdi. J. V. Stalin tarafından Çariçin'de şahsen alınan haber şöyle idi: «Karşı-devrimcilerin elinde araç haline gelen bu zavallı ve isterik maceracılar, her yerde acımaksızın yok edilmelidir... Sol Sosyal-Devrimcilere karşı acımaksızın harekete geçin ve sık sık haber gönderin» («Pravda» No. 21, 21 Ocak 1936). (s. 115)

[24] Bakü'ya Bakü Halk Komiserleri Konseyi Başkanı S. G. Şaumyan'a gönderilen mektup için bkz. «SSCB'nde İçsavaş Tarihi Üzerine Belgeler», cilt I, 1940, s. 289 (Rusça). (s. 115)

[25] Murmansk'ın 1918 yılında İngiliz birlikleri tarafından işgali kastedilmektedir. (s. 116)

[26] Çokprod — Rusya'nın Güneyinde Besin Maddesi Temini için Olağanüstü Bölgesel Komite. (s. 121)

[27] V. İ. Lenin, J. V. Stalin'in mektubunu alınca, kendisiyle ilgili hitap ve imzayı çıkarmış ve J. V. Stalin'in mektubunu kelimesi kelimesine kendi direktifi olarak Petrograd'a göndermiştir. (s. 123)

[28] «*Soldat Revolutsii*» (Devrimin Askeri) — Çariçin Cephesinin, J. V. Stalin'in inisiyatifiyle kurulmuş olan ordu gaze-

tesi. Bu gazete 7 Ağustos 1918'den başlayarak Kuzey Kafkasya Askeri Bölgesi Savaş Konseyi'nin organı olarak yayınlanmıştır. 26 Eylül'den itibaren «Soldat Revolutsii» (No. 42), Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin organı olmuştur, 29 Ekim'den (No. 69) yayınının sonuna değin X. Ordu Devrimci Savaş Konseyi'nin organı olmuştur. (s. 128)

[29] «*Borba*» (Mücadele) — RSDİP(B) Çariçin Komitesi'nin Mayıs 1917'den itibaren yayınlanan organı. 1917 sonunda «Borba», Çariçin İşçi, Asker, Köylü ve Kazak Temsilcileri Sovyeti'nin organı oldu. Gazete Mart 1933'e dek yayınını sürdürmüştür. (s. 128)

[30] Riga, 21 Ağustos 1917'de General Kornilov tarafından Almanlara teslim edilmiştir. (s. 129)

[31] Ön Parlamento ya da Cumhuriyet Geçici Konseyi — burjuva Geçici Hükümet'te danışma organı, 14-22 Eylül 1917 tarihleri arasında Petrograd'da toplanan Demokratik Konferans'ın üyelerinden oluşmuştur. Ön Parlamento'nun oluşturulması, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin büyüyen devrimi durdurmak ve ülkeyi Sovyet devrimi yolundan, burjuva parlamentarizmi yoluna yöneltmek için giriştikleri bir deneme idi. (s. 130)

[32] «Savunma Danışma Konferansı» 7 Ağustos 1917'de, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin Sosyal-Devrimci/Menşevik Merkez Yürütme Komitesi tarafından, emperyalist savaşın sürdürülmesi için halkın tüm olanaklarının ve gücünün seferber edilmesi amacıyla Petrograd'da toplanmıştı. (s. 137)

[33] Kara Kongre — 12-14 Ekim 1917 arasında Moskova'da Rodzyanko'nun başkanlığında yapılan ve büyük toprak sahipleri, fabrikatör ve baronlar, din adamları, generaller ve subayların katıldığı toplantı. Toplantı, Bolşevizme ve gelişen devrime karşı mücadele için karşı-devrimci güçlerin birleşmesini ifade ediyordu. (s. 146)

[34] «*Raboçi Put*» (İşçi Yolu) — Bolşevik Parti Merkez Organı. Bu gazete 1917 Temmuz günlerinde Geçici Hükümet tarafından yasaklanan «Pravda»nın yerine çıkarılmış ve 3 Eylül'den 26 Ekim 1917'ye dek yayınlanmıştır. «Raboçi Put»un sorumlu redaktörü J. V. Stalin idi. (s. 146)

[35] Torppari — Finlandiya'da toprak sahiplerinden köleleştirici koşullar altında toprak kiralayan topraksız köylüler. (s. 154)

[36] Kasım 1918'de Moskova'da yapılan Müslüman Komünistler I. Kongresi kastedilmektedir. Bu kongre, RKP(B) Müslüman Örgütleri Merkez Bürosu'nu seçmiştir. (s. 162)

[37] «Ukrayna Kurtuluyor» yazısı bazı değişikliklerle, «Kurtulan Ukrayna» başlığı altında 1 Aralık 1918'de «Pravda» No. 261'de başyazı olarak yayınlanmıştır. (s. 164)

[38] Ukrayna Geçici İşçi-Köylü Hükümeti 1918 Kasım'ının son on günü içinde kurulmuştur. Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin ilk merkezi Kursk idi, sonra Suca oldu. Hükümette K. J. Voroşilov, F. A. Sergeyev (Artyom) ve diğerleri bulunuyordu. 29 Kasım 1918'de Ukrayna Sovyet Hükümeti, Hetman'ın düştüğünü ve Ukrayna'da Sovyet iktidarının kurulduğunu ilan eden manifestoyu yayınladı. (s. 165)

[39] Ukrayna Direktörlüğü — 1918 sonlarında Kiev'de, başlarında Petlyura ve Vinniçenko'nun bulunduğu Ukrayna milliyetçileri tarafından oluşturulan karşı-devrimci milliyetçi hükümet, Şubat 1919'da Direktörlük, Ukraynalı isyancı işçi ve köylüler tarafından feshedildi. (s. 165)

[40] «Işık Doğudan Geliyor» yazısı, aynı zamanda 15 Aralık 1918'de «Pravda» No. 273'te imzasız başyazı olarak yayınlanmıştır. (s. 167)

[41] Estonya Emek Komünü — Estonya Sovyet Cumhuriyeti 29 Kasım 1918'de, Kızıl Ordu Narva'yı Alman işgalcilerden kurtardıktan sonra oluşturulmuştur. J. V. Stalin'in kaleme aldığı, Estonya Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının tanınması üzerine kararnameyi Halk Komiserleri Konseyi 7 Aralık 1918'de onaylamıştır. (s. 168)

[42] Letonya'da Sovyet iktidarı 1918 Aralık ortalarında ilan edilmiştir. Letonya Geçici Sovyet Hükümeti 17 Aralık 1918'de, Letonya emekçi halkına, devlet iktidarının Sovyetlerin eline geçtiğini bildiren manifestoyu yayınlamıştır. Manifestoda şöyle deniyordu: «Bu zor yolda ve bu zor mücadelede yalnız olmadığımızın bilincindeyiz. Arkamızda RSFSC durmaktadır, onunla bağlarımız gelecekte yalnızca dışsal bağlarla sınırlı kalmayacaktır.» (s. 168)

[43] Litvanya Tariba'sı (bir burjuva ulusal konsey) Eylül 1917'de Alman işgal kuvvetlerinin denetimi altında oluşturuldu. (s. 169)

[44] Harkov'da üç günlük grev, Aralık 1918'in ilk günlerinde olmuştur. Nedeni, Harkov Sovyeti'nin başkanlığının Petlyura taraftarlarınca tutuklanmasıdır. Tüm fabrikaların, tramvay ve elektrik işletmelerinin işçileri greve gittiler. Petlyura'nın resmi makamları tutukluları serbest bırakmak zorunda kaldı; bunun ardından grev Sovyet'in kararıyla durduruldu. (s. 169)

[45] Vilna ve Litvanya'nın diğer kentlerinde 16 Aralık 1918' deki gösteriler ve siyasi genel grev, Litvanya ve Byelo-Rusya Komünist Partisi MK'nin çağrısı üzerine, burjuva Tariba'nın ve Alman işgalcilerin politikasına karşı protesto işareti olarak düzenlendi. Vilna'da gösteriye işçi saflarından ve kent yoksullarından yaklaşık 20 000 kişi katıldı. Gösteri, «Tüm İktidar Sovyetlere!» şiarı altında yürütüldü. Göstericiler ayrıca, Almanların Litvanya'dan demiryolu malzemesi ve başka malların ihracını durdurmasını ve politik tutukluları serbest bırakmasını talep ettiler. (s. 171)

[46] Halk Komiserleri Konseyi'ne ve Kızıl Ordu'ya gönderilen selam mesajlarını Vilna Sovyeti 16 Aralık 1918 tarihli oturumunda kabul etti. RSFSC Halk Komiserleri Konseyi'ne selam mesajında şöyle deniyordu: «Dünya proletaryasının sınanmış lideri Lenin yoldaş tarafından yönetilen Halk Komiserleri Konseyi, Litvanya işçi sınıfı için, gelişen bağımsızlık mücadelesinde kılavuz yıldızdır.»

Kızıl Ordu'ya selam mesajında ise şunlar söyleniyordu: «... Biz Litvanya işçileri, karşı-devrimin silahlı güçlerine karşı mücadelede gösterdiğiniz kahramanca cesareti büyük bir coşkuyla izliyoruz. Bu ordunun saflarına katılmış olan ve işçi sınıfının genel kurtuluşu ve özellikle ağır işgal boyunduruğu altında inleyen kardeşlerinin kurtuluşu için canlarını feda eden Litvanya'nın evlatlarını, işçileri ve köylüleri de selamlıyoruz...» (s. 171)

[47] Litvanya Devrimci Geçici İşçi Hükümeti Aralık 1918' in ilk yarısında kuruldu. Başında Bolşevik V. S. Mikievits -Kapsukas bulunuyordu. 16 Aralık 1918'de Geçici İşçi Hüküme-

ti bir manifesto yayınlayarak şu açıklamayı yaptı: «1 — Tüm iktidar işçi ve topraksız ve az topraklı köylü temsilcileri Sovyetlerine devredilecektir. 2 — Alman işgalcilerin iktidarı bu andan itibaren geçersizdir. 3 — Litvanya Kraliyet Taribası ve onun Bakanlar Kurulu düşürülmüştür ve yasa dışıdır.» (s. 171)

[48] Lenin tarafından imzalanan 22 Aralık 1918 tarihli kararname ile RSFSC Halk Komiserleri Konseyi, Litvanya Sovyet Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tanıdı. J. V. Stalin'in raporu üzerine Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin 23 Aralık 1918' de aldığı kararda şöyle deniyordu: «Merkez Yürütme Komitesi, proleter ve köylü kitlelerinin devrimci mücadelesiyle yaratılan Estonya, Letonya ve Litvanya Sovyet Cumhuriyetlerine, bu ülkelerin eski Çarlık imparatorluğuna eski bağımlılığının kendilerine hiçbir mecburiyet yüklemediğini tekrar temin eder. Merkez Yürütme Komitesi aynı zamanda, şimdi kendi kaderini tayin hakkının tümüyle tanınması ve iktidarın işçi sınıfına geçmesi temelinde, eski Rus imparatorluğunun topraklarında yaşayan bütün ulusların emekçilerinin özgür, gönüllü ve parçalanmaz ittifakının oluşturulacağı inancını dile getirir...» (s. 172)

[49] 30 Aralık 1918'de RKP(B) MK, Doğu Cephesi'nde ve özellikle III. Ordu bölgesinde ortaya çıkan feci durum karşısında, V. İ. Lenin'in önerisi üzerine J. V. Stalin'i Doğu Cephesi'ne gönderme kararı aldı. 1 Ocak 1919'da MK üyeleri J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski'den oluşan bir Parti MK ve Savunma Konseyi Komisyonu, Perm'in teslim edilmesi ve cephedeki yenilgilerin nedenlerini araştırmak ve III. ve II. Ordu bölgelerinde Parti ve Sovyet çalışmalarının yeniden başlatılması amacıyla önlemler almak üzere atandı. 3 Ocak 1919'da J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski Doğu Cephesi'ne gittiler, orada III. Orduyu yeniden savaşabilecek duruma getirmek ve cepheyi ve cephe gerisini sağlamlaştırmak için büyük bir çalışma gerçekleştirdiler. Komisyonun gerçekleştirdiği çalışma sayesinde 1919 Ocak sonlarında Doğu Cephesi'nde ani bir dönüşüm sağlandı. (s. 174)

[50] 13 Ocak 1919'da J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, V. İ. Lenin'e ve Parti MK'ne Perm faciasının nedenleri üzerine o ana kadar yaptıkları araştırma temelinde bir «Kısa Geçici Rapor» gönderdiler. Raporda ayrıca, III. Ordu bölgesinde durumu ye-

niden düzeltmek ve ordunun saldırıya geçmesini sağlamak için komisyonun *planladığı önlemler* üzerine de bilgi veriliyordu. 14 Ocak'ta V. İ. Lenin raporu şu telgrafla yanıtladı:

«*Glasov* veya şu anda bulunduğu yer.

Stalin ve Cerjinski'ye.

İlk şifreli telgrafınızı aldım ve okudum. İkinizden de, tasarlanan önlemlerin gerçekleştirilmesini kendinizin bizzat yerinde yönetmenizi rica ediyorum, yoksa başarı garanti değildir. Lenin» (s. 175)

[51] Merkezi Kurul — Tüm-Rusya Tahliye Komisyonu'nun yerel organı. (s. 176)

[52] J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski'nin talebi üzerine, Başkomutan'ın III. Orduya göndermesi gereken alaylar söz konusu edilmektedir. V. İ. Lenin bu raporu Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi'ne ilettiğinde, şu notu eklemişti: «... Vazetis'in Narva'ya üç alay göndermesi bence *küstahlığın zirvesidir. Bunu iptal ediniz!!*» (bkz. Lenin Derlemesi, cilt XXXIV, s. 90, Rusça). (s. 177)

[53] Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin, kent ve kır halkının varlıklı gruplarından bir defaya mahsus olmak üzere olağanüstü vergi tarh edilmesi üzerine kararnamesi. Kasım 1918'de ilan edildi. Kararname, yoksulların vergiden muaf tutulmasını, orta köylülüğü ılımlı vergilendirmeyi ve verginin tüm yükünü kulaklara yıkmayı öngörüyordu. (s. 197)

[54] «*İzvestiya VZIK*» (Tüm-Rusya MYK Haberleri) — 28 Şubat 1917'den itibaren «Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti'nin Haberleri» adı altında çıkan günlük gazete. I. Tüm-Rusya Sovyet Kongresinden sonra gazete, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri MYK'nin organı oldu ve 1 Ağustos 1917'den itibaren «Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti'nin Haberleri» adı altında yayınlandı. 27 Ekim 1917'de II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'nden sonra gazete, Sovyet iktidarının resmi organı oldu. 12 Mart 1918'den itibaren Moskova'da, «Köylü, İşçi, Asker ve Kazak Temsilcileri Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi Haberleri» başlığı altında çıkmaya başladı. 22 Haziran 1918'den beri «İzvestiya», Tüm-Rus-

ya Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Moskova Sovyeti'nin ve sonraları SSCB MYK ve Tüm-Rusya MYK'nın organıdır. (s. 199)

[55] Byelo-Rusya I. Sovyet Kongresi, 2 Şubat 1919'da Minsk'te başladı. Kongrede 230 delege bulunuyordu. Kongre Byelo-Rusya'yı bağımsız bir Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti ilan etti, Byelo-Rusya SSC'ne bir anayasa verdi ve bir Merkez Yürütme Komitesi seçti. Tüm-Rusya MYK'nin Byelo-Rusya Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tanıma doğrultusunda aldığı kararı açıklayan Tüm-Rusya MYK Başkanı J. M. Sverdlov, bu kongrenin çalışmalarına katıldı. (s. 209)

[56] Litvanya I. Sovyet Kongresi, 18-20 Şubat 1920 tarihlerinde Vilna'da yapıldı. Kongrede 220 delege bulundu. Kongre, Litvanya Geçici İşçi-Köylü Hükümeti'nin faaliyet raporunu, Byelo-Rusya ile birleşme sorununu ve başka sorunları tartıştı. Kongre, Litvanya ve Byelo-Rusya Sovyet Cumhuriyetlerini birleştirmeyi ve Rus Sovyet Cumhuriyeti ile federatif ilişkiler kurmayı zorunlu olarak niteledi. Buna ilişkin kararda şöyle deniyordu: «Tüm sosyalist sovyet cumhuriyetleri ile candan çözülmez bağlılık duyan Kongre, Litvanya ve Byelo-Rusya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetlerinin İşçi-Köylü Hükümetlerini hemen, RSFSC, Letonya, Ukrayna ve Estonya İşçi-Köylü Hükümetleriyle, bütün bu cumhuriyetleri bir tek ortak RSFSC'de birleştirmek için müzakerelere başlamak görevini verir.» (s. 210)

[57] Antant Konseyi tarafından Şubat 1919 için Prens Adalarında (Marmara Denizi'nde) planlanan konferans söz konusu edilmektedir. Bu konferansa Sovyet Hükümeti temsilcileri ile Kolçak'ın, Denikin'in ve diğer karşı-devrimci hükümetlerin temsilcileri çağrılacaktı. Rusya'da barışın yeniden sağlanması, konferansın amacı olarak belirlenmişti. Konferans gerçekleşmedi. (s. 214)

[58] Bern Konferansı — II. Enternasyonal'in sosyal-şovenist ve merkezci partilerinin 3-10 Şubat 1919'da Bern'de (İsviçre) yapılan uluslararası konferansı. (s. 214)

[59] A. V. Koltsov'un «Orman» adlı şiirinden (bkz. A. V. Koltsov, Tüm Şiirleri, Leningrad 1939, s. 90, Rusça). (s. 214)

[60] RKP(B) Program Tasarısı Hazırlama Komisyonu VII. Parti Kongresi'nde 8 Mart 1918'de seçildi; komisyonda V. İ. Le-

nin, J. V. Stalin ve başkaları bulunuyordu. Komisyonun hazırladığı tasarı, VIII. Kongre'de onaylanan programın temelini oluşturdu.

Tasarının bu yazıda alıntı halinde bulunan bölümü değiştirilmeksizin Parti Programı'na alınmıştır (bkz. «SBKP(B) Kongreleri, Parti Konferansları ve MK Plenum Toplantılarının Kararları», Bölüm I, 6. baskı, 1940, s. 287, Rusça). (s. 217)

[61] Petrograd Sovyeti Yürütme Komitesi tarafından çağrılan, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri Tüm-Rusya Danışma Konferansı kastedilmektedir. Konferans 29 Mart'tan 3 Nisan 1917'ye dek Petrograd'da yapıldı. (s. 219)

[62] «*Pravda*» (Gerçek) — V. İ. Lenin'in talimatları doğrultusunda J. V. Stalin'in inisiyatifiyle kurulan günlük Bolşevik işçi gazetesi. 22 Nisan 1912'den 8 Temmuz 1914'e dek Petersburg'da yayınlandı. Şubat Devrimi'nden sonra (5 Mart 1917'den itibaren) yeniden Bolşevik Parti Merkez Organı olarak çıkmaya başladı. 15 Mart 1917'de J. V. Stalin «Pravda» yazı kuruluna alındı. Rusya'ya geri dönen V. İ. Lenin, Nisan 1917'de «Pravda»nın yönetimini devraldı. «Pravda»nın en yakın çalışanları V. M. Molotov, J. M. Sverdlov, M. S. Olminski, K. N. Samoilova ve diğer yoldaşlardı. Bu dönemde «Pravda» takibatlara ve tahriklere aldırmaksızın, işçilerin, devrimci askerlerin ve köylülerin Bolşevik Parti etrafında birleşmeleri için muazzam bir çalışma yaptı ve burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş mücadelesinde emperyalist burjuvazinin ve onun uşaklarının — Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin — yüzünü açığa çıkarmıştır. (s. 219).

[63] Bkz. V. İ. Lenin'in «Şimdiki Devrimde Proletaryanın Görevleri Üzerine» Nisan Tezleri (V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 24, s. 1-7, Rusça). (s. 219)

[64] Devrimci sosyalist partilerin uluslararası konferansı 2-6 Mart 1919 arasında Moskova'da yapıldı. Avrupa ve Amerika'nın en önemli ülkelerinden 52 delege katıldı. Rusya Komünist Partisi'nin delegeleri V. İ. Lenin, J. V. Stalin, V. V. Vorovski ve diğerleri idi. Konferans, kendini Komünist Enternasyonal'in ilk kongresi olarak kurdu. Gündemin en önemli sorunu, V. İ. Lenin'in burjuva demokrasisi ve proletarya diktatör-

lüğü üzerine konuşmasıydı. Kongre, Komintern Yürütme Komitesi'ni oluşturdu — III., Komünist Enternasyonal'in İcra Organı. (s. 221)

[65] Bern Komisyonu — sosyal-şovenlerin Bern Konferansı tarafından «Rusya'da sosyal ve politik durumun incelenmesi için» görevlendirilen komisyon. Komisyona Kautsky, Hilferding, Longuet ve başkaları katıldı. Komisyonun giriş izni rica etmesi üzerine Sovyet Hükümeti 19 Şubat 1919'da, Bern Konferansı'nı ne sosyalist ne de işçi sınıfını herhangi bir ölçüde temsil eden bir konferans olarak görmemesine rağmen, komisyona Sovyet Rusya'ya giriş izni vereceğini açıkladı. V. İ. Lenin'in komisyon üyelerini adlandırdığı gibi, «ünlü Bern'li müfettişler»in seyahati gerçekleşmemiştir. (s. 224)

[66] 1919 Şubat sonunda İngiliz basınında yayınlanan, Antant Konseyi'nin Prens Adalarında bir konferans çağrısını yineleme niyeti üzerine haberler kastedilmektedir. (s. 224)

[67] RKP(B) VIII. Kongresi 18-23 Mart 1919 arasında Moskova'da yapıldı. Kongrenin gündeminde şu sorunlar vardı: 1 — MK'nin faaliyet raporu; 2 — RKP(B) Programı; 3 — Komünist Enternasyonal üzerine; 4 — Askeri durum, ve askeri politika; 5 — Kırda çalışma; 6 — Örgütsel sorunlar; 7 — Merkez Komitesi seçimi, V. İ. Lenin Merkez Komitesi faaliyet raporunu sundu ve Parti Programı ve Kırda çalışma üzerine bir konuşma yaptı.

Kongre askeri sorunu plenum toplantılarında ve askeri seksiyonda tartıştı. Kongrede, hiçbir muhalefete katılmayan, ancak Troçki'nin ordu yönetiminden hoşnut olmayan eski «sol komünistler» ile Parti fonksiyonerlerinin bir kısmını birleştiren bir «askeri muhalefet» ortaya çıktı. Partinin askeri politikasının Troçki tarafından tahrif edilmesine karşı mücadelede, onun Parti düşmanı pratiğine karşın «askeri muhalefet», ordu içinde partizanlık anılarını ve askeri inşa konusunda bir dizi başka yanlış görüşler savundu. V. İ. Lenin ve J. V. Stalin «askeri muhalefet»e karşı çıktılar. Kongre, «askeri muhalefet»in bir dizi önerisini (Smirnov'un tasarısı) geri çevirdi ve aynı zamanda Troçki'nin zararlı tutumunu mahkûm etti. Kongre tarafından atanan, Stalin, Yaroslavski ve diğerlerinin üyesi olduğu askeri

komisyon, askeri sorun üzerine bir karar hazırladı ve bu karar kongre tarafından oybirliğiyle kabul edildi.

RKP(B) VIII. Parti Kongresi ve onun askeri sorun ve diğer sorunlar üzerine kararları için bkz. «SBKP(B) Tarihi — Kısa Ders», s. 222-225 (Rusça). (s. 227)

[68] Devlet Denetleme'nin reorganizasyonu üzerine kararname tasarısı, J. V. Stalin, J. M. Sverdlov ve diğer yoldaşların bulunduğu bir komisyon tarafından hazırlandı. Tasarı, Halk Komiserleri Konseyi'nin 8 Mart ve 3 Nisan 1919 tarihli oturumlarında tartışıldı. Tasarı üzerine J. V. Stalin Konferanslar verdi. Tasarının hazırlanmasında ve kesin formüle edilişinde V. İ. Lenin'in direkt payı vardır. (s. 229)

[69] Bu iki belge — birincisi «26 Komiserin İdamı» ve ikincisi «General Thomson'un Bay Çaykin ile 23 Mart 1919'da Görüşmesi» başlığı altında — bu makaleye ek olarak 23 Nisan 1919 tarihli «İzvestiya»da yayınlandı. (s. 230)

[70] «*Znamya Truda*» (Emeğin Bayrağı) — Ocak 1918'den Kasım 1919'a dek çıkan, Sosyal-Devrimcilerin Bakû Komitesinin gazetesi. (s. 230)

[71] «*Yedinaya Rossiya*» (Yekpare Rusya) — Kadet çizgisinde bir gazete; Aralık 1918'den Temmuz 1919'a dek sözümona «Bakû kenti Rus ulusal komitesi»nin gazetesi. (s. 230)

[72] «*Iskra*» (Kıvılcım) — Menşeviklerin Bakû Komitesinin gazetesi; Kasım 1918'den Nisan 1920'ye dek yayınlanmıştır. (s. 232)

[73] Mayıs 1919'da Yudeniç'in saldırısı ve Petrograd'ın beyazlar tarafından kuşatılması ve ele geçirilmesi tehlikesi karşısında, J. V. Stalin, Savunma Konseyi'nin olağanüstü temsilcisi olarak Petrograd Cephesi'ne gönderildi. 17 Mayıs 1919 tarihli Savunma Konseyi vekaletnamesinde, J. V. Stalin'in, Petrograd Bölgesi'ne ve Batı Cephesi'nin diğer Bölgelerine, «Batı Cephesinde ortaya çıkan durumla ilgili olarak gerekli bütün olağanüstü önlemleri alması için» atandığı yazıyordu. 19 Mayıs 1919'da J. V. Stalin Petrograd'a vardı. (s. 236)

[74] Krasnaya Gorka ve Seraya Loşady (Kızıl Tepe ve Kır At) — Petrograd önündeki tabyalar. 13 Haziran 1919'da bu tabyaların garnizonu, Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerle bir-

lik olan beyaz muhafızların karşı-devrimci ajitasyonuna yenik düşerek, Sovyet iktidarına karşı bir isyan başlattı. J. V. Stalin'in emri üzerine 13 Haziran'da, Baltık Filosu'nun gemileri isyancılara karşı operasyonlar için denize açıldı. Aynı zamanda Oranienbaum'da sahil birliklerinden bir grup hazırlandı, bunların çekirdeğini bahriyeli birlikler oluşturdu. 14 Haziran'da J. V. Stalin Oranienbaum'a geldi ve deniz ve kara birliklerinin kumanda makamlarının temsilcileri, kıta ve birlik kumandanları ve komiserleri ile bir toplantı yaptı. Toplantıda, Krasnaya Gorka'yı denizden ve karadan eşzamanlı bir harekâtla ele geçirmeyi öngören, J. V. Stalin'in önerdiği plan kabul edildi. Çarpışma hattında bulunan J. V. Stalin'in doğrudan idaresi altında, sahil grubu ve diğer birlikler, gemilerin ve Baltık Filosu'nun yardımıyla 15 Haziran'da saldırıyı gerçekleştirdiler. Krasnaya Gorka ileri sahasındaki isyancıların bastırılmasından sonra, Sovyet birlikleri 16 Haziran saat 00.30'da tabyayı ele geçirdiler. Birkaç saat sonra Seraya Loşady tabyası da alındı. (s. 238)

[75] *«The Times»* — İngiliz büyük burjuvazisinin etkili gazetesi, 1788'den beri Londra'da yayınlanmaktadır; Yudeniç'in seferi sırasında ona yardım çağrısı yapmıştır. (s. 242)

[76] Ladoga Gölü'nün doğu kıyısındaki Vidliza işletmesi, Petrograd Cephesi'nin Olotsen mıntıkasında görevlendirilmiş olan Finli beyaz muhafızların ana üssüydü. 27 Haziran 1919'da Kızıl Ordu birlikleri, Onega Gölü filotillası ve Baltık Filosu'nun desteğiyle ani bir saldırı sonucu Vidliza'yı aldı, «Olonets Gönüllü Ordusu»nu dağıttı ve zengin cephane, teçhizat ve erzak depolarını ele geçirdi. Finli beyaz muhafızlar, Finlandiya sınırının ötesine atıldılar. (s. 244)

[77] 1919 Temmuz başlarında Polonyalı beyaz muhafızlar genel taarruza geçtiler ve Sovyet Cumhuriyeti'ni batıdan tehdit etmeye başladılar. Parti Merkez Komitesi, Batı Cephesinin doğrudan yönetimiyle J. V. Stalin'i görevlendirdi. Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi üyeliğine atanan J. V. Stalin, 9 Temmuz 1919'da Smolensk'te Cephe Kurmaylığına geldi. (s. 247)

[78] 26 Eylül 1919'da RKP(B) MK, J. V. Stalin'i Denikin'in imhasını gerçekleştirmek için Güney Cephesi'ne gönderme kararı aldı. J. V. Stalin 3 Ekim'de Cephe Kurmayı'na ulaştı. De-

nikin'in imhası için J. V. Stalin'in önerdiği plan, Parti Merkez Komitesi tarafından kabul edildi. (s. 250)

[79] Doğu Halkları Komünist Örgütleri II. Tüm-Rusya Kongresi, 22 Kasım-3 Aralık 1919 arasında Moskova'da toplandı. Kongrede yaklaşık 80 delege vardı. Türkistan, Azerbaycan, Hiva, Buhara, Kırgızistan, Tataristan, Çavuşistan, Başkıristan, Kafkasya ve tek tek şehirlerin (Perm, Vyatka, Orenberg ve diğerleri) müslüman komünist örgütlerinin temsilcileri. Mevcut durum üzerine raporu V. İ. Lenin sundu. Kongre, RKP(B) Müslüman Örgütleri Merkez Bürosu'nun çalışması üzerine faaliyet raporunu dinledi. Doğu sorununu ve başka sorunları tartıştı ve Doğuda Parti ve Sovyet çalışmasını esas hatlarıyla tespit etti. (s. 254)

[80] «Güneyde Askeri Durum Üzerine» adlı makalesine Sonsöz'ü J. V. Stalin, bu makalenin Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin ve Emek Ordusu Ukrayna Konseyi'nin organı olan «*Revolutsionni Front*» (Devrimci Cephe) gazetesinde yayınlanması vesilesiyle yazmıştır. (s. 264)

[81] Ukrayna Emek Ordusu, Şubat 1920'de oluşturuldu. Güneybatı Cephesi'nden ekonomik inşada, özellikle Don Havzası'nın yeniden düzenlenmesi çalışmalarında kullanılmak için gönderilmiş olan birlikler buna dahildi. Ukrayna Emek Ordusu'nun yönetimi için RSFSC Halk Komiserleri Konseyi, Tüm-Ukrayna Devrimci Komitesi ile birlikte, Emek Ordusu Konseyi'ni görevlendirdi, bu konsey, Ekonomi Halk Komiserlerinin ve Savunma Konseyi Özel Temsilcisi ve üyesi J. V. Stalin'in başkanlığı altında, Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin temsilcilerinden oluşuyordu. (s. 265)

[82] Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı 17-23 Mart 1920 arasında Harkov'da yapıldı. 278 delege katıldı. Konferansın gündeminde şu konular bulunuyordu: 1 — Ukrayna KP(B) MK Siyasi raporu ve Örgütsel Raporu; 2 — Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti ile RSFSC arasında karşılıklı ilişkiler; 3 — Diğer politik partilerle ilişkiler; 4 — Ekonomik politika; 5 — Toprak sorunu ve kırda çalışma; 6 — Besin maddeleri sorunu; 7 — Ukrayna KP(B) MK'nin seçimi ve RKP(B) IX. Kongresine delege seçimi.

J. V. Stalin Konferansa RKP(B) MK temsilcisi olarak katıldı. Konferansta ekonomik politika sorunu merkezi bir yer tuttu. Bu sorunun tartışılmasında, sanayi idaresinde kişisel yönetim ilkesine karşı çıkan Parti düşmanı «Demokratik Merkeziyetçi» grup (Sapronov ve diğerleri) yenilgiye uğratıldı. Konferans, kırda çalışma sorunu üzerine, Ukrayna'da az topraklı ve topraksız köylülerin birliğini (Yoksul Köylü Komiteleri) kurma kararı aldı. J. V. Stalin Konferansta, RKP(B) IX. Kongresine delege olarak seçildi. (s. 267)

[83] Gerici Almanlar tarafından Berlin'de 13 Mart 1920'de düzenlenmiş olan karşı-devrimci darbe (Kapp darbesi) kastedilmektedir. Kapp Hükümeti birkaç gün sonra işçilerin genel greviyle düşürüldü. (s. 269)

[84] RKP(B) MK'nin IX. Parti Kongresi'ne tezleri — «Ekonomik İnşanın En Yakın Görevleri» — sözkonusu edilmektedir. Bu tezler 12 Mart 1920 tarihli «RKP(B) MK Haberleri»nin 14. sayısında yayınlandı. (s. 273)

[85] Tüm-Rusya VII. Sovyet Kongresi 5-9 Aralık 1919 arasında Moskova'da yapıldı. Kongre V. İ. Lenin'in Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi'nin faaliyeti üzerine raporunu dinledi ve askeri durum, sovyetik inşa, beslenme durumu, yakıt ve diğer sorunları görüştü. Kongrenin gündemdeki ana sorunlara ilişkin aldığı kararlar («RSFSC'de Beslenme Sisteminin Örgütlenmesi Üzerine», «Sovyetik İnşa Üzerine», «RSFSC'de Yakıt Temininin Örgütlenmesi Üzerine» kararlar), Sovyet ekonomisinin ve Sovyet yönetiminin örgütlenmesi görevlerini konu ediniyordu.

Harkov Konferansı'nın ekonomik inşa üzerine kararı, Ukrayna KP(B) Harkov Bölge Konferansı tarafından 15 Mart 1920'de ekonomik siyaset üzerine konferans olarak kabul edildi. (s. 273)

[86] RKP(B) IX. Parti Kongresi 29 Mart-5 Nisan 1920 arasında Moskova'da yapıldı. Kongre şu sorunları görüştü: 1 — Merkez Komitesinin faaliyet raporu; 2 — Ekonomik inşanın en yakın görevleri; 3 — Sendikal hareket; 4 — Komünist Enternasyonal'in görevleri; 5 — Örgütsel sorunlar; 6 — Kooperatiflerle ilişki; 7 — Milis sistemine geçiş; 8 — MK seçimi. V. İ. Lenin

Kongrede Merkez Komitesinin politik faaliyet raporunu sundu ve ekonomik inşa ve kooperatifçilik üzerine konuştu.

Parti Kongresi ülkenin ulaşım ve sanayi alanlarında önünde duran ekonomik görevleri belirledi. Kongre, ortak bir ekonomik plana özel bir önem gösterdi. Bu planın merkezini, ülke ekonomisinin elektrifikasyonu sorunu oluşturuyordu. Kongre, sanayide kişisel yönetim uygulamasına karşı çıkan «Demokratik Merkeziyetçi» Parti düşmanı gruplara (Sapronov, Ossinski ve diğerleri) red cevabı verdi. (s. 274)

[87] Borotbistler — Mayıs 1918'de bağımsız bir parti kuran Ukraynalı Sol Sosyal-Devrimciler. Kendilerine, partilerinin merkez organı «Borotba» (Mücadele) gazetesinin adına atfen Borotbistler diyorlardı. Bolşeviklerin Ukraynalı köylü kitleleri arasında artan etkisi karşısında, Borotbistler Mart 1920'de partilerini dağıtmak ve Ukrayna Komünist Partisi (Bolşevik)'e katılmak zorunda kaldılar. Ukrayna KP(B) IV. Konferansı Borotbistlerin Partiye alınmasına ilişkin bir karar çıkardı, bu karar uyarınca yeni alınanların tümü yeniden kayıda tabi tutuldu. Bunu izleyen yıllarda, Partide ikiyüzlülük ve yalancılık yolunu izleyen birçok Borotbist, Ukrayna'daki karşı-devrimci milliyetçi unsurların anti-Sovyet mücadelesinin başına geçip Ukrayna halkının en kötü düşmanı olarak kendilerini kanıtladılar. (s. 275)

[88] Londra Kongresi — RSDİP'nin 30 Nisan-19 Mayıs 1917 arasında Londra'da yapılan V. Parti Kongresi. (s. 276)

[89] Bkz. K. Marx, «Feuerbach Üzerine Tezler». İki ciltte «Seçme Eserler», cilt I, 1941, s. 382 (Rusça). (s. 277)

[90] Bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 5, s. 319-494 (Rusça). (s. 279)

[91] Bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 7, s. 185-392 (Rusça). (s. 279)

[92] Lassalle'in Marx'a 24 Haziran 1852 tarihli mektubundan bu sözleri, V. İ. Lenin «Ne Yapmalı?» eserinin başında özdeyiş olarak kullandı. (bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 5, s. 319, (Rusça). (s. 279)

[93] Eski Alman Sosyal-Demokrat Partisinin bölünmesinden sonra oluşan üç parti kastedilmektedir: Sosyal-Demokrat

Parti, Bağımsız Sosyal-Demokrat Parti ve Komünist Partisi. (s. 279)

[94] Buligin Duması — 1905 yılında Çarlık Hükümeti'nin toplamayı düşündüğü, istişari bir temsilci organ. İstişari bir Devlet Dumasının kurulması ve Duma seçimleri için ilkeler üzerine yasa tasarısı, İçişleri Bakanı Buligin'in başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlandı ve Çarın manifestosuyla birlikte 6 Ağustos 1905'te yayınlandı. Bolşevikler Buligin Dumasi'na aktif boykot ilan ettiler. «... Buligin Duması hiçbir zaman toplanamadı. Daha gerçekleşmeden, devrimci kasırga onu süpürüp attı...» (bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 23, s. 239, Rusça). (s. 282)

[95] Bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 9, s. 1-119 (Rusça). (s. 282)

[96] Bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 10, s. 175-250 (Rusça). (s. 282)

[97] «Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri» broşürü V. İ. Lenin tarafından 1897 sonlarında sürgünde yazılmıştır. Broşürün ilk baskısı P. Akselrod'un bir önsözüyle 1898'de Cenevre'de «Rus Sosyal-Demokratlar Birliği» tarafından yayınlanmıştır (bkz. V. İ. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 2, s. 299-326, Rusça). (s. 283)

[98] Tammersfors Konferansı — 12-17 Aralık 1905 arasında yapılan, Bolşeviklerin ilk konferansı. Konferansta V. İ. Lenin ve J. V. Stalin ilk kez şahsen tanıştılar. O zamana değin ilişkilerini mektup veya yoldaşlar vasıtasıyla sağlamışlardı.

Konferansın gündeminde şu sorunlar vardı: 1 — Örgütlerin raporları; 2 — Mevcut durum üzerine rapor; 3 — MK'nin örgütsel raporu; 4 — *RSDİP'nin iki bölümünün birleştirilmesi üzerine*; 5 — Partinin reorganizasyonu; 6 — Tarım sorunu; 7 — Devlet Duması üzerine.

V. İ. Lenin, mevcut durum ve tarım sorunu üzerine konuşmalar yaptı ve ayrıca Vitte Duması'na karşı tavır sorununda bir konuşma yaptı. J. V. Stalin Konferansta, Bolşeviklerin Transkafkasya örgütlerinin çalışması üzerine bir rapor sundu ve Duma'nın aktif boykotu üzerine Leninist taktiği savunan bir konuşma yaptı. Konferans, gerçekte iki partiye bölünmüş olan

partinin birliğinin yeniden sağlanması üzerine bir kararı ve V. İ. Lenin tarafından hazırlanan, tarım sorununa ilişkin kararı onayladı. J. V. Stalin, V. İ. Lenin ile birlikte, Duma'ya karşı tavır üzerine kararı hazırlayan komisyonun çalışmasına katıldı. Bu kararda Konferans, Partiyi ve işçi sınıfını Duma'yı boykota çağırıyor ve tüm Parti örgütlerine, seçim toplantılarından geniş ölçüde proletaryanın devrimci örgütünün yaygınlaşması ve halkın bütün kesimleri içinde silahlı ayaklanma için ajitasyon yapmak üzere yararlanmayı öneriyordu. (s. 284)

[99] İngiliz Dışişleri Bakanı Curzon'un, RSFSC Dışişleri Halk Komiseri'ne gönderdiği 11 Nisan 1920 tarihli yazı vesilesiyle yapılan diplomatik yazışmalar kastedilmektedir. Bu yazıda Curzon, Sovyet Hükümetine, bir af koşulu altında, Vrangel'in ve Kırım'daki birliklerinin tamamen teslimiyetini öneriyordu. (Bu yazışma için ayrıca bkz. elinizdeki cilt, s. 298.) (s. 286)

[100] Antant güçlerinin San Remo'daki (İtalya) konferansı 19-26 Nisan 1920 arasında yapıldı. Konferansta Versay Barış Antlaşması'nın Almanya tarafından yerine getirilmesi, Türkiye ile bir barış antlaşması taslağı ve başka sorunlar görüşüldü. (s. 292)

[101] «*Krasnoarmeyets*» (Kızıl Ordu Eri) — Batı Cephesi XVI. Ordusu Devrimci Savaş Konseyi Siyasi Şubesi'nin günlük Kızıl Ordu erleri için gazetesi, 20 Mart 1919'dan 15 Mayıs 1921'e dek yayınlandı. (s. 305)

[102] *Adı geçen mektubun* taslağında, RKP(B) MK Sekreteri için V. İ. Lenin'in düştüğü bir not bulunmaktadır. Notta şöyle denmektedir: «Şüphe götürmez bir mesele olduğu için, *derhal* gönderilmesinden yanayım.» Mektup 1920 Haziran'ının ikinci yarısında Merkez Komitesi tarafından Parti örgütlerine gönderildi. (s. 307)

[103] VOCHR birlikleri — Cumhuriyetin iç korunması için birlikler; 1919 ve 1920 yıllarında cephe gerisinde ve cepheye yakın bölgelerde kentlerin, fabrikaların, demiryolu hatlarının, depo ve başka yerlerin korunmasına hizmet ettiler. (s. 311)

[104] «Marksizm ve Ulusal Sorun» makalesini (bkz. J. V. Stalin, «Eserler», cilt 2, s. 290-367 [Türkçe baskı, s. 253-318] J. V. Stalin 1912 sonları 1913 başlarında Viyana'da yazmıştır; ilk

kez K. Stalin imzası ile 1913 yılında «Prosveşçeniye» dergisi No. 3-5 sayılarında, «Ulusal Sorun ve Sosyal-Demokrasi» adı altında yayınlanmıştır.

«Prosveşçeniye» (Aydınlatma) — Aralık 1911'den, Çarlık Hükümeti tarafından yasaklandığı Haziran 1914'e dek Petersburg'da yayınlanan aylık Bolşevik dergi. 1917 sonbaharında çift sayı olarak bir kez daha yayınlandı. Derginin çalışmaları V. İ. Lenin tarafından yönetildi. Petersburg'da kaldığı sürece J. V. Stalin, derginin en yakın çalışanlarından biri oldu. (s. 328)

[105] «Ekim Devrimi ve Ulusal Sorun» makalesi (bkz. elinizdeki cilt, s. 149-158), 9 Kasım 1918 tarihli «Jizn Natsionalnostey» No. 1'de yayımlandı.

«Jizn Natsionalnostey» (Milliyetlerin Yaşamı) gazetesi, Milliyetler İşleri Halk Komiserliği'nin organı, 9 Kasım 1918'den 16 Şubat 1922'ye dek Moskova'da haftalık olarak yayınlandı. 25 Şubat 1922'den itibaren gazete, aynı isim altında Ocak 1924'e kadar çıkan bir dergiye dönüştürüldü. (s. 329)

[106] Bkz. elinizdeki cilt, s. 313-322. (s. 329)

[107] Eylem ve Propaganda Komitesi, ya da Doğu Halkları Propaganda ve Eylem Konseyi, Eylül 1920'de Bakû'da, I. Doğu Halkları Kongresi'nde oluşturuldu. Komitenin görevi propagandayı düzenlemek, Doğuda kurtuluş hareketlerini desteklemek ve birleştirmekti. Varlığını yaklaşık bir yıl sürdürdü. (s. 335)

[108] 14 Eylül 1920'de «sosyalist delegasyon» görünümü altında, II. Enternasyonal'in liderleri (Vandervelde, MacDonald, Renaudel ve diğerleri) Gürcistan'da toplandılar. «Delegasyon»un liderlerinden biri sayılan K. Kautsky, 30 Eylül'de Tiflis'e geldi. Menşevikler «delegasyon»a ve Kautsky'ye resmi bir karşılama töreni düzenlediler. İki hafta sonra «delegasyon» Batı Avrupa'ya geri döndü, ancak Kautsky Aralık 1920'ye dek Tiflis'te kaldı. (s. 345)

[109] Luther'in Worms İmparatorluk Meclisi'nde (1521) yaptığı savunma konuşmasındaki sözler kastedilmektedir. Burada katolik kilisesi Luther'i, öğretisinden vazgeçmeye çağırmıştı (bkz. D. Martin Luther'in eserleri. Eleştirel toplu baskı, Weimar 1897, cilt 7, s. 838). (s. 346)

[110] Dağıstan Halkları Kongresi, 13 Kasım 1920'de Temir

Han-Şurah'ta yapıldı. Kongreye yaklaşık 300 delege katıldı. J. V. Stalin tarafından Dağıstan'ın özerkliği açıklandıktan sonra, G. K. Orkonikidze kongrede bir selamlama konuşması yaptı. Kongre, Dağıstan halklarının, Sovyet Rusya'nın emekçi halklarıyla kopmaz ittifakını ilan eden bir karar kabul etti. (s. 347)

[111] Terek Bölgesi Halkları Kongresi, 17 Kasım 1920'de Vladikafkas'ta yapıldı. Kongreye 500'den fazla delege katıldı. Kongre çalışmalarına G. K. Orkonikidze ve S. M. Kirov katıldılar. J. V. Stalin'in fortrakı üzerine kararında Kongre, «özerkliğin, Terek Bölgesi emekçi kitlelerini Sovyet Rusya ile bağlayan kardeşlik bağlarını daha da güçlendireceği» kanısını dile getirdi. (s. 351)

[112] Sevr Antlaşması — Antant'ın, birinci dünya savaşında Almanya'nın müttefiki olan Türkiye'ye dikte ettiği barış antlaşması; 10 Ağustos 1920'de Sevr'de (Paris yakınında) imzalandı. İstanbul hükümetiyle yapılan bu antlaşmanın köleleştirici koşulları, gerçekte Türkiye'nin bağımsızlığına son verdi. (s. 360)

[113] Wilson'un 14 maddesi — ABD Başkanı Wilson tarafından Ocak 1918'de hazırlanan barış programı. Maddelerden birinde, büyüklerin olduğu kadar küçük devletlerin de bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün garanti edilmesinden söz ediliyordu. (s. 362)

KRONOLOJİK BİYOGRAFİ

(Ekim 1917 — 1920)

1917

25-26 Ekim — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri II. Tüm-Rusya Kongresini yönetirler.

26 Ekim — J. V. Stalin II. Sovyet Kongresi tarafından Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ne seçilir ve Milliyetler İşleri Halk Komiseri olarak onaylanır.

28 Ekim'e bağlayan gece — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Petrograd askeri mıntıkası kurmaylığına giderek askeri fonksiyonerlerle, Kerenski ve Krasnov birliklerini yok edecek operatif planı hazırlarlar.

28 Ekim — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'nin burjuva gazetelerin yayınlanmasını yasaklayan kararını imzalarlar.

31 Ekim — J. V. Stalin, Devrimci Askeri Komite'nin oturumunda cephenin durumu üzerine bilgi verir.

2 Kasım — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Stalin tarafından yazılan «Rusya Halklarının Hakları Beyannamesi»ni imzalarlar.

3 Kasım — J. V. Stalin, siyasi partilerin, Putilov işletmelerinde çalışan işçilerin ve Tüm-Rusya De-

miryolcular Sendikası (Vikshel) Merkez Yürütme Komitesi temsilcilerinin müzakeresinde konuşmacı olarak söz alır.

6 Kasım — J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin oturumunda bir «genel sosyalist Hükümet» oluşturulması sorunu üzerine konuşur.

9 Kasım — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Başkomutan General Duhonin'in görevden alınması üzerine kararı imzalarlar.

14 Kasım — J. V. Stalin, Finlandiya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin Helsingfors'taki parti kongresinde bir konuşma yapar.

16 Kasım — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'nin oturumunda, tarihsel değeri olan eşyaların Ukrayna halkına geri verilmesi üzerine bir öneri getirir; aynı gün, devrimci mahkeme sisteminin kurulması üzerine bir kararname hazırlayacak komisyona seçilir.

19 Kasım — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'nin oturumunda şu konuşmaları yapar: 1 — Finlandiya ile ticaret üzerine; 2 — Ukrayna ve Rada üzerine.

20 Kasım — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'ne, Sovyet Hükümetinin «Rusya'nın ve Doğunun Tüm Emekçi Müslümanlarına» çağrı taslağını sunar; Halk Komiserleri Konseyi'ne, Kurucu Meclis seçimleri için oluşturulan komisyonun giriştiği karşı-devrimci faaliyetlerle ilgili rapor verir.

22 Kasım — J. V. Stalin, Devrimci Askeri Komite'nin oturumunda, karşı-devrimci gazetelerin yasaklanması sorunu üzerine konuşur.

27 Kasım — J. V. Stalin. Halk Komiserleri Konseyi'nin oturumunda, sosyalist devletin maliye ve ekonomi alanında uygulayacağı politika üzerine konuşur.

27 Kasım'dan önce değil	V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, barış görüşmeleri için program taslağı hazırlarlar.
28 Kasım	V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, V. İ. Lenin tarafından hazırlanan «Devrime Karşı İçsavaşı Yönetenlerin Tutuklanması Üzerine Kararname»yi imzalarlar.
29 Kasım	Parti Merkez Komitesi, V. İ. Lenin, J. V. Stalin ve J. M. Sverdlov'un dahil olduğu MK Bürosu'nu kurar.
1 Aralık	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Müslümanlar Konseyi Yürütme Komitesi Başkanı ile «Osman'ın Kutsal Kuranı»nın müslümanlara geri verilmesi üzerine konuşur.
2 Aralık	J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda Ukrayna ve Byelo-Rusya Sovyet Kongresinin örgütlenmesi üzerine rapor verir.
5 Aralık	«Pravda», V. İ. Lenin, J. V. Stalin ve J. M. Sverdlov tarafından imzalanan, Yüksek Ekonomi Konseyi'nin oluşturulması üzerine kararnameyi yayınlar.
	J. V. Stalin, Byelo-Rusya Bölge Komitesi temsilcileriyle, Byelo-Rusya'da Sovyet iktidarının sağlamlaşması için ortak çalışma üzerine bir anlaşma imzalar.
12 Aralık	J. V. Stalin, «Cephedeki ve Cephe Gerisindeki Ukraynalı Yoldaşlara Yanıt» adlı makaleyi yazar.
14 Aralık	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin oturumunda Ukrayna Rada'sı ile karşılıklı ilişkiler üzerine konuşur.
16 Aralık	J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'nin oturumunda Orenburg, Urallar Bölgesi, Türkistan ve Kafkasya'daki devrim üzerine rapor verir.
18 Aralık	V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Finlandiya'nın derhal devlet olarak bağımsızlığı üzerine kararnameyi imzalarlar.

J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda Orenburg Bölgesindeki askeri durum üzerine bilgi verir.

19 Aralık J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda Ukrayna Merkez Rada'sı üzerine bir rapor verir.

21 Aralık V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Kızıl Ordu'nun Örgütlenmesi ve Biçimlenmesi için Tüm-Rusya Kurulu'nun oturumuna katılırlar.

22 Aralık J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi oturumunda Finlandiya'nın bağımsızlığı sorunu üzerine bir rapor verir.

23 Aralık J. V. Stalin, V. İ. Lenin'in tatili süresince Halk Komiserleri Konseyi Başkanlığı'na seçilir.

24 Aralık J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumuna başkanlık yapar ve Don'daki durum üzerine, devrimci birliklerin Orenburg üzerine saldırı hazırlıkları konusunda bilgi verir.

27 Aralık Halk Komiserleri Konseyi, J. V. Stalin'in başkanlığında yaptığı oturumda Putilov işletmelerinin ulusallaştırılması kararını alır ve Simferopol'de uçak fabrikalarına ve başka işletmelere el koyulması üzerine kararnameyi kabul eder. J. V. Stalin, 8. Kazak Tümeni'nin temsilcileriyle bir görüşme yapar.

31 Aralık J. V. Stalin'in «Türk Ermenistan'ı Üzerine» adlı makalesi «Pravda» No. 227'de yayınlanıyor.

J. V. Stalin tarafından hazırlanan «Türk Ermenistan'ı üzerine» adlı kararname, V. İ. Lenin ve J. V. Stalin imzasıyla «Pravda»nın aynı sayısında yayınlanır.

1918

8 Ocak Halk Komiserleri Konseyi oturumunda J. V. Stalin, Sovyet iktidarının beslenme politika-

sı alanında alacağı, önlemleri hazırlayacak komisyona seçilir.

10-18 Ocak J. V. Stalin, III. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'ne katılır.

11 Ocak J. V. Stalin, Parti Merkez Komitesi oturumunda Almanlarla barış sorunu üzerine Lenin'in önerisini savunur.

15 Ocak J. V. Stalin, III. Sovyet Kongresi'nin Bolşevik fraksiyonunun oturumunda Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu üzerine bir rapor verir.

J. V. Stalin, III. Sovyet Kongresi oturumunda ulusal sorunla ilgili bir konferans verir ve kapanış konuşmasını yapar. Kongre, Stalin tarafından önerilen Rus Cumhuriyeti'nin federal kuruluşları üzerine kararı kabul eder.

24 Ocak J. V. Stalin, VII. Parti Kongresi'nin toplanması için yapılan Parti Merkez Komitesi oturumunda, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (B)'in Programının gözden geçirilmesini savunur.

J. V. Stalin, Bolşevik Parti Merkez Komitesi'nin verdiği görevle, Avrupa ve Amerika'nın bir dizi ülkelerindeki sosyalist partilerin devrimci kanatlarının yöneticileriyle görüşmeler yapar.

28 Ocak V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Brest-Litovsk'taki Sovyet barış delegasyonuna, Almanlarla ivedi bir barış yapılmasının gerekliliği üzerine bir telgraf çekerler.

*21 (8) Şubat** Alman birliklerinin saldırısı nedeniyle V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Petersburg'daki Bolşevik Parti Şehir Komitesi ve Bölge Komitesine, Alman haydutlara karşı direnişin örgütlenmesi ve burjuvazinin, işçilerin denetimi

---

* *21 (8) Şubat 1918'den itibaren kronolojik biyografideki veriler yeni takvime göre verilmektedir.*

altında, siper kazmak için seferber edilmesi üzerine direktif verirler. Aynı direktifi J. V. Stalin Kievli Bolşeviklere de gönderir.

23 Şubat — Parti Merkez Komitesi oturumunda J. V. Stalin, Brest barışı sorunu üzerine Trocki ve Buharin'e karşı mücadelede Lenin'i destekler.

24 Şubat — J. V. Stalin, Ukrayna Sovyet Cumhuriyeti Halk Sekreterliğine doğrudan hat üzerinden, Brest'e bir barış delegasyonu gönderilmesi ve Alman emperyalistleriyle görüşmelerde izlenecek taktikler üzerine bir direktif gönderir.

2 Mart'tan önce değil — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Murmansk Sovyeti Başkanı ile doğrudan hat üzerinden yaptıkları bir konuşmada, Murmansk'ın İngiliz ve Fransız istilasına karşı korunması için ivedilikle diplomatik önlemlerin alınmasını talep ederler.

6-8 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VII. Parti Kongresi'ne katılır.

8 Mart — RKP(B) VII. Parti Kongresi'nde J. V. Stalin, Parti Merkez Komitesi üyeliğine ve Parti program taslağının hazırlanması için oluşturulan komisyonun üyeliğine seçilir.

10 Mart'tan önce — J. V. Stalin, Petrograd Sovyeti tarafından IV. Tüm-Rusya Olağanüstü Sovyet Kongresi'ne delege olarak seçilir.

10 Mart — J. V. Stalin, Hükümetle birlikte Moskova'ya gider.

14 Mart — J. V. Stalin'in «Ukrayna Düğümü» adlı makalesi «İzvestiya» No. 47'de yayınlanır.

V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Ukrayna Olağanüstü Komiseri G. K. Orkonikidze'ye yazdıkları bir mektupta, Alman istilacılara karşı Kırım ve Donetz Havzası'nın Rusya'nın diğer bölgeleri ile birleşik savaş cephesinin oluşturulmasını talep ederler.

14-16 Mart	J. V. Stalin, IV. Tüm-Rusya Olağanüstü Sovyet Kongresi'ne katılır.
16 Mart	IV. Tüm-Rusya Olağanüstü Sovyet Kongresi, J. V. Stalin'i, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi üyeliğine seçer.
19 Mart	J. V. Stalin, S. Şaumyan ve A. Caparidze'ye yazdığı bir mektupta, Bakû'nun askeri açıdan güçlendirilmesinin gerekliliğini vurgular.
26 ve 27 Mart	J. V. Stalin'in «Transkafkasya'nın Sosyalizm Maskesi Altındaki Karşı-Devrimcileri» adlı makalesi «Pravda» No. 55 ve 56'da yayınlanır.
31 Mart'a bağlayan gece	J. V. Stalin, Taşkent Sovyeti'nin Başkanı ile Türkistan'ın iç durumu üzerine doğrudan hat üzerinden konuşur.
1 Nisan	Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin Bolşevik fraksiyonu, J. V. Stalin'i, Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin ilk anayasa taslağını hazırlayacak komisyona seçer.
2 Nisan	J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda, Almanların Harkov'a saldırmaları nedeniyle Ukrayna Merkez Rada'sı ile derhal barış görüşmelerine başlamayı önerir.
3 ve 4 Nisan	J. V. Stalin'in bir «Pravda» çalışanı ile Rus Federatif Cumhuriyeti'nin örgütlenmesi üzerine yaptığı bir söyleşi, «Pravda» No. 62 ve 63'te yayınlanır.
5 Nisan	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından atanan RSFSC Anayasa Taslağını Hazırlama Komisyonu'nun ilk oturumunda söz alır.
9 Nisan	J. V. Stalin'in Kazan, Ufa, Orenburg, Türkistan ve diğer sovyetlere gönderdiği genelge, «Pravda» No. 67'de «Güncel Görevlerden Biri» adıyla yayınlanır.
12 Nisan	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından atanan RSFSC Anayasa Taslağını Hazırlama Komisyonu'nun oturu-

	munda Rus Sovyet Cumhuriyeti Federasyonu'nun tipi üzerine bilgi verir.
19 Nisan	J. V. Stalin tarafından hazırlanan «RSFSC Anayasasının Genel İlkeleri», Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Anayasa Komisyonu oturumunda görüşülüp onaylanır.
27 Nisan	Halk Komiserleri Konseyi, J. V. Stalin'i, Ukrayna Merkez Rada'sı ile bir barış anlaşması hazırlanması amacıyla yapılacak görüşmelerde, RSFSC'nin tam yetkili temsilcisi atar.
29 Nisan	J. V. Stalin bir delegasyon ile Kursk'a gelir.
2 Mayıs'tan önce değil	J. V. Stalin, Kursk'tan Halk Komiserleri Konseyi'ne bilgi vermek için Moskova'ya yola çıkar.
5 Mayıs	V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Ukrayna Cephesi'nde ateşkes anlaşması üzerine, Voronej, Rostov ve Bryansk'a bir telsiz mesajı gönderirler.
10-16 Mayıs	J. V. Stalin, Tatar-Başkır Sovyet Cumhuriyeti'nin Kurucu Sovyet Kongresi'nin toplanması üzerine danışma konferansını yönetir ve toplantının açış ve kapanış konuşmalarını yapar.
23 Mayıs	J. V. Stalin'in «Kafkasya'da Durum» adlı makalesi «Pravda» No. 100'de yayınlanır.
29 Mayıs	Halk Komiserleri Konseyi, J. V. Stalin'i, Rusya'nın Güneyinde Besin Maddeleri Temini için Olağanüstü Yetkili Genel Yönetici olarak atar.
1 Haziran	J. V. Stalin'in «Don Bölgesi ve Kuzey Kafkasya Üzerine (Olgular ve Entrikalar)» adlı makalesi «Pravda» No. 108'de yayınlanır.
4 Haziran	J. V. Stalin, Moskova'dan Çariçin'e hareket eder.
6 Haziran	J. V. Stalin, Çariçin'e ulaşır.
7 Haziran	J. V. Stalin, ulaşımı yoluna koymak, Çariçin'de devrimci bir düzen kurmak ve merkeze tahıl göndermek için alınan önlemler üzerine V. İ. Lenin'e telgrafla bilgi verir.

13 Haziran J. V. Stalin, ulaşımın iyileştirilmesi, tahıl temin edilmesi ve Moskova'ya gönderilmesi planı üzerine V. İ. Lenin'e telgrafla bilgi verir.

25 Haziran J. V. Stalin, ulaşımı ve besin maddeleri nakliyatını yoluna koymak için Çariçin'den Kamyşin'e varır.

29 Haziran J. V. Stalin V. İ. Lenin'e doğrudan hat üzerinden, kuzeye giden besin maddesi yüklü transit trenlerin hareketini bildirir.

7 Temmuz V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, «Sol» Sosyal-Devrimcilerin isyanı ile bağlantılı olarak karşılıklı telgraf gönderirler.

J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e yazdığı bir mektupta, Çariçin Bölgesi'nde ve Türkistan'da askeri durum üzerine bilgi verir.

8 Temmuz J. V. Stalin, Bakü'da bulunan S. Şaumyan'a RSFSC'nin ve Azerbaycan'ın iç ve dış sorunları üzerine bir mektup yazar.

10 Temmuz J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e yazdığı bir mektupta, Çariçin Cephesi'nin yıkılmasına ve Kuzey Kafkasya Bölgesi'nin kaybedilmesine yol açan Troçki'nin kararlarını protesto eder.

15 Temmuz J. V. Stalin, Askeri İşler Halk Komiserliği'ne, Sovyet Türkistan'a ivedi bir yardımın gerekliliği üzerine bir telgraf gönderir.

17 Temmuz J. V. Stalin, Çariçin Cephe Bölgesi'nde yaptığı gezinin sonuçlarını telgrafla V. İ. Lenin'e bildirir.

18 Temmuz J. V. Stalin, doğrudan hat üzerinden V. İ. Lenin'e, 12-16 Temmuz arasında Moskova'ya besin maddesi yüklü beş trenin gönderildiğini bildirir.

19 Temmuz J. V. Stalin'in başkanlığında, Kuzey Kafkasya Askeri Mıntıkası Savaş Konseyi'nin atanması.

20 Temmuz J. V. Stalin, S. Şaumyan'a gönderdiği bir telgrafla, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi adına, Bakü

Sovyeti'nden, bağımsız bir dış politika ve yabancı sermayenin ajanlarına karşı kararlı bir mücadele yürütmelerini talep eder.

24 Temmuz J. V. Stalin, Moskova ve Petrograd'da beslenme durumu üzerine doğrudan hat üzerinden Lenin'le bir görüşme yapar.

4 Ağustos J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e yazdığı bir mektupta, Güneydeki askeri durum ve beslenme durumu üzerine bilgi verir.

6 Ağustos J. V. Stalin, Kuzey Kafkasya Askeri Mıntıkası Savaş Konseyi'nin, cephenin gereksinimlerini karşılamakla yükümlü tüm organlarının reorganizasyonunu öngören kararını imzalar.

8 Ağustos J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, Kotelnikova İstasyonu'ndadırlar; Krasnov çetesinin saldırısı ile bağlantılı olarak Çariçin Cephesi Güney Kesiti Komutanı'na, birliklerin yerlerinin değiştirilmesi üzerine direktif verirler.

13 Ağustos J. V. Stalin, Savaş Konseyi'nin Çariçin kenti ve vilayetinde olağanüstü hal ilan etme kararını imzalar.

14 Ağustos J. V. Stalin, Savaş Konseyi'nin, Çariçin'de burjuvazinin siper kazmak için seferber edilmesini öngören direktifini imzalar.

17 Ağustos J. V. Stalin, Moskova'da bulunan Parhomenko'ya, Çariçin Cephesi'nde durumun iyileştiği üzerine bir telgraf gönderir.

19 Ağustos J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, cephedeki savaş eylemleriyle bağlantılı olarak Sarepta'da bulunuyorlar.

24 Ağustos J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, Çariçin Cephesi'nde taarruzun geliştirilmesi üzerine operatif direktifi imzalarlar.

26 Ağustos Cephenin zırhlı araba gereksinimi karşısında J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, Çariçin Top Fabrikası'nın reorganizasyonu üzerine direktifi imzalarlar.

31 Ağustos — V. İ. Lenin'in hayatına kasteden suikast nedeniyle, J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Başkanı J. M. Sverdlov'a bir telgraf gönderirler.

6 Eylül — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi'ne, Sovyet birliklerinin Çariçin Bölgesi'ndeki başarılı taarruzu üzerine telgrafla bilgi verir.

8 Eylül — J. V. Stalin, Sosyal-Devrimciler tarafından örgütlenen «Grusoles» Alayındaki karşı-devrimci ayaklanmanın tasfiye edilmesi üzerine V. İ. Lenin'e telgrafla bildirir.

10 Eylül — J. V. Stalin, Çariçin'deki bir mitingde, Halk Komiserleri Konseyi ve Kuzey Kafkasya Askeri Mıntıkası Savaş Konseyi adına, Çariçin civarındaki çarpışmalarda sivrilen Çariçin alaylarını selamlar ve onlara üzerinde «Savaşta gösterilen cesaret için» yazılı bayraklar verir.

12 Eylül — J. V. Stalin, Güney Cephesi'nin durumu ile ilgili sorunlar üzerine V. İ. Lenin'e bilgi vermek üzere Moskova'ya hareket eder.

15 Eylül — V. İ. Lenin, J. M. Sverdlov ve J. V. Stalin, Çariçin Cephesi'nin sorunları üzerine bir müzakere yaparlar.

17 Eylül — J. V. Stalin, yeni oluşturulan Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi Başkanlığı'na atanır.

19 Eylül — J. V. Stalin, Milliyetler İşleri Halk Komiserliği Kurulu'nun bileşimi ve çalışma düzeni sorunları ile ilgilenir.

V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Çariçin Cephesi devrimci birliklerine bir selam telgrafı gönderirler.

21 Eylül — «İzvestiya», J. V. Stalin'in Çariçin Cephesi'nde durum üzerine gazetenin bir çalışanıyla yaptığı söyleşiyi yayınlar.

22 Eylül — J. V. Stalin Moskova'dan Çariçin'e geri döner.

28 Eylül — J. V. Stalin, cephedeki birliklerin dört orduya ayrılmasının tartışıldığı Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin birinci oturumunu yönetir.

3 Ekim — J. V. Stalin ve K. J. Voroşilov, Güney Cephesi'ni yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya bırakan Troçki sorununun MK'nde tartışılması talebiyle V. İ. Lenin'e bir telgraf gönderirler.

6 Ekim — J. V. Stalin yeniden Moskova'ya hareket eder.

8 Ekim — Halk Komiserleri Konseyi'nin kararı ile J. V. Stalin, Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi üyeliğine atanır.

11 Ekim — J. V. Stalin Moskova'dan Çariçin'e geri döner.
J. V. Stalin doğrudan hat üzerinden J. M. Sverdlov'u Çariçin Cephesi'nde durum üzerine bilgilendirir.

16 Ekim — J. V. Stalin ve Devrimci Savaş Konseyi'nin diğer üyeleri tarafından imzalanmış olan «Don Bölgesi Yoksullarına Mektup», «Soldat Revolutsii» No. 58'de yayınlanır.

18 Ekim — J. V. Stalin, Çariçin'de Krasnov birliklerinin yenilgiye uğratılmasını telgrafla V. İ. Lenin'e bildirir.

19 Ekim — J. V. Stalin Çariçin'den Moskova'ya hareket eder.

22 Ekim — J. V. Stalin, Çariçin'de beyaz muhafız birliklerini yenilgiye uğratan devrimci alaylara bir selam telgrafı gönderir.
Ukrayna Komünist Partisi (Bolşevik) II. Parti Kongresi'nde J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) MK üyeliğine seçilir.

29 Ekim — J. V. Stalin, Moskova Sovyeti plenum toplantısında Güney Cephesi'nin durumu üzerine bilgi verir.
J. V. Stalin'in «Olayların Mantığı (Menşevik Merkez Komitesinin 'Tezleri' Nedeniyle» adlı makalesi, «Pravda» No. 234'te yayınlanır.

6 Kasım J. V. Stalin'in «Ekim Devrimi (Petrograd'da 24 ve 25 Ekim 1917)» adlı makalesi, «Pravda» No. 241'de yayınlanır.

6-9 Kasım J. V. Stalin, VI. Tüm-Rusya Olağanüstü Sovyet Kongresi'ne katılır.

9 Kasım VI. Tüm-Rusya Olağanüstü Sovyet Kongresi, J. V. Stalin'i Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi üyeliğine seçer.

11 Kasım J. V. Stalin, Moskova'da Müslüman Komünistlerin I. Kongresinde RKP(B) Merkez Komitesi adına bir selamlama konuşması yapar.

13 Kasım J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi oturumunda, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu üyeliğine seçilir.

17 Kasım J. V. Stalin'in «Ayrılık Duvarı» adlı makalesi, «Jizn Natsionalnostey» No. 2'de yayınlanır.

24 Kasım J. V. Stalin'in «Doğuyu Unutmayın!» adlı makalesi, «Jizn Natsionalnostey» No. 3'te yayınlanır.

30 Kasım J. V. Stalin, İşçi-Köylü Savunma Konseyi üyeliğine ve Başkanvekilliğine atanır.

1 Aralık J. V. Stalin, İşçi-Köylü Savunma Konseyi'nin ilk toplantısında konuşmacı olarak söz alır. Savunma Konseyi, V. İ. Lenin ve J. V. Stalin'e, Savunma Konseyi komisyonlarının aldıkları kararları onaylama yetkisi verir.

3 Aralık J. V. Stalin, Savunma Konseyi'nin demiryolu ulaşımının düzenlenmesi için kurulan komisyonunun oturumunu yönetir.

7 Aralık Halk Komiserleri Konseyi, J. V. Stalin tarafından kaleme alınan Estonya Sovyet Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının tanınması üzerine kararname taslağını onaylar.

11 Aralık J. V. Stalin, Savunma Konseyi oturumunda, demiryolu ulaşımının düzenlenmesi, oluşturulmak üzere olan alaylara komiserlerin gön-

derilmesi ve siyasi ajitasyon ve birliklerin yerleştirilmesi üzerine bilgi verir.

22 Aralık J. V. Stalin'ın «Olaylar Gelişiyor» adlı makalesi, «Jizn Natsionalnostey» No. 7'de yayınlanır.

25 Aralık J. V. Stalin, Byelo-Rusya Ulusal Komiserliği'nin sorumlu çalışanları ile Byelo-Rusya'da devletin inşası üzerine konuşur.

J. V. Stalin, Smolensk'te bulunan Myaznikov'a doğrudan hat üzerinden, Byelo-Rusya SSC ve Byelo-Rusya KP(B)'in örgütlenmesi sorunları üzerine direktifler verir.

29 Aralık Savunma Konseyi oturumunda J. V. Stalin, cepheye yakın bölgede beslenme durumu üzerine bilgi verir.

30 Aralık RKP(B) MK, V. İ. Lenin'in önerisi üzerine, J. V. Stalin'i Doğu Cephesi'ne gönderme kararı alır.

1919

1 Ocak RKP(B) MK ve Savunma Konseyi, Perm'in kaybedilmesinin nedenlerini araştıracak ve Doğu Cephesi III. ve II. Ordu bölgelerinde Parti ve Sovyet çalışmasını yeniden başlatmak için önlemler alacak, J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski'den oluşan bir Parti Araştırma Komisyonu oluşturur.

5 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Vyatka'ya ulaşırlar.

J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Vyatka'dan V. İ. Lenin'e yazdıkları bir mektupta, III. Ordu için takviye gönderilmesini talep ederler.

7 Ocak'a bağlayan gece J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Glasov'a, III. Ordu Kurmayı'na hareket ederler.

7 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Vyatka'daki Parti Bölge Komitesi'ne, komünistlerin cephe

için seferber edilmesi üzerine direktif verirler.

13 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, V. İ. Lenin'e, Perm felaketinin nedenleri üzerine bu ana kadarki araştırmaları hakkında kısa bir geçici rapor gönderirler.

18 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Glasov'dan Vyatka'ya hareket ederler.

19 Ocak J. V. Stalin, Parti MK ve Savunma Konseyi Komisyonu çağrılan Urallar ve Vyatka Parti ve Sovyet örgütlerinin ortak oturumunda Vyatka Devrimci Askeri Komitesi'nin oluşturulması sorunu üzerine konuşur.

J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Ulaştırma Halk Komiserliği, III. Ordu Nakliyat Bölümü ve diğer örgütlerin temsilcileriyle Vyatka demiryolu kavşağının yükünün hafifletilmesi üzerine bir müzakere yaparlar.

J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, V. İ. Lenin'e, Cephenin ve III. Ordu'nun cephe gerisinin sağlamlaştırılması amacıyla alınan önlemlere ilişkin bilgi verirler.

20 Ocak J. V. Stalin, V. İ. Lenin'i Doğu Cephesi'ndeki durum üzerine bilgilendirir.

21 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Vyatka'dan, Glasov'da bulunan III. Ordu Kurmayı'na hareket ederler.

25 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Glasov'dan Vyatka'ya geri dönerler.

27 Ocak J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, Vyatka'dan Moskova'ya hareket ederler.

31 Ocak Doğu Cephesi'nden geri döndükten sonra J. V. Stalin ve F. E. Cerjinski, V. İ. Lenin'e Parti Merkez Komitesi ve Savunma Konseyi Komisyonu'nun raporunu sunarlar.

9 Şubat J. V. Stalin'in «Ulusal Sorunda Hükümetin

Politikası» adlı makalesi, «İzvestiya» No. 30'da yayınlanır.

17 Şubat — J. V. Stalin, Savunma Konseyi oturumunda tahıl ve kömür nakliyatı için demiryolu ulaşımının örgütlenmesi üzerine bilgi verir.

22 Şubat — J. V. Stalin'in «İki Kamp» adlı makalesi, «İzvestiya» No. 41'de yayınlanır.

2 Mart — J. V. Stalin'in «Doğudaki Görevlerimiz» adlı makalesi, «Pravda» No. 48'de yayınlanır.

2-6 Mart — J. V. Stalin, Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) delegasyonunun üyesi olarak Komintern'in I. Kongresi'nin çalışmalarına katılır.

8 Mart — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda, *Devlet Denetleme'nin reorganizasyonuna ilişkin kararname tasarısı* üzerine bilgi verir.

9 Mart — J. V. Stalin'in «İki Yılın Sonuçları» adlı makalesi, «Pravda» No. 53 ve «Jizn Natsionalnostey» No. 8'de yayınlanır.

16 Mart — J. V. Stalin'in «Emperyalizmin Yedekleri» adlı makalesi, «İzvestiya» No. 58'de yayınlanır.

18-23 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VIII. Parti Kongresi'ne katılır.

19 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VIII. Parti Kongresi tarafından Parti programının nihai formülasyonunu hazırlayacak olan komisyona seçilir.

21 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VIII. Parti Kongresi'nde askeri sorun üzerine konuşur.

22 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VIII. Parti Kongresi tarafından askeri sorun üzerine karar hazırlayacak komisyona seçilir.

23 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) VIII. Parti Kongresi tarafından RKP(B) MK üyeliğine seçilir.

V. İ. Lenin ve J. V. Stalin tarafından imzalanan «Merkezi Sovyet İktidarının Başkır Hükümeti ile Özerk Sovyet Başkıristan'ı Üzerine Anlaşması» «İzvestiya»da yayınlanır.

25 Mart — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısında RKP(B) MK Politbüro ve Örgütlenme Bürosu üyesi olarak onaylanır.

30 Mart — J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin kararıyla Devlet Denetleme Halk Komiseri olarak onaylanır.

3 Nisan — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda Devlet Denetleme'nin reorganizasyonuna ilişkin kararname tasarısı üzerine bilgi verir.

9 Nisan — J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Plenum Toplantısında, Devlet Denetleme'nin reorganizasyonu üzerine bilgi verir. V. İ. Lenin, J. V. Stalin ve M. İ. Kalinin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylanan Devlet Denetleme üzerine kararnameyi imzalarlar.

13 Nisan — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısına katılır.

21 Nisan — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Savunma Konseyi'nin kararı ile ordu servetinin Kızıl Ordu'nun ihtiyaçları için nasıl kullanıldığını araştıracak komisyona üye atanırlar.

23 Nisan — J. V. Stalin'in «26 Bakülu Yoldaşın İngiliz Emperyalistlerinin Ajanları Tarafından Kurşuna Dizilmesi Üzerine» adlı makalesi, «İzvestiya» No. 85'te yayınlanır.

30 Nisan — J. V. Stalin, Devlet Denetleme Halk Komiserliği nezdinde şikayetler ve dilekçeler için bir Merkez Büronun kurulması üzerine «Sovyet Cumhuriyetinin Tüm Yurttaşlarına» açıklamayı imzalar. Açıklama, 8 Mayıs 1919 tarihli «İzvestiya» No. 97'de yayınlanır.

4 Mayıs — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısına katılır.

5 Mayıs — J. V. Stalin, Savunma Konseyi oturumunda,

Sovyet sanayiinin revizyonunun sonuçları üzerine bir rapor verir.

8 Mayıs V. I. Lenin ve J. V. Stalin, Ukrayna Halk Komiserleri Konseyi'ne, Donetz Havzası'nın Denikin tarafından tehdit edilmesini göz önüne alarak, Güney Cephesi için askeri yardımın güçlendirilmesini öngören RKP(B) MK'nin direktifini gönderirler.

17 Mayıs Parti MK ve Savunma Konseyi, Yudeniç'in saldırısını ve Petrograd'ın tehdit edilmesini göz önüne alarak, J. V. Stalin'i Petrograd Cephesi'ne gönderir.

19 Mayıs Petrograd'a geldikten sonra J. V. Stalin, Başkomutan, Batı Cephesi Komutanı ve VII. Ordu Komutanı ile cephenin durumu üzerine bir görüşme yapar.

J. V. Stalin, doğrudan hat üzerinden, V. İ. Lenin'e Petrograd'daki durum üzerine ve cephenin sağlamlaştırılması amacıyla alınan önlemler üzerine bilgi verir.

20 Mayıs J. V. Stalin, Petrograd'dan, Batı Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Staraya Russa'ya hareket eder.

21 Mayıs J. V. Stalin, doğrudan hat üzerinden V. İ. Lenin'e ve Cumhuriyet Savaş Konseyi'ne, Gaçina civarındaki cephenin durumu üzerine bilgi verir.

22 Mayıs J. V. Stalin, Staraya Russa'dan, beyazlar tarafından doğrudan tendit edilen Gaçina Bölgesi'ne gider.

25 Mayıs J. V. Stalin, Kronstadt'ta Baltık Donanması nın durumunu öğrenir.

J. V. Stalin, Karelya Cephe Kesitindeki tahkimatları gezer.

28 Mayıs J. V. Stalin, cephe bölgesine yaptığı geziden Petrograd'a geri döner.

30 Mayıs J. V. Stalin, Başkomutan, Cumhuriyet Dev-

rimci Savaş Konseyi, Batı Cephesi VII. Ordu ve Baltık Donanması Komutanlığı temsilcileriyle Petrograd önlerinin savunulması üzerine bir görüşme yapar.

Haziran başı J. V. Stalin, Petrograd'ı savunan birlikleri, cephedeki asker kaçaklarına ve hainlere karşı mücadeleye çağırır.

8-9 Haziran J. V. Stalin, Narva Cephe Kesitindedir.

10 Haziran RKP(B) MK, J. V. Stalin'e, Batı Cephesi'nin yönetiminin merkezileştirilmesi görevini verir.

13 Haziran J. V. Stalin, Krasnaya Gorka ve Seraya Loşady tabyalarında karşı-devrimci ayaklanmalar nedeniyle, Baltık Donanması'nın gemilerine, Krasnaya Gorka tabyasına ateş etmesi emrini verir ve Oranienbaum'da sahil birliklerinden bir mangayı, Krasnaya Gorka'ya saldırmak amacıyla karada mevzilendirir.

14 Haziran J. V. Stalin Oranienbaum'a gelerek deniz ve kara birlikleri komutanlıkları, sahil birlikleri komutanları ve komiserleri ile Krasnaya Gorka üzerine planlanan saldırıyı görüşür.

15 Haziran J. V. Stalin Oranienbaum'dan, Krasnaya Gorka'nın ele geçirilmesi operasyonunu yönetmek üzere savaş bölgesine gider.

16 Haziran J. V. Stalin, Krasnaya Gorka ve Seraya Loşady tabyalarının Kızıl Ordu birlikleri tarafından ele geçirildiğini V. İ. Lenin'e bildirir.

J. V. Stalin Krasnaya Gorka tabyasına gelerek Baltık Donanması bahriyelilerinin ve Kızıl Ordu birliklerinin bir mitingine katılır.

22 Haziran J. V. Stalin, Petrograd Cephesi'nde Kızıl Ordu birliklerinin saldırısının başladığını V. İ. Lenin'e bildirir.

28 Haziran J. V. Stalin, Finlandiya sınırında Finlandiyalı beyaz muhafızların askeri üssü olan Vidliza'yı ele geçiren 1. Piyade Tümeni ve Onega fi-

	lotillası ile Baltık Donanması'na bir selam mesajı gönderir.
3 Temmuz	J. V. Stalin Moskova'ya geri döner.
3-4 Temmuz	J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısına katılır.
5 Temmuz	J. V. Stalin, Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi üyeliğine atanır.
8 Temmuz	J. V. Stalin'in, Petrograd Cephesi'nin durumu üzerine bir «Pravda» muhabiri ile yaptığı söyleşi «Pravda»da yayınlanır.
9 Temmuz	J. V. Stalin, Smolensk'teki Batı Cephesi Kurmayı'na ulaşır.
13 Temmuz	J. V. Stalin, Minsk'te Litvanya-Byelo-Rusya Hükümeti'nin üyeleri ile, hükümetin ve Minsk Savunma Konseyi'nin lağvedilmesi ve bunların üyelerinin cephe organlarına katılması sorunlarını tartışır.
23 Temmuz	J. V. Stalin, Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Petrograd ve Batı Bölgesi Askeri Bölge Komiserliklerine gönderdiği, savunma için kilit mevzilerin inşası üzerine direktifini imzalar.
5 Ağustos	J. V. Stalin, Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Petrograd tahkimat bölgesinin inşası üzerine verdiği emri imzalar.
	J. V. Stalin, Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin cephedeki ordulara gönderdiği, Petrograd önlerindeki beyazların yenilgiye uğratılması ve Pskov'un ele geçirilmesi üzerine direktifini imzalar.
11 Ağustos	J. V. Stalin, Batı Cephesi'nin durumunu bir mektupla V. İ. Lenin'e bildirir.
13 Ağustos	J. V. Stalin, G. K. Orkonikidze'den, Batı Cephesi'ndeki XVI. Ordu'nun savaş alanının durumu üzerine bilgi alır.
26 Ağustos	J. V. Stalin, Pskov'un Kızıl Ordu tarafından ele geçirildiğini bildirir.

Ağustos	J. V. Stalin, Batı Cephesi sorumlu siyasi fonksiyonerlerinin, «Saha Birliklerindeki Alay Komiserleri İçin Talimatlar» hazırlanması amacıyla yaptıkları özel müzakereyi yönetir.
2 Eylül	J. V. Stalin, Dvinsk'te Kızıl Ordu birliklerinin karşı taarruzunun başladığını V. İ. Lenin'e bildirir.
10 Eylül	J. V. Stalin, Smolensk'ten Moskova'ya hareket eder.
15 Eylül	J. V. Stalin Smolensk'e geri döner.
25 Eylül	J. V. Stalın, Smolensk'ten Moskova'ya hareket eder.
26 Eylül	J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısına katılır. MK, J. V. Stalin'i, Denikin'in yenilgiye uğratılmasını sağlamak için Güney Cephesi'ne göndermeyi kararlaştırır.
27 Eylül	J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi üyeliğine atanır. J. V. Stalin, Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi oturumuna katılır. J. V. Stalin'in önerisi üzerine Batı Cephesi alaylarından karma bir tümen oluşturularak Güney Cephesi'ne gönderilmesine ve Güney Cephesi formasyonları için bir yönetim oluşturulması kararlaştırılır.
28 Eylül	J. V. Stalin Smolensk'e varır.
30 Eylül	J. V. Stalin, Smolensk'ten Moskova'ya hareket eder.
2 Ekim	J. V. Stalin, Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi oturumuna katılır. J. V. Stalin'in önerisi üzerine, Güney Cephesi için ayrılan Letonya Tümeninin takviye edilmesi kararı alınır.
3 Ekim	J. V. Stalin, Güney Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Sergiyovskoye Köyü'ne varır.
9 Ekim	J. V. Stalin, Otel civarındaki Denikin ordusuna karşı eylemler için bir grup Hücum Man-

gası oluşturulması üzerine Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin direktifini imzalar.

11 Ekim J. V. Stalin, Güney Cephesi Kurmayı'nın yer değiştirmesi üzerine Sergiyevskoye'den Serpuhov'a hareket eder.

15 Ekim J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e yazdığı bir mektupta, Voronej Bölgesi'nden hareketle Harkov ve Donetz Havzası üzerinden Rostov civarında Denikin'e karşı bir stratejik saldırı planını geliştirir.

17 Ekim J. V. Stalın, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Orel'in ele geçirilmesi üzerine XIV. Ordu Komutanlığı'na gönderdiği direktifi imzalar. 20 Ekim'de Orel, Kızıl Ordu birlikleri tarafından alınır.

20 Ekim J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, geri çekilen Denikin ordularının kovalanması ve ana darbenin Kursk'a indirilmesi üzerine ordulara gönderdiği direktifi imzalar.

25 Ekim J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e, Şkuro ve Mamontov'un süvari kolordularının Budyonni'nin süvari kolordusu tarafından Voronej civarında yenilgiye uğratıldığını ve Voronej'in kızıl birlikler tarafından alındığını bildirir.

30 Ekim J. V. Stalin, Serpuhov'dan Güney Cephesi savaş bölgesine gider.

3 Kasım J. V. Stalin, cephe bölgesine yaptığı geziden Serpuhov'a geri döner.

4 Kasım J. V. Stalin Moskova'ya hareket eder.

6 Kasım J. V. Stalin, RKP(B) MK Politbüro toplantısına katılır. J. V. Stalin'in önerisi üzerine Güney Cephesi'ndeki birliklerin takviye edilmesine karar verilir.

9 Kasım J. V. Stalin, Güney Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Serpuhov'a geri döner. J. V. Stalin,

Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin tüm cephede taarruzun geliştirilmesi üzerine ve Denikin birliklerinin Kursk grubunun parçalanması üzerine direktifini imzalar.

11 Kasım — J. V. Stalin'in önerisi üzerine Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi, bir Süvari Ordusunun oluşturulmasına karar verir.

Kasım'ın ilk yarısı — J. V. Stalin, işgalden kurtarılmış yörelerde Sovyet iktidarının örgütlenmesinin teftişi üzerine bir direktifle, Güney Cephesi bölgesindeki Devrimci Komitelere bir direktifin hazırlanmasını yönetir.

16 Kasım — J. V. Stalin Moskova'ya hareket eder.

17 Kasım — J. V. Stalin, bir Süvari Ordusu oluşturulmasının tartışıldığı Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi toplantısına katılır.

18 Kasım — J. V. Stalin, Güney Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Serpuhov'a geri döner.

19 Kasım — J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin 1. Süvari Kolordusu'nun adının Süvari Ordusu olarak değiştirilmesi üzerine emrini imzalar.

21 Kasım — J. V. Stalin, Moskova'da V. İ. Lenin'in başkanlığında yapılan Doğu Halkları Komünist Örgütleri II. Tüm-Rusya Kongresi delegelerinin Ön Konferansı'na katılır.

22 Kasım — J. V. Stalin, Doğu Halkları Komünist Örgütleri II. Tüm-Rusya Kongresi'nin Açış Konuşmasını yapar.

27 Kasım — Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu, Petrograd'ın savunulmasında gösterdiği başarılar ve Güney Cephesi'ndeki özverili çalışmalarını takdir ederek J. V. Stalin'in Kızıl Sancak Nişanı ile ödüllendirilmesini kararlaştırır.

J. V. Stalin, Serpuhov'dan, Güney Cephesi savaş bölgesine gider.

29 Kasım	J. V. Stalin Voronej'e varır.
5 Aralık	J. V. Stalin, Kastornaya İstasyonu'na varır ve oradan Stary Oskol'e gider.
6 Aralık	J. V. Stalin, I. Süvari Ordusu'nun operasyon bölgesine (Novy Oskol civarındaki Veliko-Mihailovka Köyü) varır. Güney Cephesi ve I. Süvari Ordusu Devrimci Savaş Konseyleri'nin ortak oturumunda J. V. Stalin, I. Süvari Ordusu'nun Denikin'in yenilgiye uğratılması için hazırlanan planın uygulanmasındaki görevleri üzerine bir konuşma yapar.
6-7 Aralık	J. V. Stalin, Süvari Ordusu birliklerinin durumu ve savaş faaliyetlerinin gidişatı hakkında bilgi alır.
7 Aralık	J. V. Stalin ve S. M. Budyonni Veliko-Mihailovka'daki savaş alanını gezerler.
8 Aralık	J. V. Stalin, Novy Oskol'e varır.
9 Aralık	VII. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi, J. V. Stalin'i Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi üyeliğine seçer.
10 Aralık	J. V. Stalin Voronej'e varır.
12 Aralık	J. V. Stalin, savaş bölgesine yaptığı bir geziden, Güney Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Serpuhov'a geri döner. J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Kiev ve Donetz Havzası'nın işgal edilmesi üzerine ordulara gönderdiği direktifi imzalar.
13 Aralık	J. V. Stalin, Serpuhov'dan Moskova'ya hareket eder.
17 Aralık	J. V. Stalin, Moskova'dan Serpuhov'a geri döner.
18 Aralık	«Petrogradskaya Pravda», Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi adına J. V. Stalin'in Petrograd işçilerine gönderdiği bir selam me-

sajını ve Güney Cephesi'nin desteklenmesi için teşekkürlerini yayınlar.

26 Aralık — J. V. Stalin, «Güneyde Askeri Durum Üzerine» makalesini yazar. Makale 28 Aralık tarihli «Pravda» No. 293'te yayınlanır.

29 Aralık — J. V. Stalin, Serpuhov'dan Moskova'ya hareket eder.

1920

3 Ocak — J. V. Stalin Orel'e varır.

J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin, Rostov'un alınması üzerine Güney Cephesi ordularına gönderdiği direktifi imzalar.

5 Ocak — J. V. Stalin, Güney Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Kursk'a varır.

10 Ocak — J. V. Stalin, Rostov'un Budyonni'nin süvari birlikleri tarafından ele geçirildiğini V. İ. Lenin'e bildirir.

J. V. Stalin, Güney Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin cephedeki ordulara gönderdiği ve Denikin ordularının yenilgiye uğratılması ve Donetz Havzası ile Rostov'un ele geçirilmesi nedeniyle kutlama mesajını ve Güney Cephesi'nin desteklendiği için teşekkürlerini imzaladı.

11 Ocak — J. V. Stalin, Kursk'tan Güneybatı* Cephesi XIV. Ordusu'nun operasyon bölgesine geçer.

13 Ocak — J. V. Stalin, Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin ordulara gönderdiği, Karadeniz limanlarına doğru çekilen Denikin ordularının kovalanması üzerine direktifi imzalar.

---

* *10 Ocak 1920'de Güney Cephesi'nin adı Güneybatı Cephesi olarak değiştirildi.*

14 Ocak	J. V. Stalin, cephe bölgesine yaptığı geziden Kursk'a geri döner.
15 Ocak	J. V. Stalin, Kursk'tan Moskova'ya hareket eder.
20 Ocak	J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda, «Ukrayna Emek Ordusu Konseyi Üzerine Kararname»ye ilişkin bilgi verir. Halk Komiserleri Konseyi «Kararname»yi onaylar ve J. V. Stalin'i Ukrayna Emek Ordusu Konseyi Başkanlığı'na atar.
2 Şubat	J. V. Stalin, Moskova'dan Güneybatı Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Kursk'a hareket eder.
7 Şubat	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi toplantısında, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Başkanlığı nezdindeki RSFSC'nin federal inşasıyla ilgili sorunların çözülmesi için oluşturulan komisyona alınır.
10 Şubat	J. V. Stalin, Devrimci Savaş Konseyi'nin ve Güneybatı Cephesi Kurmayı'nın yerinin değiştirilmesi ile bağıntılı olarak Harkov'a varır.
12 Şubat	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusu Konseyi üyelerinin bir hazırlık konferansını yönetir.
13 Şubat	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusu'nun örgütlenmesi için alınacak önlemler üzerine doğrudan hat üzerinden V. İ. Lenin'e rapor verir.
16 Şubat	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusu Konseyi'nin ilk oturumunu yönetir. Bu oturumda J. V. Stalin, Emek Ordusu Konseyi'nin oluşturulması ve bu konseyin görevleri üzerine bilgi verir.
20 Şubat	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusu Konseyi'nin, Donetz Havzası kömür sanayiinin askerileştirilmesi ve işçilerin ihtiyaçlarının giderilmesi üzerine aldığı kararları imzalar.

7 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusuna yazdığı bir emirde, Ukrayna Emek Ordusu'na katılan 42. Tümen askerlerini, komutanlarını ve komiserlerini, kömür için savaşta zafere ulaşmaya çağırır.
9 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna Emek Ordusu Konseyi üyeleri, Ukrayna Halk Komiserleri Konseyi üyeleri ve diğer örgütlerin üyeleri ile, besin maddeleri temini sorununu görüşür.
15 Mart	J. V. Stalin, Donetz vilayeti sınırlarının saptanması üzerine V. İ. Lenin'in yaptığı öneriyle bağlantılı olarak, Ukrayna Emek Ordusu Konseyi'nin bir olağanüstü toplantısını yönetir.
17-23 Mart	J. V. Stalin, Harkov'da Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nı yönetir.
17 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nın açılışında bir konuşma yapar.
19 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nda ekonomik politika üzerine Konferans verir.
20 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nda ekonomik politika üzerine fortrakın kapanış konuşmasını yapar.
23 Mart	J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nda, RKP(B) IX. Kongresi'ne delege seçilir. J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) IV. Tüm-Ukrayna Konferansı'nın sonunda bir konuşma yapar. J. V. Stalin, Harkov'dan Moskova'ya hareket eder.
29 Mart - 5 Nisan arası	J. V. Stalin, RKP(B) IX. Parti Kongresi'ne katılır.
1 Nisan	J. V. Stalin, RKP(B) IX. Parti Kongresi tarafından, sendikalar ve sendika örgütlerinin so-

runları üzerine bir karar hazırlayacak komisyona seçilir.

4 Nisan — J. V. Stalin, RKP(B) IX. Parti Kongresi tarafından RKP(B) MK üyeliğine seçilir.

5 Nisan — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısında, RKP(B) MK Politbüro üyesi ve Örgütlenme Bürosu üyesi olarak onaylanır.

16 Nisan — J. V. Stalin, Çalışma ve Savunma Konseyi'nin oturumunda Donetz Havzası kömür sanayiinin durumu üzerine bilgi verir.

23 Nisan — J. V. Stalin'in, «RKP'nin Örgütleyicisi ve Önderi Olarak Lenin» adlı makalesi «Pravda» No. 86'da yayınlanır.

J. V. Stalin, V. İ. Lenin'in 50. doğum yıldönümü nedeniyle RKP(B) Moskova Komitesi'nde yapılan toplantıda bir konuşma yapar.

29 Nisan - 2 Mayıs arası — V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, RKP(B) MK'nin Polonya ile savaş nedeniyle ajitasyonun örgütlenmesi üzerine tezlerinin hazırlanmasına katılırlar.

4 Mayıs — J. V. Stalin, Halk Komiserleri Konseyi oturumunda, Özerk Tatar Sovyet Cumhuriyeti'nin kurulması sorunuyla ilgili komisyonun başkanlığına atanır.

10 Mayıs — J. V. Stalin, Çalışma ve Savunma Konseyi'nin kararıyla, Batı Cephesi ordularının giyim ihtiyaçlarını karşılayacak komisyonun başkanlığına atanır.

14 Mayıs — J. V. Stalin, Çalışma ve Savunma Konseyi'nin oturumunda, Batı Cephesi ordularının giyim ihtiyaçlarının karşılanması üzerine bir rapor verir.

Çalışma ve Savunma Konseyi'nin kararıyla J. V. Stalin, ordunun fişek, tüfek ve makineli tüfek ihtiyaçlarının karşılanması ve cephane ve silah fabrikalarının kapasitesinin

güçlendirilmesi için oluşturulan komisyonun başkanlığına atanır.

17 Mayıs J. V. Stalin, ordunun fişek, tüfek ve makineli tüfek ihtiyaçlarının karşılanması ve cephane ve silah fabrikalarının kapasitesinin güçlendirilmesi için oluşturulan komisyonun oturumunu yönetir.

20 Mayıs «İzvestiya»da, İşçi-Köylü Müfettişliği Halk Komiseri J. V. Stalin imzalı «Seçim Düzeni ve İşçi ve Köylülerin İşçi-Köylü Müfettişliğine Katılmaları Üzerine Kararname» yayınlanır.

21 Mayıs J. V. Stalin, Çalışma ve Savunma Konseyi oturumunda, ordunun fişek, tüfek ve makineli tüfek ihtiyacını karşılayacak komisyonun çalışmalarının sonuçları üzerine bir rapor verir.

25 ve 26 Mayıs J. V. Stalin'in, «Antant'ın Rusya'ya Karşı Yeni Seferi» adlı makalesi, «Pravda» No. 111 ve 112'de yayınlanır.

26 Mayıs Polonya'nın Rusya'ya saldırması nedeniyle RKP(B) MK, J. V. Stalin'i Güneybatı Cephesi'ne gönderir.

27 Mayıs J. V. Stalin, Güneybatı Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Harkov'a varır.

29 Mayıs J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e gönderdiği bir telgrafta, Güneybatı Cephesi'nin Kırım kesitinin sağlamlaştırılması için alınan önlemler üzerine bilgi verir.

J. V. Stalin, Harkovdan Kremençug'a hareket eder.

31 Mayıs J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e Güneybatı Cephesi'nde durum üzerine bilgi verir.

J. V. Stalin, Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin XIII. ve XIV. Ordu komutanlıklarına gönderdiği, Odessa'nın savunulması için alınacak önlemler üzerine direktifi imzalar.

Haziran başı	J. V. Stalin, I. Süvari Ordusu komutanları ile Kremençug'da bir görüşme yapar ve operasyon planı üzerine konuşur.
3 Haziran	J. V. Stalin, Güneybatı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'nin I. Süvari Ordusu komutanlarına gönderdiği, Polonya birliklerinin Kiev grubunun yenilgiye uğratılması üzerine direktifini imzalar.
12 Haziran	J. V. Stalin, V. İ. Lenin'in Komintern'in II. Kongresi için hazırladığı ulusal ve sömürgeler sorununa ilişkin tezler üzerine V. İ. Lenin'e bir not gönderir. J. V. Stalin, V. İ. Lenin'e Kiev'in Kızıl Ordu tarafından alındığını bildirir.
20 Haziran	J. V. Stalin, Kremençug'dan Harkov'a geri döner.
24 Haziran	J. V. Stalin, Sinelnikova'ya (Güneybatı Cephesi Kırım Kesiti) hareket eder. Harkov gazetesi «Kommunist», J. V. Stalin'in Ukrayna ROSTA'sının bir çalışanı ile yaptığı Güneybatı Cephesi'nde durum üzerine bir söyleşiyi yayınlar.
3 Temmuz	J. V. Stalin, Sinelnikova'dan (Güneybatı Cephesi Kırım Kesiti) Harkov'a geri döner.
7 Temmuz	J. V. Stalin Moskova'ya hareket eder.
11 Temmuz'dan önce	J. V. Stalin, Başkomutan, Saha Kurmay Başkanı ve Cumhuriyet Devrimci Savaş Konseyi Başkanvekili ile Batı Cephesi Kırım Kesitine takviye gönderilmesi üzerine bir görüşmeyi yönetir.
11 Temmuz	J. V. Stalin'in Polonya Cephesi üzerine bir «Pravda» çalışanı ile yaptığı söyleşi «Pravda» da yayınlanır.
12 Temmuz	J. V. Stalin, Moskova'dan Güneybatı Cephesi Kurmayı'nın bulunduğu Harkov'a geri döner.

14 Temmuz	J. V. Stalin, Volnovaha'ya (Cephenin Kırım Kesiti) hareket eder.
16 Temmuz	J. V. Stalin, Mariupol'ü ziyaret eder ve Asov denizi donanmasının durumu hakkında bilgi alır. RKP(B) MK Plenum Toplantısı, J. V. Stalin tarafından hazırlanan Vrangel'in yenilgiye uğratılması için önerileri kabul eder. V. İ. Lenin J. V. Stalin'e bunu bildirir.
19 Temmuz'dan önce	J. V. Stalin, Kırım Cephesi için komünistlerin seferber edilmesi üzerine RKP(B) MK adına bir mektup taslağı yazar. Mektup, V. İ. Lenin'in önerisi üzerine Parti örgütlerine gönderilir.
19 Temmuz	J. V. Stalin, Volnovaha'dan Losovaya'ya hareket eder.
20 Temmuz	J. V. Stalin, cephe bölgesine yaptığı geziden Harkov'a geri döner.
31 Temmuz	J. V. Stalin, Losovaya'ya hareket eder.
2 Ağustos	J. V. Stalin, V. İ. Lenin'den, RKP(B) MK Politbürosunun, Vrangel cephesini bağımsız bir cephe olarak ayırma kararının tebliğini alır. Politbüro, J. V. Stalin'i, Cephe Devrimci Savaş Konseyi'ni oluşturmak ve tüm dikkati bu cephede yoğunlaştırmakla görevlendirir.
7 Ağustos	J. V. Stalin, Dinyeper'in Kızıl Ordu tarafından zorlanması ve Alyoşki, Kahovka ve Dinyeper'in sol kıyısındaki öteki noktaların alındığını V. İ. Lenin'e bildirir.
9 Ağustos	J. V. Stalin, Losovaya'dan Aleksandrovsk'a hareket eder.
14 Ağustos	J. V. Stalin, cephe bölgesine yaptığı geziden Harkov'a geri döner.
17 Ağustos	J. V. Stalin, Moskova'ya hareket eder.
19 Ağustos	V. İ. Lenin ve J. V. Stalin, Ukrayna KP(B) Merkez Komitesine, RKP(B) MK Kafkasya ve Sibirya Bürosuna, RKP(B) Petrograd Ko-

mitesine ve Batı Cephesi Devrimci Savaş Konseyi'ne, Kırım Cephesi'nin desteklenmesi için önlemler üzerine direktifler gönderirler.

25 Ağustos — J. V. Stalin, RKP(B) MK Politbürosuna gönderdiği bir memorandumda, Cumhuriyetin savaş ihtiyatlarının oluşturulması için bir program önerir.

22-25 Eylül arası — J. V. Stalin, RKP(B) IX. Tüm-Rusya Konferansı'na katılır.

22 Eylül — J. V. Stalin, RKP(B) IX. Tüm-Rusya Konferansı'nda, MK Hesap Verme Raporunun tartışıldığı oturumda konuşur.

10 Ekim — J. V. Stalin'in «Rusya'da Ulusal Sorunda Sovyet İktidarının Politikası» adlı makalesi «Pravda» No. 226'da yayınlanır.

15 Ekim — J. V. Stalin, İşçi-Köylü Müfettişliği Sorumlu Fonksiyonerleri I. Tüm-Rusya Danışma Konferansında açış konuşmasını yapar.

16 Ekim — J. V. Stalin, RKP(B) MK'nin verdiği görevle Kuzey Kafkasya ve Azerbaycan'a hareket eder.

18 Ekim — J. V. Stalin, Don üzerindeki Rostova varır ve Parti çalışması üzerine bilgi alır.

21 Ekim — J. V. Stalin, Vladikafkas'a varır.

26 Ekim — J. V. Stalin, RKP(B) Merkez Komitesine ve V. İ. Lenin'e Kafkasya'da durum üzerine bilgi verir.

27-29 Ekim — J. V. Stalin, Vladikafkas'ta Don Bölgesi ve Kafkasya Komünist Örgütlerinin Bölgesel Konferansının çalışmalarını yönetir.

27 Ekim — J. V. Stalin, Don Bölgesi ve Kafkasya Komünist Örgütlerinin Bölgesel Konferansında «Cumhuriyetin Politik Durumu Üzerine» bir konuşma yapar.

30 Ekim — J. V. Stalin, Vladikafkas'tan Bakü'ya hareket eder.

4 Kasım	J. V. Stalin, Azerbaycan KP(B) MK Politbüro oturumunda RKP(B) MK Kafkasya Bürosu üyeleriyle, Gürcistan ile görüşmelerin ve Ermenistan'daki durumun tartışıldığı toplantıya katılır.
6 Kasım	J. V. Stalin, Bakû Sovyetinin tören oturumunda, «Proletarya Diktatörlüğünün Üç Yılı» üzerine konferans verir.
9 Kasım	J. V. Stalin, Azerbaycan KP(B) MK, RKP(B) MK Kafkasya Bürosu ve Bakû Parti ve Sovyet örgütlerinin ortak oturumunda, Azerbaycan'da Parti ve Sovyet çalışmasının görevleri üzerine konuşur.
12 Kasım	J. V. Stalin, Temir-Han-Şurah'a varır.
13 Kasım	J. V. Stalin, Parti aktifinin toplantısında, Dağıstan'ın özerklik ilanı ile bağıntılı olarak Parti ve Sovyet organlarının görevleri üzerine konferans verir. J. V. Stalin, Dağıstan Halkları Kongresi'nde, Dağıstan'ın sovyetik özerkliğine ilişkin beyannameyi okur.
16 Kasım	J. V. Stalin, Vladikafkas'a varır.
17 Kasım	J. V. Stalin, Terek Bölgesi Halkları Kongresi'nde, «Terek Bölgesinin Sovyetik Özerkliği Üzerine» konuşma yapar. J. V. Stalin, Terek Bölgesi Halkları Kongresi'nde bir grup delegeyi (Kazak ve Köylü Fraksiyonu üyeleri) kabul eder.
20 Kasım	J. V. Stalin, Vladikafkas'tan Moskova'ya hareket eder.
30 Kasım	«Pravda», Kafkasya'da durum üzerine J. V. Stalin'in, gazetenin bir çalışanı ile yaptığı söyleşiyi yayınlar.
4 Aralık	J. V. Stalin'in, «Yaşasın Sovyet Ermenistanı!» adlı makalesi, «Pravda» No. 273'te yayınlanır.

22-29 Aralık arası	J. V. Stalin, VIII. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi'ne katılır.
29 Aralık	VIII. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi, J. V. Stalin'i Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi üyeliğine seçer.
31 Aralık	J. V. Stalin, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi oturumunda, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu'na seçilir.

İNTER YAYINLARI

- ÖRGÜTLENME ÜZERİNE (3. Baskı)
  Lenin-Stalin
- KADIN SORUNU ÜZERİNE
  Marx-Lenin-Stalin-Komintern & Clara Zetkin
  (2. Baskı)
- Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında POLEMİK (1963)
  — Dokuz Yorum ve Ekler
  — SBKP MK'nin ÇKP MK'ne Mektubu
  — SBKP MK'nin Açık Mektubu
- KADİN SORUNU ÜZERİNE SEÇME YAZILAR
  Clara Zetkin & CLARA ZETKİN ÜZERİNE
  (N. Krupskaya-W. Pieck)
- MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM
  Cilt: I V.İ. Lenin
- MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM
  Cilt: II V.İ. Lenin
- SBKP(B) XIX. (1952) ve SBKP XX. (1956)
  PARTİ KONGRE RAPORLARI
- ÖZGÜRLÜK (Roman)
  Per Wahlöö
- KILLARI YOLUNMUŞ MAYMUN (Roman)
  Güney Dal

- SENDİKALAR ÜZERİNE (I) Muharebe Olarak Grev A.S. LOSOVSKY (Beraat etti)
- SENDİKALAR ÜZERİNE (II) Marx ve Sendikalar A.S. LOSOVSKY
- PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TARİHSEL DENEYİMLERİ (Toplatıldı)
- BİRÇOK HAYAT YAŞADIM Aleksandra Kollontai (Otobiyografi)
- TARİH ÇARPITICILARI SSCB. Enformasyon Bürosu & J. V. Stalin
- ESERLER Cilt 1 Stalin
- ESERLER Cilt 2 Stalin
- ESERLER Cilt 3 Stalin
- ESERLER Cilt 6 Stalin
- BRECHT'in LAİ-TU'su Ruth Berlau (Biyografi)
- FRANSIZ DEVRİMİNİN KISA TARİHİ Albert Soboul
- TARIM VE KÖYLÜ SORUNU Leninizm Dizisi 5. Defter
- DEVRİM YILLARI (1905) Tarihi Roman Sergey Mstislavski

inter
yayınları